42745

00042745

ᚱᚢᚾᛁᛦ
Seu

DANICA LITERATURA ANTIQVISSIMA,

Vulgò GOTHICA dicta
luci reddita

Opera

OLAI WORMII D.
Medicinæ in Academia
Hafnienſi Profeſs. P.

Cui acceſſit

DE PRISCA DANORUM POESI
DISSERTATIO.

Editio ſecunda auctior & locupletior.

HAFNIÆ,
Imprimebat Melch: Martzan, ſuis & Georg: Holſt ſumptibus,
ANNO, M.DC.LI.

Nicolaus Droſtrop.
Haffniæ
1658.

HH-i 3

V
Dan 439.8117
wor/Dan
42745
Ref
439.815
00042745

Digitized with financial assistance from
Observer Research Foundation
on 17 May, 2019

VIRO

Magnifico, Illuſtri, Strenuo

Dn. CHRISTIANO FRISIO

Domino de Kragerup, Engeltoſt,
Worde, &c.

EQVITI AURATO,

REG. MAJEST. CANCELLARIO
MAGNO,
REGNI DANIÆ SENATORI
PRIMARIO,
ACAD. HAFN. CONSERVATORI
SUMMO,

MOECENATI MEO BENIGNO,

S.

TE Magnifice Domine Cancellarie, noſtra jam compellat Literatura priſca, omnibus hactenus penè deſpectui habita imò abolita fermè & obliterata. Luctabatur miſerè cum Umbris & Larvis: triſtis auxiliatrices patriæ diu multumq; implorabat manus; qvas porrigere dum tentarent qvidam, oneri ſuccumbere prius ſunt coacti, qvam vel minimam ejus laciniam ex tam denſo ac lurido tenebrarum carcere maximis niſibus in apricum protrahere potuerint. Te ut jubare patriæ affulgente, vidit optimarum diſci-

 pli-

plinarum, Pietatis, & Reipublicæ diſcuſſas nebulas; Pacis & tranqvillitatis deſideratum reſtitutum bonum: Academiam locupletatam: genuinæ qvin etiam ſuæ ſororis, Hiſtoriæ ſcilicet Danicæ emicuiſſe ſplendorem. Qvocirca tot tantisq; animata, jam læta prodire, jam tuo protecta umbone, tuoq; irradiata favore lucem aſpicere primulum geſtit. Sub tuo nata auſpicio, tuo promota nutricatu, tua ſtabilita auctoritate cum ſit, vivere & perennare à te qvoq; petit. Facilem qvocirca, ut ſoles, Te hic præbe, Heros inclute, exoptatam ac dudum promiſſam haud differ opem. Sic Te Runæ æternitati conſecratum ſoſpitatorem & patronum, etiam poſt fata lætæ proclamabunt. Sic tot Heroum avorumqve Tuorum neglecta buſtorum monumenta, Tibi lucem Tibiqve ſplendorem acceptum ferent, & apud ſeros nepotes Tibi σώστρα ſe debere, magna alacritate, profitebuntur. Vale, ac vige, totius Reipublicæ Danicæ bono. Hafniæ Calend. Octobris, Anni M. DC. XXXVI.

Magnificent. Tuæ

addictiſs:

OLAUS WORM D.
Medic. Prof. Publ.

BENE-

Benevolo Lectori S.

LUſtra fermè effluxere tria, ex qvo Literaturam meam Runicam publici juris feci. Qvam avidè adeò à curioſis exceptam cum moneret Typographus, ut exempla deſiderari cœperint, qvibus emptorum deſideriis ſatisfieret, rogans iterato eam ſuis typis meâ veniâ excudere ut liceret. Annui ejus precibus hac conditione, ut ea fieret forma qva reliqvis in hoc genere à me editis, commodè jũgi poſſet opibus. Pluſcula igitur addidi & variis in locis locupletavi; qvod collationem inſtituenti facilè patebit. Hanc meam Literaturam ab exteris tam in Galliis, Germania, Italia, Anglia & alibi cum applauſu exceptam fuiſſe, qvamvis qvamplurima ad me virorum literatiſſimorum doceant literæ, urgentes in propoſito ut pergerem & promiſſa non differrem: Unus tamen in vicinia repertus eſt, invidiæ œſtro percitus, qvi totis viribus eam arrodere, & næniis ac qvisqviliis anilibus proſcindere conatus ſit. Nullo alio titulo, qvam qvod ante chartam qvandam alphabetariam, ſine ſucco, ſine ſangvine, ſine omni documentorum apparatu, in vulgus ſparſerit, præclarum artis Runicæ, ut volebat, non modo ſpecimen ſed & fundamentum. Sed cum ſpretam & neglectam eam videret, utpote ex mutilis, ineptis & falſis, ex quibus nemo facilè ſe expediret coagmentatam, indignè tulit meam Literaturam ab eruditis prælatam, & aliqvo in precio à bonis & curioſis habitam. Suæ igitur Cabalæ, arte Roſicrucianâ Nænias qvasdam conſarcinavit, ut in anicularum conventiculis ad colum cantentur, vernaculo ſuo idiomate; ſed modulis & numeris adeò ab antiqvitate remotis, ut nec ipſa Alecto pro Runicis agnoſceret. Qvibus ſummi viri nomen & auctoritatem temerare, qvod impunè aggreſſus ſit miror. Me qvod concernit, nugas ejus aniles & ſarcaſticas, tanti facere ſciat, qvanti generoſus eqvus allatrantem canem. Fuere qvidam ineptias iſtas videntes, qvi ſtultò juxta ſtultitiam reſpondendum exiſtimabant, & in parato erant nolæ; ſed hominis miſeri miſereri ſuaſit Chriſtiana Charitas, utpote, qvi ſat pœnarum apud doctos luat, famæ decoctione, & imperitiæ ſuæ cabaliſticæ ac nugaciſſimæ detectione. At qvis malignum ejus animum & tantam priſcæ lingvæ ignorantiam in eo ferat, qvâ acutiſſimum feliciſſimi Regis apophtegma tam doloſè, tamq; ineptè contra canones Etymologicos & antiqvæ lingvæ proprietates pervertit, ut ſcopum ſuum aſſeqvatur? Scutica & ferula dignos eſſe tam craſſos & palpabiles errores, clamant

in hac paleſtra Tyrones. Eſt qvi reducem ex inferis hanc ruſticam Runam ita ad autorem remiſit, ut niſi Ecclypſi in Apocalypſin fulciatur de ea actum ſit penitus. Nunc ſaltem ut ſit, qvod ægrius ferat, qvodqve rabidus canis adlatret, iteratò in folio prodit noſtra Literatura, qvam ſi vir ſit, ingenuè adhibitis ex antiqvitate indubiis Teſtimoniis refutet Momus noſter, aut pro Alaſtore, & Nugigerulo, ut habeatur fas & æqvum dictitat.

Μωμήσεταί τις μᾶλλον ἢ μιμήσεται.

Ad te, benevole, cordate, & amice Lector, reverſus; qvæ inſtituti mei fuerit ratio, qvibusq; impulſus in hanc arenam à nemine ante me (Rumpantur ut ilia Momio) ita calcatam, & qvo collimaverim, paucis in prima hujus editione docui, qvibus ne defrauderis hic qvæ ad rem faciunt repetam.

Qvamvis editis in lucem Faſtis Danicis, reliqva antiqvitates noſtras concernentia aliis, qvibus & otii plus, & ingenii dexteritas major, conſignanda relinqvere decreveram, ſtimulum addidiſſe ſufficere arbitratus: neſcio tamen qvo pacto qvædam mihi de Literatura noſtra priſca aliud qvaſi agenti, ſub manu emerſerunt. Qvæ cum non ubivis obvia, & ad Patrum noſtrorum Monumenta notis priſcis exarata, & paſſim apud nos & alibi extantia, felicius enucleanda & melius intelligenda, haud parum facere poſſe videbantur: digna ea duxi, qvibus etiam horis ſucciſivis operam aliqvam darem. Obſervata itaq; cum Monumentis noſtris contuli, codices vetuſtiſſimos manuſcriptos conſului, qvicqvid apud notæ melioris autores, ad hoc ſpectans negotium, reperire datum, diligenter annotavi; vivos qvin etiam magiſtros, tam coram, qvam per literas conveni, ut de Literatura noſtra, Tibi rara, jucunda & neceſſaria exhiberem. Qvæ jam è manibus mihi extorqvent, bonum publicum, patriæ amor, antiqvitatis majeſtas, amicorum cohortationes haud raræ; qvibus non morem gerere, cum iniqvum ducam; & hiſce, licet minutis, non potui non affectum teſtatum reddere.

Erunt forſan qvibus minus arridebit libri ἐπιγραφὴ *ac loci ejus haud rari, in qvibus hanc Literaturam Danis aſcribimus qvaſi Septentrionales reliqvi in ejus non veniant participatum. Sed abſit hoc ut ſtatuamus, qvi etymologiæ rationes alias habeamus evidentes ſatis; qviqvè lingvam, ut & Literaturam qvâ per omnes hoſce Septentrionales tractus uſi ſunt veteres Danicam etiam vocatam olim fuiſſe, alibi demonſtravimus. Hoc autem titulo libellum noſtrum ut inſignirenus effecit do-*

tit documentorum quibus noſtra ſtabilivimus evidentia, à Monumētis Danicis, adhuc apud nos in Dania exſtantibus maxima ex parte deprompta. Ut non dicam punctatas elementorum notas, quæ in Literatura noſtra occurrunt, omnium conſenſu Woldemaro Regi Daniæ Victorioſo, ut auctori adſcribi (quod fuſius Capite II. hujus libri docuimus) ut vel hoc nomine, jure merito Danicæ vocari appellariq; debeant. Æqvum igitur fuit, ut & hac ratione ingenuè teſtatum redderemus, per quos potiſſimum in his profecerimus, & qui jure juſtiſſimo præ reliqvis hujus Literaturæ gloriam ſibi vindicare poſſint. Aliis qvidem ſuam non detraho laudem, ſed potius excitatos volo, ut pari modo colligant atq; in commune proferant, quæ ad hanc rem illuſtrandam, aut in pluteis recondita tenent, aut in ſaxis aliisq; Monumentis alibi extantibus, eruere ſe poſſe ſperant, quo tandem Septentrionalis Literaturæ collapſus reſurgat honos Runarumq; hactenus tenebris obrutarum, etiam exteris conſtet majeſtas.

Majores noſtros maximam Europæ & Aſiæ partem bello laceſſiviſſe, variisq; in locis rerum geſtarum memoriam ſuis literarum notis conſignatam, etiam in media Hiſpania & Italia reliqviſſe in confeſſo eſt; atq; idipſum atteſtantur varia cipporum & Monumentorum literatorum, non uno in loco adhuc extantium genera. Hiſce enucleandis & priſtino nitori reſtituendis ſperamus hæc noſtra olim profutura.

Cæterum qvi hiſce cum fructu & ritè uti velit, ac dè ſingulis candidè & ſine fuco judicare, ante omnia attendendum ei venit, ad priſci noſtri idiomatis rationem, hæc planè accommodata eſſe, & Lectorem reqvirere ejus non planè rudem, & qvicujusq; provinciæ dialectos diſcernere, & ad ſuam quamq; reducere orthographiam noverit. Qui ſecus faxit & ad modernæ lingvæ tractum, pronunciationem aut orthographiam hæc examinare præſumpſerit, perinde facit, ac ſi ad canones Lingvæ Romanæ, Germanicâm aut Gallicam vellet exigere. Quod fieri commodè haud poſſe, quivis ſanæ mentis ultrò largitur. Quod extra noſtrum nos non diffuderimus territorium, nemo nobis vitio vertet: id n. integrum non fuit, nec ductores invenimus, qvi viam monſtrando in patentiores præiverint campos. Quocirca noſtris nos circumſcripſim⁹ pomœriis ac de Danis ſaltim, ſub ſe Norvagos, Iſlandos reliquasq; provincias minores continentibus, ſuaq; Literaturâ ſcribentibus agere decrevimus, de reliqvis minus ſolliciti. Si qui verò hiſce ſymbolam ſuam conferre voluerint, & qvæ hic propoſita ulterius elimare, nobis rem fecerint gratiſſimam, & conjuncta valebunt, qvæ diſtracta aut neglecta jam nulli proſunt.

Nos glaciem frangere & fundamenta ponere anniſi ſumus, qvibus alii qvibus volupe eſt, auguſtiora & magis elaborata ſuperſtruere valent; qvò tandem noſtra hæc hactenus ſpreta & neglecta, ſuo in precio ſtatuatur Septentrionalis Literatura. Qvod inter tot occupationes, ordinariosq; vocationis labores aſſecutus an ſim, æquis ac candidis cenſoribus judicandum relinqvo: in qvorum gratiam meliora & certiora docenti nos planè accommodabimus. Interea Vale, Lector candide, & conatibus fave.

INDEX
Capitum hujus Libri.

I. Qvo nomine literas ſuas antiqvitus appellaverit Dani.
II. An Runer vox ſit originis Hebrææ.
III. Quot modis vox Runer uſurpari conſvevit.
IV. Cur literæ Runicæ à qvibusdam Gothicæ & Geticæ vocentur.
V. Quot extiterint literarum Runicarum genera.
VI. Figuræ literarum Danicarum hactenus divulgatæ exhibentur.
VII. Figuræ literarum Danicarum ex variis Manuſcriptis petitæ, & ab amicis communicatæ.
VIII. Literarum Danicarum figuræ ex variis Monumentis erutæ.
IX. Cur eædem literæ Danicæ, tam diverſis figuris exarentur.
X. Literarum Danicarum figuræ rariores & minus tritæ.
XI. Literarum Danicarum numerus inveſtigatur.
XII. An ᛦ decima ſexta fuerit veterum litera.
XIII. De Literarum Danicarum poteſtatibus.
XIV. De Ordine literarum Danicarum.
XV. De Nomenclaturis literarum Danicarum.
XVI. Nominum & figurarum in literis Danicis Harmonia.
XVII. De Literarum Danicarum diviſionibus.
XIIX. Literarum Danicarum poteſtas & valor in numeris.
XIX. De Literarum Danicarum uſu Poëtico.
XX. De Literarum Danicarum inventoribus.
XXI. De Origine literarum Danicarum.
XXII. Danicarum cum Græcis & Latinis literis harmonia.
XXIII. De Literarum Danicarum jugationib⁹, abbreviaturis dictis.
XXIV. De Diphthongis Literaturæ Danicæ.
XXV. De Modo ſcribendi veterum Danorum.
XXVI. De Materia cui literas ſuas mandare ſolebant Dani.
XXVII. Quo tempore & qvâ de cauſa apud Danos abrogata ſit priſca & Runica Literatura.
XXIIX. Quâ lingvâ conſignata ſint Monumenta qvæ in Dania viſuntur.
XXIX. Obſervanda in nominibus propriis & literarum figuris.
XXX. Obſervationes particulares circa literarum poteſtates.
Appendix, Literarum Runicarum uſum in Poëſi uberius declarans.

Auto-

AUTORES
Quorum teſtimoniis & ope uſi ſumus in hac LITERATURA reſtituenda.

Abbas Urſpergenſis.
Adrianus Schrichius.
Æneas Sylvius.
Aimoinus.
Albertus Crantzius.
Alexander ab Alexandro.
Alexander Sardus.
Alexander Gvagninus.
Alphabeta Joann. Thé. de Bry.
Angelus Rocha.
Antonius Auguſtinus.
Apulejus.
Ariſtoteles.
Arngrimus Jonas.
Aventinus.
Autor comm. de Lingva Gothica.
Auguſtus Dux Luneburg.

Beda.
Bernardus à Malincrot.
Bonav. Cornelius Bertramus.
Bonavent. Vulcanius.
Brynolphus Svenonius.

Cælius Rhodiginus.
Chriſtophorus Broverus.
Cicero.
Cornelius Agrippa.
Cunradus Geſnerus.

Duretus.
Dyoniſius Halycarnaſeus.

Edda.
Elias Schedius.
Ennius
Ennodius.
Euſebius.

Franciſcus Fabricius.
Feſtus.

Georgius Gvalterus.
Gerardus Voſſius.
Gyraldus.
Gilbertus Genebrardus.
Gotfridus Viterbienſis.
Guilhelmus Lambardus.

Hadrianus Junius.
Haraldus Huitfeld.
Havamal hin gamle.
Henricus Spelmannus Anglus.
Hermannus Hugo.
Div Hieronymus.
Hiſtoria Bremmenſis.

Jacobus Bonav. Hepburnus.
Joannes Picus Anglus.
Inſtitutiones Juris.
Joannes de Laet.
Joannes Priſcus.
Johan. Aventinus.
Joh. Goropius Becanus.
Johan. Iſacius Pontanus.
Johan. Bureus
Johann. Lyſcander.
Johan. Magnus.
Johan. Picus Anglus.
Johan. Seldenus.
Johan Spedus.
Jornandes.
Joſephus Hiſtoricus.
Iſidorus.
Julius Cæſar Scaliger.

Legum Codices varii MSS.
Lipſius.
Ludovicus Portugalenſis.

Magnus Olai.
Mattheus Weſtmonaſterienſis.
Manuſcripta varia.
Marcus Velſerus.
Melchior Goldaſtus.
Michael Ritzius.
Munſterus.

Nicolaus Petri.

Olaus Magnus.
Oligerus Roſencrantz.
Onuphrius Panvinus.
Otto Friſingenſis.
Orcadenſium Relationes.
Oroſius.
Ovidius Naſo.

Paulus Diaconus.
Perottus.
Petr. Andreas Mathiolus.
Petrus Broſſeus.
Petrus Lindenberg.
Petrus Petræus.
Philippus Melanthon.
Plinius.
Plutarchus
Polydorus Virgilius.
Dn. de la Popelionere.
Priſcianus.
Procopius.

Rabanus Maurus.
Ricardus Argentinus.
Ricobaldus Ferrarienſis.
Rodericus Toletanus.

Saliceus Epiſcopus Toletanus.
Cl. Salmaſius.
Samuel Purchaſius.
Saxo.
Scalda.
Sidonius Apolinaris.
Signeur des Accords.
Socrates Hiſtoricus.
Snorro Sturlæ f.
Stephanus Stephanius.
Strabo.

Tacitus.
Terentius Scaurus.
Theodorus Bibliander.
Theodorus Zvingerus.
Trithemius.
Turnheuſerus.

M. Velſerus.
Venantius Fortunatus.
Virgilius.
Voluſpa.

Ulphilas.

Waldemarus II. Rex Daniæ.
Wulfgangus Lazius.

Ad Dn. Olaum Wormium Philoſ. & Med. D. inq; Regia Danorum Univerſitate Profeſſorem celeberrimum, antiqvioris Literaturæ vindicem.

DUm Patria antiqvæ Wormi myſteria lingvæ
 Ex lapidum altæva relligione ſtruis.
Rarum condis opus, Patriæ laudabile, dignum
 Autore, & grandis qvod meret æra pretI.
Ante tua, hunc ſubiit faſcem cur nemo, pericla?
 Cura fuit: genius defuit ille tuus.

Willichius Westhovius *Com. Pal:*
& Lundianæ exedra Canonicus.

Ad Clariſs. Virum D. Olaum Wormium Danicam Literaturam antiqviſsimam luci reddentem.

DEfunctis vitam, mutis conferre loqvelam
 Non niſi magnorum dixeris eſſe Deûm.
Mortua, nunc videat qvod RUNICA LITERA lucem;
 Qvod qveat hæc eadem litera muta loqvi.
Hoc debere tibi totum ſe viva fatetur
 Teq; parem Divis fama loqvetur anus.

Famæ & meriti magni Viri
applaudebat
OTHO SPERLING D.

MAgne Hieroglyptes, priſcorum gloria Danum
Facte recens WORMI, reſerando ſacra, profanis
Mixta, notis mutis; aſt valdè loqventibus [ac ſi
Autores vivos revoces è pulvere RUNAS]
Inſta præteritum ſic præſens reddere ſeclum;
Exanimisqve animam ſcribendo tradere rebus,
Et mutis lingvam. Vos Muſæ! haud Pæonis hæc ars
Aut qvâ famoſus multum valuiſſe Machaon,
Creditur & frater Podalirius, arma ſecuti
Fortia, Cecropidum ruituræ ad mœnia Trojæ.
His medicâ longè, præſtantior arte triumphat,
Et velut Hyppolito, velut Androgeone ſalutè,
Secli, donatis, repræſentator aviti
WORMIUS, ingenii ſortem ſupra eminet omnem
Humani: Qvoniam excelſi moliminis auſu
Inſenſata facit [mirare] capacia ſenſus.
Lamina cum baculis, ut feſta & ſidera norint
Et doceant homines, Vincentes cætera ſenſu.
Laudibus ô dignum nimiis, qvem ſecula mactent

Fama,

Cana, qvibus Faſti, Danis & Feſta legentur.
Empyreis, & qvem fama ocyus inferat, aſtris.

ARNGRIMUS JONAS W. Eccleſiarum
in Boreali Islandia qvondam inſpector.

AD CLARISSIMUM VIRUM
DN. D. OLAUM WORMIUM
Medicum præſtantiſſimum.

Fama peregrinam tua transmigravit ad Arcton
Aſcræâ meritò Vir celebrande lyrâ,
Et patet Iſlandis ferè qvos ſub Mænalis urſa
Sævus Hyperboreis Nereus urget aqvis
Nec vetat Oceanus, geminis qvin advolet alis
ARTIS & affectûs INTEGRITATE tuæ.
Non tantum Medicâ cenſêris in arte Machaon
Ægra, bonum qvà non corpora majus habent.
Sed ſimul hiſtoricis certas; ceu lumina mundo
Qvos ſucceſſivè tempora priſca dabant.
Qvantum Roma vetus Livio, Judæa Joſepho,
Ablabio Gothus; Perſia Mileſio;
Hafniaci tantum tibi ſydus OLAE Lycæi
Debet ab anguſtis Dania cincta fretis.
Nec modo res geſtas veterum, ſed ſymbola rerum
Eruis, ignotas enucleasq; notas
Nempe characteres exornas luce Gothorum,
Qvos texêre ſitu tempus & umbra diu.
Vix ipſam noviſſe puto ſua grammata gentem
Moverat ex uſu ſic ea longa dies.
Inde velut Lippo, cippis inciſa petrisqve
Luſtravit fruſtrà lumine turba freqvens.
Rem magnam moliris! onus prægrande vetuſtis
Addere victurum tempus in omne decus!
Multa etiam Runicis inſunt obſtacula ſulcis
Qvæ benè qvi norit tollere rarus erit.
Nam confundendi, transmutandiq; figuras
Noverat innumeros Runica turba modos.
Sæpè peregrinos apices intexuit, & qvæ
Talia rimantes fallere plura qveant.

Scribendiq; dolis ſuperans ænigmata Sphingis
Primus in hac artis parte magiſter erat.
Sic igitur quædam Saxis inſculpta, ligârat
A nulla ut poßit, poſteritate legi.
Ergo opus Alcidæ præſtas dum pandis in iſtis,
Implicitis veterum verba ſepulta, modis.
Hinc & Apollinea, nunquam delebile, cedro
Inciſum nomen, vivet in orbe tuum.
Dumq; Runæ ſaxis inſunt; putredine donec
Saxa carent turpi, Saxaq; pondus habent,
Fama per Europæ, tua vadet inobruta tractus
Mentio ſublimis ſtabit ubiq; tui.
Eſt & adhæc natura favens, quâ duceris, ad nos
Altera quæ nomen, promovet ala tuum.
Experti celebrant Iſlandi, Portua quotquot
Aönidum dederat mitia caſtra ſequi
Hos interq; meum, vir ſuſpiciende, favoris
Perflarat Natum fertilis aura tui.
Æmula quippe Dei virtus, prodeſſe remotis
A patria, quorum dicitur eſſe parens.
Larga ergo, æternos te proſperitate per annos
Usque coronabit, gratia dia DEI
Diſtribuetque tibi bonitatis præmia, ſi quæ
Frigida terra poteſt, fervida vota dare.

MAGNUS OLAI Eccleſiæ Lauſaſienſis in Islandia Paſtor.

VIRO literis & ſcriptis Nobili
Dn. OLAO WORMIO Medicinæ Doctori celeberrimo, antiquitatum Danicarum ut ſoli, ita peritiſſimo Myſtæ, fautori meo deſiderato, ſeram in humanis vitam rerumq; ſucceſſum à Deo per Chriſtum comprecor.

NOn rubeo, WORMI, furtivis manibus
Dempta vado, non è telluris gremio
Metalla placant numina levis
Inimica rebus: niteant licebit
Et radiis palmam ponant ambiguam
Phœbe tuis! eſt quæ vel neglecta placet
Virtus. Smaragdis fulguret Indus,
Onerentque baccis ſe Arabes coruſcis

Quum

Qvum nitidis virtus exertat labiis
Fulgura, cæcutit ſonti lecta Tago
Sapphirus, & qvæ tam antè placebant;
Tenebris necatæ periere Gazæ.
Unum opus eſt: VIRTUS & pulchri ſtudium,
Hæc meliùs vultus pingunt purpureos,
Togâqve Gallâ rectiùs ornant
Juvenile corpus. Generoſe WORMI,
Te ſtudium pulchri, te virtus melior
Te patriæ lucrum clarat; ſive adhibes
Manus medentes, ſive vetuſtis
Monumenta cippis revocas avorum,
Palma tibi magnis affectata viris
Cedit. Amor rerum fortunæ ſocius
Et arti, in omni Marte ſubactos
Facit architectos. Memorande vindex
Temporis & noſtri & per tot luſtra atavûm
Emeriti, pulchris FASTOS ordinibus
Nuper dediſti, geſta priorum
Serie retinens ſatis irrepertâ.
Qvæ rudior Danus bellaci gladio
Aptior ac chartis, ſed famæ cupidus.
Inſcripſit altis rupibus, antris,
Hominumqve vires ſuperante curâ,
In tumulis ſaxò digeſtis. Studium
Herculeum WORMI! dum tu ſicut avis
Hyblæa vernæ Chloridos herbas
Subitò pererrat memor imminentis
Frigoris. aut bigis diſcerpti Hippolyti
Membra redunires. jam jam propter agros
Sepulchra, cautes, marmora, rupes
Vigili vagaris ſtudio, jam es in occidente,
Jam qvâ oriens Titan gentes irradiat;
Sollicitus qværis qvid tot nobilium
Qvos Dana tellus poſſidet amplos,
FRISII, BRAHEI, SCHELIIQ; TOTTIIQVE
Id genus & plures voces fortè velint,
Qvæ ſit origo, artes tam grandis populi.
O ſi pateret maximè WORMI!
Utinam pateret, generoſiores,
Credo eqvidem Danis non eſſent ſimiles.
Maxima Majorum laus eſt, ſi ſeqvimur.
Dixiſſe poſtqvam res juvat atqve
Veterum futuro monumenta mundo,
Inſtruis Arctôos lecturâ populos,
Ne tibi vel fidant ſemper vel vitulâ
(Verbum vetuſtum) pauper araret
Alieniori. propriis ocellis,
Multa fides, qvamvis narranti æqva fuit
Scilicet hoc verè eſt delectare animos,

Pro-

Prodeſſe & hoc eſt, optime WORMI,
Patriæ, nec annos agere otioſos,
Perdere nec fruges natas in pretium
Ingeniis frugi! Qvid protrita juvat,
Jactare rerum & dicta colonis
Teretiſmata? artis foret invenire
Jam ſinuum aſcenſum & deſcenſum, numerum
Nonnè Pater Fincki? jam qvadrare rotunda,
An vis negatum Montis alumne?
Facilè eſt vetuſtum ceciniſſe Pſalmum.
Non liqvidi ſolus ſcandet templa poli,
Crede mihi WORMI, Flaccus Romuleus:
Sunt, plura doctis pectora cœlis
Generata. Sunt & gelidis in oris
Qvæ caleant mentes. non mirabor ego,
Conditor ô Danæ princeps hiſtoriæ,
Tam fortuiti nominis ortum, aut
Patriam ſoporas poſuiſſe cunas
Ritè tibi. Sunt & Danis lapſa Deo
Numina: ſunt nobis BROCHMANNI celebres,
Sunt BARTHOLINI morte celebres,
Et Epiſcoporum genus invidendum,
RESENII clari, WINSTRUPIIqve pii,
Et rigidis HEMMINGI è fatis reduces,
Sunt LONGOMONTANI orbis alumni,
Et avus beatæ fabricæ BRAHEUS.
Nec vitreas ſoli ſcandent nube plagas
Nominis & famæ vectrici; comitem
Te WORMI habebunt, celſus ab altô
Gelidos videbis patriæ Triones!
Tu Zephyris vectus tranabis pelagi
Ambiguas Syrteis, & trajecta Pharô il-
læſus rubentis marmora lymphæ,
Nitidumqve tanges ſine labe Phœbum
Ocyor alatis Divus fluminibus.
Te teneris dicent Sirenes modulis,
Dicet loqvaci murmure Triton;
Tuaqve incitus nomina volvet Iſter.

JOANNES RING.

LITE-

LITERATURÆ RUNICÆ

Caput Primum.

Qvo nomine literas ſuas antiqvitus appellaverint Dani.

EA qvæ certis Obſervationibus ex relictis antiqvitatum noſtrarum ruderibus, de priſcæ Literaturæ Danicæ indole accepimus, tradituri, neqvaqvam à ſcopo noſtro alienum exiſtimamus, ſi mox in veſtibulo qvo nomine literas ſuas appellitarint majores noſtri, qvibusqve de cauſis monuerimus. *Scopus Libri.*

Danos igitur veteres, qvi hanc Literaturam invenerunt, poſteriſq; reliqverunt, literas ſuas primitus ᚱᚢᚾᛁᚱ *Runer* appellaſſe, vel vulgò notiſsimum, infinitiſq; cantilenis nobilitarum; hac voce tàm literas, qvàm qvi eas tractarunt deſignantes. De cujus etymo variè diſputatum, qvibusdam primitivam eam ſtatuentibus, & rectè qvidem, meo judicio: qvibusdam ab Hebræis fontibus illam haurientibus; ſed qvàm commodè mox videbimus.

Dani literarum Runicarum inventores.

Dani literas ſuas vocarũt Runer.

An Runer vox ſit primitiva.

Quod ſi ab aliâ derivatam hanc vocem qvispiam contendat, ejus originem in noſtrâ potius linguâ inqvirendam arbitror, qvam in peregrinâ, ubi ſi veſtigia deductionis appareant nulla, tum demum ad alias confugiendi occaſionem ſuppeditatam eſſe reor.

Runer undè commodè in linguâ Danicâ derivetur.

Voces igitur noſtras cum hac affinitatem aliqvam habentes dum ventilo, comodior occurrit nulla qvam ᚱᚢᚾ *Ryn* vel ᚱᛁᚾ *Ren* quarum hæc ductum aquarum: illa ſulcum in terrâ aratro aut vomere ductum indicat.

Ryn. Ren.

γράμματα. Ut enim Græci παρὰ τὴν γραμμὴν, γράμματα ſua vocum dixerunt Elementa, qvod lineis qvibusdam conſtent: *Literæ.* Latini LITERAS quaſi lineaturas, eadem de cauſâ: *Runér.* ita Dani RUNER, qvod ductibus quibusdam conſtent à ſulcis agrorum, non prorſus alienis. Græci namq; ut & Romani, apud qvos artes ad luxum & delectationem facientes, magno olim erant in pretio, ad pictoriam, qvæ ſcriptoriæ maximè affinis, qvæq; variis linearum ductibus opera Naturæ artificiosè adumbrare conatur, potiſsimum reſpexiſſe videntur. *Nomen literæ ex quibus depromptum* Animadvertebant enim literas ſuis ductibus, non ſecus mentis animiq; ſenſa exprimere, atq; Pictura variarum rerum ideas, lineis aptè nexis ſpectatori exhibet: Ut non immerito literatura animi pictura dici valeat; inde igitur nomenclationem commodè deduci poſſe arbitrati ſunt. *Runer unde dictæ.* Dani verò quibus arma, Agricultura, arteſq; neceſsitati magis qvam oblectationi dicatæ cordi ſemper fuere, ab agrorum cultu, literarum ſuarum etymon mutuare non videntur veriti. Sulcos enim aratro ductos priſcâ & nativâ voce RYNNER ut & aquarum ductus, elices *Rynner. Renner.* vel canales RENNER etiamnum dicunt. Quos cum elementorum ductus lapidibus & cautibus inciſi æmulentur, non incommodâ ſed eleganti Metaphorâ eo vocem tranſtulerunt ac literas ſuas *Runer* vocarunt. Facilem verò eſſe *Y quomodo pronunciandum.* Y in U mutationem notum eſt, præſertim cum veteres utriuſq; poteſtatem unicâ hac figurâ ᚢ expreſſerint, ac Y ut U tenue pronunciare jubeant cujusvis literaturæ peritiſsimi. Sic enim autor Commentarii de linguâ Geticâ à B. Vulcanio editi: *Ypſilon omnibus linguis non I ſed* U *tenue eſt, quod parvum & Gallicum vocant. Sic ad differentiam* ω μεγάλȣ Ομικρὸν *dicunt, & ad differentiam* ἦτα *quod E craſſum eſt,* E ψιλὸν *id eſt tenue.* In voce igitur RUNER, U tenue qvod æqvipollet Y, mutatum in U craſsius.

Romani etiam voces aq agricultur a ad literaturā tranſtulerūt. Hujus autem tranſlationis elegantiâ delectati ipſi Romani, pro ſcribere ac literas pingere, crebro EXARARE dixerunt. Sic Cic. ad Atticum lib. 12. *Undecimo die poſtquam à te diſceſſeram hoc literarum exaravi, egrediens è villa*

villa ante lucem &c. Item Cornificio ſcribens idem: *Hæc cum eſſem in Senatu exaravi.* Nec ovum ovo ſimilius quam ſcriptio ſtylo in codicillis & pugillaribus ceratis facta, ſulcis aratro in terra ductis aut literarum apicibus ſaxo inſculptis. Sic vice verſa ſcribere qvandoq; pro arare ſumitur, ut apud Ennodium in Paneg:

Cum benè molitos incurvi dente ligonis
Scribit agros.

Item Sidonius Apollinaris carm. XI.

In deſcriptosq; per agros
Fragrat odor.

Hinc & Cadmum à boum in arando more, morem induxiſſe ſcriptionis qvæ ſtilo velut aratro fiebat in cerâ, aſſerit Herman. Hugo de prima ſcribendi origine cap. 8. & Iſidorus lib. 6. cap. 14. verſus vulgo vocati ſunt, qvia ſic ſcribebant antiqvi, ſicut aratur terra.

Optime huc qvadrat illud Satyrici:

Vertamus vomerem in ceram
Mucroneq; aremus oſſeo.

Hinc etiam eſt qvod idem Romani continuatam orationis ſucceſſionem una linea comprænhenſam verſum indigetaverint; Metaphorâ ab eadem Agricultura eleganter deprompta: qvod ut illic ſulco per longitudinem latitudinemve agri ducto verſus fit, ſubinde alius atq; alius, ſuſpenſo verſoq; aratro: ita hic abſoluta linea, verſio qvædam fiat atq; reditus ad illud caput à qvo characteres exarare ceperamus, ut eleganter Theod. Zvingerus Theatr. Vol. IV. lib. 1. ait. Hiſce adſtipulatur Iſidorus lib. 6. Verſus ita dictos ſtatuendo, qvia ita ſcribebant antiqvi, ſicut aratur terra: à ſiniſtra enim ad dextram primum deducebant ſtylum, dede convertebatur ab inferiore rurſus ad dextram verſus: qvos & Ruſtici verſus vocant. Giraldus Dial. 1. Hiſt. Poët. *Verſus quid.*

Eruditiſſimus & Nobiliſſimus antiqvitatum ſcrutator Henricus Spelman eqves Anglo Britannus amicus noſter honorandus, vocem *Runer* à Saxonico *Ryne*, qvæ myſterium & rem occultam ſignificat, deductam putat, cujus *H. Spelmanni de origine vocis Runer ſententia.*

verba ex literis ad me Londino Anno MDCXXX, Nonis Maj datis hic apponam, ut qvivis arripiat, qvod rationi magis congruum exiſtimaverit. Sic autem Vir ille Nobiliſsi-
“ mus: Sine (obſecro mi OLAE) ut de origine vocis veſtræ
“ ᚱᚢᚿᚿᛁᛦ ſeu ᚱᚢᚿᛁᛦ id eſt Runica, pro genio & ingenio
“ noſtro, effundam paucula. Ducor eqvidem ut à te diſſen-
“ tiam. Neqve enim à ᚱᛁᚴ pro ductu aqvarum (qvod &
“ noſtra lingua ſonet) nec à ᚱᚢᚴ pro ſulco in terra, qvam-
“ vis à re agraria humilibusqve initiis multa olim exorta no-
Ryne Saxonicum. “ verim: Sed *Ryne* aliàs *geryne* Saxonico; qvod myſterium
“ & rem occultam ſignificat. Sic Luc. cap. 8. v. 10: *Eor is ge-*
“ *ſeald de ge wirun godes rices geryne en oderum on bigſpel-*
“ *lum.* Vobis datum eſt noſce regni Dei myſterium & alias
“ parabolas. Sic Matth. 13. v. 11. & Mar. 4. v. 11: *Godes rices*
Runlice. “ *gerynu*, Regni Dei myſteria. Sic *Runlicè* & cum aug-
“ mento Saxonico *gerynelice* idem ſunt qvod Myſticum vel
“ Myſticè & occultè. Beda 1. Reg. 1. *Was he gerinelice word*
“ *Sprecende*, i. myſtica verba locutus eſt. Et hinc *Ic Runig:*
“ aliàs *Runere*, ſuſurro vel occultè loqvor, unde in hodier-
“ na noſtra lingua vernacula, *to Rowne one in the eare*, eſt oc-
“ cultè aliqvem in aure alloqvi, vel in aure alicujus clancu-
“ lum ſuſurrare. Ita prorſus in Gloſſar. vet. Anglico Lati-
“ no M. Sto An. Dn. 1460. *To Rownyn to gither* Suſurro, &
“ ſic codex alius impreſſus 1499. Priſcas igitur illas Dano-
“ rum & Gothorum literas non appellatas cenſeo Runicas,
“ qvod ad ſimilitudinem aqvæductuum, ſulcorum araturæ
“ (ut veſtra fert opinio) vel rei alterius cujuscunq; formaren-
“ tur: ſed qvod eſſent myſticæ & occultæ ſacerdotalium illa-
“ rum inſtar Ægyptiacarum, qvas in ſimulacro Canopi
“ Antverpiam aliqvando allato, Goropius exhibet Hiero-
“ glyphic. lib. 7. pag. 109.

Runæ cur Myſticæ. “ Runicæ præterea nuncupentur, ſive myſticæ & occul-
“ tæ, tum qvod ab aliarum gentium literis mira diſcrepant
“ inſolentia: tum vero qvod in occultis ſuis ſcientiis (puta
“ Magicis & præſtigiatoriis qvibus Borealis illa mundi pars
“ præ cæteris pollet & polluta eſt) hujusmodi literæ & cha-

racte-

racteres (ut illæ Canopi in Ægypto) maximè claruere. Di- »
cantur & proinde harum litterarum & ſcientiarum Profeſ- »
ſores Runici, ſat appoſitè qvaſi Myſtagogæ: habeanturq; »
iidem apud Danos & Gothos, qvi Britannis noſtris atqve » *Runici.*
Gallis, Druides, Magi apud Perſas, Gymnoſophiſtæ apud »
Indos & in qvavis penè gente ſimiles. »

In eo deniq; qvod Saxonibus olim aliàs *Ryne*, aliàs *Ru-* »
ne, alias *geryne* & *gerune* legimus inconſtanter: Intelli- »
gendum eſt, *ge* particulam eſſe cùm apud Saxones noſtros, »
tum apud Germanos omnes (ſed aſpiratam *ghe* ab inferio- »
ribus) qvæ non mutat vocis ſignificationem, ſed auget po- »
tius & adornat. Præpoſitam verò aliàs verbis & partici- »
piis præteriti temporis, aliàs Verbalibus, & ad auctoris ali- »
qvando placitum nonnullis aliis. Majores noſtri Nor- »
mannos imitantes, hanc in y mutarunt, ut Chaucerus »
paſſim; & qvo ad u in y migrationem, & è contra, illud »
etiam unicuiq; ceſſit pro arbitrio inter Anglo-Saxones, ut »
infinitis palam eſt exemplis. Hactenus Spelmannus meus. »

Non prorſus alienam ab hac, opinionem fovet Hadrianus Junius in ſua Batavia, cum RUNAM dictam vult *à muſſando, & ceu in ἀπορρήτοις, effando. Id namq; Germanis eſſe Rhunen.* Forſan qvia Runæ olim ſolis ſacrorum præſidibus erant concreditæ & in arcanis vulgò non revelandis habitæ.

Qvo etiam inclinare video doctiſſimum Hiſtoriographum noſtrum Regium, M. Stephanium, qvi hæc ad me perſcripſit: Lingua veteri Germanica *Raunen* ſignificat ſuſurrare, unde Megalander Lutherus iſtum Pſalmi XLI verſum *Simul adverſum me ſuſurrabant omnes inimici mei:* ita vertit: Alle die mich haſſen/ raunen mit einander wider mich. Inferioris vero Saxoniæ populi *Runen* dicunt, h. e. Suſurrare vel inſuſurrare alicui in aurem. Jam inter omnes conſtat, qvod incantationes olim fieri ſolebant clam & voce ſubmiſſa, ſive murmure qvodam & leni ſuſurro, ne videlicet prophani eas perciperent. Magia etenim (ut Apulejus aſſerit in Apologia) occulta res eſt, plerumq; noctibus vigi-

vigilata, & tenebris abſtruſa & arbitris ſolitaria & carminibus murmurata, cui pauciſsimi adhibeantur, unde *Suſurramen Magicum*, idem Apulejus lib. 1 Metamorphoſ. dixit pro incantamento, qvod ſuſurrando & murmurando fiebat. *Næ*, inqvit, *iſtud mendacium tam verum eſt, qvam ſi qvis velit dicere magico ſuſurramine omnes agiles reverti, mare pigrum colligari, ventos inanimes exſpirare, Solem inhiberi, Lunam deſpumari, ſtellas evelli, diem tolli, noctem timeri.* Et lib. IV. Inſtit. jur. Suſurros magicos, ſive incantamenta, adeoq; ipſam Magiam univerſam, qvam nos hodie **Troldom** vel **Troldoms Konſt** vel **Trylleri** dicimus: Sed poſtea hanc vocem tranſlatam fuiſſe ad literas & ad carmina, qvibus in ſuis incantationibus Magi utebantur.

Ab his diverſus eſt clariſsimus Salmaſius, qvi Commentario de Lingva Helleniſtica cap. 2. pag. 382, vocem à Græcis coloniis qvi ſiniſtram Ponti oram occuparunt, aut Romanis tractam putat. Getæ, inqvit, à Græcis Ponticis ea imbiberunt, qvæ poſtea ad Dacos ſive Danos, Dani ad Germanos transmiſerunt. Certè & Dani literas inde ſuas videntur accepiſſe, qvas vocant RUNICAS. * Nam forma earum ex Græcis omnino efficta & expreſſa videtur. Niſi qvis potius putet à Romanis imitatas & inde dictas Runicas qvaſi Rumicas, id eſt Romicas. Licet etiam à Græcis Conſtantinopolitanis qvi Ῥωμαῖοι proprie appellabantur Runicas dictas opinemur. Arabes qvoq; appellabant RUM & RUMI Romanos. Sic Runicas pro Rumicis literas ſuas antiqvas Dani appellarunt ex Græcis illis expreſſas.

Bogſtave. Modernam qvinetiam literarum appellationem qva eas BOGSTAVE vocamus ex eodem agriculturæ fonte *Stav quid.* dimanaſſe apparet. BOG etenim Fagum, STAV ſcipionem ſeu baculum oblongum notat. Sic igitur dictæ qvod omnes antiqviores, ductum unum oblongum & erectum fundamenti loco ſibi vendicent, ſcipionem repræſentantem, cui varii diſcriminis cauſa adduntur, partim tranſ- *Bóg quid.* verſi, partim obliqvi, partim incurvi. BÓG vero præfixum,

xum, qvia antiqvitus cum libris carerent, lapidibus & lignis characteres impreſſerunt. Lignis vero præcipuè, qvi ad amicos deferendi aut aliò transmittendi, qvod vel ex Saxone noſtro lib. IV. diſces, qvi literas delineaturus, qvas ad Regem Britanniæ, Fengonis tulerunt nuncii, ſic inqvit: *Proficiſcuntur cum eo bini Fengonis ſatellites, literas ligno inſculptas (nam id celebre quondam genus chartarum erat) ſecum geſtantes, qvibus Britannorum Regi transmiſſi ſibi juvenis occiſio mandabatur.* Sed qvia ex omnibus lignis in Daniâ, freqventius nullum eſt fagino, nec ad impreſsionem ſuſcipiendam aptius, eò etiam crebrius utebantur, eiqve maxima ex parte literas portatiles mandabant. Ut taceam hoc genus ligni noſtratibus qvaſi peculiare ac proprium videri, dum tantâ copiâ apud nos creſcat, qvanta nullum aliud: cùm interim apud vicinos Norvegos, Svecos aliosq; abietes & qvercus freqventiores exiſtant. *Librorum parte quid antiquitus suppleverit.* *Quare fagus præcipuè libri fuit loco.*

Nec diffiteri licet, alia qvoqve lignorum genera huic uſui fuiſſe adhibita. De fraxineo teſtatur Venantius Fortunatus lib. VIII. Epigram. XVIII. Qvi inter reliqva & hæc habet: *Fraxino inſculpta Runa.*

Barbara fraxineis pingatur RUNA tabellis
Qvodq; papyrus agit, virgula plana valet.

Crediderim majores noſtros omni lignorum generi, forſan & oſsium & cornuum, ſuas mandaſſe epiſtolas. Id enim in Faſtis liqvidiſsimum, qvos in hiſce omnibus ſculptos videre mihi contigit. RUNAM autem in hoc Epigrammate ita exponit Chriſtophorus Broverus: *Runam fraxineis inciſam tabulis pinxiſſe dixit barbaros, qvando pro Epiſtola illis Runa erat futura belli nuncia.* — *Runa vero cum aſpiratione legebatur in antiqvis libris.* Sed planum hujus loci ſenſum dabimus ad calcem capitis tertii.

In vetuſtis qvibusdam M.S.S. STAV ſine ulla adjectione, etiam à majoribus noſtris vocatas fuiſſe literas invenio, unde emerſit verbum at ſtave / nobis freqventiſsimum, qvo literarum collectionem indicamus. *STAV pro litera.* *At ſtave.*

A fago

BOG unde tractum.

A fago nomen Danicum BOG ad libros tractum eſt, eo qvod libri id nobis jam præſtent, qvod majoribus noſtris ligna fagina. Quanqvam contrarium adſtruere videatur Joan. Goropius Becanus Hieroglyphicorum lib. 2: non enim librum à fago, ſed potius fagum à libro appellationem ſuam ſortitam eſſe contendit, his verbis: *A BOEK arbor illa nomen accepit, qvæ veterum Germanorum judicio, aptiſſima viſa eſt ut ex ejus aſſulis tenuiſſimis codices compingerentur. Eam Græci Oxeam dixerunt, Latini Fagum, qvidam etiam, qvod in tenuiſſimas laminas ſcinderetur, ſciſſimam vocarunt. Cujus hiſtoriæ memini me alias non parum lucis, prius à ſeculi noſtri hominibus haud viſæ intuliſſe. Profecto nulla arbor eſt qvæ ſe patiatur in tenuiores aſſulas findi, cujus qvotidianum & ubiq; obvium documentum, cum alias tum vaginæ gladiorum nobis exhibent.* Hiſce qvamvis Becanus aliqvid in hoc negotio ſe oſfeciſſe ſubindicare videatur, attamen à ſcopo aberrat, & præpoſterè priora à poſterioribus elicit, contra manifeſtiſsimum Naturæ ductum. Ut enim naturalia prius extitere qvàm artificialia ex iis fabricata; ita & nomina prius acceperunt; ferrum prius qvam ferrea; ebur prius qvam eburnea; lignum prius qvam lignea; adeo ut hæc ab illis tracta & derivata ſint. Cum igitur fagus prius in rerum natura apud omnes gentes, ubi creſcit, extiterit, qvam id qvod ex eâ, arte elaboratur, ut libri vices gerat; qvin etiam nomen ſuum in qvavis lingvâ prius habuerit minus dubitandum. Ac in noſtra qvidem linguâ ut Bøg vocaretur prius, qvam libri ipſi fagini Bøger; ut & jam chartacei aut membranei eundem uſum præbentes. Sed res per ſe plana ulteriori non indiget examine.

An fagus à libro appellationem acceperit, vel vice verſa.

Naturalia priora ſunt artificialibus.

Non fagino ſolùm ligno, ſed & ejus cortici olim inſculptas fuiſſe literas qvas amicis deſtinabant, ex ſupra citato Venantii epigrammate etiam liqvido conſtat, in qvo & hæc leguntur:

Corticibus inſculptæ Runæ.

Scribere qvo poſſis, diſcingat faſcia fagum.
Cortice dicta legi, fit mihi dulce tui.

Ad

Ad qvem locum hæc Broveri extat obſervatio, digna qvæ hic locum habeat, cum noſtrum inſtitutum hinc non parum lucis fœneretur: *Dignus*, inqvit, *iſte locus ex qvo veterum morem & inſtitutum in epiſtolis mittendis & de apicibus literisq; in variam, pro re nata, materiam ſpargendis transferendisq; diſcas: nam & in fagi corticem & in fraxineas tabellas fuiſſe miſſas, utrumqvè ritu ſane memorabili notat. Accedant ergo hi modi duo, ad veteribus tritam ceram, ſeu tabulas ligneas cera oblitas; ad palmarum folia, arborum libros, ad* σκυτάλην *illam qvoq; Laconicam, philyras, pugillaria, oſſa, elephantinas tabulas ac eburneas, linteos pontificum libros, ceruſſatas mappas, ad omnigenæ formæ chartas, papyraceas atq; membraneas de qvibus cum alii multa, tum A. Gellius lib. XVII. c. IX. Plin. lib. XIII. cap. XI. XII. Iſidor. Orig. lib. VI. cap. IX. X. & ſeq. Phil. Beroaldus ad III. Propert. eleg. XXII.* Lignis literas mandare etiam Romanis olim in uſu fuiſſe, vel ex Horatio in arte Poëtica conſtat, ubi Poetæ munera enumeraturus inter reliqva hæc ponit: — Literarum ſubjectum varium.

Oppida moliri, leges incidere ligno,
Nunc honor & nomen divinis vatibus atq;
Carminibus venit.

Sed ad Runas.

CAPUT SECUNDUM.

An RUNER vox ſit originis Hebreæ?

REperiuntur nonnulli qvibus nil niſi peregrinum arridet, qviq; propria & vernacula negligentes ad remota & externa, mentis oculos convertere ſibi volupe ducunt: ſive ut auram popularem, novitatis avidam, captent felicius: ſive ut præ reliqvis reconditum qvoddam ſapientiæ genus ſapere videantur: hoc agentes ut naturam uni ſe magis Novercam qvam alteri præbuiſſe ſimplicioribus perſuadeant. Ex eorum numero qvidam, — *Propria præferenda alienis.*

ſuam forſan in linguis peregrinis oſtentare cupiens τριβὴν, vernaculam ſpernens, ex Hebræis fontibus vocis hujus etymon commode ſatis haurire ſe poſſe arbitratur. *A* רִנָּה *Rinna namq; qvod orationem ſeu vocem denotare ait, Runam ortam dicit, eo qvod literæ voce formentur.* Verum enimvero cum tàm longè petitum ſit hoc etymon, ut ne ipſis qvidem Hebræis ullo ſenſu literas notare poſſit, qvo pacto ab iis ad nos traduci qveat non video. ² Præpoſterum ſiqvidem foret à poſterioribus priora mutuare & à voce (qvæ à literis tanqvam primis initiis ortum trahit) inverſo naturæ ordine, literas, earumve appellationes deſumere: cum ab his illa, non vice verſa, fiat & oriatur. Nec ullum in ipſa linguâ ſanctâ uſpiam extat exemplum, in qvo vox רִנָּה ab Hebræis pro literâ capiatur. Si idem illis, qvod jam nobis obtrudit, denotaret; ſuſpicionis forſan aliqvis ſupereſſet locus, ſiqvidem haud paucas Hebræorum voces in linguâ Cimbrorum antiqvâ obſervarunt harum rerum curioſi. Jam vero contrarium res ipſa probat.

An R[illegible] à Rinna?

N 1. nimis lõge petitum.

2. Præpoſtere priora à poſterioribus trahit.

3. Ipſis Hebræis non ſignificat literas.

Nam conſtat ex inductione omnium exemplorum, & autoritate antiqviſsimorum Hebræorum, voce hac non niſi clamorem validum ac vehementem importari: qvi clamor, aut è nimia cordis lætitiâ erumpit, & ovantium eſt; aut è vehemente animi dolore reſultat, & acerbe qverulantium eſt. Hanc in ſententiam fuſi ſunt Hebræorum commentarii: qvorum coriphæus R. D. Kimki voculam רִנָּה his exponit verbis:

4. Autoritatibus Rabbinorum idem cõfirmatur.

ענין הצעקה בכח יש מהם לשירה
ולשמחת ויש · מהם להברזה ויש
לבכי ואוקה כמו

i. e. Vox RINNA ſignificat clamorem cum fortitudine: qvi aut lætitiæ, aut præconum proclamationi, aut miſerorum precationi, aut fletui & gemebundæ exclamationi exprimendæ deſervit, ut Eſa. c. 43. Adſtipulantur D. Kimkio, è Chriſtianis Johannes Mercerus, Johannes Forſterus, Valentinus Schindlerus; item Targum Onkeli &c: ſed clamorem hunc, ſeu ovantium, ſeu ejulantium, cum emortua

tuâ literarum figurâ nil commune habere, vel cœcus videt. Quin imò, cum vocula רִנָּה non nudum ſonum, aut ſimplicem articulatam vocem indigitet, ſed talem vocem, qvæ ex intimo cordis, ſeu ovantis, ſeu plorantis affectu reſultat: planè non video, qva fronte audeat autor novellus, nativam indolem vocis ſecare, & lacerâ ſegmentâ, imperitioribus, ut divina Oracula objicere. Maneat ſaltem voculæ רִנָּה ſignificatio ſua intacta & illæſa, & non vocem qvalemcunq; organis loqvelæ formatam; ſed vocem cum ſingulari mentis vel lætitiâ vel triſtitiâ junctam audies. Conſulantur Hebræi omnes: videantur Chaldæi: expendantur Syri omnes, qvibus radix רִנָּה cordis ſollicitudinem, curam, meditationem, cogitationem indigitat: luſtrentur itidem Arabes, qvibus conſimile רנם animi affectum lætum & pſallentem denotat.

5. Natura vocis aliud im-[illegible]lt.

Quid qvod vocula רִנָּה primò ac principaliter animi affectionem, non oris prolationem importet. Hinc ſæpiſsimè adjunctam ſibi habet vocem קול, ut Pſal. 42,5. in voce קול ovationis & celebrationis: Pſal. 47. v. 2. Triumphate Deo, cum voce ovationis: Eſa. 48, 20. in voce ovationis &c. Animi autem affectionem, ab orali enuntiatione multum abeſſe, nemo non videt.

6. Non oris ſed animi affectum notat

Unde validè concluditur, vocem noſtram RUNER ab Hebræorum רִנָּה non eſſe diductam; aut ſanè, nomenclationem ab affectu cordis eſſe ſortitam: qvod abſurdum. Tantum ergo diſtat inſolens hæc nomenclatio τȣ̃ RUNER, à τῷ רִנָּה qvantum intimus profundiſsimus & graviſsimus cordis affectus, ab externa, ſuperficiali, ac vocali garrulæ linguæ ſtrepitu diſtat.

Ex abundanti addo, vocem RUNER ab Hebræorum רִנָּה non poſſe diduci, niſi diceretur Rinene, vel (ut largiar comutationem Hirek minoris & Schurek, contra omnem rationem) ad minimum Runene. Cæcutivit namq; autor, ad manifeſtum Dagges literæ Nun inſertum, qvod literam Nun abſentem, pro more linguæ compenſat. Integrum namq; nomen, ſcribit Kimkius, eſt רננה, ex qvo

7. Deductionis ratio refragatur.

hoc truncatum, per adminiculum τῦ Dagges exſurrexit. Sed qvam ineptiat, qvi RUNE cum Renana (vel ſaltem ratione ſimilis ſoni; nam de ſignificatu, ex ſuperiorib⁹ liqvet) convenire ſtatuit, nemo tam eſt bardus, qvi non facile animadvertat.

8. Primitiva eſſe poteſt.

Quinimò ſi nulla planè in lingua Danica extarent originationis hujus veſtigia (etſi primitiva qvoq; eſſe poſſet, cujus ratio ab aliis non petitur) tum demum ad peregrina confugere aliqva forſan nos cogeret neceſsitas. Jam verò tam claros ac limpidos nos ipſi hujus vocis tenemus fontes, qvod ſupra monſtratum, ut qvi ad alienas lacunas divertitur, ſummam aut prodat inſcitiam, aut ſupinam negligentiam.

Literæ non formantur voce.

Qvia, inqvis, *literæ voce formantur ideirco à voce nomenclationem petunt*. Egregia profectò ratio; cujus contraria vera eſt. Vox enim literis formatur tanqvam cauſis materialibus, ex iisq; tanqvam veris principiis conſtat, non vice verſa.

Literæ qvibus formentur.

Propriè ſi loqvamur, literæ qvatenus proferuntur, linguâ, labiis, aliisq; organis loqvelæ dicatis formantur: qvatenus exarantur; ſtylo, calamo, penicillo, aliisq; artificioſis, non verò voce. Falſa igitur penitus hæc ratio eſt.

Quo ſenſu literæ Danis vocentur Runer.

Quin imò animadvertiſſe hujus etymi autorem oportuit, literas Danicas propriè non dici RUNER, qvatenus loqvelâ proferuntur, aut diſtincta ſua habent nomina qvibus efferuntur: ſed qvatenus ſculpuntur, aut (ut rectius dicam) exarantur. Huc qvadrat illud qvod Herman⁹ Hugo de prima ſcribendi origine cap. 2. negat Literas ſeu ſcriptas, ſeu non ſcriptas partes eſſe vocis ſeu dictionis, qva vox aut dictio eſt. Quia omnis vox aut dictio qvà tales ſunt, ſoni ſunt. Litera autem qvà litera objectum viſus (neq; enim litera auditur, ſed ſonus literæ pronunciata, neqvè qvamdiu ſcripta non eſt, litera eſt) ecqvi igitur res viſibilis pars erit ſoni? inqvit ille. Quo quidem ſenſu nihil planè ad eas vel conſtituendas, vel expimendas vox facere poteſt.

Ad literam conſtituẽdam ſonus ſufficit.

Quævis inſuper litera, vel ſola, vel junctim prolata, non vocem, ſed ſonum ſaltem deſtinctum efficit, juxta

ta cujusvis poteſtatem, licet nomen ſit ſortita, quod neceſſario integra voce exprimendum. Non igitur Hebraica, ſed origine Danica eſt RUNER; ſive primitiva, ſive eleganti metaphora rem ſubjectam intellectui repræſentans.

Quod ſi à lingua aliqva peregrina vocem hanc deducere allubeſceret, à Latina commodius id fieret, in qva ipſa vox RUNA totidem extat literis, teli genus latiorem cuſpidem habens, juxta quoſdam, ſignificans: Hinc apud Ennium derivatum Runata, in illo: *Runata recedit*. Id eſt (ut Feſtus interpretatur) *Pilata*; vel ut Perottus; *Runis prælia-ta*. Suſpicari forſan haud abſurdè hinc quiſpiam poſſet Runas Danicas veteribus Latinis haudquaquam ignotas fuiſſe. Nam haud incommodè locus hic per noſtras Runas, quas *Ramruner* dixerunt, interpretationem admittit ſenſui congruam: Si enim dicas, Runata recedit, id eſt Runis confecta ac dementata, vel telis magiâ Runicâ incantatis; nihil à ſcopo alienum protuleris. Quidam legunt *recidit*. Sed forſan obſtare videtur quod ab eo extet diminutivum *Rulla*, quod inſtrumentum notat, quo vomerem detergere ſolent Ruſtici. Sic namq; Plinius: *Purget vomerem ſubinde ſtimulus cuſpidatus Rulla*.

Runa extat in lingua Latina.

Runata.

Ramruner.

Rulla.

Noſtram igitur interpretationem nemini obtrudim⁹. Sed ut de Runis altius cogitandi occaſionem præbeamus in medium hæc probabiliter adduxiſſe ſufficerit. Sunt inter doctiores noſtri ævi, qui Runam & pilum tela miſſilia fuiſſe exiſtiment, quibus majores noſtri in bellis utebantur. Ita quidem ut Runa latiori fuerit cuſpide; Pilum vero acutiori & trigonali. Unde etiam Sagitta en Piil. Ad ſimilitudinem itaq; hujus Runæ ſeu baculi Runati, & literas noſtras Runas dictas arbitrantur. Sed judicium ſit penes lectorem.

Runa Peruenſibus, hominem ſignificat rationis compotem, ut docet Johan. de Laet. deſcript. Indiæ occid. lib. X. cap. 1.

CAPUT TERTIUM.

Qvot modis vox RUNER *uſurpari conſuevit.*

Runer pro incantamentis.

QVod majores noſtri literas ſuas RUNER appellavêrint, quibusq́; de cauſis jam demonſtratum: Verum in hoc vocis ſignificatu neqvaqvam ſubſtiterunt; ſed quia ad malas artes Runicis literis abuſi ſunt olim plurimi, cœpit vox Runer pro incantamentis uſurpari, unde in Codice legum Norvagicarum, Titulo de iis qvorum mulcta partim Regi, partim Epiſcopo cedit, & hic extat Paragraphus: **Ef madr fær met Spaadom/ Runum/ Galdrum/ Gierningom/ Lifiom/ edr adrom thvilikom lutom/ ſem dømizt fyri villa/ fare utlægr en Kongr oc Biſcop ſkiſti ſe hans.** Ideſt: Si quis vaticinationibus, Runis, incantamentis, maleficiis, præſtigiis, aliisq́; ejus generis erroneis judicatis actionibus, deditus fuerit, exul erit, ejusq́; bona Regi & Epiſcopo cedent. Ex qvo liquidò patet ſpeciem quandam incantamenti fuiſſe, qvæ Runis perficiebatur, qvæq́; ab iis nomen traxit. In Rythmo vulgari Iſlandico proc⁹ cupitam fœminam alloquitur in hunc modum:

Viltu icke eiga mig med Kolli minum brunum/
Heldur en annar ville dig med Runum.

Pro literatis.

Quin & ad eos qvi literas ac Runas tractarunt, etiam tranſtulerunt. Huic etenim literaturæ, rerum naturalium inqviſitioni, Aſtronomiæ, Magiæ quinetiam qvi ſe conſecrarunt RUNER & ADELRUNER vocarunt, non ſecus ac Græci *γραμματικοὺς καὶ γραμματιστὰς ἀπὸ τοῦ γράμματος*: Et Romani à literis Literatos & Literatores.

Adelruner.

Runarum officium.

Horum autem munus præcipuum in eo poſitum erat, ut præter literarum tractationem, viris de Republica benè meritis monumenta erigerent, eos qvi pro patriâ & libertate, pro aris & focis ſtrenuè pugnando ſangvinem fuderunt, Epitaphiis condecorarent, aliaq́; quæ Literatos & ſacrorum præſides concernèbant, adminiſtrarent. Quod enim

enim Hebræis Rabbini, Ægyptiis Heliopolitani, Perſis Magi, Indis Brachmanni, Babyloniis Chaldæi, Æthiopibus Gymnoſophiſtæ, Græcis σοφοὶ, Latinis Philoſophi, Gallis Druides, (quos Geſnerus in Mithridate p.33. haud abſone à Runis derivat quaſi *die Rmende* id eſt **die Runenden**; Runas, ut ego interpretor, ſeu Literas, Philoſophiam & Magiam Naturalem tractantes) Schytis Aggripæi, Abii & Calvi: Hyperboreis Ariumphæi: Hiſpanis Turdetani: id Danis erant RUNÆ.

Hic autem titulus quamvis promiſcuè tam fœminis, qvam viris in hoc ſtudio præſtantibus attributus comperiatur (nec enim ſeqvior hic ſexus ab ullo corporis aut animi exercitio antiquitus excludebatur) viros tamen potiſsimum RUNER; fœminas verò, vel qvod ex nobili & præclarâ familiâ ortæ potiſsimum ſe hiſce darent; vel qvod ſcientia ipſa nobiles eas reddiderit, ADELRUNER appellarunt (*Adel* hoc in loco tam artis quàm generis præſtantiam deſignante) quod vulgus correptè ALRUNER pronunciabat. Particula AL perfectionem inferente, ut in **Almættig/ Almindelig/** &c. In Edda, ubi de Regum Synonimiis agit, vocabulum RUNER pro aulicis qviq; Regi ſunt à ſervitiis capi, invenio à Poëtis. Sic enim ille: **Hirdmen eru ſua kender at kallader Kongs-Runer/** id eſt: Aulicos notum eſt appellari Regis Runas. Idq; probat teſtimonio Scaldri Halfrodi, qvi ita cecinit:

Runæ dicti tam viri quã fœminæ.

Viri Runer.

Fœminæ Adelruner.

Regis aulicos excitat ſtrepitum
ᚠᚱᛅᛘᛋ ᚱᚢᚴᛁ ᛚᛂᛆᚢᛦ ᚠᛚᚢᛘᛁᛆ
Gunricus ubi receptui canitur
ᚠᚢᚴᚱᛁᚠᚢᛦ ᚼᛁᚴ ᛂᚱ ᚼᚢᛆᛆ ᛚᛁᚠᛅᛦ
Hugonis malleo diverberatos
ᚼᛆᚠᚴᛆ ᚼᛅᛘᚱᛁ ᛋᛚᛂᚠᚴᛆᛦ
Iracundus invadit.
ᚼᛂᛒᛆ ᛒᚱᛅᚦᚢᛦ ᚢᛘ ᛋᛁᚠ ᚢᛅᚦᛂᛦ.

Fœminas qvoq; Eddice RUNAS dictas fuiſſe ſunt qui probent ex Voluſpa Cant.37.ỽ.3. ubi hæc leguntur: ᚦᛅᚴ ᛅᚴᛘᚱᛋ ᚠᛚᛂᛒᚢᛦ ᛂᚱᛅ ᚱᚢᚴᚢᛘ: Qui alterius vel-

vellicat aurem conjugis: ut hic ii notentur, qui verbis laſcivis aliorum uxores ad adulterium ſollicitant. Alii verò per *Runum* hic intelligunt Magiæ ſpeciem, qvæ literis Runicis peragebatur: ut ſenſus ſit, qui alterius aurem Runis incantat, aut magico carmine. Quid alioqvin Anglis olim fuerit: *To Roune one in the eare*, ſupra ex Spelmanno docuimus.

Adelrunæ vox ab exteris corrupta. Poſt varias verò gentis noſtræ in exteros expeditiones, & hoc nomen aliis innotuit, quamvis mutilum & depravatum ſcriptores exteri ad poſteros illud transmiſerint. Hinc apud qvosdam ALURINIAS; alios ALIORUNNAS, ALIRUNAS, aliaq; ejus generis legere licet Illud enim quod de AURINIA (vel ut quidam legunt ARIDIA) *Aridia apud Tacitum pro Adelruna.* apud Tacitum de moribus Germanorum extat, quam olim inſtar Deæ cujusdam, magno in pretio habitam fuiſſe refert, corruptum arbitratur Lipſius, & ALURINIAM legendum cenſet. Elias verò Schedius Syngram. 3. cap. 9. de DIS German. ALIRONIAM legendum putat, eamq; lectionem proximè ad veritatem accedere. *Alironiæ enim*, inqvit, *fœminæ dicebantur, qvæ vaticinia procurabant, & de futurorum eventu proſpiciebant.* Sed & ipſi vocis hujus originem ignorantes, falluntur. ADELRUNAM namq; dictam fuiſſe ex jam allatis conſtat, quam ALRUNAM vulgus appellitavit. Unde alii ALIORUMNAS deduxerunt, ut videre licet apud Jornandem, Abbatem Urſpergenſem & alios. Quorum ille de rebus Geticis Cap. *Aliorumnæ Jornandis.* 24. de iis ita diſſerit: *Repperit in populo ſuo qvasdam Magas mulieres, qvas patrio ſermone ALIORUMNAS is ipſe cognominat* Ad qvem locum Petrus Broſſeus in ſuâ Lugdunenſi editione hæc ad marginem notat. *Aliorumnas hodie dicimus ALRUNAS.* Hic verò in Chro- *Abbatis Urſpergenſis.* nicis de origine Hunnorum hæc habet: *Filimer Rex Gothorum & Gandarici Magni filius, qvi poſt egreſſum eorum de Scanzia inſula, jam qvinto loco tenuit regnum Getharum, quiq; terras Schyticas cum gente ſua intravit, quasdam mulieres magas quas illi Gothico nomine* ALIO-

RUM-

RUMNAS *vocant in exercitu repperit, easq; ſuſpectas habens de medio ſui jam prægnantes, ut qvidam dicunt, proturbavit.* Ubi in meo exemplari ad marginem notatum extat: *Mulieres magæ Aliorumnæ dictæ, Germanice Alrunlii vocantur vetulæ, qvemadmodum à Sycambris dicimus Germanicè Schamper.* Hunc vero locum totidem fermè verbis Abbatem ex Pauli Diaconi libro 12 deſcripſiſſe apparet. *Refert quinetiam Munſterus Coſmographiæ l. 2. cap. 30. Marcomirum ſecundum Francorum Regem cùm infelici ſucceſſu contra Gothos pugnaſſet, de regione & ſede mutandâ conſilium cepiſſe: verum ut de eventu certior eſſet, Gothicam fœminam ALRUNAM dictam, conſuluiſſe, qvæ arte Magicâ ſtatuam tricipitem ei exhibuit, conſilii eventum oſtendentem. Sic enim inqvit: *Atq; ut certior eſſet, ſupervenit maga quædam ALRUNA* (in Germanico Alrauna) *nomine, qvæ ad idem illum cohortata. Effecit enim mulier illa arte ſua, ut noctu Regi Marcomiro appareret Spectrum quoddam cum tribus capitibus &c.* At ego hoc in loco ALRUNAM nomen officii & dignitatis hujus fœminæ, non autem proprium fuiſſe arbitror, licet quandoq; proprium ſit. Munſteri.

Quod & innuiſſe Wulfgangum Lazium lib. 3. de migrat. Gentium conſtat. Is enim pag. 83. idem de Marcomiro referens, ſic inqvit: *Alii Spectro ſibi à Saga Alruna objecto, quod habebat tria capita, Aquilæ, Leonis & Bufonis, qvod oſtendebat poſteros illius, Romanos & Gallos ſubjectos fore.* Sed forſan non abs re erit adducere qvæ de iisdem in eadem Hiſtoria habet Trithemius in Epitom. Franc. *Eadem nocte,* inqvit, *Marcomirus Rex, incantatione patria numen evocavit, præcinendo murmure, quam vaticinantem à ſagacitate Alirunam nominarunt: comparuit monſtrum, ratificavit autoritate ſibili, vaticinationem ſacerdotis, & juſſit illico traducere gentem. Numen triceps Marcomerus adſtare perſpexit, & uniuscujusq; capitis ſingulare audivit Prognoſticon, diſcretumq; vidit Diadema, unicuiq; ſupereminere impoſitum. Primum caput* W. Lazii.

fuit Bufonis, ſecundum vero Leonis, & tertium Aquilæ in forma, qvaſi expanſis alis deſuper ſtantis & dextra Leonem ſiniſtra Bufonem fovendo contingens. Poſt longum deniq; carmen, qvod huc adducere prolixum nimis arbitror, ſubdit: His ab Aliruna auditis, Marcomerus cum univerſo populo, uxoribus liberisq; omniq; ſupellectile difficilem & diuturnam viam incepit. Earum etiam meminit Cornel. Agrip. de occult. Philoſoph. lib. 3. cap. 34: in hunc modum: *Traditum eſt hiſtoriis, quasdam Gothorum (quas Alrunas vocant) & ſpecie & ingenio ſpectabiles fœminas olim Filimiri ſive (ut alii ajunt) Idantreſi Gothorum Regis caſtra egreſſas in Aſiaticæ Scythiæ Solitudines, trans Mæotides paludes migraſſe; ibiq; à Faunis & Satyris compreſſas, primò Hunos progenuiſſe.*

C. Agrippæ.

Chriſtophorus Broverus in notis ad locum ex Venantio ſupra adductum, memorat Hadrianum Junium in ſua Batavia aſſerere. *ALRUNAM priſcis fuiſſe mulierem fatidicam. ALI enim ſeu HALI Jornande teſte Gothis idem fuiſſe qvod ſacrum, ut hodie Germanis Hallig. Runam vero dictam à muſſando, & ceu in ἀποῤῥήτοις effando, id namq; Germanis eſſe Rhunen.* Neſcio qva felicitate, vocabulum Alrunæ in Alironiam mutet Schedius de Dîs Germanis Syngram. 2. cap. 43. atq; conjicit ab Hebræo deſcendere nempe ab אל, quod excelſum & רן canere ſignificat, quaſi excelſorum cantatrices: quod Heroum martios animos, clamoribus ſuis ad prælium animarent, fortiaq; eorum geſta celebrarent. Nos ſupra dictis abundè docuimus non in aliena, ſed noſtra lingua petendam eſſe hujus vocis originem, qvæ Cimbris & genti noſtræ clara ſatis.

Hadr. Junii.

Hellerumnam quoq; dictam fuiſſe arbitratur Ricardus Argentinus Anglus, libro de præſtigiis & incantationibus Dæmonum, cap. XI. Sed cujus autoritate ignoro. Ita enim loco dicto: *Alrumna veteribus Gothis maga vel ſaga erat; qvæ ex ſangvine humano vel extis inſpectis captivorum, qvos ipſa gladio occidiſſet, divinabat, qvam item Hellerumnam vocabant, hoc eſt ſecreto cum inferis & Dæmoni-*

Ricardi Argẽtini opinio.

monibus colloqventem; unde & herba Mandragora Hellerumna dicta eſt. Idem fermè repetit cap. XVI. *Hellerumnas ſive Alrumnas, ex ſangvine humano vel extis inſpectis captivorum, quos ipſa gladiis occidiſſent ſecreto cum Dæmonibus & inferis collocutas fuiſſe, & Armenis Naban ſagam fuiſſe, video placere doctis.* Helle Germanis infernum denotare novimus, noſtratibus Helſvede/ hinc Runis additum, forſan infernalem Runam, ſeu eam quæ cum inferis commercia habet denotabit; ſed hanc vocem apud priſci ævi autorem nullum, legiſſe me memini. Mandragoram herbam Alraun non verò Hellerumnam vocari mox docebimus.

Harum fœminarum habitum & mores à Strabone deſcriptos arbitror, dum de moribus Cimbrorum ita loqvitur lib.7. *Eorum uxoribus in militandi ſocietate conjunctis, conſequentes nonnullæ divinationis peritæ Sacerdotes adhærebant, quibus canus capillus erat, alba veſtis lintea, è Carbaſo ſubter tunicam fibulis annexa, aheneis incinctæ zonis, pedes nudæ. Captivis per caſtra ſtrictis occurrebant enſibus, quos ad humum ſternentes ad æreum pertrahebant craterem, deinde eos in ſublime tollendo, jugulum ferro aperiebant & profluente tum ſangvine in craterem, eventum belli vaticinabantur. Aliæ diſſecto ventre ex inteſtinis victoriam interpretabantur. Inter præliandum verò pelles ad carrucarum velamina extenſas crebris pultabant ictibus, ingens ſtrepitus cum horrore edebatur.* Hunc ipſum locum de Adelrunis noſtris allegat Aventinus Annalium Bojorum lib. 1. pag. 48. ejusq; commentator Johan. Lyſcander antiqvitatum Danicarum ſcriptor digniſsimus qui lucem videat. Cujus hæc ſunt verba: *Nomen eis autor ALIRUNÆ attribuit & convenit cum vocabulo RUNER, quod iſtis prophetiſſis commune fuiſſe ferunt. Nam & inde olim literæ Runicæ in Cimbrica gente appellationem accipiebant, quæ apud Sacerdotes ſervabantur, quarum figuras nos in Dania vidimus, & de earundem ad veneficas incantationes virtute prædicantur mira. ALIRUNAS ADELRUNER* exponunt, quod

Alrunarum mores & habitus ex Strabone.

Literæ à Runis eas tractantibus dictæ Runæ juxta qvosdam.

Adelrunæ

quare ſic dicta?

quod nemini fas fuerit ſacra gentilium manibus tractare, ſacrificare, vaticinari, niſi quæ nobili & induſtrio ordine & proſapia natæ eſſent. De hiſce ſermonem eſſe arbitror apud Alexandrum ab Alexan lib. 4. genial. dier. cap. 7. cum inqvit: *Germanis hoc in uſu erat, non ante acies committere, qvam per matresfamilias, quas plurimas educebant in caſtris, an decernendum eſſet ſortibus & vaticinio prædictum foret.*

Ridiculus eſt Conradus Geſnerus in Mithridate p. 32. ubi in hujus vocis inqvirit etymon: *Etymologiam neſcio,* (inqvit, & verè) *niſi Hellerunas id eſt ſecreto cum inferis & Dæmonibus colloquentes interpretari liceat. Runen enim inſuſurrare vel ſecreta in aurem colloqvi Germanis ſonat, vel* ORUNAS AURUNASVE, *id eſt Auriſuſurras, qvod fortè murmurantes & ſuſurrantes, nec altiori voce quam ſuſurri in aures fiunt, & cæteris obſcura omnibus, præterquam illi cui inſuſurrantur, ſacra & magica verba ſua proferrent, & quaſi cum Dæmonibus ſuſurrarent, eorumq; viciſſim colloqua ipſæ ſolæ acciperent intelligerentq; vel* ADELRUNAS *id eſt vetulas murmurantes.* Condonandum viro optimo & eruditiſsimo; qvod de rebus minus cognitis tam abſurda & abſona proferat. Non enim ſua errat culpa, ſed potius noſtratium inertia, qui de exteris & alienis ſolliciti, propria & domi nata negligunt, nec digna judicant, qvibus aliqvid operæ locetur, ut in conſpectum doctiſsimorum virorum aliarum nationum prodeant, & occaſionem præbeant poſteris de hiſce aliisq; ulterius inqvirendi. Ex ſupradictis vera hujus vocis patet etymologia, qvæ ſi Geſnero perſpecta fuiſſent, aliam ei mentem ſuggeſsiſſent.

Runameſtere.

Hos ipſos, qvi olim RUNER vel ADELRUNER dicti ſunt, progreſſu temporis RUNAMESTERE, id eſt Runarum magiſtros appellatos fuiſſe ex variis Scaldæ locis colligere licet. Iſlandis etiamnum dicitur **Ryndur** adjectivè. **Hann er vel ryndur madur**/id eſt: Vir benè Runicus. Inde etiam eſt **Samryndur**; homo ejusdem ſtudii Runici, cujus plurale **Samryndir**/ut **Deyr eru ſamryndir menn:** accipitur

pro

pro concordibus quibus unum cor, eadem mens & voluntas, & eædem Runæ familiares.

Et neſcio annon hinc factum, qvod vox Runer pro Aulico qvandoq; ponatur, ut in Edda ubi de Synonimiis Regum agitur. ᚼᛁᚱᚦᛘᛂᚿ ᛂᚱᚢ ᛋᚢᛆ ᚴᛂᚿᚦᛂᚱ ᛆᚴ ᚴᛆᛚᛚᛆᚦᛂᛦ ᚴᛆᚿᚠᛋ ᚱᚢᚿᛂᛦ. Aulicos notum eſt appellari Runas Regum, idq; probat autoritate Halfredi Grams Runi.

Quinimò integra, quibusdam in locis, eorum extitiſſe collegia haud obſcurè innuit *Havamaal hin gomlu*, ubi circa finem de ejusmodi collegiis Runarum diſſerit hac verborum forma: ᛘᛆᛚ ᛂᚱ ᚦᚢᛚᚢ ᛆᚦ ᚦᛁᛚᛁᛆ ᛂᛁ ᛚᛂᛁᚴᚠᚢᛦ, ᚦᚢᚴᛆᛦ ᛋᛏᛆᛚᛂ ᛆ, ᚢᚱᚦᛆᚱ ᛒᚱᚢᚿᚿᛂ ᛆᚦ, ᛋᛆ ᛂᚴ ᛆᚴ ᛘᛆᚴᚦᛆ, ᛋᛆ ᛂᚴ ᛆᚴ ᚼᚢᚴᚦᛆ, ᚼᛚᚢᚦᚦᛂ ᛂᚴ ᛆ ᛘᛆᛚ, ᚱᛂᚦ ᛆᚴᚱᚢᚴᛆ ᚼᛂᛁᚱᚦᛂ ᛂᚴ ᚦᛂᛘᛆ ᛘᛂᚦ ᚢᛘᚱᛆᚦᚢᛘ ᚼᛆᚴᛆ ᚼᛂᛚᛚᚢᛁ, ᚼᛆᚴᛆ ᚼᛂᛚᛚᚢ ᛆᚦ, ᛆᚴ ᛋᛆᚴᚦᚢ ᛋᛆ. Id eſt, tempus eſt ut ceſſem loqvi in Cathedra, qvæ ſita eſt ad fontem URDUR, vidi & tacui, vidi & annotavi, auſcultavi qvid loqveretur, qvi præfuit ſacris Monumentis RUNARUM, qui etiam ſolus conſilia dedit in aula ſublimi, & ſic dixit. Hinc liqvet olim apud nos ejusmodi fuiſſe collegia, in qvibus qvi præſidebat, ex cathedra docebat, auſcultantibus reliquis. *Runarum Collegia.*

Hoc qvoq; innuit Hiſtoria Bremmenſis lib. 2. cap. 13. edit. Vellei, ubi de celebri Sclavorum civitate Jumne dicta diſſerit. *Ab illa*, inqvit, *civitate brevi remigio trahuntur ad Diminem urbem, qvæ ſita eſt in oſtio Peanis fluvii, ubi & Runi habitant*. Quia igitur hæc civitas Runarum freqventiâ celebrata extitit, non paucos ibidem hujus profeſsionis habitaſſe vero ſimilimum eſt, ac forte collegia, Scholas & Academias ſuas ibidem, ut & alibi in his oris habuerunt, in qvibus juventuti hanc literaturam cum aliis eò ſpectantibus inſtillabant. In hoc præterea tractu ſinu ſc: magno Livoniæ prope Oeſiliam Inſulam, alia qvædam minor extat qvæ hodierno die Rune vocatur; forſan qvod à Runis culta & inhabitata, & neſcio an locus ex Bremenſi *Runa Inſula.*

 addu-

adductus de hac Inſula exponi poſsit, ſiqvidem hinc non procul diſtat urbs Dunemunæ, qvæ antiqvitus Dimine dicta videtur. Confirmat & hoc A. Bremmenſis editio Lindebrogiana deſcriptione Daniæ auctior cap. 225 ubi hæc habet: *Illarum autem Inſularum quæ Sclavis adjacent, inſigniores accepimus tres. Qvarum prima Fembre vocatur, hæc oppoſita eſt Wagris. Altera eſt contra Wilzos poſita, quam Rani vel Runi poſſident fortiſſima Sclavorum gens, extra quorum ſententiam de publicis rebus nihil agi lex eſt, ita illi metuuntur propter familiaritatem Deorum vel potius Dæmonum, quos majori cultu cæteris venerantur.* Quæ omnia Runis noſtris apprimè qvadrant.

Runa gens Sclavorum.

Runæ Eburõ.

Inter Eburones Belgiæ, gens etiam fuit Runica dicta, de qua Chronicon Carionis lib. 4. in hunc modum: *Eburonibus annumerantur Runici, Bethaſii, Toxandri, Maſaci. Runicorum nomen pars Belgici retinuit* Runcker-Land. *Sic legendum enim pro Runicis apud Tacitum, & pro Rinucis apud Plinium.* An verò gens hæc à noſtris Runis ortum traxerit incertum eſt.

Runa pro Epiſtola.

Pro Epiſtola aut nota Hieroglyphica qvandoq; ſumi vocem Runæ ex Venantii Fortunati ſupra citato loco colligere vult Broverus ibidem. RUNA, inquit *hoc loco cenſeri poſſet epiſtola arcano argumento ſcripta, & quam qui mittit enunciari non vellet. Re tamen mecum penſiculatius æſtimata pro nota tanqvam Hieroglyphica Runam accipi commode poſſe demum conſtitui.* Sed ſi Runam in hoc Venantii Epigrammate pro litera ſumamus, ſenſus erit multo clarior. Verſus ita habet:

Barbara fraxineis pingatur Runa tabellis
Qvodq; papyrus agit, virgula plana valet.

Vult Runam id eſt literam ſeu Characterem Barbarum [ſic Danicum aut Gothicum vocat] fraxinea inſculptum aut pictum tabella; idem præſtare qvod litera Romanorum in papyro exarata, ſenſum ſcilicet ſcribentis exprimendo & conſignata ad alios transmittendo.

Runa pro domo.

Runa ſive *Rane* domum oblongam denotare, docet

cet Lexicon meum Runicum in voce **Viglyſing**. Hinc forſan & literæ hoc nominis obtinuerunt, quod oblongis conſtent ductibus & lineis.

In Haavamal **hin gomle**/ varias videor mihi obſervaſſe ſignificationes hujus vocis. Dum inqvit ᚱᛅᚦ ᛆᚠᚱᚢᚿᛅ ᚼᛁᛁᚱᚦᛁ ᛁᚠ ᚦᛆᛘᛅ, per *Ofruna* intelligere videtur ſacra & peculiaria qvædam Runarum documenta. Paulò poſt, ubi docet qvomodo alterius uxorem in ſui amorem, pellicere qvis poſsit, characteres qvibus id præſtaret, vocat ᛆᚱᚢᛅ ᚱᚢᚿᚢᛘ, peculiare nempe literarum Runicarum vel Magicarum genus. Sic poſt, ᚴᛅᛘᛅᚿ ᚱᚢᚿᚢᛘ indigetat eas literas qvibus in converſatione hilariori utimur, vel potius ipſam cum amicis bonis converſationem, qvâ ſapientia acqviritur, & hac eadem voce utitur paulò inferius, ubi de fœmina honeſta, qvæ viro lætitiam adferre poſsit, ſermo inſtituitur. Elegantiſsimus eſt hic tractatus Haavamal dictus, præceptis ethicis & politicis refertus, dignus qvi non ſolum lingua Runica ſed & Romana legatur.

Germani herbam Mandragoram **Alraun** vocant, forſan quod ad magicas incantationes valere credatur, & formam hominis utcunq; referat. Radice enim cum ſit bifurcata, ſi effodiatur (ut inqvit Mathiolus in Dioſcoridem lib. 4.) tempore qvo fructum fert, qvi mali inſtar ſuper folia ad terram procumbentia, brevi pediculo appenſus parum à radice diſtat, hominis cui brachia deſint effigiem quadantenus repræſentat. Hinc variis artibus impoſtores hanc radicem imitari ſtudent, ut credulis & ſuperſtitionibus deditis majori cum lucro eam venditent: de qvo ſi lubet conſule Mathiolum loco jam dicto. Sed ut ad Runas noſtras revertamur inſtituti poſtulat ratio. *Alraun herba.*

CAPUT QVARTUM.

Cur literæ Runicæ à qvibusdam Gothicæ & Geticæ vocentur.

QVicunq; exterorum, literarum noſtratum mentionem injecere, paucis admodum exceptis, Geticas ſeu Gothi- *Runæ ſunt literæ Gothicæ*

Gothicas eas appellitarunt, Gothisq́; tanqvam proprias adſcripſerunt. Sic enim Socrates Hiſtor. Eccleſiaſt. l. 4. cap. 27. Ricobaldus Ferrarienſis, Otto Friſingenſis Chron lib. 4. cap. 16. Trithemius Polygraphiæ lib. 6. Crantzius lib 2. Speciæ cap. 26. Bonav. Vulcanius tractatu de literis & lingua Gothorum, multiq́; alii.

Falſo Gothus Ulphilas putatur inveniſſe Runas.

Cauſam verò hanc pleriq́; allegant, quod Ulphilam Gothorum Epiſcopum Arrianum eas excogitaſſe & primum divulgaſſe exiſtimaverint. Eum enim Sacra Biblia in linguam Gothicam vertiſſe, literisq́; Gothicis deſcripſiſſe referunt Hiſtorici. Verum ſi regiones Aqvilonares peragrati fuiſſent, ac cautes & cippos hiſce elementis ante tempora Ulphilæ exaratos conſpexiſſent neqvaqvam hanc ei adſcripſiſſent laudem, ut ſuo dicetur loco.

Runæ vocantur Gothicæ literæ à priſcis Gothis.

Rem verò ipſam qvod attinet, licet Cælius lib. 8. c. 1. lect. aſſerat: *Gothorum inſtitutum fuiſſe ne literis imbuerentur Reges, quod illa longo à fortitudine intervallo abeſſent, ac magnanimitate: quin ita effœminari potius animos remollitosq́; ad timiditatem delabi.* Attamen ſi à Gothis & Getis ipſis priſcis, elementa hæcce Gothica & Getica dici ſtatuerimus, nequaqvam aberrabimus. Ab iis enim primo inventa, ab iis freqventata, ab iis qvoq́; propagata ad noſtrum ſeculum profluxerunt. Sed qvinam & qvales extiterint hi Gothi, ac qvo in loco ſedem fixam habuerint, non omnes æqvè feliciter explicant, qvocirca de iis pauca hoc loco delibanda veniunt.

Gothici regni prima rudimenta ubi extiterint.

Prima Gothici regni rudimenta, Gothorumq́; originem ſi ſpectes, eam nullibi reperies præterqvam iis in regionibus qvæ Danicæ jurisdictioni jam ſunt ſubjectæ. Geticum enim regnum initio qvidem exile, progreſſu verò temporis ampliſsimum, in Septentrione genuiſſe Gothiam in Scandiâ, & Gotolandiam Daniæ Inſulam, teſtatur Jornandes & alii qvotqvot harum gentium originem & progreſsiones accuratius ſunt rimati. Paulatim verò acceſsione ampliſsimarum Provinciarum aucta, juſti imperii formam acqviſivit, qvod magnanimos iſtos produxit Gothos

Gothici regni incrementum.

thos qvi comitantibus vicinis, maximam Europæ atq; Aſiæ partem ſibi ſubdiderunt. Ex parvis enim initiis regna omnia ad eam qvâ jam conſpiciuntur pervenere Majeſtatem. Gothos verò & Getas eandem fuiſſe gentem teſtis Oroſius lib.1. cap.16. cum inqvit: *Modo autem Getæ illi, qui & nunc Gothi, quos Alexander evitandos pronunciavit, Pyrrhus exhorruit, Cæſar etiam declinavit relictis vacuefactisq; ſedibus ſuis, &c.*

Gothi & Getæ iidem.

Hieronymus item in Geneſin, Gothos ab eruditis antiqvis Getas nominatos eſſe teſtatur. Dio librum de rebus Gothorum γετικὸν inſcripſit, teſte Suida. Claudianus paſsim Getarum nomine Gothos intelligit, & Greci rerum Eccleſiaſticarum ſcriptores illos γότθȣς vocant, teſte Franciſco Fabricio in cap.16. lib. 1. Oroſii.

Verum non hi ſolum pro Gothis, Getis & Gutis ab exteris ſunt habiti & celebrati, ſed & reliqvi ferè omnes aqvilonares haſce regiones incolentes, qvi variis expeditionibus novas ſibi ſedes qvæſiverunt; quibus etiam Getarum, Dacorum, Cimbrorum & Normannorum nomen promiſcuè attributum eſt, qvod variis tam Græcorum, quam Latinorum monumentis comprobatum facilè quis dederit. Procopius quidem Gothos, Vandalos, Viſigothos, Gepedes, Sarmatas &c. gentes Geticas vocatas fuiſſe expreſſe aſſerit de bello Vandalico lib. 1. ſic inqviens: *Gothicæ gentes multæ quidem & aliæ prius fuerunt quam nunc, omnium autem maximè & potiſsimè Gothi & Vandali & Viſigothi & Gepedes; jam dudum & Sarmatæ & Melanclenæ appellati. Sunt & qui Geticas gentes has vocent, qui omnes nominibus quidem inter ſe differunt, cætero conveniunt. Nam albi ſunt omnes corpore, flavi coma, proceri quoq; & aſpectu probo, legibus item iisdem utuntur. Similiter & Arrianæ omnes opinionis; voce unâ Gothica appellata utentes, & ut mihi ſanè videtur, ex una omnes gente procreati, nomina poſtea ab eorum ducibus varia ſortiti.* Hi autem populi qvi Procopio teſte, à Græcis Gothi & Getæ ſunt vocati, à Romanis Dani & Daci dicti ſunt, qvod ex Plinio di-

Gothi, Getæ, Guthi exteris iidem.

Geticæ gentes Procopio.

Getarum habitus & mores.

Unde Getis diverſa impoſita nomina.

Gothi & Getæ Romanis Dani & Daci

ſcere licet, qui lib. 4. Nat. hiſt. cap. 12. ſic inquit: *Ab eo in ſlenum quidem omnes Schytarum ſunt gentes, variæ tamen littori appoſita tenuere, alias Getæ, Daci Romanis dicti, alias Sarmatæ, Græcis Sauromatæ &c.*

Horum igitur ut & aliorum claſsicorum autoritate, fretus Aventinus lib. 1. Bojaricæ hiſtor. pag. 35. in eundem fermè diſſerit modum his verbis: *Cimbrorum partes ſunt Dani, Scandia, Selandia, Scandinavia, ubi Nordevici & Normanni, Sviones qui & Sveſii & Svedi, Fenni, Gothi, ab his ſinus Godanicus nomen habet, Græci Getas, Latini Dacos vocare ſolent.* Et rurſum pag. 26. *Tunc etiam ex Gotolandia ſinus Venedici Inſula, quæ è regione Viſtulæ ſita, ab Aquilone Scandinaviam peninſulam ſpectat, Gotti, qui Dani, Daci vel Getæ ſunt, ſub Rege Berico egreſſi ad Danubium migrarunt, in eas regiones quas Ugri, Tranſſylvani, ſeptemcaſtrenſes, Valachi tenent. Regnatum ibi à Danis & Getis usq; ad Valentis Auguſti annum decimum.*

Cimbrorum Populi.

Gothi unde egreſſi.

Gotti, Dani, Daci, Getæ iidem.

Quæ ut ritè intelligas, ſcire convenit, Getarum ut & Cimbrorum nomen qvandoq; latius, quandoq; ſtrictius capi ab Hiſtoricis. Latius hic ſumitur, ut & apud multos alios, pro omnibus populis Septentrionalibus, qui expeditiones in exteros inſtituerunt, qviq; ut communi linguâ ita literis uſi ſunt communibus, hiſce nempe de qvibus hic agimus: quæ ſive Gothicæ dicantur, ſive Cimbricæ, ſive Danicæ à populis, qvi iis uſi ſunt, ſive Runicæ, à Sacerdotibus qvi eas potiſsimum tractabant, & qvibus præ reliqvis concreditæ erant, perinde eſt, modo ſano ſenſu intelligas. Hinc eſt qvod Johannes Spedus in Devoniæ deſcriptione, haſce Danicas vocet literas; in hunc modum de monumentis ad Exmore extantibus diſſerens: *Ad Exmore viſuntur quædam antiqui operis veſtigia videlicet ſaxa, alia in triangulum, alia in orbem erecta & ordine diſpoſita: Trophæa certè victoriarum quas Romani, Saxones & Dani obtinuerunt. Ac Danicis quidem literis unum eorum inſcribitur, ad dirigendum eos, qui illac iter haberent.*

Gothicum nomen latè ac ſtrictè ſumitur.

Runarum variæ appellationes.

Et hoc ſenſu de Gothis diſputat H. Cornel. Agrip. occult.

cult. Philoſ. lib. 3. cap. 35. cum inqvit: *Nec alia ratione Gothi nuncupati ſunt, quam quod ſummum Deum eorum lingua nuncupat Gothum. Hinc & Teutones dicti, quia, quem colebant Deum Martem nuncupabant Teutanum, quo nomine etiam Galli Mercurium vocabant.* Strictius verò & propriè nomen Cimbricum iis competit qui Cherſoneſum Cimbricam, Guticam, ſeu Juticam jam dictam: Gothicum, qui Scandiam cum adjacentibus provinciis & Gotholandiam: Danicum qui Baltheas jam incolunt Inſulas. De qvo egregiè diſſerit Sermo tertius antiqvitatum Danicarum Johan. Lyſcandri, ex quo hoc loco excerpere lubet, quæ ad noſtrum magis faciunt inſtitutum, & qvæ rationes reddunt cur Dani Getæ ſint dicti & Gothi, & per conſeqvens literæ Danicæ, Gothicæ: licet hic autor nuperè publici juris factus, ex Archivis Bibliothecæ Academiæ Regiæ Hafnienſis erutus. Inter reliqva autem maximè huc ſpectantia hæc habet: *Ante tempora Danica duas fuiſſe adverſus orientem Cimmericarum gentium expeditiones hiſtoriæ manifeſte produnt: Primam Geticam, alteram Cimmericam. In his cum ex omni Aquilone innumera collecta fuerit multitudo Cimmeriis tamen & Getis monarchiam defendentibus, & horum potentia & magnifica virtus Græcis innoteſcere ceperit, dicti ſunt omnes generali nomine Cimmerii & Getæ, manſeruntq; deinde ea nomina perpetuò apud Græcos. Sed cum ſequens ætas in Baltheo Danos genuerit, qui priorum menſuram adæquare ceperunt & clariores quotidie evadere, novaq; inde orientem manus auxerit, Danica ſic ibidem innoteſcente militia. Latini qui regnum poſt Græcos tenuerunt & diverſas nationes luſtrati vocabulorum memoriam conſervare annitebantur. Hanc copioſiſſimam gentium multitudinem, nomine quod tunc celebrius erat, Dacos dixerunt, Daciamq; immenſam ad Iſtrum regionem, ubi ab his populis quietum eſt. Ita Daci Romanis notiores fuerunt, & Plinius palam aſſerit Dacos eſſe Latinis, qui olim dicebantur Getæ, & Procopius magis fatetur Gothos & Dacos eosdem vocatos qvos Græ-*

Cimbri ſtrictè dicti.

Gothi.

Dani.

Cimbrorum expeditiones in Orientem.

Cur Cimmerii & Getæ Græcis notiores.

Daci & Dani cur Romanis notiores.

ci Cimmerios & Getas appellarunt. Dani verò Daci ſunt.
Getæ ſunt Gothi. In hunc etiam modum diſſerit Cæl. Rhodigin. Lect. antiq. lib. 18 cap. 23 dum inquit: *Sciendum item Getas nunc Gothos ab eruditis credi, quorum aliqui Oſtrogothæ nuncupantur, tanquam orientales, illorum vocabulis Gothos dixeris: Sicuti Veſtigothæ dicti, qui occidentalium ſeſe regionibus*
Daci ſunt Getæ. *infudere.* Et paulò poſt: *Qui verò à Romanis nuncupantur Daci, & ab ſeipſis quoq; hoſce Græcorum nonnulli Getas dicunt.* Sic capite ſeqventi: *Getas autem ſunt qui ad Pontum conſtituant in ſolis exortum reclinatos. Daas autem Dahas appellatos invenio.* Nec diverſus eſt Guilhelmus Lambardus Anglus in Archeonomia hæc habens: *Atq; hic (quoniam Jutarum facta eſt mentio) admonendi ſumus, librariorum incuriâ falſò haberi in Latino codice*
Gothos eſſe Jutas, Jutones & Vitas. *Vitas, præpoſito V pro Jutas. Nam liber Bedæ Saxonicus geatum vertit, id eſt Gothos quos Jutas & Jutones fuiſſe antiquitus dictos Philippus Melanthon, & Matthæus Weſtmonaſterienſis affirmarunt.* Quamvis non me lateat nobiliſs. Henricum Spelmannum hanc Lambardi correctionem non admittere, dum in ſuo Archæologo ſic diſſerit:
Vitas eſſe Jutos. *Meo quidem judicio, nulla hic librariorum incuria: Vitas enim non ſemel apud Bedam legitur, ſed paſſim & conſtanter, nec eſt ideo credibile, quod in omnibus locis hallucinatum fuerit. Willichius etiam in ſuis ad Tacitum de Germ. mor. commentariis, Vitas eoſdem appellat & Jutos, Bedam inſecutus minimè ſuſpectum. Lambardo autem in animum forte non venit dici Vitas pro Witas, Witas utiqve pro Gutas, &c.* In eadem interim nobiſcum eſt ſententia, dum expreſsè eodem in loco, paulò ante, Gothos & Jutas, qvi aliis Cimbri, eandem gentem ſtatuit, ſic in-
Guti, Gotti, Gothi, Jutæ, Jutones, Getæ, Vitæ iidē. qviens: *Guti idem ſunt qui Gotti, Gothi, & Goti: quibusdam Jutæ & Jutones: Romanis Getæ, Angloſaxonibus geatum, à priſco Gothico vocabulo* **Jett** */ quod gigantem ſignificat, Beda Vit, quaſi Witæ modo quo inferius dicetur.* Digna etiam lectu illa quæ ſeqvuntur: *Nollem hoc non annotare, tùm ut majores noſtros: fortiſſimo Gothorum ſanguine or-*

ne or-

ne ortos: tùm ut lingvam noſtram ad Gothorum (pluriumq́ perinde gentium) antiqvitates enucleandas maximè conducere intelligant. Guti enim ſeu Jutæ unus erant è tribus populis illis protogenis qui relictis in Germania (latè ſumpto vocabulo) ſedibus, Angliam olim applicuere, ſicut Beda refert: cujus interpres Vetus Saxonicus pro Jutas Geatum id eſt Getas vertit: Inde illud in Ll. Edovardi confeſſ: cap. 35. Titulo de his qui cohabitare debent in Britannia. Guti verò ſimiliter cum veniunt ſuſcipi debent & protegi in regno iſto, ſicut conjurati fratres, ſicut propinqvi, & proprii cives regni hujus.

Angli è Jutis oriundi.

" Guti fratres propinqui & proprii cives Angliæ.

Lubet audire hac de re diſcurſum Philippi Melanthonis, in explicatione vocabulorum Regionum & Gentium ad Germaniam Taciti. *Gothini* inqvit, *Gotones*, *partes ſunt Gothicæ gentis, qvæ latè complevit littus Balthici maris, & utramq́ ripam Viſtulæ.* Et paulò poſt: *Collocat autem multas gentes ad Carpathum, & in utraq́ ripa Viſtulæ, videlicet quandam Suevorum partem, & Lygios, deinde Gothicas gentes. Harum ſedes non ſatis diſcerni poſſe arbitror, propterea quod paſſim vagabantur, illud tantum meminerint ſtudioſi, circumfuſas fuiſſe Gothicas gentes Viſtulæ, & incoluiſſe utramq́ Viſtulæ ripam, quæ nunc habet Poloniæ nomen. Inde progreſſæ verſus orientem acceſſerant propius Thraciam, ubi Getæ vocantur. Nec enim dubium eſt Getas eſſe Gothos, ſeu à Gothis oriundos. Audio in Cherſoneſo Taurica hoc noſtro tempore reſtare Gothorum reliquias, qui ſe Gothos appellant, & loqvuntur germanica lingua. Itaq́ cum Getæ ſeu Gotthi Thracum vicini eſſent non mirum eſt Græcis notos fuiſſe. Herodianus & Tucydides teſtantur eorum ſedes inter Iſtrum & Thraciam fuiſſe. Qvare Strabo Alexandrum etiam veniſſe in Geticam regionem ſcribit. Proximi Getis verſus Ungariam fuere Daci, qui nunc Valachi dicuntur. Fuerunt ſupra Euxinum Pontum vicini Getis & Cimmerii. Ut autem olim in illa ora Septentrionis illæ tres gentes habitarunt, ita exiſtimo vagatas eſſe toto Balthico littore, & earum reliqas*

etiamnum eſſe eas gentes qvæ tenent Cimbricam Cherſoneſum, videlicet Cimbros, Danos, Gotthos. Et aſſentior Cunrado Celti, qvi Gedanum qvod nunc vocant Dantiſcum, inqvit à Getis ſeu Gothis dictum eſſe, & Codanum ſinum, qvaſi Gotthinum à Gotthinis. Nam & Græci à Getis, gentile nomen fecerunt γετυνοὶ.

Hujus fermè ſententiæ eſt doctiſsimus Salmaſius commentario de Lingva Helleniſtica cap. 11. p. 369. ubi inter reliqva ſic diſſerit: *Hoc nomen Σκύθης variè à Græcis enunciatum eſt, & multas μεταπλώσεις incurrit. Nam Σκύθης Γέτης & Γοτθὸς idem eſt. Item Δᾶοι, Δᾶαι, Δάσαι, Δάκοι & poſtremo Dani. Sic Σίντιες, Σιντοὶ, Σινδοὶ, & Σάϊοι iidem populi per* Μετάπλωσιν, *ut autor eſt Strabo. Antiqvi & primi Hellines, cum adhuc vicinas Thraciæ Macedoniam & Theſſaliam tenerent, populos Thraciæ ſibi ex vicinitate notiores, qui Juti vel Guti ipſorũ lingva vocabantur, (nam & Juthungorum nomen inde compoſitum) præpoſito Σ, qui mos eſt Æolum in pleriſq; vocabulis appellarunt Σγύθας ut Σκύθας, quod nomen poſtea generaliter hæſit omnibus Septentrionalibus gentibus apud Græcos, quamvis habitu & lingva, moribusq; differrent, ſed & ſitu.* Lege reliqva qvibus prolixè hoc oſtendit aliquot paginis.

Non me fugit eſſe magni nominis viros, qui contendant Getas diverſos eſſe à Gothis & Guthis, Cimbros diverſos à Cimmeriis, Danos à Dacis & Dahis, &c. Pro qvo etiam acriter & eruditè pugnat vir clariſsimus Joh. Iſaacius Pontanus in Chorographica Daniæ deſcriptione. Sed nobis hoc in loco non tam de re ipſa, qvam vocibus & appellationibus ſermo eſt. Sufficit nos oſtendiſſe, à probæ notæ autoribus, omnes has voces promiſcuè ſumptas, iisq; gentem noſtram indicatam, qvæ literis iſtis uſa eſt, qvas Runas vocarē ſolemus, qvæ & hac de cauſa Gothicæ & Geticæ dictæ ſunt aliis. Sed de his hactenus.

Liqvet igitur qvibus de cauſis literæ, qvas nos Runicas vocamus, Gothicæ, Danicæ & Cimbricæ ab exteris appellentur.

Non

Non prætereundum eaſdem haſce literas à Roderico Toletano lib. 6. Rer. Hiſp. cap. 30. Toletanas vocari, ſic enim ille ibidem: *Concilio Toletano Anno MCXVI. patres cum Bernhardo Toletano Primate, multa de officiis Eccleſiæ ſtatuerunt; ſed & illud, uti deinceps ſcriptores omnes omiſſo charactere Toletano, quem Gulſilas Gothorum Epiſcopus invenerat, Gallicis literis uterentur.* Cum v. Gulphilæ nullæ aliæ attribuantur literæ, quam hæ ipſæ quas nos Runicas vocamus, per Toletanas, eaſdem intelligere Rodericum liqvido patet. Geſnerus in Mithridate ex Aventino lib. 1. Annal. refert, poſt FRIDERICI II imperatoris fata demum Germaniam ſuum ſermorem literis latinis depingere didiciſſe; unde colligit prius vel Græcas vel Gothicas literas (qvod probabilius) in uſu Germanis fuiſſe. Quod ſi res ita ſe habeat, Germanicæ forſan etiam vocari poſſunt. Jam an omnes ejusdem fuerint generis diſpiciendum videtur. *Literæ Toletanæ.* *Literæ Germanicæ.*

CAPUT QVINTUM.

Qvot literarum Runicarum extiterint genera.

PRiſca elementa Danica quæ Runica vocantur, diligentius perluſtrans, eorum duo primaria inveniet genera; unum eorum quib⁹ ad animi ſenſa exprimenda, res geſtas conſignandas, Heroum fortia facta depredicanda, aliaq; neceſſaria indicanda utebantur Runæ, atq; hoc in genere Literati. *Runicarum literarum duo genera.* *Prioris uſus.*

Cujus cenſus elementa literaria, ſimpliciter ᚱᚢᚾᛁᚱ *Runer*, ut ſupra oſtenſum, vocabant. Cujus ſingularis inuſitatus *Run*, in compoſitis aliqvot mulierum nominibus occurrit, ut *Gud-Run*, *Sol-Run*, *Of-Run*, *Sig-Run*. Horum Nomina, poteſtates, figuras, varietates, ordinem, aliasq; à majorib⁹ nobis relictas proprietates heic (qvantum in tantis licet tenebris) inveſtigare, & gratæ poſteritati excolendas tradere decrevimus. Sunt autem ea ipſa qvæ ex- *Runer.*

Gothicæ literæ. teris Geticarum & Gothicarum literarum nomine innotuerunt, eo qvod Dani extra patriam hoc titulo Romanis aliisq; fuerunt formidabiles, totiq; orbi innumeris trophæis notiſsimi, ut pluribus ſupra à nobis oſtenſum.

De his Runis agit *Havamaal hin gamle*, cum ait: ᚠᛆᚦᛆᚴ ᛘᛆᚴ ᛋᛂᛁᚠᚦᚢ ᚦᛁᛂᛆ ᚠᛆᛘᛆᚴ ᚱᚢᚴᚢᛘ ᛆᚦ, ᛆᚠ ᚴᛂᛘ ᛚᚢᚴᚴᛆᛆ ᚠᛆᛚᛚᚦᛆ ᛘᛂᚴᛋᛆ ᛚᛁᚢᛂᛆ ᚦᚢ. Id eſt, cum bono viro converſationem habebis & colloqvia, ac ſapientiam ab eo acqvires dum vivis. Hic *Runum*, pro amico colloqvio & converſatione etiam ſumitur.

Runarum differentia. Cum vero Saxa hiſce exornando non eundem ſemper tenorem obſervaverint artifices; ſed modo à ſiniſtris in dextram, modo à dextris in ſiniſtram Hebræorum ritu; modo à baſi lapidis in apicem & vice verſa ſulcos literarum duxerint: inventi ſunt qvi hoc reſpectu peculiaria iis indiderint nomina, de quibus heic diſſerere minus neceſſarium arbitror.

Danica lingua Runamali dicta. Hoc neutiquam prætereundum videtur, qvod ab hiſce Runis lingua Danica antiqvitus ᚱᚢᚴᛆ ᛘᛆᛆᛚᛁ *Runa maali*, appellata fuerit, ut ex non uno loco Eddæ & Scaldæ M.S.S. ex Iſlandia ad nos delatorum, ad oculum demonſtrari poteſt.

Runarum alterum genus. Alterum genus qvibusdam magicis incantationibus cum primis deditis, familiare extitit. Quod ob infamem uſum, ut jam abolitum; ita tum minus frequentatum. Hi- *Ejus uſus.* ſce enim Runis, præſtigiis Diabolicis miſerrimè inescati, in aliorum perniciem plerumq; abutebantur Magi, & incantamentis celebres. Tantam namq; earum vim & efficaciam eſſe ſibi perſvadebant miſeri, ut iis hoſtes necare, urſos ac feras ligare, ventos & grandines concitare, imbres ciere, homines dementare, aliaq; incredibilia perpetrare valerent, non ſecus ac anus illa apud Maronem, quæ

Carminibus cœlo poterat deducere Lunam.

Hiſce Otthinus ille qui in Deorum demum ab Aquilonaribus relatus eſt numerum, & à qvo dies ſeptimanæ tertius eſt denominatus, Rindam puellam mentis ac ratio-

nis uſu privavit. Quod ita perſeqvitur Saxo noſter lib. 3: *Quam cortice carminibus adnotato contingens lymphanti ſimilem reddidit, receptam toties injuriam modeſto ultionis genere inſecutus.* Hiſce *Guth-Runa* (de qvâ idem lib. 8.) *effecit ut regiæ partis propugnatores ſubito oculis capti in ſeipſos arma converterint.* Hiſce *Hartgrepa, ligno inciſis & linguæ demortui jam hominis ſuppoſitis, eum loqui fecit diraq; carmina effari.* De qvo vide ejusdem autoris librũ primum. Hiſce pollebat illa *augurii perita fœmina, cujus* (verba Saxonis ſeptimi libri refero) *carminum tanta vis erat ut rem quantalibet nodorum conſertione perplexam, è longinquo ſoli ſibi conſpicuam, ad contactum evocare poſſe videretur.* *Othini Runæ.* *Guth Runæ Runæ.* *Hartgrepæ Runæ.*

De hiſce Runis tractatus extat in Edda antiqviſsima Semundi, ſub titulo *Runa capitula*, in qvo octodecim enumerantur genera Runarum Magicarum, qvarum mirandi qvoq; recenſentur effectus. Inter reliqva hiſce commendantur ibidem: ᚱᚢᚿᚢ ᛘᚢᚿᛐᚢ ᚠᛁᚿᚿᛆ ᚬᚴ ᚱᛆᚦᚿᛆ ᛋᛐᛆᚠᛁ ᛘᛁᚬᚴ ᛋᛐᚬᚱᛆ ᛋᛐᛆᚠᛁ, ᛘᛁᚬᚴ ᛋᛐᛁᚿᚿᛆ ᛋᛐᛆᚠᛁ ᛂᚱ ᚠᛆᚦᛁ ᚠᛁᛘᛒᚢᛚᚦᚢᛚᚢᛦ, ᚬᚴ ᚠᛁᚬᚱᚦᚢ ᚴᚱᛁᚿᚱᛂᚴᛁᚿ ᚬᚴ ᚱᛂᛁᛋᛐ ᚼᚱᛆᛒᛐᚢᛦ ᚱᚯᚴᚿᛆ. Hoc eſt: Runas invenies & reſolutas literas, prægrandes literas, prævalidas literas, quas ornavit Fimbulthulur & formarunt Deaſtri, Odinus autem incidit. Mira vero ſunt qua ſeqvuntur vires & efficaciam concernentia. Nec ea hic inſerere inſtituti permittit ratio. *Edda Semundi.*

Hoſce autem Characteres RAMRUNER ſeu Runas amaras & acerbas vocarunt, eo quod moleſtias, dolores, morbos aliaq; pernitioſa hiſce infligere inimicis ſoliti ſint Magi. Sunt qvi Runas fortes interprætentur, *Ram* etenim & *Ramur* fortem antiquitus denotabat, (unde pedes urſorum Rammer etiamnum vocantur, eo qvod maximum eorum robur in iis conſiſtat) ſic itaq; dictas volunt has notas, quod earum fortis & efficax valdè conſpiciebatur in objectis impreſsio. Sed fulgore lucis Evangelicæ tantæ tenebræ diſcuſſæ cum ſint, Deo agendæ gratiæ, qui *Ramruner quare ſic dictæ.* *Ram quid.*

haſce Runas ita abolevit, ut vix ullibi earum jam extent veſtigia.

Ramruner an figuris à cõmunibus fuerint diſtinctæ

Eo enim jam deventum, ut an iisdem quibus communiter animi ſenſa exprimebant, adhibitis ſaltim peculiaribus incantationibus: an verò diverſis notis tam mira præſtiterint, diſputetur. Vulgares Runas in hunc uſum translatas fuiſſe exiſtimat autor vetuſtiſsimæ membranæ à Wulfg. Lazio lib. 9. de Migrat. gentium productæ, qui inter reliqva ſic inqvit: *Literas quibus uſi ſunt Marcomanni, quos nos Normannos vocamus infra ſcriptas addidi, cum quibus carmina ſua incantationesq; ac divinationes ſignificare procurant, qui adhuc pagano ritui involvuntur.* Literarum autem eosdem fere producit ductus, quibus communia & vulgata conſtant Alphabeta Runica, niſi qvod ob membranæ (ut arbitror) vetuſtatem, omnes accurate ac probe non ſit aſſecutus. Vide caput ſeqvens hujus libri.

Marcomanni & Normanni iidem.

Sic conſtat poſteriores Ægypti ſacerdotes & myſtas, literis hieroglyphicis quibus alioqvin res Theologicas ſacras & Aſtronomicas compræhendebant, improbe & callide abuſos ad magicas etiam incantationes, ut tradit Ruffinus lib. 2. hiſt. Eccleſ. cap. 26: *Jam* inquit, *Canopi quis enumeret ſuperſtitioſa flagitia? ubi prætextu ſacerdotalium literarum, (ita enim appellant antiquas Ægyptiorum literas,) magicæ artis erant pene publica Schemata.*

Ram-Runas figura diverſas eſſe à vulgatis.

E contra pervenêre ad manus meas Notæ qvædam, qvæ titulum *Ram-Runarum* præ ſe ferebant, ab his planè diverſæ, qvas cum in privatum uſum ab aliqvo excogitatas rear, nec vetuſtatem ſapere, aut cum omnibus Runis affinitatem aliqvam habere videam, indignas judico, qvæ heic locum obtineant, in primis ne ulla ſuperſtitioni detur occaſio. Mihi judicium clariſsimi & in antiquitatibus noſtris verſatiſsimi viri Dni. Arngrimi Jonæ Iſlandi, de Ram-Runis expetenti tale obtigit reſponſum. *Exiſtimo veriſimile eſſe magos illos literatura aliqua uſos, & quidem Vulgari majori ex parte, ſed virgulis & punctis ſuo marte excogitatis corruptâ: cui literaturæ ſic corruptæ Sathanæ perſuaſit,*

De Ramrunis Arngrimi Jonæ ſententia.

ſuaſu, vim & efficaciam maximam ineſſe crediderint, & ipſo agente, ac illudente experti ſint: Runicas ſua origine literas, nihil habere magicum, cuivis facilè perſuaderi poterit. Pro confeſſo enim ſumimus, nullam omnino Characteribus ullis naturaliter ineſſe potentiam, ſed tantum propter ſocietatem à Magis cum Diabolo initam. A qua alieni & immunes non habentur, vulgo Characteres excogitati, ſive Runici ſive alii, ſed depravatiſſimi & deformatiſſimi. Qvi idcirco amplius non ſunt Runici, ſed Magici & Diabolici, & nullis niſi ejusdem artis conſciis noti. Sic ad palliandum veneficium, carminibus vel Rythmis alii uſi ſunt, & quidem lingvâ vulgari & vernaculâ, quibus vim omnem adſcribere norunt, etiam ad benefaciendum, juvandum, medicandum, tam animi quam corporis morbis; atq; ad ipſos Cacodæmones pellendos & fugandos.

Alii ad ſimiles artes verbum & ſanctiſſimum Dei nomen, lingvâ præſertim peregrinâ, nec ſibi nec aliis intellectâ aſſumunt, ſed omnibus iſtis, ut & ipſis Ram-Runis idem fucus ſubeſt. Hæc Arngrimus.

Ego (qvantum ex hiſtoria Sigurdi Fofnisbane colligere potui) animadvertiſſe me exiſtimo, RamRunas iisdem plane virgulis paratas fuiſſe, qvibus vulgares: ſed conceptis qvibusdam verborum formulis, certis adhibitis ritibus, in deſignata ſubjecta, exarata fuiſſe. De literis namq; victorioſis ᛋᛁᚵᚱᚢᚿᛆᛦ dictis, qvibus victoriam impetrare ſe poſſe confidebant ita diſſerit: ᛋᛁᚵᚱᚢᚿᛆᛦ ᛋᚴᛆᛚᛐᚢ ᚴᚢᚿᚿᛆ, ᛂᚠ ᚦᚢ ᚢᛁᛚᛐ ᛋᚿᛆᛐᚢᛦ ᚢᛂᚱᛆ ᚱᛁᛋᛐ ᛆ ᚼᛁᛆᛚᛐᛂ ᚼᛁᛂᚱᛋ, ᛆ ᚢᛂᛐᛐᚢᚿᚢᛘ ᛆᚠ ᛆ ᚢᛆᛚᛒᛚᚿ-ᛋᛐᚱᚢᛘ ᛆᚠ ᚿᛆᚠᚿᛆ ᛐᚢᛁᛋᚢᛆᛦ ᛏᚢᛦ. ɔ: Runas victorioſas calleas oportet prudens ut ſis: Haſce capulo gladii incide, hiſce chyrotecas exorna, Tubis inſcribe, & bis invoca nomen Tyri. Recenſet ibidem ſeptem Runarum genera ejusdem cenſus, vireſq; & utendi modos annectit; nobis ſuffecerit titulos annotaſſe. 1. ᛋᛁᚵᚱᚢᚿᛆᛦ victorioſæ; de quib⁹ jam dictum. 2. ᛒᚱᚢᚿᚱᚢᚿᛆᛦ fontanæ. 3. ᛘᛆᛚᚱᚢᚿᛆᛦ ſermonum. 4. ᛆᚢᛚᚱᚢᚿᛆᛦ ce-

 revi-

reviſiarias. 5. BIᛅRᚠRᚢᚴᛅᛦ Auxiliatrices. 6. ᛚIᛘ-Rᚢᚴᛅᛦ Arboreæ. 7. ᚼᚢᚠRᚢᚴᛅᛦ Cordiales.

De Ram-Runis non prorſus diſſentire videtur doctiſſimus vir M. Brynulphus Suenonius Scalholtenſis Epiſcopus in ſuis in Saxonem conjectaneis, dum ita diſſerit: *Antiqviores illæ gentium Normannicarum propriæ literæ (Runas intelligit) creditæ ſunt omnes* (multiplices namq; fuerunt) *δύναμιν quandam poſſidere, non modo σημαντικὴν τῆς φωνῆς, ut loquitur Ariſtoteles, verum ἐνέργειαν etiam τῶν διανοουμένων ἐπιθυμηθέντων ἀποτελεσματικήν. Ideo ſingulos characteres, ſingulis Deaſtris aut Dæmoniis adſcripſerunt, velut ἐν θεραπείας μοίρᾳ. Ac ut quemcunq; effectum à qvovis Dæmone procurari crediderunt, ita certum characterem certæ materiæ ſuo & legitimo modo, loco, tempore, inſtrumento, additis propriis carminibus, nonnunqvam & ſacrificiis, incidendum judicarunt.*

Ramrunæ deteſtandæ.

Ut igitur malignæ hæ Runæ deteſtandæ & fugiendæ: ita priores ſuo loco ut reſtituantur, vel ſaltem ab interitu vindicentur, allaborandum. Juvat enim ingenioſa majorum noſtrorum admirari inventa, ingeniiq; dexteritatem deprædicare, qvibus vel cum Græcis & Romanis certare potuiſſent, modo ſuorum facinorum pares nacti fuiſſent ebuccinatores. Gentes etenim Aqvilonarem huncce mundum incolentes, nequaquam ἄλογα ζῶα fuiſſe, vel hinc colligere licet, earumq; ſimul deprædicare magnanimitatem, qvod ſuis potius gaudere inventis qvam alieni ingenii ſervi eſſe voluerint. Quodſi quandoq; imitarentur poſteri, & virtutis Danicæ plura ubivis extarent trophæa, & hujus ævi aſperitates ſuperarent felicius.

In defenſione Hiſtoriæ Britanicæ à Johanne Priſco Londini anno 1572 edita, pag. 121 citantur carmina antiqva Brittanica Bardi Thalieſsini, in qvibus Runi fit mentio, hoc pacto:

Ny bo rhad na gwedd ar vaelgwm gwynedd,
Or wy na ddialer ar Ruy etyredd.

Quod ita reddidit Priſcus:

In-

Infauſtus, gratus nulli, Malgo venedotus
Sit, modo ne Runus filius iſta luat.

Cæterum hac voce ᚱᚢᚾᛁᛦ adeò delectati ſunt veteres, ut propria multorum nomina inde deduxerint; ut appâret in Guth-Runa, de qua ſupra: Sic aliam ejusdem nominis proponit Arngrimus l. 2. Crymog geneal. 8. quæ vixit tempore Olai Trygonis. Item Guth-Runus, cujus mentio fit à Guilhelmo Lambardo in Ἀρχαιονομίᾳ Anglica, ubi hæc habet: *Aluredus Rex ubi cum Guth-Runo fœdus inierat, &c.* Titulus præterea fœderis ab eodem propoſitus ita habet: *Fœdus quod Aluredus & Guthrunus Reges ex ſapientum Anglorum, atq; eorum omnium, qui orientalem incolebant Angliam conſulto ferierunt.* Joannes Pikus Anglus qui tempore Henrici primi floruit, hunc illum eſſe Guthrunum affirmat, qui cum triginta proceribus & omni penè populo baptizatus, in filium ab Aluredo ſuſceptus eſt, impoſito ſibi nomine Edelſtano. Filiarum Aſprandi XVIII. Longobardorum in Italia Regis ex Theoderata uxore quædam dicta fuit *Auruna* teſte Onuphrio Panuino Rom. Prin. lib. 1. p. 107. *Frederuna* dicta uxor Arduini de la Scala. Vide Hieron. Henning. in Genealogiis circuli Saxoni p. 2.

A voce Runer propria qvædam deducta.

Guth-Runa.

Guth Runus.

Guth-Runus Edelſteinus dictus.

Reperitur etiam *Sokun, Sigrun, Ofrun, &c.* quæ mulierum ſunt propria. Virorum item, ut *Runulfur* ex duabus integris Run & ulfur quod Lupum denotat, conflatum, ſic *Rungeir* pro qvo qvidam Rutger pronunciant, à Runa & geir gladius. Cæterum Guthrunus ille Ethelſtanus dictus, is eſſe videtur, qui in antiqvitatibus noſtris Adalſteinus vocatur, qui filium Haraldi Pulcricomi Norvegiæ Regis in regia ſua educari curavit: Unde Haqvinus illæ Norvegiæ Rex poſtmodum Hakon Adelſteins Foſtre dictus eſt, qvaſi ab Adelſteino nutritus.

Mihi documenta hinc inde verſanti, cum Runicarum literarum varietas ſcrupulos injeciſſet haud exiguos, virum, qvo in Septentrione in his magis verſatum novi neminem, clariſsimum inqvam Arngrimum Jonam Iſlandum, per lite-

literas conſului qvidq; ipſe hac de re in ſuis reperiſſet Archivis, diligentius exqviſivi. Qui pro innato Rempublicam literariam juvandi ardore, hæc candide comunicare haud

Runarum varietas.

" dubitavit. In Runis, inqvit, tantam ineſſe varietatem puto ejus rei ſtudioſis deprehenſum iri, ut certa genera vix conſtitui poſsint. Ut enim quisq; ingenii aliqua ſagacitate præſtare ſibi viſus eſt, ita literas illas, primum ſatis ſimplices, mutare, transformare, obſcurare, liberum ſibi eſſe voluit: credo ubicunq; hæc literatura Runica in uſu aliqvo fuerit. Sic in Iſlandia noto nomine olim vocabatur

Thorrodur Runameſtar.

Are hin Froede.

" *Þorrudur Runameiſtari*, Runarum magiſter, cui Antiqvitatum fragmenta hic alium conjungunt, illis *Are hin Froede* q. d. Doctor Are, cum *Froedur* doctus, literarum vel hiſtoriarum peritus exponatur. Iſte *Þorrudur Runameiſtari*,

Alphabeta Runica generum viginti qvatuor.

" viginti qvatuor aut plura etiam (ſi jam talis accuſativus pluralis mihi indulgeatur) Alphabeta Runica excogitaſſe (aut potius ab aliis accepta uſurpaſſe) commemoratur, ex qvibus hæc nominetenus innotuerunt.

1 *Sol*	*Runer.*	10 *Belg*	*Runer.*
2 *Kuiſt*	*Runer*	11 *Bungn*	*Runer.*
3 *Kiſtu*	*Runer.*	12 *Helm*	*Runer.*
4 *Fisk*	*Runer.*	13 *Fernske*	*Runer.*
5 *Spial*	*Runer.*	14 *Hauck*	*Runer.*
6 *Lyn*	*Runer.*	15 *Vang*	*Runer.*
7 *Hals*	*Runer.*	16 *Vanda*	*Runer.*
8 *Haug*	*Runer.*	17 *Jubera*	*Runer.*
9 *Knapp*	*Runer.*	18 *Brin*	*Runer.*

Runæ à provinciis nominatæ.

" Et harum aliæ ab aliis rebus nomen ſortitæ aliæ vero à gente vel terra, ut:

" 1 *Grænlandskar Runir* à Grónlandia.

" 2 *Uplandskar Runir* ab Oplandia provinciola Norvegiæ.

" 3 *Griskar Runir* à Græcis, ubi nil niſi literas, vel Alphabetum Græcorum intelligo.

Runer & Litera idē.

" 4 *Ira letur* id eſt Irlandorum literæ, hoc eſt *Runer*, ut vel inde conſtet *Runer* & *letur*, (à litera) idem eſſe.

5 *Hang-*

5 *Haugbua letur*, literæ monticularum vel hypogæorum. Nam *Haugur* dictus eſt tumulus, vel buſtum mortuis excitatum, etiam naturâ factum tumulum notat. Eſt præterea.

6 *Kierlinga letur*.

7 *Stafkarla letur* & peculiares ſibi vendicant characteres, ut in aliis, ſemper aliàs major, minor aliàs perhibetur differentia.

Quædam præterea Runæ non expreſſo Runarum nomine circumferuntur, ut

Runæ non expreſſo runarum nomine.

1 *Helmur*, aliis *Hemlur*.

2 *Midhelmur*, *Midhemlur*, id ſupra *Helm-Runer*.

3 *Vyxlur*.

4 *Veſtlur*.

5 *Slitrur*.

6 *Jotun villur*.

7 *Jotun villur meri*.

Suart Runæ Necromantica.

Poſtremum locum obtinet Alphabetum *Svartra Runa ſtafröff*: id eſt Svartrunarum Alphabetum, qvod vel ipſo nomine Necromantiam olet, **den ſorte Konſt**.

Ex eo autem quod *Griskar-Runer* ſuarum inventionum qvasdam appellent, videre eſt Runiſtas, (ut ſic abutentes vocitem) ad ſuæ ſcientiæ oſtentamen & admirationem conciliandam, etiam peregrinam adſciviſſe literaturam, cujus forſan fumo aut fuligine aliqua tincti fuerint.

MalRuner.

Willu Runer.

Notandum porro, quod inter ſuperiores Runarum enumeratas ſpecies, deſiderentur genuinæ Runæ, *Malruner* dictæ, eæq; ſimpliciſſimæ. Quare totus ille Catalogus Runas fere deceptrices vel fraudulentas continet alias *Villa-letur*, *Villu-Runer*. *Villa* id eſt error. Decipere, vel in errorem inducere, **ad villa**. Quædam etiam ſpecies enumeratæ, nimis ſunt generales, & poſſunt omnibus competere, qvarum appellationum noſtra nihil intereſt, nec exempla proferri commode poſſunt. Ego hic ſaltem ex infinito & inſano illo varietatis Oceano rivulum qvendam ſeqventibus theſibus diducam.

Runarũ in certas claſſes diſtributio. “ 1. Runæ diſtribui poſſe videntur in ſcriptas & non
“ ſcriptas.

MalRunæ. “ 2. Scriptæ ſunt *Malrunæ* aut *Dumbrunæ.* Hæ mu-
“ tæ (inſtar mutarum conſonantium,) illæ vocales vel lo-
“ qventes exponi poſſunt.
“ 3. *Malrunæ* à ſermone vel verbis, ſed ſcriptis, pictis,
“ aut ſculptis nomen ſortitæ ſunt. *Maal* loqvela: Sic ſa-
“ ne uſus vocem reſtrinxit, cum etiam *Klaprunis* ſermo ex-
“ pediatur.
“ 4. *Malrunæ* ſunt ſimplices vel compoſitæ.

Simplices. “ 5. Simplices *Malrunæ* ſunt, qvibus invariatis, licet
“ pro ſuæ regionis vel gentis conſvetudine, qviq; uſi ſunt.
“ Cujusmodi eſt Alphabetum Faſtorum pro Dania: Nor-
“ vagicum vel Iſlandicum in Crymogæa, ſic Oplandicum,
“ (ſi cum Iſlandico non eſt idem) ſic Grónlandicum ut ſu-
“ pra.

Compoſitæ “ 6. *Malrunæ* compoſitæ ſunt, qvæ ex ſimplicioribꝰ
“ iſtis concinnantur, qvacunq; demum intricatione excogi-
“ tata, qvæ propter obſcuritatem uno nomine generali
“ (qvamvis ſpeciei id nomen fuit in catalogo) dicuntur *Veſ-*

Veſjur. “ *jur* à verbo *eg veff*, id eſt texo ducta Metaphora. Nam ut
“ Textores fila filis, ſtaminibus ſubtegmina intexunt, inne-
“ ctunt & intricant, ita Runæ compoſitæ aliarum ſimplici-
“ um involutione, lecturam, lectorem & ſenſum intricant,
“ & irretitum tenent, ut non aliter qvam cœcus de colore,
“ plurimi de his judicare poſsint. Et neſcio an qvid ſimile
“ in Græcorum, vel Græcæ lingvæ abbreviationibus videre

Slitrur. “ licet. Has *Veſjur* appellari diximus, alias *Slitrur* vocan-
“ tur (licet & hoc ſpeciei ſuperiore catalogo tributum repe-
“ ritur) qvaſi fragmenta vel particulæ, à verbo, **ad Slita/**
“ rumpere, frangere. Nam plurium literarum particulæ ceu
“ fragmenta in unius literæ figuram coaleſcunt.
“ 7. Compoſitarum Malrunarum aliæ ſunt faciliores,
“ aliæ difficiliores.

Faciliores. “ 8. Faciliores, qvando Vocales tantum occultantur
“ nec unqvam ſuis notis exprimuntur, ſed per crus aliqvod
con-

conſonantium ductis transverſim lineis, pro numero & »
ordine cujuslibet vocalis eas deſignant, qvod idem per to- »
tidem puncta efficiunt. His conſonantibus ſuo loco inter- »
textis, putant ejus rei non conſcii aliqvid magni ſubeſſe »
cum res frivola ſit. »

9. Difficiliores vel intricatiſsimæ *Malrunæ* ſunt, qvæ » *Difficiliores.*
infinita varietate, adeoq; inprimis conſonantium, ex ſim- »
plicioribus illis contexuntur. Quarum conſonantium »
crura & ventres lineis (ceu lanceolis) nunc tangentibus, »
nunc ſecantibus, dilaniantur. Harum uſum quia pauci »
aut certe nulli, qvod ſciam noſtratium tenent, nominibus »
ſolis hactenus contentus eſſe cogor, ut ſupra. »

10. *Klaprunæ* ſunt Runæ qvibus non ſcribendo, ſed » *Klapruna.*
quidvis obvium & huic deputatum uſui, manib⁹ aut qvo- »
vis manu retento inſtrumento, leniter feriendo, animi ſen- »
ſa præſcipti & artis conſcio exponuntur, à verbo, **at klappe** »
eller bancke paa / non ſecus ac veteres Chaldæi digitis mi- »
cando Numeros locuti perhibentur. »

11. In hunc uſum certa loca vel abacos disponere ſo- »
lent, dextros, ſiniſtros, ſuperiores, inferiores, alios pro vo- »
calibus, alios pro conſonantibus, in qvibus numero pul- »
ſuum, literas colligunt, & in dictiones cogunt. »

Quia v. ſic non Runicis tantum ſed latinis & aliis literis »
loqvi qvis poterit: & verò de ſcriptura & characteribus »
Runicis hic potiſsimum agatur, Ego *Klaprunas* ſic obiter »
tactas, miſſas facio. »

12. *Dumbrunæ* à vocalium freqventiori ellypſi dictæ, » *Dumbrunæ.*
conſtant ex ſolis fermè conſonantibus, nulla expreſſa vo- »
cali (niſi ubi per ſe Syllabam efficit) qvæ tamen vocalis ex »
poteſtate (non autem nomine vel appellatione) conſonan- »
tis (ſive ex mutarum numero illa ſit, ſive ſemivocalium) in- »
telligi & exprimi debet ut ſyllaba efficiatur. Quibus con- »
ſcriptum videtur monumentum Leragrienſe cap. 10 pro »
poſitum. »

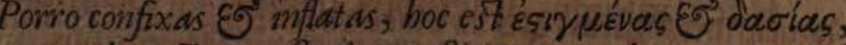
Hæc clariſsimus Arngrimus, qvibus rem totam bre-
vibus & nervoſis perſtringit, qvam nos in ſeqventibus, or-

dine tamen alio, qvantum in hac caligine licet, pluribus enucleabimus. Vide Gloſſarium noſtrum in voce *Runer*, ubi plura hujus generis invenies conſideratione digna.

M. Brynolphi de Runis ſententia.

Lubet his addere qvæ vir doctiſsimus Dnº. M. Brynolphus Suenonius, Auſtralis Iſlandiæ Epiſcopus meritiſsimus, ad me de Literarum Runicarum varietate perſcripſit Anno MDCXLVIII, his verbis: *Ne penitus in illo adjicialis cœnæ apparatu* ἀσύμβολ☉ *conviva ſedeam, quod à Jona Bernhartio qvodam ſene, jam vero ad plures divertente traditione accepi lubens tibi communicabo, fides ſit penes autorem. Ajebat ille majores ante Waldemari inſtaurationem Runis uſos, in hac qvidem Inſula & fortaſsis alibi, duplicibus. Aliis exotericis quibus invicem animi ſenſa communicarunt, quæ quoniam in fago incidi vulgo ſolent, ante membranarum uſum* Bok-Runer *dicerentur. Aliis myſticis, quibus artificio magico, quod vellent, effectum darent. Has myſticas Runas dicebat artificioſa compendia eſse carminum integrorum, fere quomodo notas* τῶν ταχυγραφέων *Romanorum, quas aliter Siglas appellant. Integra denotare verba volunt Antiqvarii, eſseq́; myſticos illos characteres nihil aliud aſserebat, quam* Bok-Runarum *artificioſum contextum, qui niſi à peritiſsimis reſolvi non poſsit.* Bok-Runas *autem, ut ſimpliciores ita antiquiores, materiam præſtare myſticis, probabiliter ſatis ajebat. Illas à principio nec tot nec omnes eadem qua nunc Alphabetaria ſchemata præferunt, forma extitiſse dixit, nec ſerie collocatas eadem. Vulgarium ordinem numerumq́; à Voldemaro ad formulam Alphabeti Romani inſtitutum eſse ajebat. Priſcos noſtros cum Romanis nihil rei habuiſse, ſolis duodenis principalibus veluti familiis Normannos quondam acquieviſse, omnemq́; ſonum abſolviſse & adumbraſse, quarum hæc eſset formularum ratio:*

AO | VY | IE | P B F | TDTH | S | H | L | M | N | R

Porro confixas & inflatas, hoc eſt ἐςιγμένας *&* δασίας, *novas characterum ſpecies conſtituere negabat, verum ad*

ſuas

ſuas tenues utrasq; tanquam ad fontes referebat. Atq; hanc ſuam rationem πατροπαράδοτον me ſequi juſsit. Hæc ille. Figuræ quas proponit, conſentaneæ ſunt iis qvibus hic in Dania uſi ſunt, exceptis quibus literas P. B. F. exprimit, quæ plane diſcrepant.

CAPUT SEXTUM.

Figuræ literarum Danicarum hactenus divulgatæ exhibentur.

Ex quibus figuræ literarũ Runicarum depromptæ.

FUndamentum totius noſtri negotii propoſituri, omnem varietatem literarum Danicarum certis cancellis incluſam, uno obtutu exhibere libuit. Ita qvidem ut ea qvæ vel publicè editis fide dignorum ſcriptis, noſtratib⁹ attribuuntur; vel amicorum cõmunicationi, & variis manuſcriptis accepta ſunt ferenda: vel deniq; noſtrâ operâ ex variis & præcipuis in Daniâ & Norvegiâ iisq; ſubjectis territoriis extantibus monumẽtis & Epitaphiis collecta & in ordinem vulgatum redacta ſunt, non negligantur. Idq; eo fine, ne qvispiam fidem noſtrã in dubium vocare, aut ficta nulliſq; certis innixa fundaminib⁹ nos produxiſſe arbirretur.

Sueci eaſdem fermè nobiſcum habent Runas.

Nequaqvam vero diſsimulandum idiomatis ejusdem poſſeſsionem literaturam eandem poſtulare, ſibiq; à priſcis temporibus ſuo qvodam jure vendicare. Unde non mirum, hiſce qvas jam exhibituri ſumus, haud multum diſsimiles apud Johannem & Olaum Magnum, aliosq; Svecos reperiri, inprimis verò in tabella à Joanne Bureo, viro de literaturâ patriâ optimè merito, ante annos aliqvot edito. Sed ne iis tanqvam alienis plumis noſtra exornaſſe videamur, ſeponenda duxi, eaq; ſolum proponenda qvæ verè Danica ſunt, qvæq; ab autoribus fide dignis, Danis, Cimbris, Guthisq; noſtris attribuuntur.

De qvibus hic agatur Runis.

In qvo propoſito ut pergamus, primo à nobis heic delineato laterculo, præcipuas ſaltem exhibemus literarum Danicarum figuras, qvæ à viris celeberrimis, publicè editis voluminibus, orbi literato ſunt exhibitæ.

Quæ ne curioſo lectori, ullum faceſſant negotium, autores ipſos qui inſignem nobis in hoc genere navarunt operam (qvod in reliqvis poſthac faciemus) cum debitâ honoris præfatione recenſebimus.

Haraldus Huitfeldius. Primas itaq; iis tribuimus, qvas Nobiliſsimus & de patria optimè meritus, hiſtoriarum & antiqvitatum Danicarum autor ſolertiſsimus HARALDUS HUITFELDIUS Regni Daniæ qvondam Cancellarius meritiſsimus, ſuo Regum Daniæ Hiſtoriarum Tomo primo præfixit: quas eum ex archivis Regni (cum nihil in ejus operibus extet, qvod non luculentâ Diplomatum ac documentorum luce radiet) deprompſiſſe mihi perſvaſerim.

Bonaventura Vulcanius. Huic ſuccedit Bonaventura Vulcanius, Græcæ lingvæ in Academiâ Lugdunenſi in Batavis qvondam Profeſſor celeberrimus: qui eruditiſsimo ſuo de literis & lingvâ Gothorum commentariolo, inter reliqva, bina iſta qvæ è cæterorum cœtu elegimus, propoſuit Alphabeta. Quamvis autem eodem in loco plures hujus generis exhibeat notas, attamen reliquis relictis, has potiſsimum huc traduximus, tùm qvod Danorum propriæ, tùm qvod à Danis ad Vulcanium defluxerint. Priores namq; à Nobiliſsimo Joanne Bilde, tum temporis Gothlandiæ (inſulæ Daniæ fertiliſsimæ) præfecto Regio Anno MDLVI. clariſsimum virum Danielem Rogerſium accepiſſe refert: qui eas demum Dn. Philippo Marnixio, S. Aldegondi domino communicavit. A quo ad Vulcanium noſtrum devenerant. Poſteriores qvoq; jure meritô Danicæ cenſentur, utpote qvas idem Daniel Rogerſius à Cancellario Danico (Dn. Haraldo Huitfeldio, ni fallor) accepit, unà cum inſcriptione Tiraquellenſi ſeu Trygveldenſi, Anno MDLXXXIIX. De quibus, ſi placet, ipſum conſule Vulcanium.

Petrus Lindebergius. Hiſce accedit illud Alphabetum, quod Petrus Lindebergius Poëta laureatus & clarus, in ſuo rerum memorabilium commentario è Bibliothecâ Rantzovianâ edidit. Quod cum fundamentum ſuum omnesq; penè ductus ex monumento Jellingenſi, qvod unà depingit, habeat, pro

ge-

genuino Danico meritò habetur. Quin ne dubites, ab hoc Lindebergio has ipſas literarum notas depromit Joannes Bureus Suecus, ac Danis aſcribit.

Subjungitur Arngrimus Jonas Iſlandus, qvi ex Cippis & monumentis ibidem conſpicuis ut & membranis vetuſtiſsimis, qvas proponit, collegit literarum figuras. Has v. Iſlandicas, non verò Danicas eſſe ſi quis regeſſerit, ei verba ipſius Arngrimi capite tertio Crymogeæ propoſita, oppono, ubi inter reliqva ſic diſſerit: *Has literas non ad Norvegiam aſtringo aut Iſlandiam: ſed ad lingvam qvæ nunc Norvagica, nunc Danica dicta eſt: ſeu ipſam antiquam Gothicam, qvà etiam id temporis uſum credo totum orbem Arctoum & populos vicinos: itemq; Angliam, Scotiam, Irlandiam: Nam de Anglia diſerte ſcriptum habemus, eam lingva Norvegiæ ad Vilhelmi Nothi tempora uſum.* Et paulò poſt: *Cæterum quamvis hæc lingva olim tot populis una & communis fuerit: à noſtris tamen Danici nominis ſemper ſtudioſis συνεχδοχικῶς Danica fuit appellata.* Quod ex commentariis hiſtoricis antiquiſsimis aptè ſatis, & doctè probat. Ad hæc Daniæ & Norvegiæ ſolum ſubjecta fuit hæc Inſula, tàm quo ad jurisdictionem Eccleſiaſticam, quàm politicam, Regibus quin etiam Daniæ jam paret, tributa pendet & homagia præſtat, nullumq; præter Danum Regem & Dominum agnoſcit.

Arngrimus Jonas.

Lingva Gothica & Septentrionalis Danica dicta.

Succedit Ulphilas qui hanc literaturam exteris prim⁹ communicaſſe videtur, quiq; Alphabetum Danicum in ordinem latinum redegit, & notis quibusdam locupletatum ad alias lingvas exprimendas accommodavit. Fuit autem hic Ulphilas, qvem Jornandes Gulphilam, alii Vulphilam, Paulus Diaconus Ulphilam, Alphonſus à Villadiego *Gudilam* ſeu *Galphilam* nominat, Gothorum qui minores vocantur in Moeſia Epiſcopus, qvi in lingvam Gothicam Biblia ſacra convertit atq; his literis deſcripſit. De eo P. Diaconus libr. 12 in hunc modum diſſerit: *Fridigernus auxilium à Valente poſtulat, per Vulphilam Epiſcopum ſuum Arrianum, qvi moratus ſub Conſtantino fuerat cum*

Ulphilas.

Ulphilas quis fuerit.

Eudoxio & Acacio Arrianis. Et quamvis Ulphilas hic literas Danicas, typis non ediderit, cum id temporis (vixit namq; circa annum Chriſti CCCLXXX. ſub Valente Imperatore) præla typographica nondum fuerint in uſu: attamen ante annos aliqvot, ſub Ulphilæ titulo à Johanne Theodoro de Bry publicè luci ſunt donatæ, qvas proferimus.

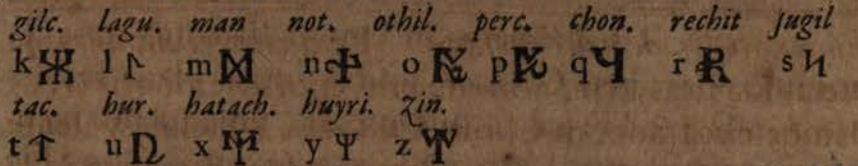
Vulf. Lazius. Agmen claudit particula Alphabeti Danici, quam Vulfgangus Lazius de gentium migrationibus lib. 9. Danis Marcomannis ex præſcripto antiqviſsimæ membranæ attribuit. Verba autoris, qvo res clarior evadat, ſubjungam. *In antiquiſsimis annalibus Francorum Hiſtoriam & Caroli Magni genealogiam continentibus, membrana longè omnium antiqviſsima ſcriptis, hæc nominatim excerpſimus. Literas quippe quibus ſunt uſi Marcomanni, quos nos Normannos vocamus, infra ſcriptas addidi, à quibus originem qvi Theodiſcam loqvuntur lingvam, trahunt, cum quibus carmina ſua, incantationesq; ac divinationes ſignificare procurant, qui adhuc pagano ritui involvuntur.* Et depingens illas literas ſic ſubdit.

a	b	c	d	e
ᚫ *Aſc*	B *Byrith*	ᚠ *Chen*	DC *Thorn*	AΛ *Ech*
f	g	h	i	k
ᚠ *Fech*	ᚷ *Gibu*	ƆC *Hagale*	ᛁ *His*	ᛤ *Chilch*
l	m	n	o	p
ᛚ *Lagu*	ᛗ *Man*	χ *Not*	Ꞥ *Othil*	DC *Pere.*

Cæteræ literæ, in eodem antiquo codice deſiderantur, & ob nimiam vetuſtatem legi non poſſunt.

Rabanus Maurus. Idem ipſum Alphabetum ſed integrum demum inveni in tractatu Rabani Mauri Abbatis Fuldenſis libro de inventione Lingvarum, edito à Melchiore Goldaſto, Alamannicarum antiquit. Tom. II. parte I. cui eadem fermè quæ Lazius recitat, addita ſunt verba: Sed Figuræ aliquantum diſcrepantes, ſubjungam ergo.

aſc.	*birith.*	*chen.*	*thorn.*	*ech.*	*fech.*	*gibu.*	*hagale*	*his*
a ᚫ	b B	c ᚠ	d ᛞ	e M	f ᚠ	g ᚷ	h ᚺ	i ᛁ
								gilc

Apparet literas haſce maximâ ex parte tàm quò ad figuras, quàm quò ad nomina cum noſtratibus convenire, cauſam verò diſcrepantiæ in quibusdam, ad membranæ refero vetuſtatem, quæ impedimento fuiſſe videtur, quo minus exacte ſingula ab hujus literaturæ imperito excerpi potuerint. Non abludit ab eo Alphabeto qvod Trithemius Normannis aſcribit, & apud Bedam exaratum refert.

Hæc ubi jam collegiſſem, offertur mihi tabula Romæ anno MDCXVI. cum privilegio ſummi Pontificis & ſuperiorum licentia à Philippo Thomaſio in ære ſculpta, & excuſa; cui titulus: *Virga aurea, ſeptuaginta duobus encomiis B. V. Mariæ cælata, auctore F. Jacobo Bonaventura Hepburno Scoto: In qua ſeptuaginta duo diverſiſsimorum Characterum continentur Alphabeta, totidem emblematis decorata.* Inter hæc autem, qvatuor invenio ad noſtrum inſtitutum facientia, quæ cum lineamentis conſtent Runicis, noſtris aut prorſus ſimilibus, aut non multum diverſis, non potui non hiſce ea adjungere, cum hujus claſsis eſſe qvivis facile animadvertat Primum autem quod GOTHICO titulo proponitur, ab Ulphilæ adſcripto, parum differt. Secundum GETICUM ipſi dictum, Græca admixta habet pluſcula. Tertium SCYTICUM, cum vulgaribus noſtris magnam obtinet affinitatem. Ultimum MASSAGETICUM ipſi dictum, magis adhuc ad ea, quæ apud nos extant, accedere videtur. Quod tabella hæc clarè ſatis oſtendet.

Jacobus Bonaventura Hepburnus.

Alphabetum Normannis à Beda presbytero adſcriptum, cum adfinitatem cum noſtris aliqvalem præ ſe ferat, ex Cryptographia Auguſti Ducis Luneburgenſis, hiſce ſubnectere placuit, ne qvid deſideraret curioſus Lector.

Normannorum Alphabetum.

Edi-

Gothorum Alphabetum Turnheuſeri.

Edidit & Turnheuſerus in Onomaſtico ſub litera T. nomine Alphabeti Gothici, noſtris literis plane ſimiles notas, niſi quod in paucis quibusdam, amanuenſis incuria forſan depravatis, varietas levis appareat. Quod hic indicaſſe ſufficerit. Sed cur in voce ᛦᛅᚼBᚼᛋ primam literam per T exprimat, non video, cum nec propoſiti literarum characteres id permittant, nec ejus exemplum in tota noſtra literatura invenerim.

Purchaſſii Runæ.

Laborioſiſsimus vir Samuel Purchaſsius Anglus, Tomo primo Peregrinationum Anglicè conſcriptarum lib. 1. cap. 17. inter reliqva ſex proponit Literarum genera quæ noſtris hiſce non immerito annumerantur; cum parum aut nihil differant à jam propoſitis. Primum, ipſi XII, Normannis adſcribit; Secundum, ipſi XIV, Suecis & antiqvis Friſonibus. Tertium, ipſi XL, Gothis. Ultimum Ulphilæ. Hæc autem hic repetere minus neceſſum, cum in ſeqventi Tabella exprimantur aſsignatis nominibus autorum, à quibus ea antea excerpſimus. Hoc obiter hic notandum XXIX. & XXXVII. quæ ab ipſo proponuntur titulo Corſicano & Gallogræcianæ Rotilæ, nihil aliud eſſe, quam majuſculæ modernæ Græcorum & Latinorum literæ, ex quibus per medium ſectis ſuperior pars Græcorum, Corſicis; inferior Latinorum Gallogræcianis aſsignatur; ut cuivis accuratius eas intuenti patebit.

Hvit-

CAPUT SEPTIMUM.

Figuræ literarum Danicarum è variis manuſcriptis petitæ & ab amicis communicatæ.

UT itionem ad eos literarum Danicarum paremus ductus, qui nondum publici juris facti ſunt, primum eos exhibemus, qvos aut à viris fide dignis per lite- *Literæ Runicæ è manuſcriptis petitæ.*

ras accepimus: aut è monumentis & documentis hiſtoricis M.S.S. ac nondum divulgatis excerpſimus. In his autem cum fraudis major ſubeſſe poſſit ſuſpicio; non gravabor eorum etiam qui heic Symbolam contulerunt nomina recenſere; qvò nos omni ſuſpitione liberemur; illi meritam reportent gratiam; alii verò eorum exemplo excitati ad laudabilem, tum in his, tum in aliis, patriæ locandam operam animentur.

Runicì characteres M.S.S. ſelectiores tantum proferuntur.

Neqvaqvam autem noſtri eſt inſtituti omnes qvos tenemus, aut ab amicis conqviſivimꝰ Runicarum literarum, heic proferre characteres: ſed delectu habito eos ſaltem exhibere, in quibus diſcrepantia & ductuum diverſitas apparet inſignior, quosq; *αὐτόπτων* autoritate fulcitos conſpeximus: ſua reliqvos ob navatam operam, gloriâ & laude ſuo loco & tempore neqvaqvam defraudaturi.

Faſti Danici.

Characteres igitur in tabella primo loco propoſitos ipſimet ex elegantiſsimo & nitidiſsimo Calendario in membraneo volumine manuſcripto, & illuſtris ac Magnifici viri Dn. CHRISTIANI FRISII de Kragerup, eqvitis aurati, & ſereniſsimæ Regiæ Majeſtatis Cancellarii magni, antiqvitatum æſtimatoris munificentiſsimi, oblato: libro verò tertio Faſtorum Danicorum publicato; excerpſimus. Quod ante annos trecentos exaratum fuiſſe in hunc modum epilogus teſtatur.

ᛆᛐᛐ· ᚦᚢᛋᛆᚿᛐ· ᛆᚱ· ᚮᚵ·
ᚦᚱᚤᚼᚢᚿᛑᚱᛆᚦ· ᛆᚱᛆ· ᚮᚵ·
ᛐᛁᚢᚼᚢ· ᛆᚱ· ᚮᚵ· ᛆᛐᛆ· ᛆᚱ·
ᚢᛆᚱᚢ· ᛚᛁᚦᛁᚿ· ᛆᚠ· ᚵᚢᛌ·
ᛒᚤᚱᚦ· ᚦᛆ· ᛆᚿ· ᚦᛁᛐᛐᛆ· ᚱᛁᛘ·
ᚢᛆᚱ· ᛋᚴᚱᛁᚠᛆᛐ·

Att duſant ar og thryhundrad ara og tiuhu ar og ata ar varu lidin af gus byrd da an ditta Rim var skrifvat.

Mille trecenti viginti octo anni elapſi erant à nativitate Chriſti, cum hoc Calendarium literis mandaretur.

Proximum locum occupant ea, quæ unà cum aliis ad rem hiſtoricam & antiqvitates Danicas illuſtrandas in primis facientibus, transmiſit reverendus & clariſsimus vir Dn. M. Chriſtianus Joannis Academiæ Regiæ quæ Haf-

M. Chriſtianus Joannis.

niæ

niæ eſt qvondam Profeſſor Mathematicus, nunc verò Diœceſis Alburgenſis Superintendens vigilantiſsimus. Cujus in antiqvitatibus patriis eruendis induſtriam, optandum eſſet ut alii imitarentur.

Hiſce ſuccedit Alphabetum M. Nicolai Petri, verbi divini in Moenia Inſula quondam Preconis eruditi. Hic ille eſt, qui de Cimbris & Gothis antiqvitatum libros conſcripſit tres, Chronologiam quoq; laborioſam, qvam UMBRAM SAXONIS vocavit, à primis regni incunabulis ad tempora CHRISTIANI III. res majoris momenti breviſsimè exhibentem. Quæ omnia manuſcripta & nondum edita in archivis Bibliothecæ Academiæ Regiæ quæ Hafniæ eſt aſſervantur. *M. Nicolaus Petri.* *Libri antiquitatum Danicarum Nicolai Petri.*

Notas qvinto loco poſitas ex antiqviſsimo qvodam legum codice tranſcripſit Nomophylax qvidam Bergenſis territorii, ac per virum reverendum ac eruditiſsimum Dn. D. Nicolaum Paſchaſium ejusdem Diœceſis Superintendentem vigilantiſsimum huc transmiſit. *D. Nicolaus Paſchaſius.*

Hiſce ſubjunctæ unà cum aliis qvibusdam rarioribus antiquitatibus, ex Iſlandiâ ad me ſunt delatæ per reverendum doctiſsimumq; virum Dn. Thorlacum Schulonium, Diœceſis Holenſis in Iſlandia Boreali Epiſcopum digniſsimum, diſcipulum olim meum modeſtiſsimum. Quia verò in hiſce haud paucas eſſe, quæ à clariſsimo Arngrimo delineatis, diſcrepantiam qvandam ſibi vendicent, non indignas duxi, qvæ hic locum ſuum invenirent. *Thorlacus Sculonius.*

Ultimis duabus columnis compræhenſas, ex Bibliothecâ illuſtriſsimi Principis ac Domini Dn. JOHANNIS ADOLPHI hæredis Norvagiæ, Principis Holſatiæ &c. huc tranſtulit Bibliothecarius Gottorpienſis Vir clariſsimus, quas cum ex monumentorum & epitaphiorum ruderibus in Ducatu Slesvicenſi adhuc conſpicuis collectas credam⁹, quin pro Danicis haberi debeant, nemo dubitare poteſt. Ab hac enim literaturâ alieniſsimos fuiſſe omnes eos qui Danicum nunqvam agnovere imperium, res ipſa docet. *Bibliotheca Gottorpienſis.*

E codice M. S. Bibliothecæ Florentinæ ad D. Laurentium, *Bibliotheca Florentina.*

tium, qui Alphabeta diverſarum lingvarum ſexaginta ſex continet, ſub titulo Alphabeti Gothici, quoddam ex Italiâ transmiſit vir eruditiſsimus Johannes Rhodius Hafnienſis, quod capite præcedenti ſub titulo Ulphilæ delineavimus. Illud igitur heic inſerere operæ non putamus pretium, illas ſaltem ſeligimus notas in quibus differentia eſt evidentior. Literam A ita pingit, λ: E ℈ : P Ꝃ : S ꝗ. Sub finem præterea hæ adjiciutur ꭗ, ꝿ, X, ᛉ, ᛦ, ᚣ; quibus quarundam literarum varietates proponi autumo, G, videlicet, E, L, & R. Vel Diphthongos qvasdam. Vide Baſin tabellæ præcedentis.

Johan. Rhodius.

Codex Legũ Scanicarum.

Hæc jam antiqvitatum ſtudioſis ubi communicaſſem, ad me delatum eſt inſigne Legum Scanicarum opus, literis Runicis planè ac plenè in membrana eleganter exaratum; ex qvo quæ ultimo loco exhibentur, adjicienda duxi. Codex enim eſt vetuſtatem inſignem præ ſe ferens, tam quo ad dialectum, quam quo ad literarum figuras & ſcriptionis normam. In qvo & hoc peculiariter obſervatur, quod quævis dictio duabus punctis, Latinis colon dictis, ab alia ſegregetur, aut ea nota, qvam ſemicolon vocare conſueverunt. Cujusvis vero legis initium à Rubrica incipit, quæ quandoq; primæ dictionis primam literam exornat, quandoq; vero integram dictionem initialem. Hic quoq; illud obſervavi peculiare, qvod ubi nos TS pronunciamus, ſive in medio, ſive in fine dictionis illud per truncatum ᛋ exprimat hoc pacto ᚵ, ut exiſtimem hanc notam reſpondere duplici Latinorum Z.

Nomina eorum qui literas transmiſerunt, quare huc allata.

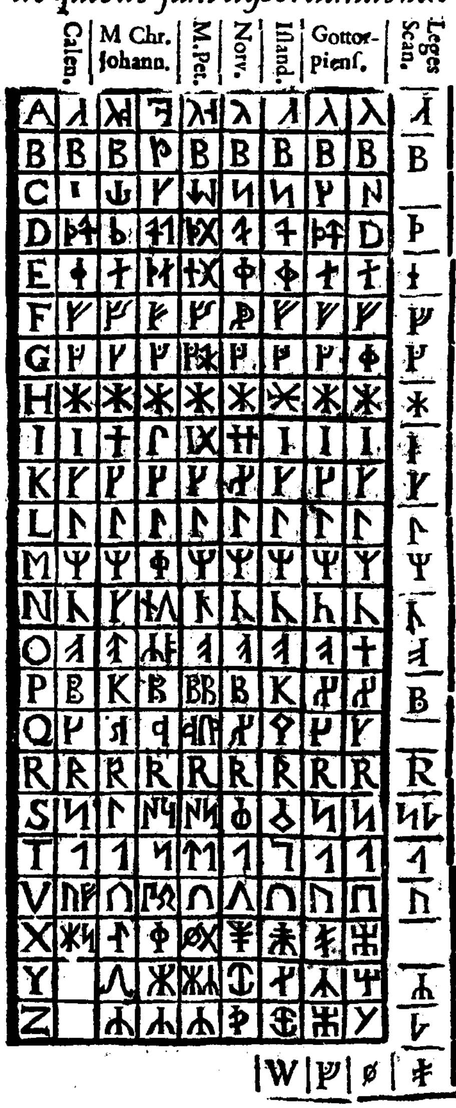
Quia benignum eſt & plenum ingenui pudoris (ut ſcite Plinius in Epiſtola ad Veſpaſianum) fateri per qvos proficimus: diſsimulare hæcce nec potui, nec volui, ut ſua cuique ob navatam in hoc ſtudio operam, laus & gloria conſtaret, ac alii horum exemplo ad ſimilem animentur in patriam pietatem, omnesq; antiqvitatum ſtudioſos benevolentiam.

Non omnes literæ quæ Runicæ putãtur tales ſunt.

Quanquam vero alii quoq; tam ex Norvegia & Iſlandia, qvam ex variis Daniæ locis ad me delati ſint, Runicarum

rum literarum titulo characteres, attamen quia cum his nullam habebant convenientiam, nec in ullo monumentorum noſtrorum, eorum reperire licuit veſtigia, pro vere Runicis ac Danicis antiqvis ipſos venditare auſus non fui. Interim tamen præter jam propoſitos, alios qvosdam majoribus noſtris in uſu fuiſſe, quibus etiam monumenta ſua inſigniverint, non diffiteor; ſed alio in loco oſtendam; quos ſi quis in lucem produxerit, ingenti beneficio hujus literaturæ ſtudioſos beabit: me enim qui de iis erudiret, adhuc inventus eſt nemo. *Danicæ literæ rariores.*

Notarum, de quibus jam diſſeruimus hæc eſto ſeries.

CAPUT OCTAVUM.

Literarum Danicarum figuræ ex variis monumentis erutæ.

Literæ Runicæ è monumentis Danicis excerptæ.

IIs literarum notis, quæ vel editis doctorum operibus Danis adſcribuntur, vel in variis Manuſcriptis, & amicorum ſuffragiis ad nos delatis, iisdem attribuuntur, hactenus delineatis: ut eas jam proferamus, quas ex monumentis Saxeis & Cippis, in variis patriæ noſtræ provinciis adhuc extantibus colligere licuit, reſtare videtur. Hiſce enim tanquam fundamentis omnium certiſsimis, ea quæ de hac meditamur Literaturâ, innituntur.

Quid in hac literarũ collectione obſervatum.

Ex immenſo autem numero, ſelectis rarioribus ac magis conſpicuis, ex quibus orſam hanc telam pertexerem, hæc obſervavi. Quæ majorem in ductibus literarum præ ſe ferebant diverſitatem, reliquis prætuli, & inſtituto accommodavi. Neglectis iis qvæ vel temporum injuriâ vel ſculptorum aut amanuenſium incuriâ mendoſa conſpiciebantur; potiora, nitidiora, integra, & quibus fides tuto adhiberi poſſet, ſelegi. In iis ſi quæ deſiderabantur, quæ Latinis reſpondere debebant, relictâ in tabella lacunâ indicavi. Aliena namq; ingerere & fictis aut peregrinis hiatus ſupplere, noſtri candoris nequaquam eſſe putavimus. Præſertim cum hoc emolumenti relictæ præſtent lacunæ; ut ex iis colligere detur, quæ notæ majoribus noſtris fuerint frequentiores ac genuinæ, quæ vero ab aliis ad peregrinarum vocum varietatem proponendam excogitatæ. Illud præterea & hic à nobis obſervatum, quod in ſuperioribus nequaquam fuit neglectum: ut ſcilicet loca in quibus quævis, quibus uſi ſumus, reperiantur ſilentio haud fuerint involuta. Sic enim cuivis, qui hæc noſtra in dubium vocare præſumit, ea adire, viſere, perluſtrare, ac ſingula accuratius expendere integrum erit.

Sialandica.

Sialandica extant in Cippo, qui in aream Regiæ *Trygveldenſis* transportatus viſitur; tum in Saxo, quod è fundamen-

damentis domus portitoris erui, & in arcem *Orethingburgenſem* transferri curavit illuſtris & magnificus Dn. CHRISTIANUS FRISIUS de Kragerup; Reg: Majeſtatis Cancellarius magnus, ac ſi quis alius, antiquitatum Danicarum æſtimator præclarus.

Inter *Cimbrica*; *Arhuſienſia* ex lapide in cœmiterio Hopontani oppidi, vulgo **Hobroe** conſpicuo, maxima ex parte mutuati ſumus; nam & ille qui in horto *Stenhaltenſi* extabat partem ſuppeditavit. *Arhuſienſia.*

Alburgenſia Saxum quod in templo **Tuordrup** / ut & aliud quod muro templi *Brynderslevianì* in provincia *Jerſleviana* inſitum conſpicitur; noſtris ſe uſibus accommodavit. *Alburgenſia.*

Viburgica, murus qui cingit cœmiterium **Gudìng** / & prope parochiam **Gunderup** / horreum templi vetuſtate penè collapſum exhibuerunt. *Viburgica.*

Nobile illud & à multis hactenus celebratum Regis Gormonis & Haraldi monumentum quod *Jellingæ* conſpicitur; unà cum Saxo quod in provincia **Kindingherret** dicta, templum *Oddum* in cœmiterio oſtendit; *Ripenſia.* *Ripenſia.*

Fionica protulerunt **Bierreherret** & **Lundeherret** dictæ: in hujus enim parochia **Otterup** in amne campi **Nißløff** lapis reperitur qvi noſtro inſtituto inſerviebat: In illius verò cœmiterio **Anßløff** murus quà viam ſpectat regiam, inſcriptionem continet; ex quâ literas depromſimus. *Fionica.*

Ex *Scania* quamvis non contemnenda monumentorum copia ad nos ſit delata, ea tamen in noſtrum potiſsimum transtulimus uſum, qvæ in provincia **Harſvedſted-herret** dicta, juxta *Huneſtadium* conſpiciuntur: ut & ea quæ juxta *Vemæum lacum* in provincia **Bedmanshøy-herret** extant. *Scanica.*

In *Gothlandia* inſcriptio quam in **Korpekkinte** ab Helgone inciſam ferunt, ac ea quæ in **Lye** cœmiterio extat reliquis eſt prælata. *Gothlandica.*

Per

Norvagica. Per ſuas diœceſium claſſes diſtributa Danica, verè & propriè hæc ſunt, Romanis Gethica aut Gothica, Græcis Cymmerica & Cymbrica appellata. Quibus ob dominii & lingvæ communitatem Norvagica ſubjungo; tum quod eodem titulo exteris innotuerint, tum quod ejusdem planè cenſus exiſtant.

Nidroſienſia. Inſcriptio quæ in *Tingvoldenſi* parochia viſitur, unà cum ea quæ in *Jemptiæ* Froe-Sogn extat, literas *Nidroſienſes* præbuerunt.

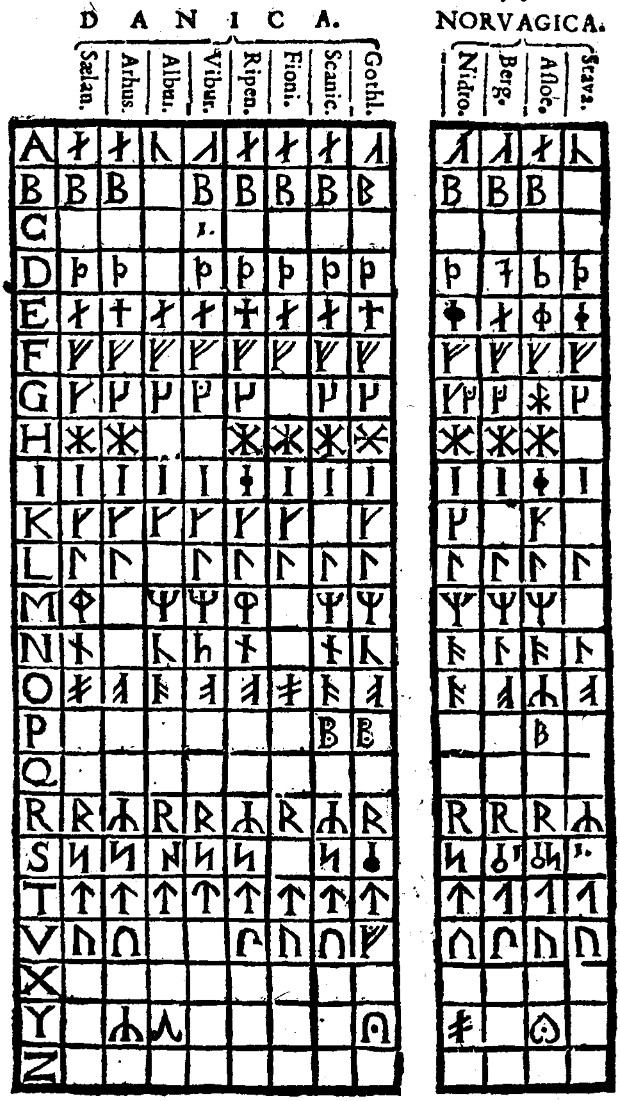
Bergenſia. *Bergenſes Hoperſtadium* in Vigenſi parochia, ut & illud quod in *Ethnes* in aditu cœmiterii *Gierdis* viſitur.

Asloenſia. In *Aſloenſi* Diœceſi admiranda extant virtutum trophæa, ex quibus ea quæ in Totten *Hadelandiæ*, & parochia Gram conſpiciuntur nobis præ reliquis placuerunt.

Stavangrienſia. *Stavangrienſia* literarum elementa accepta ferimus Saxeæ cruci, qvæ in colle propè cœmiterium Nierumb erecta cernitur, ut & lapidi *Stangelandenſi* parochiæ Hoeland.

Dicta-

Dictarum Literarum hic ſit Typus.

CAPUT NONUM.

Cur eadem literæ tam diverſis figuris exarantur.

EX propoſitis jam literarum Danicarum figuris liquidò apparet, in quibusdam quò ad ductus & lineaturas diſcrepantiam eſſe exiguam, in aliis verò varietatem inſignem. Cujus rei cauſas intentiori mentis acumi- *Quæ ſit cauſa varietatis in literis Runicis.*

ne qui inveſtigaverit, comperiet easdem ferè eſſe, quæ varietatem in reliquarum nationum pepererunt literis. In Hebræa ac Græca Literatura haud raro id evenire conſuevit, non ſolum ob ſcribentium ac literas pingentium diverſitatem: ſed etiam ob ſitus in ipſis vocibus varietatem. Hinc aliter in principio, aliter in medio, aliter in fine, qvatenus ſcilicet vel adhærent, vel præſtruuntur, vel ſeqvuntur, quasdam pictas eſſe videmus. Quod exemplis ךכ: ן, נ: ם, מ: ν, ν: ϑ, θ, θ: eſt manifeſtiſsimum. Hoc ipſum verò in noſtris quoq; evenire, præter alias, docent figuræ quibus R & T exprimuntur.

Scribentium diverſitas. *Situs.*

Sculptoribus præterea haud exigua varietatis attribuenda portio, qui partim elegantiâ certare cupientes, partim negligentius ductus exprimentes, partim ob ſubjecti anguſtiam multa coarctantes, lineas vel ademerunt, vel adjecerunt, vel diſtortè expreſſerunt, vel ſeparandas colligarunt, vel colligandas ſepararunt: quod etiamnum in ſcriptis fieri animadvertimus.

Elegantia. *Ruditas.*

Ætates & tempora hic etiam ſuum ſibi vendicant locum. Quod enim de Latinis obſervavit Georgius Gualterus in Tabulis Siculis, noſtræ Literaturæ haud ineptè accommodari poſſe puto. Ex variis nummis & lapidibus obſervaſſe ſe refert, ut rerum humanarum, ſic & literarum viciſsitudines, variasq; periodos extitiſſe. *Seniori enim ante Cæſarem ætate, informes eas figurabant, ab Octaviani ævo ad Antonianos pulchre quadratas riteq; dimenſas communiter effigiebant. Senſim deinde Romana potentia declinante & literarum rectitudine ſimili fato imminuta detortas & obliquiores ſucceſsere; ultimo Gothi ineptos characteres à ſuis ſimillimis gentibus barbaris petitos, introduxere, donec tandem proavorum noſtrorum memoria cum literis & ejus priſca ſpecies & elegantia redierit.* Sed quod Gothos ineptos characteres habuiſſe refert id ejus condonandum noſtratis Literaturæ ignorantiæ, eos enim qui ritè & ſine affectu æſtimaverit, Romanis politura & rectitudine haud cedere comperiet.

Georgius Gualterus.

Quin-

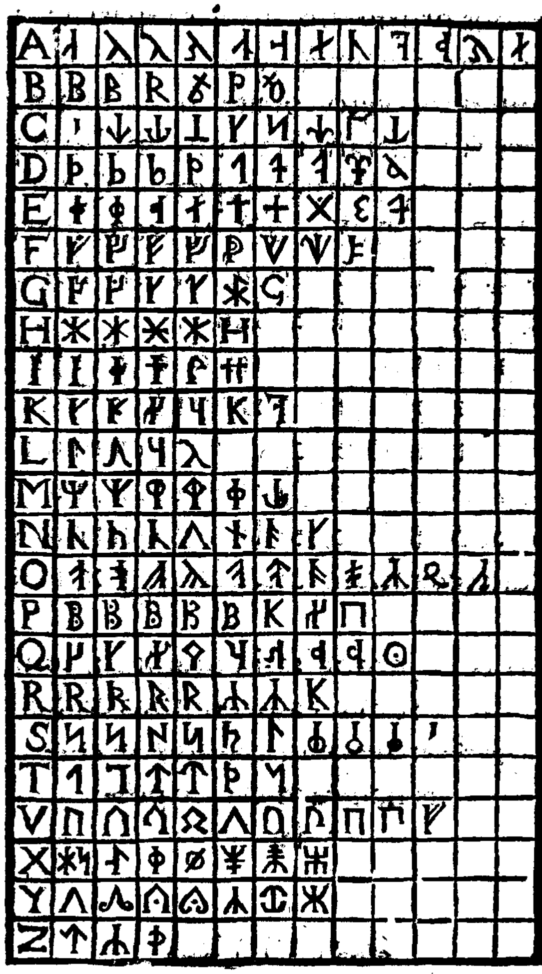
Quinimo peculiaribus eorum ingeniis ac ἐγχειρή-σει quædam adſcribuntur: ut enim jam contingere videmus; ſi decem fuerint eandem literam pingentes, vix duos in omnibus prorſus ſibi ſimiles reperias: ita & in his factum à vero neqvaqvam abludit. *ἐγχειρήσεις.*

In manuſcriptis verò, præter hanc ipſam, ſcriptoris hiſce lineamentis inſuetam manum, multum poſſe clarius eſt, qvam ut demonſtratione egeat. Quod vero qvandoq; ᛅ pro ᚼ, B pro ᛒ, ᚴ pro ᚠ, ᚺ pro ᛁ, ᛅ pro ᛆ, & alia ejus generis poſita reperiantur, id totum valoris & poteſtatis affinitati acceptum referendum. *Valoris affinitas.*

Ut autem univerſa varietas quæ alicujus momenti cenſeri debeat, uno intuitu quærentibus ſit in promptu, hanc Tabellam tam ex editis, qvam ex manuſcriptis, & ex monumentis excerptis, collegimus; in qua ſepoſitis iis quæ planè conveniunt, ea ſaltem quæ manifeſtam varietatem & diſcrepantiam oſtendunt, per ſuas claſſes diſpoſuimus. *Varietas omnis collecta.*

Hac enim & commoditati conſultum reor, & faſtidium eorum levatur, quibus creber ejusdem notæ in reliquis occurſus nauſeam creare poſſet.

Tabella varietatum literarum Runicarum.

Figuræ literarum Runicarum à Frãcis expetitæ.

Quanquam verò quibuſdam minus affabrè factæ & elaboratæ harum literarum dicantur notæ ac figuræ: veteribus tamen Francorum Teutonumq; Literatoribꝰ adeò arriſerunt, ut ex iis quaſdam, quarum neceſſarius admodum videbatur uſus, in ſuam literaturam, etiam Regio edicto, transferre conati ſint. Nam inter Conſtitutiones Chilperici Regis, anno DLXXXIV. latas, & Tomo primo collect. Conſt. imperialium Melchioris Goldaſti propoſitas & hanc invenio: *Addidit literas literis noſtris, id eſt Ω ſicut Græci habent, Æ, THE VUUI: quarum characteres ſubſcripſimus, hi ſunt,* O, Ψ, Z, Π, *& miſit epiſto-*

Conſtitutio Chilperici Regis.

epiſtolas in univerſas civitates regni ſui, ut ſic pueri docerentur, ac libri antiqvitus ſcripti, planati pumice reſcriberentur.

Hanc Regis conſtitutionem qvi diligentius examinat, *Depravatè* inſigniter eam, vel amanuenſium vel Typographorum *propoſita.* inſcitiâ aut negligentiâ depravatam eſſe animadvertet. Illorum quidem, quod minus intellectas notas prave deſcripſerint: horum verò, quod cum typos non haberent quibus notas Regias exprimerent, earum loco ex Græco Alphabeto quaſdam ſubſtituerunt, quæ aliqualem cum veris affinitatem habere videantur.

Mihi enim planè perſuaſum habeo, non Græcas ſed *Literæ à Rege* Runicas fuiſſe figuras, quibus Rex Chilpericus Alphabe- *adjectæ, non* tum locupletatum voluit. Idq; eò audacius aſſero, quod *Græcæ ſed* poteſtates habeant peculiarium quarundam literarum Ru- *Runicæ fuerunt.* nicarum; quodq; veſtigia verarum figurarum ex ſubſtitutis Græcis adhuc colligere liceat. Æ enim ita ᛅ exprimunt ᛅ. Ψ. noſtrates, pro quo illi poſuerunt Ψ: quæ eò ſaltem diſcrepat, quod brachium ſiniſtrum quod deorſum ſpectare debebat, ſurſum vergat. Pro ᚦ quod noſtratibus eſt TH, ᚦ. Z. illi figuram Græcam quodammodo affinem Z. ᚢ quod noſtratibus eſt V vel U vel W, majuſculo PI Græcorum, i- ᚢ. Π. ta Π pravè propoſuerunt. Neminem igitur eſſe arbitror qui non manifeſtiſsimè figuras depravatas eſſe videat, cùm valor & poteſtas cum noſtris ſit planè eadem, cum Græcis vero propoſitis diverſiſsima. In tribus autem hiſce res liquida cum ſit, de quarta idem omnino ſtatuendum ipſe contextus indicare haud obſcurè videtur, dum depravationis indicia offert manifeſtiora. Ait enim literis adjectam eſſe notam à Rege, quæ exprimeret Ω Græcorum, & per conſequens diverſa eſſet ab O. Hanc verò novam figuram proponere cum ſtudet, nullam aliam producit præter ipſum O. Quomodo igitur O ab O differt? aut quomodo figura O, quæ antea in Alphabeto extabat, & reliqvis coæva erat, ab eo primum adjecta dici poteſt? ſuſpicor itaque & noſtram figuram ᚮ quæ O deſignat heic aſcitam ᚮ.

 fuiſſe.

Quare hæ literæ Runicæ aſcitæ Franciſ. fuiſſe. Me etenim in hac opinione & illud confirmat, quod tum temporis cum hoc edictum promulgaretur in Franciâ & Hiſpaniâ, graſſabantur Weſtgothi, qui noſtris utebantur literis, imò haud contemnendam ſibi imperii vendicabant partem: ut igitur eorum contractus ac literæ melius intelligerentur, neceſſariò has figuras à Francis aſcitas fuiſſe. Chilperici enim tempore inter Weſtgothos imperium obtinuiſſe Leovigildum teſtantur hiſtoriæ. *Leovigildus Rex Gothorum.*

Haud igitur ſcio an aſſentiri poſsim clariſsimo viro Gerardo Voſsio, qui in nuper edito de arte Grammatica libro 1. cap. 19 Aimoini potiſsimum fretus autoritate, non Runicas haſce noſtras, ſed Græcas fuiſſe literas arbitratur, quas Chilpericus Alphabetò vulgari adjunctas voluit, dum ſic diſſerit: *Sed Aimoinus de geſtis Francorum lib. III. cap. XLI. autor eſt Chilpericum Regem mandaſſe Gallis, ut quatuor Græcorum literis uterentur* Θ, Φ, Χ, Ω. *Ac de numero iſto conſentit quoq; Gregorius Turonenſis libr. V. Hiſtor. Franc. cap. XLV, ſed alias memorat, nempe* Ο, Ψ, Ζ, Π. *Niſi locus is, ut metuo, corruptè ſic in omnibus codicibus legatur. Saltem pro* Ο *debuit* Ω *ſcribi, nam* Θ *prius erat ſignum tam longæ quam brevis vocalis. Et pro* Π *reponendum* Φ, *quia pro* Φ *anteerat* Π *cum ſpiritus nota.* Hæc ille: Sed quia cum Turonenſi facere video Goldaſtum, & eaſdem planè notas ſuſcipere, in mea, ſalvo tanti viri judicio, magis confirmor ſententia. Accedit quod Chilperico non cum Græcis, ſed Gothis negotium fuit, cum quibus per literas commodius ut ageret, ex illorum Alphabeto in ſuum hoſce characteres transferre voluit. Nec aſſumptarum notarum appellationes contrarium arguunt, poteſtate quippe magis noſtris quam Græcis reſpondent, ut ſupra oſtenſum. Quomodo quæſo Φ valorem Æ dyphthongi obtinebit, aut χ, uvi? Quin idem Aimoinus, qui contrariæ ſententiæ videtur patronus, expreſsè ait, trium characterum notas ab ipſo inventas Chilperico. Quod ſi verum, utiq; non à Græcis mutuatæ; inventio autem ipſi tribuitur, forſan quia cum Runicæ

paucis

paucis notæ, ab ipſo cenſebantur inventæ. Aimoini verba addam ut res ſit clarior. *Addidit autem noſtris literis Ω id eſt Omega: & tres alias, quarum characteres ab ipſo inventos cum propriis ſonis hic ſubſcripſimus. χ ch, θ th, φ ph, directisq; epiſtolis. ad civitates ſibi parentes præcepit ut pueri in his docerentur, & libri pumice planati reſcriberentur.* Quia variant adeo inter ſe autores tam in poteſtatibus quam figuris harum literarum, conjecturæ noſtræ locum relictum arbitror.

Nec firmam ſatis judico ſeqvelam Bernhardi à Malincrot hinc colligentis, *Gallos à Romanis ſubactos dimiſſis Græcis, Romanas dudum tunc temporis recepiſſe literas, easq; Francos victores à victis accepiſſe una cum Chriſtianiſmo, &c.*

Cum igitur neceſſariam adeò hujus Literaturæ cognitionem eſſe ex his appareat, ut ſine eâ multorum Imperatorum ac Regum edicta intelligi nequeant: quin digna ſit ut ſuo loco reſtituatur, ac è tenebris & ſqvalore in lucem prodeat, neminem amplius ambigere exiſtimo.

Ut literas haſce magni fecit Chilpericus Rex Francorum, ita ab Alphonſo Rege Caſtiliæ & Navarræ deſpectui habitæ, & planè in Hiſpania abrogatæ ſunt. Refert enim Claudius Duretus in libro de origine Lingvarum cap. 69. ex rerum Hiſpanicarum commentariis, *Regem hunc circa annum Chriſti* MLXXXVI *non ſolum officia dicta Gothica, aut Iſidorica, aut Maſarabica abrogaſſe, ſed etiam in Concilio Lugdunenſi præſente nuncio Papali Regnero decreviſſe, ut Scribæ & Notarii poſthac non uterentur characteribus antiquis Gothicis, per* Ulphilam *eorum Epiſcopum inventis, poſt Toletanis dictis, ſed literis quibus tum utebantur in Caſtilia.*

CAP.

CAPUT DECIMUM.

Literarum Danicarum figuræ rariores & minus tritæ.

Literæ Runicæ rariores.

PRopoſuimus hactenus Literaturæ Runicæ Elementa maximè uſitata, ſuis notis & figuris delineata, qvorum etiam major ubivis copia, tam in relictis epitaphiorum monumentis, quam in codicibus manuſcriptis viſitur; de quibus etiam quosdam, quamvis parcè admodum, quædam propoſuiſſe meminimus. At præter hæc, & alia noſtratibus in uſu fuiſſe, ex quibusdam colligere licet monumentis, integris quidem adhuc, magnâ ſui parte, conſpicuis, minimeq; obliteratis. Quæ quod à nemine (quod quidem ſciam) hactenus aut publicata, aut animadverſa, aut explicata, admiratione non caret. In his autem cum Davum me, non Oedipum profiteat, non potui non eorum mentionem heic injicere, ac notas ipſas ingeniis curioſioribus enucleandas proponere, ut nihil celem quod in hoc Literaturæ genere, unquam obſervaverim. Quatuor autem qvantum adhuc obſervare licuit, ſaxa & lapides hiſce inſigniti extant in locis. In Scania quidem Daniæ duobus: In Aſloenſi Norvegiæ Diœceſi item duobus, ſed res ipſa oculis ſubjecta, lectorem de ſingulis melius inſtruet.

Primum hiſce notis conſignatum monumentum *Leragriæ in Blekingia* conſpicitur, & in hunc modum ſe habet.

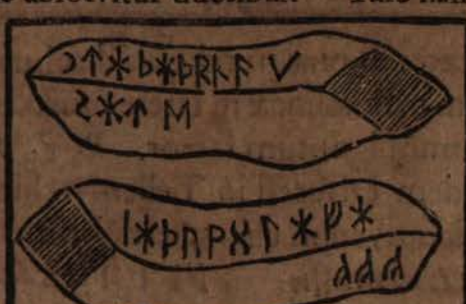
Monu-

Monumentum Leragrienſe.

Secundum prope *Syllisburgum* in pratis *Gomorrheis* extat, & ſimilibus ferme abſolvitur ductibus. Tale namq; eſt:

Monumentum Gomorrheanum.

Lapis eſt rudis, purpurei coloris, longitudine unius ulnæ Siælandicæ, quatuor latera inſcriptionibus inſignita habens. Horum notas ſingulas perluſtranti, occurrunt Runicæ vulgares antiqviores ferè omnes: haſce n. cernere licet:

B. Þ. ᚼ. ᚠ. ᚠ. ✱. I. ᚴ. ᛉ. ᛘ. ᚴ. R. ᚺ. ᛏ. ᚢ.

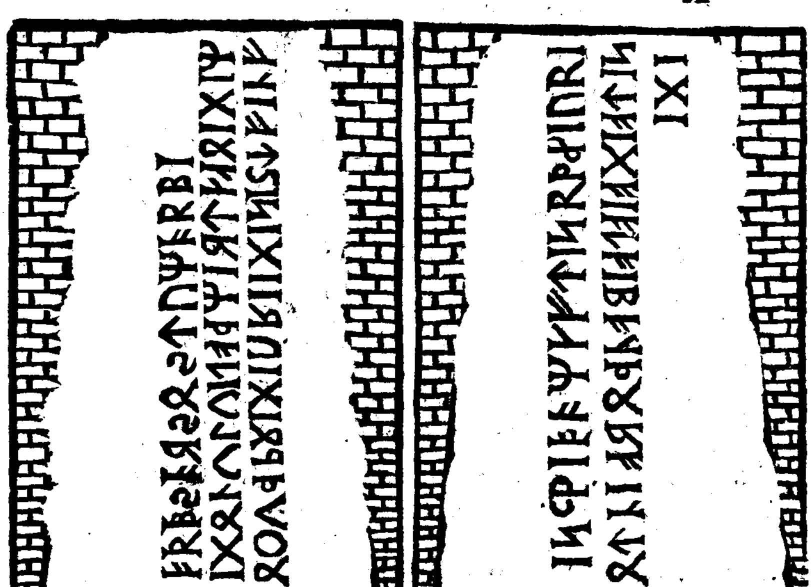
Quarum valor an in hiſce idem ſit qui in vulgaribus interpreti æſtimandum relinqvo: ſed & haſce ſimul expendat oportet, in aliis non ita facilè obvias:

ᛟ. ᛖ. ᛞ. Þ. ᛩ. H. P. ᛩ. ᛟ. ᛞ. ᚹ.

Tertium quod in Norvegia in Diœceſi *Aſloenſi* reperiri dixi, in muro quod templum cingit *Tunenſe* extat, lapide utrinq; literato in hunc modum.

Monumẽtum Tunenſe.

Latus muro obductum. *Latus cœmiterium ſpectans.*

In hoc præter ea quæ in reliquis duobus extant rariora, quarundam primæ lineæ in latere muro obducto notarum valorem, mihi ignotum fateor. P. ᛩ. ᛟ.

Monumẽtum Sóſverenſe.

Eſt in eadem Diœceſi in Tellemarchia, in parochiâ Søſver quoddam, cujus characteres in hunc modum delineati ſunt & tranſmiſſi. P F1 1 FIZF |X|F Σ.

Ex

Ex hiſce licet quædam figuræ cum latinis cognationem quandam habeant, an tamen ejusdem ſint poteſtatis ſubdubito. Cum Hetruſcis dum confero, aliqvid affinitatis invenio, & in Alphabeto quod Trithemius Polygr. libro ſexto mox poſt Pharamundi delineat, & ex Bedâ haurit, haud paucæ hiſce ſimiles deſcribuntur, ſed poteſtate differre apparet. Hetruſcas hic eas voco literas, quas Raphael Volaterranus pro Hetruſcis venditat, & à ſe in monumentis inventas gloriatur; quamvis non ignorem, reperiri, qui eas Runicas planè exiſtiment, ſed malè depictas. Atq; idipſum manifeſte profitetur Signeur des Accords, in ſuo libello Gallico Les Bigarrures dicto cap. 1. ubi inter reliqua & hæc habet: *Et a fin que tu ne ſeis deceu de meſme erreur que Vollateran, lequel ayant trouvè des vieilles lettres Gothiques en des Ruines, eſtimoit, que c' eſtoient des anciennes Tuſcanes, des quelles, on eſcrivoit, du temps de la mere d' Evander. Mais s' il euſt veu l' Alphabet des Goths, il ne les euſt pas rapporté a la lovange d' Italie, & d' iceux fait ſi grand parade, encor qu' il ne ſe ſoit de gueres equivocqué: Car il eſt certain que les Italiens d' aviourd' huy ſont race des Goths & Barbares: & leur langage n' eſt autre choſe que la corruption Latinogotiſce du langage Romain &c.* Quod pluribus argutè oſtendit Adrian⁹ Sckreikius Monitor. Secund. lib. 4, ubi qvam plurima offendes nomina & integras ſententias Hetruſcas explicatas ex Celticæ vel Cimbricæ noſtræ lingvæ fundamentis. Conſule autorem ipſum ſi lubet. Quin & Angelus Rocha in Bibliotheca Vaticana fol. mihi 151, in eadem fuiſſe opinione videtur, etſi ſubdubiè loqvatur ita inqviens: *Quarumnam verò gentium propria fuerint elementa, ſeu literarum notæ, quæ in ipſis Tabulis æreis Eugubii aſſervantur, non ſatis conſtat, etiamſi Hetruſcæ Lingvæ nomine circumferantur.*

Quæ literæ Hetruſcæ.

Hetruſcas dictas literas eſſe Runicas.

Digna profectò monumenta hæc ſunt, in quibus aliquid ponatur operæ, cum pleni, integri & conſpicui adſint literarum ductus, non verò abolitarum quarundam

Monumentum Helſingicum.

notulæ aut puncta reſiduâ, ut in Helſingico illo, cujus vetuſtatem adpictæ cruces abundè evincunt.

Danorum literæ ſecretæ.

Poſſem hoc loco de literis aliis, quæ à Bedâ & Trithemio Normannis ac Danis aſcribuntur fuſius diſſerere, quæ heic etiam ſuum ſibi vendicare locum videntur; ſed quia à tritis hiſce Runicis multum differunt, in monumentis adhuc extantibus non reperiuntur, ac (ut ipſe fatetur Trithemius) earum uſus ſpecialior ac ſecretior fuit, ad autores benevolum Lectorem remitto. De iis autem inter alia ſic diſſerit Trithemius: *Normanni (qui cum Dacis Aſiaticis de Inſulis Scandianis, quæ nunc Gothicæ nuncupantur) quondam egreſſi, Galliam annis plus quadraginta pervagentes graviſſimè devaſtarunt) ejus Alphabeti miniſterio, quicquid inter ſe voluiſſent habere occultum tantum, ſecurâ traditione ſcribebant.* In qua opinione etiam Beda fuit. Narrat enim *Latinas pariter & Græcas literas Normannos permiſcuiſſe, non ex vulgari modo ſcribendi, ſed arcana ratione, qua ſcribentes de arduis negotiis utuntur quando periculum eſt, ne literis concredita veniant in notitiam eorum quibus minime oportet.* Verum noſtri non eſt inſtituti particulares majorum noſtrorum notas, quibus familiarius aut ſecretius inter ſe animi ſenſa communicabant, heic tradere; cum famoſas illas vulgò dictas Runas tantum inquirere jam ſtudeamus, easq; quibus monumenta celebriora in patria adhuc exornata conſpiciuntur, divulgare.

Normannorum literæ.

Alioquin & hic locum ſuum obtinere poſſent inſcriptiones numismatum Hiſpanicorum ab Antonio Auguſtino Archiepiſcopo Taraconenſe propoſitorum, in quibus literaturæ noſtræ veſtigia conſpiciuntur manifeſtiſſima. Quia verò in iis enucleandis mirè eum ſudare video, & ſuſpicionem mihi præbet, aut probè ductus omnes haud eſſe expreſſos, aut miſturâ aliarum literarum conſtare, ejus ex editione Italica quæ mihi ad manus erat, hic inſeram conjecturas, ut ſit in quo lector curioſus, etiam in hoc genere, ſuum ingenii exerceat acumen.

Nummi Runicis literis inſigniti.

Dialo-

Dialogo ſexto pagina mihi 193 nummum deſcribit, in cujus altera facie caput militis; in altera pegaſi effigies cum hac inſcriptione: ᛏ ᛋ ᛉ < G < ᛋ.

Ex hiſce literis ſecundam & ultimam latinum N arbitratur, reliqvas verò ſibi planè ignotas ſatetur; nihilominus non deſinit ingenium defatigare, ut inde vocem EMPORION eliciat: ſed ſucceſſu parum felici. Quod agnoſcens demum candidè ſubnectit: *Il più certo è che non le intendiamo.* At ᛏ. ᛋ. ᛉ. verè Runicas eſſe, denotantes T.S.M. nemo ibit inficias, reliquæ tres depravationis mihi ingerunt ſuſpicionem. Eodem in loco alterius numiſmatis mentionem injicit in qvo hæc leguntur ᛏ ᛋ ᛉ ᚽ L Є quod ejusdem cenſus eſſe arbitror.

Gothos qui olim Hiſpaniam incoluere hæc fabricaſſe mihi videtur vero ſimile; eos enim ſua peculiaria habuiſſe numismata, tam in Hiſpania qvam in Italia ipſe Antonius paulo poſt docet, dum penes ſe ejus generis fuiſſe fatetur, ſed operis rudioris, quam ea quæ jam propoſita. *Gothorum numiſmata in Hiſpania.*

Paulo poſt numiſmata de Celſa deſcribit, in quorum uno latere facies juvenis cujusdam conſpicitur adjunctis his literis CEL. in altero eqves palmæ ramum geſtans ſub equo hæ literæ L A ᛩ K, quarum tamen ultima in aliis hoc pacto ᚴ, in aliis ita ᚠ, exprimitur. Agnoſcere te arbitror Runica ᚢ. ᛋ. ᚠ: V, S, F. His adde, ſi placet, quæ habet pag. 200. de Leridenſi nummo ex Orichalco, pon-

dere duarum drachmarum. Circa finem ejusdem Dialogi Afranii cujusdam producit nummos, quorum alterum ita depingit:

Juvenis appicta facies hæc habet: ꟻ Ϙ ſ ꟻ, inter quæ A aut O Runica videre mihi videor, cætera quæ equitem ſtipant, à noſtra Literatura abeunt longiuſculè. Alterius inſcriptio ᛋ Runicum exhibet, cætera peregrina, niſi I exceptum velis.

Quæ Dialogo ſeptimo pag. 219. proponit, ſpectantia nummum ad confirmationem vocis SAETABI productum, in cujus altera facie has literas (quas Hiſpanicas vocat) ᛗ ᐅ ᚻ ᛋ ponit: mihi Runicum qvid ſapere videntur. Confer enim cum hiſce ᛋIDᛋIᚠ & affinitatem agnoſces. Adjungere poſſem & eas numiſmatum inſcriptiones, quas à Joanne Perez Canonico Toletano accepit, quæq; Dialogo octavo pag. 235. exhibentur. Sed eas tibi, Lector candide, examinandas relinqvo.

CAPUT UNDECIMUM.

Literarum Danicarum numerus inveſtigatur.

Danorum literæ Runicæ ſedecim tantum.

QUamvis tot jam circumferantur antiquæ Danorum literæ, quot Latinorum, ac totidem ferè ex delineatis tabellis colligi poſsint: attamen dum ſingulos apices diligentius examino ſimulq; codices & manuſcripta vetu-

vetuſtiora cum relictis monumentis confero: majores noſtros Alphabeto ſedecim literarum contentos fuiſſe invenio. Reliquæ vero notæ demum à recentioribus ſunt adjectæ, partim ut iis peregrinas voces exprimerent; partim ut confuſionem pronunciationis commodius evitarent. Idem enim de adjectitiis illis literis in noſtra lingvâ & literaturâ pronunciare licet, quod P. Terentius Scaurus de Y in latinâ: *Y literam, inquit, ſupervacuam latino ſermoni putaverunt, quoniam pro illa V cederet, ſed cum quædam in noſtrum ſermonem Græca nomina admiſſa ſunt, in quibus evidenter ſonus hujus literæ exprimitur, ut Hyperbaton & Hymnus & Hyacinthus & ſimilia, in iisdem hac litera neceſſario utimur.* Pari ratione cum in lingvam Danicam progreſſu temporis variarum lingvarum voces irrepſerint, quæ neceſſario ſcribendæ forent, etiam literarum Danicarum numerus novis figuris adauctus fuit, quibus peregrinas has voces commodius exprimerent.

Quare jam plures conſpiciantur literæ Runicæ quã ſedecim.

Cum etenim tractu temporis à genuinâ & priſcâ integritate lingva degenerare, unà vocum ſimplex pronunciatio evaneſcere cepit. Ne igitur confuſio errores pareret, plures notas adjicere coacti ſunt. Ac quamvis maxima ex parte Ulphilæ hoc attribuant exteri, qui ob ſacra Bibliorum monumenta in lingvam & literas Gothicas à ſe translata, ſummam meruit laudem; attamen ante eum alium quendam Palamedem, Epicharmum, aut Simonidem huic operi manum adhibuiſſe reor.

Quis numerum priſcarũ literarum primus auxerit.

Waldemaro ſecundo Danorum Regi victorioſo noſtrates punctatas omnes adſcribunt: adeo ut etiamnum ab Iſlandis Waldemarianæ dicantur Runæ. Quia enim literæ noſtræ cum Græcis magnam habere affinitatem ſuo loco oſtendimus; in numero qvoq; primævo diſcrepantiam inventam haud fuiſſe arbitror.

Literæ Waldemarianæ.

At ſedecim initio fuiſſe Græcorum literas, Plinius, Dionyſius, Plutarchus teſtantur. Nam, ut recte inquit autor tractatus de veteri & recta lingvæ Græcæ pronunciatione: *Qvum inventæ ſint literæ ſimplicibus ſonis ſignificandis;*

Literæ Græcæ antiquitus etiam ſedecim

dis neceſſe eſt profecto in omni lingva ut quidem commodè ſcribi poſſit, totidem omnino literas extare, quot ſunt ſoni ſimplices. Alioqui ſive plures, ſive pauciores fuerint & ſcriptioni & pronunciationi magnas tenebras offundi neceſſum eſt: Ibidemq; ſimplices lingvæ Græcæ ſonos ſedecim tantum eſſe probè oſtendit; quod & ad noſtram aptiſsimè accommodari quis non videt?

Literæ Runicæ antiquiores.

Primævæ & priſcæ literarum notæ hæ fuere ſedecim, quas ordine Latino jam recenſere placet, donec qui verus ac proprius eorum extiterit, ſuo loco oſtendatur.

ᛆ. ᛒ. ᚦ. ᚠ. ᚼ. ᛁ. ᚴ. ᛚ. ᛘ. ᚾ. ᚭ. ᚱ. ᛋ. ᛏ. ᚢ. ᛦ.

Literæ Runicæ unico dicto compræhēſæ.

Majoribus noſtris in more poſitum reperio, ut quemadmodum res præclarè geſtas ſingulari carminum genere artificioſiſsimè compræhenderint, ita & unicæ ſententiæ literas omnes earumq; poteſtates includerent.

Waldemari II. dictum Runicum.

Quo artificio vehementer delectatum fuiſſe Waldemarum ſecundum Daniæ Regem accepimus, qui ipſemet literas Danicas, recentiorib9 jam notis adauctas apophtegmate infra ſcripto complexus eſt: Quod autor Scaldæ in hunc modum refert: ᚦᛁᛋᛋᛆ ᛒᚭᚠᛋᛏᛆᚠ ᚭᚠ ᚦᛂᛁᚱᛆ ᛘᛂᚱᚴᛁᚾᚵᛆᛘ ᚴᚭᛘᛒᛁᛚᛂᚱᛆᛐ ᛘᛁᚾ ᚼᛂᚱᚱᛆ ᚢᛆᛚᚦᛁᛘᛆᚱ ᚦᛆᚾᛆ ᚴᚭᚾᚵᛂᛦ ᛘᛂᚦ ᛋᚴᚢᚱᛆ ᚭᚱᚦᛆᛐᛆᚴᛁ ᛆ ᚦᛂᛋᛋᛆ ᛚᚢᚾᚦ.

ᛍᛒᚱᛂᚾᚵᛐ ᛘᛆᚾᛋ ᚼᛂᚵ ᚠᛚᛦᚦᛁ ᛐᚢᚢᛁ ᛒᛂᛚᛚ.

id eſt: Has literas (de Alphabeticis loquitur) earumq; poteſtates compilavit Dominus meus Waldimarus Rex Daniæ in acuto hoc dicto:

Sprengt manns høg ſlydi tuni Bøll.

Maximam deinde literarum hiſce incluſarum partem pluribus explicat idem autor: Sed quis ſit proverbii ſenſus non addit, ut nec quotus hic fuerit Waldimarus.

Waldemarus II. Seier dictus quo tempore vixerit.

Ego verò quia ab Arngrimo Crymog. lib.1. hujus tractatus autorem circa annum Chriſti MCCXVI. vixiſſe accepi; Secundum Waldemarum **Seier** dictum hic innui arbitror. Is enim paulò ante præclaris auctus victoriis Vandalorum quoq; regnum obtinuit; aſcito demum in ſocie-

tatem

tatem regni filio Waldemaro III. atteſtantibus id gentis noſtræ annalibus indubitatis.

Voces verò γνωμῆ hac comprænhenſæ hoc volunt:

Ruptum viri mentum averſatus idcirco pilam.

Sprengt mans høg ſlyde tuui Bell.

innuunt pilæ ludo quempiam mento vulneratum fugiſſe. Antiquitus enim, non ſcortea ſed lignea utebantur pila **Knøttur** vulgo dicta. De cujus luſu conſule Arngrimum lib. 1. Crymogeæ cap. 6. In numero igitur literarum majores noſtri cum Græcis & Latinis priſcis conveniunt. Sic n. Lilius Giraldus Dialogo 1. de Poëtis: *Ab initio ſexdecim tantummodo Latinorum literæ fuerunt, ſicut Græcorum, ut oſtendimus, & pæne eosdem fuiſſe Plinius aſſerit.*

CAPUT DUODECIMUM.

An ᛦ decimaſexta fuerit veterum litera?

SUnt qui quindecim ſaltem primævas fuiſſe majorum noſtrorum literas exiſtiment, ex earum numero ᛦ exulare jubentes. Sunt è contra qui ſedecim aſtruant ultimam hanc nullo jure excludi arbitrantes. Rationes utriusq; partis tàm affirmantis quàm negantis dum expendo, firmioribus mihi inniti videntur fundamentis ii, qui hanc literam antiquitatis prærogativâ gaudere aſtruunt & ſedecim notarum Alphabetum complere ſtatuunt.

ᛦ an ex antiquioribus fuerit literis.

Primo etenim in vetuſtiſsimis monumentis patriæ noſtræ, duriſsimis cautibus ante aliquot ſæcula exaratis, ejus effigiem expreſſam invenio, cujus rei fidem inter reliqva facere poſſunt; *Trygveldenſe* Siælandiæ, *Valkeranum*, *Opagrienſe*, *Stroenſe*, Scaniæ; *Flemloſenſe*, *Thiletſenſe*, *Brigningenſe*, Fioniæ; *Hobroenſe* in tractu Arhuſiano; *Tuordropenſe* in Alburgenſi; *Jellingenſe* in Ripenſi, aliaq; infinita. Cum itaq; pari paſſu cum reliquis literis in hiſce aliisq; quam plurimis ambulet hæc figura, non poſſum non mihi perſuaſiſsimum habere, eò ſæculô qvo hæc

ᛦ in monumentis antiquiſsimus extat.

monumenta benè meritis ſunt poſita, in cenſum literarum eſſe relatam. *Inter numeros aureos reperitur.* Huc accedit qvod in ordine literarum aureos numeros denotantium immediate ipſum Ψ ſubſeqvatur, de quo ut & præcedentibus omnibus, an literæ ſint antiqvæ, nemo dubitat. Ac cum ab hoc ordine exulent omnes & recentiores, & punctatæ, ſi his annumeranda foret ᛦ, etiam in exilium depulſum fuiſſet. Adeo hoc me movet, ut ſi in monumentis noſtris, æqve atq; hæc, tres ultimæ in ſerie aureorum numerorum, occurrerent notæ, iis etiam locum inter literas primævas tribuere haud vererer. *In L L. codicibus inter antiqvas recenſetur.* Momentum haud leve adfert & hoc, quod in vetuſtiſsimis legum codicibus, in quibus non ſolum priſcarum literarum figuræ recenſentur: ſed etiam earundem ſignificationes & uſus proponuntur, hanc literam reperiam. Cujus documentum evidens tibi dabit caput XIX hujus libri: In quo hujus attuli paradigma unicum.

Objectio I. Regeris forſan, majores noſtros, qui parci admodum in literarum figuris inveniendis fuerunt, adeò ut ex neceſſariis etiam haud paucas ob poteſtatis affinitatem prætetierint, neqvaqvam binas unius literæ figuras admiſiſſe. Illud enim qvod ᛦ figurâ ſuâ exprimere debebat in R præſtitum eſſe: ſiquidem ejuſdem valoris ambas has notas eſſe complura evincant monumenta Daniæ adhuc conſpicua.

Reſponſio. Quanquam probabilitatis aliquam ſpeciem hoc præ ſe ferre videatur, attamen nunqvam perſvadere mihi potui ᛦ & R poteſtate plane easdem eſſe. R etenim in principio, in fine, & in medio dictionis poſitum invenio; ſed ᛦ non niſi in fine, ubi cum R poteſtate ferè coincidere debet. Atq; ibidem cum reperitur, non ſemper ſimplicis conſonantis vim obtinet, ſed maxima ex parte ſyllabæ integræ, ac vocalis quæ eam præcedere debebat, vim abſorbet atq; in ſe continet, ſive E, ſive I, ſive U, ſive Y exiſtat; quod infinita exemplorum inductione, ſi neceſſum foret, probare poſſem. Idq; tantum in Danicis (de Sueticis non loqvor) obſervatum notavi.

Quin-

Quinimo qvibusdam in locis non R ſed Y poteſtate reſpondere ſunt qui autumant: quibus ut aſſentiar facit Monumentorum Norvagicorum & Iſlandicorum fides indubitata; Nam inter reliqua in *Bildenenſi* ᛋᛦᛋᛏᚢᚱ *Syſtur*. lego. Sic & in dicto Waldemari Regis ſupra citato, ᚠᛚᛦᚦᛁ *flydi* idem arguit: adeo ut plane perſuaſum mihi habeam aut latentem quandam eſſe hujus literæ *ἐνέργειαν*, aut non in omnibus provinciis eandem eam obtinuiſſe poteſtatem. Cum itaq; ejusdem planè valoris non ſint R & ᛦ; nec ullius ponderis hoc eſſe argumentum reor. ᛦ *poteſtate reſpondet Y & R.*

Sed adhuc ſcrupulum dubitanti injicere valet & illud quod ᛦ nil aliud ſit, quam inverſum Y, qua de cauſa nec peculiarem locum inter vetuſtiores literas promeruiſſe videtur, cùm inverſio rei, peculiarem ei largiri eſſentiam nequaqvam poſsit. Eqvidem hiſce aſſentirer, niſi in aliis idem factitatum animadverterem. Pari namq; cenſurâ aut ᛅ aut ᚴ e literarum ordine expungendum, item ᛏ aut ᚨ: ᚠ quoq; aut ᛆ: cum horum unum ex alterius inverſione emerſerit. Nemo tamen inventus eſt, qui de eorum antiquitate dubium ullum movere hactenus auſus fuerit. Neceſſum igitur eſt ut concludamus ᛦ jure meritoq; locum inter primævas literas ſibi vendicare ac veteris Alphabeti ſeriem complere. *Objectio II.* *Reſponſio.*

CAPUT DECIMUM TERTIUM

De Literarum Runicarum poteſtatibus.

POteſtates literarum ritè perſeqvi, ac vires cujusq; diſtinctè proponere, res eſt non levis momenti, nec facilis præſtitu, cum ex uſu dependeat, qui non ſolum ratione temporis, ſed etiam locorum varietatem acqvirit inſignem. Quod dudum in Latinis literis expertus eſt Jul. Cæſar Scaliger, qui lib. 1. de cauſis L.L. cap. 8. de eo in hunc modum conqveritur: *Supereſt ut cujusq; literæ vim deinceps ex uſu atq; ratione, ejusq; cauſas ſtatuamus, quod* nego- *Poteſtates literarum difficulter ſecernuntur.* *Quia ex uſu mutabili dependent.*

negotium non ſine magno labore, variaq́ controverſia expediri poteſt. Adeo enim degeneravimus à priſca pronunciandi ratione, ut & vix extent ipſo in uſu veſtigia: & ſi quid afferas qvod emendet vulgus, tanto verò pertinacius ipſi obſiſtant. Quod ſi in literis Latinis locum habet, qvanto magis in Runicis, qvæ à nemine ferè excultæ, per ſeptentrionales haſce oras, incertis legum & canonum conſtrictæ vinculis vagabantur. Tentabimus interim potiora excutere, & in ſubſidium vocato Scalda noſtro, num trita ac maximè frequentata, noſtro inſtituto inſervire velint videbimus.

Poteſtas quid. Poteſtatem itaq; literarum noſtrarum hiſce limitibus circumſcribit autor noſter: ᚦᚱᛁᚦᛁᛆ ᛐᛁᛚᚠᛂᛚᛚᛁ ᛋᛐᛆᚠᛋ ᛂᚱ ᛘᛆᛐᛐᚢᛦ, ᛅᚠ ᛂᚱ ᚦᛆᛐ ᛋᛁᛆᛚᚠ ᚠᚱᛆᛘᚠᛚᚢᛐᚾᛁᚾᚴ ᛋᛐᛆᚠᛆᚾᚾᛆ ᛅᚠ ᛘᛂᚱᚴᛁᚾᚴ ᚦᛂᛁᚱᛆ· ᚠᚢᚱᛁᛦ ᚦᛆᚾᚾ ᛋᛆᛘᛆ ᛘᛆᛐᛐ ᛋᛐᛆᚠᛆᚾᚾᛆ ᛂᚱᚢ ᚠᚢᚾᚦᛁᚾ ᚾᛅᚠᚾ ᚦᛂᛁᚱᛆ ᛅᚠ ᚠᛁᚠᚢᚱᛂᛦ· id eſt: Tertium accidens literæ eſt vis ſeu poteſtas, & eſt ipſa literarum pronunciatio & ſignificatio, propter qvam nomina & figuræ earum ſunt inventæ. Quod verò unius ejusdemq; figuræ diverſæ occurrant & ſint poteſtates; id eſt quod intricatum hoc reddit negotium. In plerisq; igitur earum enucleandis, aliquid ponemus operæ.

B duplicem habet poteſtatem. Quanta ſit affinitas inter B & P, tam quo ad poteſtatem, quam qvo ad prolationem, ipſi agnovere Latini, qvocirca eandem clarè indicare ſategerunt, dum P figuram mutilati B habere voluerunt. Non igitur mirum noſtrates veteres, nullum prorſus in figuris diſcrimen facere voluiſſe: recentiores verò qui aliqvam in his differentiam invenerunt, illam ſaltem vel duobus vel unico puncto ventri incluſo, vel utriusq; ventris apertione, indicare ſtuduiſſe. De quo ita autor Scaldæ. ᛒ ᛂᚱ ᛒᛁᛆᚱᚴᛆᚴ ᛋᚢᛆ ᛆᛐᛐ ᚦᛆ ᛋᛐᛂᛒᚦᚢᛦ ᚠᛁᚱᛁᛦ ᛒ ᛚᛆᛐᛁᛒᚢ ᛋᛐᛆᚠ, ᛅᚠ ᚼᛂᚠᚢᚱ ᛋᛆ ᚱᚢᚴᛆᛋᛐᛐᛆᚠᚢᛦ ᛐᚢᛅ ᚦᚢᛘᛒᛆᛋᛐᛆᚠᚴ ᛁ ᛋᛂᛁᛘ ᚦᛆ ᛂᚱ ᚦᛆᚱ ᚼᛚᛁᛅᚦᛆᚱ ᚠᛁᚱᛁᛦ· ᛂᚴᚴ ᛆᚠ ᛐᚢᛁ ᛂᚱᚢ ᛒᛂᛚᚠᛁᛦ ᛅᛒᚴᛁᛦ ᚠᛁᛅᚱᚦᛁᛦ ᚠᛁᚱᛁᛦ ᛆ ᛒᛁᛆᚱᚴᛆᚴ,

ᛒᛆᚴ, ᚦᛆ ᛂᚱ ᚦᛆᛏ ᚼᛚᛁᚮᚦᛆᛦ ᛔᛁᚱᛁᛦ P. ᛋᛆ ᚦᛆᛏ ᛋᚴᛆᛚ ᛘᛂᚦ ᛋᛆᚴᚦᚢᛦ ᛚᛆᚴᚴᚢᛘ ᚢᛆᚱᚢᛘ ᚴᛔᚴᛆᛋᛆ ᛂᚴᚴ B. id eſt: B vocatur Biarkan, ut ponatur pro B litera Latina. In ſe autem continet hæc litera Runica, duas mutas: una qvæ ſonát ut jam dictum. Sed idcirco hic venter apertus factus eſt in B, quia ſonat ut P, qvod rotundioribus labiis formari debet quam B. Quod ut melius intelligas, obſervabis non ab omnibus eodem modo expreſſam fuiſſe literam P. Quidam per B punctatum, quidam per B cujus ventres non clauſi ſed aperti, hoc modo B, fermè inſtar K Latini niſi quod transverſæ non rectæ, ſed curvæ fuerint.

Familiare verò iis qvi Romanis Barbari habebantur erat, mutas confundere, ut teſtatur Autor commentarii in Alphabetum Gothicum à B. Vulcano editi. C litera cum K, Q & G communem poteſtatem ferè habet, unde factum ut una nota ᛘ omnium vices ſuppleverit: quandoq; etiam ᛋ, ubi C cum S poteſtate coincidebat. Quod lingvæ latinæ conditoribus etiam haud diſplicuiſſe innuit Jul. Cæſ. Scaliger. de cauſis L. L. lib. 1. cap. 10, ubi ſic inquit: *Ac ſanè idem eſſe noſtrum C quod Gallorum ſit K jam receptum eſt; exploſaq; eorum ſententia qui aliter autumarent.* Priſcianus verò autor eſt K & Q, quamvis figura & nomine videantur aliqvam habere differentiam, cum C tamen eandem tam in ſono vocum, quam in metro continere poteſtatem.

Mutæ à Barbaris confundebantur.

C idem quod K & Q.

ᚦ præterquam quod D notat Latinorum, peculiare etiam quippiam obtinuit, qvod commodè aliis exprimi non poteſt; non ſolum qvod aſpirationem ſimul includat, etiam non punctatum: verum quod eximium quid habeat in pronunciatione, qvod non à quovis ritè efferri poteſt. Hinc factum, quod in Iſlandia adhuc inter vulgatas retineatur. Intermedium enim ſonum habet inter D & T cum aſpiratione: Quin & leges priſcæ Anglorum à Danis rogatæ, etiamnum hanc literam, tanqvam nulla alia commodè exprimendam retinent. Quod qui non obſervant peſſimè

mè pro ᛔ ſubſtituunt P Latinum. Quod ante me obſervarunt antiquitatum noſtrarum periti, & etiam monet clariſsimus Spelmannus in Archæologo ſub voce *Byrthinſak*.

ᛆ E cum A promiſcuum obtinuit ſonum, idcirco & notam communem ᛆ. Unde etiam factum arbitror, quod dialectus Svetica A pronunciet, ubi nos ſuavius aliquanto E: ſed recentiores I literam puncto decorarunt, ut diſtinctius ipſum E exprimeret: aliqvando verò lineam transverſum per ejus meditullium ab inferiori ad ſuperiorem partem obliqvè duxerunt, ad idem indicandum. Sed hanc notam Scalda noſter ad diphthongos refert, ſic inquiens: ᚦᛆᚱ ᚴᛆᛂᛋᛁ ᛋᛁᛂᚴᚦᚢᚨ ᛅ ᛆᚠ ᚼᛚᛆᚦᛆᚨ ᚠᚢᚱᛁᚨ ᛁᚢᛂᛁᚴᚢᚨ ᚱᛆᚦᚦᛆᚱ ᛋᛁᛆᚠᚢᛘ ᛂᛆᚠ ᛁ, ᛆᚠ ᚴᛆᛚᛚᛆᚨ ᚠᚱᛁᛂᚴᛁᚨ ᚦᛆᚴ ᛋᛁᛆᚠ ᚦᛁᛒᚼᛁᚼᛆᚴᚠᚢᛘ. id eſt: Mox ſequitur ᛅ quod ſonum habet duarum vocalium E & I, quod Græci Diphthongum vocant. Verum hoc in paucis obſervatur, ſupra enim in varietatibus oſtenſum hanc notam pro E & quandoq; pro A ſæpius uſurpari.

ᚵ G ut K efferebant, eademq; nota exprimebant, antequam recentiores in aliis lingvis diſcrimen animadvertentes, ut G à K in noſtra qvoq; diſcernerent, punctum adjecerunt ac angulum obtuſiorem reddiderunt in ᚴ ut G denotaret, hoc pacto ᚵ. Hoc Scalda his innuit. ᚴ ᛂᚱ ᚦᛆᛁ ᚠᚢᚱᛁᛂ ᛁᚢᛆ ᛋᛆᛘᛒᛚᛆᚦᛂᚴᚦᛂᚨ K ᛆᚠ G. ᚴ eſt quæ duarum conſonantium poteſtatem obtinet K & G.

Quia Q à Græcis fuit neglecta, à noſtratibus quoqve qui multum cum iis habent commune, nequaqvam fuit admiſſa. Cum etenim in omnibus qvantum fieri potuit ſimplicitati ſtuduerint; nec literas quæ vel poteſtate vel figura duplicitatem præ ſe ferebant, niſi neceſſitate coacti (qvando videlicet ſpaciis incluſi arctis, duas in unam coaleſcere fecerunt) introduxerunt. In nullo autem Monumento, ejus uſum aut notas reperire adhuc licuit. Si qvando voces à Latinis uſitatæ exprimendæ recentioribus fuerunt. in qvibus Q litera occurrebat, ejus loco notam ᚴ ſubſtitue-

tuerunt hoc pacto: ᛉᚢᛁᚱᛁᚴᚢᛋ. Duplicitatem verò literæ Q pulchrè expoſuit Scaliger de cauſ. L. L. lib. 1. cap. 40. cum de ejus figura diſſerens hæc profert: *Eſt ratio quare ſubdidiſſent caudam, deferendus enim ei ſemper comes ſuus fuit, illi ſic, QV.* *Q litera duplex.*

I & ᚢ non minus apud Danos qvam Latinos quandoq; in conſonantes degenerant, ut vult Scaldæ autor, in hunc modum de iis diſſerens: I ᛆᚠ ᚢ ᚼᛆᚠᛆ ᚦᛂᚴ ᚠᛘᛁ-ᚱᛁ ᚠᚱᛂᛁᚴ ᛆᛆ ᚦᛂᚱ ᛂᚱᚢ ᛋᛆᚢᚴᚦᚢᛉ ᛋᛆᛉᚼᛚᛆᚦᛂᚴ-ᚦᛂ ᛋᛂᛉ : ᚦᛂᛋᛋᚢᛉ ᚴᛆᚠᚴᚢᛉ: ᛁᛆᚱᛚ, ᚢᛁᛆᚢᚱ. id eſt: I & ᚢ habent plures differentias, ut quandoq; ſint conſonantes ut in his vocibus *Jarl*, *Vitur*. Quod in antiquiſſima Literatura veriſsimum eſt: Sed recentiores peculiarem notam invenerunt, qva V conſonantem exprimerent ᚡ ſcilicet punctatum, quæ tamen quandoq; pro W ponitur. I. ᚢ.

Duplices literæ, quas à Græcis mutuati ſunt Romani, cum raro occurrant, ac compoſitæ potius quam ſimplices exiſtant, nullas apud vetuſtiores peculiares invenerunt notas: Sed ubi in vocibus peregrinis occurrunt, eas in ſua principia reſolvunt recentiores & vel notis duabus exprimunt ſeparatis, ut X per ᚼᛋ, vel conjunctis ſeu jugatis ut ᛘ ex ᛆ & ᛋ compoſitâ notâ. In qvem ſenſum de ᛋ Arngrimus diſſerit lib. 1. Crimog. cap. 3. ſiqvidem apud Iſlandos non S ſed Z valere aſſerit, ſic inqviens: *Veteres tantum ſedecim numerabant (literas) & tertium* ᛋ *volebant pro ſuo agnoſcere quod Z Græcorum hoc eſt TS vel DS (ut illi voluerunt) in ſua lingva diſtinctis literis ſcriberent.* Romanis X literam diu ignotam fuiſſe teſtatur Iſydorus lib. 1. Etymol. cap 3. ejusq; loco CS ſcribere ſolitos, ſic ut Macſumos, procſumos dicerent. *Duplices literæ.* X.

Ac quamvis quidam diſcrimen ponant inter ᛜ quod Sol vocant & ᛋ quod Kneſol: attamen unius literæ binas has eſſe figuras autumo, diverſitatem ex moderna pronunciatione provenire ratus: eo quod Z quam ᛋ exprimi volunt, Danis non fuerit in uſu, atteſtante Scalda ipſo: ſed ᛜ. ᛋ.

pere-

peregrina planè. Quinimo in vetuſtiſsimo ſedecim literarum Alphabeto non ♁ ſed ᛋ reperio etiam Sol vocatum, ut in illo ᛋ. ᛂᚱ ᛚᛆᚴᚦᛆ ᛚᛁᚢᛘᛁ. Ex moderna igitur veteris lingvæ pronunciatione recentiores hoc diſcriminis inveniſſe arbitror.

ᛋ. Scalda noſter unica ſinplici figura ᛋ, tam TS qvàm DS exprimi vult, de hac litera ita diſſerens: ᚼᛁᛂᚱ ᛂᚱ ᛋᛅᛚ ᚠᛁᚱᛋᛏᛆ ᛋᚴᛁᛒᛆᛏ ᚠᛁᚱᛂᛦ S ᛚᛆᛏᛁᚴᚢᛋᛏᛆᚠ ᛅᚠ ᚠᛁᚱᚦᛁᛋᛏᛆᚠ, ᛅᚠ ᚴᛅᛚᛚᚢᛘ ᚢᛁᛂᚱ ᚦᛆᚴ ᛋᛏᛆᚠ ᚴᚴᛂᛋᛅᛚ ᛅᚠ ᛋᛆ ᛂᚱ ᚠᛅᚱᛏ ᛋ. ᛂᚴᚴ ᚼᛂᚠᚠᚢᛦ ᚴᛆᛏᚢᚱᛚᛁᚠᛆ ᛁ ᛋᛁᛂᚱ ᛏᚢᛂᚠᚠᛁᛆ ᛋᛏᛆᚠᛆ ᚼᛚᛁᛅᚦᛆᚴ T ᛅᚠ S, ᛂᚦᛆ D ᛅᚠ S, ᛅᚠ ᛆᚠ ᚦᚢᛁ ᚼᚢᛅᚱᚠᛂ ᛋᛏᛆᚠᚢᛦ X ᛅᚠ Z ᚠᛁᚴᚴᛆᛋᛏ ᛁ ᚱᚢᚴᛆᛘᛆᛆᛚᛁ, ᛂᚦᛆ ᛁ ᚠᛅᚱᚴᚢ ᛚᛆᛏᛁᚴᚢ ᛋᛏᛆᚠᚱᛅᚠᛁ. ᚴᚢ ᛂᚱᚢ ᚦᛂᛁᚱ ᛋᛏᛆᚠᛁᛦ ᛆᚠ ᚦᚢᛁ ᛁ. ᛋᛏᛆᚠᚱᛆᚠ ᛋᛂᛏᛏᛁᛏ ᛆᚦ ᚠᛚᛁᛅᛏᛆᚱᛆ ᚦᛁᚴᛁᛦ ᛅᚦ ᚱᛁᛏᛆ ᛂᛒᛏᛁᛦ ᚼᛂᛚᛚᚦᛦ ᛆᛁᚴ ᛋᛏᛆᚠ ᛂᚴ ᛏᚢᛆ. id eſt: Hic Sol primo ponitur pro S Latino & circulari, eamq; literam vocamus Kneſol, hæc ita pingitur ᛋ: Sed in ſe naturaliter continet ſonos duarum literarum T & S vel D & S, quia neutra ex his literis X & Z ſive in lingva Runica, ſive in antiqvo Latino Alphabeto exiſtit. Jam verò in Alphabeto collocantur, qvia citius videtur una litera ſcribi, qvam duæ. *Duplices quare inventæ.* Duplices itaq; ſaltem ob celeritatem ſcribendi inventas arbitratur; qvam antiqvitus Sculptores, Saxis monumenta mandantes, curare non potuerunt.

CAPUT DECIMUM QVARTUM

De ordine Literarum Danicarum.

Ordo literarum duplex. IN literis duplex ſpectari ſolet ordo: alter ſyllabarum & dictionum reſpectu; oſtendens qvæ in connexione præire, quæ verò ſubſeqvi debent: reſpectu doctrinæ alter, qvo pacto ordinandæ & qva ſerie commodius addiſcantur literæ monſtrans. De hoc jam qværitur, non quidem qualis ille ſit qui hoc ſæculo in Literis Runo-Danicis diſcēdis obſervatur: ſed qvalis ille qvo olim à majoribus noſtris traditæ fuerunt.

Qui-

Quicunq; ex neotericis has literas vel publicis monumentis poſteritati conſecrarunt, vel etiam manuſcriptis eaſdem aliis communicarunt, ad Latinorum plerumq; ſe accommodarunt ſeriem, ut eam quæ A repræſentat primo ſtatuerent loco, quæ B, ſecundo, atqve ita conſeqventer. à ſcopo & inſtituto majorum noſtrorum longiſsimè ex-Quod tamen orbitare video. Si etenim vetuſtiſsimos Legum codices in quibus genuino ſuo ordine exarata conſpiciuntur hæcce elementa, vel etiam aureorum numerorum notas conſuluerimus, longè aliam eorum ſeriem inveniemus. Sic namq; recenſent.

Ordo literarum Runicarum diverſum eſt ab ordine Latinorum.

ᚠ ᚢ ᚦ ᚬ ᚱ ᚴ ᚼ ᚾ ᛁ ᛅ ᛋ ᛏ ᛒ ᛚ ᛘ ᛦ.

Et certè ſi nihil aliud ſupereſſet ex quo hunc ordinem colligere liceret, aureorum numerorum, ut & literarum Dominicalium progreſſus eum abundè demonſtratum darent.

Ordo literarum Runicarũ probatur.

Nulla enim ſubeſt ratio cur ᚠ unitatem denotaret, ac ſimul inter Dominicales prima eſſet, niſi quod eadem qvoqve in literarum ſerie prima. Præſertim cum Hebræos & Græcos, in hoc negotio per literarum notas computantes, imitatos fuiſſe noſtrates liqvidò conſtet. Sed & huic ſententiæ manuſcripta adſtipulantur vetuſtiſsima, quæ ex profeſſo hanc rem tractantia, à propoſito ordine neqvaqvam diſcedunt. Eumq; in vocalibus non ſolum proponit Scalda, ſed & rationibus evidentiſsimis confirmat ut poſtea dicetur.

Quamvis ſubtilius rem rimanti rationes deeſſe non poſſint quibus hic ordo confirmetur; attamen artificis & inventoris arbitrium primas hic obtinere reor. Locum certè hic habere nequit illud qvod de Græcis & Latinis diſſerit Scaliger de cauſ. L. L. lib. 1. cap. 5. in hunc modum: *Cujus forma eſt ejuſmodi, ut prima prodierit in lucem atq; uſum ſermonis, hoc de ſeſe præſtat, ut prima quoq; dicatur: proxima namq; eſt naturæ communi.* Non enim tam internam formam ac poteſtatem, qvam externam figuram & in ore efformationem reſpexiſſe videntur majores noſtri.

Ordo hic dependet ab autoris arbitrio.

Naturalis Runarum ordo qualis? ſtri. Si à ſimplicioribus ad compoſita in figuris procedendum fuiſſet; I primum occupaſſet locum & ᚠ ultimum ferè. Omnes enim pro fundamento unam ſimplicem ac rectam agnoſcunt lineam quæ I repræſentat, atq; ex ea & aliis adjunctis conſtant ductibus, quædam duobus, quædam tribus; qui vel recti, vel obliqui, vel curvi. Primatum itaqve obtinere debebant eæ quæ unicâ conſtant lineâ rectâ: hiſce ſubjungi, quæ ex duabus rectis, vel rectâ & obliqvâ aut curvâ: mox quæ ex tribus, ſive rectis, ſive recta & obliqvis aut curvis. Sed hic autoris non videtur fuiſſe ſcopus.

Ratio ordinis vocalium. Non abſurdè rationem ordinis vocalium, ab organis vocum mutuatus eſt Scalda noſter, ac diverſitatem inter Latinas & Runicas demonſtravit; cujus verba idcirco digna duxi quæ hic propoſita à Literatorib⁹ æſtimentur. Sic namq; inquit: ᚢ ᛂᚱ ᛆᚠ ᚦᚢᛁ ᚴᚢᚱᛋᛏ ᛋᛂᛏᛏ ᛆᚦ ᚼᛂᚱ ᚼᛚᛁᚬᚦᛆᛑ ᛁ ᚢᚬᚱᚢᛘ· ᚬ ᚦᛆᚱ ᚾᛆᛂᛋᛏ ᚬᚠ ᚼᛚᛁᚬᚦᛆᛑ ᛁ ᛘᚢᚾᚢᛘ· ᛁ ᛋᛏᛂᚾᚦᛁ ᚦᛆᚱ ᚾᛆᛂᛋᛏ ᚬᚠ ᚼᛚᛁᚬᚦᛆᛑ ᛁ ᚬᚠᛆᚾ ᚢᛂᚱᚦᚢᛘ ᛒᛆᚱᚴᛆ ᛋᛂᛘ E ᛂᚠ ᚼᛂᛏ ᛂᚱ ᛒᚬᚾ-ᛏᛆᚦᛑ· ᚦᛆᚱ ᚾᛆᛂᛋᛏ ᛂᚱ ᛆ ᛋᚴᛁᛒᛆᛏ· ᚦᛆᛏ ᚼᛂᛏ ᚼᛚᛁᚬᚦᛆᛑ ᛁ ᛒᚱᛁᚬᛋᛏᛁ· id eſt: ᚢ primum occupat locum inter vocales, quia labiis formatur. Deinde ᚬ quia ſonum in ore acqvirit. Proximum eſt I & in ſummitate palati ſonat: Si ſit punctatum ut E. Hinc ſeqvitur ᛆ quia ſonum edit in pectore.

Videntur igitur majores noſtri in vocalium diſpoſitione ad earum formationem & pronunciationem reſpexiſſe, ac ab exterioribus vocis organis tanqvam ſenſibus magis obviis, paulatim per intermedia, ad interiora deſcédiſſe: cum Latini vice verſa ab interioribus, ad exteriora procedendo, ſuas collocaverint. Utriq; quidem ſuo reſpectu haud malè. Quin & aliam à materia ſoni deprompram, idem autor ſubjungit rationem, ſic inquiens: ᛂᚾᚾ ᚢ ᛂᚱ ᛆᚠ ᚦᚢᛁ ᚠᚢᚱᛋᛏ ᛋᚴᛁᛒᛆᛏ· ᛆᚦ ᚦᛆᛏ ᛂᚱ ᚠᚱᛂᛘᛋᛏ ᚬᚠ ᚾᛆᛂᛋᛏ ᛋᛁᛆᛚᚠᚢ ᛂᚠᚾ ᚱᛆᚦᚦᛆᚱᛂᚾᚾᛆᛑ ᚢᛁᛂᚱ ᚼᛁᚠᛁᚢᛘ ᛆᚦ ᛚᚬᛒᛏᛁᚦ ᛘᛂᛁᚠᛁ ᚴᛆᛚᛘᛆ· Sed ᚢ primo loco ponitur, qvia proximum & maximè vicinum eſt ma-

ᚢ cur prima inter vocales.

teriæ

teriæ ſoni, qvam nos putamus eſſe aërem. Senſus eſt: quia M dum profertur labiis, primum eſt quod aërem ex quo ſonus & voces fiunt, proximè attingit, idcirco primo loco ponitur. Labia enim qvibus formatur viciniora ſunt aëri quam vel oris interior concavitas, vel palatum & fauces. Sed de ordine literarum noſtrarum hæc ſufficiant.

Obiter hinc colligere licet hallucinari Hermannum Hugonem cap. 5. de prima ſcribendi ratione, cum ſic inquit: *Idem ferè ordo literarum ſervatus eſt à Gentibus omnibus qui ab Hebræis, extra Arabes ſolos, qui plus nimio gloriæ cupidi, literarum ſuarum ordinem, ut & figuras noluerunt videri ab aliis accepiſſe.* Niſi particula ferè noſtram gentem etiam includat. Sed hac particula juvari non poſſe indicant ea quæ ſubjungit dum ait: *A apud omnes gentes agmen ducit.* Non enim apud nos res ita ſe habet.

CAPUT DECIMUM QVINTUM.

De Literarum Danicarum Nomenclaturis.

EXpeditis literarum noſtrarum figuris, numero, & ordine, ut de nominibus quibus eas inſignire placuit majoribus noſtris jam aliquantulum ſimus ſolliciti, res ipſa poſtulat. Præſertim cum ἐμφατικότερα multo in noſtrâ quam in ulla alia exiſtant lingvâ. *Nomina literarum Runicarum emphatica.*

In iis autem imponendis majorem cum Græcis quam Romanis affinitatem in eo contraxiſſe videntur, quod non ut hi, uno ſimplici ſono: ſed ut illi, voce integra ſingulas proferre placuerit. In eo tamen diſcrepantia occurrit, quod voces quibus Græci ſuas expreſſerunt, maxima ex parte nullius extiterint ſignificationis: eæ verò quæ à majoribus noſtris iis ſunt tributæ, rem aliquam, à qva literæ figura non usq; adeo abhorret, ſimul exhibent. Unde etiam factum, ut in Poëſi Danica, literarum per ſe poſitarum, magna extiterit emphaſis, aliis lingvis vix exprimenda. *Nomina Runicarū literarum in quib. cum Græcis conveniunt.*

Quod verò variare aliquantulum videantur hæc nomina, nec ab omnibus pari modo efferantur, id partim pro- *Nomina literarum Runic. quare non ab*

omnibus eodem modo ſcribantur. provinciarum diverſitati dialectis diſtinctæ; partim idiomatis ſæculorum progreſſu à nativa ſua indole deflectentis variationi adſcribendum videtur.

Uſitatiora ſaltem hic recenſere placet.

Nomina literarum Runicarum.

ᚠ *Fe, Fie, Fir, Feyer.*

ᚢ *Ur, Wei.*

ᚦ *Duſs, Dors, Thors, Dorks, Stungin Thyr:* quæ tamen appellatio non ᚦ ſed ᚦ punctato ſeu ᚦ competere videtur, quod æqvipollet quandoq; priori.

ᚭ *Oys, Os, Oahs, Or.*

ᚱ *Reidr, Reid, Reidar, Ridhur.*

ᚴ *Kaun, Kan, Kyn, Kön.*

ᚼ *Haghl, Gagal, Hagil, Haghal.*

ᚾ *Naud, Nand, Nyd, Non, Nahd.*

ᛁ *Is, Ies, Is, Idher.*

ᛅ *Aar, Ar, Ager.*

ᛋ *Sol, Sun,* (Kneſol ſecundum quosdam.)

ᛏ *Tyr, Tir, Tidhr.*

ᛒ *Biarkan, Biarkn, Birk, Birkaldr, Byrghal.*

ᛚ *Laugr, Laugur, Lager, Lagh.*

ᛘ *Madr, Madur, Madher, Man.*

ᛦ *Yr.*

Reliquæ literæ quæ poſt inventæ & additæ ſunt, vel ex hilce compoſitæ, vel eædem planè, ſed punctulis quibusdam auctæ, vel mutilatæ conſpiciuntur: qvocirca non ſimplices, ſed compoſitas appellationes ſunt ſortitæ, hoc pacto:

ı — ı *Kneſol, hengende Sol,* quaſi ᛋ mutilatum aut extenſum.

ᛁ — ᛁ *Stingende Is,* ſeu ᛁ punctatum.

ᚴ — ᚴ *Stingende Kaun,* ſeu ᚴ punctatum.

ᛒ — ᛒ *Stingende Biarkan,* ſeu ᛒ punctatum, qvod aliqvando utroq; ventre mutilato etiam pingitur in hunc modum ᛒ.

ᚠ — ᚠ *Stingende Fe,* ſeu ᚠ punctatum.

Duplices Latinis dictas ut in Monumentis noſtris non repe-

reperiri: ita nec appellationes peculiares habuiſſe conſtat: ut capite XIII. oſtenſum.

Quodſi illas literas vocare libet duplices, quæ duarum aut plurium conſonantium habent valorem, etiam in noſtro Alphabeto, qvatuor ejus generis reperiuntur, quæ præ reliquis crebrius, imo antiqvitus ſemper id præſtabant, anteqvam novis figuris locupletata fuit res noſtra literaria. Sunt autem hæ: ᚴ valet K, G, Q: B valet B & P: ᛋ valet S, X & C: ᛐ valet T & D, de quibus audire lubet Scaldam noſtrum, in hunc modum diſſerentem: *Duplices quales in Runica Literatura.*

ᚦᚢᛁ ᛂᚱᚢ ᚦᛂᛋᛋᛁᛦ ᚠᛁᛆᚱᛁᛦ ᚱᚢᚿᛆᛋᛐᛆᚠᛁᛦ ᛋᛂᛐᛐᛁᛦ
ᚠᛁᚱᛁᛦ ᛐᚢᛆ ᛋᛆᛘᛒᚼᛚᛁᛆᚦᛂᚿᚦᚢᛦ, ᛆᚦ ᚦᛂᛁᚱ ᛋᛆᛘ-
ᚼᛚᛁᛆᚦᛂᚿᚦᚢᛦ ᚼᛆᚠᛆ ᛚᚢᚴᛆᚱᛆ ᚼᛚᛁᛆᚦ ᛂᚿ ᛆᚿᚦᚱᛁᛦ
ᛋᚢᛆ ᛋᛂᛘ ᛂᚱ G ᛆᚠ K, S ᛆᚠ X, B ᛆᚠ P, D ᛆᚠ T, i.e.

Sunt qvatuor literæ quæ ponuntur loco duarum conſonantium, quod ipſæ conſonantes habeant ſimiliorem ſonum quam reliqvæ: ut ſunt G & K, S & X, B & P, D & T. Si igitur ullæ in veteri Alphabeto ponendæ ſint duplices, hæ erunt. Sed hoc diſcriminis eſt inter Latinorum duplices & haſce, qvod illæ ſimul, ac eadem in dictione duarum obtineant poteſtatem: hæ verò non ſimul & in eadem voce, ſed in diverſis; In quo enim loco ᚴ K denotat, in eodem G denotare neqvit, & ſic de reliqvis. *Duplices Runicæ quomodo à Latinis differant?*

CAPUT DECIMUM SEXTUM

Nominum & figurarum in literis Danicis Harmonia.

NOn defuere qvi rationem nominum literis Hebraicis & Græcis impoſitarum reddere ſint conati, verum quam infelici ſucceſſu in hoc genere pleriqve eorum ſint verſati res ipſa indicat, eo quod ſolido deſtituti fundamento, vocibus pro ſuo arbitrio ſignificationes adſcripſerint. Euſebius quidem in Hebraicis deſudavit, ſed à Goropio Becano libr. 1. Hieroglyph. exploſus operam & oleum perdidit. Feliciori ſucceſſu laboraſſe videtur Bo- *Nomina literarũ Hebraica & Græca nihil ſignificant.*

navent, Cornelius Bertramus, qui cap. 1. Rudim. lingvæ Hebrææ omnium literarum Hebraicarum nomina enucleavit, ac figuris earum accommodavit. Quæ ſi rata, argumentum præbent haud leve ortus noſtrarum literarum ab Hebræis, & convenientiæ eximiæ. In Græcis vix inventus qui tale qvid tentaret, cum longius à rerum notionibꝰ, earum appellationes ſint remotæ. Noſtras vero literas talia ſortita eſſe nomina ſupra diximus, qvæ non ſolum rem aliquam genuinâ ſuâ ſignificatione exprimant; ſed etiam cum figuris ipſis aptè quadrent. Quod ut clarius pateat de eo aliqvantulum heic diſſerendum duxi.

Nomina literarum Danicarum omnia rem aliquam notant.

Veteris lingvæ gnarum etſi latere minimè poſſit, quid cujusvis literæ ſibi velit appellatio, nec ex majoribꝰ noſtris quisqvam de eo dubitaverit; ſiquidem è medio loqvendi uſu qvodvis nomen ſit depromptum: attamen & hoc ipſum figuris ipſis, qvantum qvidem licuit & inſtituti ratio permiſit, adumbrare conati ſunt, ut hanc nominum, figurarum & rerum harmoniam, curioſior hujus literaturæ ſcrutator admirari ſatis neqveat. Id autem ſingularum literarum apices perluſtranti manifeſtius evadet.

ᚠ.

ᚠ quod *Fee* vocant, armentum, peculium & divitias (qvas etiamnum *Liggende Fee* appellant) dixerunt; repræſentat autem animal cornutum, aut taurum cornubus ſuperbientem. Maxima namq; divitiarum portio in armentorum & pecudum gregibus antiqvitus conſiſtebat.

Ur.

ᚢ *Ur*. Aqvarum impetu delabentium rivos indicat: ut & nimbum guttis denſioribus cum impetu delabentem. Inde qvoq; per metaphoram ad alia, qvandam cum hiſce ſimilitudinem habentia accommodatur, ut ad ſcintillas ex ferro ignito pulſatione exilientes. Hujus figuræ inventio, ab autore commentarii de lingvâ Geticâ, vel eo nomine commendatur, qvod errores qvos figura majuſcula ei à Latinis tributa parit, commodè evitet. Quod eleganter ſic oſtendit: ᚢ *majuſculam* U *Getæ rectè pingunt, Latini malè cum ejus loco* V *ponunt: qvod cum formam Græci Ny habeat, errorem multis parit.* Ita *Michael Ritzius* hiſtori-

V melius ſic pingitur ᚢ.

ejus cum alicubi legiſſet THEUDIS qvi Rex Gothorum fuit, Theudius reddidit: cum Latini intelligi velint Teudis. Eadem ratione TEUTONES fierent Tentones, &c.

Quis igitur in reliqvis majorum noſtrorum non admiraretur prudentiam, cum in re tam exigui momenti adeò fuerint accurati?

ᚦ *Duſ.* Spectrum montium incolam, qvod forma pumilionis aut gigantis antiqvitus comparere, ac fœminis puerisq; terriculamenta objicere ſolebat. Linea enim recta ſpectrum, curva montem ſeu collem repræſentabit. *Duſ.*

ᚮ *Oys.* Sinus maris promontoriis acutioribus excurrentibus, nautis infeſtis: vel etiam oſtium maris portum navibus præbens; à qvo nec abludit pictura. *Oys.*

ᚱ *Ridbr.* Eqvitationem ſeu currulem vectionem notat: eqvitem divaricatis cruribus eqvitationi ſe accingentem depingit. *Ridbr.*

ᚴ *Kaun.* Kön pronunciant: nam au antiqvitus ut jam ö efferabatur. Ulcus autem ſeu pruriginem denotat; qvod & brachio ad ſcalpendum extenſo indicat. *Kaun. Au, ut ö pronunciandum.*

ᚼ *Hagl.* Anguloſæ grandinis, floccorumq; nivis faciem oſtendit. *Haghl.*

ᚿ *Naud.* quod jam *Nöd* effertur, neceſſitatis naturam, quæ fulcro qvo ſuſtentetur indiget, exprimit. *Naud.*

ᛁ *Iis.* Glaciei planitiem; ſeu ſtiriam frigore concretam, recta linea conſpicuam. *Iis.*

ᛅ *Aar.* Ubertatem agrorum & annonæ bonitatem notat, hinc vomeris pingitur figura. Nam benè exaratis & elaboratis agris, illa provenire ſolet. *Aar.*

ᛌ *Sol.* Radios Solares hinc inde diſperſos. Ex eodem qvoq; fundamento & altera ejus emerſit figura quæ corpus Solare uno radio inſigne exhibet. *Sol.*

ᛏ *Tyr.* Taurum cornubus terram fodicantem. Quandoq; verò & unico cornu, finiſtro nempè, conſpicuum cernitur hoc pacto, ᛐ: tum alluſio fit ad Idolum Tyr antiqvitus dictum, qvod à lupo qvodam altera manu privatum *Tyr.*

vatum fuiſſe fabulantur in Edda. Unde poſtea unimanus dictus hic Deus Aſiaticus. Figura enim non abhorret ab homine altera manu ſpoliato.

Biarkan. B *Biarkan*, Betulam foliorum læta amplitudine & viriditate ſe diffundentem.

Laugr. ᛚ *Laugr*. Liqvorem aut rivum aqvarum ex montis cacumine delabentem.

Madur. ᛘ *Madur*. Virum extenſis ad cœlum brachiis aſtrorum miracula contemplantem.

Yr. ᛦ *Yr*. Intenſum arcum ſagitta præditum. Sic enim *Thy deilur*: ᛦ ᛁᚱ ᛒᛁᚴᚦᚢᛦ ᛒᛆᚠᛁ· ᛒᛆᚱᚦᛆᚠᛆ ᚠᛆᚠᚴ· ᛆᚠ ᚠᛁᚠᚠᚢ ᚠᚱᚢᛏᛁᛦ· id eſt: *Yr* eſt arcus intenſus; militiæ commoditas, teli delator. Figura planè repræſentat Haut Æthiopicum.

In literis non requirẽda rei exacta pictura. Rudiori picturæ & priſcæ ſimplicitati congruè hæc quidem de Literarum figuris, nominibus Danicis antiquioribus reſpondentibus dici poſſunt. Sed longiuſculè petita ſi quis regeſſerit: non repugnabo. Obſervabit interim benignus lector, neqvaqvam artem pictoriam in hiſce; ſed nudas elementorum lineaturas nominibus conſonas, majores noſtros exhibere voluiſſe: in quibus lineæ rectæ fundamentales, rem ipſam & ſubjectum repræſentarent; laterales verò ejus partes aut accidentia, quibus ſenſus ut plurimum movere & afficere ſolet.

In literis Hebraicis & Runicis figurarũ datur ratio. Quinimò ſi quis hæc contulerit cum iis, qvibus rationes figurarum elementorum Hebraicorum reddit Bonaventura Cornelius Bertramus cap. 1. comparationis Grammaticæ Hebraicæ & Aramicæ, non minorem forſan in hiſce inveniet probabilitatem, quam in illis. In re præterea obſcurâ & vix extricabili, temporis quinetiam injuriâ penè abolita, præſtat aliqvid quam nihil inveniſſe, ut vel hac ratione aliis hæc excolendi detur occaſio, tandemq; votis multorum etiam in hoc genere fiat ſatis. Qui ad modernũ lingvæ Danicæ reſpicientes idioma, ſignificationes alias præter jam dictas, appellationib9 literarum aſſuere tentant, fruſtra ſunt. Repugnantem enim ſibi habebunt priſcam Poëſin,

Poëſin, ſenſum harum manifeſtiſsimè indicantem. Majorum præterea inventa, noſtro metiri ingenio, aut Danos, qvi ante aliqvot ſæcula vixerunt, noſtra loqventes dialecto introducere, ſanæ rationi eſt vim inferre.

Sunt qvi figuras cum nominibus eorumq; ſignificationibus conjungentes, myſtica varia, S.S. Trinitatem, regiminisq; cœleſtis abdita, concernentia eliciant. Piè qvidem & optimo intento; ſed priſcorum Runarum inſtituto congruè non dixerim. Ii enim denſiſsimis idololatriæ & paganismi involuti tenebris, de talibus ne ſomniando qvidem cogitare potuerunt. Ut igitur ſuo in precio hæc reinqvenda exiſtimo, ita ad priſcam literaturam illuſtranldam parum admodum facere arbitror.

Cabala Runica.

CAPUT DECIMUM SEPTIMUM.

De Literarum Runicarum diviſionibus.

QUamvis priſci ac primævi noſtri Literatores qui Runas invenerunt, ac primum in uſum tranſtulerunt, ſimplicibus ſedecim literarum figuris contenti, magis ſollicitos fuiſſe arbitrer, ut eas debitè ad res exprimendas adhiberent ac uſui accommodarent, qvam ut juxta ſubtiles Logicorum præceptiones in claſſes ac ordines diſtribuerent: attamen poſteri in hoc negotio ſuam deſiderari haud paſsi ſunt diligentiam: ſed Hebræorum, Græcorum ac Latinorum imitantes induſtriam, literas noſtras diſpeſcuerunt in ᚱᛅᚦᚦᛅᚱᛋᛏᛅᚠᛦ, qvas etiam ᚼᛚᛁᚮᚦᛋᛏᛅᚠᛦ vocant, & ᛋᛅᛘᚼᛚᛁᚮᚦᛂᚿᚦᛂᛦ: ſeu in vocales & conſonantes.

Diviſiones literarum Runicarum novæ ſunt.

Literarum Runicarum diviſio.

Vocales qvò ad figuras qvatuor, quò ad poteſtates verò qvinq; olim erant: ſed recentiorum induſtria effecit, ut E, quæ figura deſtituebatur, tandem novam acqvireret ex I & puncto conflatam: apud qvosdam ex I & linea à ſiniſtris ſurſum verſus obliqve aſcendente. Et hoc eſt qvod autor Scaldæ ait I ſonare ut E, ſi ſit punctatum. Numerum vocalium ſic recenſet idem autor. I ᚴᛅᚱᛅᚼᚿ

Raddarſtafr vocalium numerus.

ᛋᛏᛅᚠᚱᛅᚠᛁ ᛂᚱᚢ ᚠᛁᛘ ᚼᛚᛁᚬᚦᛋᛏᛅᚠᛁᛦ, ᛋᚢᚬ ᚢᚱᚢ-ᚬᛋᛋ ᚬ, ᛁᛋ ᛁ, ᛅᚱ ᛅ, ᚬᚠ ᛂᚱ ᛋᛏᚢᚾᚦᚢᛘ ᛋᛂᛏᛏᛁᛦ ᚠᚢᚱᛁᛦ ᛂ, ᚬᚠ ᛂᚱ ᚦᛅ ᛋᛏᚢᚾᚦᚢᛘ ᛋᚢᚬ ᛋᛂᛘ ᛅᛚᛂᛒᚼ ᚬᚠ ᛁᚬᛏᚼ ᛋᛂᛏᛏᛁᛅᚱ ᚠᚢᛦ ᛦ ᚱᛅᚦᚦᛅᚱᛋᛏᛅᚠᚱᛂᛦ ᛁ ᛂᛒᚱᛂᛁᛋᚴᚢ ᛘᛅᛅᛚᛁ. id eſt: In Norvagico Alphabeto (Norvagicum, Danicum, Runicum autori ſunt Synonima) qvinq; ſunt vocales, ut ur ᚢ, oſs ᚬ, is ᛁ, aar ᛅ, Is verò qvandoqve poſitum eſt pro E, qvemadmodum Aleph & Jod pro vocali in lingva Hebraica. Rationem ordinis vocalium, qui ſcilicet fiat, quod illa qvæ ultima eſt apud Latinos, prima ſit apud noſtrates, & vice verſa, mox ſubjungit, quam nos ſupra, ubi de literarum ordine ſermo eſt, propoſuimus

Ratio ordinis vocalium.

Sambliodēdr. Conſonantes, qvas ᛋᛅᛘᚼᛚᛁᚬᚦᛂᚾᚦᛦ vocant, duodecim conſtituunt, quas rurſum ſubdividunt in ſemivocales ᚼᛅᛚᚠᚱᛅᚦᚦᛅᛦ dictas, & mutas ᚦᚢᛘᛒᛅ vocatas; ac in unaqvaq; claſſe qvinq; conſtituunt ex præſcripto Scaldæ, qvi ita ſe habet: ᛋᛅᛘᛒᚼᛚᛁᚬᚦᛂᚾᚦᚢᛦ ᛂᚱᚢ ᛏ. ᛁ ᚱᚢᚾᛅᛘᛅᛅᛚᛁ. ᚴ. ᚦᛂᛁᚱ ᛂᚱ ᚾᛅᛚᛅᛂᚠᛁᛦ ᚱᛅᚦᚦᛅᚱᛋᛏᚬᚠᚢᛘ ᛂᚱᚢ ᚴᛅᛚᛚᛅᚦᛁᛦ ᚼᛅᛚᚠᚱᛅᚦᚦᛅᛦ ᛋᛏᛅᚠᛦ.

Conſonantium diviſio.

Halfraddar. ᚦᛂᛏ ᛂᚱ. ᚱ. ᚾ. ᛘ. ᛚ. ᚠ. ᚴᛅᛚᛚᛅ ᛋᚢᛘᛂᛦ ᛘᛂᚾᚾ ᚦᛂᛋᛋᛅ ᛋᛏᛅᚠᛁ ᛏᛅᛂᛚᛁᛅᚾᚦᛁ ᛁ ᛚᛅᛏᛁᚾᚢ ᛋᛏᛅᚠᚱᛅᚠᛁ ᚦᚢᛁᛅᛏ ᚦᛂᛦ ᚼᛂᚠᛅ ᛋᛁᛏᛏ ᚼᛚᛂᚬᚦ ᛅᚠ ᚱᛅᚦᚦᛅᛦ ᛋᛏᛅᚠ. id eſt: Conſonantes in lingva Runica ſunt duodecim, qvinq; qvæ vicinæ vocalibus vocantur ſemivocales &c. ut ſunt ᚱ ᚾ ᛘ ᛚ ᚠ. Sic vocantur hæ literæ, à qvibusdam in Latino Alphabeto, quia ſonum ſuum ex vocalibus habent. Mox poſt pauca ad mutas digreditur, de qvibus in hunc

Dumba. diſſerit modum: ᚦᛂᛋᛋᚢ ᛂᚱᚢ ᚠᛂᛘ ᛋᛏᛅᚠᛁᛦ ᚦᛂᛁᛦ ᚢᛅᛂᚱ ᚴᛅᛚᛚᚢᛘ ᚦᚢᛘᛒᛅ ᚦᛅᚦ ᛂᚱᚢ. ᚠ. ᚦ. ᚴ. ᛏ. ᛒ. ᚬᚠ ᛂᚱᚢ ᚦᛂᛋᛋᛁᛦ ᛋᛏᛅᚠᚱ ᛅᚠ ᚦᚢᛁ ᚦᚢᛘᛒᛅᛦ ᚴᛅᛚᛚᛅᚦᛁᛦ ᛂᚴᚴᛁ ᚠᚢᛁᚱᛁᛦ ᚦᛅᚦ ᛅᚦ ᚦᛂᛁ ᚼᛅᚠᛅ ᛂᚴᚴᛁ ᚼᛚᛂᚬᚦ, ᚼᛂᛚᛚᛦᛂᚦᚢᚱ ᛅᚠ ᚦᚢᛁ ᚦᛂᛁᛦ ᚼᛅᚠᛅ ᛚᚢᛏᛁᚦ ᚼᛚᛂᚬᚦ, ᚼᛁᛅ ᚱᛅᚦᚦᛅᛦ ᛋᛏᛅᚠᚢᛘ ᛁ ᚦᛅ ᛚᚢᚴᛁᚾᚠ ᛋᛂᛘ ᛋᛅ ᛘᛅᚦᚢᛦ ᛂᚱ ᚴᛅᛚᛚᛅᚦᚢᛦ ᛂᛁᚾᚠᛁᚾᛋ ᚼᛅᛂᛏᛏᛂᛦ ᛅᚠ ᚠᛅᚦᚱᛁ ᛅᛂᛏᛏ ᛂᚱ ᛚᚢᛏ ᛂᚱ ᛘᛂᛁᚱ ᚼᛁᛅ ᛋᛁᚾᚢᛘ ᚠᛅᚦᚠᚢᛘ ᚠᚱᛅᛂᚾᚦᚢᛦ. id eſt: Quinq; ſunt literæ qvas mutas vocamus

Mutæ cur ſic dictæ?

camus, videlicet ᚵ. ᚦ. ᚴ. ᛏ. B. Et non vocátur mutæ qvod nullum habeant ſonum, ſed qvia parum ſoni habent vocalium reſpectu. Quemadmodum homo vocatur nihili ex præclara ſtirpe oriundus, qui nullo modo virtute reſpondet ſuis majoribus.

Hæc Scaldæ eſt de diviſionibus literarum ſententia, in qua examinanda curioſius aliqvanto, ſi quis verſatus fuerit reperiet quod deſiderabit. Conſonantes namq; duodecim eſſe ſtatuit, ſed eas cum dividit & enumerat, decem ſaltem exhibet, qvinq; ſcilicet mutas & qvinq; ſemivocales. Omiſſum igitur videtur ᛋ ut & ᚼ. Sed de ᚼ egit ſupra, mox poſt vocales, ubi hæc ponit: ᚼ ᛁᚱ ᛏᚽᚴᛁᛏ ᛅᚠ ᚽ-ᛒᚱᚽᛁᛋᚴᚢᛘ ᛋᛏᛅᚠᚢᛘ. id eſt: ᚼ ex Ebraicis deſumptum eſt literis. Quò ad poteſtatem ſcilicet, non verò quo ad figuram.

Diviſio hæc literarũ Runicarum examinatur.

Conſonantes omiſſæ.

ᚼ.

Sed qvia claſſe conſonantium illud excludit, & mox poſt vocales ponit, in ea opinione eſſe videtur, qvæ ſtatuit aſpirationis ſaltem eſſe notam, & non literam: vel ſi litera ſit, inter utraſq; ambigere. Deſiderantur itaq; adhuc duæ conſonantes ut numerus duodenarius impleatur. Prima qvæ adjungenda videtur eſt ᛋ qvæ forſan ad ſemivocales reducta non eſt, eo quod peculiaris ſit naturæ & poteſtates habeat plures qvam reliqvæ ſemivocales, ut de poteſtatibus literarum ex autoris præſcripto, ſupra à nobis oſtenſum. Reſtat igitur adhuc una, quam inter mutas qværendam arbitror. Licet enim qvinq; ſaltem hic ponantur figuræ, poteſtatem tamen ſextæ includunt. B etenim & B & P notat. Quinimo ſi juſta lance res libretur in veteri literaturâ qvatuor ſaltem fuiſſe mutarum figuras, qvæ ſex in ſe continebant poteſtates comperiemus. ᚵ n. eſt ᚴ punctatum à recentioribus, ut diſtinctius G exprimeret ut ſupra oſtenſum. Nec majori diligentia vocales tractaſſe videtur, dum ad Latinos & alios reſpiciendo, propria neglexit. ᛦ enim omiſit, quod Y quibusdam ſonat & huc referri debere putatur. Niſi inter vocales & conſonantes ambigere quis exiſtimet, dum à qvibusdam pro Y, ab aliis pro R pin-

ᛋ

B

Mutarum figurarum olim quatuor, poteſtates verò ſex.

Vocalium examen.

 gitur.

gitur. Sed lubet majoris lucis gratia de hiſce judicium Reverendi & clariſsimi Viri Dn. Arngrimi Jonæ, Eccleſiarum in Diœceſi Holenſi in Iſlandia inſpectoris vigilantiſsimi, *Arngrimi de hac diviſione judicium.* quod datis ad me literis Anno MDCXXVI perſcripſit, ſubjicere. *Habemus,* inqvit, *decem conſonantes, quibus adduntur* ᛁ *&* ᚢ, *hoc eſt is & ur quoties fiunt conſonantes, ut in aliis lingvis, cujus hic expreſsa eſt mentio, & quaſi præceptum. Monet quoq; Scalda* B *id eſt Biarckan pro* ᛔ *uſurpari; ſed utroq; ventre aperto, ſic* B. *Hæc igitur erit decima tertia conſonans. Sed omiſsa eſt ex ſemivocalibus* ᛋ *id eſt Sol vel* S, *& ex mutis* Z, *ſiqvidem peculiarem habet figuram in Runicis, nempe* ᛍ, *& nomen videlicet Kneſol. Atqve ita qvindecim reperiuntur conſonantes Runicæ, quamvis ſæpè* ᛍ *id eſt Kneſol vel* Z *pro* ᛋ *id eſt* S *uſurpatum deprahendatur.*

ᚦ *Etiam hoc offendit quod pro* D *ponat autor* ᚦ, *atq; ita* D *penitus omiſerit: cum diverſæ ſint literæ nomine & figura, quamvis interdum valore concurrant, quod in Crymogæa annotaveram. Litera enim Runici Alphabeti ultima eſt* ᚦ *Dorn,* D *verò eſt* ᛑ *Stungin Tyr, id eſt Tyr vel T noſtrum punctatum ſcilicet transverſim. Eſt ergo* ᛑ *vel Stungin Tyr decima ſexta conſonans.*

ᛦ *Inter vocales etiam* Y *deſideratur, quæ eſt ſexta ac propriam figuram & nomen nacta eſt videlicet* ᛦ, *vocatur Yr.* *Yrlandi unde dicti.* *A qva litera quidam putant Yrlandos vocari, quod in eorum lingva quam aliis ſit frequentior. Neq; hujus elementi notatio multum abludit. Yr (vel* ᛦ*) er bendur bogie, id eſt Yr ſignat intenſum arcum, quo inprimis Irlandi utuntur. Eſsetq; hæc vocalis vel potius ſemivocalis (quia vocalium more non facit ſyllabam) decima ſeptima conſonans Runica.*

Arngrimus quomodo intelligendus? Sed Arngrimum noſtrum non ſimpliciter de literis primævis (qvarum figuras ſi reſpicias, ſedecim ſaltem in univerſum fuiſſe, ſupra oſtendimus) verum de iis qvæ progreſſu temporis ad alias lingvas accomodatæ & notis pluribus auctæ fuerunt, ut Latinis imprimis reſponderent, loqui

qui manifeſtum eſt: nos verò antiqviſsimas potiſsimum ſpectamus.

CAPUT DECIMUM OCTAVUM

Literarum Danicarum poteſtas ac valor in numeris.

Quod literæ Danicæ ab Hebræis defluxerint fontib⁹ (ut ſuo dicetur loco) magno nobis argumento & id eſt, qvod non ſecus ac Hebræi, numerorũ notas alias non habuerint noſtrates præter literas. In quo etiam cum Gręcis eos ferè cõvenire non mirum, cum ab eodem fonte & hæ emergentes, ſcaturiginis etiamnum ſapiant naturam. Ac qvamvis Romani ad eos aliqva ex parte heic acceſsiſſe videantur, dum ſex aut ſeptem ex ſuis elementis, numerorum aſsignaverint poteſtatem: attamen nec qvò ad ordinem, nec qvò ad copiam cum noſtratibus ſunt conferendi. Quod dudum annotavit Abbas Trithemius, dum lib. 6. Polygraphiæ in præfatione de eo in hunc modum diſſerit: *Cum literæ Græcorum & Hebræorum omnes ſint numerales, ſæpe miratus ſum, quod curioſa priſcorum Latinitas etiam ſuas literas numerorum rationi ſubſervire non fecit. Hebræi quarundam duplicitate literarum, notas octo & viginti ad omnem numerum ſufficientes inſtituerunt. Græci verò hunc literarum defectum quatuor appoſitione characterum, ſimili providentia ſublevarunt.* Latinis igitur & in hoc negotio palmam noſtrates præripuiſſe patet.

Danicæ literæ ab Hebræis.

Romani non rectè ad numeros alias figuras applicarunt quam literarum.

Cum etenim Dani Alphabeto ſedecim literatum primitus fuerint contenti, omnes ejus notas, eo quem in primario ſuo officio obtinebant ordine, ad numeros indicãdos tranſtulerunt: Sed ne mancam & mutilam eorum tenerent ſeriem, auctuarium notarum adjecerunt, quod ad vigeſimum usq; excurrit: quo totam numerorum naturam compleri arbitrabantur.

Literæ Danicæ quomodo numerorum notæ?

Series autem notarum numeros indicantium, non ex ordine literarum, ſive Græco, ſive Latino; Sed ex Danico

Numerorum ordo.

& genuino, ſupra à nobis oſtenſo, metienda erit. Quem & hic juxta numerorum valorem repetimus.

.1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19.

ᚠ. ᚢ. ᚦ. ᚬ. ᚱ. ᚴ. ᚼ. ᚽ. ᛁ. ᛅ. ᛋ. ᛏ. ᛒ. ᛚ. ᛘ. ᛮ. ᛙ. ᛯ. ᛰ. .

De horum conjunctionibus & ad plures, decimum nonum ſuperantes applicatione in Faſtis Danicis uberius diſſeruimus. Heic fundamentum poſuiſſe, & hunc literarum uſum monſtraſſe ſuffecerit. Si quis autem an ita res ſe habeat dubitaverit, eum ad Faſtos antiqviores literis noſtris compræhenſos amandatum volo, in quibus & aureos numeros omnes hoſce inveniet, & Dominicales notas ad octavam usq;.

Clavi annales Romanorum. Quod ſi jam clavos annales quibus numerorum loco priſci utebantur Romani, ad annorum computationes, cum hiſce conferre lubet, rudes planè & præ hiſce ineptos pronunciabis. *Clavi* enim iſti, teſte Polydoro Virgilio de rerum inventoribus lib. 1. cap. 19: *in parietibus ædis Jovis ea parte qua templum erat Minervæ, in ſingulos annos figebantur, ut per eos numerus annorum colligeretur.* Refert & idem *Volſinios clavos numerorum indices habuiſſe, fixos in templo Nortiæ Hetruſcæ Deæ.* Quorum ſive uſum, ſive commoditatem ſi reſpicias, ne in minimis cum noſtris numerorum notis ſunt conferendi.

Clavi Volſiniorum.

CAPUT DECIMUM NONUM

De Literarum Danicarum uſu Poëtico.

Literarum Runicarũ uſus in Poëſi. PRæter enumeratos jam & oſtenſos Literarum Danicarum uſus, in vocum efformatione & numerorum ſignificatione, & alium qvendam in nullâ aliâ lingvâ conſpicuum extitiſſe conſtat. Metris enim & Rithmis Poëticis ſuo qvodam modo peculiari applicatæ, & ſuavitatem, & emphaſin & artificium iis præbent ſingulare. Ubi namq; rem qvampiam modulis Poëticis decantabant,

cui

cui latentem ſenſum ſubeſſe, ac ænigmaticè aliud quippiam quam id qvod prima fronte occurrebat, indicare voluerunt, nudas literas vocum loco poſuerunt qvæ etiam haud raro integræ ſententiæ vices ſupplebant.

Tentarunt qvidem in aliarum lingvarum literis tale quid ingenioſiores; ſed ſucceſſu parum felici, eò quod literarum nominibus ſignificativis in eadem lingvâ deſtituebantur. Quidam itaq; ut aliqvid ejus generis præſtarent, ex unâ lingvâ literas ſunt mutuati, qvibus ex alia ſignificationes aſſuebant, ut rectè quod cupiebant exprimerent. Quod in hoc factitatum videmus:

Uſus hic in aliis lingvis eſſe nequit.

Nella φ δ φ υ ϱ la ε.
Nella fidelta finiro la vita.

Literæ Græcæ, voces Italicæ: Sed quàm violenter notæ literarum huc ſint pertractæ, quivis videt. Longè felicius in noſtrate Literatura res procedit ob cauſam jam dictam.

Hujus verò artificii cum varia extent præcepta in libro Scalda dicto, Poëſeos Danicæ vetuſtiſsimæ promptuario ingenioſo, pluribus ea hoc loco repetere minus neceſſarium arbitror. Unicum ſaltem exemplum ex antiqvo Legum volumine, in archivis Bibliothecæ Academiæ Regiæ quæ Hafniæ eſt extante, depromptum produxiſſe ſuffecerit. Ex qvo & de figuris & de ordine, & de appellationibus & de numero, & de hoc literarum uſu documenta deſumere licet indubitata. Sic autem repperi:

Scalda qualis liber.

ᚠ. ᚢᛂᛚᚦᚢᚱ ᚠᚱᛆᚿᚦᛆ ᚱᚭᚠᛁ:	*Fe veldur frenda Rógi:*
ᚠᛆᚦᛁᛋᛐ ᚢᛚᚠᚢᚱ ᛁ ᛋᚴᚭᚠᛁ.	*Fadiſt ulfur i Skógi.*
ᚢ. ᛂᚱ ᛆᚠ ᛂᛚᛚᚢ ᛁᛆᚱᚿ:	Ur *er af ellu jarni*
ᚭᛒᛐ ᛋᛚᛂᛁᛒᚢᚱ ᚱᛆᛘ ᛆ ᚼᛁᛆᚱᚿ.	*Opt ſleipur Rani a hiarni.*
ᚦ. ᚢᛂᛚᚦᚢᚱ ᚴᚢᛂᚿᚿᛆ ᚴᚢᛁᛚ-ᛚᚢ:	*Duß weldur kvenna kvillu.*
ᚴᛆᛐᚢᚱ ᚢᛂᚱᚦᚢᚱ ᚠᛆᛆᚱ ᛆᚠ ᛂᛚᛚᚢ:	*Katur werdur faar af ellu.*
ᚭ. ᛂᚱ ᚠᛚᛂᛋᛐᚱᛆ ᚠᛂᚱᚦᛆ:	*Oys er fleſtra ferda*

Carmen literarum nomina & poteſtates includens.

ᛂᚴ

ᛂᚿ ᛋᚴᛆᛚᛒᚢᚱ ᛂᚱ ᛋᚢᛂᚱ- ᚦᛆ:	*En ſkalpur er ſver- da.*
ᚱ. ᚴᚢᛆᛂᚦᛆ ᚱᚭᛋᛋᚢᛘ ᚢᛂ- ᛋᛐᛆ:	*Ridhr kvæda roſſum veſta.*
ᚱᛆᚵᚼᚿ ᛂᚱ ᛋᚢᛂᚱᚦᛁᛐ ᛒᚱᛆ- ᚦᛂᛋᛏᛆ.	*Raghn er ſverdit bradeſta.*
ᚴ. ᛂᚱ ᛒᛂᚵᚵᛁᛆ ᛒᛆᚱᚿᛆ: ᛒᚭᛚ ᚠᛁᚭᚱᛂᚱ ᚿᛂᛆᚱ ᚠᚭᛚ- ᚢᛆᚱᚿᛆ.	*Kaun er beggia barna Böl giörer nær fol- varna.*
ᚼ. ᛂᚱ ᚴᛆᛚᚦᛆᛋᛏᚢᚱ ᚴᚭᚱ- ᚿᛆ: ᚴᚱᛁᛋᛏᚢᚱ ᛋᚴᚭᛒ ᚼᛂᛁᛘᛁᚿ ᚠᚭᚱᚿᛆ.	*Hagl er kaldaſtur kor- na. Kriſtur ſkóp heimin forna.*
ᚿ. ᚠᛁᚭᚱᛂᚱ ᚿᛆᛒᛒᛆ ᚴᚭᛋᛐᛁ: ᚿᛆᚴᛏᛆᚢᚿ ᚴᛁᛆᛚᛂᚱ ᛁ ᚠᚱᚭᛋᛐᛁ.	*Naud giörer nappa koſti Naktaum kiæler i froſti.*
ᛁ. ᚴᚭᛚᛚᚢᛘ ᛒᚱᚢ ᛒᚱᛂᛁᚦᛆ: ᛒᛚᛁᚿᚦᛆᚿ ᛐᛆᚱᚠ ᛆᛐ ᛚᛂᛁ- ᚦᛆ.	*Iis köllum bru breida Blindan tarf at lei- da.*
ᛆ. ᛂᚱ ᚵᚢᛘᚿᛆ ᚵᚭᚭᚦᛁ: ᚵᛂᛏ ᛂᚵ ᛆᚦᛐ ᚭᚱ ᚢᛆᚱ ᚠᚱᚭᚦᛁ.	*Aar er gumna* goodi Get eg adt ór var Frodi.*
ᛋ. ᛂᚱ ᛚᛆᚿᚦᛆ ᛚᛁᚢᛘᛁ: ᛚᚢᛐᛁ ᛂᚵ ᛆᚦ ᚼᛂᛚᚵᚢᛘ ᚦᚭ- ᛘᛁ.	*Sol er landa liomi Luti eg ad helgum domi.*
ᛏ. ᛂᚱ ᛂᛁᚿᚼᛂᚿᚦᚢᚱ ᛆᛋᛆ: ᚭᛒᛐ ᚢᚭᚱᚦᚢᚱ ᛋᛘᛁᚦᚢᚱ ᛆᚦᛐ ᛒᛚᛆᛋᛆ.	*Tyr er einhendur Aſa Opt wordur ſmidur at blaſa.*
ᛒ. ᛂᚱ ᛚᛆᚢᚠ ᚵᚱᚭᚿᛋᛐ ᛚᛁ- ᛘᛆ: ᛚᚭᚴᛁ ᛒᛆᚱ ᚠᛚᛂᚱᚦᛆᚱ ᛐᛁᛘᛆ.	*Biarkan er lauf grenſt lima. Loki bar flerdar ti- ma.*
ᛚ. ᛂᚱ ᛐᛆᚦ ᛂᚱ ᚠᛂᛚᛚᚢᚱ ᚢᚱ ᚠᛁᛆᛚᛚᛁ: ᚠᚭᛋᛐ ᛂᚿ ᚵᚢᛚ ᛂᚱᚢ ᚿᛆᛚ- ᛚᛁ.	*Laugr er thad er fellur ur fialli: Foſt en gul eru nal- li.*

ᛘ.ᛂᚱ

ᛘ. ᛂᚱ ᛘᚯᛚᚦᚢᚱ ᛆᚢᚴᛁ:	*Madr er moldur auki:*
ᛘᛁᚴᛁᛚ ᛂᚱ ᚵᚱᛂᛁᛒ ᛆ ᚼᛆᚢᚴᛁ.	*Mikil er greip a hauki.*
ᛦ. ᛂᚱ ᚢᚱᛏᚢᚱ ᚵᚱᚯᚿᛋᛏ ᚡᛁᚦᛆ:	*Yr er urtur grönst vida:*
ᚡᛆᚿᛏ ᛂᚱ ᚦᛆᚱ ᛂᚱ ᛒᚱᛂᛘᛘᚱ ᛆᛐ ᛋᚡᛁᚦᛆ.	*Vant er thar er bremr at ſvida.*

Quamvis impoſsibile ſit alio idiomate horum emphaſin rite exprimere; attamen in gratiam illorum qui in hac noſtra Literatura minus ſunt verſati, rogatus ſenſum aliqvatenus exhibere tentabo. Inprimis verò notandum, cujusvis Diſtichi verſum poſteriorem, literas non ſpectare, ſed addi ſaltem ut metri conſtet menſura & debita conſonantia, utq; prior firmius memoriæ mandetur & tenacius hæreat. Deinde præter id qvod verba exhibent, reconditum quid, in unoqvoq; latet verſu ad vitam communem ſpectans, quod accuratius non verba ſolum, ſed & ſenſum trutinanti ſponte ſe ingerit. Carminis explicatio.

ᚠ ᚢᛂᛚᚦᚢᚱ. *Opes irritamenta malorum.* Verba ipſa hæc volunt: Divitiæ inter conſangvineos lites pariunt. Literæ ᚠ *Fie* nominatur, qua voce pecuniam, opes, divitias exprimunt. Sed modernum idioma inter *Fie* & *liggende Fie* diſtingvit. Illud enim pecus quodvis; hoc pecuniam, aurum & argentum notat. Indicat verò emblema, quod in hæreditate divitum dividenda, lites inter amicos & ſumma neceſsitudine conjunctos crebro excitet auri ſacra fames. Fie. Liggende fie.

ᚠᛆᚦᛁᛋᛐ. Lupus in ſilvis nutritur. Silvarum incola Lupus. Vult qvemq; gaudere loco & ſocietate ſuæ naturæ congrua, unde

Noſcitur ex ſocio qui non cognoſcitur ex ſe.

ᚢ. ᛂᚱ. Candens ferrum ſcintillat. Vel: *Patientia læſa fit furor.* Ur vulgò notat omne quod guttatim ſtillat vel ſcintillat. Hic ferro ignito attributum, non niſi de ſcintillis intelligi poteſt. Ignitum enim ferrum dum malleis tunditur, exilientibus impurioribus ejus particulis ſcin- Ur.

tillæ emicant. Senſus procul dubio eſt, eum qvi ira effer-veſcit, ſi irritetur in furorem agi.

ᛆBᛁ. Nive operta ligneis ſoleis commodiſſimè calcantur. *Artes ſolertia monſtrat: aſt uſus nutrit.*

Rani.

Ran inſtrumentum ligneum oblongum eſt & planum quo pedibus alligato, incredibili celeritate hyeme, montium juga, nivibus rigida, curſu ſuperare ſolent Boreales.

Skier.

Finnorum celeritas.

Skier jam vocant. *Finnos* præ reliquis hac arte excellere innuit Saxo lib. V. ubi eos *pandis trabibus vectos conferta nivibus juga percurrere* ait. Et lib. IX: *Finni lubricorum ſtipitum celeri allapſu, curſum intendere ſoliti, arbitraria velocitatis potentia rapiuntur, promptiſſimamq; propinqvitatis vel abſentiæ facultatem obtinere creduntur.* Paulus item Varnefridus de geſtis Lombardorum cap. 5. de Scritobinis ut habet Vulcanii editio (Skrikfinnos arbitror) agens: *Saltibus utentes, arte quadam ligno incurvo ad arcus ſimilitudinem feras aſſeqvuntur*, ait. Inſtrumenta hæcce Nartas vocatas eſſe ab Alexandro Gvagnini invenio. Sic enim ille in deſcriptione Permiæ Regionis Moſcoviæ: *Pedites in Nartis celeriter per nivem iter conficiunt. Hæ autem Nartæ ſunt ligneæ quædam & oblongæ ſoleæ duorum triumve cubitorum longitudine, quibus in pedes inductis baculo oblongo cum cuſpide ſuffulti, celerrimè feruntur, adeò ut nullo modo equi, quamvis agillimi curſu inſequi poſſint: Nam equo currenti aſperitas nivis, montes, cæteraq; viæ obſtacula, impedimento ſunt. In Nartarum autem inſtrumentis currentes colles, truncos, foveasq; facillimè tranſiliunt, hocq; modo feras omnis generis, apprehendere & capere telis transfigendo ſolent.* In Ceremiſſorum deſcriptione. *Nartæ ſunt ligneæ quædam & longæ ſoleæ longitudinem trium cubitorum adæquantes, in inferiori parte in modum trabarum erectæ. Quidam verò hoc inſtrumentum, ad ſuæ proportionis ſtaturam in longitudinem conficiunt, quo in utrumq; pedem inducto velociſſime feruntur.* Earum exempla in Pinacothecâ meâ, ex Norvegia allata aſſervo.

ᚦ. ᚼᛁᛚᚦᚢR. Spectra fœminis infeſta. *Tu ne cede malis.*

malis. Þᚢᛋ ſpectrum deſignat, quandoq; *Duergur*, ſeu Nanos & Pumiliones, qvos montium & ſaxorum concavis claudi credebat vetuſtas. Quandoq; *Jötum* gigantes & proceritate monſtroſa corpora, qvæ veri Dei cultu deſtitutis crebro objiciebantur & non viris cordatis, ſed mulierculis & pueris erant terriculamento. Dvß. Jötum.

ᚴᚢᛁᚢR. In adverſis nemo lætatur. *Omnes cum rectè valemus conſilia ægrotis damus.*

ᛆ. ᚼR. In oſtiis fluminum iter freqventiſsimum.

Tuta frequensq; via eſt per amici fallere nomen.

Ut in maris ſinubus & fluminum oſtiis, ob portus commoditatem freqventiſsimus eſt navium receptus, cum tamen ibidem ſæpiſsimè vel à pyratis latitantibus opprimantur, vel in ſcopulos & promontoria impingant, non ſine naufragii periculo: ita in eo vitæ genere, cui ſe pars maxima addixit, pericula crebriora.

ᚼᚴ. ᛋᚴᛆᛚᛒᚢR. Gladius acutus eſſe ſolet.

Nil prodeſt qvod non lædere poſſit idem.

R. ᚴᚢᛆᚦᛆ. Equitatio eqvis ingrata.

Quisq; ſuos patimur manes.

Optat ephipia bos piger, optat arare caballus.

Ridhr equitationem deſignat.

Rᛆᚴᚴ. Inter gladios præſtantiſsimus eſt Ragn. Ragn.

Principibus placuiſſe viris non ultima laus eſt.

De hoc gladio conſule Eddam. Veteres namq; non equis modo ſed & gladiis nomina imponebant. Sic apud Saxonem lib. II. *Biarco utebatur præſtantis acuminis, inuſitatæq; longitudinis gladio quem LOVI vocabat.* Et lib. IV. *Erat Regi inuſitati acuminis gladius SKREP dictus, qui quodlibet obſtaculi genus, uno ferientis ictu, medium penetrando diffinderet.* Lib. VII. *Haldanus avitos à matre gladios recepit, quorum alter LIUSINGUS, alter HUYTTINGUS ob collimati acuminis nitorem, vocabulum habuit.* Sic paſsim alibi. Ut igitur inter omnes gladios *RAGN* primatum obtinebat & poſſeſſo- Gladiis nomina imponebant veteres.

ri fuit gratiſsimus. Ita in qvovis rerum genere eſt qvod excellat &

Pulchrum eſt digito monſtrari ac dicier hic eſt.

Kaun. ᛉ·ᚼᚱ· Fratribus ſors eadem. Κοινὰ τὰ τῶν φίλων. *Kaun* vulnus, ulcus, vibicem, pruriginem & ſcabiem indicat, qva facilius inficiuntur qui ejusdem ſunt familiæ & cognationis. Hic latius pro qvovis incommodo capi videtur, qvod fratribus commune, cum alter alterius portat onera.

Naar. ᛒᛆᛁᛚ· Qui inter cadavera verſatur, cadaveroſum quid ſpirat. *Naar* cadaver eſt. Κακοῖς ὁμιλῶν κ̀ αὐτὸς ἐκβήσῃ κακός. *Qui picem tangit, inqvinabitur ab ea.*

Integra mala putri ſi ſint conjuncta putreſcunt
Illico, vicini concipientq; malum.

Hagl. ᛡ·ᚼᚱ· Grando gelidiſsima frugum.

Naturæ ſequitur ſemina qvisqve ſuæ.

Hagel quæ literæ hujus eſt appellatio, grandinem deſignat, & frumentum vocatur, tum ob externam figuram, tum qvod, cum cadit, inſtar ſeminum ſpargi videatur.

ᛉᚱᛁᚽᛆᚢᚱ· Mundi creator Chriſtus. *Facile eſt omnia poſſe Deo.*

Naud. ᚿ· ᚠᛁᛆᚱᚼᚱ· *Cogit penuria nere. Naud*, neceſsitas, penuria. Quaſi diceret: Parſimoniam parit neceſsitas.

ᚿᛅᛉᛆᛅᚢᚿ· Nudus frigore alget. *Pauper ubiq; jacet.*

ᛁ· ᛉᛆᛚᛚᚢᛘ· Glacies pontium latiſsimus. ἡ φύσις ἀπάντων τῶν διδαγμάτων κρατεῖ. *Ingens Naturæ vis eſt.*

ᛒᛚᛁᚿᚦᚢᛘ· Ductore indiget cœcus. *Amicus re juvat ubi re opus eſt.*

Aar. ᛅ· ᚼᚱ Anni proventus ingens:

Annus in apricis maturat collibus uvas:
Annus agit certa lucida ſigna vice.

Gunna. *Aar* annum vel annonam, *Gunna* bona, delicias, proventum deſignat.

ᛉᚼᛆ· Frotonis liberalitas ſumma. Videtur Frotonem qvartum innuere, qvem Saxo lib. VI. ait *ab eximia*

largi-

largitate cognomen mutuatum eſſe. Adeo namq; liberalis extitit, ut recenti largitatis conſuetudine, priſcæ militiæ ſtipendia duplicaret, opes in propatulo haberet, cæteros largiendo præcurreret, omnes humanitatis officiis anteveniret, & quod difficillimum eſt, virtute invidiam vincere contenderet. Senſus eſt, ut idem lib. 11. *Virtus aut præmiis paſcitur, aut laudibus incitatur.* Et *Majeſtatem res data dantis habet.* Frotoniꝰ liberalitas.

ᛋ. ᚼᚱ. Sol (hoc literæ nomen) lumen terræ. Sol.

Aſpiciunt oculis ſuperi mortalia juſtis.

ᚠᚢᛏᛁ. Sacra religioſe tractanda. *Procul eſte profani. Luti* id eſt veneror, cernuus adoro, reverenter habeo.

ᛏ. ᚼᚱ. Tyr inter Aſianos unimanus. De hoc Idolo conſulendus Edda. Fingunt namq; hunc Tyrum ex iis fuiſſe qui Diis erant proximi, atq; ex Aſia unà cum Othino huc delati. Sed ab inſolitæ magnitudinis lupo qvem vincire aggreſſus eſt manuum altera mulctatus, ſemper dictus unimanus. Hinc *nihil ex omni parte beatum.* Tyr.

ᛅᛒᛅ. Fabro ſæpe ſtandum. *Dii mortalibus omnia ſudore vendunt. Labor omnia vincit improbus.*

ᛒ. ᚼᚱ. Betula arborum viridiſsima: inter primas namq; foliorum viriditate luxuriare ſolet. B. *Biarkan* veteres dixere, nos *Birk*, Latini *Betulam*. *Juvenilibus annis luxuriant animi.* Biarkan.

ᛚᛅᚴᛁ. Lo honis vafrities ſumma. Et hic Edda conſulendus. Videtur innuere: *Malum conſilium conſultori peſsimum.* Locho.

ᛚ. ᚼᚱ. Liqvor ſponte è præruptis ruit.

Ruit inconſulta Juventus
Si careat frenis in vitiu omne genus.

ᚠᛅᛋ. Aurum peculium pretioſum. *Quid non mortalia pectora cogis, auri ſacra fames?*

ᛘ. ᚼᚱ. Homo pulveris augmentum. *Madur* hominem aut virum deſignat. *Pulvis & umbra ſumus.* Madr.

ᛘᛁᚴᛁᚠ. Griphus major accipitre. *Cede majori.*

42745

Yr. ᛦ. ᛁᚱ. Arcus tam hyeme quam æſtate flexilis. *Cereus in vitium flecti.*

ᚢᛅᚿᛐ. Igne aduſtus dolere ſolet. U*bi morbus ibi dolor.*

CAPUT VIGESIMUM

De Literarum Danicarum inventoribus.

Ulphilas an autor literarum Runicarum.

QUicunq; exterorum de literis Gothicis ſeu Danicis hactenus memoriæ aliqvid prodiderunt, in eo maxima ex parte conſentire videntur, qvod Ulphilam Gothorum in Moeſia Epiſcopum eas excogitaſſe referant. Socrates qvidem Hiſt. Eccleſiaſt. lib. 4. cap. 34 idem aſſerit, ac inter primos id proponit, ut & Hiſt. Tripart. l. 8. cap. 13. Nicephor. l. 11. cap. 48. Sigeb. Gembl. de Script. Eccleſ. cap. 8. Angelus Rocha Bibl. Vat. pag 152. Hiſce adſtipulantur Jornandes & Ricobaldus Ferrarienſis in Chronico. Gotfridus Viterbienſis in Chronic. parte 16. ad annum CCCLXXIII. Hoc ipſum docet Alexander Sardius de rerum invent. lib. 1. qui eum non Ulphilam ſed Vuffidam nominat, niſi mendum in Argentoratenſi codice quis eſſe exiſtimaverit. *Vuffidas.* Ab his neqvaqvam diſſentire videtur Albertus Crantzius, qvi lib. 2. Sveciæ cap. 26. hæc de eo habet: *W ſigothi non tam Chriſtiani quam Arriani per Epiſcopum gentis ſuæ* Ulphilam, *Oſtrogothas & Gepidas congentiles ſuos, fermento quod acceperant corruperunt. Nam is erat Gothorum Apoſtolus, ſi non Antichriſtus, qui Gothicas literas adinvenit, qui divinarum literarum ſacratiſſimum theſaurum, in Gothicam lingvam transfudit, immixto quod imbiberat veneno.* *Ulphilas,* Sic & Otto Epiſcopus Friſingenſis Chron. l. 4. cap. 16. *Gulfilas Gothorum Epiſcopus*, inqvit, *literas tunc Gothicas invenit, in qvas cum divinas ſcripturas vertiſſet, ac in regno Athalarici prædicare cepiſſet, Athalaricus eo quod paganus eſſet multos ex iis ſupplicüs affecit.* *Gulfilas.* Hiſce ſubſcribunt antiqui verſus Trochaici, qui de variarum literarum inventoribus circumferuntur in hunc modum:

Moyſes

Literarum inventores.

Moyſes Hebræis primus exaravit literas;
Mente, Phœnices, ſagaci condiderunt Atticas;
Quas Latinis ſcriptitamus edidit Nicoſtrata;
Abraham Syras & idem repperit Chaldaicas.
Iſis arte non minore protulit Ægyptias.
Gulphilas promſit Getarum quas videmus ultimas.

Gordanis.

Trithemius qvendam Gordanis nomine eas inveniſſe refert. Sic enim ille ſub initium libri 6. Polygraphiæ; *Gordanis Præſul Gothorum literas genti proprias dedit.* Sed quis, qualis, aut quo tempore hic Gordanis vixerit, non addit, niſi forte hunc eundem eſſe cum Ulphila ex eo ſuſpicari liceat, qvod Gothorum eum vocet præſulem: vel Jornandem intelligat, qvem ipſe alibi etiam Jordanum vocat, & claruit (atteſtante eodem in Scriptoribus Eccleſiaſticis) Anno Domini, DXXX, ſub imperatore Juſtiniano: Is enim ex Monacho etiam factus eſt Gothorum Epiſcopus. Trithemio ſubſcribit Cornelius Agrippa de vanitate ſcientiarum cap. 2 teſte Voſsio de arte Grammatica, cap. IX; qvamvis in Lugdunenſi exemplari anno MDC. impreſſo CARDANUS, ſed vitioſe, ut puto, legatur. Sic enim habet: *Nam Gotthis Cardanus Epiſcopus literas dedit* &c.

Jornandes Jordanus dictus.

Quando vixerit.

Ulphilas aut Jornandes non invenerunt literas Runicas.

Hæ autem opiniones, præſertim prior, quamvis hactenus tritæ & à plerisq; receptæ ſint, & approbatæ: attamen falſitatis eas arguunt infinita in his oris extantia, & hiſce literis exarata Heroum Danicorum monumenta, quæ ante veri Dei cultum erecta & poſita, tum inſcriptiones, tum picturarum figuræ oſtendunt. Ulphilam vero hunc ſub valente Imperatore circa annum Chriſti CCCLXXX. vixiſſe ſupra oſtendimus, (vel ut qvidam volunt CCCLXX.) poſt eum verò Jornandes annis ducentis quinqvaginta. Si verò quis nulla ex iis quæ heic extant procerum Danicorum buſta, Runicis inſcriptionibus decora, ante hæc tempora exſtructa fuiſſe aſſerat, refragrantem ſibi inveniet, univerſum hiſtoriarum & antiqvitatum Danicarum conſenſum: eosq; erroris convicet vel unica rupes Haraldiana de qua poſtea.

Ulphilas quando vixit.

Ne-

Literæ Runicæ ante diluvium non excogitatæ.

Neqvaqvam verò eo adduci me patiar, ut cùm Johanne Magno lib. 7. cap. 1. aſſeram; *eximiæ magnitudinis Saxa veterum buſtis ac ſpecubus apud Gothos affixa, literarum formis inſculpta perſuadere poſſe, qvod ante diluvium univerſale vel paulo poſt, gigantea virtute ibi erecta ſint.* Id enim aſtruere nec ulla cogit neceſſitas, nec permittit veritas. Abundè enim ex ſacris literis edocti ſumus tum temporis in tam varias gentes & lingvas nondum diſſipatum & diſtractum fuiſſe genus humanum: multò minus literarum commercia aut varietates vigere potuiſſe. Agnovit hoc frater Olaus, qvocirca hanc hyperbolem mitigare ſummo ſtudio conatus eſt, dum omiſſa hac clauſula, de eo lib. 1. cap. 36. in hunc modum ipſis fermè ejus verbis diſſerit: *Ab antiquiſſimo tempore cum eſſent gigantes in Septentrionalibus terris, hoc eſt, longe ante inventas literas Latinas & antequam Carmẽta ex Græcia ad hoſtia Tyberis & Romanum ſolum cum Evandro perveniret, expulſisq; Aboriginibus gentem illam rudem ac plane ſylveſtrem mores & literas docerent, habuerunt aquilonaria regna ſuas literas, &c.* Tolerabilius forſan, rem accuratius penſiculanti hoc videbitur.

Olaus Magnus hyperbolen fratris modeſte corrigit.

Fabuloſum hoc putat Malincrot.

At & hoc fabuloſum cenſet Bernhardus à Malincrot de Nat. & uſu Lit. cap. 3. ſic inqviens: *Dubitari non poteſt prorſus fabuloſa eſſe, quæ Johannes & Olaus cognomento Magni, Svecicarum rerum ſcriptores tradunt, fuiſſe dudum ante inventas Latinas Literas Aquilonenſibus populis uſurpatas literas, non multum Arabicis, uti Hugo ait abſimiles.*

Salicæi opinio exploſa.

Exploſa dudum eſt opinio Salicæi Epiſcopi Toletani, qui alphabetum noſtrum primum fuiſſe exiſtimabat omnium, adeoq; in mundi primordio Adamo traditum. Sic enim contra eum diſputat F. Ludovicus Portugalenſis lib. 1. cap. 1. Globi Canonum & ſecretorum lingvæ ſanctæ & ſcripturæ divinæ: *Unde jam manifeſtè apparet lapſum fuiſſe reverendiſſimum Dominum Salicæum Archiepiſcopum Tole, dum exiſtimavit Alphabetum literarum Gothi-*

carum

Jarum fuiſſe primum Alphabetum & primos characteres primoparenti datos: cui minimè ſuffragatur autoritas Divi Hieronymi ſub caput 9 Ezechiel. dicentis in antiquis libris Samaritanorum Tαυ *crucis habere ſimilitudinem, cum Divus Hieronymus minimè loquatur de litera* T *Gothica ſed olim Hebræa, quæ quidem ſignum & Chriſti crucem repræſentat.*

Sed placet judicium Bonaventuræ Vulcanii dum inqvit: *Ego vero pace horum autorum Geticarum literarum uſum apud Getas longè antè Gulphilæ tempora viguiſſe exiſtimaverim; Sed per Gulphilam Romanis primum innotuiſſe, quippe qui in lingvam Gothicam Biblia ſacra converterit, cujus exemplar M.S idq; vetuſtiſsimum Gothicis literis majoribus ſcriptum, in aliqua Germaniæ Bibliotheca deliteſcere audio.* Quid verò in hac literaturâ à Gulfila præſtitum ſupra monuimus. Notis enim qvibusdam priſcum ſedecim literarum Alphabetum auxit, ut Latinæ aliisq; lingvis deſcribendis commodius inſerviret. Locupletatum igitur ab eo Alphabetum Danicum fatemur, ſed non inventum. Quia verò exteris incognita & antea non viſa hæc elementa communicavit, iisq; libros qvosdam ſacros primus transſcripſit, ab ignaris rerum aqvilonarium, inventionis laus ei falſo attributa eſt.

Bon. Vulcanii ſententia de inventione literarum Runicarum.

Ulphila quid in literatura Runica præſtiterit.

A qva ſententia non plane abhorrere video clariſsimum Theodorum Zvingerum Theat. human. vol. 2. lib. 1. *Gulphila*, inqvit, *ſive* Ulphilas *Gothorum Epiſcopus Theophili ſucceſſor, primum orthodoxus, mox ſub Valente Arianus, non tam invenit Gothicas literas (ut Socrates l. 4. c. 33. opinatur, & multis ante ſeculis Gothos habuiſſe teſtatur Johannes Magnus) quam is primum in ſacris literis interpretandis uſus eſt, & propterea earum inventor extitiſſe videatur.* Sic & Gerardus Voſsius, de arte Grammatica lib. 1. cap. IX, ubi ita diſſerit: *Lubens quidem illud dedero, quod* Ulphilas *Gothicas dicitur literas inveniſſe, id ex eo profectum videri, quod antequam ille Biblia in Gothicam lingvam tranſtuliſſet, paucis ex ea gente literæ eſſent cognitæ,*

ac propterea nec habere illas, nationibus aliis crederentur.

Genebrardi de Germanorum literis opinio.

Quod ſi verum illud (de qvo tamen non immeritò dubitaverint vel leviter hiſtoriis tincti) qvod de Germanis refert Gilbertus Genebrardus in ſpeculo univerſæ hiſtoriæ, longe ante eos, literarum cultura excelluiſſe noſtrates manifeſtum eſt. De iis enim ad annum mundi 3791, & V. C. 428. hæc memoriæ prodere non veretur: *Diſciplinarum capaces cum non eſſent Germani ab octingentis annis duntaxat, id eſt à Carolo Magno, ut ipſimet affirmant, ſuam linguam literis ceperunt exſcribere, & cum Chriſtiana religione Muſis excipere, ut non ſit quærendum, quibus hoc tempore tum ibi literis uterentur. Literarum ſecreta (inquit Tacitus) viri & fœminæ pariter illic ignorant.* Hæc ille, qvibus Germanos ante tempora Caroli Magni literis caruiſſe, nihilq; ſcriptis aut ſtylo exaraſſe adſtruere conatur.

Germani an literas habuerint ante tempora Caroli Magni.

Æneas Sylvius ad annum Chriſti milleſimum vel paulò amplius Germanos literas accepiſſe putat, qvod tamen generatim ſuſtineri non poſſe exiſtimat Bernhardus à Malincrot tractatu de literis cap. 3: *de paucis enim tantum circa ea tempora ad fidem converſis, idq; trans Rhenum ac Danubium potius, qvam in magna ut olim dicta fuit Germania intelligendum hoc eſſe autumat.* Lingvam autem Germanicam primam ſcribi ceptam eſſe tempore Friderici II. teſtatur Aventinus in Annal. Bojor. Quidam ſub Rudolpho primo Auſtriaco diplomata ac publica acta reliqva vernacula primum lingva ſcribi cepiſſe, aſſerunt.

Marcus Velſerus Rerum Aug. Vindelic. lib. 3. ſtatuit *Germanos temporibus Caroli Magni primum cogitationes de Literarum ſtudiis ſuſcepiſſe, rudes quamvis & incompoſitas. Nam multa ab eo ſæculo falſa veris intermixta, turbido quodammodo alveo ad nos fluxerunt.*

Monumenta in Dania 600 annis ante C. M. exarata.

Noſtra verò dum excutimus monumenta, oculis adhuc obvia, iisq; relictis, de quorum ætate dubitari poſsit, ob nimiam vetuſtatem: Si certa & fidei indubitatæ ſeqvamur; occurrunt haud pauca quæ ſexcentis fermè annis an-

te

le Caroli magni tempora, literis patriis, hoc eſt, Runicis ſunt exarata.

Inter reliqva emicat rupes Haraldiana in Blekingiâ, cui majorum ſuorum res geſtas inſcribi curavit Hyldetandus ille fortiſsimus, qvi deletis regulis, Danicum imperium integritati reſtituit. Hujus autem rupis fabricam in hunc modum delineat Saxo noſter, in nobiliſsimi operis præfatione pag. 3: *Apud Blekingiam apta meantibus rupes mirandis literarum notis interſtincta conſpicitur. Siquidem à meridiano mari in deſerta Værendiæ petroſa porrigitur ſemita, quam binæ lineæ exiguo diſcretæ ſpatio, protractis in longum ductibus amplectuntur. Inter quas medium loco planum factis ad legendum figuris undiq; ſecus exaratum oſtenditur. Quod licet adeo ſitu inæquale exiſtat, ut modo montium alta proſcindat, modo vallium ima prætereat, eodem tamen tenore, literarum veſtigia ſervare dignoſcitur.* Vixit vero hic Haraldus II. Hyldetand dictus, temporibus Gallieni Imperatoris, circa annum Domini CCLXX. atteſtantibus id annalibus gentis noſtræ indubitatis. Sed longè ante viguiſſe apud nos, literas noſtras dubium non eſt, cum Poëſis mox à nativitate Chriſti, tanto in pretio hic extiterit, ut ea regnum lucratus fuerit Hiarnus. De quo conſule Saxonis librum ſextum. Ut de antiquioribus à Saxone mox in operis limine adductis, jam nihil dicam.

Haraldus Hyldetand qvando vixerit.

Poëſis in Dania viguit mox à tempore nati Chriſti.

Quis igitur primus ille fuerit, qui gentem noſtram hiſce beaverit literis etſi ob librorum & voluminum penuriam, cautium quoq; Saxorumq; qvib⁹ res memoria dignas mandabant majores noſtri, devaſtationem, colligere non usq; adeò ſit in proclivi: ſuſpicor tamen Adelrunam quendam (mas fuerit vel fœmina, perinde eſt) in Aſiâ, ante migrationem in Europam, ex Hebræis maximâ ex parte eas collegiſſe, ac una cum gente huc detuliſſe. Præſertim cum originationis, ut mox dicetur, veſtigia adſint manifeſtiſsima, & nomen iis impoſitum de autore teſtari videatur.

Autor Literarum Runicarum cur ignoretur.

Runicæ literæ ex Hebræis deſumptæ.

Odino etiam & aliis qvi ex Aſiâ huc devenere tribuũt multi, antiqvitatũ Iſlandicarum periti, unde & Odinus Run-

Odinus autor Runarum.

hofdi ſeu Runarum autor vocatur Sed qvantum ex antiquiſsimis colligere licet documentis noſtris, qvendam FIMBUL nomine (qvem alii FIMBULTYR, alii FIMBULTHULUR vocant) fuiſſe memorat Edda Sæmundi, cui Runarum ex parte tribuitur inventio. Ortum quidem Diis tribuere videtur, propagationem Fimbulo, ſculpturam Odino. Sic namq; habet Verſus:

Fimbul.

ᚱᚢᚾᛅᛦ ᛘᚢᚾᛅᚢ ᚠᚢᚾᚾᛅ ᛆᚠ ᚱᛅᚦᚾᛅ ᛋᛏᛅᚠᛁ.
ᛘᛁᛆᚠ ᛋᛏᛆᚱᛅ ᛋᛏᛅᚠᛁ, ᛘᛁᛆᚠ ᛋᛏᛁᚾᛅ ᛋᛏᛅᚠᛁ,
ᚦᛁᛦ ᛋᛁᛘ ᚠᛁᛆᚱᚦᚢ ᚠᛁᚴᚱᛁᚠᛁᚴ
ᛆᚠ ᚠᛅᚦᛁ ᚠᛁᛘᛒᚢᛚ-ᚦᚢᛚᚢᛦ
ᛆᛦ ᚱᛁᛁᛋᛏ ᚼᚱᛆᛒᛏᚢᛦ ᚱᛆᚠᚴᛅ.

Runas ne ſcis & reſolutos characteres
Prægrandes characteres, prævalidos characteres
Quos formarunt Deaſtri,
Et Fimbul ſenex illuminavit,
Ac incidit Odinus.

Hujus qvoq; fit mentio in Voluſpa, Stropha 51. ubi conſilium Deorum variis de rebus habitum proponitur:

ᛆᚠ ᛅ ᚠᛁᛘᛒᚢᛚᛏᛁᛋ ᚠᛆᚱᚾᛅᛦ ᚱᚢᚾᛁᛦ.
Et de Fimbultyri vetuſtis Runis.

Huic igitur Runarum ſi non inventionem, propagationem tamen attribuiſſe videntur veteres.

Fœminæ olim virorum obibant munera.

Nec abſurdum adeò fœminas in hujus laudis participationem venire, cum Nicoſtratæ quid tribuant Romani ſit in propatulo; & à literario non minus quam bellico exercitio, hunc ſexum, in his oris, olim nequaqvam excluſum fuiſſe, tum Alrunarum tum Amazonum, etiam ab exteris conſignati docent auſus, cuivis notiſsimi. De punctatis & recentioribus diximus capite undecimo; eas ſcilicet conſtanti Iſlandorum aſſertione, à Woldemaro ſecundo Daniæ Rege victorioſo excogitatas, unde etiamnum Woldemarianæ Runæ à peritis vocari ſolent.

Literæ punctatæ à Rege Woldemaro inventæ.

CAP.

CAP. VIGESIMUM PRIMUM.

De origine Literarum Danicarum.

UT gentes omnino omnes ab Hebræis ortum traxere, ita & lingvæ ac literæ, quæ antiquitatem aliquam præ ſe ferunt: Ex iis enim qui literis omnium primò aliqvid mandarunt fuere liberi Seth, qui teſte Joſepho Antiqvit. Judaic. lib. 1. in duabus columnis diſciplinam rerum cœleſtium à ſe inventam conſcripſerunt literis omnium antiquiſsimis, Hebraicis videlicet. Ex hiſce vetuſtiores omnes ortas, ac inverſione, apicum additione aut detractione, propagatas eſſe, qvivis ſcrupuloſior ejus rei examinator de facili videt. Ac noſtras quidem (quod ad earum antiquitatem probandam haud parum facit) ex hoc fonte manaſſe oſtendunt ductus adhuc in quam plurimis parum admodum ab Hebræis diſcrepantes. Ut rationem non planè nullam habere videantur, qui haſce literas ex Hebræis formatas, una cum gente noſtrâ, ex Aſiâ huc delatas arbitrantur.

Ab Hebræa linguæ reliqvæ fluxere.

Literis quinam primò ſint uſi.

Runicæ literæ ex Hebræis ortæ.

Quicunq; autem ortus veſtigia obſervare geſtit unà eum attendere oportet, in eo cum Græcis, & Latinis noſtrates facere, quod à ſiniſtris in dextram progrediendo literas pingant, neqvaqvam verò vice verſa. Hinc qui Hebræorum notas cum noſtris in omnibus conferre cupit, in qvibusdam dextrum ſiniſtrum reddere debet, ut convenientia fiat evidentior. Nos clariſsima ſaltem perſeqvemur. ᛆ noſtrum nil aliud eſt qvam א Aleph truncatum: ablata namq; columnâ dextrâ, & reliquo paululum erecto, ᛆ noſtrum emergit. Imò multis in locis non pendulum ſed inclinatum pingitur, ut videre licet tabula prima, ſecunda & tertia.

Collatio Runicarum cum Hebræis quomodo inſtituenda.

B quamvis cum Græco & Latino planè conveniat; attamen & Hebræum ב Beth ejus aliqvot præbet ductus. Si enim rectam cum transverſa illius ventrem ſpectante adjeceris hoc pacto ⊢ב B noſtrum habebis. Quinimo ubi for-

tius ſonare debet ac P repræſentare, ei punctum ſeu Dages inſerunt, non ſecus ac Hebræi, ut mox dicetur.

ᚴ Planè eſt inverſum ג Gimel. Hoc autem hic quod & in reliqvis ſtudiosè obſervandum, qvod majores noſtri, ſimplicitati cum primis ſtudentes, ex lineis rectis & ſimplicibus, nullis hamis aut appendicibus onuſtis, potius ſuos literarum confecerint Characteres, qvam vel ex tremulis, aut inæqvalitate ductuum ſibi diſsimilibus.

ᚦ non minus cum Hebræo quadrat qvam cum Latino D. Si enim ad ד Dalet columnnulam appoſueris, & angulum paulo obtuſiorem reddideris, res erit expedita. Dageſſatur quoq; à noſtratibus ut fortius ſonet.

ᚱ quod quandoq; & ſic ſcribitur ר planè Hebræum eſt, columna ſiniſtra à quibusdam adjicitur, tum ut ab Hebræo diſtingvatur, tum ut ornatum ei concilient majorem.

I eſt י Jod prolongatum.

Quemadmodum Hebræi literali notâ deſtituuntur, qvâ exprimant vocalem E, ita & Dani antiqvi: ſed ut punctis qvibusdam illi hanc literam exhibent, ita & noſtrates puncto ſcilicet impoſito literæ I. Verum obſervanda hic venit inſignis harmonia inter priſcum Hebræorum Jod & noſtrum. Ante punctorum inventionem, Hebræi tres habuerunt Characteres vocalium Aleph Jod & Vau, quibus ita utebantur, ut Jod modo E modo J, Vav vel O vel V valeret, teſte Voſsio lib. 1. de arte Gram. cap. 31. & Malincrot de Nat. Lit. cap. 5. Sic noſtrates per figuram I modo E modo I expreſſerunt, ut in quamplurimis ſaxis vetuſtioribus adhuc videre licet. Recentiores autem ut inter notas duarum harum diſtinctarum vocalium manifeſtius diſcrimen facerent I literam puncto inſigniverunt, ut E diſtinctiꝰ exprimeret. Atq; hujus qvidem inventi autorem agnoſcunt Woldemarum II Daniæ Regem, ut ſupra docuimꝰ.

ᛦ etiam non ineptè à ק deducitur capitali curvâ directâ & extensâ.

ᛚ inverſum eſt ל Lameck, extenſa curva.

Quod

Quod noſtrates ex B fecerunt B ventre punctato, hoc totum Hebræis acceptum ferunt, qui pari modo ex ב Beth, addito Dages ſeu puncto, בּ Pe fecerunt, illuſtri originationis argumento.

R plane Hebræum eſt ר Reſch, modo perpendicularem præfixeris lineam.

Longius petita hic proponere non lubet, cum qvivis in hac Philologiæ parte curioſior Criticus, ſine ullo negotio plura reperire queat hujus generis, qvibus animum oblectare, & mirandam Dei Opt. Maximi in hac literarum propagatione & derivatione, providentiam admirari & deprædicare valeat.

Hermannus Hugo de prima ſcribendi origine cap. 3. Noſtras haſce ex Syriacis ortas arbitratur, de antiqviſsimis ita diſſerens: *Videntur primæ literæ eſſe Hebraicæ, his proximæ natæ Chaldaicæ, quæ vix extant: deinde Aſſyriæ ſeu Babylonicæ ſeu Syriacæ, ſeu Arameæ:* Et poſt pauca: *Iterum ex Syriacis ſunt Arabicæ, quibus hodieq́; utuntur Turcæ, Tartari & Saraceni, auctore Volaterrano lib. 33. cap. 11. Ex Syriacis Samaritanæ, item, quæ ad eas propius quam ad Arabicas accedunt. Et fortè ex iiſdem Gothicæ non multum his abſimiles, quas Johannes & Olaus Magni Archiepiſcopi* Upſalenſes *ambo, ajunt diu ante Latinas literas inventas, fuiſſe Aquilonaribus uſurpatas.* *Runicæ literæ ex Syriacis ortæ.*

CAPUT VIGESIMUM SECUNDUM.

Danicarum cum Græcis & Latinis literis Harmonia.

HUjus originis cum etiam Græcæ & Latinæ ſint literæ, imo reliqvæ famoſiores omnes; non mirum & noſtras cum iis cognationem qvandam habere. Quam hic etiam adumbrare forſan nec inutile, nec à ſcopo alienum erit. Quod ut commodius præſtemus, unâ eademq́; operâ ſpecimen Harmoniæ elementorum Danicorum cum Græcis & Latinis oſtendere aggrediemur, eo *Literæ Græcæ & Latinæ nil diſcrepãt.*

quod

quod Græca à Latinis parum diſcrepent (de majuſculis enim dictis, quæ veræ & genuinæ ſunt loqvor) imò antiqvitus eædem fuerint. Quod ita probare nititur Polydorus Virgilius de rerum inventoribus lib. 1. cap. 6. *Græcas*, inqvit, *veteres literas fuiſſe eaſdem penè quæ nunc Latinæ ſunt, indicio eſt Delphica tabula ænea, quæ Romæ in palatio Minervæ dicata in Bibliothecâ conſpiciebatur, Plinii (ut ipſe teſtatur) temporibus. In Latium eas teſte Plinio & Solino, intulere Pelaſgi. Quidam volunt Nicoſtratam Evandri Arcadis matrem Latinis primum dediſſe, &c.*

Salmaſii de Runis opinio. Cl. Salmaſius in Plinianis exercitationibus eousq; pervenit, ut aſſerere non audeat Latinos omnium literarum nomina & formas è Græcis expreſsiſſe, dimidiatas eas tantum in pronunciando, efferentes. Auſonius

Dimidium Betæ monoſyllabum Italicum Be.

Quod & in aliis, non tantum literis ſed & vocibus fecerunt: ut *ἀπὸ* ab *ὑπὸ* ſub &c. Idem Commentario de lingva Helleniſtica cap. 2. p. 382 eo inclinare videtur, ut literas has noſtras à Græcis Conſtantinopolitanis tractas putet. Sic enim inquit: *Licet à Græcis Conſtantinopolitanis qui* Ῥωμαῖοι *propriè appellabantur, Runicas dictas opinemur. Arabes quoq; appellabant* Runi & Rumi *Romanus. Sic Runicas pro Rumicis literas ſuas antiquas Dani appellarunt ex Græcis illis expreſſas. Nec major eorum antiquitas.*

Runicæ literæ cum Græcis conveniunt. Noſtras verò literas cum Græcis magnam affinitatem habere dudum vidit Bonaventura Vulcanius, qvi ejus qvoqve cauſam reddere conatus eſt in præfatione tractatus de literis & lingvâ Gothorum, in huncmodum: *Literæ pleræq; Gothorum (ita noſtræ ab eo appellabantur) cum Græcorum literis conveniunt, cum quibus & lingvam miſtam habuerunt. Quod nimirum in Moëſia maritima conſederunt Getæ, ubi & Græcorum Coloniæ.* Adducit quoq; in ejus rei teſtimonium Poëtarum decus Ovidium, qui apud Getas multos in exilio vixit annos, lingvam eorum ita

calluit,

calluit, ut Geticè etiam locutus fuerit; qvod de ſeipſo haud obſcurè his teſtatur:

Hic quoq; ſunt urbes Grajæ (quis credere poſſet)
Inter inhumanæ nomina Barbariæ.
Huc quoq; Mileto miſſi venere coloni:
Inq; Getis Grajas conſtituere domos.

Ovidius linguam Gethicam calluit.

Et alibi:

Græcaq; cum Getico miſta loquela ſono eſt.

Hincin eam Beda & Trithemius qvibusdam deſcendere videntur ſententiam, ut noſtras à Græcis ortas exiſtimaverint literas. Sic enim Trithemius de Alphabeto & modo ſcribendi Normannorum Polygraphiæ lib. 6: *Nortmanni cum Dacis Aſiaticis de Inſulis Scandianis, quæ nunc Gothicæ vocantur quondam egreſſi, Galliam annis plus quam quadraginta pervagantes, graviſſimè devaſtarunt. Qui ut rebus ſuis conſulerent arcanis, Beda Anglico teſtante Monacho, novum & pulchrum ſcribendi modum ex Græcorum literis talem invenerunt.*

Græcorum namq; numeros ad quatuor & viginti, literis decem comprehenſos Latinorum characteribus adaptarunt, & ſub ſchemate alieno noſtras literas prudenter abſconderunt. Sed non de hiſce de qvibus hic ſermo eſt; verum aliis ſecretioribus autorem loqvi manifeſtum eſt. Attamen vetuſtiores multò Græcis has noſtras eſſe non pauca ſunt quæ probant. Verum qvia ab eodem fonte cum Græcis & Latinis fluxerunt, non mirum quod cum iis magnam affinitatem obtineant, ac verum ſit illud quod aſſerit Commentarius in Alphabetum Gothicum à B. Vulcanio editus, dum ſic inqvit: *Præſens litera partim Ebraiſſat, partim Græciſſat, interdum Latiniſſat, quædam peculiaria habet.* Quibus calculum ſuum addit Joannes Selden in Jano Anglico pag. 19. ſic inqviens: *Accipias interim vetuſtiſſimos illos Gothicos & minus affabrè factos, quos B. Vulcanius Brugenſis nuper cum Anonymi commentariolo edidit characteres, Grajorum præ ſe ferre multum (ut & Ruthenicos hodiè) ſpeciminis.*

Runicæ literæ Græcis antiquiores.

Cur literæ Runicæ cum Græcis conveniant.

P Quod

Quod ut manifeſtius evadat, particularius aliqvantò ſingulas examinabimus.

Digamma Æolicum. ᚠ Purum putum videtur Digamma Æolicum, lineis transverſalibus rectis in obliqvas commutatis.

Quinimò in Alphabeto Gethico à Bonav. Vulcanio in lucem emiſſo, non obliqvis, ſed rectis transverſis depictum extat, hoc pacto ᚠ: unde & commentator: *Nequaquam dubium eſſe ait quin majores capitale* F *Gethico more ſcripſerint* ᚠ, *quod ad Digamma Æolicum vergit.*

ᚢ ᚢ inverſi U figuram oſtendit, eandemq́; ferè poteſtatem obtinet. Licet ab Hebræorum ו Vav non niſi unius columnæ additione diſcrepare ſupra oſtenderimus, unde etiam originem traxit. In hujus literæ fabrica ipſis Latinis & Græcis prudentiores extitiſſe Danos oſtendit commentarius de lingvâ Gothicâ à Vulcanio editus, loco ſupra à nobis allegato.

ᚦ ᚦ affinitatem cum Græco videtur habere nullam, niſi angulum unum trianguli ad ſemicirculum reduxeris: Sed Latinum D, cujus etiam obtinet poteſtatem, quam proximè ad ejus figuram accedit Quinimò in qvibusdam monumentis, ita exaratum noſtrum cernitur ut ferè à Latino nil diſcrepet.

ᚮ In ᚮ peculiare quid obtinent noſtrates præ reliqvis. Græci enim & Latini ad oris conformationem in prolatione reſpexiſſe videntur, quod & innuit Scaliger de cauſis L. L. lib. 1. cap. 10. dum inqvit: *O ſuis ſibi à natalibus usq́; figuram attulit expreſſa pictaq́; oris rotunditate.* Noſtrates verò ad poteſtatem & valorem animum convertentes ex duplici ᛅ illud potius conſtare voluerunt. Ex formâ ipſa commodius multò figuram mutuantes, quam ex unius organi prolationi dicati accidentali conformatione. Ut non dicam rectas & obliqvas commodius ſe ſculpturæ accommodare, quam curvas aut circulares.

R Ex noſtro R tam Græci quam Latini ſuum deſumpſiſſe videntur, illi qvidem fulcrum adimendo: hi verò figuram integram retinendo, ſed ventris angulum paululum incurvando.

Li-

Lineam quam noſtro R ademerunt Græci, ut ſuum ᚱ
P efformarent, ᚱ adjecerunt; ut commodius ex eo ſuum formarent K, remanentibus veſtigiis clariſsimis.

Ex noſtro ✱ ademptâ perpendiculari ſuum χ Chi ✱
Græci fabricarunt, non famoſiorem ſed adventitiam poteſtatem retinendo, ✱ enim noſtrum qvamvis ordinariè H notet, attamen quandoq; & CH.

ᚾ Tam Græci qvam Latini dextram adjecerunt co- ᚾ
lumnam, atq; ita N efformarunt poteſtatis ejusdem.

I Figura & poteſtate planè reſpondet. I

ᛅ Manifeſtiſsima retinet veſtigia derivationis ab A- ᛅ
leph Hebræorum; ex hoc etiam Alpha & A Latinorum emergit ſi jugo ſeu lineâ transversâ, devaricata in medio conjungantur crura. Ductus enim alter paululum extenſus neminem turbare poteſt. Quinimo in Alphabeto Græco qvod Cyrillo adſcribunt, prima litera quæ Alpha repræſentare debet & Hac dicitur planè ut noſtrum Aar pingitur in hunc modum ᛅ.

ᛋ Inclinatum Græcorum præbet Σ ſi ei baſis adda- ᛋ
tur. Nec Latinorum S ab eo diſcrepat, niſi in eo quod ex angulis acutis obtuſos fecerint, quod iis etiam in aliis familiare, ut ſupra oſtenſum. In Æolicarum literarum cenſu nota quæ G exprimit ductibus planè cum noſtro ᛋ convenit, ut & in Ilirico Sclavorum, Cithno ſeu C.

Nec à ᛏ noſtro abhorrent figuræ Græca & Latina; ᛏ
niſi quod loco cuſpidis rectam illi ponant transverſalem, quod neminem jure ullo turbare poteſt. Hetruſcum figura etiam planè convenit.

B planiſsimè in ſuos tranſtulerunt uſus. B

In ᛚ ductum dextrum prolongarunt Græci; Latini v. ᛚ
totam figuram inverterunt, diducto angulo.

ᛘ inverſum amputata columnæ parte eminente, à ᛘ
Græcorum & Latinorum M non usqvè adeò abhorret. Quinimo ſi columna Lunulam ſecans ad ſiniſtram incurvata trahatur, ac dextro cornu crus adjiciatur, minuſculum Græcorum μ egregiè repræſentabit. Si ventri inclu-

 ſus

ſus apex adimatur, Y præbet, nec multum abludit ab eâ figurâ qua Ægyptii F exprimunt & Æoles E.

Ex his facili negotio quivis collegerit primævas Danorum literas, cum Græcis ſummam habere affinitatem: plures enim hiſce jam enumeratis, majoribus noſtris in uſu non fuiſſe primitus, ſupra oſtenſum. Latinas eatenus reſpiciunt, quatenus illæ Græcas. Quædam enim earum adhuc planè ſunt Græcæ, ut B, M, T, Z; quædam in valdè paucis diſcrepant, de quibus eruditè diſſerentem lege Scaligerum de cauſ. L. L. lib. 1. cap. 40. Quin tanta omnino ſit cum Græcis Danicarum literarum affinitas, ut de originis & antiqvitatis prærogativâ certare videantur neminem dubitare poſſe arbitror. Imo non deſunt qui hiſce aliisq; ducti argumentis palam profiteri non verentur Græcos ſuam ex noſtris, noſtraq; lingva habere originem, imo & literas & Philoſophiam, atq; hinc eſſe qvod eorum vocabula cum noſtris etiamnum conſonent. Vide Adrianum Sckreikium monitorum ſecund. lib. 4. & hinc eſt quòd ex Joſepho contra Apianum doceat, Græcos ſerò & vix naturam potuiſſe agnoſcere literarum, antiquiſsimum earum uſum habuiſſe à Phœnicibus, & gloriari eas à Cadmo ſe didiciſſe, bello Trojano eas nullas habuiſſe.

Runicæ literæ quare cum Latinis congruunt.

Hinc liqvet hallucinari Theodorum Bibliandrum, dum de ratione communi omnium lingvarum pag. 17. ait: *A Latinis mutuo acceptas eſſe Gothicas literas arguere ordinem literarum & nomina & figuras.* Sed nec ordinem eundem, nec nomina, nec figuras easdem fuiſſe jam abunde demonſtratum.

CAPUT VIGESIMUM TERTIUM.

De Literarum Runicarum jugationibus Abbreviaturis dictis.

Literæ compoſitæ Danorum.

QUia hactenus ea quæ de Literarum Runicarum figuris ſimplicibus dicenda occurrebant perſtrinximus; neqvaqvam ea prætermittenda videntur, qvæ

eas-

eaſdem concernunt, qvatenus compoſitionem admittunt, ac unâ figurâ compoſitâ plures poteſtates compræhendunt, ad ſyllabas hoc pacto quam proximè accedentes.

Harum autem duo occurrunt genera: unum quod vulgò Abbreviaturam vocant, alterum qvod diphthongum, quæquidem figuras ſi reſpicias, in Runicâ Literaturâ nihil differunt; ſed poteſtas & uſus diſcrimen conſtituit. *Compoſitarū literarum duo genera.* Æqvè enim hæ atq; illæ ex duabus figuris conflantur; Sed Diphthongi ex ſolis vocalibus; abbreviaturæ verò etiam, tam vocali & conſonante, qvam duabus conſonantibus in unum conglutinatis conſtant. Illæ ob ſoni ſuavitatem & elegantiam, hæ verò ob compendium ſaltem ſunt inventæ. *Diſcrimen inter abbreviaturas & Diphthongos in Literatura Runica.*

Si etenim in harum originem altius inqvirere lubet, comperiemus literas invicem connectere, ita ut una compoſita ex pluribus figura, duarum aut plurium poteſtates contineat, nil aliud docuiſſe quam neceſſitatem, vel etiam compendioſam elegantiam. *Abbreviaturarum cauſæ.* Ubi enim cautium aut lignorum qvibus inſculpi debebant, contracta adeò occurrebat capacitas; ut aut ductus omnes, ſine confuſione capere nequiverit, aut ſeparatio ac diſtractio errores parere & ſenſum diſturbare potuerit, hiſce invento aliqvo occurrere ſunt coacti. Commodius autem ſeſe obtulit nullum, notarum ac figurarum jugatione, ſeu contractione, qvam Abbreviaturam jam vocare ſolemus. Nec dubium eſt, quin cum elegantiam qvandam & artificium ſingulare præ ſe ferre hoc ſtudium animadverterent, quidam ei uberius excolendo ſe tradiderint. *Monumenta abbreviaturū Runicū conſtantia.* Adeò ut & integra monumenta ex hiſce conflata exhibuerint quidam, quæ vel Oedipo indigere, quivis curioſius ea contemplans fatebitur. De hiſce jugationibus ita ad me ſcripſit Dn. Magnus Olai Lauſaſienſis, Paſtor in Boreali Iſlandia digniſſimus: *Ex vulgaribus Runis unicam compoſuerunt literam additis ex aliis apicibus, integram dictionem, quæ illorum propoſito inſerviret, conficientem ut* i. e. ᛆᛚᛆᚠᚢᚱ. *Olaus. Ejus-*

modi nominis proprii intricaturam per unicam literam vidi aliquando in priſco ſepulchri aſſere. Puto etiam veteres iſtos neſcio quo conſilio aut ſuperſtitione, data opera ſtuduiſſe, ne facilè legi poſſet, quod ſaxis ſepulchralibus inciderant.

Hanc literas intricandi rationem, vocarunt *at tradſa Runum*, quo ſimul earum extricationem notarunt. Hoc enim olim magnæ & licitæ putabatur artis. Hinc Ragnvaldus Kólſon in Relationibus Orchadenſibus, peculiari cantilena enumeraturus, qvibus præ cæteris, excellebat artibus ita canit:

ᛏᛅᚠᛚ ᛂᛘ ᛂᚴ ᛆᚱ ᛅᛐ ᛂᚠᛏᛆ
ᛁᚦᚱᛆᛐᛐᛁᚱ ᚴᛅᚿ ᛂᚴ ᚿᛁᚢ
ᛏᚢᛘ ᛂᚴ ᛏᚱᛅᚦᛚᛆ ᚱᚢᚿᚢᛘ
ᛏᛁᚦ ᛂᚱ ᛘᛂᚱ ᛒᛆᚴ ᛆᚴ ᛋᛘᛁᚦᛂᚱ
ᛋᚴᚱᛁᚦ ᚴᛅᚿᚿ ᛂᚴ ᛅ ᚴᛁᚦᚢᛘ:
ᛋᚴᚢᛐ ᛂᚴ ᛆᚴ ᚱᛂ ᛋᛆ ᚿᛦᛐᛂᚱ
ᚼᚢᛆᚱᛐᚢᛂᚠᚠᛁᛅ ᚴᛅᚿ ᛂᚴ ᚼᛦᚠᚠᛁᚢ
ᚼᛅᚱᛒᛋᛚᛅᛐᛐ ᛆᚠ ᛒᚱᛅᚠᚦᛅᛐᛐᚢ.

Quorum hic eſt ſenſus.

Oblectamenta mihi novem ſunt:
Scachicus ludus, Runarum ligatura,
Librorum lectio, fabrilium cultura,
Nives ſoleis calco ligneis,
Arcu quosvis ſupero & Remis,
Fidibus canto & Poëſi.

At *Tradla*, propriè eſt pedum conculcatione aliqvid densè conſtipare; hic metaphoricè loqvitur. Quænam nobilioris juventutis in ſeptentrione, olim fuerint excercitia, hic obiter nota.

Abbreviaturæ apud Danos non ſunt inventæ ob ſcribendi celeritatem.

Nullo vero modo adduci poſſum ut credam ταχυγραφίαν anſam huic ſtudio præbuiſſe, cum nec chartæ, nec ceræ uſum noſtrates habuiſſe reperiam, quibus celeri ſtylo quidpiam imprimi potuerit. Sed aut ſaxa & cautes, aut ligna duriuſcula, fagina inprimis, qvorum ſculpturæ operam reqvirunt tardiorem, temporisq; tractum majorem.

De

De ea loqvor ταχυγραφία qva olim excellebant apud Romanos Notarii dicti, de qvibus ita Martialis: *Notarii Romanorum.*

Currant verba licet, manus eſt velocior illis;
Nondum lingva ſuum, dextra peregit opus.

A notis enim dicti Notarii, quibus utebantur ad orationes, conciones, aliasq́; pro roſtris habitas declamationes, incredibili velocitate excipiendas. Quorum artificium eleganter expreſsit Auſonius, ſuum in hunc modum polito Epigrammate affatus Notarium: *Notarii unde dicti.* *Notariorum ars.*

Puer notarum præpetum
Sollers miniſter advola.

Et poſt pauca:

Tu ſenſa noſtri pectoris
Vix dicta, jam ceris tenes.
Sentire tam velox mihi
Vellem dediſſet mens mea,
Quam præpetis dextræ fugâ
Tu me loquentem prævenis.

Euſebius in Chronicis teſtatur Tyronem M. Tullii Libertum harum notarum fuiſſe autorem. Trithemius verò ipſum Tullium Ciceronem, librum notarum non parvæ qvantitatis ſcripſiſſe refert. Quem S. Cyprianus Chartaginenſium Præſul & Martyr multis & notis & dictionibus ampliavit, adjiciens vocabula Chriſtianorum uſibus neceſſaria: *Rarus eſt codex, & à me ſemel duntaxat repertus*, inquit *Trithemius ultimo de Polygraphia libro viliq́; precio emptus.* Vide reliqua jucunda ſcitu, mox in principio libri citati. *Notarum autor Tyro.*

Hanc itaq; ταχυγραφίας artem, licet in his oris antiqvitus locum habere non potuiſſe, mihi perſuaſum habeam: commoditatis tamen ejusdem, aut elegantiæ rationem, iis de quibus jam loquimur literarum nexibus, majores noſtros habere voluiſſe crediderim.

Ac quamvis jugatæ hæ Danorum literæ quæ veteribus *Slitrur* & *Veſſur* videntur dictæ, de quibus conſule cap. V. hujus libri pag. 40. ubi de Malrunis compoſitis agitur; *Abbreviaturæ & duplices in quibus differant.*

tur; cum Græcorum ac Romanorum duplicibus in eo affinitatem aliqvam contraxiſſe videantur, qvod valorem duarum literarum teneant: in eo tamen ab illis differunt, quod duplices, unâ figurâ ſimplici, & ex aliis non compoſitâ, poteſtatem duarum (qvibus nihil ſimile, quò ad figuras exprimunt) obtineant: jugatæ verò in unâ figurâ, ſed ex duabus diverſis compoſitâ, poteſtatem duarum ex quibus componuntur, habeant. In hac verò jugatione, vel vocalem vocali, vel conſonantem vocali, vel conſonantem conſonanti, copularunt. Quod paradigmate frequentiores abbreviandi rationes exhibente hic ob oculos ponere lubet.

Abbreviaturæ Runicæ celebriores.

Præcipui ac principales hi ſunt jugationum modi, qvibus, ſi qvi alii in monumentis occurrant, addi & ſuis locis inſeri poſſunt. In hac namq; tabellâ, capitales, principali loco, perpendiculariter ſibi invicem ſubſeqventes, fundamentales quaſi ſunt & ſubſtantiales: reliquæ ſimplices ſummum tabellæ occupantes, adjectitiæ ſeu accidentales; ex qvibus omnes abbreviaturæ ſunt conflatæ.

Literarum ſimplices figuræ quandoq; ſunt abbreviaturæ.

Obſervandum hic venit, qvandoq; fieri, ut una eademq; nota ſimplicis literæ poteſtatem obtineat geminam, ac in unam ex his jugatis ob figuræ ſimilitudinem degeneret. Sic ᛦ quæ nota eſt Y vel R, etiam *an* deſignat; ᚾ quæ nota eſt N, etiam *en* ſyllabam exhibet. Quod tamen peculiari orthographiæ Danicæ lege contingit, qua vocalis conſonanti incluſa, non ſcribi, ſed ſubintelligi quandoq; ſolet. Idem etiam in R crebro uſu venit. Huc quoq; ſpectat ᚬ, quæ licet O vocalem exprimat communiter;

niter: attamen haud raro duplicatum eſt ᚻ ſeu NN Latinum, ut in monumento Tingveldenſi ᛘᚽᚻ Menn. Sic ᛑ loco duplicis ᛏ quandoq; occurrit.

Literæ punctatæ.

Hoc loco de neotericorum invento, literis ſcilicet Dageſſatis ſeu punctatis aliqvid monendum videtur, ſiquidem ad naturam jugatorum qvam proximè accedunt, eò quod ex litera & puncto conflentur; quia tamen poteſtatem puram & ſimplicem obtinent ad ſimplices potius quispiam eas retulerit. Quod etiam à plerisq; factitatum videmus, qui in ſerie Alphabetica, ſua illis aſſignare loca nequaquam dubitarunt.

Woldemari Runæ.

Niſi quis mediam inter utrasq́, naturam ſortitas eas eſſe arbitretur; quod facile conceſſerim, eo quod figurâ ſint compoſitæ; valore vero ſimplices. Sunt autem hæ quarum inventionem Waldemaro ſecundo victorioſo Danorum Regi aſcribunt cuncti; adeo ut *Waldemars Runer* etiamnum vocentur.

ᚤ ᛂ ᚧ ᚵ ᚡ ᛔ ᛐ
Y E TH G V P TH.

Mercatorum ſigna vetuſtiora ſunt literæ jugatæ.

Si vetuſtiora Mercatorum aliorumq; ſigna & ſigilla examinaveris ex hiſce jugatis ortum traxiſſe videbis. Nominis enim proprii & parentis vel cognominis literas primas vel etiam omnes totius nominis apices (ut ſupra oſtenſum) copulantes, ſua conflarunt inſignia majores. In recentioribus vero id minus apparet, tùm quod filii parentum ſibi vendicent ſigna, tùm quod Romanis characteribus jam utantur. Qui tamen huic uſui non ita commode applicantur, eo qvod ductibus curvis ac circularibus ſcateant, qvi vaſis ligneis, aliisq; mercium faſcibus non ita aptè inſculpuntur atq; recti, quibus maxima ex parte conſtant Runicæ noſtræ.

CAPUT VIGESIMUMQVARTUM.

De Diphthongis Literaturæ Danicæ.

De Diphthõgis quid tradendum.

ALterum compoſitarum literarum genus ut attingamus, quod Diphthongos vocant; neqvaqvam varias de

de iis Grammaticorum quæſtiones, an ſcilicet ſint Diphthongi? qvid ſint? an ad literarum vel ſyllabarum claſſem pertineant? agitabimus. Cum noſtri non ſit inſtituti Grammaticorum minutias excutere; ſed Runicæ Literaturæ naturam inqvirere, ac denſiſsimis oblivionis tenebris involutos ejus ductus in lucem protrahere ac æternitati conſecrare. Ea igitur quæ de Diphthongis noſtris tam à Scaldâ, qvam ab aliis fide dignis hauſimus monumentis, quam fieri poteſt, breviſsimis ſumus allaturi, ut quæ noſtratium de iis fuerit ſententia non ignoretur.

Diphthongi ſunt ſyllabæ. Ad ſyllabas à majoribus noſtris relatas eſſe Diphthongos aſſerit Arngrimus Crymogeæ lib. 1. cap. 3. nec diſſentire videtur Scalda. *Lymyngar.* Vocantur verò veteri lingva ᛚᚢᛘᚢᚴ-ᚠᛅᚱ. *Lymyngar* quaſi conglutinatæ: eo quod in iis vocales ita conglutinentur ac combinentur, ac ſi glutine quodam junctæ eſſent. *Tuibliodendur.* Vocantur & ᛏᚢᛁᛡᛚᛁᛆᚦᛂᚴᚦᚢᚱ: *Tuibliodendur* ſeu bilonæ, quod Græco reſpondet nomini.

Diphthongi definitio. Deſcribitur porro Diphthongus à Scalda in hunc modum: ᚦᛁᛒᛡᛐᛆᚴᚠᚢᛋ ᛂᚱ ᛋᛅᛘᛅᚴ ᛚᛘᚢᚴᚠᚢᛘ ᛏᚢᛂᚠ-ᚠᛁᛅ ᚱᛅᚦᚦᛅᚱᛋᛏᛅᚠᛅ ᛁ ᛂᛁᚱᚴᛁ ᛋᛅᛘᛋᛐᛆᚠᚢᚴ· ᚦᛁᚱ ᛂᚱ ᛒᛅᚦᛁᛆ ᛡᛆᛚᚦᛂ ᛅᚠᛚᛁ ᛋᛁᚴᚢ· Diphthongus eſt duarum vocalium conglutinatio in unam ſyllabam, qvarum qvævis retinet ſuam poteſtatem. Quatuor porro in linguâ Latinâ Diphthongos eſſe ait: ſed in Runicâ quinq; *Diphthongi Runicæ quinque.* quas enumerare ubi aggreditur, ſic inqvit: ᚦᛂᛋᛋᛁᛆ ᛂ-ᚱᚢ ᛚᚢᛘᚢᚴᚠᛅᛆ ᛋᛏᛅᚠᛆ ᛁ ᚱᚢᚴᚢᛘ, ᛅ ᚠᚢᚱᛁᛘ Æ, ᚢ ᚠᚢᚱᛁᛆ AU, ᛅ ᚠᚢᚱᛁᛆ E ᛆᚠ I, ᛆᚠ ᛋᛅ ᛂᚱ ᚦᛁᛒᛡ-ᛐᛆᚴᚠᚢᛋ ᛂᚴᛁ ᛁ ᛚᛅᛏᛁᚴᚢ ÆY, ᛅ ᚠᛁᚱᛁᛆ E ᛆᚠ O, ᚦᛅᚦ ᛂᚱ ᛡᛁᚴ ᚠᛁᛅᚱᚦᛁ ᚦᛁᛒᛡᛐᛆᚴᚠᚢᛘ ᛁ ᛚᛅᛏᛁᚴᚢ, ᛆᚠ ᛂᚱ ᛡᛅᚴ ᛂᛁᚠᛁ ᛁ ᚱᚢᚴᚢᛘ· Hæ ſunt Diphthongi Runicæ ᛅ pro Æ, ᚢ pro AU, ᛅ pro E & I, & hæc Diphthongus non eſt apud Latinos, AY: ᛅ pro E & O. Hæc eſt qvarta Diphthongus apud Latinos, qvæ non reperitur in lingvâ Runicâ.

Obſcurior aliqvantò hic autor eſt, ac ſcrupulos injicit

haud

haud leves, adeo ut corruptum arbitrer illum, qvo ego uſus ſum, codicem. Affirmat namq; primò Diphthongos Runicas quinq; eſſe, at ubi earum catalogum inſtituere debet, quatuor ſaltem proponit, ex quibus tamen quartam in Latinâ ſaltem lingvâ; non vero in Runica reperiri docet. Sed cum nec Diphthongorum figura, nec earundem valor ritè & perſpicuè ſit exhibitus, textum depravatum eſſe amanuenſis incuriâ, clarè ſatis patet. Senſus tamen autoris absq; dubio hic erit. Diphthongi Runicæ ſunt quinq; ᛅ pro Æ, ᛆᚢ pro au, ᛂ pro ei, (hoc etenim & ſupra docuit) Æy (cujus figura omittitur) ᚯ pro Oe, quæ Runica non eſt. Si igitur rem æqvâ lance æſtimes, duæ ſaltem figuræ Diphthongorum Runicarum ſunt propoſitæ ᛂ & ᛆᚢ poteſtates quatuor; Æ, AU, EI, ÆY, qvinta omiſſa eſt, aut aſſumenda Oe, quæ licet dicatur non eſſe Runica, ejus tamen æquivalentem habemus Ø, forſan ᚯ exprimendam. Sed ſolitam autoris hic deſideramus perſpicuitatem.

Dogmatis de Diphthongis examen.

Rationem verò Diphthongos conficiendi, & cur in iis quædam vocales præponantur, quædam verò poſtponantur, docere conatur in ſeqventibus, cum ſic inqvit:

Diphthongos conficiendi ratio.

ᛋᚢᛘᛁᛦ ᚱᛆᚦᚦᛆᚱᛆᚱ ᛂᚱᚢ ᚠᛁᚱᛁᚱ ᛋᚴᛁᛒᛆᚠᛚᛦ ᛁ ᛋᛆᛘ-
ᛚᚢᛘᚼᚴᚠᚢᛘ, ᛋᛂᛘ ᛆ ᛅᚠ ᛂ ᛂᚴᚴ ᛋᚢᛘᛁᛦ ᛂᚱᚢ ᛂᛒ-
ᚮᛁᚱᛋᚴᛁᛒᛆᚦᛁᛦ ᛋᛂᛘ ᛂ ᛅᚠ ᛁ ᛅᚠ ᚢ, ᛅᚠ ᛂᚱᚢ ᚦᛂᛁᛦ
ᚱᛆᚦᚦᛆᚱᛋᚮᛆᚡᛁᛦ ᚴᛆᚮᚢᚱᛂᛁᚠᛆ ᚡᛁᚱᛁᛋᚴᛁᛒᛆᚮᛁᛦ
ᛁ ᛋᛆᛘᛆᚴᛚᚢᛘᚢᚴᚠᚢᛘ ᛂᚱ ᚴᛆᛚᛆᛋᚮ ᚼᛚᛁᛅᚦ, ᚼᛆᚡᛆ
ᚼᛁᚴᚢ ᛘᛂᛋᛐᛆ ᚱᛆᚦᚦᛆᚱᚮᛅᛘᛁ ᛘᛆᛗᚱᛁᚴᛋ ᛂᚴᚴ ᚼᛁᚴᛚᛦ
ᛂᚡᚮᛁᚱᛋᛂᚮᚮᛁᚱ ᛂᚱ ᛘᛂᚱᚱᛁ ᛋᚮᛆᚴᚦᛆ ᛁ ᚼᛚᛁᛅᚦᛋ
ᚠᚱᛂᛁᚴ ᚱᛆᚦᚦᛆᚱᛂᚴᛘᛆᛦ. ᛋᛂᛘ ᛆ ᚡᚢᚱ ᛆ ᛅᚠ ᚢ. ᛂᚴ
ᛂ ᚡᚢᚱ ᛂ ᛅᚠ ᛆ ᛅᚠ ᚢ, ᛆᚡ ᚦᚢᛁ ᛆᚦ ᚦᛆᚮ ᚼᛚᛁᛅᚦᛆᚴ
ᛂᚱ ᚠᚱᛆᛂᛁᚴᛘᛆᚱᛂ ᛂᚱ ᛘᛆᛂᚱ ᛒᚱᛁᛅᛋᚮᛂᚴᚢ ᛋᛏᛂᚴ-
ᚦᚢᛦ ᛅᚠ ᚡᚢᚱᛂᛦ ᛋᛏᛂᚴᚦᚱ ᛂᚴ ᚼᛁᚮᚮ ᚺᚠᚱᛆᚱᛆ ᛅᚠ
ᚡᚱᛆᛘᛆᛦ ᛋᚴᛆᛒᛆᚮ ᛅᚠ ᛘᛂᛁᚱᛆ ᚼᛂᚡᚢᛦ ᚱᚢᛘ ᛂᚱ
ᚮᛅᚴ ᚼᛆᛂᚠᚱᛆ ᚦᛆᚦ ᚼᛚᛁᛅᚦ ᚡᛁᚱᛁᛦ ᛆᚮ ᛋᛂᚮᚮᛆ ᛁ
ᛋᛆᛘᛚᚢᛘᚺᚴᚠ ᛂᚱ ᚡᚢᚱᛘᛆᚱ ᛋᚴᛆᛒᛆᛦ ᛂᚴ ᚼᛁᚮᚮ
ᛂᛒᚮᛂᚱ ᛂᚱ ᚡᛅᚱᛘᛂᛁᚱᛆᛦ.

Quædam vocales ſunt præpoſitæ in conglutinatione, ut A & E, quædam poſtpoſitæ ut E & I, O & U. Et hæ quidem vocales naturaliter in conjunctione anteponuntur, qvæ ſonum ſuum habent in extimis ſoni organis in homine. At illæ poſtponuntur, qvæ propinqviores ſunt enunciationi ſoni. Ut A prius qvam U in Au, E prius quam O & U in Eo, Eu. Quia ille ſonus eſt vicinior qvi pectori propinqvior, & prius fit quam craſsior ille, qui in anterioribus formatur. Non videtur hoc autoris ſtudium, ab organis voci dicatis, differentiam ac prolationem literarum deſumendi, vituperandum. Siqvidem à cauſis naturalibus depromptum, & aliorum, qui in eo ſtrenuè deſudarunt, ad laſsitudinem usq; defatigavit ingenia. Verum qvo minus mentem autoris exactè aſſeqvamur facit codicis, qvo uſi ſumus antiqvitas minusq; exacta ſcribendi ratio.

Vocalium differentiæ ex ſoni organis ſumptæ.

Sed qvia ex profeſſo Diphthongorum doctrinam tractandam proponit; rationes non omittit, qvibus freti in lingvam noſtram Diphthongos introduxerunt, dum in hunc modum pergit: ᛆ ᛚᛆᛐᛁᚴᚢ ᛂᚱ ᛑᛁᛒᛐᛆᚴᚵᚢᛋ ᚠᚢᚱᛁᚱ ᚦᚱᛁᛆᚱ ᛋᛆᛦᛁᛆ ᚠᚢᚴᚦᚢᛘ. ᚠᚢᚱᛁᛆ ᚼᛚᛁᛆᚦ ᚠᛂᚠᚱᚦ, ᛆᚠ ᛋᚢᚴᚦᚱ ᚠᚱᛆᛂᚼᚴ ᛆᚠ ᛋᛆᛘᛘᛆᚴ ᛋᛂᛆᛐᛁᚴᚠ. ᛂᚴ ᛁ ᚴᛆᚱᚱᛂᚴᚢ ᚠᛆᚱ ᛐᚢᛁᚴᛆᛆ ᛋᛆᛦᚱ, ᚠᛆᛆ ᚠᚱᛆᛂᚼᚴ ᛆᚠ ᚼᛚᛆᚦ ᚠᛂᚠᚱᚦ. ᚠᚢᚱᛁᛆ ᚠᚱᛆᛂᚼᚴᛆᛆ ᛋᛆᛦᛆᛆ ᛂᚱ ᛑᛁᛒᛐᛆᚴᚠᚢᛋ ᚠᚢᚴᚦᛁᚴᚴ ᛁ ᚴᛆᚱᚱᛂᚦᚢ, ᛋᛂᛘ ᛁ ᚦᛂᛋᚢᛘ ᚴᛆᚠᚴᚢᛘ ᛘᛂᚱ ᛆᚠ ᛋᛂᚱ, ᛆᛐ ᚠᚱᛂᛁᚴᛆ, ᚦᛆᚴ ᚠᚱᛆ ᚠᛆᚱᚴᛆᚠᚴᚢᛘ ᛋᛂᚱ ᛆᚠ ᛘᛂᚱ ᛆᚠ ᛆᚦᚱᚢᛘ ᚦᛁᛚᛁᚠᚢᛘ. ᛂᚴᚴ ᚠᚢᚱᛁᛆ ᚼᛚᛆᚦᛋ ᚠᛂᚠᚱᚢᛘ ᛂᚱ ᛑᛁᛒᛐᛆᚴᚠᚢᛋ ᚠᚢᚴᚦᚢᛘ ᛋᛂᛘ ᚼᛂᚱ ᛚᛂᚠᚱ ᛂᚠᚱᚦᚢᛁ ᚠᛂᚠᚱᛆ ᛐᛁᛦᛁᛆ ᚼᛚᛆᚦᛆ ᚼᛂᛚᛘᛂᚱ ᛂᚴ ᛚᛆᛂᚠᚱ. ᛆᛂᚠᚱ. A Latinis tribus de cauſis excogitata eſt Diphthongus: propter ſoni concinnitatem, diſtinctionem & compoſitionem. Sed in lingva Septentrionali, duabus de cauſis, propter diſtinctionem & concinnitatem ſoni. Propter diſtinctionem inventa eſt Diphthongus in lingvâ Septentrionali, ut in hiſce Mer, Ser, quo fiat ſeparatio in antedi-

Diphthongi cur à Runis inventæ?

tedictis Ser & Mer (legendum videtur Sier & Mier, alioqvin hic nulla Diphthongus) aliisq́; ſimilibus, ſed propter ſoni concinnitatem inventa eſt Diphthongus, ut Lógr, órgr, quia ſuavius videtur ſonare qvam Lægr, ægr. Quo pacto Diphthongus ob ſeparationem vel diſtinctionem ſit inventa dubitare quis poſſet, cum ejus natura in conjunctione & conglutinatione duarum vocalium cóſiſtat, qvæ ſeparationi adverſatur. Sed abſq́; dubio illam autor intelligit ſeparationem, qvâ diverſas voces vocalibus iisdem conſtantibus ſoni facit diſtinctionem, ut videlicet aliter pronunciandum ſit Mi-er ſeparatis E & I, aliter Mier, in Diphthongum iisdem vocalibus coaleſcentibus. Sed de Diphthongis ex præſcripto Scaldæ hæc ſuffecerint.

Diphthongus quomodo ob ſeparationem inventa.

CAPUT VIGESIMUM QVINTUM.

De modo ſcribendi Danorum.

QUatuor fuiſſe uſitatiores variarum gentium ſcribendi modos eleganter & doctè oſtendit clariſsimus Gerardus Voſsius de arte Gramm. lib. I. cap. XXXIV.

Quatuor modi ſcribendi veterum.

Primus, qvi fit à dextra in ſiniſtram, qvo uſi ſunt Hebræi, I.
Chaldæi, Syri, Arabes, Ægyptii. Secundus, cùm primò II.
à dextra ſiniſtrorſum ſcribitur, & ubi ad ſiniſtram paginæ partem deventum, inde dextrorſum recurritur. Qui mos antiqviſsimis Græcis fuit in uſu, eumq́; βουστροφηδὸν voca-
runt. Tertius vulgatus eſt, à ſiniſtra dextrorſum; qui Græ- III.
cis, Latinis, & pleriſq́; Europæis familiaris. Quartus à IV.
ſummo ad imum; qvo uſi ſunt incolæ Trapobanæ & etiamnum utuntur Indi, præſertim Sinenſes, à qvibusdam Tæpocon dictus. Æthiopibus hunc modum familiarem fuiſſe docet Alexander ab Alexandro Genial dier. lib. 2. c. 30. Quintum modum, quo non modo deorſum, ſed & redeundo mox ſurſum, βουστροφηδὸν, in uſu non fuiſſe arbitratur.

Quintus an in uſu.

At hoc ſi de literis in membranis & chartis exaratis ſolum intelligat, forſan concedendum: ſed ſi de iis quas ma-

Apud Danos plures modi occurrunt.

jores noſtri ſaxis & cautibus inſculpſerunt, intellectum qvoq; velit, aſſenſum præbere neqveo. Monumenta n. antiqviora patriæ diligentius perluſtranti, non hic modo, ſed & alibi plures occurrent, de qvibus neceſſariò aliqvid monendum duxi; cum tanta ludant varietate, ut datâ operâ eâ certaſſe videantur, noſtrates.

Primus. A dextra in ſiniſtram, nullum noſtratium exaratum vidi, quamvis in tabula Bureana quædam extent, an animi cauſa ita ſcripta, an verò è ſaxis eruta, ignoro. Niſi forſan ſaxum Aveuſloenſe in Fionia huc referre viſum ſit, quod duplicem continet inſcriptionem, quarum una à dextris, altera à ſiniſtris incipit & in intermediam vocem, qvæ in utraq; repetenda, finitur.

Secundus. Nec ſecundum modum, quem *βουστροφηδὸν* vocant, in qvo à dextra ſiniſtrorſum ſcribitur, & deinde dextrorſum recurritur, noſtratibus familiarem fuiſſe, ex Monumentis quæ hactenus ad me delata ſunt, colligere valui.

Tertius. Tertio verò, utpote vulgato, jam nobis complura exarata cernuntur. In Selandia: Orethinganum. In Scania: Leragrienſe. In Cimbria: Allingenſe, Grenſtenenſe, Jellingenſia & alia. Quæ omnia à ſiniſtris initium capiunt, & more Romanis conſueto, ad dextram pergunt. Sed *βουστροφηδὸν* ſunt & hujus generis quæ ad *βουστροφηδὸν* referri poſſe videntur, qvale eſt Tuorupenſe in Cimbria. Incipit enim à ſiniſtris, & ubi ad dextram pervenit, recurrit ad ſiniſtram.

Quartus. Quartum, qvo à ſummo ad imum, non recurrente ſurſum ductu, ſimpliciter ſribunt, noſtratibus familiarem haud fuiſſe arbitror, qvod ejus nondum viderim exempla.

Quintus. At qvinti, qvem Voſsius dari negat, *βουστροφηδὸν* nempe à ſummo ad imum, exemplum clariſsimum habemus in Clementino monumento primo in Boringholmo extante. Sculptura characterum, à ſummo lapidis incipit à dextra, hinc ad imum pergit, qvo ubi pervenit, ad ſummum recurrit & mox in ſpiras volvitur. Nec dubito quin alibi plura ejus generis extent.

Modo-

Modorum à Voſsio propoſitorum, hæc ſunt exempla apud nos extantia: jam alios videamus ab ipſo non tactos.

Ab imo ad ſummum, unico tractu, exarantur in Cimbria: Gunderupenſe primum & Haverſloenſe. Pluribus tractibus non recurrentibus, in Selandia: Trygveldenſe. In Scania: Opagrienſe, Fulienſe. In Lalandia: Brignicenſe. In Cimbria: Brynderſloenſe. Ab imo ad ſummum recurrentibus, βουστροφηδὸν more, verſibus, exarantur in Selandia; Sandbyenſe. In Scania: Stróenſe primum. In Fionia Ronningenſe, Flemloſenſe. In Lalandia: Tiletſenſe, Scolengenſe, Tirſtadenſe. In Cimbria: Hermindanum, Longenſe ſecundum, Gunderupenſe ſecundum. Eſt & in Bornholmia Clementinum ſecundum, quod duplicem inſcriptionem oſtentat, quarum altera à dextra baſeos incipit, & aſcendendo, ut βουστροφηδὸν, recurrit per ſecundum lapidis latus, & demum aſcendit in tertio: altera à baſeos ſiniſtro incipit, & pari modo tria perreptat latera, usq; dum deſinat in eodem latere, in quo prior. *Sextus.*

Circularem ambitum abſolvit, in Cimbria, Glenſtrupenſe. In Norvegia, in Diœceſi Aſloenſi: Holmenſe. Inter Boringholmica; Nicolaitanum primum, & in ejus meditullio crucis in modum decuſſatim pars inſcriptionis legitur. Circularem verò baſin columnæ cingit inſcriptio Vregerſlevienſis in Cimbria. *Septimus.*

Semicirculum conſtituunt, ab imo ſiniſtri lateris ad imum dextri, per apicem transcurrentia: In Selandiâ: Alſtedenſe. In Scania: Waldkieranum, Stróenſe ſecundum, Gorſtangenſe, Aſumenſe, Scorbyenſe, Huneſtadenſe, Vedmanshójenſe, Foſsienſe, Holmenſe, Loſenenſe. In Boringholmo: Aakirkebyenſe, Aakierenſe primum, quod in medio tractum habet, à vertice in imum tendentem, Aakierenſe ſecundum, Laurentianum, Gyldenagrenſe. In Cimbria Randruſienſe, Hunenſe, Gudingenſe, Oddummenſe. Ab imo dextri lateris, ſiniſtrorſum ſemicirculum conſtituunt in Fionia: Allerupenſe. In Cimbria Huorum- *Octavus.*

men-

menſe. Semicirculari ſemel ac ſepius recurrente per ſpiras tractu, extant in Scania: Biergeſöenſe ſecundum, Kióbingenſe, Siórupenſe, Hun ſtadenſe. In Boringholmo: Nicolaitanum. In Cimbria: Hobroenſe, Tuordrupenſe.

Nonus. Quadrato per limbum ſaxi tractu, viſitur in Scania: Alrumenſe, Tulſtrupenſe. In Cimbria: Gieſingholmenſe. Sed duo ſaltem quadrati latera oblongiora exorn nt in Scania: Hobyenſe. In Cimbria: Gellerslóvenſe. Unum verò & ſummum in Scania; Lóſenenſe primum.

Decimus. Trigoni formam exhibet inſcriptio Biergeſöenſis prima, in Scania.

Undecimus. Crucis ideam, decuſſatim ſe ſecantibus lineis, exhibet in Norvegia, Diœceſi Aſlœnſi, Toſſogenenſe, & in Scania: Liſterenſe.

Duodecimus. Transverſim per ſaxi corpus, ab uno latere in aliud pergit notarum ſeries in monumentis Scanicis: Hobyenſe & Storkiano. In Fionico Albeccenſi.

Hæc exempli loco adducere lubuit ex iis qvæ noſtra de Monumentis Danicis delineata exhibent commentaria; qvibus omnibus etiam hodierna die fidem conciliat ocularis inſpectio. Quibus ſi opus eſſet, ex Norvagicis plura addi poſſent, ſed hæc ſufficienter potiores veterum Danorum literas exarandi modos ob oculos ponunt.

Ex ſuperioribus v. præſertim iis qvæ de quinto modo diximus, liqvet, non planè exorbitaſſe Zvingerum lib. 1. Vo-
Zvingerus defenditur. lum. IV. ubi ait: *Secundum longitudinem à ſummo ad imum, & hinc rurſus aſcendendo, veluti per ſpiras (quas Sol annuo motu, per Zodiacum facere dicitur) ſcripſiſſe Gothos veteres in ſaxis vetuſtiſſimis, quæ etiamnum exſtent.* Quod locum Olai Magni attinet, ex qvo hæc collegiſſe videtur, is extat lib. 1. cap. XXIX. editionis Romanæ, ubi hæc leguntur: *Scripturæ verò à dextro latere, in pede Saxorum inchoatæ, usq; in verticem, & tandem reflectendo, in ſiniſtro pede finitæ, vel iterum eodem ordine interius elevatæ, depreſſæq; terminantur.* Quibus modum βουστροφηδὸν, qvo ab imo ad ſummum, & à ſummo ad imum recurrendo li-

teræ

teræ exarantur & alternis verſibus, nunc aſcendendo ductꝰ trahuntur delineare videtur. At lib. 1. cap. VII. nihil plane habet qvod huc ſpectet; ſiqvidem de neceſſaria ventorum cognitione inſcribitur, & de ventis per univerſum agit capitis diſcurſum; verum capite XXXVI, ad qvod Voſsium reſpicere arbitror, hæc leguntur: *His itaq; (ut in Hiſtoria chariſſimi fratris mei Joannis Magni antecesſoris archiepiſcopi Upſalenſis lib. 1. cap. VII. habetur) res geſtas lapidibus imprimentes, ſempiternæ memoriæ tradiderunt.*

Errare igitur liquet Hermannũ Hugonem (à qvo forſan deceptus Voſsiꝰ) qui de prima ſcribendi origine cap. 8. hunc ſcribendi modum falſo Gothis attribui ait à Theodoro Zvingero. Cum liquidus ſatis ſit locus libri 1. cap. 29. Immerito concludit Olaum nuſpiam hoc ſcribere. Nec ulliꝰ momenti eſt ratio Hugonis ex Vulcanio adducta, in hunc modum: *Certiſsime autem lapſum eſse Zvingerum oſtendit Bonaventura Vulcanius libello de literis Getarum ſeu Gothorum, ubi omnes eorum inſcriptiones ſcriptæ ſunt à lævâ ad dextram in latum, more noſtro vulgari, nulla omnino à ſummo in imum per verſus.* Verum non animadvertit Hugo à Vulcanio non niſi tria adducta eſſe monumenta ex numero tam immenſo, eaq; non integra, nec eo modo qvo in ſaxis conſpiciuntur. Primum qvidem Trygveldenſe, ab imo ad ſummum inſcriptionis exaratam adhuc hodie oſtendit ſeriem, ut in monumentis Selandiæ oſtendimus, ſaxo ipſo ad vivum expreſſo: reliqva duo Jellingæ extantia, qvo ſitu ſuos teneant characteres, docebunt Cimbrica noſtra. At ſupra à nobis citata monumenta, varietatem ſcribendi majorem oſtentant, qvam Hugo, omnibus ſuis modis poſsibilibus eodem capite allatis, excogitare potuit. Nec majoris momenti eſt ratio tertia, qvâ Zvingerum hallucinatum oſtendere conatur, qvia ſcilicet aberravit in voce Tæpocon, aſſerens eum eſſe modum quo Hebræi ſcribunt à dextra in lævam. Sed eum hic erraſſe nondum demonſtravit Hugo. Vocem enim hanc paulò antè enodaturus, nihil adducit præter varias ejus lectiones apud

Herm. Hugonis error.

autores, quid verò ſit, non docet. Sed qvæ ſeqvela, Zvingerus erravit in voce Tæpocon, ergo in aliis? Hugo erravit in loco Olai M. citando, ergo in aliis omnibus ejusdem libri. Gerræ.

Interim tamen ex iis quæ ſupra ſunt allata, liqvido patet, Danos noſtros, non uno tenore literas ſuas ſaxis inſculpſiſſe, ſed plærisq; ab aliis gentibus uſitatis, ſuos peculiares addidiſſe modos.

CAPUT VIGESIMUM SEXTUM.

De Materia cui literas ſuas mandare ſolebant Dani.

Dani literas ſaxis incide-runt.

FReqventiſsimam materiam cui mandarunt literas ſuas & qvicqvid æternitati conſecratum voluerunt Dani, fuiſſe duriſsima ſaxa & cautes, ex relictis abunde liqvet. Ejusq; evidentiſsimum perhibet teſtimonium Saxo Grammaticus, in præclari operis hiſtorici præfatione, dum hæc refert. *Nec ignotum volo, Danorum antiqviores, conſpicuis fortitudinis operibus editis, gloriæ æmulatione ſuffuſos, Romani ſtyli imitatione, non ſolum rerum à ſe magnificè geſtarum titulos exquiſito contextus genere, veluti Poëtico qvodam opere perſtrinxiſſe, verum etiam majorum acta patrii ſermonis carminibus vulgata, lingvæ ſuæ literis ſaxis ac rupibus inſculpenda curaſſe.* Quod exemplis paſsim illuſtrare non veretur, & quidem in eadem hac præfatione, paulo poſt, rupem deſcribit literatâ ſerie res geſtas Regis Haraldi Hyldetandi continentem, qvæ tamen ejus ævo adeò erat protrita, ut legi aut intelligi contextus haud potuerit. Sed ipſum audiamus. *Apud Blekingiam apta meantibus rupes mirandis literarum notis interſtincta conſpicitur. Siquidem à meridiano mari in deſerta Verundiæ, petroſa porrigitur ſemita, qvam binæ lineæ exiguo diſcretæ ſpacio, protractis in longum ductibus amplectuntur. Inter quas medium loco planum factis ad legendum figuris, undiq; ſcilicet exaratum oſtenditur. Quod licet adeo ſitu*

Rupes Hyldetandi.

inæqvale exiſtat, ut modo montium alta proſcindat, modo vallium ima prætereat, eodem tamen tenore literarum veſtigia ſervare dignoſcitur: quarum ſignificationem Rex Woldemarus ſacri Canuti fauſta proles admirationis cauſa cognoſcere cupiens miſit qui rupem permeantes, patentium illic characterum ſeriem curioſiori indagatione colligerent, ac poſtmodum virgulis quibusdam, ſub iisdem formarum apicibus adnotarent. Qui ideo nihil ex iis interpretamenti comprehendere potuerunt, quod ipſa cælaturæ concavitas, partim cæno interlita, partim commeantium adeſa veſtigiis, figuratæ protractionis ſpeciem, obtrito calle confuderat. Unde conſpicuum eſt, etiam petrinæ ſoliditatis rimas diutino madore compluitas, aut ſordium colluvione, aut irrigua nimborum inſtillatione concreſcere. Hoc autem monumentum ab eodem lib. VII. expreſſe Haraldo Hyldetando tribuitur. *Is enim*, inqvit ibidem, *in monumentum patris ejus res geſtas apud Blekingiam rupi, per artifices mandare curæ habuit.* Aliud exemplum adducit lib. IX. ubi Regnerum Lodbrog Regem animoſiſsimum in Biarmia victorias ſuas ſaxis incidi curaſſe refert, hac verborum periodo: *Biarmorum Rege interfecto, Finnorum verò fugato, Regnerus ſaxis rerum geſtarum apices præ ſe ferentibus, hisdemq; ſuperne locatis, æternum victoriæ ſuæ monumentum affixit.* Sed ejus generis ſaxa cum paſsim ſint obvia, pluribus id demonſtrare minus hic neceſſarium; præſertim cum in libris Monumentorum Danicorum ex profeſſo id agamus. Rectè qvocirca clariſs. Voſsius lib. 1. de arte Grammatica cap. XXXVIII. aſſerit *Danos literis ſuis quas* RUNER *dixêre non in ligno modo, ſed & cautibus incidiſſe geſta majorum.*

Victoriæ Regneri Lodb.

Et hoc quidem non Danis ſolum, ſed & aliis populis antiqviſsimum fuit literarum ſubjectum. Teſtis namqve locuples eſt Joſephus antiqvit. Judicarum lib. 1. cap. III. Sethum aut ejus poſteros duas erexiſſe columnas lapideas, qvibus rerum cœleſtium diſciplinam inſcripſerunt, & ne ullis tempeſtatum injuriis obnoxia eſſet, ad poſteros pro-

Antiquiſſimi literas inſcripſerunt lapidibus.

pagarunt. Teſtis ipſe ſpiritus DEI, Exod. 24. ỷ. 12. & cap. 31. ỷ. 18. ubi DEUS mandata ſua lapideis tabulis inſcripta Moiſi tradidit, idemq; repetit cap. 34. ỷ. 1. & ſeq.

Ægyptii ſaxis literas ſuas inſcripſerunt.

Ægyptii quoq; primitus ſaxis notas ſuas hieroglyphicas mandavére teſte Lucano lib. 3.

Nondum flumineas Memphis contexere biblos
Noverat, & ſaxis tantum volucresq; feraq;
Sculptaq; ſervabant magicas animalia lingvas.

Obeliſci Romani.

Hujus clariſsima exempla adhuc ſuppeditant Obeliſci ſtupendæ magnitudinis ex Ægypto allati & Romæ in Vaticano & propè eccleſiam S. Joannis Lateranenſis maximis ſumptibus erecti.

Nec Græcis aut Romanis hæc ratio diſplicuit, ut præter infinita paſsim obvia monumenta, clarè teſtatur Horatius lib. 4. ode. 8.

Inciſa notis marmora publicis.

Res igitur qvas majores noſtri ad poſteros volebant transmiſſas & æternitati conſecratas, ſaxis & cautibus commendabant. Minoris verò momenti, qvæ amicis communicabant aut in familiari uſu eſſe volebant, lignis, oſſibus aut cornubus mandabant.

Dani lignis quoq; literas inſcripſerunt.

De lignis expreſſus eſt apud Saxonem locus lib. 4. de Fengone ubi agit: *Proficiſcuntur*, inquit, *cumeo bini Fengonis ſatellites literas ligno inſculptas (nam id celebre quondam genus chartarum erat) ſecum geſtantes, qvibus Britanorum Regi transmiſsi ſibi juvenis occiſio mandabatur.* Quin & in archivis meis ejus generis lignum teneo, quod amatorias literas continere videtur, de quo Monumentorum Danicorum libro quarto à nobis actum. Id præterea evincunt antiqviſsimorum Faſtorum Danicorum varia genera, figuris & notis diſcrepantia, partim lib. 2. Faſtorum Danicorum expreſſa; partim penes me aſſervata. Nec id ignoravit Venantius Fortunatus lib. 8. Epigram. 18. de literis noſtris hæc proferens.

Barbara fraxineis pingatur RUNA *tabellis*
Quodq; papyrus agit, virgula plana valet.

De

De eo M. Brynolphus in notis in Saxonem M.S. *Antiqui ſuas Runas hoc eſt literas tabellis ligneis quas* Spiold Kefle *nominarunt commiſerunt, non atramento, pigmento, aut colore illitas, verum cultellis inciſas. Quod veteres Athenienſes factitaſſe ex Agellii lib. 2. cap. 12. ſuſpiceris. Atq; hanc inciſionem* ad rita, *vel* ad riſta *vocitaverunt, quod eſt leniter incidere, unde jam colligo ſine circellis & arcubus omnes illorum characteres extitiſſe, ac* B *quod nunc Runicum afferri ac exhiberi ſolet, novitium ac Latinum* P *eſſe, olim ſic ſcriptum* K, *ut non minus forma quam vi* K *ἐξυμένον* ſtungun plaſtur *referret. Similiter* R *antiquitus tali figura* R, *nempe ſic multo commodius expeditiusq; lignum incidi omnes norunt.*

Nullum vero lignorum genus apud nos extantium fuiſſe arbitror, quod (modo figurarum impreſsionem non reſpuat) non hiſce uſibus deſtinaverint, ut fuſius capite primo hujus libri à nobis demonſtratum. Hoc rudibus Italiæ populis, qvos Ennius Caſcos vocat, in uſu qvoq; fuiſſe teſtis eſt Hieronimus ad Nitiam, *qui ante chartæ aut membranarum uſum, aut in dedolatis è ligno codicillis, aut in corticibus arborum mutua Epiſtolarum alloquia miſsitabant.* Hoc ſenſu Juvenalis:

Vana ſupvacui dicens chirographia ligni,

Et Ovidius 2. de Ponto:

Nec mea fallaci conjuncta eſt gemma ſigillo,
Mendaces lignis impoſuiſſe notas.

Hinc eſt qvod portatores earum tabellarios, & ſcriptores à libris arborum librarios vocaverint. Hinc etiam codices dicti à caudice.

Oſſa verò & cornua, præſertim Alcis & Rangiferorum, literarum qvoq; ſculpturas admiſiſſe ex Faſtis in iis exaratis & ad me delatis colligo. *Cornubus & oſſibus literæ Danicæ inſculptæ.* In mandibulæ triquetræ majoris alicujus piſcis limbo, delineatam dierum anni ſeriem aliaq; Faſtos concernentia, cuivis petenti oſtendere poſſum. Libellum quendam tredecim conſtantem foliis ſeu potius aſſerculis, aut laminis oblongis, qvatuor polli-

cum circiter longitudine, unius verò latitudine, ex Alcis aut Rangiferi cornib⁹ fabrefactis, poſsidebat illuſtris & generoſiis Dn. Cancellarius, CHRISTIANUS FRISIUS de Kragerup; cui miro artificio, miraq; characterum fabrica, dies feſti, aliiq; totius anni curriculum complentes ſunt inſcripti. Quin ejus generis complures alii alibi extent non dubito.

Literæ Runicæ in auleis acupictæ. Rariora omittimus; in auleis namq́, & tapetibus acu à nobilioribus matronis pingi quoq; ſolere noſtrarum literarum characteres oſtendit mappa quam inter *κιμήλεια* ſervo, qvæ pluribus libro VI. Monumentorum Danicorum delineabitur.

In campanis fuſæ Runæ. In campana Urdalenſi, Diœceſis Stavangrienſis in Norvegia, noſtris literarum notis fuſum eſſe nomen artificis, qui eam fabricavit ibidem pluribus demonſtrabitur.

Sic ſcribit Herodotus ſe apud Thebas Bœotias in Iſmenii Apollinis templo literas cadmæas in tripodibus quibusdam inciſas vidiſſe.

In membranis & chartis ſcriptæ Runæ. Membranis & chartis uſos eſſe medii ævi ſcriptores noſtrates arbitror, quamvis eorum Volumina perierint & ad nos non pervenerint. Nondum enim antiqviorem videre mihi contigit autorem, qvi planè & ex omni parte literis Runicis in membrana aut charta fuerit exaratus. Præter præclarum illum in membrana vetuſtiſsima exaratum Legum Scanicarum codicem, qui ſimul circa calcem & Regum Danorum ſeriem & conjugia, limites qvoq; inter Daniam & Sveciam conſtitutos, elegantiſsimè literis noſtris Runicis planè deſcriptos habet. Quo elegantius monumentum in hoc genere an uſpiam reperiatur dubito. Faſti enim iſti, qvos lib. III. Faſtorum Danicorum delineavi, licet libelli figuram præ ſe jam ferant, attamen eandem faciem olim non obtinuiſſe; ſed in una continua membrana exaratos fuiſſe, ibidem demonſtravi. In vetuſtiſsimis legum codicibus M.S.S. Edda item & Scalda carmina quædam, Rithmos, periodos item qvasdam Runicis characteribus exaratas legiſſe & annotaſſe me memini; ſed qui pla-

nè

nè & omnimodè hiſce conſtaret, nullus adhuc ad me delatus eſt codex, excepto eleganti Legum Scanicarum Volumine, ut ſupra diximus. De recentioribus nuper in Svecia & alibi, typis Runicis deſcriptis tractatulis non loqvor: Illi enim in multorum ſunt manibus & antiquitatem ſapiunt planè nullam, qvocirca de illis minus ſumus ſolliciti. Lapides igitur, ligna, oſſa, cornua, ea fuerunt quibus literarum ſuarum notas potiſsimum credere volebat vetuſtas, aliis non niſi raro & ornatus potiſsimum cauſa.

CAPUT VIGESIMUM SEPTIMUM.

Qva lingva conſignata ſint Monumenta quæ in Dania viſuntur.

PRæter ea qvæ hactenus de majorum noſtrorum tradidimus Literaturâ, alia adhuc reſtare videntur, quæ antiquitatum Danicarum ſtudioſo, in monumentorum enucleatione, remoram injicere ſolent haud parvam; de qvibus ſi heic pauca monuerimus, non omnino fruſtra nos laboraturos confidimus.

Cum etenim ea qvæ hactenus docuimus, eo potiſsimum colliment, ut è tenebris eruta Literaturâ Danica, relictorum monumentorum enucleationi inſervire poſsint, nihil omnino omittendum duximus, qnod ad ſcopum præfixum deducere poſsit. *Scopus hujus libri.*

Qui igitur extantium adhuc cipporum, ſtatuarum, & ſaxorum inſcriptiones legere & intelligere geſtit, neqvaqvam omnia, ad modernam vocum faciem accommodabit: aut priſcas loqvendi formulas, ex iis qvibus jam utimur, æſtimabit: ſed veteris lingvæ guarus, ad ejus normam ut ſingula dirigat neceſſum eſt. *Lingva Danica antiqva cõſcripta ſunt monumenta.*

Tantum enim vel quadringentorum annorum curriculo, à priſtinâ ſuâ & pronunciatione, & idiotiſmo, illud qvod jam tenemus degeneravit idioma, ut qvi vel legum codices vetuſtiores, vel alia Volumina, non uſq; adeò magnam præ ſe ferentia antiqvitatem inſpexerit, non poteſt *Lingvæ Danicæ mutatio.*

non

Linguæ omnes mutationem paſſæ ſunt.

non tantam diſcrepantiam admirari. Atq; id qvidem, ſi nobis ſolis contigiſſet, majori res digna eſſet admiratione: nunc vero cum nullam penè lingvam [iis exceptis qvibus divina ad nos defluxêre eloqvia] fatalem hanc mutationem effugiſſe videamꝰ; qvid mirum & noſtræ id uſu venire? Gallicam reſpice, Latinæ Italicæ & Germanicæ eſt miſtura: Germanica Latinis, Gallicis & Italicis eſt inqvinata: Anglica Danica eſt & Gallica.

Lingua Germanica qualis.

De Germanica audi Trithemium in præfatione libri 3. de Polygraphia diſſerentem: *Uſus loquendi non regulatus qvantum apud ſolos Teutonicos in ſexcentis annis ſit variatus, nemo cito æſtimabit, qui Otfridum Wisburgenſem Monachum in carminibus lingvæ Germanicæ ſæpius non relegit. Mare fluit & refluit, homines ſemel morientes non amplius præſentem revertuntur ad vitam: ſuccedunt moribus mores, & ſemper ad molliora vigor animorum mortalium decidit. Quis hodie apud Græcorum priſcos æmulatores Germanos antiquam idiomatum tenet notitiam? Chronicis & veterum hiſtoriis Francorum, Hunibaldus, Doracus & reliqui ſcriptores, qui annis nos mille præceſſerunt multa, & carmine priſco & proſa ſermonis Teutonici ſuis ſynthematibus dicta miſcuerunt: quæ hodie intelliguntur à paucis. Quid loqvor de temporibus antiqvis, cùm proprium idioma noſtrum apud Francos orientales, Svevos, Bavaros, Rhenenſes, Moſellanos, Colonienſes, Saxones & Toringos notabilem variationem quotidie ſuſcipiat? Mutantur in tempore homines, variantur & mores; mutantur animi, variantur & veſtes: lingvarum alteratur ſimplicitas, & priſca variatur idiomatum proprietas, & nihil ſtabile reperitur in humanis.*

Linguæ cur mutatæ.

Vicinorum commercia, populorum migrationes, elegantiæ ſtudium, quæ ſibi in Idiomata imperium vendicarunt, heic primas obtinuerunt. Qui igitur veteris linguæ noſtræ rudis planè ad Monumentorum acceſſerit enucleationem, haud pauca inveniet qvorum ſenſum vix ac ne vix quidem aſſeqvetur.

Hæc autem de qva loqvimur lingva, nuſpiam in ſeptentrione purior adhuc aſſervatur qvam in Iſlandia Daniæ Inſula famoſiſsima. Cujus incolæ præterqvam qvod exterorum commerciis minus eam depravari ſint paſsi: ab omni ævo varias, tum popularium ſuorum, tum reliqvorum Aqvilonarium res geſtas, eâ conſignando, incorruptam & apud ſe ſervarunt, & ad poſteros transmiſerunt. Quo nomine à Saxone noſtro in præfatione ſuæ hiſtoriæ ſummopere commendantur, in hunc modum de iis diſſerente: *Nec Tylenſium induſtria ſilentio obliteranda, qui cum ob nativam ſoli ſterilitatem luxuriæ nutrimentis carentes, officia continuæ ſobrietatis exerceant, omniaq; vitæ momenta ad excolendam alienorum operum notitiam conferre ſoleant, inopiam ingenio penſant. Cunctarum qvippe nationum res geſtas cognoſcere, memoriæq; mandare, voluptatis loco reputant: non minoris gloriæ judicantes alienas virtutes diſſerere, quam proprias exhibere.*

Islandi linguam antiquam Danorum tenent.

Islandorum industria.

De hujus autem lingvæ origine, quamvis alii aliter diſputent, placet tamen qvænam fuerit ſaniorum de ea ſententia, verbis Johannis Lyſcandri in medium proferre. Sic igitur ille Antiq. Danic. Sermone IV. *Ac de Cimbrorum idiomate, qui Balticum nunc incolunt Oceanum, plurimos audivi Danorum diſputare. Germanica ne ea ſit propemodum, an ex Germanicâ compoſitâ, & placuit pluribus Germanicam non eſſe origine omnino; ſed ex Teutonica & veteri mixtam. Jamq; proceſſu temporis plus ex Germanica novi accipere. Veterem autem, inqviunt fuiſſe Hebræi ſermonis aliqvam dialectum, qvod ubi non dubiis videtur multi rationibus placuit hoc ipſum obſervare. Primum qvidem iſtam opinionem antiquiſſima vetuſtiſſimorum Ducum & Regum nomina confirmare ſane poſſunt, quæ omnino Hebraica ſunt, nihil quicquam cum Teutonum lingva commercii habentiâ, qvalia ſunt Dan, Humblus, Loth, Lotherus, Gormo, Togorma & ſimilia uſitatiſſima. Aliud tamen majus firmiusq; adjiciunt. Linguam Gothorum ſane Germanicam videri; ſed in omnibus nequaquam*

Lingua Danica qvalis ſit.

Lingva Danica vetus eſt Hebrææ dialectus.

Cimbrorum lingua communicat cum Hebrææ.

Lingua Cimbrica cum diſcrepat a Teutonica Hebrææ communis ſit.

communicare. At ſi quando ſermo Gothicus Cimmericusvè à generali Teutonum idiomate manifeſtè diſſentire videatur, tum vocem illam extemplò Hebraicam fieri: Hebræamve illicò ſapere antiquitatem. Quod in pluribus probatum eſt, & nos exemplo idem didicimus. Puerum aut filium Teutones Kindt *dicere ſolent, id qvod Cimbris barbarum fieret, qvi pro eo* Barn *retinuerunt, & pro diverſis dialectorum generibus idem aliter atq; aliter effertur. Cimbrorum in Cherſoneſó quidam* Ban / *quidam* Bar / *Scandi* Bel / *Balthi qvorum ferè communis oratio eſt,* Barn *communiter vocaverunt, quod manifeſtiſſimum eſt ab Hebraicis Chaldaicisq;* Bar *&* Ben *dérivari.*

Moderna lingua Danica qualis.

Quod lingvam noſtram origine Germanicam non eſſe, ſed ex Teutonicâ & veteri mixtam aſſerit, id res ipſa in moderna & ea qvâ jam utimur abundè comprobatum reddit. Imò plus ex Teutonica indies mutuo accipere, infinitorum exemplorum inductione oſtendere non usq; adeo foret operoſum. Extant quam plurima, qvæ & appellationes priſcas, ſeu verè Danicas, & recentes, ſeu à Teutonibus mutuatas, in qvotidiano loqvendi uſu adhuc retinent. In qvibus obſervandis [niſi hanc operam patriæ dudum locaſſet illuſtris & generoſus Heros, Dn. OLIGERUS ROSÆCRANTZ, Dominus de Roſenholm & Scaby &c. Regni Daniæ Senator prudentiſsimus, pietatis ſinceræq; Chriſti gloriæ aſſertor indefeſſus] non ſine jucunditate verſari quis poſſet. Nos ex ingenti & locuplete tanti viri theſauro paucula (bonâ, ut ſpero, ejus veniâ) hic proponere, non abs re erit; cum eadem operâ illorum errori occurratur, qui ſterilitatis vitium noſtræ adſcribunt lingvæ; vel hoc nomine, quod à Germanica multa ſit mutuata: Cum tamen vel hoc ipſo reliquis locupletior, qvod plures poſsideat unius rei appellationes. Simul qvoq; apparebit vix vocem eſſe in noſtrâ lingvâ Germaniſmum redolentem, quæ non commodius vernacula ac genuina Danis exprimi poſsit. Idq; ut clarius eluceat ſequentia expendenda relinqvo.

Lingua Danica nequaqvam ſterilis.

Da-

Danica Antiqva.	Nova.	Germanica.
Avind	Had	Haß
Alvor	Ernſt	Ernſt.
Bancke	Klappe	Klopffen
Bære	Drage	Tragen
Braaget	Buntet	Bunt
Daggert	Dolck	Dolch
Dowen	Lad	Läßig
Dom	Ordel	Vrtheil
Dømme	Ordele	Vrtheilen
Effne	Formue	Vermögen
Fawr	Skiøn	Schön
Fiel	Bred	Bret
Fød	Baren	Geboren
Gienne	Driffve	Treiben
Glæde	Fryd	Frewde
Grande	Naboe	Nachbahr
Grant	Nøye	Genaw
Hente	Hale	Holen
Hitte	Finde	Finden
Kaare	Suerd	Schwert
Kilde	Brønd	Brunn
Kiore	Driffve	Treiben
Klippe	Skiere	Scheren
Kyſe	Forſerde	Verſchrecken
Lede	Søge	Suchen
Luge	Læſe	Leſen
Lyde	Feil	Fehl
Neppe	Nøye	Genaw
Pies	Skum	Schaum
Quæde	Siunge	Singen
Ram	Beeſk	Bitter
Redſel	Frycht	Furcht
Sancke	Samble	Samblen
Sprede	Stroe	Strewen
Snar	Haſtig	Haſt

Danica antiqva.	Nova.	Germanica.
Sneffver	Eng Trangt	Eng Drang
Splid Tviſt	Weenighed	Vneinigkeit
Skønne	Forſtaa	Verſtehen
Stacket	Kort	Kurtz
Stunde	Lengis	Verlangen
Suige	Bedrage	Betriegen
Sønder	Brudet	Zerbrochen
Tage	Annamme	Nemen
Tijt	Offt	Offte
Tiunde	Tienſtfolck	Dienſtbot
Tro	Loffve	Glauben
Træt	Mødig	Müde
Trette	Kiffve	Keiffen
Tryg	Sicker	Sicher
Tungt	Suart	Schwer
Tøſve	Opholde	Auffhalten
Vaade	Fare	Gefahr
Vente	Haabe	Hoffen
Vdøſe	Vdgyde	Ausgieſſen
Ved	Formedelſt	Vormittelſt
Yppe	Fange an Begynde	Anfangen Beginnen
Ypperlig	Herlig	Herlich
Ynck	Jammer	Jammer

Hanc lingvæ noſtræ ubertatem & ſingularem in iis qvæ verè ac propriè Danica ſunt ἔμφασιν, dudum in vocibus qvam plurimis obſervarunt & admirati ſunt noſtrarum rerum ac verborum curioſi, ac inter eos clariſſimus vir Johan. Iſaacius Pontanus Hiſtoriographus Regius; qui inter alia, ejus editurus in duabus ſaltem vocibus ſpecimen, in Chorographica Daniæ deſcriptione hæc ponit: *Notandum, præter alia, vocabulum* Poſe / *quo ſaccus etiam ſive*

Lingvæ Danicæ ubertas.

ſacculus

ſacculus denotatur. Nam licet Danis Seck *ſaccus dicitur, tamen ſaccus non admodum magnus, cujusmodi ferè Latinorum pera, iisdem* Poſt *propriè dicitur. Qua an alii Germanici idiomatis variandi felicitate polleant addubito. Quin & hoc iſta occaſione præteriri haud debet, vocem ſaccum, non tantum Germanicæ lingvæ, cæterisq; Boreæ populis ferè omnibus, ut Danis, Svedis, Norvagis, ſed & Hebræis, Græcis, Latinis, & neſcio cui non genti ſimiliter uſurpari. Sic &* Serck/ *qvo dixi Danis induſium fœmineum notari, cum iidem vocabulo* Skiorte *virile induſium ſive camiſiam, ut vulgo vocamus, intelligant, indicium ſit eam eſſe idiomatis Danici rationem atq; ubertatem, qua haud cedat nationibus aut lingvis aliis, imo & ſuperet in pluribus. Qvis enim qui lexica nobis feliciſsimarum lingvarum, Hebrææ, Græcæ, Latinæ, aut alius divitis ſimiliter idiomatis contexuit, hanc, ut ſic dicam, Idiotetem ulla earum expreſsit aut aſſecutus eſt: ut inqvam Camiſiam ſive indumentum quod viro tantum convenit, ab eo quod fœminarum eſt proprium diſcernens, unica id vocula, hoc* Serck/ *illud* Skiorte *diſcriminatim dicendo extulerit.* Sed quod paucis hiſce oſtendit vir eruditiſsimus, aliis multis demonſtrare non foret operoſum.

Antiquiſsima lingva Dan. ampliſsima.

Antiquiſsimam autem quod concernit lingvam, eam latè admodum ſe diffudiſſe teſtantur autores omnes probatæ fidei. Refert Rodericus Toletanus *Teutoniam, Daciam, Norvegiam, Sueciam, Flandriam & Angliam unicam habere lingvam, licet idiomatibus dignoſcantur.* Quod non ſolum confirmat Juſtus Lipſius Centur. 3. Epiſtolar. ad Belgas, Epiſt. 44, ſed & ad Gallos extendit, dum ſic inqvit: *Hoc ille ante annos nondum quadringentos: paulo ſupra: potuiſſet & Galliam addidiſſe. Non enim nos Belgæ tantum, ſed ulteriores atq; interiores Celtæ & quicquid Franci occuparunt lingva etiam eorum, id eſt Germanica uſi.* Probat hoc ipſum ex canone Concilii Turonenſis, ſub Carolo Magno edito, in quo lingva qvâ jam Galli utuntur vocatur ROMANA RUSTICA, eò quod hac ſoli

Galli uſi ſunt lingva Teutiſ.

Ruſtica lingua Gallorũ.

 Ruſtici

Ruſtici utebantur: noſtrâ vero, qvam THEODISCAM vocat, nobiles & honeſtiores. In eadem ſententia ſubſiſtunt noſtrates ferè omnes qvotqvot lingvæ noſtræ naturam diligentius paulo ſunt perſcrutati. In primis Arngrimus Jonas Crimogeæ cap. 3. vide cap. 6. hujus libri. At Edda noſter in principio lib. 1. antiqvam illam qva etiamnum in Iſlandia utuntur, qvamq; Danicam ſæpius appellat, ex Aſia profectam refert, & ad Daniam, Norvegiam, Sveciam & Saxoniam tantum reſtringit, excluſis Anglis & aliis. In hunc enim modum ſocco Latino donatus diſſerit. Poſtqvam Odinus Colonias ſuas per Saxoniam, Cimbriam, Sveciam & Norvegiam duxiſſet, filios ac ſocios conjugio cum incolis copulatos ibidem reliqvit, qui, multiplicata progenie, lingvam Aſiaticam vicinis regionibus intulerunt. Quod vel ex propriis liqvet nominibus & appellationibus qvæ lingvam hanc ſunt comitatæ. Hinc factum qvod Aſiatica hæc lingva familiaris adeo reddita ſit regionibus ſeptentrionalibus Norvegiæ, Sveciæ, Daniæ & Saxoniæ. Sed in Anglia antiqva extant regionum & urbium nomina, qvæ ex alia qvam Aſiatica hac ortum trahunt.

Hæc illa ipſa eſt Lingva qvam Adrianus Skreickius ad monita ſua ſecunda præfatione, Schyticam, Celticam, Teutonicam, imo Japheticam vocat, & ab Hebraica Lingvâ ſecundam eſſe contendit. Sic inter aliqva diſſerit: *Hebraicam revera Linguam eſſe primogeniam, Japheticam vero ſecundam, quam Schyticam, Celticam, Teutonicam, Belgicam, Danicam & Septentrionalem nunc vocamus: qvodq; ea lingva Japhetica primis temporibus fuit univerſalis, & omnino antiqvior ſit Græca & Latina, adeoq; populos illos Celticos & Græcis & Romanis ſunt antiquiores: per omnes caſus, ut in originibus deſcripſimus, hic iterum probamus.* Vide integrum ejus librum, paſsim id inculcantem.

Quin imo ſi verum qvod Claudius Duretus Hiſtoria linguarum cap. 76 aſſerit: *Japones in ſua lingva voces quamplurimas habere affines vocibus Iſlandicis*, latius & ulterius lingua noſtra vagata eſt, qvam ad jam dictas gentes. Verba addu-

adducam, ut res eò ſit liqvidior: *Sunt ex Neotericis autoribus qui obſervarunt, quod in Inſula Japoniæ multæ voces reperiantur conformes vocibus Iſlandicis ſignum commerciorum qvod olim inter has duas nationes exercebantur.* Quod repetit Dominus de la Popelinîere libro 1 de tribus Mundis.

Ut altiora non repetam ſi ad annum Chriſti DCCCXLII ſaltem recurram⁹, ac lingvam qvâ tum Teutones ac vicinæ gentes uſæ ſunt, cum Danica modernâ conferamus, videbimus, illam in qvamplurimis magis ad noſtram acceſsiſſe; qvam ad Germanicam qvâ jam utuntur. Idq; ut clarius evadat ex Lexico à Lipſio citatâ epiſtola ex veteri Pſalterio confecto paucula qvædam excerpamus, qvæ allata abundè confirmabunt.

Teutonica.	Danica.	Latina.	Germanica.
Affter	Effter	Secundum	Nach
Aliton	Anlit	Vultus	Geſicht
An Vernupt	Fornufft	Intellectus	Verſtand
At	Mad	Eſcæ	Eſſen
Gebillithe	Billede	Imago	Bildt
Begegunſta	Begynte	Cæpi	Anfangen
Beſuiket	Beſiiget	Decipit	Betrogen
Kimo	Kim	Germen	Schuß
Kuoſmeer	Koſmør	Butyrum	Butter
Duom	Dom	Judicium	Vrtheil
Eiter	Eder	Venenum	Vergifft
Elelendig	Vdlændig	Extraneus	Frembt
Vr=eldi	Vr=æld	Senium	Alter
Mikil	Megit	Magnum	Groß
Haffta	Heffte	Carcer	Gefängnüß
Hardo	Hart	Valde	Sehr
Indtenck	Indluckt	Aperuit	Auffthun
Irquicke	Opvæcke	Excita	Erwecken
Legerſiede	Lejerſted	Cubilibus	Bette
Livia	Liiff	Vita	Leben

Lokis

Teutonica.	Danica.	Latina.	German:
Lokis	Locke	Capilli	Zopff
Mankreſt	Mandkraſt	Majeſtas	Majeſtet
Megin kraſt	Møgen kraſt	Multa potẽtia	Kräfftig
Mu	Mod	Mens	Gemüt
Muos	Moes	Eſca	Gemüß
Niet	Nyd	Poſside	Behalt
Quena	Quinde	Uxor	Fraw
Quiccafa	Quæg	Animalia	Gethier
Quat	Quad	Dixit	Geſagt
Refagnuſt	Reffſelſe	Redargutione	Straff
Ruccont	Røget	Fumigabam	Geräuchert
Saka	Sag	Rem	Ding
Skiert	Skier	Lucidum	Hell
Sette	Sede	Sedes	Stuel
Siwaltdan	Siufoldt	Septuplum	Siebenveltig
Sigimari	Sejervinder	Victor	Uberwinder
Slachta	Slect	Generatio	Geſchlecht
Sulton	Sylt	Salſugo	Saltzwaſſr
Stukidæ	Stocket	Irritavit	Auffgehitzt
Thierne	Terne	Juvẽcularum	Mägde
Thurtie	Torfftig	Egenus	Arm
Tholou	Taallig	Patienter	Außſtehen
Tilo	Ile	Accelera	Eyl
Vrſagen/	Aarſage	Excuſatio	Entſchultigũg
Virſcapandit	Verdſkab	Epulantis	Gaſthalten
Viferdi	Vdferd	Exitus	Außgang
Vwalle	Vdvelle	Scateat	Außwelen
Welide	Velede	Elegit.	Außgeleſen.

Plura non lubet cum hæc manifeſtiſsima ſint & id quod cupimus abundè probent.

Huc, ſi placet, refer verba fœderis circa idem temp^9 icti inter Ludovicum Pium & Carolum Secundum, inter quæ quam plurima, ad noſtrum etiamnum accedentia idioma, cernere licet.

Hæc

[library stamp]

Hæc autem primus divulgavit P. Pithæus in Hiſtoria Nitardi Angilberti, filii Caroli Magni ex Bertha filia nepotis; ex eo vero demum protulerunt Lipſius Centur. 3 Epiſt. ad Belgas, Epiſt. 44. Bon. Vulcanius in tractatu de literis & lingva Gothorum. Sed qvoniam errores ab hiſce admiſſos, correxit, ac omiſſa reſtituit Melchior Goldaſtus Tom. 1. conſt. imper. pag. 190, in gratiam eorum qvibus integrum non eſt dictos autores conſulere, fœderis formulam ab eo hic repetam, qvo minori diſpendio collatio inſtituatur, ſic autem habet. Cumq; Carolus hæc eadem „ verba Romana lingva peroraſſet, LUDOWICUS, qvoniam „ natu major erat, prior hæc deinde ſe ſervaturum teſtat⁹ eſt. „ *Pro Don amur & pro Chriſtian poblo, & noſtro commun ſalvament, dis di en avant, in qvant Deus ſavir & potir me dunat ſi ſalvarai eo ceſt meon fradra* KARLO, *& in adjuha & in cadhuna coſa, ſicum hom per dreit ſon fradra ſalvar, diſt, ino qvid il imi altre ſi faret & ab* LUDHER *nul plaid nunqvam prindrar qvi meon vol ciſt meon fradre Karlo in damno ſit.*

Ludovici verba.

Quod cum LUDOWICUS expleſſet, KAROLUS Teudiſca lingva ſic hæc eadem verba teſtatus eſt: *In Godes minna, ind durh tes Chriſtianes folches in unſer bedhero gehaltniſi fon teſſeme dage, fram mordes, ſo fram ſomir Got gewizei indi mahd furgibit, ſo hald ih teſan minan Bruodher ſoſo man mit rehtu ſinan bruoder ſcal, inthiu thaz er mig ſoſo maduo indi mit* LUTHEREM *inno theinni thing ne gegango, zhe miniam willon imo ce ſcadhen werken.*

Caroli verba Teudiſca.

Sacramentum autem qvod utrorumq; populus qviq; propria lingva teſtatus eſt, Romanâ Lingvâ ſic ſe habet: *Si* LODHUWIG *Sacrament, qve ſon fradre* KARLO *jurat conſervat, &* KARLUS *meo ſendra de ſuo part non los tanit, ſi jo returnar non lint pois ne jo, ne neuls cui eo nit pois in nulla adjuha contra* LUDHUWIG *nun li ivir.* Teudiſca autem Lingva: *Oba* KARL *then eid then er ſinemo bruodher* LUDHUWIG *geſvor, geleiſtet, inde* LUDHUWIG *min herro, then*

Populi Sacramentum.

er imo geſvor, forbrichit ob ih ina nes ărvenden nemag, noh ih, noh thero thein hes ir wenden mag, imo ce follustri widhar KARLE *ne wirdhit.*

Ejus ævi complura alia, noſtrum redolentia idioma inveniet, qvi curioſius veteres perluſtraverit annales: Sed nos ad alia properantes, hæc in transcurſu ſaltim attingimus.

Neutiqvam vero prætereundum, priſcam noſtram Lingvam, præter Dialectos cæteras, qvas regionum & locorum diverſitas, vicinorum qvoq́, commercia peperiſſe videntur, peculiarem quandam habuiſſe Poëtis & Rhithmiſtis ſolum familiarem, qvam (cum Tropis, Allegoriis, mithologiis, aliisq́; Emblematis fuerit refertiſsima) non quivis è vulgo capiebat, ſed ii ſolum, qvi Poëtico afflati erant ſpiritu & ingenio acriori. Hujus ſpecimen in Epicedio Regneri Lodbrogi Regis victorioſiſsimi mox exhibebimus: hic qvarundam vocum indicem & interpratationem ſi propoſuerimus, non abs re futurum ſperamus.

ADur Anteqvam
Adal Nobilitas
Æ Semper
Ædra Deſperatio
Æſe Ætas
Æger Oceanus
Ægis aundrar Naves
Ægis aſne naves, qvaſi Ægis aſini.
Ære vel Eire, Littoralis planities.
Ærna Sufficiens
Ættgoder boni ſtemmatis
Ættum transegimus
Alſtrijt acriter
Alldur Ætas
Um Alldur per ſecula
Aldur lage Vitæ terminus
Andra Inſtrumenta lignea qvibus nivis ſuperficies calcatur.
Andra endils Naves. Endil enim numen marinum putatur.
Ar Annus
Aſver Terra. *As* Odinum notat, *Ver* conjugem.
Aſt Amor.
Aſtvinur Amoris amicus
Att ſinne Semel
Atmur Arcus
Audit Fortuna
Aurn Aqvila.

Barde

BArde Roſtrum navis qvandoq; pro tota nave ſumitur. Hinc
Bord Latus.
Baud Sangvis
Baudmanna Sangvineus clipeus.
Baugur Annulus
Baugskioldum Clipeꝰ inſtar annuli rotundus.
Becke Scamnum.
Ben Vibex
Benſyldur gladius, q. halec vulneris.
Benthuara Haſta
Ben grefel Lancea
Biarka Poëta antiqvus
Biarkamal Poëma
Biatra Lucidum
Billdur Ferrum qvo venæ ſecantur, pro gladio etiam ſumitur.
Bing Stratum, lectus
Bior Cereviſia
Biugvidum Concavus crater.
Blaudur Meticuloſus
Bod Invitatio
Bógur Armus animalium.
Bogi Brachium
Brandur Gladius
Bragde Brevi
Bræd Præda
Bræddum unximus
Brudin Fœmina
Bryngur Lorica
Bryn Præceps
Brytia ſecare
eg Bryde Sterno.
Bur Filius. Pl. *Burir*.

DOgg Pluvia
Dreingur Vir fortis
Drekum Bibere
Drepur Abdicit
Dyn geira Strepitus armorum.
Dynia Stridet

ECkiu Vidua
at Eggia Incitare
Einardur Promptus
Eirefur Pyrata celebris
Eirefis andrum Naves
Eirefurbuas veneno acutũ
Ell ſeu *jell* Nymbus
odda Ell telorum nymbus
Eldur Ignis. Hinc
Odin Eldur Gladius qvi Odini ignis.
Endil Deus marinus
Ey baugs Virgo. *Ey* inſulam, *Baugur* annulum, propriè notat. Quod mulier ſui annuli ornatꝰ ſit ſubjectum ut inſula florum.
Er Quando
Eirarſund Fretum Danicũ.

FAdur Qui multa poſſidet
Fagna Lætari

Falu hæſtum Beſtiæ carnivoræ.
Feima Virgo vultus pudibundi
Feigre Morti vicinus
Firdar } Vir
Firar }
Fimtigu Quinqvagies
Flike Carnis fruſtum.
Fleimting Bellum à
Flem Haſta
Flugdreke Draco volans
Flugdreke ſara Haſta
Forlög Fata
Folko ruſtur framdar Prælia ſub ſignis facta
Freja Dea dignitate proxima Friggæ, à qvâ poſt mortem ſe excipi matronæ ſperabant.
Fyſer mig fert animus
Frekum Avidus
Fremur Præſtantior.

G*Agare* vel *Gygar* Latro
Geira Lancea, bellum
at Geta eins mentionem alicujus facere.
Gialver Levior maris unda
Giſting Hoſpitii ſumptus
eg Greta circumſpectè ago
Gramur Princeps, Dux, Rex.
Grafvitner Angvis immenſus
Grànd Monumentum
Greip Interſticium digitorum.
hardgreip Durimanus
Glumde Sonuit
Grejnade Frendebat
her Grejnudu mugierunt
Grefel Stylus
Grimt Crudele
Gram Griſeum
Gotnar Viri, à Gautur Odini nomine
Grund Terra plana
Grundarval ad terram proſtrati
Gulle fader Auro ditatus
Gunna Vir
Gvin Angvis
Gyltan Auro incruſtatus
Gyn Rictus.

H*Æll* Vidua
Haldur Multum
Hæſtur Summus
Hær Exercitus
Hærman Miles, bellator
at Hætta finem imponere
Halur Vir
Haldorda fidus, verborum tenax
Hamla ſeu *Hamle* Scalmus qvo remi continentur. Cum nomine animalis junctum navem notat.
Hemlis heſte Navis
Hamla Cohibitio
Harmur Luctus

Ha-

Haſeimda Sublimis
Hauldur Vir
Haus Caput
Hamdis ſærk Lorica. *Hamder* enim loricam inexpugnabilem poſsidebat.
Heimſalar Domicilia
Herians hollu Aula Odini
Hilldur Bellum, vel nomen proprium fœminæ
Hilldur neſur Armatura
Hildar leike Pugnæ ludus
Hilde vekie Bellum excitare.
Hior Gladius
Hiedins kuonar Pugna
Hiedin Rex erat & bellator ſtrenuus, ejus uxor *Hildur*, unde bellum *Hildur*
Hialdur loqventium murmur
Hialma Galea
Hiortum Cor
Hialm tun Galea, aliàs *Tun* Campus
Hitt Aliud
eg hled Onero
Hlakartioldum Scuta.
Hlok, *Hlakar* Maga
Hleger mig Ridere me facit
eg Hnit Ceſpito
Hneit Impegit
Höndum Manus
Hognakuſl Lorica, Hogna arma habuit præſtantiſsima. Hinc Hogneri pallium pro armis
Hold Caro
Hræ Cadaver
Hrægagare Haſta.
Hrækindil Gladius
Hræſild Gladius
Hræſilder hialdre Gladiatorium murmur
Hrottar Enſis
eg Hrind Extrudo
Hriſter Concuſſor
eg Hriſte Concutio
Hrökve Retrocedere
Hviga Occumbere
Hugda Deſtino
Hugblaudum Meticuloſus
Hundrudum Centies centum.
Hyggium Putamus.

J*Arl* Baro.
Jaffnt Æqvum
Illt Malum.
Iva Viſtula fluvius

K*Errdag* Protruſi
Kindil Candela.
Kleiff Terra acclivis.

L*Angskip* Navis militaris
Laukur Malus navis, vel haſta
Laugur Lotio.
Lægi Statio navium
Leikur Ludus
eg Legg Transfodio
Linne Serpens
Lioſa Certa, manifeſta

Lingaulum Serpens, à *Ling* Erica, *aulum* lente incedo
Lid Copiæ auxiliares, Exercitus.
Liet Fecit
Lod Cujuslibet villæ territorium inprimis marinæ. Pro terra in genere ſumitur
Loge Flamma
Logur Aqvarum collectio, mare, lacus
Lofdunger Rex à laude
Logdis lekur Enſium lud⁹.
Lunda vol Mare
Lundar Avis maritima
Lykia Tortuoſitas.

M*äl* Tempus.
Mal Sermo
Mal vineckiu Vidua confabulationis amica.
Mala Stipendium
Maer Virgo
Mane Scutum
Margan Multum
Maugum Filii
Mögur Filius
Mikil Magnus
Morg Multa
Morgin skæra Matutina laniena
Modur Ira.
Mey Virgo
Meyerdreng Virginis amator.

N*Ade* Cæpit
Næfur Interior cortex arboris
Nær Cadaver hominis
Neyte Frui
eg Niſte Comprimo
Norna Parcæ.

O*dda ſenu* Acies, ſeu mucronum diſsidium.
Odda meſsu Bellum, mucronum miſſa
Oll Omnis
Obblaudur Imperterritus
Olld Seculum, homo
öndurdur adverſus in prima acie
Oſsar pro *vorar* noſtras
Ordſtyr Laus
Otta Mane
Ondveige Sedes domus dignisſima, Hero deputata
Ottar Valde

R*Aund* Clypeus, armatura.
Randarmane Clypeus.
Randuritur Clypeorum picturæ
Randaregne Armorum nymbi
Raukva Crepuſculum
Ræntan Spoliatus
Reiſtur Arduus
Rendur Clypeus
Reg ſeu *Hræg* Nymbus
Reggsky Telorum nubes

Riode Rubedine obducere.
Ritt Pictura
eg Rita Pingo, ſcribo
eg Rioda Rubefacio
Rödin vacuatus milite
Rökur Crepuſculum
Rönd Umbo
Runa Alveus
eg Ryd Navem exonero
Rudum Comparavimus.

S*Ar* Vulnus.
Sarlinns Gladius, *Lins* ſerpentem notat, qvaſi vulneris ſerpens
Sarer Vulnerator
eg Særer Vulnero
Særelda Enſis
Samtæge Contractus
eg Samtoga Contraho
Seimur Divitiæ
Seimur ſære Divitiarum vulnerator, pro viro
Senna Lis
Seggur Vir
Setkyrt Tranqvillus
Siklingur Princeps
Skraut Ornatus
eg Skreite Orno
Skeid Navis conſtrata & militaris
Skarfur Mergus
Skæra Mactatio
Skæribilldur Securis, enſis
Skirtur Odin Lorica, induſium Odini
Skiormar Gladius
Skoglarkappe Magę pallium
Um skæru Per illud tempus
Skop Fatales diſpoſitiones
Skopun Creatio
Slidur Vagina
Slidur torn Gladius
Slidur loga ſennu Enſium diſcordia, pro bello
Snækia Navis velox
Snart Alacre
Snæra Pugna. Propriè eſt ignis flamma vehementer flagrans
Snarpar ſveinar Acris juvenis
Sollin Vulnus tumidum
Spior Haſta
Spor Veſtium
Stord Terra
Stordalikiu Coluber
Styr Pugna.
Strenghaumler Spicula
Strengur Nervus
Strenglaugur Sangvis
Sua Ille
Sveiger Vibrator
Sveiger ſarlins Vibrator gladii, i. e. Vir
Svidrer Nomen Odini, hinc Sveci.
Svira virtur Cervicum muſtum, i. e. Sangvis
Svire Cervix
Svolnis hatte Galea, Odini pileus.

Svein

Svein Juvenis
Sumlum Aula Odini
eg Syte Gemebundus deploro
Syter Gemere.

Tafn Præda.
Tiald Tentorium
Tvituger Viginti annorum
Tun Campus
Tuttugſeſſa Navis viginti ordinum.

VAnargod Spem faciens, pro Freja.
Valde Imperium
Valur Strages
Valtafn Præda ex cæſorum cadaveribus.
Vargn Fera.
Vandliga exacté
Verdar Præda
Verd Eſca
Vedur Ventus, turbo
Vidrer Odini nomen
Vidris hal Aula Odini
Vinur Amicus
Vidris ved Pugna
Vidris vönder Enſis qvaſi virga Odini
Vif Mulier aut Virgo.
Vig Cædes homicidium.
Vilmogum Sveci. Filii Vili qvi erat Odini
Vinnahofud Amicorum capita, pro capitaneis
Vinna erfide Facere officiũ.
at Vikar skeide Per hebdomadæ ſpacium
Vinkier niorum Mulier vinum fundens
Vidfarar Accidentia.
Ulfa endils mides. Balenæ. Quaſi Endilli Regis marini lupus
Unn Mare
Unvig Pugna navalis
Und Vulnus.
Undarn Vulnerum amnes
Undagialfre Sangvis.
Vogur Sinus
Vörgum Fera.

Ylgar Aper.
eg Ym Sono.

Þans pro *Þeß* Illius.
Þadan Ex hoc
Þegn Vir
Þing Forum
Þofdar Galea
Þorf Neceſsitas
eg Þreinge Adigo
Þuare Terebrum.

Hæc ſunt qvæ ex Epicedio potentiſsimi Regis Regneri Lodbrog, maxima ex parte colligere licuit, ut guſtum aliqvem Dialecti Poëticæ exhiberem, Inter qvæ licet qvædam reperiantur, qvæ modernam ſapiant lingvam

attamen tranſlatè in alium à Poëtis capi ſenſum, inveniet is, qvi diligentius luſtraverit adhuc extantia virorum illuſtrium Encomia. Sed ad alia obſervanda pergentes, Lexici Runici ſpecimen curioſo Lectori commendamus.

CAPUT VIGESIMUM OCTAVUM.

Qvo tempore & qva de cauſa apud Danos abrogata ſit priſca Literatura Runica.

SOlicitius inqvirenti mihi, qvo tempore hic in Septentrione deſierit Literatura noſtra Runica; in annalibus noſtris, non invenio ſolemniter, aut aliqvo edicto publico, à qvoqvam Regum, etiam Chriſtianorum, abrogatam eam fuiſſe: aut à qvoqvam Fidei Chriſtianæ Propagatore id tentatum. Forſan ne infirmiores in fide turbarent, & qvæ majoris eſſent momenti ſuſpecta apud populum redderent. Haraldus Blaatand, qvi primus in hiſce oris Chriſto ſacraria ſtruxit, & Religioni Chriſtianæ halcionia apud nos procuravit, non alio charactere, Monumentum, quod parenti ethnico Gormoni (qvi circa annum Chriſti DCCCCXXXI diem ſuum obiit) Jellingæ ſtruxit, exornari voluit, qvam priſcis hiſce noſtris, ut vides Monument. Danic. lib. 5. Monum. 3. Quod argumentum evidens eſt, tunc nondum abrogatas fuiſſe Runas noſtras. Immo circa annum Chriſti MCCXXXII nondum planè abolitas, oſtendit Monumentum Aſumenſe hiſce literis inſigne & à nobis lib. 3 Mon. Danic. Mon. V. deſcriptum, in qvo mentio fit Archiepiſcopi Abſolonis & Esberni Mule, qvi obiit dicto anno. Huic adſtipulari videtur Alrumenſe in qvo literis Runicis, at Lingvâ Latinâ extat. ᛅᚢᛁ ᛘᛅᚱᛁᛅ &c. Ave Maria. Hobyenſe qvoq; in qvo eadem lingva, ſed Runicis noſtris inſculpta, hæc cernere licet: ANIMA FAMULI TUI TECUM SINE FINE REQVIESCAT IN PACE AMEN. Vide ejusdem libri Monumentum VI & IX. De reliqvis nihil dicam, qvorum & inſcriptio & crucis ornamenta de fide

Runæ qvando obliteratæ.

Chriſtiana teſtimonium perhibent luculentum. Poſt annum MCCCXIX adhuc apud nos viguiſſe Literaturam Runicam, evidenter docet codex meus Legum Scanicarum in membrana eleganter literis Runicis plene deſcriptus, ad cujus calcem extant Regum Daniæ Catalogi, à nobis ſeorſim editi & continuati usq; ad Chriſtophorum ſecundum, cujus anteceſſorem Ericum Menved anno Chriſti MCCCXIX obiiſſe volunt Chronologi noſtri. Immo Faſti Danici literis Runicis, ea forma qva nos illos exhibuimus conſcripti, exhibent annum qvo exarati fuerunt, nempe MCCCXXVIII. Perſpicuum igitur ex hiſce arbitror, tunc temporis apud nos plane abrogatos non fuiſſe characteres Runicos, licet in freqventi adeò non fuerint uſu, atq; peregrini. Hinc etiam liqvet, non mandato aliqvo ſolemni, aut certo tempore divulgato, abrogatam in Dania fuiſſe priſcam hanc Literaturam: ſed ſenſim evanuiſſe, & inſtigantibus privatim peregrinis Doctoribus, qvibus fidei propagandæ commiſſum erat negotium, ex animis hominum eradicatam qvaſi fuiſſe.

Runæ mandato Regio non abrogatæ

Runæ qvando in Suecia abrogatæ.

In Svecia qvando deſierit, docere videtur Petrus Petri Ubſalenſis Chronicorum Sveticorum lib. 1 in hiſtoria Olai Scotkoning, ubi narrat, hoc Rege imperium obtinente, in Papæ gratiam abrogatas à Svecis fuiſſe priſcas literas Sveticas (hoc eſt Runicas) & introductas Romanas. Obiit autem dictus Rex referente eodem, anno MXVIII. Sed nec apud Joannem Magnum, nec apud Olaum Petri, nec apud nuperum rerum Sveticarum Scriptorem L. Paulinum Gothum, in hujus Regis hiſtoria, qvicqvam hac de re invenio. Credibile multos poſt ſolennem abrogationem, privatim Runis delectatos fuiſſe, & qvædam ſibi in antiqvitatis memoriam hac Literatura conſignaſſe.

Runæ qvando in Hiſpania abrogatæ.

In Hiſpania anno MLXXXVI abrogatas has Literas fuiſſe ab Alphonſo Rege Caſtiliæ & Navarræ, colligere licet ex iis qvæ ſupra ad caput 9 de hiſce annotavimus ex Claudio Dureto. Rodericus vero Toletanus lib. 6 rerum Hiſpanic. cap. 30, in publico Concilio Toletano anno

MCXVI

MCXVI damnatos & abrogatos refert. Vide cap. IV. hujus Literaturæ circa finem.

Quibus verò de cauſis apud nos extincta ſit hæc Literatura, ſi inqviramus, variæ occurrunt. Non eſt de nihilo, qvod refert Petrus Leo in deſcriptione Africæ lib. 1. capite de literis Africanis, in hunc ſenſum: *Victus victoris ritum aſſumere atq; characteres qvis neget? Veriſimile enim eſt Romanos, cum eandem occupaſſent provinciam omnes earum literas, ut ſemper fieri ſolet, atq; memoriam abſtuliſſe, ſuasq; literas intuliſſe, ut ſola Romani populi illic ſtaret memoria atq; dignitas. Qvod & conatos Gothos in Romana ædificia, item & Arabes in Perſarum monumenta, abunde notum eſt.* Quod & innuit Trithemius lib. 6 Polygraphiæ, in hunc modum diſſerens: *Romanis orbem devaſtantibus, ſuarum uſum Literarum tandem cum dominio, multis nationibus, violenter impoſuerunt.* Ac qvamvis dici ac probari neqveat, noſtram gentem à Romanis aut aliis bello ſubactam aut devictam; qvia tamen à peregrinis Religionem accepimus, qva qvaſi vinctos majores noſtros tenebant, una Literaturam talem introduxerunt, iisq; perſvadebant, qva commodiſſimè tradi hæc myſteria poſſe putabant, idq; haud ſegniter urgebant. Animadvertentes enim ſe duplici gravatos onere, ſi primo gentis noſtræ, cum qva in negotio Religionis converſandum ipſis erat, Literaturam ipſi addiſcere deberent, & deinde libros editos & in ſacris neceſſarios, in noſtram Literaturam transferre, ſatius putarunt & commodius, hanc abrogare & illam ſubſtituere, in qva ipſi erant exercitatiſsimi. Hoc enim ſimul obtinebant, ut in ſacris faciendis & precationibus recitandis, lingva Romana uterentur noſtrates, & Religionis negotium ita progrederetur felicius. Rectiſsime enim hac de re judicaſſe arbitror virum religioſum M. Brynolphum Svenonium, Epiſcopum Auſtralis Iſlandiæ doctiſsimum, in ſuis ad Saxonem conjectaneis, dum ita diſſerit: *Maxime à Chriſtianis eſt laboratum, ut Scripta & Monumenta vetuſtatis gentilis*

Cauſæ extinctæ Literaturæ Runicæ.

tilis, penitus obruerentur æternæ oblivionis humo ſepultá. Qvia videlicet perſvaſum erat, qvamdiu veſtigium cultus & characterum antiqviorum, hominum animis obverſaretur, negotium converſionis, non ſatis procedere; hominibus ad priſtinas præſtigias ſemper pronis & facilioribus; ideoq; ne obſtrueret aditum veritatis luminibus poteſtas tenebrarum, nec tam ferret vulgus rude ſubtiliorem qvam pro captu ſuo, uſus ab abuſu diſtinctionem, & accederet Zelus verbi miniſtrorum, Pontificiis conſvetus, & cupido Romanam Eccleſiam omnibus modis propagandi, literas Romanas ut ſanctiores Normannicis, tanqvam gentili ſuperſtitione pollutis, commutare conſultum viſum eſt. Nihil certè majoris momenti apud ipſos fuiſſe arbitror, qvam qvod aſsiduè urgerent noſtratem Literaturam, non niſi Magicis conſtare characteribus, ejusq; uſum non corporis modo, ſed & animæ necem adferre. Quo permoti in nova Religione conſtantiores, non potuere non & characteres ipſos, & reliqva iis conſignata, damnare, & ad incendia relegare.

Huc accedit qvod cum mens hominum novitatis ſit avida, ac animadvertiſſent Dani, eos qvi Latina & peregrina uterentur ſcribendi ratione, pro doctioribus & variis in diſciplinis, tam cultum divinum, qvam Reipublicæ adminiſtrationem ac politiæ ſtabilimentum concernentibus, exercitatiores haberi ac magno in precio eſſe; relicta priſca, novæ huic ſe ſponte tradidere. Commoditas etiam multum impetravit: qva literæ iſtæ novæ facilius & promptius, chartæ & membranis mandantur, qvam priſcæ noſtræ, perfectionis etiam plus obtinere videbantur pluribus utpote conſtantes lineis, iisq; ita diſpoſitis, ut celerius qvoq; exarari poſſent. Illi qvi curioſiores erant & bonarum diſciplinarum avidi, animadvertentes libros hac peregrina Literatura conſcriptos extare, qvo exactius & melius, tam de Religionis, qvam Philoſophiæ & reliqvarum diſciplinarum ſecretis erudirentur, obviis ulnis hoc medium ſunt amplexi, ſine qvo feliciter progredi & opta-

optatum ſcopum aſſeqvi ſe non poſſe videbant. Multa igitur concurrebant, qvæ paulatim ſeptentrionales à priſtina ſua avocarunt Literatura, ut non mirum qvod tam paucorum annorum ſpacio, qvi à converſione excurrunt, adeo ejus perierit uſus & exercitatio, ut vix ſit, qvi ritè de Literis noſtris judicare, aut earum apices recte delineare valeat. Hinc eſt qvod tantillum ſuperſit de priſcorum rituum in ſacris & profanis conſtitutione, aliisq; ex antiquitate ſcitu neceſſariis.

CAPUT VIGESIMUM NONUM.

Obſervanda in nominibus propriis & literarum Figuris.

Nomina propria in Monumentis ab appellativis diſcernenda.

PORRO qvi in Monumentorum noſtrorum deſudat enucleatione, nomina propria hominum, locorum & regionum ab appellativis & aliis vocibus probè ut diſcernat oportet. Quod idcirco moneo, qvia ante veri DEI cultum longe alia nomina liberis ſuis imponebant majores noſtri, qvam nos ſacris Chriſtianis innutriti.

Extant adhuc veſtigia à magnanimitate, ſervitio, urſis, feris, propugnaculis, aliisq; rebus deſumptorum.

Ejus generis nomenclationes in Monumentis ab aliis qvi non ſeparat, crebrò in devia abripitur, & à vero ſenſu aberrat. Ut igitur exempla in promptu ſint, ex qvibus de aliis conjecturam facere qveat prudens lector, non pigebit qvædam ex noſtris ſelecta Monumentis heic ſubjicere.

Nomina propria Ethnicorum.

ᛆᛚᛆ	*Ala*	ᛒᛁᛋᚠᛆᛁᛦ	*Biſfair*
ᛆᛚᚠ	*Alf*	ᛒᚱᚢᚢᚱ	*Bruur*
ᛆᛚᚠᛦ	*Alfr*	ᛒᚢᛏᛆᛁᚦᚢ	*Butaidu*
ᛆᛚᚢᛘ	*Alum*	ᛒᚢᛏᚢᛆᚱᚦᚱ	*Butvardr*
ᛆᚱᛁᚾᛏᛦ	*Arintr*	ᚦᛆᚾ	*Dan*
ᛆᚱᛚᛆᚾᛏ	*Arlant.*	ᚦᛁᛋᛆ	*Diſa*
ᛆᚱᚾᚠᛁᚾᚦᚱ	*Arnfindr*	ᚦᛂᚱᛘᚬᚦ	*Dermod*
ᛆᚢᚦᚢᛆᛏᛦ	*Audvair*	ᚦᚬᚱᛆᛚ	*Doral*

ᚦᛆᚱ	*Dor vel Dhor*	ᛚᛁᚠᚱᚢᚦ	*Lifrud*
ᚦᛆᚱᚵᛂᚦᛂᚱ	*Dorgeder*	ᛚᛁᛋᚱᛂᚦᚱ	*Liſredr*
ᚦᚢᛚᚠᛦ	*Dulfr*	ᛚᛆᛐᛂᛦ	*Lother*
ᚦᚢᚱᛁᛚ	*Duril*	ᚿᛆᚠᚢᛁ	*Nafui*
		ᚿᛆᚱᛁᛆᚦᚱ	*Narjadr*
		ᚿᚢᚱᚢᛁᚵ	*Nurvig*
		ᛆᛚᛆᚠᛦ	*Olaſr*
		ᛆᚼᚴᛁ	*Ohki*
ᛂᛁᚢᛁᚿ	*Eivin*	ᛆᚱᛘ	*Orm*
ᛂᛋᚴᛁᛚ	*Eskil*	ᛆᛋᛆ	*Oſa*
ᛂᚢᚠᛂ	*Eufe*	ᛆᛋᛒᛁᚢᚱᚿ	*Osbiurn*
ᛂᚢᛚᚠᚢᚿ	*Eulfun*	ᛆᛋᚢᚱ	*Oſur*
ᛂᚢᛐᛂᛦ	*Euter*	ᚱᛆᚠᚿ	*Rafn*
ᚠᛆᚱᚵᛆᛁᛦ	*Fargair*	ᚱᛆᚵᚿᛁᛚᛐᛁ	*Ragnilti*
ᚠᛁᚿᛐ	*Fint*	ᚱᛂᛘᚢᛐ	*Remut*
ᚠᚱᛆᚦᛂ	*Frode*	ᚱᚢᚦᚢᛁ	*Rudvi*
ᚵᛆᛘᛆᛁ	*Gamai*	ᚱᚢᛁ	*Rui*
ᚵᛂᛚᛁ	*Geli*	ᚱᛆᛚᚠ	*Rolf*
ᚵᛚᛁᛁᛒᛆᛦ	*Gliibor*	ᚱᚢᚦᛚ	*Rudl*
ᚵᚱᚢᚢᛦ	*Gryur*	ᛋᛒᛆᛁᚴᛁᚢᛋᚢ	*Spaikiuſu*
ᚵᚢᚦᚠᛆᛋᛐᛆᛦ	*Gudfaſti*	ᛋᚴᛁᛒᛂᚱᚿ	*Skibern*
ᚵᚢᚱᛘ	*Gurm*	ᛋᛐᚢᚠ	*Stuf*
ᚼᛆᚴᛁᛆᚿ	*Hakian*	[illegible]	*Svein*
ᚼᛆᚱᛆᛚᛐᛦ	*Haraltr*	ᛐᛆᚴᛂ	*Take*
ᚼᛂᛚᚵᛂ	*Helge*	ᛐᛁᚿᛁᚴᛂᛐ	*Tiniket*
ᚼᛂᛚᛐᚢᛁᚴᛦ	*Heltvikr*	ᛐᛆᚴᛁ	*Toki*
ᛁᛆᚢᛆᚱᛐ	*Iavart*	ᛐᛆᚿᛂ	*Tone*
ᛁᚿᛐᛁᚦᛁ	*Intidi*	ᛐᚱᛂᚵᛁ	*Tregi*
ᛁᛋᛆ	*Iſa*	ᛐᚱᚢᛁᚦ	*Truid*
ᛁᛋᚢᛒ	*Iſub*	ᛐᚱᚢᚢᛚᛋ	*Truuls*
ᛁᚢᚿᛆᚱ	*Iunar*	ᛐᚢᚱᚦᚱ	*Turdr*
ᚴᛆᛘ	*Kam*	ᛐᚢᚴᛂ	*Tuke*
ᚴᛆᚢᛐᚱ	*Kautr*	ᛐᚢᛘᛂ	*Tume*
ᚴᛂᛋᛚᚠ	*Keſlf*	ᛐᚢᚱᚢᛁ	*Turvi*
		ᚢᛁᚦᛆᚿᛐᛆ	*Vdanta*

Notandum hic venit, quod pleraque ab hac litera incipientia antiquitus per Th proferebantur etiamſi punctatum non fuiſset ᚦ.

Vide literam ᚴ, *promiſcue n. his uſi ſunt veteres.*

ᚢᛁᛋᛐᚱ

ᚢᛁᛋᛏᛦ	*Viſtr*	ᚢᛚᚠ	Ulf.
ᚢᚱᛅᛁᚱ	*Vrair*	*Ejus generis infinita prudens Lector inveniet.*	

Literæ affines permutatæ.

Parit & hoc Lectori haud exiguam difficultatem, qvod ſculptores, ſive incuriâ, ſive imperitiâ, ſæpiculè literas affines & ductibus ſibi ſimiles confuderint.

Varietati qvin etiam & elegantiæ ſtudentes, lineamentorum diverſitatibus certaſſe animadvertuntur. Ex qvo Labyrintho facile ſe expediet, qvi tabellam capitis noni inſpexerit; & collatis præcedentibus cum ſeqventibus, qvid vox ipſa, qvidvè ſenſus ſvadeat, haud oſcitanter collegerit.

Literarum appendices attendendæ.

Ante omnia puncta ventribus literarum incluſa, & appendices lateribus adhærentes obſervandæ veniunt. Hæ enim integrarum literarum vim habent & efficaciam, qvinimò primariam poteſtatem qvandoq; immutant aut penitus tollunt.

Cumplura ſunt hujus generis, qvæ gnavo & induſtrio harum Antiqvitatum ſcrutatori indies occurrunt; qvæ melius uſu qvam præceptis addiſcuntur. Hæc ſaltim exempli loco adduxiſſe ſuffecerit, ut ad ſpecialiora aditus nobis ſit facilior.

CAPUT TRIGESIMUM

Obſervationes particulares circa Literarum poteſtates.

Obſervationes ſpeciales.

Literarum poteſtates primarias etſi ſupra propoſuerimus, attamen cùm Monumenta terenti, haud rarò qvædam occurrant ab iis exorbitantia, qvæ eo in loco commodè proponi non potuerunt, pauca de iis hic monenda duxi.

Poteſtates literarum primariæ & ſecundariæ ponderandæ.

In literarum qvibus Monumenta noſtra exarata conſpiciuntur, examine, non ſemper principali & primariæ poteſtati inſiſtendum: ſed ſæpiculè de affinibus & adventitiis cogitandum. Fit enim haud rarò, ut pro diver-

ſitate

ſitate copulationis cum aliis, diverſas acqvirant vires & poteſtates. De qvibus etſi vix firmi ac generales dari poſſint canones, longâ tamen obſervatione, & diligenti antecedentium cum conſeqventibus collatione pleraq; eruuntur. Et qvia in Faſtis Danicis qvædam annotavimus hic ſpecialius potiora repetere non abs uſu duxi, ut anſam diligentioribus præbeam, plura ejus generis accuratius inveſtigandi ac in commune bonum proferendi.

Licet ᚠ nota ſit conſonantis F, crebro tamen pro V poſitum reperitur, ſed tum ſæpius punctum adſciſcit & dageſſari ſolet, hoc pacto ᚡ, ut ᚡIᚿᚢᛋ. Ponitur etiam qvandoq; pro integra ſyllabâ ef ut ᚠᛐᛦ eftir, ubi non ſolum ᚠ ſed & ᛦ ſyllabam conſtituit. Ejus locum etiam in nonnullis tenet ᚢ, præſertim ubi pro V poni debebat, ut IᛆᚴᚢᛆRIᚢᛋ, Januarius.

ᚢ præter conſuetam poteſtatem vocalis U etiam V conſonantis vices ſupplere, & jam dictum, & ſupra etiam oſtenſum.

ᚦ ſolemni ſua indole D. Latinorum exprimit, ſive molle ſive durum vel aſpiratum exiſtat. Eſt tamen qvandoqve index T, ut in vocibus ᚵᛂRᚦRᚢᛑIᛋ Gertrudis RᛂIᛋᚦI Reiſti. Dageſſatum hoc pacto ᚦ, notat Th, ut ᛘᛆᚦᛂᚢᛋ Matheus. De vario ejus uſu ita diſſerit Arngrimus Crimogeæ lib. 1. cap. 3: *Hæc* inqvit, *vocali in eadem ſyllaba poſtpoſita valet* D, *ut Blaþ* pro *Blad*, *id eſt*, *folium. Qvæ ſcriptura veteribus magis in uſu, hodiè ferè exolevit. Præpoſita vero vocali, peculiarem habet poteſtatem & pronunciationem non prorſus* Th, *ſed qviddam craſſius ſonans quaſi* TZH, *lingva inter primores dentes cum ſpiritu prope exerta, ut þa id eſt Tunc. Nomen habuit olim þuſs, hodie þorn vel Thorn, ſi pro* Th þ *ſubſtituas, itaq; penitus ſcribi aut pronunciari, non niſi per ſe ipſum poteſt.* Pro eadem hac litera haud raro poſitum reperitur ᛑ, ſed hac plerumq; diſcretione, ut ᚦ qvamvis dictionis locum ſibi vendicare valeat, ᛑ vero medium aut ulti-

mum

mum fere, qvod vel ex his liqvet: ᚦᚢᛋᛆᚿᛏ duſand, ᚦᚱᚢᚼᚢᚿᛏᚱᛆᚦ, Thryhundrad.

ᚱ R vel ᛦ communiter R exprimit. Sunt qvi hoc diſcriminis inter ea ſe obſervaſſe putent, qvod R qvovis in loco dictionis locum habeat: ᛦ ſaltim in fine, niſi in monoſyllabis. Utraq; nota haud raro pro integra ponitur ſyllaba, ut ᚼᛆᚱᛆᛚᛏᚱ Haralter, ᚴᚢᚦᚠᛆᛋᛏᛦ Gudfaſter, id non hiſce ſolum, ſed aliis etiam literis contingere qvandoq; ſolet, in qvibus hæc notanda occurrit Regula, ab autore commentarii de lingva Getica pag. 15. hiſce propoſita: *Vocales ſæpè omittunt. Sed tum vocalis ipſius conſonantis proxima intelligenda venit.* ᛦ valorem Ypſilon etiam obtinuiſſe ſupra oſtenſum, & ex Arngrimo probatum, qvi datis ad me literis Anno MDCXXVI hæc inſuper ſcripſit, de Scaldæ literaria tractatione ſermonem faciens: *Inter vocales etiam* Y *deſideratur, qvæ ſexta eſſet & propriam figuram & nomen nacta eſt, videlicet* ᛦ, *vocatur Yr* &c. — R ᛦ

ᚴ maximâ ex parte K eſt, qvandoq; tamen G & Q ut ᚴᚢᛁᚿᛁᛆᚿᚢᛋ Quincianus, ᚴᛆᚿᚢᛏᚢᛋ, (qvæ exempla, ut & reliqva huc adducta, ex Faſtis noſtris deprompſimus) denotat & G creberrimè, diſcrimen enim illud qvod inter ᚴ & ᚵ vel ᚵ conſpicitur, qvando ſcilicet vel angulus hebetatur, vel venter Dageſſatur, novum eſt, & in vetuſtioribus Monumentis non occurrit. Aliqvando fortiorem & robuſtiorem poteſtatem obtinet, ut vices duplicis G obtineat, aut GH, ut ᛚᛁᚴᛁᚿ pro Liggin, ᛋᛚᛆᚴᛁᚿ pro Slaghen. — ᚴ

ᛏ vel ᛏ eſt Latinum T, qvandoq; tamen ob ſoni & poteſtatis affinitatem, qvam cum D obtinet pro eo ponitur, ut ᛏᚢᛏᚢᚱ dutur. — ᛏ

ᛒ principaliter eſt B Latinum, ut ᚴᚢᛒᛚ Kubl, ſed minus principaliter P. Quod enim puncto inſignitur, aut ventres eo fine aperiantur, id novum eſt. Eſt etiam qvando duplicis ſeu fortioris B induat naturam, ut ᛋᛏᚢᛒ Stubb. — ᛒ

ɪ ɪ pro C ponitur creberrimè in Faſtis noſtris, ᛚᚢ-ɪᛁᛆᚿᚢᛋ Lucianus, ᛘᛆᚱɪᚽᛚᛚᛁᚿᚢᛋ Marcellinus, ᚡᛁᚿɪᚽᚿɪᛁᚢᛋ Vincentius, in qvo etiam pro T poſitum agnoſcis. Quod ſolum in Latinis vocibus contingit, in qvibus T ut C pronuciari ſolet: ᚴᚢᛁᚿɪᛁᛆᚿᚢᛋ Quincianus, ᛅᚡᛁᛒɪᛁᛆᚴᛆ Ægyptiaca &c. aliàs & S notat, ut ɪᛏᛁᚿᚱ Stinr, ſed plerumq; inferiori ejus parti punctum addunt.

Concluſio. Hæc ſunt qvæ horis ſucciſivis, inter varias & difficilimas officii & muneris impoſiti occupationes, exiguò temporis curriculo, de hujus Literaturæ ruderibus commentari licuit. Quæ ſi bonis & candidis grata cognovero, operam dabo, ut ſuo tempore qvæ deſunt ſuppleantur, qvæ minus accuratè annotata emendentur. Præſertim ſi viri in hoc ſtudio exercitati, publico bono ſuam conferre Symbolam, ac candide, ſi qvid hiſce vel affine, vel contrarium annotaverint, nobiſcum communicare haud graventur.

Quod ut faciant amicè rogo: opera viciſſim dabitur, ut debita laude ſe defraudatum nemo jure conqveri poſsit. Interim meminerint omnes, in difficilimis hiſce & temporum injuria penè abolitis, à nemine fere excultis, qvod *ἑις ἀνὴρ ὐ πάνθ ὁρᾷ.*

Quocirca:

Συμφέρετε πτερὰ οἰνοὶ ἀν-
θητε μέλισσαι.

AP-

APPENDIX
LITERARUM RUNICARUM,
in Poeſi uſum uberius declarans.

QUoniam peculiarem elementorum Runicorum in Poëſi exiſtere uſum ſupra capite XIX innuimus; nec id commodè & perſpicuè ſatis eo in loco à nobis oſtendi potuerit, niſi magnam Poëtices partem eo transferre integrum fuiſſet: nunc qvò tota hæc res clarior evadat, de ea diſſertatiunculam hancce ſubnectere lubuit, uſum literarum Danicarum in Poëſi, ex fundamentis haurientem. Hanc autem Reverendo doctiſsimoq; viro Dn. Thorlaco Sculonio Diœceſis Holenſis in Boreali Iſlandia Epiſcopo vigilantiſsimo, Diſcipulo qvondam meo chariſsimo, acceptam fero; qvi cum Anno MDCXXVI negotiorum cauſa huc appuliſſet, ac mecum de priſcâ noſtrâ Literaturâ contuliſſet, ut ſuam etiam ad patriæ Literaturæ illuſtrationem conferret ſymbolam, hæc Rhythmorum uſitatiorum ſtructuram, uſumq; literarum Poëticum concernentia haud invitus communicavit. In qvibus etſi altius qvædam Poëſin Danicam concernentia, repetantur, præcipuè tamen in uno eoq; uſitatiſsimo carminum genere Elementorum uſum Poëticum oſtendunt; qvod fieri commodè non potuit, niſi unà carminis ipſius perſtringeretur ratio. Videbis autem, ni fallor, vel in unico hoc Rhythmo artificium neqvaqvam barbariem redolens; ſed tale, qvod vix ulla parte Græcis aut Latinis cedet. Ex qvo, etiam qvantopere, rudiori ſæculo, in Borealibus hiſce regnis, ingenio certaverint majores nôſtri, conjecturam facere licet uberiorem.

Scopus hujus diſcurſus.

Poëſis Danica.

Carmen ſeu Rhythmus, qvo res geſtas ſui ſæculi com- *Viſſe quid.*

 plexi

plexi ſunt majores noſtri, antiqvitus vocabatur Vijſa, *jam verò* en Viſe.

Vijſe unde dictum.

Tractum hoc nomen eſt vel à verbo *Eg Vijſa*, ſeu Jeg Viſer / id eſt oſtendo, ignaro loci viam monſtro, vel intento digito aliqvid demonſtro. Veteres enim qvicqvid memoria dignum domi foriſvè occurrebat, idipſum Rhythmis ſunt complexi, ut ita felicius ac facilius ad poſteros propagaretur, auditorum animis inſtillaretur, ac memoriæ imprimeretur. Hoc igitur ſenſu Rhythmus ſeu Viſa / rerum præclararum, memoriaq; digniſſimarum dicitur index. Atq; hunc qvidem uſum Saxoni noſtro præbuiſſe hos Rhythmos ipſemet diſertis atteſtatur in præclari operis præfatione, dum ſic inqvit: *Nec ignotum volo, Danorum antiqviores conſpicuis fortitudinis operibus editis, gloriæ æmulatione ſuffuſos, Romani ſtyli imitatione, non ſolum rerum à ſe magnificè geſtarum titulos exqviſito contextus genere velut Poëtico qvodam opere perſtrinxiſſe, verum etiam majorum acta patrii ſermonis carminibus vulgata lingvæ ſuæ literis, Saxis & Rupibus inſculpenda curaſſe. Qvorum veſtigiis ceu qvibusdam antiqvitatis voluminibus inhærens, tenoremq;, veris translationis paſſibus æmulatus metra metris reddenda curavi, qvibus ſcribendorum ſeries ſubnixa, non tam recenter conflata, qvam antiqvitus edita cognoſcatur.* Derivari aliàs hæc vox poteſt à Viis / qvod ſapientem notat; ita ut *Vijſa* idem ſit qvod ſapientia; eò qvod veterum ſapientia, prudentia, rerumq; peritia in hiſce fuerit compræhenſa. Poëtas enim veteres qvos *Scaldros ac Runas* vocabant, eo loco apud Reges ac principes antiqvitus fuiſſe, qvo jam conſiliarii, literati, aliiq; prudentia ac rerum uſu præſtantes, eſt in confeſſo.

Vijſer ſunt indices rerũ geſtarum.

Vijs.

Scaldri Runæ

Hinc etiam res prudenter à ſe geſtas, Rhythmis ejusmodi Poëticis, tanqvam ſapientiæ qvibusdam floſculis conſpergi, ac ad poſteros propagari operosè ſtudebant magnates. Ac qvo qvis laudis & æternitatis amore ardentius flagrabat, eò plures ac præſtantiores in hoc genere ſi-

Scaldri magnates comitabantur.

re ſibi devinxit, ſecumq; domi foriſq; tam pacis qvam belli tempore circumduxit, ut res geſtæ melius, aptius ac illuſtrius deſcribi ac delineari ab illis poſſent. Hinc etiam Rythmi hi **Viſſer** dicti, qvaſi ſapientum opera, in qvibus multum reconditæ latet prudentiæ. Quin & ad noſtrum ſæculum propagatum eſſe Scaldrorum nomen invenio, ſed ita ut in familiæ cujusdam nobilis cognomen degeneraverit. In Genealogiis enim Dreſelbergiorum invenio Meretham Scaldre de Holdal.

Rhythmorum veterum infinita ferè ſunt genera, vulgò tamen uſitatiorum centum triginta ſex eſſe putantur. *Rhythmorum genera.*

Ingenii enim tanta erat fertilitas, ut modus inventioni non ſtatueretur ullus. Nec inter hæc recenſebatur illud genus qvo jam ludunt noſtrates, totum artificium in ὁμοιοτέλευτοις ponentes. Ex his autem centum triginta ſex ſpeciebus carminum, unicum ſaltem *Sextanmalt* dictum, ſeligemus, in qvo literarum uſum Poëticum oſtendere conabimur. *Modernum Rhythmi genus veteribus incognitum.*

ᛋᛂᚼᛋᛆᛆᚴᛘᛆᛚᛆ ᚿᛁᛋᛆ *illud dicitur metri genus, in cujus ſingulis Strophis ſedecies iterati reperiuntur, ac peculiari artificio diſpoſiti ſimiles ſoni.* *Sextanmallt Viſſa.*

Alii in hoc metro reqvirunt non ſolum in ſingulis Strophis ſimiles ſonos ſedecies repetitos & peculiari arte diſpoſitos, ſed etiam ſedecim enunciationes perfectas, atque inde dictum volunt *Sextanmalt*, qvaſi **Sextan mal**/ ſedecim enunciationes perfectæ, ut in hoc Symbolo Reppagogorum.

ᛁ ᚦᛆᚠ ᛂᚱ ᛅᛁᚴᚠᛂᚦ· ᛚᛂᛋᛆᛋᛅ ᛚᛂᚠᛂᚴ·
ᛚᛆᚿᛘᛆᛦ ᛆᚦ ᚠᛆᛚᚴᛂᚦ· ᚿᛁᛋᛅᛆᛋᛅ ᛆᚿᛘᛂᛦ·
ᚦᛆᛘᛆᛦ ᚠᛁᛂᛚᚠᛆ· ᛆᚱᛚᛂᚠ ᛋᛂᛘᛁᛆᛋᛅ·
ᚠᛁᛂᚦ ᚴᚿ ᚿᛁᚱᚦᛁᛋᛅ ᛂᛁᚦᚿᛦ ᛋᚴᛂᚦᚿᛦ·
ᚠᛚᚿᛅᚴᚿᚠ ᛒᚿᛂᚱᚱᛆᛦ· ᚠᚱᛂᚴᚦᚿᛦ ᚼᛁᛅᛅᛆᛋᛅ·
ᚠᛁᚴᚴᚿᚴᛋᛅ ᚠᛚᛆᚦᛂᛦ· ᛆᚴᚴᛆᛅ ·ᛋᛒᛁᚴᚴᚿᛘ·
ᚿᛂᚼᛋᛁᚦ ᛅᛆᛚᛚᛆ ᚿᛘ ᚿᛆᚱᛋᚴᚿᛚᚦ ᚼᚿᚼᛋᛂᚦ·
ᚿᛆᛚᛂᛁᚦ ᛒᚱᚿᛋᛂᚦ· ᛆᛚᛅ ᛋᚴᛆᛚ ᚠᛁᛆᛚᛚᚦᛆ·

Quod ad verbum ferè ſic ſonat:

Hodie habetur forum; Leguntur Leges.
Adpeditat populus: Hoſpitaliter excipiuntur miſeri,
Decreta multiplicantur: Diſſidia tolluntur.
Pecunia cenſetur: Jusjurandum incidit.
Vectura decreſcit: Cognati congrediuntur.
Conveniunt læti: Annales componamus.
Augentur penſiones: Debitum vernale ſolvitur.
Magiſtratus colatur: Omnia ſolvantur.

Heic nec ſyllabarum attenditur qvantitas, ut apud Latinos, nec ultimarum cujusq; verſus ſyllabarum ſonus ſimilis, ut in modernis, ſed ſedecim conſonantiæ in ſingulis reqviruntur Strophis, debito loco atq; ordine diſpoſitæ. Quod ut melius intelligatur, in ſuas hunc Rhythmum reſecabimus partes, ac qvid in qvavis attendendum veniat conſiderabimus. A qvibusdam hoc metri genus *DROTTQVÆT* vocatur, qvaſi vulgo cantabile, *Drott* enim turbam ſignificat, & O brevi Dominum ac Regem; hoc igitur nomen inde qvoq; obtinuiſſe videtur qvod heroum res geſtas eò decantaverint Poëtæ.

Drottquæt.

Partes Rhythmi Sextamali.

Habet igitur Rhythmus ᚺᛁᚼᚺᛅᛅᛚᛘᛅᛚᛅ *partes majores & minores.*

Strophæ.

Majores ſunt illæ, qvæ Græcis vocantur Strophæ, in qvibus ad idem genus Rhythmi fit recurſus juxta materiæ amplitudinem.

Certis verò Stropharum numeris alligatum non eſt, ſed materiæ ubertas legem numero præſcribit, adeo ut qvandoq; unica ſufficiat. Hoc tamen obſervatur, qvod ordinariè qvævis Stropha verſus tantum contineat octo, non incommodè Latinorum more octiſtrophon dici valet. Interim in Epicedio Lodbrogi, qvod mox exhibebimus decem invenies.

Diſticha & Verſus.

Minores partes ſunt diſticha ᛘᛁᛅᚱᚦᚢᚴᛘᛁᚱᚢᛁᚺᛅ *ſeu qvarta pars Rhythmi dicta, & verſus* ᚼᛁᚾᚦᛁᚴᛘ *appellati.*

Ita enim ſingula diſticha verſuum, ſunt connexa: ut

ut poſterior verſus priori neceſſario in conſonantiis reſpondeat.

In his artificium ſpectatur tam Rhetoricum qvam Poëticum.

Poëticum in qvantitate & Harmonia conſiſtit. Poëticum artificium.

Qvantitas hæc eſt, ut diſtichon conſtet duobus verſibus: Verſus verò ſinguli ſex ſyllabis

Septenarius ſi in ullo reperiatur, is aut ſingularis elegantiæ, aut licentiæ titulo excuſandus venit.

Harmonia qvæ Rhythmum reddit ſonorum & ſvavitatem ei conciliat, in literis ac ſyllabis conſiſtit. Harmonia Rhythmi.

Harmonia in literis hæc eſt, ut in qvovis diſticho tres ſint trium vocum initiales literæ planê ſimiles. Literalis.

Has literas peculiari nomine ᚼᛚᛁᚭᚦᛋᛏᛆᚠᛁᚱ ſeu literas ſonoras vocarunt, eò qvod magna pars ſvavitatis ſoni ex iis dependeat. Horum autem ut legitimus fiat uſus hæ regulæ attendendæ veniunt.

1. *Conſonantes ſonoræ prorſus debent eſſe eædem tàm in priori qvàm in poſteriori verſu.*

2. *Illarum duæ ſint in priori, una in poſteriori verſu, vel vice verſa, una in priori, & duæ in poſteriori, nunqvam omnes tres ſimul in eodem.* Hinc verſus ᚼᚽᚴᚦᛁᚴᚠ dicti dividuntur in ᛋᚴᛁᚦᚼᚽᚴᚦᚢᚴᚠ ſeu ſemicompræhenſionem, & ᛆᛚᚼᚽᚴᚦᚢᚴᚠ ſeu totalem compræhenſionem; ac in diſticho prior verſus ᛋᚴᛁᚦᚼᚽᚴᚦᚢᚴᚠ dicitur, qvia partem ſaltem continet artificii; poſterior ᛆᛚᚼᚽᚴᚦᚢᚴᚠ qvia priori cum jungitur, totam complet ſtructuram. Verſuum diviſio.

3. *Vocales omnes eandem reddunt harmoniam.* Vocales omnes in Rhythmo ejuſdem ſunt valoris.

Vocales agnoſcunt ſex, A, E, I, O, U, Y, harum una ſi bis ponatur in priori, ſemel in poſteriori verſu, perfecta eſt harmonia: vel ſi in priori verſu ponas A & E, in poſteriori I nil refert, nec turbatur harmonia, qvia omnes vocales ejuſdem ſunt valoris in harmoniâ.

Harmonia in ſyllabis, ea eſt, qvâ in quovis verſu, præter literalem harmoniam duæ ponuntur ejuſdem ſoni ſyllabæ. Harmonia in ſyllabis.

Harum

Harum autem ſyllabarum conſonantia vel exacta eſt, vel aliqvalis.

Harmonia exacta. *Exacta cenſetur in qva ſyllabæ harmonicæ iisdem tam vocalibus qvam conſonantibus conſtant*, ut in illo Ciceronis Non inſtit*uti* ſed imb*uti*.

Harmonia aliqvalis. *Aliqvalis dicitur qvando in conſonantibus eſt ſimilitudo, ſed in vocalibus diſcrepantia.*

Ut in illo ejusdem autoris: Non do*cti* ſed fa*cti*: Ubi O & A diſcrepantiam gignunt ac ſemiconſonantiam conſtituunt. Heic obſervandæ veniunt hæ Regulæ.

In priori diſtichi verſu ſufficit conſonantia aliqvalis: ſed in poſteriori ſemper debet eſſe exacta.

Dictiones in qvibus Harmonia conſiſtit, ſe immediatè ſubſeqvi non debent.

Ut res clarior evadat, lubet exemplo Latino illuſtriorem eam reddere. Sit autem hoc:

ChriSTus Caput noSTrum
CorONet te bONis.

In hujus diſtichi verſu duo habes C, qvibus in ſeqventi tertium reſpondet; atq; hæc literalis eſt harmonia de qvâ ſupra. In priori item in Chriſtus habes ST, cui in eodem reſpondet ST in noſtrum; hoc ſyllabas ſpectat & conſonantia eſt non exacta ſed aliqvalis, qvia ex diverſis vocalibus & iisdem conſonantibus conflatur. In poſteriori verſu ON in coronet, reſpondet ON in bonis, conſonantiâ exactâ, perfecta enim ſyllaba eadem ex iisdem vocalibus & conſonantibus conſtans, utrobiq; reperitur. Inter has autem voces in qvibus conſonantia conſiſtit, aliam qvandam interjectam vides juxta regulam ultimam. Sed in Danico res poſtea clarior evadet.

Artificium oratorium in Rhythmo. *Artificum oratorium in Rhythmis obſervandum concernit tam res ipſas qvam verba.*

Verba ſint ſelecta, emphatica, tropis variis & allegoriis modificata.

In hiſce nec Græcis cedunt nec Latinis; Metaphora enim Synechdoche & Metonomia illis uſitatiſſima. Fabu-

las

las habent proprias in libro Eddæ deſcriptas, ad qvas alluſiones fiunt freqventiſsimæ. Sic terram vocant Ymeri carnem, eo qvod ex carne Ymeri gigantis, à Diis terram fabricatam finxerit vetuſtas, de qvo conſulendus Edda fabula ſexta, ut ſit Metonomia materiæ. *Ymeri caro.*

Pro fluvio ponunt Giallam; amnem enim ejus nominis apud inferos eſſe docuerunt in Edda fabula 44, in qvo Synechdoche ſpeciei, pro genere. *Gialla.*

Pro ſylva Metaphoricè ponunt jubam campi, adeò ut tropus non reperiatur ullus apud Latinos, qvo non uſi ſint noſtrates in ſuis Poëmatibus.

Res ipſas qvandoq; ſolo hoc oratorio ornatu tractare contenti fuerunt; qvandoq; verò Griphis & Ænigmatibus literariis involverunt. *Griphi literarii.*

Poſterius hoc egerunt vel ingenii oſtentandi cauſa, vel ut rem qvam ſolis hujus artis peritis notam eſſe cupiverunt hoc velo à vulgi cenſuris tutam redderent. Hinc autores crebro, vel ſua vel amicorum nomina Rhythmis hoc pacto inſerunt encomiaſticis: adverſariorum vero Ironicis & Eriſticis ut tectè qvaſi eos pungant, & doctis ludibrio exponant. *Griphi cur inventi.*

Huic inſtituto inſerviunt nomina literarum primæ & ſecundæ impoſitionis.

Nomina enim literarum apud Poëtas ſunt duplicia: vel communia & vulgaria, qvæ non ut Latinorum aut Græcorum ſignificationis ſunt expertia, ſed rem aliqvam ſignificant ab earum figuris non alienam. Alpha namqve & A nihil ſignificant, præter ipſam literam primam; at *Aar* qvæ eandem notat, ſimul annonæ ſeu agrorum ubertatem deſignat, qvæ ejus prima eſt impoſitio. Sed qvia bonitatis annonæ variæ ſunt proprietates, una ex iis ſeligitur qvæ uſui Poëtico inſerviat, ac notionem ſeu impoſitionem conſtituat ſecundam, qvæq; ejus loco in Gryphis poni poſsit. E. G. qvia annonæ bonitas res eſt mortalibus ſummè expetenda: hoc ipſum dico ſecundam hujus literæ impoſitionem. Cum igitur vox aliqva *Nomina literarum dupliciа.*

occurrit Gryphis involvenda, cujus initialis litera ſit ᛆ, ejus loco pono hanc ſententiam: Præcipuum mortalibus bonum & ſic conſeqventer. Nomina autem hæc ſecundæ impoſitionis non ſunt omnibus eadem; ſed qvot ſunt rei iſtius qvæ per literæ nomen primum innuitur proprietates & circumſtantiæ, tot etiam unius ejusdemqve literæ nomina eſſe poſſunt ſecundæ impoſitionis. Sed ne ſcrupulus hic relinqvatur ullus, lubet horum unicum ſubjicere paradigma.

Runicarum Literarum.

Literarum nomina I. & II. impoſitionis.

Figuræ		Nomina.		
			Primæ Impoſit:	II. Impoſitionis.
A	ᛆ	Aar	*Annonæ boni-*	*Præcipuum mortalib. bonum*
B	ᛒ	Biarkan	*Betula [tas*	*Arbor viridiſſima*
F	ᚠ	Fee	*Pecunia*	*Cauſa diſcordiæ*
H	ᚼ	Hagel	*Grando*	*Granum frigidiſſimum*
I	ᛁ	Iis	*Glacies*	*Latiſſimus pons*
K	ᚴ	Kaun	*Ulcus*	*Infantium infeſtatio*
L	ᛚ	Lôgur	*Liqvor*	*Amnis ex præruptis fluens*
M	ᛘ	Madur	*Homo*	*Pulveris augmentum*
N	ᚾ	Naud	*Egeſtas*	*Res cōditiones anguſtas pari-*
S	ᛋ	Sol	*Sol*	*Terrarum illuminatio [ens*
T	ᛏ	Tyr	*Mars*	*Deus Aſiaticus unimanus*
U	ᚢ	Ur	*Scintilla*	*Ex ferri maſſa exſiliens*
D	ᚦ	Duſs	*Gigas*	*Terror fœminarum*
O	ᚬ	Ois	*Oſtiū fluminis*	*Locus itionibus tritus*
R	ᚱ	Reid	*Eqvitatio*	*Vox eqvis infeſta*
Y	ᛦ	Yr.	*Arcus*	*Semper flexilis.*

Reſtat jam ut carminis ᛋᛁᚼᛋᛆᛆᚾ ᛘᛆᛚᛆ producamus exemplum Danicum, in qvo tota ſtructura Poëtica hactenus declarata, appareat & intricandarum literarum ratio proponatur.

Logogryphus autoris nomen continēs.

ᚼᚬᛚᛚ ᛚᛆᚼᛋᛆ, ᚠᛚᛆᚦ ᚠᛁᛆᛚᛚᛆ — *Höll laxa, Flad* Fialla
ᚠᛆᛚᚦ ᚴᛆᛏ, ᛋᚴᚢᛆ ᚠᚱᛆᛏᚢᚱ — *Fold kæt, skia grætur*
ᚢᛘᛁᚱᛋ ᛚᛆᛋ, ᚢᚱᚴᛆᛘᛆ, — Ym*ers lios, Urkoma,*

ᛆᚠᛁᛚᛆ

ᛆᚵᛁᛂᛏ ᛋᚢᛆᚿᛆ ᛋᛅᛏᛁ, | Agiæt ſvana ſæti
ᚯᚴ ᛁᚯᚱᛋ, ᚯᚴ ᚦᚢᛒᛏᛋ ᛆᚢᚴᛂ | Og *jors*, og *dupts* au*ke*
ᛂᛏᛏᛂᚱ ᛋᚴᚱᛁᚠᛆᚦ ᚢᛂᚱᚴ ᛋᛂᛏᛏᛂ | Etter *ſkrifad verk* ſette
ᛦᛏᛆᚱ ᛋᛁᛆ ᚼᛆᛚᛂᚱᚦᛋ ᚼᛂᛁᛏᛂ | Y*tar ſia* Ha*lærds* Hei*te*
ᚼᛂᚱ ᚦᚯᚴᛏᚯᚱᛋ ᛋᚴᚱᛆᚦ ᚢᛂᚱᛆ | Her *Doctors ſkrad* vera.
ᚢᛂᚱᛆ. | S. E. I.

Artificium Poëticum in literis & ſyllabis, literis peculiaribus expreſſum cernis, qvod ſi ad ſupra propoſitas examinaveris regulas, res erit liqvida.

Oratorium verò ut manifeſtius fiat, hujus Strophæ voces particularius examinandæ.

Aula ſalmonum locus eſt, in qvo delicatè vivunt, ut ᚼᛂᛚᛚ.
homines in aulis. Nullibi verò vel lubentius vel ſvavius degunt, qvam in oſtiis fluminum ubi aqva rapido delabente fluxu, innatos in mari ſqvammis vermiculos, abluere eos exiſtimant. Salmonum igitur aula metaphoricè oſtium fluminis notat; qvod veteri lingvâ Danicâ *Ois* vocatur; atq; una in Alphabeto literam ᚯ ſeu O deſignat. Eſt itaq; aula ſalmonum O.

Fluor montium fluvius eſt, per montium præcipitia ᚠᛚᚯᚦ.
impetu ſummo ruens, qvi olim *Loger* vocabatur, at hæc vox literæ ᛚ ſeu L competit.

Terra læta. Quemadmodum ſterilitas terræ, triſti- ᚠᚯᛚᚦ.
ciam adferre ſolet hominibus, ac hanc ob cauſam terra ipſa triſtis dicitur: ita frumentorum ac fructuum ubertate cum ridet, læticiam adfert, ac læta dicitur. Hinc læta terra annonæ bonitatem indicat, qvæ *Aar* dicatur ac literam ᛆ ſeu A notat.

Nubium fletus. Flere dicuntur nubes Metaphori- ᛋᚴᚢᛆ.
cè, cum in aqvas reſolvuntur, ac pluviis terram irrigant: Quæ pluvia veteri lingva Ur dicitur, ac ſimul literam ᚢ ſeu U deſignat.

Ymer lumen. Hoc ut intelligatur ad Eddam & fabu- ᚢᛘᛂᚱᛋ.
las noſtræ Poëſeos recurrendum. Finxerunt autem ante mundi creationem Gigantem qvendam extitiſſe, Ymmer nomine, qvi cum interfectus fuiſſet, ex ejus cranio

Cœlum ex reliqvo corpore Terram fabricarunt. Hinc per Metonomiam Ymmer pro toto ſumitur mundo, cœlo & terra conſtante. Cujus lumen præcipuum cum Sol ſit, etiam Ymmeri lumen Sol dicitur. *Sol* autem literam ᛋ vel S indicat.

ᚢRᛦᚮ-ᛘᛆ. *Res guttatim cadens* Pluvia eſt, vel ſcintillæ ex ferro ignito exſilientes, qvæ ſimul *Ur* vocantur. Ur verò nomen eſſe literæ ᚢ vel U ſupra oſtenſum.

ᛆᚠᛁᚼᛆ. *Dilecta oloribus ſedes.* Sunt fluvii vel per Synechdochen totius pro parte, fluviorum oſtia. Oſtium autem fluminis Danica lingva veteri ſonat *Oß*, qvæ vox etiam eſt nomen literæ Runicæ ᚮ.

ᚮᚠ *Jugum eqvi:* pro curru ſumitur, qvi priſca lingva *Reid* dici conſvevit, qvod nominis etiamnum ſibi vendicat litera alphabetica R.

ᚦᚢᛒᛆᛋ *Pulveris augmentum*, hominem denotat, qvi ex pulvere eſt, & in pulverem revertetur. Hominem autem vernacula lingva *Madur* dixerunt, ut & literam ᛘ ſeu M.

Si igitur literas omnes hoc Grypho involutas collegeris, ac ordine eo qvo ſunt propoſitæ expreſſeris, hæ emergunt voces ᚮᛚᛆᚢᛋ ᚢᚮᚱᛘ.

Senſus itaq; Strophæ eſt:

OLAUS WORM
Hoc opus edidit
videntq; cuncti in hoc Rhythmo
nomen peritiſſimi Doctoris involutum.

Qui plura huc ſpectantia deſiderat, Eddam & Scaldam conſulat, qvi abundè exſpectationi ſatisfacient. Interea & ſeqventi hoc ſe recreare valet curioſus lector, qvod ad me ex Iſlandia Boreali transmiſit vir Reverendus & doctiſsimus Dominus Magnus Olai, Paſtor Lauſaſienſis digniſsimus, & in hoc genere Poëta feliciſsimus.

Logo-

Logogryphus generis Drott-qvætt attmælt.

Logogriphus alius ejusdem ſenſus.

1.

ᛋᛏᚱᛅᚢᛘᛅ ᛘᚬᛏ, ᚬᚵ ᛘᛁᚿᛁᛋ
ᛘᚢᚿᚿᛅᛘᛅᛋᛏᛁ ᛒᚱᚢᚿᚿᚢᚱ
ᚵᛚᛂᚧᛁᛚᛅᚿᛋ, ᚬᚵ ᛚᚤᚧᛅ,
ᛚᛁᚿᚿᛅ ᛒᚬᛚᛁᚧ ᛋᛏᛁᚿᚿᛅ,
ᚵᚱᛅᛏᚢᚱ ᚼᛁᛘᛘᛁᚿᛋ, ᚵᛅᚿᛏᚢᚱ
• ᚵᛚᛅᚧᛅᚠᚬᚱ ᚬᚵ ᛘᛅᚧᚢᚱ
ᛚᛅᚱᚧᚱᛅ ᛚᛁᛋᛏᛅ ᚼᛁᚱᚧᛂᚱ
ᛚᛂᛁᚠᚧᚢ ᚡᛂᚱᚴᛁ ᚼᚱᛂᛁᚠᚧᛁ.

2.

ᚱᛂᛁᛋᛏᛁ ᚢᛒ ᛚᛂᛁᚿᚵᛁ ᚱᚢᛋᛏᛅᚧ
ᚱᛁᛏ, ᛘᛂᛁᚵᛁᚿ ᚼᚢᚵ ᚢᛁᛏᚢᚱ
ᛅ ᛋᛏᛂᛁᚿᚢᛘ ᛘᛂᚧ ᛋᛏᛁᛚ ᚱᚢᚿᛅ
ᛁ ᛋᛏᛅᚠ ᚢᛁᛚᛚᚢᛘ ᚵᚱᛅᚠᛁᚧ
ᚢᛅᛚᛚᛅ ᚢᛅᚿᚧᛅ ᚠᚢᛚᛚᚱᛅ
ᚢᛂᛁᛏ ᛂᚠ ᛅᚠ ᚧᛅᚴᛋᚤᚢᛘ ᛋᚢᛂᛁᛏᚢᛘ
ᚢᛅᚤᛏ ᚼᛅᚠᛅ ᚢᛂᚱᚤ ᛂᛁᚿᚿ ᚧᛅᚤᛏᛅᚱ
ᚢᛁᚱᚧᛂᚠ ᚼᛅᛚᛚ ᛚᛅᚠᛁ ᚼᛁᚱᚧᛁᚿ.

1.

Strauma mot, og minis
Munnamaſti brunnur,
Gledilands, og lyda
Linna bolid ſtinna,
Gratur himmins, Gantur,
Gladafór, og madur
Lærda liſta hirder
Leifdu verki hreifdi.

2.

Reiſti up leingi ruſtad
Rit, meigin hug vitur.
A ſteinum med ſtil Runa
I ſtaf villum grafit

Valla vanda fylra.
Veit eg af Donskum ſveitum.
Vakt hafa verk einn Doctor
Virdig han lofi hirdin.

Genus hoc carminis qvamvis ſit *Drottqvætt:* attamen qvia Logogryphum continet cui nomen autoris hujus libri ita illigatur, ut non à qvovis facile ſolvi qveat, e-
Band. tiam *Band* id eſt ligatura vocari ſolet.

Straumur. *Strauma mot.* *Straumur* eſt mare impetuoſum & fluxu ac refluxu turgidum, cujus genitivus pluralis eſt
Mót. *Strauma*, fluctuum maris. *Môt* meta ſeu terminus. Unde verbum *ad mætaſt*, ad certum terminum convenire.
Mimer. *Mimer* eſt nomen proprium monſtroſi cujusdam viri, cujus meminit Edda; dicitur verò fontem ſapientiæ poſſediſſe. Unde hic pro poſſeſſore res poſſeſſa intelligitur, fons videlicet, & ſic Synechdochicè pro qvolibet fonte. Hinc *Strauma môtt og Minis*, maris ac fontium terminus ac meta innuitur, qvæ maris oſtium eſt, in qvo ma-
ós. re & flumina conveniunt, qvod priſca noſtra lingva *ós* dicitur. Eadem autem hæc vox in Alphabeto Runico denotat literam O; qvæ hic innuitur.

Munnur. *Munna maſti brunnar.* *Munnur* os oris, cujus
Maſte. genitivus pluralis eſt *Munna.* *Maſte* mamma, hic notat aqvas ex fontibus defluentes. Ut enim mamma lactis fons & receptaculum, ita flumina & ſtagna ſunt qvaſi re-
Brunnar. ceptacula rivulorum ex fontibus defluentium. *Brunnar* fontes. Dicitur igitur oris mamma fons, qvia ex fontibꝰ aqvas ut ex mammis lac ore ſugimus aut bibimus, non autem ex mari. Nil igitur aliud hiſce vocibus innuitur,
Lógur. qvam aqva fluens, qvam priſca lingva *Lógur* vocamus, qvæ vox in alphabeto literæ L appellatio eſt.

Gledi lands og lyda. Lætitia regionum & populorum, id eſt annus, perennis enim & continuata temporum varietas, tam terram ipſam, qvam ejus incolas & inhabitatores delectat. Annum autem *Aár* vocant, qvæ appellatio literæ A competit.

Linna.

Linna bolid ſtinna. *Linne* eſt appellatio ſerpentis. *Bol* Lectus. *Stinnur* firmus, immotus. *Linnabol* lectus ſerpentis pro auro capitur, cui incubare feruntur dracones & ſerpentes; unde & opes hic intelliguntur, qvas veteres *Fie* dixerunt, qvod nomen F literæ etiam competit. Collectis igitur qvatuor literis hiſce verſibus incluſis, nempe *Os*, *Lógur*, *Ar*, *Fie*, reſultat vox OLAF. *Fie.*

Gratur himmens, gautur. *Gratur himmens*, Cœli lachrymæ, ſeu pluviæ, olim *ur* vel *urfelle.* Litera U priſcis dicta hac voce. *Gratur.*

Gautur. Aqvæ effluxus, vel fluminis oſtium, aliàs *ós* dictum. Notat igitur literam O, qvæ idem nomen agnoſcit. *Gautur.*

Gladafór. *Glade* eqvi appellatio; *Fór* iter, notat igitur eqvi curſum *Reid* dictum; qvæ vox etiam literæ R competit. *Gladafór.* *Reid.*

Madur. Homo, & litera M. Collectis jam, *Ur*, *Os*, *Reid*, *Madur*, habes VORM. *Madur.*

Lærdra liſta hirder, doctarum artium cuſtos, id eſt Doctor.

Leiſdu verke hreiſde. *Ad leiſa* relinqvere notat, hinc *leiſar* reliqviæ; *Verk* opus, *ad hraiſa* in lucem edere, publicare. Q. d. opus publicavit, qvod ante eum nemo aggreſſus eſt, ſed ab aliis intentatum & relictum. *ad hreiſa.*

Leiſte up leinge ruſtad. *Leiſte up*, enodavit, *leinge* diu, *ruſtad* rubigine & pulvere obſitum.

Reit, meigin hugvitur. *Rit* ſcriptum, *ad rita* ſcribere. *Meigin* inſigniter. *Hugvitur*, cordatus, ſeu ingenio & ſolertia multa pollens. *Reit.* *Hugvitur.*

A ſteinum, med ſtyl Runa. In lapidibus ſtylo ſeu Literatura Runica.

Stafvillum grafed. *Stafvillum*, literarum & characterum intricationes obſcuritatem præbentes, notat. *Grafed* ſculptum, *ad grafe* ſculpere. *Stafvillum.*

Valla, vanda fillra: Vix qvicqvam difficultate plenius. *Vandafallur.*

nius. *Valla* vix, *vandi* difficultas, *fullur* plenus. *Vandafullur* difficultate plenus.

Veit eg af Dónskum ſveitum. *Veit eg*, novi, ſcio, *af Dónskum ſveitum* ex Danicis nationibus.

Ad vekia. *Vakt haſa verk ein Doctor.* *Vakt haſe*, excitaſſe, *Ad vekia* excitare. *Verk*, opus. *Ein* aliqvem. Senſus eſt: Vix novi aliqvem inter Danos Doctorem difficilius opus excitaſſe.

Hirdinn. *Virdeg hann loſe hirdinn.* *Vird eg*, exiſtimo qvod. *Hann*, illum, *loſe*, laudet. *Hirdinn*, populus. Me judice ab omnibus populis celebrabitur.

Hanc Logogryphi, veteri ſtylo concinnati enodationem, addere operæ non putaſſem precium, niſi amici qvidam eam efflagitantes, id omnino neceſſarium eſſe, ſubmonuiſſent; qvò artificii ratio omnibus conſtaret planius, & iis etiam ſatisfieret, qvi minus in hiſce ſunt excercitati. Quo fine Latinum qvoq; ſubnectere libuit paradigma generis qvidem Dróttqvætt, ſed absq; literarum intricatione & Logogrypho, ab eodem autore concinnatum, & ad me, ante annos aliqvot unà cum ludi Scachici incunculis affabre in Iſlandia ex oſsibus elaboratis, transmiſſum.

I.

Latrones ad lites
Ludicras, haud rudes
Cavea clauſos levi
Clare vir duc in lares.
Cura campum dari,
Cominus ſe promant,
Getice graves rotet
Gens diſcolor enſes,

II.

Tranſtulit in monſtri
Tyrſo plectenda Cyrce
Sermone, ſic formas
Satellites, atro.

Poſt-

Poſtqvam Vidas vir caſtus
Verſu cecinit terſo,
Forte qvod conſertim
Canam læſerint anum.

Talis forma Rhythmi generaliſsima olim fuit in lingva Norvagica vel etiam Danica, qvam appellabant *Drôttqvæt*, qvaſi vulgò cantabile. *Drott* enim turbam ſignificat. Hac etiam Heroum res geſtas decantabant. *Drótqvætt.* *Drótt.*

Latrones Schecher/ etiam Germanis Latronem notat, ad qvam vocem alluditur. Alioqvin *Skakur*, ſive *Skakmadur* in veteri lingva noſtra idem eſt qvod latro viaticus. Item *at skaka*, infinitivus eſt interficere. Nunc abuſivè utimur in jurgio aut convitio aliqvo mordaci, alterius famam vulnerante. *Hann skakur hannum*, id eſt convitium dicit. Quare ludus non Scachiæ, ſed Scachi appellandus videtur. *Cyrce* Y pro I mutata litera. Licentia vetus in hoc genere Rythmi, ut directæ conſonantiæ, qvam orthographiæ major habeatur ratio. *Skakur.* *Skakmadur.* *at skaka.*

Placet colophonis loco ejusdem Dn. Magni Olavii de Poëſi noſtra haud injucundum ſubjungere diſcurſum, ex qvo qvanti artificii, qvantivè ingenii ſit doctum, juxta leges Scaldrorum noſtrorum condere carmen, liqvido patebit; ſimulq; qvanto in pretio in hac arte artifices Regibus & Principibus olim extiterint elucebit. Sic autem ille: Si noſtram Poëſin omnium vulgarium lingvarum Rhythmos arte & effectu ſuperare dicerem, nihil fortaſsis proferrem abſurdi, & ſi cum reliqvis, eam certare opinarer, vana prorſus opinione me duci forte non cenſeret is, qvi illis inſtructus noſtram etiam perfectè calleret. Tot enim hæc Poëſis peculiares ſibi habet orationis floſculos, figuratas formulas, appellationes rerum diverſas, ab antiqvis fabulis, venuſte, variè, obſcurè deductas, ut in noſtra lingva peregrino, explicari id vix poſſe exiſtimem. *Poëſis Danica nulli cedit aliarum lingvarum.*

Qvid? Ipſi Iſlandi, Poëtico non afflati ſpiritu, veterum Rhythmos aut etiam recentiores ex Eddico compoſitos fundamento non percipiunt. Et ejusmodi Rhythmicum *Idioma Poëticum peculiare.*

micum à communi remotum ſermonem antiqvitas noſtra *Aſamal*, id eſt Aſiaticum vel Aſarum ſermonem appellarat, qvi tamen noſter eſt: ſed obſcurior & vulgi minus obvius intellectui. Hæc cauſa eſt qvod viris magnis & eruditis qvibus lingva noſtra ignota eſt, interim tamen, qvid Edda noſtra Poëſeos aliqvale fundamentum tractet, inqvirere non dedignantur, in illius tranſlatione, uti debemus, gratificari facile non poſſumus. Etſi enim formulæ Eddicæ appellationes rerum multiplices & longæ petitæ, qvodam modo deſcribi & Latinè nominari qveant: vocum tamen ſplendor, elegantia grandis, & genuina proprietas, pro ut in lingva noſtra ſonat, exhiberi & oſtendi neqvaqvam poteſt; dulcius hic ex ipſo fonte bibuntur aqvæ. Eſt etiam Edda tantum conſcripta in uſum noſtræ lingvæ & maximè ad illius donum ſingulare Poëſeos, qvo illam præ aliis qvam plurimis ornatam puto, accommodata.

Aſamal.

Edda.

Tot in noſtra Poëſi ſunt Rhythmi certa genera, ut numero compræhendi vix poſsint, tot & tam eleganter ſibi invicem reſpondentes literarum, ſyllabarum & dictionum conſonantiæ, ut audientes mirè afficiantur & delectentur. Obſervatur enim literarum cardinalium trium in qvalibet Stropha inviolata ſeries, par numerus ſyllabarum, vocis tractus ſive accentus longus aut brevis & ſimilia. Nec in noſtra Poëſi pauciores cautiones, licentiæ, tropi & figuræ uſurpantur, qvam in re metrica apud Latinos Poëtarum principes. Tot præterea in veterum cantilenis, (qvod illi ſtudiosè affectarunt) pulcra inveniuntur hyperbata, ut unico ſæpè Rhythmo duas vel plures materias alternatim ſibi reſpondentes concluſerint. Tot in illis Logogryphi & luſus metaphorici ingeniosè confecti animadvertuntur, ut ipſis etiam Rhythmiſtarum coryphæis nodus penè ſit Gordius & lectores, verba qvidem intelligentes, rei parum aut nihil ſapiant.

Rhythmorum infinita ferè genera.

Eorum elegãs artificium.

Noſtram autem Poëſin tantopere non eveho, qvod in hac lingva natus ſim, & ab hoc Rhythmico affectu non

omni-

omnino alienus, ſed qvia verè ſingularis eſt & plena artis & ingenii. Quod noſtras aliqvis literatus Rhythmiſta & ad hanc rem exemplis inſtructus, viro ſapienti, etſi noſtrum non intelligat idioma, præſens facilius ob oculos ponere poſſet.

Deinde & hoc noſtra Poëſis peculiare habet; qvod cum in vulgaribus lingvis qvilibet pro more gentis ſuæ Rhythmos condere, verba in numeros aliqvales cogere, uſuq; id ſibi promptum reddere poſſit: in noſtra, nemo Poëta exiſtat, nec facillimum genus Rhythmi ſine magno negotio connectat, etſi maximè affectat, niſi qvi Poëtico ſpiritu ſingulariter afflatus eſt. Qui qvidem afflatus, ut cæteri naturæ motus, aliis acrior aliis remiſsior contingit. Quidam præmeditati Rhythmos feliciter edunt, aliqvi ferventiori qvodam impetu omnia genera Rhythmi ſpontè profundunt, ut Rhythmus ſit qvicqvid conentur dicere, ut ingenioſiſsimus olim apud Romanos Poëta de ſua vena profitebatur, nec ſoluta oratio qvam iſta ligata illis promptior eſt. Adde qvod in prima ſtatim infantia, ejusmodi natura manifeſtis ſe proferat indiciis. Nec prætereundum qvod motus ille ingenii in novilunio ſit ferventiſsimus, & Rhythmiſtam notabilem res Poëticas aliis enucleantem, aut in Rhythmis fundendis occupatum, vino madentem, Melancholia graviore infeſtatum, aut furore qvodam correptum dixeris, & ſæpius hæc indoles etiam in ignotis ex ſingulari aliqvo geſtu conſpicitur, qvem nos *Skallvijngl*, id eſt, Poëticam vertiginem, appellamus. Sunt qvi noſtram Poëſin in malis avertendis & inducendis mirabiles affectus habere exiſtiment, qvæ res fortaſsis non careat exemplis. Similem qvandam energiam carminibus tribuit is qvi hoc aſſerere non dubitavit.

Poëta Danus qvilibet eſſe neqvit.

Poëtici afflatus peculiares

Mira vis Poëſeos Islandicæ

Carmina vel cœlo poſſunt deducere Lunam.

Unde cordatiores ex noſtris antiqvis tanqvam morali reliqverunt, Poëtam non eſſe laceſſendum (*Ei skal skald erta*) Socratis etiam monitum citatur; qvod ſi cui ſalus

& fama maximè curæ ſunt, illaq; ſervare cupiat illæſa, is caveat ne Poëtam aliqvem inimicum habeat.

Qvanto in precio Poetæ antiqvitus fuerint.

Quanto in pretio & honore apud Reges & Principes exteros, ubi lingvæ noſtræ viguit cognitio noſtrates fuerint Poëtæ, qvi ipſorum res geſtas Rhythmis heroicis poſteritati commendarunt, ex eo patet, qvod ab iis aureos annulos, arma deaurata, veſtes precioſas & alia magnifica dona, ac ipſorum inprimis Regum favorem & amicitiam meruerint; ut veteres paſsim teſtantur hiſtoriæ, & ut ex plurimis paucos nominem.

Halfrodus Poeta Olai Tryggonis.

Habebat in aula ſua laudatiſsimus heros Olaus Tryggonius Norvegiæ Rex inter alios Halfrodum qvendam Rhythmiſtam Iſlandum, qvem ab ethniciſmo ad chriſtianam convertit fidem, & baptizato ipſe compatris officium præſtitit, qvem homicidium in aula regia temerè committentem, donatâ vitâ & placatis cæſi cognatis in gratiam recepit, & plurimis regiis auxit muneribus. De hoc Halfrodo refert Hiſtoria, qvod poſt Regem devictum nunqvam apparuerit hilaris, deſideriumq; optimi Regis præcipua mortis ipſius cauſa fuiſſe traditur.

Poetæ Olai Haraldi F.

Habuit & Olaus Haraldi filius domi militiæq, individuos comites ex noſtris tres inſignes Rhythmiſtas Sigvardum, Þormodum & Girunum ob formæ venuſtatem Gulbra, id eſt aureum ſupercilium appellatum. De Sigvardo refertur, qvod ſolutis verbis loqvendo impeditioris fuerit lingvæ, in Rhythmis autem ſpontè fuſis promptiſsimus. Haud ſecus ac de Virgilio ſcribitur, qvod tardus fuerit in loqvendo, adeò ut indoctus & agreſtis videretur.

Sigvardus Poeta.

Thormodus Poeta.

Þormodus autem in conflictu Stiklaſtadenſi Regi prædicto militans, noluit poſt illum in acie cæſum ſuperſtes vivere, ſed in confertiſsima hoſtium turba fortiſsimè dimicabat, donec lethali percuſſus telo, ex prælio diſcederet & moribundus Regis ſui beneficia, fortitudinem, & magnanimitatem etiam in ultimo periculo Rhythmis celebravit, qvi etiamnum extant.

Ha-

Habuit deniq; bellicoſiſsimus Norvagiæ Rex Haraldus Sigurdi filius in ſua aula & expeditionibus ſibi familiariſſimum notabilem Rhythmiſtam Þiodolphum Huverska, à provincia Borealis Iſlandiæ in qva natus eſt, ſic dictum.

Thiodolphus Haraldi Sigurdi Poeta.

Floruerunt præterea in aulis Regum Daniæ, Sveciæ, Angliæ, & aliorum Principum, Poetæ Iſlandi, qvod longa referre mora eſt, & qvi ab illis ingentes honores & magnifica dona reportarunt. Principes etiam iratos Rhythmicis ſæpè placaverunt elogiis & vitam iisdem redemerunt.

Poetæ Islandi in aulis variorum Regum.

Sic Egillus Skallagrimus apud Ericum Blodoxium Norvegiæ Regem, ſed tunc in Northumbria Angliæ deſidentem (in cujus conſpectum juſſu Reginæ Gunhildæ ex Iſlandia protractus fuerat) Rhythmis in honorem ejus editis, liberam impetravit dimiſſionem, etſi antea filium Regis, & amicos multos, injuria Erici laceſsitus trucidavit. Eodem modo Brago cuidam capitis damnato à Biornone Sveciæ Rege vita donata eſt, ob Rhythmicum encomium Regi exhibitum.

Skallagrimus Poeta Rhythmis vitam mercatus eſt.

Quin etiam ipſi Reges & Principes Norvegiæ & vicinarum provinciarum Rhythmos eximiè compoſuerunt, qvi in illorum citantur hiſtoriis. Rogvaldus qvidem Orcadum comes, princeps egregius, inter alias nobiles dotes, qvibus ornatus eſt, præſtantiſsimus & promptiſsimus fuit Rhythmiſta & clavem Rhythmicam, qvæ adhuc extat, confeciſſe dicitur.

Brago à Sveciæ Rege verſibus immunitatem impetravit.

Habuit etiam ille in Palæſtinam navigans itineris comites Rhythmiſtas duos Iſlandos, qvi una cum ipſo res qvotidie geſtas Rhythmis compræhenderunt, & magna apud illum in æſtimatione fuerunt.

Rogvaldus Orcadum Comes Poeta.

Quamvis autem vetus illa & genuina ſive Danica, ſive Norvegica lingva, ex illis regnis maxima ex parte jam dudum ſeſe removerit, ideoq; & illic talium Rhythmiſtarum perierit dignitas, qvia ignoti nulla cupido: adhuc tamen in Iſlandia ubi lingvæ ejus uſus præcipuè conſervatur,

Moderni Islandorum Poetæ.

tur, magno numero Poëtæ extant, prompti & ingenioſi, qvi non tantum res profanas, ubi Edda potiſsimum locum habet, ſed etiam ſacras hiſtorias ſimplici orationis vena in numeros convertunt Rhytmicos, Pſalmos & cantilenas pias & graves componunt, & Eccleſiæ Dei apud nos utiliter communicant, utinam divinum hoc donum grati omnes amplecterentur.

Sed ut in patria ſua Propheta, ſic vix acceptus eſt Poëta. Hactenus M. Olavius.

Carminibus ineſſe efficacem virtutem, vel ſolis vel cum ſacrificiis, ritibus & characteriſmis, præſertim *αὐτοσχεδίοις*, cum animus ab affectu recens calet, præter Græcos & Latinos, qvi illud ſæpè fatentur, veteres Normanni recentiores qvidam conſtanter credunt, tanta fiducia, ut evelli deſperem, neq; effectu ſemper ſibi videntur fruſtrati, inqvit M. Brynolph. in Saxonem.

Ne noſtram Poëſin modernorum inventum eſſe exiſtimes, ecce tibi antiqvum paradigma, magnanimi Regis Regneri Lodbrog Epicedium; qvod ipſe morti jam vicinus, inter viperarum morſus cecinit circa annum Chriſti DCCCLVII. imperii Germanici ſceptra obtinente Ludovico II. Hoc habet peculiare, qvod licet ſit in genere DROTQVÆTT, contra tamen ejus leges decem Verſus in qvavis obtinet Strophâ. Ad hujus meliorem intellectum, conſule Saxonis librum IX, ubi inter reliqva de hoc Poëmate ita loqvitur: *Adeſo jecinore, cum cor ipſum funeſti carnificis loco coluber obſideret, omnem operum ſuorum curſum animoſa voce recenſuit.* Seqventi ſcilicet carminis harmonia.

Epicedium Regneri Lodbrog.

Biarki genus carminis qvod cecinit

ᛒᛁᛅᚱᚴᛅᛘᛅᛚ ᚺᛁᛘ ᛆᚱᛅᛁ

Regnerus Lodbrog.

.ᚱᛅᚠᚴᛅᚱ ᛚᛅᚦᛒᚱᛅᚠ.

Biarka. Vetuſtiſsimus fuit Poëta ſeu Scalder, qvi hoc genus carminis excogitavit. Unde ab eo dictum *Biarkamal*, qvaſi verſus ſeu ſermones Biarki.

Biarkamal.

Pugva-

I.

Pugnavimus enſibus
ᚼᛁᚢᚵᚵᚢᛘ ᚢᛁᛂᚱ ᛘᛂᚦ ᚼᛁᛆᚱᚢᛁ
Haud poſt longum tempus
ᚼᛁᛏᛏ ᚢᛆᚱ ᛆᛂᛁ ᚠᚢᚱᛁᚱ ᛚᛆᚿᚵᚢ.
Cum in Gotlandia acceſſimus
ᛂᚱ ᛆ ᚵᛆᚢᛏᛚᛆᚿᛑᛁ ᚵᛂᚿᚵᚢᛘ.
Ad ſerpentis immenſi necem
ᛆᛏ ᚵᚱᛆᚠ ᚢᛁᛏᚿᛁᛋ ᛘᛆᚱᚦᛁ.
Tunc impetravimus Thoram
ᚦᛆ ᚠᛂᚿᚵᚢᛘ ᚢᛂᚱ ᚦᛆᚱᚢ.
Ex hoc vocarunt me virum
ᚦᛆᚦᛆᚿ ᚼᛂᛏᚢ ᛘᛁᚴ ᚠᛁᚱᚦᛆᛦ.
Qvod ſerpentem transfodi
ᛂᚱ ᛚᛁᚿᚴᛆᚢᛚᚢᛘ ᛚᛆᚵᚦᛆᚵ.
Hirſutam braccam ob illam cedem
ᛚᛆᚦᛒᚱᛆᚴ ᛆᛏ ᚦᚢᛁ ᚢᛁᚵᛁ.
Cuſpide ictum intuli in colubrum
ᛋᛏᛆᚴ ᛂᚴ ᛆ ᛋᛏᛆᚱᚦᛆᛦ ᛚᚢᚴᛁᚢ.
Ferro lucidorum ſtipendiorum
ᛋᛏᛆᛚᛁ ᛒᛁᛆᚱᛏᚱᛆ ᛘᛆᛚᛆ.

Hior. Gladius. *Grafvitner*, Serpens, qvia terram fodit. *Thora* filia fuit Reguli cujusdam Gothici cujus ædes beſtia hæc ambibat, vide Saxonem pag. 152. & 153. Edit. Francofurt. *Firdar* Virorum eſt appellatio. *Ling* Eruca. *Aulum* lente incedens, *Lingaulum* igitur dicitur ſerpens, qvod lentè per ericeta repat. *Lagdag* à verbo *eg legg* transfodio. *Stord* Terra, *Lykia* tortuoſitas, hinc *Stordalykia* dicitur angvis, qvod tortuosè per terram ſerpat. *Mala*, ſtipendium militare. *Stal biatra mala* dicit, qvia ſtipendium qvod ferrum meret lucido auro vel argento ſolvitur.

II.

Pugnavimus enſibus
ᚼᛁᚢᚵᚵᚢᛘ ᚢᛁᛂᚱ ᛘᛂᚦ ᚼᛁᛆᚱᚢᛁ.
Multum juvenis fui qvando acqviſivimus
ᚼᛁᛚᛚᚦᛁᚱ ᚢᛆᚱ ᛂᚴ ᚢᚿᚵᚢᚱ ᛂᚱ ᚠᛂᚿᚵᚢᛘ

Orien-

Orientem verſus in Oreonico freto
ᛅᚢᛋᛏᚢᚱ ᛁ ᛂᛁᚱᛅᚱ ᛋᚢᚿᚦᛁ.
Vulnerum amnes avidæ feræ
ᚢᚿᚦᛅᚱᛘ ᚠᚱᛂᚴᚢᛘ ᚢᛅᚱᚵᛂ.
Et flavipedi avi
ᚭᚴ ᚠᚭᛏᚵᚢᛚᚢᛘ ᚠᚢᚵᛚᛂ.
Accepimus ibidem ſonuerunt
ᚠᛂᚿᚵᚢᛘ ᚢᛁᛂᚱ ᚦᛅᚱ ᛂᚱ ᛋᚢᚿᚵᚢ.
Ad ſublimes galeas
ᚢᛁᚦ ᚼᛅᛋᛂᚢᛘᚦᛅ ᚼᛁᛅᛚᛘᛅ.
Dura ferra magnam eſcam.
ᚼᚭᚱᚦ ᛁᛅᚱᚿ ᛘᛁᚴᛁᛚᛋ ᚢᛂᚱᚦᛅᛅ.
Omnis erat Oceanus vulnus
ᛅᛚᛚᚢᛘ ᚢᛅᚱ ᛅᛂᚠᛂᚱ ᛋᚭᛚᛚᛁᚢᛘ.
Vadavit corvus in ſangvine cæſorum
ᚭᚦ ᚱᛅᚠᚴ ᛁ ᚢᛅᛚᛒᛚᚭᚦᛂ.

Eirer ſunde, Fretum Danicum qvod jam Oreſund vocamus, inter Croneburgum & Helſingburgum. *Undarm* vulnerum amnes, ab *Und* vulnus & *Ar* amnis, M additur euphoniæ gratia veterum more. *Frekum varge* avidæ feræ, qvæ ad cæſorum cadavera freqvens concurrit, *Fotgulum fugle*, Aqvilam intelligit qvæ pedibus eſt flavis. Senſus: ibi impetravimus aqvilæ magnam prædam; ſeu magnam ſtragem edidimus. Ælianus refert Ægyptiis & Barcæis populis vulturem ſacrum fuiſſe viſum, hinc apud eos mos erat, qvos vis morbi confeciſſet, funere cremare. At verò fortium militum corpora devoranda objicere vulturibus, fortunatos qvippe eos dictantes, qvi ſacri alitis ventrem pro tumulo habuiſſent. An & noſtratibus militibus eadem de Aqvila fuerit opinio diſqvirendum relinqvo. *Sollin* propriè eſt vulnus lividum & tumefactum hinc ad mare ſangvine tumidum transfertur. *Valur* ſtrages.

III

Pugnavimus enſibus
ᚼᛁᚢᚵᚵᚢᛘ ᚢᛁᛂᚱ ᛘᛂᚦ ᚼᛁᚭᚱᚢ.

Alte

Alte tulimus tunc lanceas
ᚼᛆᛐᛐ ᛒᛆᚱᚢᛘ ᚦᛆ ᚵᛂᛁᚱᛆ
Qvando viginti annos numeravimus
ᛂᚱ ᛐᚢᛁᛐᚢᚵᛂᚱ ᛐᛅᛚᚦᚢᚿᛋᛐ
Et celebrem laudem comparavimus paſſim
ᛅᚵ ᛏᚤᚱ ᚱᚢᚦᚢᛘ ᚢᚤᚦᛆ
Vicimus octo Barones
ᚢᚢᚿᚿᚢᛘ ᛆᛐᛐᛆ ᛁᛆᚱᛚᛆ
In oriente ante Dimini portum
ᛆᚢᛋᛐᚢᚱ ᚠᚤᚱᛁᚱ ᚦᛁᚿᚢ ᛘᛁᚿᛂ
Aqvilæ impetravimus tunc ſufficientem
ᚵᛂᚱᛆ ᚠᛂᛁᚿᚵᚢᛘ ᚦᛆ ᚵᚿᛅᚵᛆ
Hoſpitii ſumptum in illa ſtrage
ᚵᛁᛋᛐᛁᚿᚵ ᛆᚦ ᚦᚢᛁ ᚢᛁᚴᛂ·
Sudor decidit in vulnerum
ᛋᚢᛂᛁᛐᛁ ᚠᛂᛁᛚᛚ ᛁ ᛋᛅᛚᛚᛁᚢᛘ
Oceano perdidit exercitus ætatem
ᛋᛆᛂ ᛏᚤᚿᚦᛂ ᛚᛁᚦ ᛆᛂᚠᛂ·

Rudum præteritum eſt à verbo *eg Ryd*, qvod propriè eſt navem exonerare, qvaſi diceret laude ſe exoneraſſe eos, qvos debellaverat. *Dinu minne*, qvidam Danubii oſtium explicant, ego malo Dimini portum in Cceano orientali, ut vocant, olim ſitum. *Giſting* ſumptus hoſpitii; intelligit cadavera hominum proſtrata, qvibus paſceretur. *Sveiti* Suddr: ſangvinem innuit. *Solium ſæ*, vide ſupra. *Æfe*, ætatem notat; hic vitam.

IV.

Pugnavimus enſibus
ᚼᛁᚢᚵᚵᚢᛘ ᚢᛁᛂᚱ ᛘᛂᚦ ᚼᛁᛅᚱᚢᛂ
Pugna facta copia
ᚼᛁᛂᚦᛁᚿᛋ ᚴᚢᛅᚿᛆᚱ ᚢᛆᚱᚦ ᛆᚿᚦᛁᛐ·
Cum Helſingianos poſtulavimus
ᚦᛆ ᛂᚱ ᚼᛂᛚᛋᛁᚿᚵᛁᚿ ᚼᛂᛁᛘᛐᚢᛘ·
Ad aulam Odini
ᛐᛁᛚ ᚼᛂᛁᛘᛋᛆᛚᛆ ᛅᚦᛁᚿᛋ ·
Naves direximus in oſtium Viſtulæ
ᛚᛅᚵᚦᚢᛘ ᚢᛒᛒᛁ ᛁᚠᚢ·

Mucro potuit tum mordere
ᛆᚦᚦᚢᚱ ᚴᛆᛆᚦᚼ ᚦᛆ ᛒᚢᛆᛆ
Omnis erat vulnus unda
ᛆᛆᛆ ᚢᛆᚱ ᚢᚴᚦᛆ ᚠᛁᛆᛚᚠᚱᚼ
Terra rubefacta calido
ᛆᛋᚢᚼᚱ ᚱᛆᚦᛁᚴ ᚼᚼᛁᛆᚢ·
Frendebat gladius in Loricas
ᚠᚱᚼᚴᛁᛆᚦᛆ ᛒᚱᛆᚴᚦᚢᚱ ᛁ ᛒᚱᚢᚴᚢ·
Gladius findebat Clypeos
ᛒᚼᚴᛋᛁᛚᛚᚦᚢᚱ ᛉᛚᚢᚠᚢ· ᛋᛉᚢᛚᛚᚦᛁ·

Heidins kuonar Pugna. *Heidin* Rex erat & bellator ſtrenuus; cujus uxor *Hilldur*, qvo nomine etiam bellum indigetant. Vide Eddam in mythologiis, *Heimſala* ab *Heim* domus, *Sala* aula. Bello cæſos Odino mactari & in ejus aulam poſt mortem recipi, credebat vetuſtas. *Ivu* fluvius Viſtula jam dictus. *Byta*, metaphora à feris deſumpta & ad enſem translata. *Gialfur* levior maris unda. *As* abſolute Odinum notat, qvi pater erat Aſianorum, *Ver* conjunx, qvæ illi terra; hinc *Aſver* terram indicat. *Rodin* Rubefacta, à verbo *eg Rioda* rubefacio. *Greniade* metaphora à ferocientibus deſumpta animalibus. *Ben* vibex, *Sildur* Halex, hinc *Benſildur* gladius ob ſimilitudinem coloris & figuræ.

V.

Pugnavimus enſibus
ᚼᛁᚢᚠᚠᚢᛘ ᚢᛁᚼᚱ ᛘᚼᚦ ᚼᛁᛆᚱᚢᚼ·
Memini neminem tunc fugiſſe
ᚼᚢᚠᚠ ᛁᛉ ᛆᚴᚠᚢᛆᚴ ᚦᛆ ᚠᛚᚢᚦᚼ·
Priusqvam in navibus
ᛆᚦᚢᚱ ᛆ ᚼᚼᛘᛚᛁᛋ ᚼᚼᛋᛆᚢᛘ
Heraudus in bello caderet
ᚼᚼᚱᛆᚢᚦᚢᛆ ᛁ ᛋᛏᚢᚱ ᚠᛁᚼᛚᛚᚼ
Non findit navibus
ᛉᛚᚢᚠᚢᚱ ᛁᛁ ᛆᚼᚠᛁᛋ ᛆᚢᚴᚦᚱᚢᛘ
Alius Baro præſtantior
ᛆᚴᚴᛆᚱ ᛁᛆᚱᛚᛁᚴ ᚠᛆᚼᚠᚱᚼ·

Ma-

Mare ad portum
ᛚᚢᚾᚦᛆ ᚢᛅᛚᛚ ᛏᛁᛚ ᛚᛅᛁᚠᛁᛋ·
In navibus longis poſt illum
ᛆ ᛚᛆᚾᚠᛋᚴᛁᛒᚢᛘ ᛋᚢᚦᛆᚾ·
Sic attulit Princeps paſſim
ᛋᛆ ᛒᛆᚱ ᛋᛁᚴᛚᚢᚾᚠᚢᛘ ᚢᛁᚦᛆ·
Alacre in bellum cor.
ᛋᚾᛆᚱᛐ ᚠᚱᛆᛘ ᛁ ᛋᛏᚢᚱ ᚼᛁᛆᚱᛐᛆ·

Hemlis heſtum in navibus. *Hamle* ſive *Hemle* ſcalmus eſt vel ligamen qvo remi in lateribus continentur, ne inter remigandum divagentur. Hoc nomen vel aliud qvodvis ad navem pertinens, junctum nomini alicujus animalis, navem ſignificat. *Lundur* avis eſt maritima, qvæ qvia rarius aliis aqvis qvam mari inſidet, illius campus mare dicitur, ut & reliqvarum talium avium. Hæc avis in Iſlandia eſt freqventiſsima, & terram inſtar cuniculi fodit, inq; ſcrobibus effoſis nidificat. Vide Epiſtolam Hojeri ad Cluſium de avibus Farenſibus, citatam à Nierenbergio pag. 230. *Læge* eſt navium ſtatio.

VI.

Pugnavimus enſibus
ᚼᛁᚢᚠᚠᚢᛘ ᚢᛁᚽᚱ ᛘᚽᚦ ᚼᛁᛅᚱᚢᚽ·
Exercitus abjecit clypeos
ᚼᚽᚱ ᚴᛆᛋᛐᛆᚦᚽ ᛋᚴᛁᛅᛚᛚᚦᚢᛘ·
Cum haſta volavit
ᚦᛆ ᚽᚱ ᚼᚱᛆᚽᚠᛆᚠᛆᚱᚽ ᚱᚽᚾᚦᚽ·
Ardua ad virorum pectora
ᚱᚽᛁᛋᛐᚢᛘ ᛆᚦ ᚠᚢᚾᛘᛆ ᛒᚱᛁᛅᛋᛐᚢᛘ
Momordit Scarforum cautes
ᛒᛁᚽᛐ ᛁ ᛋᚴᛆᚱᚠᚢᛆ ᛋᚴᚽᚱᛁᚢᛘ
Gladius in pugna
ᛋᚴᛆᚽᚱᛁᛒᛁᛚᚦᚢᛘ ᛆᛐ ᚼᛁᛆᛚᚦᚱᛁ
Sangvineus erat clypeus
ᚱᛅᚦᛁᚾᚾ ᚢᛆᚱ ᚱᛆᚾᚦᛆᚱ ᛘᛆᚾᚽ
Anteqvam Rafno Rex caderet
ᛆᚦᚢᚱ ᚱᛆᚠᚾ ᚴᛅᚾᚠᚢᛘ ᚠᛁᛚᛚᚽ

Fluxit ex virorum capitibus
ᚦᚱᛂᛁᚠ ᚢᚱ ᚼᛆᛚᚦᛅ ᚼᛅᛁᛚᛋᚢᛘ
Calidus in loricas ſudor
ᚼᛂᛁᛐᚢᛘ ᛅ ᛒᚱᚢᚾᚾᛁᚢᛘ ᛋᚢᛂᛁᛐᛂ·

Hrægagáre haſta. *Hræ* cadaver, *gagare* latro viaticus, hic mucro ſic dicitur cadavera faciens. *Skarfur* avis eſt ex genere Mergorum, ſcopulis libenter inſidens, unde ſyrtes & ſcopuli marini *Skeren* vocantur. *Skæribildur*, ſecuris vel gladius. *Skera* militaris mactatio, *Bildur*, ferrum chirurgicum qvo venæ ſecantûr. *Hialldur*, loqventium indiſcretum murmur, notat verò hic bellicum tumultum, aliàs *Sqvaldur*. *Randurmane* clypeus: *Rond* umbo; *Mane* ſcutum rotundum ad formam Lunæ; qvaſi dicatur umbonis ſcutum, qvod undiq; habeat rotundam extremitatem.

VII.

Pugnavimus enſibus
ᚼᛁᚢᚵᚵᚢᛘ ᚢᛁᛂᚱ ᛘᛂᚦ ᚼᛁᛆᚱᚢᛂ·
Habere potuerunt tum corvi
ᚼᛅᚠᛏ ᚵᛅᛐᚢ ᚦᛅ ᚱᛅᚠᚾᛅᛦ
Ante Indirorum inſulas
ᚠᚢᚱᛁᛦ ᛁᚾᚾᚦᚢᚱᛁᛋ ᛂᛁᚢᛘ
Sufficientem prædam dilaniandam
ᛅᛂᚱᚾᛅ ᛒᚱᛅᛅᚦ ᛅᚦ ᛋᛚᚢᛐᛅ
Acqviſivimus feris carnivoris
ᚠᛂᚾᚵᚢᛘ ᚠᛅᛚᚢ ᚼᛂᛋᛐᚢᛘ
Plenum prandium unico actu
ᚠᚢᛚᛚᚢᛘ ᚢᛂᚱᚦ ᛅᚦ ᛋᛁᚾᚾᛂ
Difficile erat unius facere mentionem
ᛁᛚᛚᛐ ᚢᛅᚱ ᛂᛁᚾᛋ ᛅᚦ ᚵᛂᛐᛅ
Oriente Sole
ᛁ ᚢᛒᛒᚱᚢᚾᛅ ᛋᛆᛚᛅᚱ
Spicula vidi pungere
ᛋᛐᚱᛂᚾᚵᚼᛅᚢᛘᛚᚢᛘ ᛋᛅ ᛂᚵ ᛋᛐᛁᚾᚵᛅ
Propulerunt arcus ex ſe ferra.
ᛋᛐᛅᛦ ᛅᛚᛘᚢᛦ ᛅᚠ ᛋᛂᛁᚱ ᛘᛅᛅᛚᛘᛂ·

Ærin

Ærinn ſufficiens. *Faluheſtum*, beſtiæ carnivoræ à *Fala*, qvæ fœmina habebatur proceritate gigantea & arte magica celebris, de qva Edda; & *heſtum* qvod eqvos notat; Illa enim pro eqvis utebatur feris. *Ad gieta eins*, eſt mentionem alicujus facere. *Streinghaumlur*, ſpicula; qvia ex nervo arcus attracto & relaxato propellitur, *Strengur* eſt nervus; *hamla* cohibitio, cohibetur enim telum donec nervus laxetur. *Malme*, metallum; pro æreis aut ferreis telis.

VIII.

Pugnavimus *enſibus*
ᚼᛗᚠᚠᚢᛘ ᚢᛁᛂᚱ ᛘᛂᚦ ᚼᛁᛆᚱᚢᛂ
Altum mugierunt enſes
ᚼᛂᛐᛐ ᚠᚱᛂᚴᛁᚢᚦᚢ ᚼᚱᛆᛐᛐᛆᛦ
Anteqvam in Laneo campo
ᛆᚦᚢᛦ ᛆ ᚢᛚᛚᛆᛦ ᛆᚴᚱᛂ
Eiſtinus Rex cecidit
ᛂᛁᛋᛐᛂᛁᚴᚴ ᚴᛆᚴᚠᚢᛦ ᚠᛁᛂᛚᛚᛂ
Proceſsimus auro ditati
ᚠᛂᛁᚴᚠᚢᛘ ᚠᚢᚦᛚᛂ ᚠᛆᛂᚦᚢᛦ
Ad terram proſtratorum dimicandum
ᚠᚱᛆᚴᚦᚢᛦ ᚢᛆᛚᛋ ᛆᚦ ᛒᚱᛆᚢᚴᚦᚢᛘ
Gladius ſecuit clypeorum
ᚼᚱᛆᛂᚴᛁᚴᚦᛁᛚ ᛋᚴᛂᛁᚦ ᚱᛆᚴᚦᛆ
Picturas in galearum conventu
ᚱᛁᛏᚢᛦ ᛆᚦ ᚼᛁᛆᛚᛘᛆ ᛘᛂᛐᛂ
Cervicum muſtum ex vulneribus
ᛋᚴᛁᚱᛆ ᚢᛁᚱᛏᚢᛦᚢᚱ ᛋᛆᚱᚢᛘ
Diffuſum per cerebrum fiſsum.
ᛋᚢᛂᛁᚠ ᛂᚠ ᚼᛁᛆᚱᚴᛆ ᚴᛚᛂᛁᚠᛆ.

Ullar akur; locus eſt in Svecia, ubi acre prælium commiſſum. Saxoni lib. IX. vocatur Laneus campus. Sic enim hujus meminit prælii: *Apud campum qvi latialiter Laneus dicitur, imprimis Scanorum res obterere orſus, grave cum factioſis bellum habuit.* *Fadur*, pater auri dicitur, qvia in hoc bello multum ejus obtinuit. *Hrakindil* gladius à *Hra* cadaver & *kindil* candela. *Ri-*

tur à *Rit* pictura, *eg Rita* pingo, ſcribo; aliàs *Rit* totam armaturam aurò pictam denotat. *Snira* cervix; *Virtur* muſtum, ſangvinem indicat. *Kleif* clivus, hinc *Hiarnekleif* cerebri clivus, ſeu caput.

IX.

Pugnavimus ensibus
ᚼᛁᚢᚴᚴᚢᛘ ᚢᛁᛂᚱ ᛘᛂᚦ ᚼᛁᛆᚱᚢᛂ
Tenuimus clypeos in ſangvine
ᚼᛆᚠᚦᚢᛘ ᚱᛂᚴᚦᚢᚱ ᛁ ᛒᛚᛆᚦᛂ
Cum haſtam unximus
ᚦᛅ ᛂᚱ ᛒᛂᚴᚦᚢᛂᚱᛅ ᛒᚱᛅᛂᚦᚦᚢᛘ
Ante Boring holmum
ᚠᚢᚱᛂᛅ ᛒᛆᚱᚠᚢᚴᚦᛅᚱ ᚼᛆᛚᛘᛂ
Telorum nubes diſrumpunt clypeum
ᚱᛂᚠᚠᚺᛉᚢ ᚺᛚᛁᛆᚢ ᚱᛅᚴᚦᛂᛅ
Extruſit arcus ex ſe metallum
ᚱᛅᛆᛆ ᛅᛚᛘᚢᛅ ᛅᚠ ᚺᛁᛂᚱ ᛘᛅᛚᛘᛂ
Volnir cecidit in conflictu
ᚠᛆᛚᚴᛁᛅ ᚠᛁᛂᛚᛚ ᛅᚦ ᚢᛁᚠᛂ
Non erat illo Rex major
ᚢᛅᚱ ᛅᛆ ᛅᛂᛁ ᛉᛆᚴᚠᚢᛅ ᛘᛂᚱᛂ
Caſi diſperſi latè per littora
ᚢᛅᛚ ᚱᛅᛉ ᚢᛁᛆᛆ ᚢᛘ ᚺᛆᚱᛅᚴᛁᛅ
Feræ amplectebantur eſcam.
ᚢᛅᚱᚠᚢᛅ ᚠᛅᚠᚴᛅᚦᛂ ᛆᛅᚠᚴᛂ.

Benthuara, haſta, à *Ben* vibex aut vulnus, *thuare* terebrum. *Regg* ſeu *hreg* propriè eſt nymboſa pluvia. *Rat* pro *hræt* extruſit, à verbo *eg hrind* extrudo.

X.

Pugnavimus ensibus
ᚼᛁᚢᚴᚴᚢᛘ ᚢᛁᛂᚱ ᛘᛂᚦ ᚼᛁᛆᚱᚢᛂ
Pugna manifeſtè creſcebat
ᚼᛁᛚᛚᚦᚢᛅ ᚢᛅᚱ ᚺᚢᚴᛆ ᛁ ᚢᛂᚼᚺᛆᛂ
Anteqvam Freyr Rex caderet
ᛅᚦᚢᛅ ᚠᚱᛂᚢᛅ ᛉᛆᚴᚠᚢᛅ ᚠᛁᛂᛚᛚᛂ.
In Flandrorum terra
ᛅ ᚠᛚᛂᛘᛁᚴᚠᛁᛅ ᛚᛅᚴᚦᛂ

Capit

Capit cæruleus ad incidendum
ᛕᛆᚦᛂ ᛒᛚᛆᛆᚱ ᛆᚦ ᛒᚤᛏᛆ
Sangvine illitus in auream
ᛒᛚᛅᚦᛂ ᛋᛘᛂᛚᛚᛆᚢᛘ ᛁ ᚠᚢᛚᛚᛆᛅᛕᛕ
Loricam in pugna
ᚼᛅᚠᛕᛆᚴᚢᚠᛚ ᛆᚦ ᚼᛁᛆᛚᛚᚦᚱᛂ
Durus armorum mucro olim
ᚼᛆᚱᚦᚢᛦ ᛒᛂᛕᚠᚱᛂᚠᛁᛚᛚ ᚠᛅᚱᚦᚢᛘ
Virgo deploravit matutinam lanienam
ᛘᛆᛂᚱ ᚠᚱᛁᛂᛆ ᛘᛅᚱᚠᛁᛕ ᛋᚴᛆᛂᚱᚢ.
Multa præda dabatur feris.
ᛘᛅᚱᚠ ᛂᛕ ᛏᛆᚠᛕ ᚠᛆᚠᛋᛆ ᚢᛅᚱᚠᚢᛘ.

Blaer cæruleus, *Blode ſmeltur* ſangvine illitus; *hardur* durus: hæc tria epitheta ad *Bengrefill* referenda, qvod mucronem cujusvis teli notat. *Ben* vulnus eſt, *grefill* ſtylus, qvo artifices æs aut lapides ſculpere ſolent: *Bengrefill* igitur cuſpis eſt armorum, qvibus corpora hominum transfodiuntur & qvaſi ſculpuntur. *Hogna kufl* loricam denotat, qvaſi Hognæ tunica. Hognas enim arma poſſedit præſtantiſsima, qvibus pro tunica aut chlamide utebatur.

XI.

Pugnavimus ensibus
ᚼᛁᚢᚠᚠᚢᛘ ᚢᛂᚱ ᛘᛂᚦ ᚼᛁᛅᚱᚢᛂ.
Centies centenos vidi jacere
ᚼᚢᛕᚦᚱᚢᚦᚢᛘ ᛋᛆᛂᚠ ᛚᛁᚠᚠᛁᛆ
In navibus
ᛆ ᛂᛁᚱᛂᛁᛋ ᛆᚢᛕᚦᚱᚢᛘ
Ubi Ænglanes vocatur
ᚦᛆᚱ ᛆᛁᛕᚠᛚᛆᛕᛂᛋ ᚼᛂᛁᛆᛁᛅ.
Navigavimus ad pugnam
ᛋᛁᚴᛚᚦᚢᛘ ᚢᛁᛂᚱ ᛆᛁᛚ ᛋᛕᛆᛂᚱᚢ
Per ſex dies antequam exercitus caderet
ᛋᛂᚼᛋ ᚦᛆᛁᚠᚢᛅ ᛆᚦᚢᚱ ᛚᛁᚦ ᛘᛁᛂᛚᛚᛂ
Transegimus mucronum miſſam
ᛆᛆᛆᚢᛘ ᛅᚦᚦᛆ ᛘᛂᛋᛋᚢ

In

In exortu Solis
ᚠᚢᚱᛁᛅ ᚢᛒᚱᚢᚴᛅ ᛋᛅᛚᛘᛅ
Coactus eſt pro noſtris gladiis
ᚢᛅᚱᚦ ᚠᚢᚱᛁᚱ ᚢᛅᚱᚢᛘ ᛋᚢᛁᚱᚦᚢᛘ
Valdioſur in bello occumbere.
ᚢᛅᛚᚦᛁᛅᚠᚢᛅ ᛁ ᛋᛅᚢᚱ ᛡᛁᚠᛅ·

Hundrudum Adverbium eſt multos centenarios ſignificans. *Eireſis andrum* naves. *Eireſur* antiqvum. Regis pyraticam exercentis nomen eſt, ex qvo, ut & aliis naves variè nuncupantur. Hic *andrer* vocantur, qvæ vox propriè ligneos indicat aſſeres, qvibus pedum plantis alligatis, nivium juga, celerrimè transcurrere ſolent Boreales, *pandas trabes* vocat Saxo, ut ſupra diximus. *Snæra* propriè eſt ignis flamma vehementius flagrans; hic metaphoricè pro bello capitur. *Meſſu*, pugnam & bellum vocat *oddu meſſa*, ſeu miſſam mucronum, forſan per contumeliam. Religionem enim Chriſtianam ejusqve ſacra tanqvam ethnicus temerare curæ habuit, hinc Saxo lib. IX. dicit eum *in Dania vera religione proſcripta, priſtino adulterinam loco reſtituiſſe, ac ſuo ceremonias honore donaſſe.*

XII.

Pugnavimus enſibus
ᛡᛁᚢᚠᚠᚢᛘ ᚢᛁᚠᚱ ᛘᛁᚦ ᛡᛁᛅᚱᚢᛁ
Ruit pluvia ſanguinis de gladiis
ᛡᚱᚢᚴᚦᛁ ᚦᛅᚠᚠ ᛅᚠ ᛋᚢᛁᚱᚦᚢᛘ
Præceps in Bardaſyrde
ᛒᚱᚢᚴ ᛁ ᛒᛅᚱᚦᛅᚠᚢᚱᚦᛁ
Pallidum corpus pro accipitribus
ᛒᛚᛁᛁᚠᛅᚴ ᚴᛅ ᚠᚢᚱᛁᛅ ᛡᛅᚢᚤᛅ
Murmuravit arcus ubi mucro
ᚢᛘᚦᛁ ᛅᛚᛘᚢᛅ ᚦᛅᚱ ᛅᚦᚦᛅᚱ
Acriter mordebat loricas
ᛅᛚᛚᛋᛅᚱᛁᛏ ᛒᛁᛏᚢ ᛋᚤᚢᚱᛅᛁᚢᛅ
In conflictu
ᛅᚦ ᛋᛚᛁᚦᚢᛘ ᚦᛅᚠᛅ ᛋᛁᚴᚴᚢ

Odi-

Odini pileus galea.
ᛋᚢᛆᛚᚴᛁᛋ ᚼᛆᛏᛏᛂ ᚦᛆᛂᚠᚦᛆᛚ.
Cucurrit arcus ad vulnus
ᚱᛂᚿᚦᛂ ᛆᛚᛘᚢᚱ ᛐᛁᛚ ᚢᚿᚦᛆ
Venenatè acutus conſperſus ſudore ſanguineo
ᛂᛁᛐᚢᚱ ᚼᚢᛆᛋ ᚦᚱᛁᚠᛁᚿᛘ ᛋᚢᛂᛁᛐᛆ.

Nae cadaver, numerus ſingularis pro plurali. *Umde* graviter ſonuit, à verbo *egym*, murmuro, à ſono apum diducto. *Slidur*, vagina, *Loge*, flamma, *Sinna*, lis, aut diſcordia; flamma vaginæ gladius dicitur, ac tres hæ voces in unum qvaſi coaleſcunt ad gladium denotandum. *Svolnis* Odini eſt Epitheton, cujus pileus galea dicitur. Senſus eſt: cuſpides foderunt Odini ſubuculas ſeu loricas, Svolneri galero ſeu galea preſſas. *Almur*, arcus, ponitur pro ſagitta.

XIII.

Pugnavimus enſibus
ᚼᛁᚢᚴᚴᚢᛘ ᚢᛂᚱ ᛘᛂᚦ ᚼᛂᛆᚱᚢᛂ
Tenuimus magica ſcuta.
ᚼᛁᛂᛚᛚᚦᚢᛘ ᚼᛚᛆᚠᛆᛚ ᛏᛁᛆᛚᛚᚦᚢᛘ
Altè in pugnæ ludo
ᚼᛆᛏᛏ ᛆᚦ ᚼᛁᛚᚦᚢᛚ ᛚᛁᛁᚴᛁ
Ante Hiadningum ſinum.
ᚠᚢᚱᛁᛚ ᚼᛁᛆᚦᚿᛁᚴᚠᛆ ᚢᛆᚠᛂ
Videre licuit tum viros
ᛋᛁᛆ ᛘᛆᛂᛏᛏᚢ ᚦᛆ ᛋᛂᚠᚠᛁᛚ
Qvi gladiis lacerarunt clypeos
ᛂᚱ ᛋᚢᛂᚱᚦ ᚱᛁᚠᚢ ᛋᚴᛁᛆᛚᛚᚦᚢ
In gladiatorio murmure
ᛆᛐ ᚼᚱᛆᛂᛋᛁᛚᛚᚦᚢᛚ ᚼᛁᛆᛚᛚᚦᚱᛂ
Galeæ attritæ virorum.
ᚼᛁᛆᛚᛘ ᛋᛚᛁᛐᛚᛆᚦ ᛆᛚᛚ ᚠᛆᛐᛚᛆ
Erat ſicut ſplendidam virginem
ᚢᛆᚱᛆᛐ ᛋᛂᛘ ᛒᛁᛆᚱᛐᛆ ᛒᚱᚢᚦᛂ
In lecto juxta ſe collocare
ᛁ ᛒᛁᚴᚠ ᚼᛁᛆ ᛋᛂᛚ ᛚᛂᚴᚴᛁᛆ.

Hlok in genitivo *Hlokar* magam aut dæmonem notat. *Hiadningavig*, ſinus qvidam maris ita dictus, de qvo Edda in Mythologiis. *Vogur*, ſinulus. *Seggur* Vir. *Hræſildur*, gladius; ut ſupra. *Gotna* à *Gotnar* plurale tantum, viros notat, à nomine Odini *Gautur*, qvod à verbo *eg giætte*, circumſpectê ago re & verbis. *Brudur* Poeticè qvamlibet fœminam deſignat.

XIV.

Pugnavimus ensibus
ᚼᛁᚢᚴᚴᚢᛘ ᚢᛁᛁᚱ ᛘᛁᚦ ᚼᛁᛆᚱᚢᛁ
Dura venit tempeſtas clypeis
ᚼᛆᚱᚦ ᚴᛆᛘ ᚼᚱᛁᚦᛆ ᛋᚴᛁᛆᛚᚦᚢᛘ
Cadaver cecidit in terram
ᚿᛆᛁᚱ ᚠᛁᛁᛚᛚ ᚿᛁᚦᚢᚱ ᛏᛁᛚ ᛁᛆᚱᚦᛆᛆ
In Nortumbria
ᛆ ᚿᛆᚱᚦᚼᚢᛘᚱᛆ ᛚᛆᚿᚦᛁ
Erat circa matutinum tempus
ᚢᛆᚱᛆᛏ ᚢᛘ ᚼᛁᚿᛆ ᛆᛏᛏᚢ
Hominibus neceſsum erat fugere
ᛆᛚᛚᚦᚢᛘ ᚦᛆᚱᚠ ᛆᛏ ᚠᛚᚢᛆ
Ex prælio ubi acute
ᚼᛁᛚᛚᚦᛆᛆ ᛚᛁᛁᚴ ᚦᛆᚱ ᛁᚱ ᚼᚢᛆᛋᛋᛁᛆ
Caſsidis campos mordebant gladii
ᚼᛁᛆᛚᛘ ᛏᚢᚿ ᛒᛁᛏᚢ ᛋᚴᛁᛆᛚᛘᛆᛆ
Erat hôc veluti juvenem viduam
ᚢᛆᚱᛆᛏ ᛋᛁᛘ ᚢᚿᚴᛆ ᛁᚴᚴᛁᚢ
In primaria ſede oſculari.
ᛁ ᛆᚿᚦᚢᛁᛁᚴᛁ ᚴᚢᛋᛋᛆ.

Hryd propriè eſt tempeſtas aëris pluviis aut nivibus turbida, hic metaphoricè, armorum in clipeos irruentium indicat turbinem. *Ottu* fœmininum, primum manè notat; hinc *Ottuſangur*, cantio circa diluculum. *Olld*, ſæculum, hic pro hominibus in ſeculo viventibus capitur. *Hialm tun*, caſsidis campus pro capitibus. *Ondveige*, dignisſima domus ſedes. Tres enim olim in qvalibet domo erant ejus generis. Prima ad medium men-

ſæ,

ſæ, qvam longam habebant (qvales etiamnum in antiqvis aulis cernuntur) hæc herilis & ſuprema, reliqvæ duæ dextram levamq; verſus ad fines.

XV.

Pugnavimus ensibus
ᚼᛁᚢᚵᚵᚢᛘ ᚢᛁᛁᚱ ᛘᛁᚦ ᚼᛁᛅᚱᚢᛁ
Herthiofe evaſit fortunatus
ᚼᛁᚱᚦᛁᛅᚠᛁ ᚢᛅᚱᚦ ᛅᚢᚦᛁᛅ
In auſtralibus Orcadibus ipſe
ᛁ ᛋᚢᚦᚢᛆ ᛁᛁᚢᛘ ᛋᛁᛅᛚᚠᚢᛘ
Victoriæ in noſtris hominibus
ᛋᛁᚵᚢᚱᛋ ᛅ ᚢᛅᚱᚢᛘ ᛘᛅᚿᚿᚢᛘ
Cogebatur in armorum nimbo
ᚢᛅᚱᚦ ᛁ ᚱᛅᚢᚦᛅ ᚱᛁᚠᛚᛁ
Rogvaldus occumbere
ᚱᛅᚢᚠᚿᚢᛅᛚᛚᚦᚢᛆ ᚠᛁᚱᛁᛆ ᚼᚿᛁᚠᛅ
Iſte venit ſummus ſuper accipitres
ᛋᛅ ᚴᛅᛘ ᚼᛅᛁᛋᛅᚢᛘ ᚢᚠᛁᛆ ᚼᛅᚢᚠᛅ
Luctus in gladiorum ludo
ᚼᛅᚱᛘᚢᛆ ᛅᚦ ᛋᚢᛁᚱᚦᛅ ᛚᛁᛁᚴᛁ
Strenuè jactabat concuſſor
ᚼᚢᛅᛋᛅ ᚴᛅᛋᛅᛅᚦᛁ ᚼᚱᛁᛋᛅᛁᛆ
Galeæ ſangvinis teli
ᚼᛅᛚᛘᛋ ᛋᛅᚱᛁᛚᚠᛚᛅᚢᚠᛅᛆ ᛒᛅᛚᛘᛁ.

Raugvaldur filius fuit Regneri Lodbrog. *Harmur* ex obitu, Raugvalderi accipitres luxiſſe fingit, qvod tanto bellatore eſſent privati, qvi tot ſtrages in præliis edere ſolebat, ut illis eſcam præberet copioſam. *Strenglaugur*, *ſtrengur*, nervus in arcu, *laug* lavacrum, ita ſangvis appellatur lavacrum nervi, qvia in bello ubi multi occumbunt ſangvine tingi ſolet. *Palme*, lignum teli ex palma vel ſalice, qvam etiam palme vocarunt veteres.

XVI.

Pugnavimus enſibus
ᚼᛁᚢᚵᚵᚢᛘ ᚢᛁᛁᚱ ᛘᛁᚦ ᚼᛁᛅᚱᚢᛁ

Qvilibet jacebat transverſim ſupra alium
ᚼᚢᛅᚱ ᛚᛅ ᚦᚢᛂᚱ ᛋᚢᛘ ᛅᚾᚾᛅ
Gaudebat pugna lætus
ᚴᛚᛅᚦᚢᚱ ᚢᛅᚱᚦ ᚴᛂᚱᛅ ᚼᚱᚢᚦᚢᛘ
Accipiter ob gladiorum ludum.
ᚴᛅᚢᚴᚢᛘ ᛅᛏ ᛋᚢᛂᚱᚦᛅ ᛚᛂᛁᚴᛂ
Non fecit Aqvilam aut Aprum
ᛚᛂᛏ ᛂᛁ ᛅᚢᚱᚾ ᚾᛂ ᚢᛚᚴᛂ
Qvi Irlandiam gubernavit
ᛋᛅ ᛂᚱ ᛁᚱᛚᛅᚾᛑᛂ ᛋᛏᛅᚢᚱᚦᛂ
Conventus fiebat ferri & clypei
ᛘᛅᛏ ᚢᛅᚱᚦ ᛘᛅᛚᛘᛋ ᛅᚴ ᚱᛁᛏᛅᛅ
Marſtanus Rex jejunus
ᛘᛅᚱᛋᛏᛅᚾ ᚴᛅᚾᚢᚴᚢᛘ ᚠᛅᛋᛏᛅ
Fiebat in Vedræ ſinu
ᚢᛅᚱᚦ ᛁ ᚢᛂᚦᚱᛅ ᚠᛁᚱᚦᛂ
Præda data corvis
ᚢᛅᛚᛏᛅᚠᚾ ᚴᛂᚠᛁᛏ ᚼᚱᛅᚠᚾᛂ

Ylgur Aper. *Vedrafiord* ſinus eſt Hiberniæ, in qvo hoc prælium commiſſum, occiſo Rege Marſtano. *Valtafn* præda ex cæſorum cadaveribus. *Valur* interfecti, *tafn* præda.

XVII

Pugnavimus enſibus
ᚼᛁᚢᚴᚴᚢᛘ ᚢᛂᛁᚱ ᛘᛂᚦ ᚼᛁᛅᚱᚢᛂ·
Bellatorem multum vidi cadere
ᚼᛂᚱ ᛘᛅᚱᚴᛅᚾ ᛋᛅ ᛂᚴ ᚠᛅᛚᛚᛅ
Mane ante macheram
ᛘᛅᚱᚴᛂᚾᛋᛏᚢᚾᚾᚦ ᚠᚢᚱᛁᛅ ᛘᛅᛂᚴᛁᛅ
Virum in mucronum diſſidio
ᛘᛅᚾᚾ ᛁ ᛅᚦᚦᛅ ᛋᛂᚾᚾᛁᚢ
Filio meo incidit mature
ᛋᚢᚾᛁ ᛘᛁᚾᚾᚢᛘ ᚼᚾᛂᛁᛏ ᛋᚾᛂᛘᛘᛅ
Gladius juxta cor
ᛋᚢᛂᚱᚦᛅ ᚦᛅᚱᚾ ᚢᛁᚦ ᚼᛁᛅᚱᛏᛅ
Egillus fecit Agnerum ſpoliatum
ᛂᛁᚴᛁᛚᛚ ᚱᛂᛂᛏ ᛅᚴᚾᛅᚱ ᚱᛅᛂᚾᛏᛅᚾ

Im-

Imperterritum virum vita
ᛆᛒᛚᛆᚢᚦᛆᚾ ᚼᛆᛚ ᛚᚢᚠᛂ
Sonuit lancea propè Hamdi
ᚠᛚᚢᛘᚦᛂ ᚠᛂᚱᛆ ᚢᛁᚦ ᚼᛆᛘᚦᛂᛋ
Griſeam loricam ſplendebant vexilla.
ᚠᚱᛆᛚᛚ ᛋᛂᚱᚴ ᛒᛚᛁᚴᚢ ᛘᛂᚱᚴᛂ.

Her, exercitum notat, qvæ vox conjungenda cum *Man* in qvarto verſu, conjunctim *Herman* bellatorem ſignificat. *Slydra torn*, gladius. *Slidur* vagina eſt; *thorn* acicula fibulæ qva Zonæ clauduntur; eſt gladii periphraſis Poëtis uſitata. *Agnar* unus è filiis Regneri. *Eigil*, ſenſus eſt, Eigillus Agnarum filium, virum imperterritum in iſto bello vita ſpoliavit. *Blaudur* mitis, meticuloſus. Hinc *Obblaudur* imperterritus, audax. *Hamdis ſerk*. *Hamder* loricam poſſidebat ferro inexpugnabilem, hic Synechdochicè ſumitur pro qvalibet lorica.

XVIII.

Pugnavimus enſibus
ᚼᛁᚢᚠᚠᚢᛘ ᚢᛁᚦ ᛘᛂᚦ ᚼᛁᛆᚱᚢᛂ.
Verborum tenaces vidi diſſecare
ᚼᛆᛚᛚᚦᛆᚱᚦᛆ ᛋᛆ ᛂᚠ ᛒᚱᛆᛆᛁᛆ
Haut minutim pro lupis
ᛂᚴᛂ ᛋᛘᛆᛆᛆ ᚠᚢᚱᛁᚱ ᚢᛚᚠᛆ
Endili maris enſibus
ᛂᚴᚦᛁᛚᛋ ᚴᛁᚦᛆᛆ ᛒᚱᛆᚴᚦᚢᛘ
Erat per hebdomadæ ſpacium
ᚢᛆᚱᛆᛆ ᛆ ᚢᛁᚴᛆᚱ ᛋᚴᛂᛁᚦᛂ
Qvaſi mulieres vinum apportarent
ᛋᛂᛘ ᚢᛁᚴᚴᛆᚴᚢᛆ ᛒᛆᛂᚱᛂ
Rubefactæ erant naves
ᚼᚱᛆᚦᛁᚴ ᚢᛆᚱ ᛂᛁᚠᛁᛋ ᛆᛋᚴᛂ
Valde in ſtrepitu armorum
ᛆᚠᛆᚱ ᛁ ᚦᚢᚴ ᚠᛂᚱᛆ
Sciſſa erat lorica
ᛋᚴᛆᚱᛁᚴ ᚢᛆᚱ·ᛋᚴᛆᛚᛘᛆᛆᚴᛆᛒᛆ
In Scioldungorum prælio
ᛆᛆᛆ ᛋᚴᛁᛆᛚᛘᚦᚢᚴᚠᛆ ᚼᛁᛆᛚᛚᚦᚱᛂ.

Haldorda, verborum tenaces vocat fidos milites. *Bryttia*, diſſecare, laniare, metaphora à Lanionibus minutim carnes diſſecantibus ſumpta. *Ulfa Eindils*. *Endil* Deus marinus, cujus lupi dicuntur piſces majores carnivori, belluæ ac balenæ, qvod ut Lupi in mare projectos dilanient. *Nidar* à *Nid* amnis, ad qvem ſita Nidroſia, jam *Trondhiem*, hic pro mari capitur. *Ægis aſne* ſunt naves, qvæ aſini Ægis dicuntur, qvia ut aſini in terris, ita naves in mari onera portant. *Skoglar kappa*, ſagæ pallium, ſic vocat Loricam. *Scioldunga*, Reges Daniæ olim dicti Scioldungi à Scioldo Rege.

XIX.

Pugnavimus *enſibus*
ᚼᛁᚢᚠᚠᚢᛘ ᚢᛁᛂᚱ ᛘᛂᚦ ᚼᛁᛅᚱᚢᛂ.
Pulcricomum *vidi* *crepuſculaſcere*
ᚼᛅᚱᚠᛅᚠᚱᛅᚴᚴ ᛋᛅ ᛂᚠ ᚱᛅᚴᛦᚢᛅ.
Virginis amatorem *circa* *matutinum*
ᛘᛂᛁᛅᚱᚦᚱᛂᚴᚠ ᛂᚴᚴ ᚢᛘ ᛘᛅᚱᚠᚢᛘ
Et *confabulationis* *amicum* *viduarum*
ᛅᚠ ᛘᛅᛚᚢᛁᚴ ᛂᛦᛦᛁᚢ
Erat *ſicut* *calidum* *balneum*
ᚢᛅᚱᛅᛅ ᛋᛂᛘ ᚢᛅᚱᛘᛅᛣ ᛚᛅᚢᚠᚢᚱ
Vinei *vaſis* *nympha* *portaret*
ᚢᛁᚴᛦᛁᛅᚱᛋ ᚴᛁᛅᚱᚢᚴ ᛒᛅᛂᚱᛂ
Nos *in* *Ilæ* *freto*
ᛅᛋ ᛁ ᛁᛚᛅ ᛋᚢᚴᚦᛂ
Anteqvam *Orn* *Rex* *caderet*
ᛅᚦᚢᛣ ᛅᚢᚱᚢ ᛦᛅᚴᚠᚢᛣ ᚠᛁᛂᛚᛚᛂ
Sangvineum *clypeum* *vidi* *ruptum*
ᛒᛅᚢᚦ ᛘᛅᚴᛅ ᛋᛅ ᛂᚠ ᛒᚱᛂᛋᛅᛅ
Hoc *invertit* *virorum* *vitam*.
ᛒᚱᛅ ᚦᛅᚦ ᚠᛁᚱᛅ ᛚᛁᚠᛂ.

Harfagrum, intelligit Haraldum Harfagre primum Norvagiæ Monarcham, de qvo conſule editam Hiſtoriam noſtro idiomate. *Raukva*, crepuſculaſcere, ad vitæ occaſum inclinare, à *Rokur* crepuſculum. *Meya* Vir-

go,

go, *Dreng* amator, *Drengur* in veteri lingva, non ſervum; ſed virum fortem & probum notat. *Malvin* amicus confabulationis, notat Haraldum effœminatum & mulierum amoribus nimium deditum fuiſſe. *Vinkiors miorum* fœminam indicat, eſt enim ejus epitheton decompoſitum à *Vin* vinum, *Kier* vas, *Niorum* Nympha, vinei vaſis nympha dicitur, qvod vina promere ſoleat in conviviis fortium virorum. *Auru* nomen eſt devicti Regis. *Fira* virorum epitheton.

XX.

Pugnavimus ensibus
ᚼᛁᚢᚵᚵᚢᛘ ᚢᛁᛂᚱ ᛘᛂᚦ ᚼᛁᛅᚱᚢᛂ
Egimus gladiorum ad cædem
ᚼᛆᚦᚢᛘ ᛋᚢᛂᚱᚦᛋ ᛆᚦ ᛘᛅᚱᚦᛂ
Ludum in Lindis Inſula
ᛚᛂᛁᚴ ᛆ ᛚᛁᚿᚦᛁᛋ ᛂᛁᚱᛂ
Cum Regibus tribus
ᚢᛁᚦ ᛚᛅᚠᚦᚢᚿᚠᛆ ᚦᚱᛂᛁᚿᚿᛆ
Pauci potuerunt inde lætari
ᚠᛆᛂᚱ ᚿᛆᚦᛂ ᚦᚢᛁ ᚠᛆᚠᚿᛆ
Cecidit multus in rictum ferarum
ᚠᛁᛂᛚᛚ ᛘᛆᚱᚠᚢᛦ ᛁ ᚠᚮᚿᚢᛆᚱᚠᛂ
Accipiter dilaniavit carnem cum lupo
ᚼᛆᚢᚴᚢᛦ ᛋᛚᛂᛁᛏ ᚼᛅᛚᛚᚦ ᛘᛂᚦ ᚢᛚᚠᛂ·
Ut ſatur inde diſcederet
ᛆᚦ ᚼᛆᚿᚿ ᚼᛂᛁᛚᛚ ᚦᛆᚦᛆᚿᚿ ᚴᚢᛆᛂᛘᛁᛋᛁ
Hybernorum ſangvis in Oceanum
ᛁᚱᛆ ᛒᛚᛅᚦ ᛁ ᛆᛂᚠᛂ
Copiosè decidit per mactationis tempus.
ᛆᛂᚱᛁᛋ ᚠᛁᛂᛚᛚ ᚢᛘ ᛋᚴᛁᚱᚢ·

Lindes eire, planities qvædam Hiberniæ putatur in Inſula ſic dicta. *Lofdungar*, Regis peculiaris eſt appellatio, à *lof* laus, qvod laude digna præſtare debeat.

XXI.

Pugnavimus ensibus
ᚼᛁᚢᚵᚵᚢᛘ ᚢᛁᛂᚱ ᛘᛂᚦ ᚼᛁᛅᚱᚢᛂ·

Al-

Altus gladius mordebat clypeos
ᚼᛆ ᛋᚢᛁᚱᚦ ᛒᛁᛏᚢ ᛋᚴᛁᛆᛚᛚᚦᚢᛘ
Tunc cum aurei coloris
ᚦᛆ ᛁᚱ ᚵᚢᛚᛚᚱᛆᚦᛁᚴ ᚵᛚᚢᛘᚦᛁ
Haſta fricabat Loricas
ᚵᛁᛁᚱ ᚴᛁᚦ ᚼᛁᛚᚦᛆᛆ ᚴᛆᛁᚵᚱᛁ
Videre licuit in Onlugs Inſula
ᛋᛁᛆ ᛘᛆᚴ ᛁ ᛆᚴᛚᛚᚢᚵᛋ ᛁᛁᚢ
Per ſæcula multum poſt
ᚢᛘ ᛆᛚᛚᚦᚢᛆ ᛘᛁᚵᛆ ᛋᛆᚦᛆᚴ
Ibi fuit ad gladiorum ludos
ᚦᛆᚱ ᛁᚱ ᛆᚦ ᛚᛆᚵᚦᛁᛋ ᛚᛁᛁᚴᛁ
Reges proceſſerunt
ᛚᛆᚵᚦᚢᚴᚵᛆᛆ ᚵᚱᛆᛘ ᚵᛁᛁᚴᚵᚢ
Rubicundum erat circa Inſulam
ᚱᛆᚦᛁᚴᚴ ᚢᛆᚱ ᚢᛏ ᚵᛆᚱᛁᛆ ᛁᛁᚱᛁ
Ar volans draco vulnerum
ᛆᚱ ᚵᛚᚢᚵᚦᚱᛁᚴᛁ ᛋᛆᚱᛆ.

Hildar naſur, Lorica: *Hildur* bellum, *naſur* interior arborum cortex ſeu liber. Hic pro armatura capitur, qva miles tegitur, ut arbor cortice. *Onguls ey*, una ex Orcadibus Inſulis eſt. *Logder*, gladii appellatio. *Areyre* amnis eminentem planitiem etiam notat, *Flugdreke ſara*, haſta, qvæ eſt qvaſi vulnerum volans draco.

XXII.

Pugnavimus enſibus
ᚼᛁᚢᚵᚵᚢᛘ ᚢᛁᛁᚱ ᛘᛁᚦ ᚼᛁᛆᚱᚢᛁ.
Qvid eſt viro forti morte certius
ᚼᚢᛆᚦ ᛁᚱ ᚦᚱᛁᚴᚵᚢᛘ ᛆᚦ ᚵᛁᛁᚵᚱᛁ
Etſi ipſe in mucronum nimbo
ᛆᚦ ᚼᚢᚴ ᛁ ᛆᚦᚦᛆ ᛁᛚᛁ
Adverſus collocatus ſit
ᛆᚴᚦᚢᚱᚦᚢᛆ ᛚᛆᛆᛁᛚᛚ ᚢᛁᚱᚦᛁ
Sæpe deplorat ætatem
ᛆᚵᛏ ᛋᚢᛆᛁᛆ ᛋᛆ ᛆᛁᚵᛁ
Qvi nunqvam premitur
ᛁᚱ ᛆᛚᛏᚦᚱᛁᚵᛁ ᚴᛁᛋᛆᛁᛆ

Malum ferunt timidum incitare
ᛁᛚᛚᛏ ᚴᚢᛂᚦᛆ ᛆᚱᚠ ᛆᛚᛚ ᛂᚠᚠᛁᛆ
Aqvilam ad gladiorum ludum
ᛆᚢᚱᚢ ᛆᚦ ᛋᚢᛂᚱᚦᛆ ᛚᛂᛁᚴᛂ
Meticuloſus venit nuſpiam
ᚼᚢᚠᛒᛚᛆᚢᚦᚢᛘ ᚴᛁᛂᛘᚢᛦ ᚼᚢᛆᚱᚠᛂ
Cordi ſuo uſui
ᚼᛁᛆᚱᛏᛂ ᛋᛁᛏ ᛆᚦ ᚠᛆᚠᛚᛂ.

Feigir, cui mors imminet. *El* ſeu *jel*, nimbus minutioris grandinis. *Ondurdur*, adverſus, in prima acie, aliàs *Ondverdur*. *Syter* à verbo *eg Syte*, cum gemitu deploro. *Neſter* ab *eg Niſte* comprimo, coarcto. *Hugblaudur* ab *Hugur* animus, *blaudur* notabiliter timidus, muliebris animi. In prælio qvi maximè timet, in maximo eſt periculo.

XXIII.

Pugnavimus. enſibus
ᚼᛁᚢᚠᚠᚢᛘ ᚢᛁᛂᚱ ᛘᛂᚦ ᚼᛁᚭᚱᚢᛂ
Hoc numero æqvum ut procedat
ᚼᛁᛏ ᛏᛂᛚ ᛂᚠ ᛁᛆᚠᛚᛏ ᛋᛆᚦ ᚠᛆᛚᚠᛂ
In contactu gladiorum
ᛆᛏ ᛋᛆᛘᛚᚭᚠᛂᛦ ᛋᚢᛂᚱᚦᛆ
Juvenis unus contra alterum
ᛋᚢᛂᛁᛚᛚ ᛁ ᛘᚭᛏᛂ ᛂᛁᛚᚢᛘ,
Non retrocedat vir à viro
ᚼᚱᚭᚴᚴᚢᛂ ᛂᛁ ᚦᛂᚠᚴ ᚠᚢᚱᛁᛦ ᚦᛂᚠᛚᛂ
Hoc fuit viri fortis nobilitas diu
ᚦᛆᚦ ᚢᛆᚱ ᚦᚱᛂᛚᚠᛋ ᛆᚦᛆᛚ ᛚᛂᛁᛚᚠᛂ
Semper debet amoris amicus virginum
ᛆᛂ ᛋᚴᛆᛚ ᛆᛋᛏᚢᛁᛚᚢᛦ ᛘᛂᛁᛆ
Audax eſſe in fremitu armorum
ᛂᛁᛚᛆᚱᚦᚢᛦ ᛁ ᚦᚢᛚ ᛋᚢᛂᚱᚦᛆ.

Hit propriè aliud, hoc in loco Hoc notat. *Degn* viri appellatio. *Aſt* amor, hinc *Aſtvinur* amoris amicus. In hac Stropha ordinarius eſt verſuum numerus octonarius, ſed duo deſiderari videntur.

XXIV.

Pugnavimus enſibus
ᚼᛁᚢᚴᚴᚢᛘ ᚢᛁᛅᚱ ᛘᛁᚦ ᚼᛁᛅᚱᚢᛁ.
Hoc videtur mihi revera
ᚼᛁᛐᛐ ᚽᛁᚢᚴᛁᚽᛏ ᛘᛁᛁᚱ ᚱᛅᚢᚴᛅᛦ
Qvod fata ſeqvimur
ᛅᛐ ᚠᛅᚱᛚᛅᚠᛅᛘ ᚠᛅᛚᚠᛁᚢᛘ
Rarus transgreditur fata Parcarum
ᚠᛅᛅᚱ ᚠᛁᛁᚴᚠᚢᛦ ᚢᛘ ᚽᛦᛅᛒ ᚴᛅᚱᚢᛅ
Non deſtinavi Ellæ
ᛅᛁᚠᛁ ᚼᚢᚠᚦᛅᛦ ᛁᛚᛚᚢ
De vitæ exitu meæ
ᛅᛐᛐ ᛅᛚᚦᚢᛦ ᛚᛅᚠᛁ ᛘᛁᚴᚢ
Cum ego ſangvinem ſemimortuus tegerem
ᚦᛅᛁᚱᛁᚠ ᛒᛚᛅᚦ ᚢᛅᛚᛁ ᛒᚱᛅᛁᚦᚦᛅ
Et naves in aqvas protruſi
ᛅᚠ ᛒᛅᚱᚦ ᛅ ᛚᛅᚠ ᛦᛁᛁᚱᚦᛅᚠ
Paſsim impetravimus tum feris
ᚢᛁᛐᛐ ᚠᛁᚴᚠᚢᛘ ᚦᛅ ᚢᛅᚱᚠᛁ
Eſcam in Scotiæ ſinubus.
ᚢᛁᚱᚦ ᛁ ᚽᛦᛅᛐᛚᛅᚴᚦᚽ ᚠᛁᛅᚱᚦᚢᛘ.

Faar rarus, ſingularis pro plurali. *Skop* dicuntur à *Scopur*, creatio, qvaſi Parcæ proſpera & adverſa homini concreent. *Ella* Rex Northumbriæ, qvem Saxo *Hellam* vocat, hic in Hibernia, *Omnes qvi ſe Regnero propiore fide devinxerant, ferro ſuppliciisq; multavit.* Vide Stropham 27. *Aldurlage*, vitæ exitus, *Aldur*, ætas, *lag*, finis. *Bord* tabula pro navi ponitur. *Log*, aqvas, *Logur* aqvarum ingens collectio ſeu mare.

XXV.

Pugnavimus enſibus
ᚼᛁᚢᚴᚴᚢᛘ ᚢᛁᛁᚱ ᛘᛁᚦ ᚼᛁᛅᚱᚢᛁ.
Hoc ridere me facit ſemper
ᚼᛁᛐ ᚼᛚᛅᛁᚠᛁᛦ ᛘᛁᚠ ᛚᛅᚠᚴᛅᛘ
Qvod Balderi patris ſcamna
ᚦᛅᚦ ᛒᛅᛚᛐᚠᚢᛘ ᚠᛅᚦᚢᛦ ᛒᛁᛦᛦᛁ

Para-

Parata ſcio in aula
ᛒᚢᚴᛆ ᚢᛁᛁᛏ ᛁᚠ ᛆᛆ ᛋᚢᛘᛚᚢᛘ
Bibemus cereviſiam brevi
ᚦᚱᛁᚴᚢᛘ ᛒᛁᛆᚱ ᛆᚦ ᛒᚱᛆᚠᚦᛁ
Ex concavis crateribus craniorum
ᚢᚱ ᛒᛁᚢᚠᚢᛁᚦᚢᛘ ᚼᛆᚢᛋᛆ
Non gemit vir fortis contra mortem
ᛋᚢᛏᛁᛆ ᛁᛁ ᚦᚱᛁᚴᚠᚢᛆ ᚢᛁᚦ ᚦᛆᚢᚦᛆ
Magnifici in Odini domibus
ᚦᚢᚱᛋ ᛆᚦ ᚠᛁᛆᛚᛁᚴᛋ ᚼᚢᛋᚢᛘ
Non venio deſperabundus
ᛁᛁ ᛦᛁᛘ ᛁᚠ ᛘᛁᚦ ᛁᛁᚦᚱᚢ
Verbis ad Othini aulam.
ᛆᚱᚦ ᛆᛁᚴᛚ ᚢᛁᚦᚱᛁᛋ ᚼᛆᛚᛚᛆᛆ.

Baldur fódur, Balderi pater, Othinus nempe. Dicit ſe lætari qvod ſciat in Odini aula paratam ſibi ſedem, ubi convivia cum aliis proceribus ſit celebraturus. Credebant enim veteres, magnates poſt mortem in Othini domicilia recipi, ibiq; variis deliciis frui, ac qvò qvis majorem ſtragem in vita ediderat, eò majori in æſtimio ibidem fore. *Hauſa* crania. Sperabant Heroes ſe in aula Othini bibituros ex craniis eorum qvos occiderant. *Ædra* deſperatio. Tria hic inveniuntur Othini epitheta, nempe, *Baldurfodur*, *Fiolins*, *Vidris*.

XXVI.

Pugnavimus enſibus
ᚼᛁᚢᚠᚠᚢᛘ ᚢᛁᛁᚱ ᛘᛁᚦ ᚼᛁᛆᚱᚢᛁ.
Hic vellent nunc omnes
ᚼᛁᛁᚱ ᚢᛁᛚᛚᚦᚢ ᚴᚢ ᛆᛚᛚᛁᛆ
Filii Aſlaugæ gladiis
ᛒᚢᚱᛁᛆ ᛆᛋᛚᛆᚢᚠᛆᛆ ᛒᚱᛆᚢᛘᚦᚢᛘ
Amarum bellum excitare
ᛒᛁᛆᚱᚢᛘ ᚼᛁᛚᛚᚦᛁ ᚢᛁᚴᛁᛆ
Si exacte ſcirent
ᛁᚠ ᚢᛆᚴᚦᛚᛁᚠᛁ ᚢᛁᛋᛋᛁ
Calamitates noſtras
ᚢᛘ ᚢᛁᚦᚠᛆᚱᛆᛆ ᛆᛋᛋᛆᚱ

Qvem non pauci angves
ᚼᚢᚾ · ᛅ ᚠᛅᚾᚱ ᛅᚱᛘᛅᛅ
Venenati me diſcerpant
ᚾᛁᛅᚢᛅ ᚠᚢᛚᛚᛘᛅ ᛘᛁᚠ ᛋᛚᛁᛅᛅ:
Matrem accepi meis
ᛘᛅᚦᚾᚱᛚᛘᛋ ᚠᛁᚴ ᚾᚠ ᛘᛁᚴᚢᛘ
Filiis ita ut corda valent.
ᛘᛅᚢᚠᚢᛘ ᛋᚢᛅ ᛅᛅ ᚼᛁᛅᚱᛅᚢᚴ ᚦᚢᚠᛅ·

Aſlaugur Uxor & Regina fuit Regneri. *Bur* filius. *Ormar*, modum exitus ſui deſcribit, qvem ita Saxo l.9: *Comprenſus atq; in carcerem conjectus, noxios artus colubris conſumendos advertit, atq; ex viſcerum ſuorum fibris triſtem viperis alimoniam præbuit.* *Modernis* maternitatem propriè notat. *Maugur* filius.

XXVII.

Pugnavimus enſibus
ᚼᛁᚢᚠᚠᚢᛘ ᚢᛁᚾᚱ ᛘᚾᚦ ᚼᛁᛅᚱᚢᚾ
Valde inclinatur ad hæreditatem,
ᚼᛅᚱᚦᛚᛘ ᛚᛁᚦᚢᛅ ᛅᛅ ᛅᚱᚠᚢᚾ
Crudele ſtat nocumentum à vipera
ᚠᚱᛁᛘᛅ ᛋᛅᚾᚴᚦᚢᛅ ᚠᚱᛅᚴᚦ ᛅᚠ ᚴᛅᚦᚱᚢ
Angvis inhabitat aulam cordis
ᚠᛅᛁᚴᚴ ᛒᛁᚠᚠᚾᛅ ᛋᛅᛚ ᚼᛁᛅᚱᛅᛅ
Speramus alterius ad Othini
ᚢᛅᚾᚴᛅᚢᛘ ᚼᛁᚴᛋ ᛅᚦ ᚢᛁᚦᚱᛁᛋ
Virgam in Ellæ ſangvine,
ᚢᛅᚴᚦᚢᛅ ᛁ ᚾᛚᛚᚢ ᛒᛚᛅᚦᚾ
Filiis meis liveſcet
ᛋᛅᚴᚢᛘ ᛘᛁᚴᚢᛘ ᛘᚢᚴᚾ ᛋᚢᚾᛅᛅᛅ
Sua ira rubeſcet
ᛋᛁᚴ ᛘᛅᚦᚢᛅ ᚱᛅᚦᛁᚴᚴ ᚢᛁᚱᚦᛅ
Non acres juvenes
ᚾᛁ ᛘᚢᚴᚢ ᛋᚴᛅᚱᛒᚾᛅ ᛋᚢᚾᛁᚴᛅᛅ
Seſsionem tranqvillam facient.
ᛋᛁᛅᛦ ᚴᛅᚱᛏ ᚢᛁᚱᛅ ᛚᛅᛅᛅ·

Lidur at, innuit vitæ exitum inſtare, *Vidris vondur*, virga Othini pro gladio. *Ellu blode*. Diu qvis ille Ella fuiſſet qvæſivi, tandem incidi in Ælfredi Regis res geſtas, lingva qvidem latina, ſed literis Saxonicis editas, in qvibus hæc pag. 8. invenio: *Northanhymbri legitimum Regem ſuum Osbyrtha nomine, regno expulerant, & tyrannum qvendam Ella nomine, non de Regali proſapia progenitum, ſuper regni apicem conſtituerant, Sed advenientibus paganis conſilio divino & optimatum adminiculo, pro communi utilitate diſcordia illa aliqvantulum ſedata Osbyrth & Ella, adunatis viribus congregatoq; exercitu Eboracum oppidum adeunt*. Contigiſſe hæc refert autor circa Annum DCCCLXVII, nativitatis Ælfredi Regis XIX. Inter paganos ſuſpicor fuiſſe Regneri Lodbrogi filios, mortem parentis ulciſcentes. Refert enim mox eadem Hiſtoria, qvod Eboraci tunc temporis, *maxima ex parte omnes Northanhymbrenſium capti ſint, occiſis duobus Regibus* (Ella & Osbyrth) *cum multis nobilibus deleti occubuerint*. Lodbrochi verò expreſſa fit mentio pagina 16, ubi vexilli *Reafan* à Lodbrochi filiabus elaborati meminit; Hæc autem rara & jucunda cum ſint addenda exiſtimavi: *Acceperunt etiam illud vexillum qvod* Reafan *nominant. Dicunt enim qvod tres ſorores Hingvari & Habbe, filiæ videlicet Lodbrochi, illud vexillum texuerunt, & totum paraverunt illud uno meridiano tempore. Dicunt etiam qvod in omni bello, ubi præcederet idem ſignum, ſi victoriam adepturi eſſent, adpareret in medio ſigni qvaſi corvus vivens, volitans, ſin verò vincendi in futuro fuiſſent, penderet directè, nihil movens. Et hoc ſæpè probatum eſt*.

XXVIII.

Pugnavimus *enſibus*
ᚼᛁᚢᚴᚴᚢᛘ ᚢᛁᛂᚱ ᛘᛂᚦ ᚼᛁᛅᚱᚢᛂ
Habeo *qvinqvagies*
ᚼᛂᚠ ᛂᚠ ᚠᛁᛘᛏᛁᚴᚢᛘ ᛋᛁᚿ

Prælia ſub ſignis facta
ᚠᛆᛚᚴ ᛆᚱᚢᛋᛆᚢᛆ ᚠᚱᛆᛘᚦᛆ
Ex belli invitatione & ſemel
ᚠᛚᛂᛁᚴᚦᛁᚴᚠᛋ ᛒᛆᚦᛂ ᛆᚠ ᛂᛁᚴᛆ
Minimè putavi hominum
ᛘᛁᚴᛋ ᛆ ᚼᚢᚠᚦᛂ ᛂᚠ ᛘᛆᚴᚴᛆ
Qvod me futurus eſſet
ᛆᛆ ᛘᛂᚱ ᚢᛂᚱᛆ ᛋᛘᚢᛚᛚᚦᛂ
Juvenis didici mucronem rubeſacere
ᚢᚴᚠᚢᛆ ᚴᛆᛘ ᛂᚠ ᛆᚦᚦ ᛆᛆ ᚱᛁᛆᚦᛆ
Alius Rex præſtantior
ᛆᚴᚴᛆᛆ ᛘᛆᚴᚠᚢᛆ ᚠᚱᛂᛘᚱᛂ
Nos Aſæ invitabunt
ᛆᛋ ᛘᚢᚴᚢ ᛆᛂᛋᛆᛆ ᛒᛁᛆᚦᛆ
Non eſt lugenda mors
ᛂᚱ ᛂᛁ ᛋᚢᛆᛆᚴᚦᛂ ᚦᛆᚢᚦᛂ

Fimtigu og einu, qvinqvagies & ſemel aperto marte ſub ſignis dimicavit. *Fleinthings bode*, pugnæ invitatio à *flein* haſta, *thing* forum vel ſynodus haſtarum. *Aſar*, Deæ ſunt, qvas mortis rationes gubernare credebant.

XXIX.

Fert animus finire
ᚠᚢᛋᚢᛘᛋᛏ ᚼᛁᚴᛋ ᚼᛆᛂᛆᛆᛆ
Invitant me Dyſæ
ᚼᛂᛁᛘᛒᛁᛆᚦᛂ ᛘᛂᚱ ᚦᚢᛋᛁᚱ
Qvas ex Othini aula
ᛋᛂᛘ ᚠᚱᛆ ᚼᛂᚱᛁᚴᛋ ᚼᛆᛚᛚᚢ
Othinus mihi miſit
ᚼᛂᚠᚢᛆ ᛆᚦᛁᚴᚴ ᛘᛂᚱ ᛋᛂᚴᚦᛆᛆ
Lætus cereviſiam cum Aſis
ᚠᛚᛆᚦᚢᛆ ᛋᛘᛆᛚ ᛂᚠ ᛆᛚ ᛘᛂᚦ ᛆᛋᚢᛘ
In ſumma ſede bibam
ᛁ ᛆᚴᚦᚢᛂᚠᛂ ᚦᚱᛂᚴᛆ
Vitæ elapſæ ſunt horæ
ᛚᛁᚠᛋ ᛂᚱᚢ ᛚᛁᚦᚴᛆᛆ ᛋᛆᚢᚴᛚᚦᛂᛆ
Ridens moriar.
ᛚᛆᛂᚠᛆᚴᚦᛂ ᛋᛘᛆᛚ ᛂᚠ ᚦᛂᛁᛆ

Ond-

Ondveige ſedes honorata, de qva ſupra, Sperabat itaq; Rex victorioſus tantò ſe honorificentius ad menſam Othini collocandum, qvantò heros fuerit fortior, & plures Othino mactaverit.

Hic fuit ille Lodbrogus, *cujus filiæ*, annotante Cambdeno in Danmoniæ deſcriptione, *invicto omine in vexillo qvo uſi ſunt Dani contra Anglos, corvum acu pinxerunt; unde vexillum ipſum* Reafan *dictum*. Qvo tandem potiti ſunt Angli in pugna propè Hubbeſtow. De qvo Aſſerius Menevenſis citante eodem Cambdeno, & nos ſupra ex geſtis Alfredi. *Reafan.*

LUbet aliud carminis genus ſubjungere, non minus celebre, qvo uſus eſt *Egillus Scallagrimus* Iſlandus, in Epinicio, in laudem Regis Erici Blodóxe (cujus filium trucidaverat) ex tempore decantato. Eo autem tantum obtinuiſſe ferunt, ut jam capite plectendus, vita & libertate donatus ſit, de qvo conſule Arngrimum Crymog. lib. 2. Geneal. 3. pag. 127. & ſeq. Vide pag. 195. hujus libri. *Drapa Egilli Scallagrimi.*

Redemptio capitis Eigilli Scallagrimi

ᚼᛆᚠᚢᚦᛚᛆᚢᛋᚿᛁ ᛂᛁᚠᛁᛚᛋ ᛋᚴᛆᛚᛚᛆᚠᚱᚢᛘᛋ

Filii Iſlandici militis.

ᛋᚮᚴᛆᛆ ᛁᛋᛚᛂᚦᛋᚴ ᚴᛆᛒᛒᛆ

Genus hoc carminis, *Runhendur* vocatur à Snorrone Sturlæ f. Ab aliis *Drapa*, ſic namq; dici ſolent cantilenæ, qvæ Strophas intercalares habent. *Drapa* nomen habet à congerie vel cumulatione, qvia in unum hic cumulantur ſive laudes ſive Strophæ: qvod *Samdrepe* vocant.

I. ᚢᛁᛋᛆ.	*I. Stropha.*
ᚢᛂᛋᛏᚢᛆ ᚴᛆᛘ ᛂᚠ ᚢᛘ ᚢᛂᛆ	*Ex occidente veni per navim*
ᛂᚿᚿ ᛂᚠ ᚢᛁᚦᚱᛁᛋ ᛒᛂᛆ	*Aſt ego Othini fero*
ᛘᚢᚴᛋᛏᚱᛁᚴᚦᛆᛆ ᛘᛆᛆ	*Memorialis regionis mare*
ᛋᛆ ᛂᚱ ᛘᛁᛏᛏ ᛆᚠᚠᛆᛆ	*Ita eſt mea transfretatio*

ᚦᚱᛆ

ᚦᚱᛆ ᛂᚠ ᛂᛁᚴ ᛆ ᚠᛚᛆᛏ — *Deduxi ego quercum in mare*
ᚢᛁᚦ ᛁᛋᛆᛒᚱᛆᛏ — *Apud Iſlandiam.*
ᚼᛚᛆᚦ ᛂᚠ ᛘᛆᛂᚱᚦᛆᚱ ᛚᚢᛏ — *Oneravi poëmatis portione.*
ᛘᛁᚿᛁᛋ ᚴᚿᛆᚱᚱᛆᛆ ᛋᚴᚢᛏ· — *Memorialis navis puppim.*

Veſtur; Qvia ex Iſlandia in Northumbriam (qvæ, eſt Angliæ portio) ubi erat Rex Ericus Blodóx, navigavit Egillus, idcirco dicit ſe ex occidente veniſſe. *Vidres*, Odinus, cujus mare Poëſis vocatur, qvia in ejus laudes ſe latè diffundit. *Mundſtrindar mar*, memorialis regionis mare: periphraſis eſt Poëmatis, qvod in animo memoria concipitur, ac latè ſe extendit. *Eik* qvercus pro navi. *Iſabrot* fragmenta glaciei, hic Iſlandiam, qvæ à glacie nomen traxit, innuere vult. *Mærd*, Poëma. *Minnis*, animi memoriæ. *Knor*, navis. Senſus eſt: Navis me huc vexit, at ego in pectore veho Poëma.

II.

ᛒᚢᚦᚢᚿᛋᛆ ᚼᛁᛚᛘᛂᛆ ᚼᛚᛆᚦ — *Obtulimus Regi onus*
ᚿᚢ ᛆ ᛂᚠ ᚼᚱᛆᚦᚱᛆᛆ ᚴᚢᛆᚦ — *Nunc debetur mihi carminis præmium.*
ᛒᛂᚱ ᛂᚠ ᛆᚦᛁᚿᛋ ᛘᛁᛆᚦ — *Spargo Odini mulſum*
ᛆ ᛂᛁᚿᚠᛚᛆ ᛒᛁᛆᚦ — *In Anglorum Regem.*
ᛚᛆᚠ ᛆᛏ ᚢᛁᛁᛋᛆ ᚢᛆᚿᚿ — *Laudem cantilena perfecit*
ᚢᚢᛋᛏ ᛘᛆᛂᚱᛂ ᛂᚠ ᚦᛆᚿᚿ — *Certè carmine laudo illum*
ᚼᛚᛁᛆᚦᛋ ᛒᛁᚦᛁᚢᛘ ᚼᛆᚿᚿ — *Silentium rogamus eum.*
ᚦᚢᛁᛆᛏ ᚼᚱᛆᚦᚢᛆ ᛆᚠ ᚠᛆᚿᚿ· — *Nam carmen de eo excogitavi*

Hlod, onus, à verbo *ad blada*, onerare. *Hrodur*, carmen encomiaſticum. *Odins miodur*; mulſum Odini eſt Poëſis. *Biod*, præcipiens ſeu Rex, à verbo *ad bioda*, imperare, præcipere. *Mærd*, carmen, *ad mæra*, carmine celebrare & laudare.

III.

ᚼᚢᚠᚠ ᚢᛁᛁᛋᛂᛆ ᛆᛏ — *Attende Rex*
ᚢᛂᛚ ᛋᛆᛘᛂᛆᚦᛆᛏ — *Bene convenit id*
ᚼᚢᛂ ᛂᚠ ᚦᚢᛚᛘᛆ ᚠᛆᛏ — *Vt ego modulari poſſim.*

ᛂᚠ

ᛂᚠ ᛂᚠ ᚦᚯᚠᚿ ᚯᚠ ᚴᛆᛏ	*Si ego ſilentium acqviſivero*
ᚠᛚᛂᛋᛐᚢᛦ ᛘᛆᚦᚢᛦ ᚯᚠ- ᚠᚱᛆ	*Plurimi viri ſcient*
ᚼᚢᛆᚦ ᚠᚢᛚᚴᛂᛦ ᚢᛆ	*Qvid Rex auſus ſit*
ᛂᚿᚿ ᚢᛁᚦᚱᛂᛦ ᛋᛆ	*Sed Odinus vidit*
ᚼᚢᛆᚱ ᚢᛆᛚᚢᛦ ᚢᛘ ᛚᛆ.	*Ubi cadavera jacuerunt.*

Hyg attende à verbo *ad higgia*, attendere. *Of gat* acqviſivero, ab *Ofganga*, qvod propriè perambulare ſignificat, ſed hic tranſlate acqvirere. *Fra*, à verbo *ad fregna*, rumore percipere, hinc *fregn* rumor. *Va*, *ad voga* audere, jam dicimus *vofve*, *vogun*, periculoſus auſus aut temeritas, aliud verbum eſt *ad vege*, qvod cadere indicat, hinc *vijg* cædes.

IV.

ᚯᚼᛋ ᚼᛁᚯᚱᚢᛆ ᚼᛚᚯᛘ	*Crevit enſium ſonus*
ᚢᛁᚦ ᚼᛚᚢᚠᛆᛦ ᚦᚱᚯᛘ	*Juxta clypei oram* ſrege
ᚠᚢᚦᚢᛦ ᚢᚯᚼᛋ ᚢᛘ ᚠᚱᛆᛘ	*Deæ militiæ reqviſiverant de*
ᚠᚱᛆᛘᚢᛦ ᛋᚯᚠᛐᛂ ᚠᚱᛆᛘ	*Rex impetuoſus erat*
ᚦᛆᚱ ᚼᛂᛁᚱᚦᛁᛋᛐ ᚦᛆ	*Ibi audiebatur tunc*
ᚦᛆᚢᛏ ᛘᛆᛂᚴᛁᚱᛋ ᛆ	*Fluxit machæræ amnis*
ᛘᛆᛚᛘᚼᚱᚢᚦᛆᛦ ᛋᛒᛆ	*Metallici nymbi vaticinium*
ᛋᚢ ᛂᚱ ᛘᛂᛋᛏ ᚯᚠ-ᛚᛆ.	*Qvod maxime graſſabatur.*

Hlom ſonus, à verbo *ad hloma*, ſonare. *Gudor* vox Dea qvædam Aſiatica, qvæ multiſcia fingitur, adeò ut nemini integrum ſit qvidqvam aggredi qvod eam latere poſsit, vide Eddam. *Thaut* à verbo *ad tiota*, qvod eſt rauco murmure defluere. *Mechurs a*, fluvius machæræ, intelligit ſangvinis rivos ex ſtrage. *Spa* vaticinium vel tumultus.

V.

ᚦᛆᚱ ᛆᛏ ᚢᛁᛚᛚᚢᛋᛐᛆᚦᛆᛦ	*Pergebat avii loci*
ᚢᛂᚠᚢᛦ ᚦᛆᚱᛆᚦᛆᛦ	*Tela Daradi*
ᚯᚠ ᚠᚱᛆᛘᛋ ᚠᛚᛆᚦᛆᛦ	*Per Regis læta*
ᚠᛂᛁᚱ ᚢᛆᚴᚠᛋ ᚱᛆᚦᛆᛦ	*Cadavera*
ᚦᛆᚱᛋ ᛁ ᛒᛚᚯᚦᛁ	*Ubi in cruore*

I BRIᛘᛚᛅ ᛘᛅᚦᛁ	*In mari* .
ᚠᛚᛅᚢᛋᛅᚢᛅ ᛅᚠ ᚦᚱᚢᚴᚦᛁ	*Navis pernatitavit*
ᚢᚴᚦ ᚢᛘ ᚠᛚᚢᛘᚦᛁ·	*Vulnus circum ſonuit.*

Veſur Darader id eſt mors. De *Darado* fabulantur qvod per avia errabundus ad domum qvandam pervenerit, per cujus feneſtras dum qvid rerum ibidem gereretur exploraret, vidit nymphas qvasdam telam texentes; cujus ſtamina & tramæ ex humanis confectæ erant inteſtinis. Hinc *tela Daradi* dicitur inſtanter texi in bello, ubi multi interficiuntur. *Gladur*, læta vocat cadavera cum volucres rapaces & carnivoras lætas faciant. *Geir vangs rader*, de verbo ad verbum, vulturum in campo ſeries, cadaverum ſcilicet. *Dars* pro *dar ſem* ubi. *Brimlamode* mare. *Glumir* reboare ut echo in convallibus.

I. ᛋᛏᛁᚠ.	Primus intercalaris.
ᚼᚴᛁᛁ ᚠᛁᚱᚦᛅ ᚠᛁᛏ	*Decidit virorum pes*
ᚢᛁᚦ ᚠᛚᛁᛁᚴᛅᚼᚴᛁᛏ	*Ad ſtimulorum jactum*
ᛅᚱᚦᛋᛅᚢᛅ ᛅᚠ ᚠᛅᛏ	*Laudem acqviſivit*
ᛁᚱᛁᚴᚢᛅ ᛅᛏ ᚦᛅᛏ·	*Ericus ibidem.*

Firda genitivus pluralis, à *firdar* viri. *Hnit* præcipitatio, *ad hniota* præcipitari. Senſus eſt: Stimulis vel ſagittis proſtrati ſunt viri. *Ordſtyr*. *Tyr* unus fuit ex Aſianis, qvi propter ſuam eloqventiam, ut & auſa memoranda laudem meruit eximiam, hinc *Ordthyr* laus dicitur.

ᚴᚢ ᚼᛁᚠᛁᚱ ᛅᚴᚴᛅᛏ	Incipit ſecunda
ᛋᛅᛁᚠᛁᛅᛘᛅᛚ·	Claſsis.

I.

ᚠᚱᛁᛘᚢᛅ ᛘᚢᚴ ᛁᚠ ᛋᛁᛁᚠᛁᛅ	*Porrò dicturus ſum*
ᛁᚠ ᚠᛁᚱᚦᛅᛅ ᚦᛁᛁᚴᛁᛅ	*Si viri ſileant:*
ᚠᚱᛅᚠᚢᛘ ᚠᛚᛁᛁᚱᛅ	*Reſcivimus plura*
ᛏᛁᛚ ᚠᚱᛅᛘᛅ ᚦᛁᛁᚱᛅ	*De profectu eorum*
ᛅᛁᛋᛅᚢᚢᛏ ᚢᚴᚦᛁᛅ	*Exaſtuarunt vulnera*
ᚢᛁᚦ ᛁᛅᚠᚢᚱᛋ ᚠᚢᚴᚦᛁᛅ	*Ad Regis congreſsum*

BRU-

ᛒᚱᚢᛋᛏᚢ ᛒᚱᛆᚿᛑᛆᚱ — *Fracti ſunt enſes*
ᚢᛁᚦ ᛒᛚᛆᚱ ᚱᛆᚿᛑᛆᚱ. — *Ad ceruleos clipeos.*

Fragum, præteritum eſt à verbo *eg fregna*, reſcio. *Æſtuſt*, à verbo *ad æſaſt* incitari, æſtuare. *Funde* à *fundur* conventus, *ad finaſt*, convenire. *Brandur* propriè eſt lignum aduſtum aut titio in verſu crebro pro enſe capitur. *Blar rander* ita clypeus vocatur, propriè cæruleas lineas aut margines notat, qvibus clypeus inſignitur.

II.

ᚼᛚᛆᛘ ᚼᚱᚢᚿ ᛋᛆᚦᚢᛚᛚ — *Sonuit ruina ephippium*
ᚢᛁᚦ ᚼᛁᛆᛚᛘᚱᛆᚦᚢᛚᛚ — *Ad ignem Galeæ*
ᛒᛁᛏ ᛒᛁᚿᚠᚱᛁᚠᛁᛚᛚ — *Acutus erat gladius*
ᚦᛆᚦ ᚢᛆᚱ ᛒᛚᛆᚦᚱᛁᚠᛁᛚᛚ — *Erat ſangvineus lacerator*
ᚠᚱᛆ ᛁᚠ ᛆᚦ ᚠᛁᛚᛚᛁ — *Reſcivi qvod caderent*
ᚠᛁᚱᛁᛆ ᚠᛁᛆᛁᛚᛋ ᛋᚢᛁᛚᛚᛁ — *Præ arcus glacie*
ᛆᚦᛁᚿᛋ ᛁᛁᚴᛁ — *Odini eqvi*
ᛁ ᛁᛆᚱᚿ ᛚᛁᛁᚴᛁ. — *In ferri ludo.*

Hlam ſonuit à verbo *ad hlioma*, ſonare. *Odins eike*, Odini eqvi, intelligit homines, qvibus tanqvam eqvis utitur in bello Odinus. Per *jarn leike* ferri ludum, bellum ipſum innuit in qvo feriò luditur telis ferreis.

ᛆᚿᚿᛆᚦ ᛋᛏᛆᚠ. — Secundus intercalatis.
ᚦᛆ ᚢᛆᚱ ᛆᚦᚦᛆ-ᛆᛏ — *Tunc erat caſpidum conſertio*
ᛁ ᛁᚠᚠᛁᛆ ᚠᛚᛆᛏ — *In acierum ſono*
ᛆᚱᚦᛏᚢᛆ ᛆᚠ ᚠᛆᛏ — *Laudem adeptus eſt*
ᛁᚱᛁᚴᚢᛆ ᛆᛏ ᚦᛆᛏ. — *Ericus ibidem.*

At propriè concitatio eſt. *Eggia gnat* bellum innuit in qvo telorum & acierum ſtrepitus auditur. *Ofgat* propriè eſt corpus alacriter movendo acqvirere.

ᛏᚱᛁᚦᛁᛆ ᛋᛏᛁᚠᛁᛆᛘᛆᛚ. — Tertia Claſsis.

I.

ᚱᛆᚢᚦ ᚼᛁᛚᛘᛁᚱ ᚼᛁᛆᚱ — *Rubefecit Rex enſem*
ᚦᛆᛏ ᚢᛆᚱ ᚼᚱᛆᚠᚴᛆᚠᛁᛆᚱ — *Id erat corvorum aviditas*
ᚠᛚᛁᛁᚴ ᚼᛁᛏᛏᛁ ᚠᛁᛆᚱ — *Telum collimavit ad vitam*

ᚠᛚᚢᚵᚢ ᚦᚱᛂᛆᚱᚢᚵ ᛋᛒᛁᛆᚱ *Volarunt ſangvinea jacula*
ᛆᛚ ᚠᛚᛆᚵᚦᛋ ᚵᛆᛐᛆ *Aluit Flagidi eqvum*
ᚦᛆᚱᛒᛁᛆᚦᚢᛦ ᛋᚴᛆᛐᛆ *Præcipiens claſſis Scotorum*
ᛐᚱᛆᚦ ᛋᛁᚠᛐ ᚾᛆᚱᛆ *Calcavit ſoror Nari*
ᚾᛆᛐᛐᚢᛂᚱᚦ ᛆᚱᛆ· *Nocturnam eſcam aqvilæ.*

Gior, ita vocatur Odini lupus, notat verò aviditatem avium in cruorem à Rege effuſum. *Dreyrug* à verbo *ad dreyra*, id eſt ſangvinem ſtillare. *Flagds gote* ponitur pro avibus carnivoris, docet namq; Edda monſtroſam qvandam extitiſſe fœminam *Flag* nomine, qvæ pro eqvo utebatur volucri rapaciſsima. Senſus eſt: Regem paviſſe volucres carnivoras ſangvine hoſtium ſuorum. *Thar* navis. *Niot nara.* Loko fingitur habuiſſe filium nomine *Naram*, & filiam *Hel*, qvæ mortem notat; hinc Nari ſoror hoc in loco pro morte capitur.

II.

ᚠᛚᚢᚵᚢ ᚼᛁᛆᛚᛘᚦᛆᚱᛋ ᛐᚱᛆ- *Volarunt jaculorum roſtra*
ᚢᛉ ᚼᛁᛆᚱᛋ ᛘᛆᚾᛆᛦ (ᚾᛆᛦ· *Per gladii acies*
ᚢᛆᚱᚢ ᛒᛚᛆᚦᛋ ᚢᛆᚾᛆᛦ *Erant ſangvinis aſveta*
ᛒᛁᚾ-ᛉᛆᛚ-ᚵᚱᛆᚾᛆᛦ *Vulneris menſuræ labra*
ᚦᛆ ᛂᚱ ᛆᚦᚦᛒᚱᛂᚴᛂ *Qvando mucronum inciſuras*
ᛋᛚᛂᛁᛐ ᚢᚾᚦ-ᚠᚱᛂᚴᛂ *Corroſit vulneris lupus*
ᚵᚾᛁᛚᚦᛂ ᚼᚱᛆᚠᚾᛂ *Tumultuarunt corvi*
ᛆ ᚼᛆᚠᚢᚦᛐᛆᚠᚾᛂ· *In grandi præda.*

Trana gruem notat, qvandoq; Roſtrum, forſan à roſtro grues dictæ *Tronur*. *Ben mal granar*, menſura labrorum vulneris; tela & gladios intelligit, ad cujus menſuram vulnerum labra fiunt. *Odbrecke*, inciſuræ mucronum, ſunt vulnera. *Undfreke*, Odinus duos lupos habuiſſe fertur, qvorum nomina erat *Ger* & *Frecke* uterqve avidiſsimus cruoris; hic feras omnes carnivoras innuit. *Hofuttafn*, capitali præda, *Hofut* caput, *tafn* præda, indicat primariam & magnam prædam cadaverum.

ᚦᚱᛁᚦᛁᛂ ᛋᛐᛂᚠ.	Tertius intercalaris.
ᚴᚬᛘ ᚠᚱᚢᚦᛅᛆ ᛋᚴᛁᛅᛂ	*Venit ſecuris nocumentum*
ᛅ ᚠᛅᛚᚠᚱᛅᛆ ᛚᛅᛂ	*In alluvionis laticem.*
ᛒᛅᚢᚦ ᚢᛚᚠᚢᛘ ᚼᚱᛅᛂ	*Obtulit lupis cadavera.*
ᛂᛁᚱᛁᚴᚢᛘ ᚢᛘ ᛋᛅᛂ.	*Ericus per mare.*

Gryd, ſecuris. *Skiæ* à verbo *ad skada* nocere. *Skiædur* nocivus. *Gialfrar læ*, id eſt mare, *gialf* ſynonimum undæ, *Læ* ſeu *la* mare.

ᚠᛁᚬᚱᚦᛅ ᛋᛐᛂᚠᛁᛅᛘᛅᛚ.	Quarta Claſsis.

I.

ᛒᛂᛁᛏ ᚠᛚᛂᚾᚾ ᚠᛚᚬᚠᛁᚾᚾ	*Acutus erat ſtimulus volans*
ᚦᛅ ᚢᛅᚱ ᚠᚱᛁᚦᚢᛆ ᛚᚬᚠᛁᚾᚾ	*Tunc erat pax perdita.*
ᚢᛅᚱ ᛅᛚᛘᚢᛆ ᚦᚱᛂᛁᚾᚠᛂᚾᚾ	*Erat arcus intenſus*
ᚦᚢᛁ ᚢᛅᚱᛁ ᚢᛚᚠᚢᛆ ᚠᛂᛁᚠᛂᚾᚾ	*Ideo factus eſt lupus lætus*
ᛒᚱᚢᛋᛐᚢ ᛒᚱᚬᚦᚦᛅᛆ	*Fractæ ſunt cuſpides*
ᛒᛁᛐᚢ ᚬᚦᚦᛅᛆ	*Acuti erant mucrones*
ᛒᛅᚱᚢ ᚼᚬᚱᚢᛅᛆ	*Ferebant ſtupæ*
ᛅᚠ ᛒᚬᚴᚢᛘ ᚬᚱᚢᛅᛆ.	*Ex arcubus jacula.*

Loginn à verbo *ad loga* perdere. *Feigin*, *ad fagna*, lætari. *Bitu*, *ad bijta* mordere vel acutum eſſe, nam qvi mordet acutis dentibus ut ſit neceſſe eſt. *Hiör* linum ſeu ſtupa. Hic pro arcus nervo ex ſtupâ confecto capitur. *Ør* jaculum, hinc verbum *ad örva einnupp*, id eſt incitare aliqvem.

II.

ᚢᛂᚱᛒᚢᛘ ᛒᚱᚬᚦᚦᚠᛏᛂᛐᛂ	*Jaculatur tela.*
ᛘᛂᚦ ᛒᛅᚢᚴᛋᛂᛐᛂ	*Cum annuli ſede.*
ᚼᛁᚬᚱᛚᛂᛁᚴ ᚼᚢᛅᛐᛂ	*Gladiatorii ludi expectator,*
ᚼᛅᚾᚾ ᛂᚱ ᛒᛚᚬᚦᛋᚴᛅᛐᛂ	*Ille eſt cruoris largus.*
ᚦᚱᚬᛅᛋᛏ ᚼᛁᛂᚱ ᛋᛂᛘ ᚼᚢᛅᛆ	*Proficit hic & ubiq;*
ᛋᚢᚠᛅᛏ ᛘᛅᛂᛚᛂ ᛂᚠ ᚦᛅᛆ	*Animitus loqvor ego illud.*
ᚠᚱᛁᛂᛐᛐ ᛂᚱ ᛅᚢᛋᛐᚢᛆ ᚢᛘ ᛘᛅᛆ	*Auditum eſt orientale per mare.*
ᛂᛁᚱᛂᚴᛋ ᚬᛒ ᚠᛅᛆ	*Erici tranſitus.*

Verpur, *ad verpa* facere, *fuglum verpur*, avis ova parit. *Baug ſete* annuli ſedes, digitos innuit aut manum. *Baugur* eſt circulus vel annulus, cujus ſedes digiti manus. *Hiorleik*, *hior* gladius, *Leikur* ludus, bellum vult. *Hvate* à verbo *ad hvetia*, exaſperare. *Skatnar* milites, qvod in fundendo ſangvine ſint largi. *Throaſt*, *ad throuſt* proficere, excreſcere: hinc noſtrum **At trivis.**

ᚠᛁᛅᚱᚦᛆ ᛋᛏᛂᚠ.	Qvartus intercalaris.
ᛁᛅᚠᚢᛦ ᛋᚢᛂᛁᚠᚦᛂ ᛦ	*Rex torqvebat arcum*
ᚼᚱᚢᚿᚢ ᚢᚿᚦᛆ ᛒᛦ	*Procurrunt vulnerum apes*
ᛒᛆᚢᚦ ᚢᛚᚠᚢᛘ ᚼᚱᛆᛂ	*Obtulit lupis cadavera*
ᛂᛁᚱᛁᚴᚢᛦ ᚢᛘ ᛋᛆᛂ.	*Ericus per mare.*

Sveigde, *at ſveigia* torqvere, ᛦ eſt arcus intenſus; hinc liqvet vera hujus literæ appellatio. *Hrutu*, ab *ad hriota*, ruere vel cadere. U*ndaby* per vulnerum apes intelligit tela & ſpicula, qvæ pungunt ut apes.

ᚠᛁᛘᛏᛆ ᛋᛏᛂᚠᛁᛆᛘᛆᛚ.	Quinta Claſsis.
	I.
ᛂᚿᚿ ᛘᚢᚿ ᛂᚠ ᚢᛁᛚᛁᛆ	*Adhuc futurum eſt ut velim*
ᚠᚱᛆ ᚼᛂᚱᛁᚢᛘ ᛋᚴᛁᛚᛁᛆ	*A viris diſtingvere*
ᛋᚴᛆᚠᛚᛂᛁᚴ ᛋᚴᛆᛏᛆ	*Ingenium Regis*
ᛋᚴᛆᛚ ᛘᛆᛂᚱᚦ ᚼᚢᛆᛏᛆ	*Poëma accelerabitur*
ᛚᛆᛂᛏᚢᛦ ᛋᚴᛅᛏ-ᛋᛆᚴᛆ	*Facit fœminam ream*
ᚢᛘ ᛋᚢᚦ ᚠᚱᛁ ᚢᛆᚴᛆ	*Per navem liberè vigilare*
ᛂᚿᚿ ᛋᚴᛂᚱᛋ ᛆᚴᛆ	*Sed per ſcopuli aratrum*
ᛋᚴᚢᚦ ᚠᛂᛁᚱᛋ ᛒᚱᛆᚴᛆ.	*Navim ſtrepere.*

Veriar, ita appellantur viri, qvi ab incurſionibus regiones defendunt. *Skafleikur*, qvi ludo præeſt, & in eo excellit, *Skafar leikinn* dicitur, *Skafleikur* igitur hic Regis præcellentiam, qva reliqvos ſuperat, denotat. *Mærd*, Poëma, cantilena, à *Mergd* multitudine Stropharum. *Snot* fœmina compta & diſerta, *Saka ſnot*, ream fœminam, ita vocat *Hildam* Hogni filiam, qvam ſurripuit Heidinus. Vide Eddam: bellum intelligit. *Sud* com-

bina-

binatio aſſerum, pro navi: vel tota claſſe Erici. *Skers aka*, ſcopuli aratrum, pro mare, qvod fluctibus ſcopulos qvaſi arat. *Skyd geirs*, *Skyd* lignum illud qvod viatores per nives denſatas profecturi pedibus ſubdunt, *Geirs* nomen proprium Regis maritimi, *Skydgeirs* naves denotat.

II.

ᛒᚱᚢᛏᚢᛦ ᛒᛆᚴ ᚼᚢᛁᛏᛦ	*Frangit jacula*
ᛒᛁᛆᚦᛆᛦ ᚼᚱᛦᛘ ᚦᚢᛁᛏᛦ	*Præcipiens auri Rex*
ᛘᚢᚿᛦ ᚼᛆᚦᚦ-ᛆᚠᛦ	*Meminerint Regem*
ᚼᚱᛁᚿᚵᛒᚱᛁᛆᛏᛦᛦ ᛚᛆᚠᛦ	*Annuli fractores laudare*
ᚠᚿᛦᚦᚦᛁᛋᛏ ᚠᛚᛆᛏᚿᛦᚠᛁᛆᛚ	*Lætatus eſt nautarum aſſer*
ᚢᛁᚦ ᚠᚱᛆᚦᛦ ᛘᛁᛆᛚ	*Ex Regis farre*
ᛘᛁᛆᚴ ᛂᚱ ᚼᛁᛚᛘᛂ ᚠᛆᛚ	*Valde Regi venales*
ᚼᛆᚢᚴᛋᛏᚱᛆᚿᛏᛆᛦ ᛘᛆᛚ.	*Manus lapilli.*

Boghuita propriè eſt arcus pluviæ, tela indicat qvæ confertim inſtar nimbi qvandoqve in hoſtes jaculantur. *Hramthvita*, *hramur* manus, *thvita* lapis, lapides Regum aurum vocatur, reddendum igitur auripotens Rex vel Imperator. *Munna* memini, *hodd* aurum, *offe* ſtudioſus, vult indicare Regem fuiſſe auri ſtudioſum. *Hring briotar* fractores clypeorum, ſic Regis milites præſtantiores vocat, ſe ipſum verò innuit, qvi in ejus laudes hic eſt diffuſus. *Fiol* aſſer pro nave, lætati ſunt nautæ. *Froda* de Rege Frotone ferunt qvod tanta abundaverit auri copia, ut in pulverem illud redegerit & farinæ miſcuerit, hinc per *Frodamiol* Frotonis far, aurum intelligit. *Haukſtrandar möll*, id eſt aurum, *haukur*, falco, accipiter, *Strönd*, terra, hic notat manum, cui falco, ut terræ inſidet, manus lapilli, ſunt aurum cui lapilli in annulis aureis inſunt.

III.

ᛋᛏᛆᚦᛋᛏ ᚠᛆᛚᚴ ᛂᛁᚠᛂ	*Conſiſtebat populus non*
ᚠᛁᚱᛂᛦ ᚠᛁᛆᚱ ᛚᛁᚠᛂ	*Præ vitæ livore*
ᚠᛦᛚᛚ ᛦ ᛒᛆᚠᛂ	*Reſonavit tenſus arcus*

ᛆᚠ

ᛅᚦ ᛂᚡᚡᛆᚯᚡᛂ — *Ad contactum aciei*
ᚢᛂᚱᛒᚢᛦ ᛅᛘ ᛒᚱᚯᚴᚦᚢᛉ — *Jaculat tela*
ᛂᚴᚴ ᛁᚯᛘᚢᛦ ᛚᚯᚦᚢᛉ — *Sed Rex regionem*
ᚼᛂᛚᛚᚦᚢᛦ ᚼᚯᚱᚴᛉᛚᚯᛘᛂ — *Retinet in Hornklofe*
ᚼᛅᚴᚴ ᛂᚱ ᛗᛂᛋᛆᚢᛦ ᛚᚯᛘᛂ. — *Ille eſt proximus laudi.*

Fior leigi, vitæ liqvor, ſangvinem indicat, qvi adeo copioſè effundebatur, ut præ ejus copia conſiſtere haud potuerit, *Gall* reſonavit, *ad giella*, reſonare, *Gal* cantus, jam Gallis accommodatur, dicimus enim cantum galli, *Hane-gall*. *Hornklofe*, *horn* eſt angulus, *klof* inciſura, *Hornklof* dicta videtur regio, ubi aulam habuit Rex, qvia in ſinu qvodam & angulo maris ſita erat.

ᛅᛚᚢᛉᛆᛅᚴ ᚦᚱᛅᛒᚢᚴᛗᛦ — Concluſio Poëmatis.

I.

ᛁᚯᛘᚢᛦ ᚼᛁᚡᚡᛂ ᛅᛆ — *Rex attentus*
ᚼᚢᛂ ᛂᛘ ᚦᚢᛚᛁᛅ ᛘᛅᛆ — *Qvomodo ego modulari potui*
ᚡᚯᛆᛆ ᚦᚯᛆᛆᚢᚴᛋᛏ ᚦᛅᛏ — *Bonum viſum eſt illud*
ᛂᚱ ᛂᛘ ᚦᚯᛘᚴ ᚯᛘᚡᛅᛏ — *Qvod ego ſilentium acqviſivi*
ᚼᚱᛅᛂᚱᚦᛅ ᛂᛘ ᛉᚢᚴᛗᛂ — *Movi ego ore*
ᛅᛘ ᛉᚢᛗᛅᛦ ᚡᚱᚢᚴᛗᛂ — *Ex animi fundo*
ᚯᚦᛁᚴᛋ ᛅᛂᚡᛂ ᛅ ᛁᚯᚱᚢᛘ ᛅᛂᚡᛂ. — *Odini mare in jorvigi ſplendorem.*

Thylia modulari, *Thula* vocatur cantus prolixior, *Hrærda eg munna*, movi os ſeu elocutus ſum, *Munnar grunne*, animi fundus. *Odins æge*, Odini mare ſeu liqvor, ita Poëſin vocat. Ferunt namq; virum qvendam ſapientem fuiſſe nomine *Qvaſer*, in cujus ſangvine reconditam fingebant omnem ſapientiam, qvi coqvebatur in cacabo *Odhrær* cum mulſo commixtus, ac Poëtis propinabatur. Hinc Poëſis vocatur *Odini Logur* ſeu liqvor, item *miodur* ſeu mulſum. Lege Eddam. *Jorufæger*, urbs in qva degebat tum Ericus vocabatur *Jorvick*, propterea hic vocatur *Jorufæger*, qvaſi ornatus & ſplendor urbis Jorvig.

II.

ᛒᛆᚱ ᛂᚴ ᚦᛂᚿᚵᛁᛚᛋ ᛚᛆᚠ	*Protuli Regis laudes*
ᛆ ᚦᛆᚵᚿᛆᛦ ᚱᛆᚠ	*In ſilentii ruptura*
ᚴᛆᚿ ᛂᚴ ᛘᛅᛁᛚᛆ ᛘᛁᛅᛏ	*Novi loqvi in medio*
ᛁ ᛘᛆᚿᚿᛆ ᛋᛁᛅᛏ	*Virorum conſeſſu*
ᛅᚱ ᚼᛚᛆᛏᚱᛆ ᚼᛆᛘ	*Ex riſus exſuviis*
ᚼᚱᛅᚦᚢᛦ ᛒᛂᚱ ᛂᚴ ᚠᚱᛆᛘ	*Encomiaſticon fero Regi*
ᛋᛅ ᚠᛅᚱ ᚦᛆᛏ ᚠᚱᛆᛘ	*Ita proceſſit*
ᛆᚦ ᚠᛚᛂᛋᛏᚢᛦ ᛅᛒᚿᛆᛘ.	*Ut plurimi exciperent.*

Teingil, unus ex octodecim Haldani filiis ita vocabatur, hinc tractum ad Regis appellationem. *Thagnar rof*, ruptura ſilentii pro ipſo ſermone ſeu locutione. *Or latra ham*, ex pectore, pectus riſus exſuviæ vocatur, qvia ridendo pectus concutimus, ut inde proſilire videatur. *Opnam*, ita ſe ceciniſſe refert, ut à multis excipi & memoriæ mandari poſſet.

ᚴᚢ ᚠᚢᛚᚵᛁᛦ ᛅᛋᚴᛆᛦ ᛆ ᛁᚠᛅᛁᛦ.	Jam ſeqvitur Votum.
ᚿᛁᛅᛏᛆ ᛒᛆᚢᚵᛆ	*Fruatur auro*
ᛋᛁᛘ ᛒᚱᛆᚵᛁ ᛆᚢᚵᛆ	*Sicut Odinus oculo*
ᚢᛆᚵᚿᛆ ᚼᛅᚱᛆ	*Currus mercibus*
ᛁᚦᚢᚱ ᚢᛁᛚᛁ ᛏᛆᚱᛆ.	*Vel Vile lachrimis.*

De hujus genuina explicatione diſſentiunt interpretes, ſunt qvi velint imprecationem aut ironiam eſſe: qvod vero haud videtur ſimile autorem in tanto vitæ conſtitutum periculo, cum reliqva in laudem Regis cantaſſet, voto ironico, omnia irrita reddere voluiſſe. Nec illorum explicatio aut hiſtoriæ, aut tempori aut allegoriis qvadrat. Arridet igitur hæc, qvam modeſtiſsimo meo diſcipulo Svenoni Jonæ Iſlando acceptam fero.

Niote, imperativus tertiæ perſonæ, fruatur ſc. Rex, à verbo *ad niota*, uſum fructum ex re aliqva capere, *Bauga* auro, *Baugur* aurum. *Sem* ſicut. *Brage* Odinus, nam de Aſis permittit Edda, ut unus alterius nomine appellari poſsit. *Auge* oculo, eſt genitivus ſingularis. Alludit ad fabu-

ſabulam Eddicam. Fingit enim Odinum veniſſe aliqvando ad Mimerum fontis ſapientiæ poſſeſſorem atqve hauſtum expetiſſe, qvem cum impetrare haud potuit, oculum ſuum oppignoravit; conceſſa facultate ubi bibit, ſapientia & intellectu eximio exornatus eſt. Quemadmodum igitur Odino oculi oppignoratio profuit, ita Regi benignitatem & liberalitatem in ſubditos prodeſſe optat.

Vagna vara, currui merx. Senſus eſt; Quemadmodum merces curruum beneficio ad exteras regiones & longè lateq; diſperguntur & transvehuntur. Ita etiam Regis fama per orbem univerſum ſpargatur, tam per ſubditos, qvam per alios qvos ſibi liberalitate devincit.

Edur vile tara, ſive Vile lachrimis. Inter monſtroſos homines præcipuos fuiſſe *Vile*, *Freyr*, & eorum ſocios fabulatur Edda. Horum igitur nomina promiſcue licentia Poëtica in verſu ſumuntur. Hic qvidem pro Vile intelligendus *Freyr*; de qvo hæc leguntur. Sedens aliqvando in theatro, omnes orbis regiones & provincias lumine luſtravit, inter reliqva ipſi objecta fuit Saxicolæ cujusdam filia formoſiſsima, cujus amore captus, cum potiri ea haud valuit contabuit, ut ad omnia munia obeunda plane factus ſit inhabilis; tantasq; effudit lachrymas; ut conſolationem nullam admitteret, niſi cupita frui daretur amaſia. Cui malo ut obviam iret *Niordus* famulum *Freyri* armis inſtructum ablegabat, puellam inveſtigatum & vel invitis parentibus & amicis allatum: qvo negotium feliciter & ex voto adminiſtrante, puella potitus eſt *Freyer*: ſic ſibi reſtitutus lachrymare deſiit. Ut igitur lachrymarum ſuarum finem obtinuit *Freyer*, ita optat Poëta Egillus, ut Regi omnia ex voto ſuccedant.

POſſem hujus generis plura producere Scaldrorum noſtrorum Poëmata, in qvibus & artificium haud leve, & ingenii acumen eximium, ſed ut guſtum ſaltim aliqvem

qvem curioſo Lectori exhibeam, hæc produxiſſe ſuffecerit. Quorum vernaculam elegantiam & emphaſin, nemo Lingvâ latinâ unqvam aſſeqvetur.

Si verò qværas, cur majores noſtri, communi gentis Scythicæ ritu, potius res præclare geſtas, & hiſtorias ſuas cantilenis ejusmodi ad poſteros propagare voluerint, qvam aliis mediis? Id habebis reſponſi, qvod Ariſtoteles protulit Problemate XXVIII. Sect. XIX, cum qværit cur Cantilenæ vocentur *Νόμοι* ſeu Leges? Et reſpondet: *Ὅτι πρὶν, ἐπίςασθαι γράμματα, ᾖδον τοὺς νόμους, ὅπως μὴ ἐπιλάθωνται. Ὥσπερ ἐν Ἀγαθύρσοις ἔτι εἰώθασι.* Literarum enim uſu etſi prorſus non deſtituebantur noſtrates, rarior tamen erat, & materiei cui ad perpetuitatem res geſtæ mandandæ erant literis, magna laborabant inopia, nec ligna, nec ſaxa, aut ſufficere, aut commoda ſatis eſſe arbitrati ſunt. Quin addere licet, eos ſine dubio animadvertiſſe, magis animum ac mentem percellere, qvæ harmonico ſono auribus inſtillantur, qvam qvæ mutis notis ſe oculis ingerunt, unde facilius percipiuntur & firmius retinentur. *Cantilenæ cur Νόμοι dictæ.*

Agathyrſi verò iſti, qvos Ariſtoteles dicit Leges ſuas Cantilenis ad numeros compoſitis cantaſſe, in cenſu Scythicarum gentium ponuntur à Ptolomæo, Plinio, Pomponio Mela & aliis; ſupra Mæotidem paludem vel ad Imaum montem eos collocantes. Quocirca haud mirum ſi hæc cum noſtratibus habuerint communia. Sed *Νόμους* veterum doctè & fusè explicat Vir clariſsimus Joannes Seldenus in Notis hiſtoricis ad Græcorum Epochas p. 78. & ſeq. dignus qvi legatur. *Agathyrſi.*

QUia in veteri qvodam codice membraneo manuſcripto, celebriorum Scaldrorum ſeu Poëtarum, qvi in hiſce Septentrionalibus floruerunt regnis, priſcâ noſtrâ Lingvâ conſignatum inveni Catalo-

gum; non gravabor eundem, Romanâ togâ donatum, hic ſubjungere.

Danorum celebriores hi fuere SCALDRI.

Scaldri Danorum. *STarkaterus ſenior* Scalder *fuit, ejus Rhythmi ſunt vetuſtiſſimi, & adhuc extant. Ille vero potiſſimum res geſtas Danorum verſibus complexus eſt.*

Hiarno Rex, qvi ob Epitaphium Frothoni poſitum Regio Diademate ornatus.

Regnerus Lodbrog Scalder *erat, & uxor ejus Aslaug, omnesq́; ejus filii.*

Sub Regnero Lodbrog floruit	Bragde Skald, ſenior Boddæ filius.
Sub Canuto parvo (Lodin Knud)	Teitur Skald. Rodgeir Aflaſon. Thoralfur Preſtur. Olaus Thordarſon.
Sub Svenone Tiuskeg	Ottar Svarte.
Sub Canuto divite aliàs Magno	Sigvardus Skald Ottar Svarte Thoraren Lofftunge Halvardur Hareksbleſe. Berſe Torfaſon Steino Skaptaſon Arnor Jarla ſkald Odar Keptur.
Sub Svenone Alviſi	Thoraren Lofftunga.
Sub Svenone Ulfi ſeu Eſtritis	Thorlachus Fagre. Thordurus Kolbeinſon.
Sub Canuto Sancto	Kalfur Mannaſon Skule Illaguſon Marcus Skeggiaſon.
Sub Erico Eimund	Haldor Sqvalldre.
Sub Svenone Sviſande: aliàs Gratenhede	Einarus Skulaſon.

Sub Waldemaro Canuti	Thorſtein Kropper Arnhaldur Thorvaldſon.
Sub Canuto Woldemari	Thorvardur Thorgeirſon.
Sub Waldemaro ſeniore	Olaus Thordari Jatgeir Thorfaſon. Thorgeir Danaskald Sugu Valde
Sub Strutharaldo Barone:	Tiodolfur ur Hvine.
Sub Sigvaldo Barone:	Thordur Sigvaldus Skald.
Sub Hareko Thorchilli:	Thiodulfur Arnaſon
Sub Thorleifo hin ſpake:	Thiodulfur ur Hvine.

Hi Danis adſcribuntur.

Scaldri Regum & Dynaſtarum NORVEGIÆ.

Scaldri Norvagici.

T*Hiordulfur hin hvinverske cecinit de Ragnvaldi progenie, & Ynglingorum ſerie, rebus geſtis Haraldi Harfageri, ejusq; triginta enumeravit Proavos, eorumq; ſigillatim deſcripſit & obitus & ſepulturas.*

Sub Haraldo Harfager floruerunt	Audun Ildskiælda. Thorbiorn Hornkloffve. Ølver Nutha. Thiodulfur ur Hvine. Ullfur Sebbaſon Guttormur Sindre.
Sub Erico Blodóx	Eigillus Scallagrimi. Glunur Geiraſon.
Sub Haldano Svarte:	Gutormur Sindre.
Sub Haqvino bono	Evindus Skalda Spiller. Gutormur Sindre.
Sub Haraldo Grafeldur	Glumur Geiraſon. Kórmakur Ogmundarſon.
Sub Olao Tryggonis	Halfródur Wandræda Skald. Biorno Skald.

Sub Olao Sancto

- Sigvardur Thordarſon
- Ottar Svarte
- Berſe Torfuſon.
- Thordur Kolbeinſon.
- Thorfinnur Munnur.
- Thormodur Kolbrunar (skald
- Giſſor Gulbra
- Hofgarda Refur
- Skapta Thorrodſon
- Thordor Siatekſon.

Sub Magno bono

- Sigvardus Skalld.
- Arnerus Baro Skalld.
- Oddur Kickina Skalld.
- Reffur Skalld.
- Thiodulfur.

Sub Haraldo Sigvardi.

- Thiodulfur Arneſon.
- Bolverkur frater ejus.
- Valthiofur.
- Oddur Kickina.
- Stufur cæcus.
- Arnerus Baro Skald.
- Illuge Brynola Skalld.
- Grane Skalld.
- Snóglu Skalld.
- Thorarin Skieggiaſon.
- Walgardur af Velle.
- Halle Stirde.
- Steino Herdyſarſon.

Sub Olao Kyrre.

- Steino Herdyſarſon.
- Attle Lille.
- Wilborg Skalld.

Sub Magno Barfod

- Torchillus Hamarskalld.
- Ivarus Igmundi.
- Biorno Krepelhende.
- Bardur Svartte
- Giſl Illugaſon.

Sub

Sub Sigvardo Jorſalafer	Einarus Skulaſon.
	Ivarus Igmundi.
	Haldor Sqvaldre.
	Thorarer Stutfeldur.
	Thorvaldur Blónduskald.
	Arne Fioruskeifur.
Sub Eiſteino Magni	Ivarus Igmundi.
	Einarus Skulaſon.
Sub Haraldo Gille	Einarus Skulaſon.
	Haldor Sqvaldre.
	Hallur Monachus.
Sub Magno Cæco	Einarus Skulaſon.
Sub Sigvardo Slembe	Ivarus ingmundi
	Einarus Skulaſon.
	Thorvardus Thorchilli.
Sub Ingone Haraldi:	Kolle Skald.
Sub Sigvardo Haraldi	Einarus Skulaſon.
	Bódvar Ballte.
	Thorbiorn Gaus.
Sub Eiſtino Haraldi	Einarus Skulaſon.
	Sigvardus Skraute.
Sub Magno Erlingi	Thorbiorn Skakaskald.
	Sugante Skald.
	Halur Snoraſon.
	Marcus Stephani.
	Thordur Halſon Skaldmane.
Sub Haqvino Herdebreidur	Torbernus Gaus.
Sub Sverrone Rege	Asgrimus Ketilli.
	Thorſtein Thorbiarni.
	Sumarlide: Arnor Saxaſon.
	Halbiorn Hale.
	Blakur Skald.
	Unas Stephani.
	Liotur Brage.
	Snorre Sturloſon.

Sub

Sub Sverto Rege	Sigvartur Eigelſon. Snorre Butsſon. Thorbiorn Skakaskald.
Sub Haqvino Sverri	Liotur Skald. Brage Halſon.
Sub Ingone Bardæ filio	Snorre Sturlaſon. Liotur Sumarlidaſon. Jatgeir Torfaſon. Hóskuldur Blinde. Runolfur.
Sub Haqvino Haqvini	Snorre Sturlaſon. Olafur Thodarſon. Sturla Thordarſon. Jatgeir Torfaſon. Giſſor Jarl. Arne Lange. Olaus Segſon.
Sub Haqvino Haqvini coronati Regis filio:	Olaus Thordarſon.

Evindus Skaldaſpiller cecinit de Haqvino divite, qvod carmen vocarunt Haleigiatall, ejus enim proavos usqve ad Othinum, enumeravit, eorumq; ſigillatim deſcripſit & obitus & ſepulturas.

Sub Haqvino Barone Gutormi filio:	Thiodulfur ur Hvine.
Sub Sigvardo Ladajarl:	Kormakur ógmundarſon.
Sub Haqvino Barone divite	Evindus Findſon. Einarus Skalaglam. Tindur Halkelſon. Skapte Thorrodſon. Thiodulfur Munnur. Eilifur Gudrunarſon. Thorleifur Skalld. Hyanar Kolfur.
Sub Erico Barone Haqv. filio	Halfrodur Vandrædaskald.

Sub Erico Barone Haqvini filio	Gunlógur Ormſtunga. Thordur Kolbinſon. Haldor Uchriſtne. Eyolfur Dadaskalld. Schule Thorſteinſon. Thordur Siarekſon.
Sub Svenone Barone Haqvini filio Sub Haqvino Barone Sub Ormero Barone Eyliff. Sub Haqvino Barone Ivari f. Sub Sigvardo Bar: Havardi f.	Berſe Torfaſon.
Sub Erlingo Skacke Sub Erico Sigvardi filio. Sub Philippo Barone Birgeri filio.	Thorbiorn Skakaskald. Sugande Skald.
Sub Haqvino Galin	Snorro Sturleſon. Steino Ofeigſon. Liotur Skalld. Thorſtein Eyolfſon.
Sub Sculone Hertogie	Snorro Sturleſon. Olaus Thordarſon. Jatgeir Skalld. Liotur Skalld. Alfur Ejolfſon. Sturla Bardarſon. Gudmundur Oddſon.

Scaldri Regum & Dynaſtarum SVECIÆ.

Sub Eiſteino Sancto	Bragde Senior. Grunde Prude. Erpur Lutande Kalfur Thrónske. Refur Ruske. Ormur Oframe.

Sub Eiſteno Sancto	Olvalde ogen ólvalde.
	Avalde.
	Flein Skalld.
	Rógn Valdur.
Sub Biornone ad Hauge	Bragde Senior.
	Erpur Lutande.
Sub Erico Tæfeli filio:	Alfur Jarl hin litle.
Sub Sturbiornone forti:	Ulfur Sulo Jarl.
Sub Erico victorioſo:	Thorvaldur Hialtaſon.
Sub Olao Fónske	Gunur Laugur Ormſtunga.
	Rafn Omundarſon.
	Giſſor Svarte.
Sub Omundo Olai filio:	Sigvardur Skald Thordarſ:
Sub Ingone Stenchilli:	Marcus Sægiaſon Lógsôgn Madur.
Sub Sverkero Kolſon.	Einar Schulaſon.
	Haldor Sqvaldre.
Sub Canuto Erici	Halbiorn Hale.
	Thorſtein Thorbiarnarſon.
Sub Sverkero Caroli filio	Sumarlida Skald.
	Thorgeir Danaskald.
Sub Erico Canuti:	Grane Hialbranarſon.
	Jonas Sverkeri filius.
Sub Erico Erici:	Olaus Thordarſon.
Sub Jona Barone Sverkeri f.	Einar Skulaſon.
	Haldor Sqvaldre.
Sub Sone Barone Ivari fil:	Haldor Sqvaldre.
Sub Carolo Barone Sone f.	Haldor Sqvaldre.

IN-

INDEX

Memorabilium qvæ in hoc Libro continentur.

A

Ar 95 111.
Abbreviaturæ Runicæ 120.
Abbreviaturæ & duplices qvibus differant 119
Abbreviaturas docuit neceſſitas 128.
Abbreviaturæ Danicæ ob celeritatem non inventæ 118
Adelrunæ 14.
Adelrunæ qvare ſic dictæ. 20
AdelRunæ vox ab exteris corrupta 16
Ægyptii Saxis literas ſuas mandarunt 132
Agathyrſi 219
Aimoini locus reſtitutus 62
Alburgenſes Runæ 55.
Aliorumnæ 17.
Aliorumnæ Jornandis 16
Alphabeta Runica 24 generum 38
Alraun Herba 23
Alrunarum habitus & mores 19
Alrunly Germanorum 17
Alurinia ibid.
Angli è Jutis oriundi 29.
Antiqvitates Nicolai Petri 51.
Are hin Frode 38.
Arbuſtenſes Runæ 55.
Aridia apud Tacitum qvid 16.
Arngrimus Jonas 45.
Arngrimi de vocalium diviſione judiciū 92.
Aſamal 177
Asloenſes Runæ 56.
Au ut Ø pronunciandum 41.
Aurinia 17.
Auruna 38
Author Literarum Runicarum cur ignoretur. 107.

B.

B dupliccm habet poteſtatem 76.
Band qvid 174
Bergenſes Runæ 56.
Biarkamal 182.
Biarkan 101
Bibliotheca Florentina 51.
Bibliotheca Gottorpienſis ibid.
Bog 6
Bog unde tractum 8
Bogſlave 6.
Bonavent. Vulcanius 44
Bonav. Vulcanii de authore Literarum Runicarum ſententia. 105
Brago à Rege Sveciæ verſibus immunitatem impetravit. 181
Brynolphi de Runis ſententia 42

C.

C idem qvod K & Q 77.
Cabala Runica 89
Cantilenæ cur Νόμοι dictæ 219.
Carmen literarum nomina & poteſtates includens 95
Cauſæ extinctæ Literaturæ Runicæ 155.
Chilperici Regis conſtitutio emendata 61.
M. Chriſtianus Joannis 50
Cimmerii & Cimbri cur Græcis notiores 27.
Cimbrorum in Orientem expeditiones 27
Cimbrorum lingva cum Hebræa communicat 137
Cimbricum nomen ſtrictè ſumptum 27
Cimbrorum populi 26
Clavi annales Romanorum 94.
Volſinianorum ibid.
Codanus ſinus 30
Codex Legum Scanicarum 52
Codices unde dicti 146
Collatio inter Lingvam Teutonicam & Danicam 156.
Conſtitutio Chilperici Regis 40
Cornibus & oſſibus inſcriptæ Literæ 146.
Corticibus inſculptæ Runæ. 8.

D.

Daci & Dani cur Romanis notiores 27.
Daci ſunt Getæ 28
Danica lingva antiqva 154
Danica lingva fertilis 151.154.
Danica lingva moderna 151.
Danica lingva Runamali dicta 32
Danica lingva Poëtica 159.
Danicæ literæ rariores 53
Dani Literarum Runicarum inventores 1
Literas ſuas Runer vocarunt 1.
Lignis Literas mandabant 132
Saxis Literas mandarunt 130
Dani cornibus & oſſibus Literas mandabant 133.
Danicæ literæ ab Hebræis 93.
Danorum Literæ ſecretæ 68.
Danorum literæ ſedecim 70.
Digamma Æolicum 115.
Diphthongi cur à Runis admiſſæ 137.
Diphthongi definitio 122
Diphthongi ſunt ſyllabæ ibid.
Diphthongi Runicæ qvinq; ibid.
Diphthongi & Abbreviaturæ quomodo differant in Runicis 127.
Diphthongos conficiendi ratio 123
Diphthongus quomodo ob ſeparationem inventa 125
Diſticha 166.
Diviſio Literarum Runicarum examinatur 89
Drapa Egilli Scalagrimi 207
Drotiqvæd 166.177
Dumba 90
DumbRunæ 41.
Duplices Literæ Romanorum 79.
Duplices qvare inventæ 80.
Duplices Runæ quomodo à Latinis differant 92
Þuß 99.

E.

Edda 178
Edda Sæmundi 33
Egillus Scalagrimus vitam carmine mercatus eſt 195
Ella Rex 205
Epicedium Regneri Lodbrog 182.
Exarare qvid. 3.

F.

Fœdus inter Ludovicum pium & Carolum Secundum. 158.
Fœminæ olim virorum munia obibant. 108.
Fagus libri vices cur obtinuerit 7
Fagus an à libro denominationem habeat 8.
Faſti Danici 50
Fee qvid & Liggende Fee 93.107.
Figuræ Literarum Rnnicarum unde petitæ 43.
Figuræ Literarum Runicarum à Francis petitæ 60.
Figurarum in literis ratio 88.
Fimbul 108.
Finnorum celeritas 98.
Fionicæ Runæ 55.
Fraxino inſculptæ Runæ 7
Frothonis liberalitas. 101.

G.

Galli lingva Teudiſca uſi ſunt 141.
Ge particula augmentativa 6.
Gedanum à Gothis dictum 30
Genebrardi de Germanorum Literis opinio 106.
Germani an Literas habuerint ante tempora Caroli Magni 106.
Georgius Gvalterus 58.
Getæ ſunt Gothi 28.
Getarum habitus & mores 25.
Gialla 169.
Girunus Gulbra. 194.
Gladiis nomina imponebant veteres 99.
Gordanis non invenit literas Runicas 115.
Gothi & Getæ Romanis Dani & Daci 26.
Gothi & Getæ iidem 25
Gothi Getæ Guti exteris iidem ibid.
Gothicæ Literæ 24.
Gothici regni prima rudimenta ubi extiterint ibid.
Gothicum nomen latè & ſtrictè ſumitur 26
Gothlandicæ Runæ 55.
Gothorum numiſmata in Italia 69.
Gothorum Alphabetum Turnheuſeri 48
Gothos eſſe Jutos Vitas & Jutones 28

Γεάμ-

Γράμματα unde dicta 2
Græcorum literæ antiqvitus ſedecim 71
Gryphi literarii cur inventi 169
GuthRuna 37.
GuthRunæ Runæ 33.
GuthRunus dictus Adelſtanus 37.
Guti, Gotti, Gothi, Jutæ, Jutones, Getæ & Vittæ iidem 29.
Guti fratres & propinqvi Anglorum ibid.

H.

Hagl. 94.99.112.
Halfraddar 90.99.
Halfrodus Poëta Olai Tryggonis 180.
Haqvinus Adelſtanus 37.
Haraldus Huitſeldius 44.
Haraldus Hyldetand qvando vixerit 107.
Harmonia Rhythmi 167
Harmonia ſyllabica 167.
Exacta, aliqvalis 168
Hartgrepæ Runæ 33.
Hebræa liugva mater reliqvarum 119
Hellerumna 19
Hermanni Hugonis error 129.
Hetruſcæ literæ qvæ 67
Hetruſcæ literæ videntur Runicæ ibid.

I.

I & V qvandoq; ſunt Conſonantes 84
Jacob Bonavent. Hepburnus 47.
Iis 94.
Johan. Rhodius 52.
Jornandes dictus Jordanes 103.
Islandi lingvam antiqvam Danorum tenent 137.
Islandorum induſtria ibidem.
Jötum. 99.

K.

Kaun. 94.110.
KlapRunæ. 41.

L.

Laugr 96.112.
Leovigildus Rex Gothorum. 62.
Librorum partes qvid olim ſuſtinuerit 7.
Liggende ſee 97.
Lingva Danica antiqva 141.135.
Lingva Danica fertilis 138
Lingva Danica moderna qvalis ibid.
Lingva Danica vetus Dialectus Hebraica 137.
Lingva Germanica qvalis 136.
Lingva Gothica & Septentrionalis Danica dicta 45.
Lingva Poëtica 146.
Lingvæ cur mutentur 136.
Lingvæ Danicæ mutatio 135.
Lingvæ Danicæ origo 150
Lingvæ omnes mutationem paſſæ 136.
Literæ affines invicem permutantur 170.
Literæ compoſitæ Danorum 116.
Literæ cur plures qvam ſedecim 73.
Literæ Grecæ antiqvitus ſedecim 71.
Literæ Grecæ & Latinæ parum diſcrepant 122.
Literæ duplices 91
Literæ Marcomannorum 46
Literæ non formantur voce 12
Literæ punctatæ 121
Literæ qvæ pro Runicis venditantur non omnes ſunt Runicæ 53
Literæ qvo ſenſu Danis vocentur Runæ 12
Literæ Runicæ ab Hebræis 107
Literæ Runicæ à Runis dictæ 19
Literæ Runicæ à Francis expetitæ 62
Literæ Runicæ è monumentis Daniæ excerptæ 54
Literæ Runicæ è M. SS. petitæ 49
Literæ Runicæ in aulæis acu pictæ, in campanis fuſæ 134
Literæ Runicæ non excogitatæ ante Diluvium 104
Literæ Runicæ priſcæ 72
Lit. Run. qvare cum Latinis conveniant 116
Literæ Run. rariores à nullo explicatæ 64
Lit. Run. unico dicto ſunt comprehenſæ 72
Literæ Toletanæ 31
Literæ Waldemarianæ 71.119
Literæ unde dictæ 2
Literarum appendices notandæ 170
Literarum inventores 103
Literarum nomina duplicia 169.170
Literarum Runicarum diviſio 89
Literarum Runicarum uſus Poëticus 94
Literarum ſimplices figuræ qvandoq; rationem obtinent abbreviaturæ 120
Literarum ſubjectum varium 9
ad Literam conſtituendam ſonus ſufficit 12
Locho 101.

Lodbrogus quis 227.
Lodbrogi victoriæ 131.
Logogryphus autoris nomen habens 170.173
Luti 112
Lymyngar 122.

M.

Madur 97.115
MalRuner 39.40
MalRunæ ſimplices, compoſitæ 40
Marcomanni & Normanni iidem 34
Mercatorum ſigna ſunt Runæ jugatæ 121
Mimer 186
Monumenta abbreviaturis conſtantia 117
Monumentorum Danicorum antiquitas 106
Monumentum Gomorrhæum 65
Monumentum Helſingicum 67
Monumentum Leeragrienſe 65
Monumentum Sóſverenſe 66
Monumentum Tunenſe ibid.
Mutæ à Barbaris confundebantur 77
Mutarum figuræ olim qvatuor, poteſtates ſex 91

N.

Naar cadaver 100.
Nartæ 108.
Naturalia priora artificialibus 8
Naud 94.111
D. Nicolaus Paſchaſius 51
Nidroſienſes Runæ 56
Nomina literarum Danica rem aliqvam notant 86.89.90
Nomina literarum duplicia 169
Nomina literarum Græca & Hebraica nihil ſignificant 85
Nomina literarum Runica cur varia 83
Nomina propria Ethnicorum 168
Normannorum Alphabetum 47
Normannorum Literæ 68
Norvagicæ Runæ 56
Notarii Romanorum 119
unde dicti ibid.
Notariorum ars ibidem.
Notarum autor Tyro ibid.
Numerorum ordo 93
Numerorum notas qvomodo præſtent litera Danica ibidem.
Numerum priſcarum literarum quis auxerit 74
Nummi literis Runicis inſigniti 6[illegible]

O.

Obeliſci Romani 13[illegible]
Obſervanda in nominibus propriis 6[illegible]
Obſervationes ſpeciales 17[illegible]
Ordo literarum duplex 8[illegible]
Ordo Literarum Runicarum diverſus ab ordine Latinorum 8[illegible]
Ordo literarum Runicarum ab arbitrio authoris dependet 81
Ordo Lit. Run. naturalis ibid.
Ordinis vocalium ratio 88.98.
Othini Runæ 33.107
Ovidius lingvam Geticam calluit 113
Oys 94.109.

P.

Petrus Lindebergius 44.
Pila 15
Poëſis Danica 163
nulli cedit aliarum lingvarum 177
ejus mira vis 179
viguit mox à nato Chriſto 107
Poëta Danus qvilibet eſſe neqvit 179
Poëtæ Islandi in variis aulis 181
Poëtæ Islandi moderni ibid.
Poëtæ qvanto olim in precio 180
Poëtici afflatus peculiares 179
Poeticus furor in novilunio viget 193
Poeticum artificium 167
Poëticum idioma 177
Poteſtas qvid 79
Poteſtates literarum primariæ & ſecundariæ 171
Poteſtates literarum difficulter ſecernuntur 75
Poteſtates literarum ex uſu dependent 79
Propria præferenda alienis 9
Purchaſſii Runæ 48

Q.

Q litera duplex. 83.

R.

Rabanus Maurus 46.
Raddarſtafer 89
Ragn gladius 99
Ram quid 33

Ramrunæ qvare ſic dictæ 33
Ramrunæ an figuris à reliquis diſcrepent 34
Ramrunæ deteſtandæ 36
de Ramrunis Arngrimi ſententia 34
Rani qvid 98
Reaſan 206
Reges Gothorum illiterati 24
Regneri Lodbrog victoriæ 144
Rhythmi artificium oratorium 181
Rhythmi genus modernum veteribus incognitum 165
Rhythmi ſextanmalt partes ibid.
Rhythmorum genera ibidem.
  infinita 178
  elegans artificium ibid.
Ridhr 84.99
Ripenſes Runæ 55
Rogvaldus orcadum comes Poeta 181
Romani non rectè ad numeros alias figuras qvam literas applicarunt 93
Romani voces ab Agricultura ad literaturam tranſtulerunt 2
Rulla 13
Run in propriis nominibus 32
Runa an à Rinna Hebræorum 10
Runa vox extat in lingva Latina 13
Runa pro Domo 22
Runa pro Epiſtola ibid.
Runa Inſula 21
Runæ 164
Runæ ſunt literæ Gothicæ 23.24.
Runæ Eburonum 22
Runæ non expreſſo Runarum nomine 39
Runæ à Provinciis nominatæ 38
Runæ cur myſticæ 4
Runæ qvando obliteratæ 153
Runæ qvando in Svecia abrogatæ 154
  qvando in Hiſpania abrogatæ 154
Runæ mandato Regio non abrogatæ ibid.
Runæ tam viri qvam fœminæ dictæ 15
Runameſtere 20
Runarum in certas claſſes diſtributio 32.40
Runarum alterum genus 32
Runarum collegia 21
Runarum officium 14
Runarum variæ appellationes 26
Runarum varietas 38
Runata 13
Runer & Literæ idem 38
Runer an vox primitiva 1.
  unde commodè in lingva Danica derivari poſſit ibid.
Runer pro incantamentis 14
  pro literatis ib.
à Runer propria multa deducta 37.
Rungeir ibid.
Runi gens Slavica 21
Runicæ literæ Græcis antiqviores 107.113.
  cum Græcis conveniunt ibid
Runicæ literæ ab Hebræis ortæ 118.109.
  à Syriacis ortæ 111
Run: literarum cum Hebræis collatio 107
Run: literarum duo primaria genera 31
Runici 5
Runlice 4
Runulfur 36
Rupes Haraldi Hyldetand 142
Ruſtica lingva Gallorum 141
Ryndur 20
Ryn, Rynner, Ren, Renner 1.2.
Ryne 4.

S.

Saliceti de Runis opinio 104
Salmaſii de Runis opinio 112
Sambliodendur ſeu Conſonantes 90
Samuel Parchaſſius 48
Saxi Dani literas inſcribebant 131
Scalda qvalis liber 95
Scaldri 164
Scaldri Danorum 220
Scaldri Norvagorum 221
Scaldri Svecorum 225
Scaldri magnates comitabuntur 164
Scallagrimus Poëta 181
Scanicæ Runæ 56
Scribendi modi Danorum plures 125
Scribendi modi qvatuor apud veteres ibid.
Sielandicæ Runæ 54
Sextanmælt viſa 177
Sigvardus Poeta 180
Skakmadur 177
Skalvingl 193
Skier 98
Slitrur 40.130
Sol 91.104.112,

Spel-

Spelmanni de origine vocis Runer ſententia 3
Stafvillum 188
Stav qvid 7
at Stave ibidem.
Stavagrienſes Runæ 56
Strophæ 166
Svartrunæ Necromanticæ 39
Sveci easdem fermè nobiſcum habent Runas 43

T.

Tabellarii unde dicti 146
Thiodulphus Huverska 181
Thorlacus Sculonius 51
Thormodus Poeta 180
Thorrodur Runameſtere 38
at Tralla Runum 128.
Tuthliodendur 122
Tyr 95.112

V.

𝔘 literæ figura qvæ melior 86.
ᚢ cur prima inter vocales 89
Varietas omnis literarum Runicarum 59
Varietatis lit. Runicarum cauſa 57
Veſſur 40.103.
Verſus 3.166.
Verſuum diviſio 167
Viburgenſes Runæ 55.
Viis 164.
Viiſe qvid, unde dicatur ibid.
Villuruner 39.
Vitas apud Bedam Jutos eſſe 28.79.
Ulphilas falsò ſtatuitur autor Literarum Gothicarum 103
Ulphilas qvis fuerit 102.
Ulphilas ſeu Vufidas qvid in literis Runicis præſtiterit 105.
Vocales omnes in Rhythmo ejusdem ſunt valoris 167.
Vocalium differentiæ ratione organorum qvibus formantur 124.
Vocalium examen. 100
Ur qvid 93.108.
Urkoma 185
Vulfgangus Lazius 46.

W.

Waldemarianæ Runæ 74.108.121
Waldemari dictum Runicum 72.
Waldemarus II. qvando vixerit ibid.
Willuruner. 39.

Y.

Y in Lingva Latina unde. 73.
Y in U mutatio. 5.
Y qvomodo pronunciandum 2.
Yr 95.101.113
Yrlandi unde dicti 101
Ymer qvis 184.
Ymeri caro. 169.
ᛦ an decima ſexta veterum Litera 73.
ᛦ poteſtate reſpondet Y & R 75.

Z.

Zvingerus defenditur. 128.

SPECIMEN LEXICI RUNICI,

Obſcuriorum qvarundam vocum, qvæ in priſcis occurrunt Hiſtoriis & Poëtis Danicis, enodationem exhibens.

Collectum

à

DN. MAGNO OLAVIO

Paſtore Lauſaſienſi in Iſlandia doctiſsimo,

Nunc

in ordinem redactum

Auctum & Locupletatum

ab

OLAO WORMIO,

in Acad. Hafn. P. P.

HAFNIÆ,

Impreßum à Melchiore Martzan Acad. Typog.

ANNO M. DC. L.

BENEVOLO LECTORI
OLAUS WORM
S. P. D.

LExicon qvod exhibeo, in mei ſolius uſum non uno anno elaboratum eſt. Cum enim inſtinctu & rogatu Majorum, me priſcæ noſtræ Literaturæ illuſtrandæ applicuiſſem, varia occurrerunt in ardua hac ſemita, à nemine, qvod ſciam, ante me calcata, qvæ ambiguum ſæpius me redderent, atq; non parum in propoſito remorarentur, eos conſulere coactus ſum, qvos in hac paleſtra exercitatos intellexeram. Qvi enim Alphabeta aut Chartulas qvasdam in hoc genere ſparſerunt, nihil qvod animum explere poſſet, ſuppeditarunt. Qvia vero in Patria paucos inveni, qvi manus auxiliatrices porrigere poſſent, ad Iſlandos (qvibus priſcam noſtram Lingvam familiarem noveram) confugi. Apud qvos jam paulatim depravari & alienis vocibus corrumpi, ſæpius indolui. Viros igitur ejus Inſulæ literatos & antiqvitatum peritos familiares mihi reddidi, qvos de remotioribus ac noſtro idiomate dubiis ſubinde conſulerem, qvod ſingulis annis ſemel tantum ob loci diſtantiam, & nunciorum raritatem fieri potuit. Multum tamen lento illo colloqvio profeciſſe me, ingenuè fateor, qvod ni grata mente agnoſcerem, bonorum favore me indignum judicarem. Præcipui verò qvi operam mihi locarunt gratiſſimam fuerunt Vir Rerendus & doctiſſ: Dn. Thorlacus Sculonius, Diœceſis Holenſis Epiſcopus vigilantiſſimus, meus olim in Academia hac Regia diſcipulus chariſſimus, de Eccleſiis & Scholis Iſlandiæ Borealis optimè meritus. Vir qvoq; Clariſſ: Dn. Arngrimus Jonas, Eccleſiarum Borealis Iſlandiæ olim inſpector fideliſſimus, antiqvitatum patriæ callentiſſimus, ſcriptis qvamplurimis Iſlandiæ honorem ac decus vindicantibus, celebris, qvem ſenio confectum, anno præterito diem ſuum obiiſſe ſeriò dolent omnes ejus Inſulæ Literati pariter & illiterati. Operam qvoq; gratiſſimam inter reliqvos ejus tractus contulit Dn. Magnus Olavius, hujus Lexici autor primarius, olim Scholæ Holenſis Moderator, tum Eccleſiæ Lauf aſenſis paſtor fideliſſimus, Poëta in utraq; Lingva feliciſſimus, qvem cum ſubinde conſulerem, per aliqvot annos, jam u-

nam, jam aliam partem hujus Lexici tranſmiſit; indigeſtam tamen, & interpretatione fida indigentem. Qvæ omnia cum haud parum ad Lingvæ & rituum priſcorum illuſtrationem conferre viderem, cepi poſt ejus obitum ſchedas colligere, omnia in ordinem redigere, & qvæ interpretatione Latinâ indigere videbantur, in gratiam exterorum toga Romana donare, atq; ab aliis hauſtis & perceptis locupletare, ſperans me rem non ingratam omnibus Lingvæ & rituum priſcorum ſeptentrionalium cupidis facturum; præſertim cum à viris qvibusdam Literatiſſimis hanc operam apud exteros expeti perciperem. Cumqve diſtractæ Literaturæ meæ Runicæ exempla, prælo rurſum ſubjicere geſtiret Typographus, ei haud incommode ſubjungi poſſe exiſtimavi; Literas ut exciperent voces, qvarum adminiculo Monumenta ac Faſti facilius ac melius à curioſis intelligerentur. Cæterum non eſt qvod hic vocum omnium priſcarum completum expectes Lexicon (qvod alios in Iſlandia tentare novi) ſed maximè obſcurarum, poëticarum, & talium, in qvibus ipſi Iſlandi, antiqvitatum imperiti, qvandoq; hærent, ſpecimen. Qvod non nuda propinat vocabula, ſed una res magni momenti, ex præcipuis Hiſtoricis & Poëtis, documenti loco, adductas, qvæ antiqvitatum & variæ Literaturæ ſtudioſis, maximo eſſe poſſunt uſui. Autores qvod attinet qvi hic citantur, rari illi ſunt & non editi, in archivis qvorundam Doctorum in Iſlandia M.SS. latitantes, qvorum catalogum hic addere, operæ duxi precium, eorum qvi ad manus meas pervenerũt addito argumento, ut vel guſtum aliqvem eorum habeas, reliqva eruditis in Iſlandia commendans, ut eorum uſum fructum, non ſibi ſoli, ſed reliqvo orbi literato communem faciant. In qvo cum laborare jam intelligam virum doctiſſimum M. Brynolphum Svenonium, Auſtralis Iſlandiæ Epiſcopum vigilantiſſ: amicum meum dilectum, ut ſtrenuè in propoſito pergat, & diutius tot deſideriis bonorum non deſit hortor. Qvin patriæ honorem, ſibi verò gloriam & famam hiſce ſtudiis ſit conciliaturus non dubitabit. Ego certè ingenue fateor, tot magnorum virorum in exteris applauſus effeciſſe, ut me nunqvam horum laborum penituerit. Hæc ſunt benevole Lector, qvæ te ſcire volebam. Tu porrò conatibus hiſce favere perge, ſic ad majora alios animabis; ego n. in Climacterico meo magno curis & laboribus fractus, lampada ſucceſſoribus in hoc genere, lubens jam trado.

Sylla-

SYLLABUS
AUTORUM, qvorum in hoc LEXICO teſtimonia citantur.

ARnon Skald.
Aurvar Oddus.

Bandamanna Sagu.
Bua Sagu.
Brynolphus Svenonius.

E*dda*, fons eſt & fundamentum totius priſcæ poëſeos, fabulis conſtans veterum ſeptentrionalium, ex qvibus Rhythmiſtæ allegorias, obſcuras rerum appellationes & elegantias ſuas depromũt. Duplex verò eſt, una antiqvior, cujus autor dicitur *Semundus Frode*, conſtans meris Rhythmis, obſcurè adeo fabulis involutis, ut vix jam intelligatur ab ipſis Poëtis. Pluribus conſtat capitibus, qvorum qvodvis cantilena eſt, diverſis metri generibus exarata. Primum caput *Voluſpa* dicitur, de Deorum agens origine, aliud *Runa capitula* dicitur, tertium *Havamal hin gamle*, præcepta ethica continens, &c. Secundæ Eddæ autor ſtatuitur *Snorro Sturleſonius*, qvi hanc Eddam ex priore congeſsit, cui plerumq; jungitur SKALDA, metrorum & Rhythmorum leges continens. Horum librorum mihi elegans eſt exemplum, in folio in membrana, antiqvis literis exaratum, qvod dono Clariſsimi viri, DN. ARNGRIMI JONÆ, p. m. poſsideo. Rari alioqvin ſunt, & non ubivis obvii codices ejus generis.

Eigla. Hiſtoria eſt Egilli Skallagrimi, de qvo conſule Crymogeam Arngrimi. Elegans ejus Poëma vide ad calcem Literaturæ noſtræ Runicæ explicatum, qvod in laudem Regis ERICI Blodóx cecinit, qvoq; vitam mercatus eſt.

Eyrbyggia. Hiſtoria eſt, memorans qvo pacto occidentalis Iſlandiæ tractus, primo ab incolis ſit occupatus.

Gragaes. Antiqvus eſt Legum Norvegicarum & Iſlandicarum codex.
Gretla. Hiſtoria Gretteri.
Halfrodar Saga, ſev Hiſtoria Halfrodi.
Hiſtoria Sigurdi Hafnsbana.
Hiſtoria Sturlaugi Starfsama, ſeu laborioſi.

Jarla Saga.
Isfyrdinga Saga.

Knitling Saga. Hiſtoriam continet qvorundam Regum Daniæ à Svenone Eſtritio, ad obitum Woldemari Canuti filii. Hujus mihi eſt copia.
Krókarefs Saga. Vide literam V hujus Lexici, in voce *Vyglyſing*.
Niala.

Olafs Saga. Hiſtoria S. Olai.
Olafs Tryggvaſons Saga.
Orknu Saga. Hiſtoria Orcadenſium.
Orms Saga.

Pugna vitiorum & virtutum.

Qvæda Eigla. Egilli relatio.

Rauds þättur. Hiſtoria Raudonis; particula eſt Hiſtoriæ Olai Sancti. Hujus & mihi copia.
Ragnars Saga. Hiſtoria eſt Regneri Lodbrog. Cujus Epicedium explicatum vide ad calcem Literaturæ Runicæ.
Rógvalds þättur.

Sigurdur Skald.

Vetus tranſlatio.

Wadtz dæla.
Wigaglums Saga.

CELEBERRIMO & FELICISSIMO
ANTIQVITATIS PATRIÆ VINDICI
OLAO WORMIO,
Viro in omnibus exqviſito, gratulantis
animi adfectum teſtari voluit
NICOLAUS WITTE
Med. D.

DUm dubiis Patriæ Monimentis, optime WORMI,
Alluces certam, non ſine laude, facem:
Hoc oritur dubium: Qvis plura hic debeat? An Tu
Plus patriæ, num plus debeat illa Tibi.

Aliud.

NAſcentis Patriæ debes primordia vitæ
Illa renaſcentis, debet OLAE Tibi.
Illa Tibi lucem, pius hanc Tu reddis eidem:
Debendi ſeſe credit uterqve reum.

Ad
Virum Clariſſimum & Excellentiſſimum
DN. OLAUM WORMIUM
Medicæ facultatis Doctorem experientiſsimum, ejusdemq; in Regiâ Academiâ Hafnienſi P.P. Antiqvitatum Danicarum Vindicem ſolertiſſimum,
Dominum & Fautorem meum omni obſeqvii & honoris genere proſeqvendum;
Lexicon obſcuriorum vocum in Lingvâ Veteri Danicâ ſubindè occurrentium divulgantem, Grati affectus teſtandi ergo ſcribebam.
RUNOLPHUS JONAS Islandus.

ARgolicæ ſecreta domus perqvirere certant,
Qvi calami ſulco chartea rura colunt

Nec

Nec deſunt, Latii myſteria priſca Qviritis
Pandere ſolerti qvi ratione ſtudent.
Intereà denſis patriæ monumenta tenebris
Abdita, ſqvallenti diriguere ſitu.
Res patriæ primus longinqvis eruit umbris
Wormius, oſtendens qvæ latuere prius.
Qvod decus eſt Grajis conferta volumina faſtis
Condere, qvà Scriptor plurimus egit iter?
Aut qvæ palma fuit, libros ſuperaddere libris,
Oenotrii tradunt qvi monumenta ſoli?
Antiqvos Boreæ ritus reſerare, perenne,
Hoc erat ingenii nobilioris opus.
Hic qvia non alio eſt calcatus acumine trames,
Calcati laudem Wormius unus habet.
Dicitur Ægides præeuntia fila ſecutus,
Per Labyrintheas ipſe rediſſe domos.
Te lingvæ abſtruſos acies rationis in ortus
Norvegicæ, mundi duxit OLAE decus.
Nec tibi trita manu Scriptorum ſemita, clauſas
Sed ſtravit mentis vis generoſa vias.
Ergo tuum gratus ſtudium mirabitur Orbis,
Et laudem à ſera poſteritate feres.
Vive, vale, Wormi, dum Mænalis Arctica Thulen
Reſpicit, & lucis Cynthius auctor erit.

LEXICI

LEXICI RUNICI SPECIMEN

Obſcuriores tam in ſoluta qvam ligata oratione Danorum priſca, voces exponens.

ᛆ. *Aa*, Amnis, fluvius. *Logbok. Ef fleiro menn eigu aa ſaman ƥa skal skipta henni ad vikum ſaman edur ſmærra.* Si plures homines poſsident amnem unâ, dividendus eſt per milliaria vel minutiora.

ᛆᛆᚿ. *Aan*, Moleſtia vel defectus. *Haralz ſogu. Aan er ills geingis nema heiman haffe.* Carere eſt ſignum mali ſucceſſus, ni domi qvicqvam reſervatum fuerit. Aliqvando eſt Præpoſitio *aan* vel *än*, & ſignificat ſine, vel citra, ut Græcum *ἄνευ*, unde Proverbium: *ƥad er minſtur aan* (nomen) *ad vera ills aan* (Præpoſitio.) Minimus defectus eſt eſſe ſine malo.

ᛆᛦ, *Aar*. Annonæ proventus, hinc ᛆᛆᚱ, *Aar* Annus qvoniam anni felicitas largo proventu qvoſcunq; ditat. Hinc & ᛆᚢᚱᛁᛦ *Aurir* liberales, qvi ex anni proventu, aliorum neceſsitatibus ſuccurrunt. Bonam qvoqvè exiſtimationem, qvam pro meritis opulentis reddunt, per Metonymiam etiam ᛆᛅᚱᛆ qvandoq; vocarunt.

ᛆᛋᛐ *Aaſt*: Dilectio qvalis inter amicos eſſe ſolet.

ᛆᛋᛐᚢᛁᚿᚢᛦ *Aaſtvinur*: Intimus amicus.

ᛒᚢᚱᚵᚦ *Abyrgd*: tutelæ commendatio, ubi qvid alteri commiſſum eſt, ut is ſolvat precium ſi res perierit. Sæpè in Legum codice occurrit hæc vox. Hinc ᛆᛒᚢᚱᚵᛁᛆᛋᛐ, *ad Abyrgiaſt*, tutela conſervare.

ᛅᛒᚢᚱᚦᚢᛦ *Aburdur*, Cauſæ vel culpæ illatio. *Logbok. þa er ſa àburdur fullur.* Tunc erit plena illatio.

ᛅᛒᚢᚱᚦᛅᛦ ᛘᛅᚦᚢᛦ *Aburdar madur*, Qui veſtes pretioſas gerit. Hinc ᛅᚦ ᛒᛂᚱᛅᛋᛐ ᛅ, *ad beraſt a*, veſtitu luxuriare.

ᛅᚦᚦᚱᛂᛐᛐᛂᛦ *Addratter.* pl. Num: Quæ attrahuntur ad domus ſuſtentationem, q: attractiones dixeris.

ᛅᚦᛁᛚᛂ ᛘᛅᛚᛋ *Adile mals*: Legitimus actor cauſæ poſt aliqvem interfectum.

ᛅᚦᛋᚴᛁᛚᚦᚿᛅᚦᚢᛦ *Adskildnadur*: Disjunctio corporum & ſententiarum, ſed poſterius hoc ᛅᚠᚱᛂᛁᚿᛁᚿᚵᚢᛦ propriè dicitur, cum ſenſus & ſententiæ diſcrepant.

ᛅᚦᛋᚯᚴᚿ *Adsókn*, f. g. Impugnatio. *Gretl. þorer var gamal madur miog og var ecki i adſokninne.* Thorus ſenex valde, & in impugnatione non erat. *Ibid: þeir Eggindu menn til adſoknar og giordu þa enn harda hryd.* Ad impugnationem incitarunt, & magnam excitarunt tempeſtatem.

ᛅᚠᛅᚿᚵᛂ *Afange* m. g. in plurali *Afangar*, Viatorum diverſorium, locus certus, ubi viatores ſubdio qvieſcentes & cibum capientes, eqvis etiam dimiſsis frenis pabulare permittunt.

ᛅᚠᛅᚱᚴᚬᛋᛐᛂᛦ *Afarkoſter.* pl. num. Conditiones duræ, *Egl: Liet Haraldur Kongur huorn giora annad huort ad gioraſt hannum þionuſtu menn eda fara af landi burt, enn ad þridia koſti, ſæta afarkoſtum eda läta lijfid.* Rex Haraldus juſsit alterutrum fieri aut ut ſervirent ipſi, aut exularent, aut tertiam hanc amplecterentur conditionem tetram ſatis, ut ſe redimerent, aut vitâ privarentur.

ᛅᚠᛅᚱᚤᚱᚦᛂ *Afaryrde*, n. g. pl. n. Convitia. *Enn er Bondi heimtte verdid var honum ſvarad afaryrdum: I Jarla S:* Cum Dominus poſtularet pecuniam pro redemptione, conviciis exceptus eſt.

ᛅᚠᛒᛂᚱᛅᛋᛐ *Afberaſt*, id eſt mortuus. *At lata afberaſt. I Halfrads S: Ottar vil skipa til um fiärfar ſitt ädur han-*

hann láti afberaſt. Ottarus rebus ſuis proſpicere cupit anteqvam moriatur. Ille dicitur *at lata vel áfberaſt*, qvi magno animo & patienter fert ærumnas.

ᛆᚠᛒᚱᛆᚠᚦ ᛘᛆᚿᚿᛆ *Afbragd manna*, Vir excellens. *Gretter er mikid afbragd annara manna ſem nu er koſtur a voru landi*, & *ſeint mun hann med vopnum verda söttur ef han er heill.* Gretterus virorum noſtræ patriæ eſt excellentiſsimus nec facilè armis expugnabitur, ſi incolumis maneat.

ᛆᚠᛒᚢᚱᚦᛆᚱ *Afburdar*, Præſtantia. *Hann ber af ollum*, antecellit omnes. *Afburdar mikill*, præcellens alios magnitudine.

ᛆᚠᛁᛁᚿᚠᛏ ᛆᚢᛚ *Afeingt aul*, Cereviſia fortis, qvæ maximè inebriat. *Gretter let oſpart olid þad afeingaſt var til.* Gretta liberaliter propinabat cereviſiam optimæ notæ. Hinc Proverbium: *Aulid er annar madur*, Cereviſia eſt alius homo, ɔ: Ille qvi cereviſia obrutus eſt multum à ſe ipſo diſtat.

ᛆᚠᛚ *Afl*, m. g; Fornax in officina fabrorum. *Smidurinn lagde Svijnfelld fyre aflinn*, Faber corium apri in fornacem jecit.

ᛆᚠᛚ *Áfl*, n. g. Robur. *Bandamanna Sögu: þat ma vera ydur verdi þad eje um afl*, Non ſuperet vires tuas. Item *Efldur*, Robuſtus.

ᛆᚠᛚᛆ ᚠᛆᛏᛏ *Afla fatt* indeclinabile. Impotentia, imbecillitas aliqvid faciendi. *Orms Sogu: þeim verdur alldrei afla fátt ſem þá hefur a höndum.* Nunqvam deficiunt vires illis, qvi in manibus geſtant.

ᛆᚠᛚᚢᛏᛏᚢᚱ *Afluttur*, Delatus. *Gretl: Var hann miog afflúttur fyrer Kongi.* Valde delatus erat coram Rege. Item: *Ecki var han vinſæll af alþydu, þui han afflutti mikid fyrer þeim monnum ſem voru med þorkiele.* Vulgus eum non æſtimabat, qvia viros qvi cum Thorchillo erant deferebat. à verbo *eg afflyt*, inveho.

ᛅᚠᚱᛂᚿᚦᚢᛦ ᛅᚦ ᛅᚠᛚᛁ *Afrendur ad afli*, Præ cæteris fortitudine præſtans. Aliàs *Urtoku madur*. *Hallfredur var þa ſem þroskameſtur, hann var bædi mikill, vexti og afrendur at afli, hrauſtur og ſkiotur til arædis*. Halfrodo vires ad ſummum pervenerunt proceræ erat ſtaturæ, fortitudine præſtans, in rebus expediundis celer.

ᛅᚠᚱᛂᚴ *Afrek*, Facinus. Item: *afreks verk*, idem. & *afreksmadur*, facinoroſus, præclarus fortitudine. Quod freqventer occurrit in hiſtoriis.

ᛅᚠᚱᚯᚠ *Afröf*, n. g: Expeditio magni alicujus operis. *Gretl: God giarner menn ſagdu þeir mundu mikid afrof giora, adur en þeir varu drepner*. Viri fortes dixerunt ſe magnam edituros ſtragem, anteqvam cæderentur.

ᛅᚠᛋᛒᚱᛂᚿᚴᛂ *Afſprenge* n. g. in Gen: *afſprengis*, poſteritas. *Nial: Hann er vinar vors afſprengis*. Amicus noſtræ poſteritatis.

ᛅᚠᚢᛋ *Afus*, Promptus, paratus lubens. *Afuſa*, promptitudo. *Afuſu gieſtur*, acceptus hoſpes vel deſideratus.

ᛅᚴᛅᚿᚴᛋᛅᛘᚢᛦ ᛘᛅᚦᚢᛦ *Agangſamur madur*, Vir vim & violentiam inferens.

ᛅᛚᛅᚢᛒᛋ ᛘᛂᚿ *Alaups menn*, Lattones alios & eorum bona invadentes, ab *a* ɔ: in, & *hlaup*, curſus.

ᛅᚴᛅᚠᛂ *Akafe* m. g. Vehementia. Item *Akefd* fœm. g. Hinc adj: *äkafur* & *äkaflegur madur*, & Adverb. *akaflega*, vehementer.

ᛅᚴᛅᚱᚿ *Akarn*, Acer aceris arbor, aliqvando pro folio defluente arboris capitur. *Edda: þycke mier ſem akarn nokud fielle i hofvid mier af trienu*. Folium arboris videbatur decidiſſe in caput meum.

ᛅᛚᛒᛂᛁᚿ *Albeinn*, in excipiendo promptus.

ᛅᛚᛒᚢᛁᚿᚿ *Albuinn*, omn. gen. Omninò paratus.

ᛅᛚᛒᚱᛅᚴᚦᛚᛂᚴᚢᛦ *Albragdlegur*, Pulcher & bene forma-

tus.

tus. *Raud* þ: *Hann ſa Croſs med albragdlegum hatti.* Vidit crucem omnimodè ornatam.

ᛆᛚᚦᚱᛆᚿ *Aldran*, Senex. *I Jalla Sagu: Lætur um oxl ſa er utar alldræn madur a tialldi-ſlydur vönd ofan ryda.* Senex qvi exterior erat, gladium qvem humero geſtabat, dimiſit.

ᛆᛚᛁᚵᛆ *Aleiga*, Univerſa poſſeſsio: unde *aleigu mal*, in codice legum: Quando tota res viri pro mulcta ſolvitur.

ᛆᛚᛁᚮᛌᛐᛌᚱᛆᚦᛁ *Alioſtsrade*, Qui alium incitat ad facinus aliqvod perpetrandum. *Gragaas: þad er Alioſtsrade ef madur gilldrar til þeſs ad vapn falli a annan.* Alioſtsrade dicitur, ſi qvis cauſa ſit ut alius occidatur aut lædatur.

ᛆᛚᛚᚦᚢᚱᛐᛁᛚᛁ *Alldurtyle*, m. g. Senio adeò confectus ut mori cogatur. Forſan à Græco τελος. *Vet: Tranſl: Saul blies ögnum og alldurtyla.* Saul ſpiravit minas & interitum. Item in *Eglu. Ætla eg þær lycter munu a verda ad vier munum alldurtyla hliota af þeim Kongi:* Exiſtimo hunc nos habituros finem, ut apud hunc Regem necem reportemus.

ᛆᛚᛘᛆᛁᛚ *Almæli*, n. g. Omnium ſermo. *Gretla: Var þad almæli ad einginn væri ſlykur madur a landinu fyrer afls ſaker, og allrar at-giorve ſem Gretter:* Omnium erat ſermo neminem totius regionis præſtantiorem eſſe robore & humanitate Grettero.

ᛆᛚᛚ *All*, Gurges, altum aqvæ.

ᛆᛚᚯᚵ *Alög*, pl. n. n. g. Gravamina, exactiones. *Hakon hafdi alög mikil vid vine Magnuſar Jarls, þa er honum þotti verſter hafa verid i moti ſier i þeira skiptum.* Haqvinus multis gravaminibus onerabat amicos Magni comitis, qvi malo in ipſum fuerunt animo in negotiis adminiſtrandis. *Alög* item fatidica imprecatio. Inde adagium: *ad verda fyre alögum* ɔ: Atrox vaticinium incurrere ɔ.

ᛆᛚᚢᚱ *Alur*, Subula. Inde: *Parœmia: allt er ſem leike a*

als odda: Omnia verſari velut. in cuſpide ſubulæ vel acicula. Uſurpatur hoc adagium in hiſtoria Rolvonis Krake, pro tumultu vehementiſsimo & conqvaſſatione.

ᛅᛚᚦᚢᚦᛅ *Alþyda*, f. g. Vulgus: qvaſi *oll þiod*.

ᛅᛘᛅᛁᛚᛁ *Amæle*, n. g. Vituperium. *Gretl: Af þeir hefur þu nu rekid amæled.* A te jam removiſti hoc vituperium.

ᛅᚿᛅᚢᚦ *Anaud*, n. g. *Anaudar* in gen: Servitus. *Egl: Munu þeir vilia taka up þad Rad at ganga med ſialfvilia i anaud og gioraſt þrælar.* An hoc velint capere conſilii ut ſponte ſervitutem incurrant ac ſervi fiant.

ᛅᚿᚦᚱᛅᛅ *Andraa*, f. g. Conflictus, impetus, ex *and* præpoſit: adverſus, & *raa* impetus. *Olafs Saga. Vor ſtille befur illa andraa getid honum Norregs Konge.* Noſter Rex tetrum ſuſcepit conflictum in Regem Norvegiæ. ᛅᚿᚦ *And* Præpoſitio: *avſt*, contra, adverſus. Inde:

ᛅᚿᚦᚢᛁᚦᚱᛁ *Andvidre*, n. g. pl. n. Ventus contrarius. *Jarla S: þa logduſt a andvidre ſtör Seig.* Tum vento contrario magnam obtinuimus victoriam. Item: *Andþöf*, remigatio in adverſum. *Andſælis*, contra ſolem. *Andhæris*, adverſo crine.

ᛅᚿᚦᚴᛁᛁᛋᛚᚢ ᛘᛅᚦᚢᚱ *Andgeiſlu madur. Bandamanna S:* Oblocutor, Suſurro.

ᛅᚿᛘᛅᚱᚴᛅᚱ *Anmarkar*, plur. num. maſcul. gen. Nævi. *Jarla S: Nu þo ad Jarli þætti a huertveggiu anmarkar ſyner. þa tok han þo þankoſt ad leggia alt a Kongſens valld.* Quamvis comiti utrumq; videretur, tamen eam conditionem accepit, ut ſe imperio Regis committeret.

ᛅᚿᛅᚢᚦᚴᛁᚱ ᛘᛁᚿ *Anaudger menn:* Servi vi ſubacti. Vide *Heidecks Kongs þatt.*

ᛅᚿᛏᚢᚱ *Antur*, Mos creber. *I Fornum Sögum: Hann hafdi*

hafdi þan antur ad hann gieck i elldaskala. Hic ejus erat de induſtria mos, ut in culina verſaretur.

ᛆᛒᛆᛚᛚᚦᚢᚱ *Apalldur*, Malus arbor. Inde *Apalgrar*, Subniger. *Niäla: þräinn atte Hroſs apalgratt.* Trajanus poſſedit eqvum ſubgryſeum.

ᛆᛒᛚᛂ *Aple*, Vitulus: Videtur ab Hebræo vocabulo deductum. Si אלף apud eos eſt idem ac Bos latinis. Item: *Aplakalfur*, ɔ: abortivus vitulæ fœtus. Fit horum mentio in exprobratione magnatum *i Bandamanna Saga*.

ᛆᛒᛏᛆᚿᛏᚢᚦᛂᛦ *Aptantyder*, pl. n. Veſperæ, vel preces veſpertinæ. *Liet Byskup reiſa landtialld ſitt a vellinum, og ſöng þar aptantyder.* Tentorium ſuum in campo erigi curavit Epiſcopus, & veſperas ibidem cantavit.

ᛆᛒᛏᚿᛆᛦ *Aptnar*, Veſperaſcit. *I Bua S: En er aptna tok geingu þurfÿrer Döfra Kong og heilſudu honom.* Ubi adveſperaſcebat Regem accedebant, eumq; ſalutabant. *Midur aptan*, Hora ſexta, qvaſi media veſpera. Horæ terminus antiqvis freqventer citatus.

ᛆᛒᛏᚢᚱᚴᛆᚿᚴᛆ *Apturganga*, f. g. Spectrum. *Vard alldrei mein ad apturgöngu nie Reim leikum þar ſydan.* Nunqvam ibidem talia conſpecta ſunt ſpectra.

ᛆᛒᛏᚢᚱᚴᚮᚿᚴᚢ ᛘᛂᚿᚿ *Apturgongu menn*, Spectra, qvæ poſt mortem alicujus apparent, nos jam *Giengangere* vocare ſolemus. *Var þui meire ofagnadar kraptur med Glame enn fleſtum odrum apturgongu monnum.* Triſtitia major nata eſt ex Glamo, qvàm aliis ſpectris.

ᛆᚱ *Ar*, Æra, Annalium initium. *Voluſpa: Ar var allda þa Ymir bygde.* Æra ſeculorum erat cum Ymerus incoleret.

ᛆᚱᚴᛆᚠᛆᛋ *Argafas*, n. g. Irritus, impetus. Vox juris, qvando aliqvis iratis geſtibus oſtendit ſe irruiturum in adverſarium, ſed ipſe ſe cohibet. *Ecki a Kongur*

a ar-

a argafaſe. Rex non habet jus exigendi qvicqvam ab eo qvi hoc committit.

ᛅᚱᛁᚾ *Arin*, m. g. *arins* in genitivo, Focus. *Arinhella*, Petra in foco collocata, cui ignis ſuperſtruitur. *Hella* enim petram notat; vel petram notat foco vicinam, cui qvis inſidere poteſt dum ſe calefacit. Hinc

ᛅᚱᛁᚾᚼᛅᚢᚴᚢᚱ *Arinhaukur*, Senex inutilis, qvi 80 annos egreſſus, nihil præſtare valet, niſi foco aſsidere & ignem ventilare. Ab *arin*, qvod lapidem propè focum notat, & *haukur* accipiter: qvòd qvemadmodum accipiter brachio aucupis inſidet, ita hic lapidi focario. Hinc illud: *Attradur er arinhaukur og Elldaskari:* ɔ: Octogenarius eſt foci aſſeſſor & ignis fodicator. Quandoq; pro domo & habitatione ponitur. Sic: *Eigill. Skalag. Kommenn em eg til arinn Ingvars þeſſer baud lyngva*. Ad domum veni Ingvari, qvi amicum invitavit. Quandoq; elatiorem domus locum deſignat, ut in *Rauds þat*. *Imidiu huſenu var Arin kringlottur og pallar umhuerfis up ad ganga*. In media domo areola erat rotunda, & gradus in circuitu ad aſcendendum. *Arins elldur*, Ignis veſtalis. *Gragas: þrijr eru naudſynia eldar: Hybila elldur, arins elldur: og vita elldur:* Tripliciter neceſsariò uſurpatur ignis; pro focis, aris & ſpecula.

ᛅᚱᛘᛅᚦᚢᚱ Armadur, Præfectus domus aut arcis. *Egl: þorer þruma var Armadur Haralds Kongs, hann ried fyrer Bue hans i þrumu*. Thoro Thruma præfectus erat Haraldi Regis, ejusq; domus ei erat concredita in Thromo.

ᛅᚱ *Ar*, Labor, Cultura. Inde: *ad eria*, arare, & *ardur*, aratrum. *Uxenn er optaſt fyre ardur hafdur*. ɔ: Taurus plerumq; ante aratrum ponitur. *Rym begla* item *Paremia: þad dregur lytinn ardur:* Nihil ferè trahit aratrum: qvod parum prodeſt.

ᛅᚱᛘᛋᚴᛅᛒᛅᚦᚢᚱ *Armſkapadur*, o. g. Claudus aut membris

bris fractus. *Ol: Sag: Kona var eni armskopud og kropmid oll ſaman ſuo ad bæder fætur law binger vid hroin upe.* Fœmina erat clauda & membris adeò fracta ut pedes verſus ſuperiora retracti.

ᛆᚱᛋᛆᛚᛚ *Arſall:* Sic dicitur Rex aut princeps ſub cujus imperio omnium rerum uber eſt proventus. *Havardur arſall* dictus Baro qvidam Orcadum ea de cauſa.

ᛆᚱᛋᛆᛚᚢᚱ *Arſalur*, Stragula. *Eyrbyggia. Þorgunna ſkipadi ad Arſall Sinum.* Thorgunna ſtragulas & lectiſternia ſua dividebat.

ᛆᛋ *As*, Aſiaticum, ſeu Deum, divum, divinum, Odinum Aſarum principem, vel Thorum Aſarum Imperatorem fortiſsimum ſignificat. Ab hoc nomine junctis aliis ſibi nomina impoſuerunt veteres, decorum putantes à Divis ſuis denominari. Hinc *Asbiorn*, Danis *Esbern*, Dius urſus: *As-geir*, Dia haſta, dium verutum: *As-gautur*, Dius autor: *Asgrimur*, Dius lupus: *As-ketill*, Dius Canis: *As-kell*, Eſchillus, Dius ahenus: *As-lakur*, Danis *Axell*, Dius famulus: *As-mundur*, Dia dos. Pari modo ab *Aſa* fœminino & gentili deſumptum *Æſa* proprium Dea Dium. *Asgardar*, Dia manitio, ſeptio. *Aslaug*, Dia lavateria, &c. Item Ethnicis juramẽti poſtulatum; *So hialpi mier hinn Helge Aas:* Ita me juvet Deus ille Aſiaticus ſcil: Odinus.

ᛆᛋᛁᛆ biſyllab. f. g. *Asja*, in gen. *Asjar*, Tutela. *Gretla: Fan Skapta lagman og bad hann Asja.* Invenit Skaptam ac petiit ut in tutelam ſe reciperet, eodem ſenſu *vidtaka* dicitur. *Grymur for i mots vid Gretter og beiddi hann vidtoku.* Grimerus obviam factus Grettero, petiit ut in tutelam ſe reciperet.

ᛆᛋᛏᚱᛆᚴᛆᛏᚢᚱ ᛋᛆᛚᚢᚱ *Aſtrakadur Salur*, Stratum Cœnaculum. Luc. 22. in tranſlatione veteri.

ᛆᛋᛏᚱᛆᛁᚦ *Aſtrad*, Conſilia ex amore profecta. *Halfr:*

Sag: Sie eg aſträd yckar vid mig. Video benevola & amoris plena conſilia erga me.

ᛅᛐᛅᛐᛅᛐᛅ *Atatata ututu*, Vox effictа ejus qvi frigore horrens loqvi nititur. Vide *Rognwalds* þ*att i Orkn Sögu.*

ᛅᛐᛒᚢᚱᚦᛂᚱ *Atburder*, m.g. plur. n. Res geſtæ, Eventus. *Gretla. Hun ſeigir greiniliga fra ollum atburdum er* þ*ar hofdu giorſt.* Omnia ut geſta erant articulatim recenſuit. *Niala.* þ*eir atburder vördu i Norege: ad Hakon Jarl var ſkorinn a Hals af* þ*ræle ſynum:* Hi eventus fiebant in Norvegia, ut Haqvinus Baro á ſervo trucidaretur.

ᛅᛐᚴᛁᚮᚱᚢᛁᛋ ᛘᛂᚿ *Atgiorvis menn*, Viri ſtrenui in bellis exercitati. *Gretl: Gretter var ſagt um Olaf Kong, ad hann tok alla menn til ſin er atgiorvis menn voru i nokrum hlutum, og giorde* þ*a ſier handgeinga.* Grettero dictum qvod Rex Olaus viros ſtrenuos & fortes ad ſe ſumpſerit, ex qvibus aulicos faceret.

ᛅᚢ *Au*, q: Eheu, particula dolentis. Inde ᛅᚢᛘᚢᚱ *Aumur*, Miſer, q: *Aumadur*. Et

ᛅᚢᚢᛁᚱᚦᚢᚱ *Auvirdur*, & *Auvirdelegur*, Contemptus, ignobilis: (qvod malè nunc effertur *audvirdelegur.*) Item:

ᛅᚢᚴᚢᛁᛋᛂ *Aukuiſe*, Homo nihili, qvi nihil poteſt ſuſtinere. *Eirn er aukuiſe i ætt huerri: Iſlendinga Saga.* Unus homo nauci in qvalibet ſtirpe reperitur.

ᛅᚢᚦᚿᛅ *Audna*, Sors. *Blindur Skalld: Audnan radi allt huad geingur.* Fortunæ vel Sorti, eventus comittatur.

ᛅᚢᚦᛒᛂᚦᛁᚿ *Audbedin*, adj. o. g. Exoratu facilis. *Eglu: Ef* þ*u kiemur heim i ſumar* þ*a mun hann audbedin* þ*eſſ ſarar ferdar.* Si hac æſtate domum redieris exoratu facilis erit, ad hanc profectionem.

ᛅᚢᚦᛁᚦ *Audid*, Fors, Fortuna. *Jarla S: Voru* þ*a tveir koſter ſa annar ad hlaupa a land og leiſa ſkipin ovinum ſynum og ſied allt* þ*ad er a var, hinn annar ad leggia til möts og lata* þ*a audid rada.* Duæ erant conditiones,

nes, aut fugam facere in terra & naves relinqvere hoſtibus ac omnem in illis pecuniam, aut hoſti obviam ire, & fortunæ ſe committere.

ᛅᚢᚦᚵᛁᛅᚠᛁ *Audgiafe*, Dapſilis, ab *audur* pecunia, & *giof* donum.

ᛅᚢᚦᛚᛁᚿᚵᚢᚱ *Audlingur*, Regis aut Principis filius, qvi non eſt hæres Regni. *Jarla S: Seiger hann Rognvalldi Jarli at hann var Audlingur ofan a Sercklandi og hafdi. Þadan verit leiſtur med Drommundinum og Þad ſie er Þar var á.* Dixit Ragnvaldo comiti, qvod eſſet principis filius ex Sercklandia, & qvod inde fuerit redemptus cum eqvis & iis qvæ ſecum habebat.

ᛅᚢᚦᚱᛅᚦᚢᚱ *Audradur*, Moriger. *Isfirdinga S: Þau hion attu Son hann var a unga aldri, manna gior vilegaſtur mikill vexte og frydur ſynum, han var Þeim og hlydinn og audradur.* Conjuges iſti filium habuerunt, qvi in juventute, vir erat gratioſiſsimus, corpore magno, formoſus, præterea ipſis obediens & moriger.

ᛅᚢᚦᛌᚯᚴᛏ ᚡᛂᚱᚴ *Audſökt verk*, Facilis effectu res. Item: *Audvellt Randskieggur quad Þat ecki audſokt verk.* Dixit non facile eſſe factu. Hinc *Oaudſokt*, Difficile.

ᛅᚢᚠᚢᚵᛏ *Aufugt*, Inverſum. *Gretl: Huoruger lögdu öderum aufugt ord til.* Neuter alterum verbo offendit in verſu.

ᛅᚢᚵᚢ *Augu*, Oculi pro deſiderio qvoq;. *Gripur var ſa einn er Gretter ſtodu meſt augu til.* Res una præcioſa erat in qvam maximè oculos defixit Gretterus. ɔ: deſideravit. Quandoq; pro magno & imperterrito animo ſumitur. *Gretl: Ecki vex hier allt i augum.* Non omnia tibi in oculis creſcunt. ɔ: Non omnia magni facis aut vereris.

ᛅᚢᛚᛌᛂᛚᛁᛅ *Aulſelia*, Fœmina qvæ cereviſiam procurat. *Eigils S: Þar Bardur og Grimhildur blondudu Dryckin og feingu aulſeliunne og færdi hun Ægli og bad*

hann drecka. Barderus & Grimhildur potum miſcebant, & fœminæ cereviſiam procuranti exhibuerunt, qvæ Egillo eum obtulit, ac ut biberet juſsit. It:

ᛆᚢᛚᚢᚱ *Aulur*, Ebrius. *Havamál. Aulur eg vard og ófur ölve.* Ebrius fiebam & inebriatus. ab ᛆᚢᛚ Cereviſia.

ᛆᚢᛚᚠᛆᛁᚱ *Aulfær*, Ambulare potens. *Logbock. Hafa ma madur umbod, þa hann ſie attrædur ef hann er Heſtfær og aulfær.* id eſt: Octogenarius functione frui poterit, ſi eqvo poteſt inſidere, etſi pedibus incedere neqveat. *Aul edur aulan*, ergo ambulatio: *Aulaſt i framm*, prorſum ambulare. Et

ᛆᚢᛚᛁ *Aule* Nomen m. g. Ambulo ambulonis, & per deſpectum ita appellatur ſtolidus & rudis *Aula menne.*

ᛆᚢᛚᚦᚢᚱ *Auldur*, Muſtum vel mulſum: *Havemal: Jord tekur vid öldre.* Terra recipit ebrietatem.

ᛆᚢᚿᚦᛁᚱᚦᚢᛆ ᚢᛁᛏᚢᚱ *Aunderdur vetur*, Prima hiemis pars, jam *Aundverdur. Olafs S: Aundverdan vetur lyſte Kongur þui ad hann vilde menn ſenda til Jamtalands at heimta Skatt.* Ineunte hyeme proclamavit Rex, ſe miſſurum in Jemptlandiam qvi vectigalia exigerent.

ᛆᚢᚱᚴᚢᛘᛋᛏ *Aurkumſt.* pl.n.n.g. Vulnera magna. *Gretl: þa veru fallner fimmen enn fim ſarer til olyfis og aurkumſla.* Occiſi erant qvinq; homines, & qvinq; lethaliter vulnerati.

ᛆᚢᛋᛆ *Auſa*, Situla qvo liqvor ex majoribus vaſis exhauritur.

ᛆᚢᛋᛏᚢᚱ *Auſtur*, eſt Sentina vel ſentinæ hauſtus.

ᛆᚢᛋᚴᚿᛆ ᛘᛁᛁᚴᛁᚿ *Auxna meiginn*, Taurina fortitudo. *Gretl: þorbiörn var allra manna ſterkaſtur, þui var hann kalladur Anxna meigin.* Thorbernus fortiſsimus erat omnium, hinc dictus Taurina fortitudo.

ᛆᛋᚴᛚ ᛒᚤᚱᚦᛁ *Axl-byrdi*, Quantum humeris qvis ferre poteſt. *Gretl: þar la fyrer honnum rötartrie ſo mikid ſem varer axlbyrdi.* Obviam illi erat grande

lignum

lignum cum radice, qvantum humeris geſtare potuit.

ᛅᚦᛁᛅᚿ Aþian, Idem fermè qvod *Anaud.* Cum ſervitutes augentur. *Egla. Af þeſſari aþian og þrældome, flydu marger menn af landi à burt.* Propter has ſervitutes, multi aufugerunt aliò ſe conferentes.

ᛅᛁᛋ *Æs*, Ora calcei vel corii. *Logbok. Æs i bande*, pro palearibus boum qvorum ora ligamine ſunt aſtricta.

B.

ᛒᛅᛚᛁ *Bale*, n. g. Latibulum, prædonum. *Gretl: Fäer munu adkomaſt ef einn madur roskur er til varnar up i Bælinu.* Pauci pervenient eò, ubi unus homo eſt in præſidio.

ᛒᛅᚦᛘᚢᚱ *Badmur*, Pratum. *Voluſpa. Hulin har Badmur huijtum aure.* Tegitur ſublime pratum alba arena. Cœlum ibi intelligitur.

ᛒᛅᚴᚱᛅᚦᚢᚱ *Bagradur*, Adj: Qui ſiniſtra dat conſilia. *Ol: Sag: Hällfredur ſagdi at hann vill þeim um eckert vera bagradur ef hann ma um mæla.* Halfredus ait ſe ſiniſtra non daturum conſilia, ſi ſolus poſſet in medium conſulere: à *Bagi* & *Bäg*, Damnum, Jactura, & *räd* Conſilium.

ᛒᛅᚴᚱᛅᚴᚢᚱ *Bägrækur*, Qui ægrè pellitur aut flectitur, etiam de jumentis pigris id dicitur. Obſtinatus.

ᛒᛅᚴᛁᛚᛚᚦᚢᚱ *Bakelldur*, Ignis accenſus eum in finem ut prope eum calefiant homines. *Jarla Sag: Sätu þeir leinge ved Bakelda.* Diu propè ignem ſederunt.

ᛒᛅᚱᚢᛅᚿᛏ *Barvænt*, Adj: n. g. Infauſtum mortiferum. *Jarla S: Tak nu vid merki þui er eg hefi giort þier af allri kunattu og wænter ek ad Sigur ſællt mune verda þemi er fyrer er borid en banvænt þeim er ber.* Accipe vexillum qvod tibi feci, ea arte qva potui, & ominor victorioſum fore illi ante qvem portatur; & illi qvi iſtud portat funeſtum.

ᛒᛅᚱᛘᛂ *Barme*, Frater: in *Edda*. *Barmur* verò Margo, ora, labrum.

ᛒᛅᚱᚦᛅᚵᛁᛂ *Bardagie*, m. g. Pugna. *Gretl: Slo þa i Bardaga med þeim*. Orta eſt pugna inter eos.

ᛒᛅᚱᚿᛅᛚᛂᛁᚴᚢᛦ *Barnaleikur*, Jocus puerilis. *Gretter vid audun eigumſt hier vid Barnaleik*. Ævdunus & ego more puerorum ludimus. (ironice.)

ᛒᛅᚢᚵᚢᛦ *Baugur baugs*, m. g. Annulus. Uſurpatur etiam pro qvovis auro & argento. *Sic, Leita eg ſo bauga*. Sic qværo annulos & aurum.

ᛒᛅᚢᛏᛅ ᛋᛏᛂᛁᚿᚿ *Bauta ſteinn*, Pyramides ſeu ſaxa & cautes appellabantur, qvæ ſupra Monumenta erigi ſolemne erat. *Havamal: Betre er Sonur þott ſie ſyd of alinn epter geinginn guma, ſialldan Bauta ſteinar ſtanda Brautu nær, nema reiſe nidur ad nid:* id eſt: Melior filius; qvantumvis ſerò ſit procreatus, & qvidem poſthumus, qvam nullus. Raro Pyramides exiſtunt propè compita, ni natus Nepos, agnato erigat.

ᛒᛂᛁᚿᛂ *Beine*, m. g. *beina* in Genit: Hoſpitis advenæ exhibita beneficentia. *Jarla S: þora geick ſialf umm beina og ſkeinkti hun Jarli og hans mönnum*. Thora ipſa ſe benevolam præbuit, & Baroni ejuſq; comitibus munera obtulit. *I Gretlu: Gretter þóteſt ſia þeir mundi ſialfer ætla ad bröda ſier beina*. Gretterus ſibi videre viſus eſt Xenia ſua ſponte oblaturus.

ᛒᛂᚿ *Ben*, Vulnus. *Niala: Floſe ſærde Helga holundar ſare edur mergundar, þad er ad ben giordiſt, og hann fieck bana af*. Helgonem ſauciavit Flous inteſtinorum vel medullæ plaga, qvod in vulnus lethale erupit.

ᛒᛂᛁᛋᚴᚢᛦ *Beiſkur*, adj: Auſterus, Acerbus. *Olu S: Urdu þrændir vid þad beisker*. Trundheimenſes eo nomine exacerbati ſunt.

ᛒᛂᛁᛋᛚ *Beiſl*, n. g. Frænum. *Gretter þótti þeim mál ad ſofa, og hleiptu beiſlum af heſtum ſynum enn lietu ganga med Södlum:* Gretterus exiſtimabat tempus

eſſe

eſſe dormiendi, demiſsis frænis cum Ephippiis ſolis, eqvos pabulatum dimiſit.

ᛒᛁᚢᛋᛏ *Beyſt*, Sugillatum, qvando poſt plagam livido colore inficitur cutis. *Gragas. Þad er beyſt er madur er Raudur fyrer hoggie. Beyſt* dicitur, cum qvis à plaga colore rubicundo ſeu livido inficitur.

ᛒᛁᚱᚴᚱᛁᛋᛏ *Bergriſt*, m.g. Saxicola, Gigas, Cyclops, pro viris robuſtiſsimis. *Egl: Biorgulfur var lendur madur, Rykur og audugur enn halfbergriſe ad afli vexti og kynferdi.* Biorngulfur nobilis erat, dives & opulentus, ſemigigas qvo ad robur & proſapiam.

ᛒᛁᚱᚿᛋᚴᚢ ᛘᛆᚦᚢᚱ *Bernſku madur*, Infantilis, puerilis, à *Barn* Infans. *Jarl qvadſt Bernsku madur fyrer alldurs ſaker.* Baro dixit ſe propter ætatem infantilem imperitum eſſe.

ᛒᛁᚱᚿᛋᚴᚢᛒᚯᚱ *Bernskupör*, pl.n. Puerilia. *Gretl: Morg Bernskupör giordi hann þau ſem ej eru i Sogu ſætt:* Multa perpetravit puerilia, qvæ in hiſtorias non ſunt relata.

ᛒᛁᚱᛋᛁᚱᚴᚢᚱ *Berſerkur*, m.g. in gen: *Berſecks*, in N. Pl. *Berſercker.* Fuerunt olim viri famoſi, facinoroſi, robore plusqvam humano, ſemigigantes. *Gretl: Þeir skorudu a Rykum Bændum og göfgum til fiär edur kvenna, ſkyldu huerer ögylder fyrer ödrum: feyngu marger af þeſſu ſmän ſumer lyſtion med öllu: Þeir toku konur manna og dætur og hielldu vid hond ſier viku edur halfann mä nud, og færdu Sydan aptur þeim er attu þeir, rantu huar ſem þeir föru eda giordu adra öſpeckt þeir geingu Berſerksgang, og eirdu ongvo þegar þeir voru reider:* Illi indixerunt monomachiam viris divitibus & magni æſtimatis hoc fine, ut illorum bonis unàcum uxoribus victores fruerentur, uter horum qvi occubuerit impune alteri ceciderit. Rapuerunt uxores & filias virorum, easq; ad manus ſibi retinuerunt per hebdomadam aut medium menſem, deniq; reſtituerunt iis

qvi

qvi eas poſsidebant prædati ſunt, qvacunqve irent, aut alias turbas excitarunt, furebant & nemini parcebant, qvum eſſent irati. Dictus autem ita eſt *Berſerkur* à *Ber* i.e: nudus, & *Serkur* induſium; qvod in prælium ruerent absq; lorica & galea: nec tamen gladiis ſauciari poſsint ob curis incantatam duriciem.

ᛒᛂᚱᛋᛂᚱᚴᛋᚵᛆᚿᚵᚢᛦ *Berſerksgangur*, Sic vocabatur Berſerkorum rabioſus furor, qvando dimicaturi erant, qvaſi Bacchantium inceſſus.

ᛒᛂᛏᚢᚱᚠᛂᚦᚱᚢᚿᚵᚢᛦ *Beturſedrungur*, m. g. Qui ex inferioris ſortis ortus parentibus ad dignitates magnas pervenit: Nunc *Födurbetringur*. *Gretl: Skapti logmadur var vitraſtur manna og heilrädur ef hann a-ſia beiddur og lagdi þad til med huerjum manne er hann ætladi duga skylde ef ecki were afbrug did var hann þui kalladur Betúrfedrungur*. Skapto Nomophylax erat hominum ſapientiſsimus ſana dans conſilia advocatus, ea ſemper omnibus dans conſilia, qvæ tuta putabat, ſi modo ea ſeqverentur illi qvibus hæc dedit. Quapropter eum vocabant Patrum meliorem. Contrarium *Verrfödrungur*.

ᛒᛁᛆᚱᚿᚤᛚᚢᛦ *Biarnylur*, m.g. Urſi calor qvo inſtar urſi imbuti dicuntur aliqvi homines qvi nunqvam frigent. *Isfirdinga S: Olavur Havardſon öx up og giordiſt efnelegur madur, ſo ſeigia menn hann haſi haft Biarnyl þviad allduri var þad froſt eda Kulde ad oll hefdi fleiri eda ferri kladi enn eina brök og skyrtu giorta i brakur*. Olaus Havardi crevit & in virum evaſit, fama eſt qvod calorem urſinum habuerit, nunqvam enim tam intenſum erat frigus aut gelu, qvod plura aut pauciora habuerit veſtimenta, qvam braccam cinctam ſupra induſium.

ᛒᛁᚦᛁᛚ *Bidil*, m. g. Procus. *Halfrdr malti þad räd skal ey haſa þo þier þicki nu bidill þinn þegar betre enn eg*.

Halfre-

Halfradus dixit, hoc conſilium non ſeqvar, etſi videam tuum procum dudum præ me placuiſſe.

ᛒᛁᛚᛒᚢᚴᚢᛦ *Bilbugur*, in gen. *bilbugs*, m. g. Metus, Trepidatio. *Verdum vid Rosklega og lätum ongvan bilbug a os ſia.* Fortiter iis obviam ibimus, nec ullum metus in nobis videbunt ſignum.

ᛅᛏ ᛒᛁᚿᚦᛅᛋᛏ ᚠᚢᚱᛁᛦ *At bindaſt fyrer*, Obligare ſe ad aliqvid præſtandum. *Gretl: Þeir giordu ord Þorde og badu hann fyrer bindaſt ad räda Gretter af dögum, enn han för undan:* Ad Thoronem miſerunt nuncium, rogantes ut dux & caput eorum eſſet, qvi Gretterum occiderent, ſed ipſe ſe excuſavit.

ᛅᛏ ᛒᛁᚿᚦᛅᛋᛏ ᛘᛅᛏᛅᛦ *At bindaſt matar*, A cibo abſtinere & jejunare. Hinc ᛒᛁᚿᚦᛁᚿᚦᛁ Abſtinentia vel Parſimonia.

ᛒᛁᛏᛁᛚᛚ *Bitell* Frænum. *Ol: Sag: Sendi menn hofdumed ſier heſt Sigurdar Kongs med gylttum ſaudli og bittullinn var ſettur med ſmeltum ſteinum.* Legati duxerunt ſecum eqvum Regis Sigvardi, qvi ſtratus erat inaurato ephippio & frænum ornatum gemmis.

ᛒᛚᛅᚢᚦᚢᛦ *Blaudur* adj. Formidoloſus.

ᛒᛚᛁᛁᚦᛅ *Bleida*, f. g. Propriè eſt Canis fœmina.

ᛅᚦ ᛒᛚᛁᛁᚦᛅᛋᛏ *ad bleidaſt*, Valde trepidus fieri. *Gretla: Bleidaſt Þicke mier Bardur qvad Gretter ef Þu Þorer ej ad beriaſt vid mig.* Mihi videtur qvod Bardus valdè timidus ſit, inqvit Gretterus, ſiqvidem mecum congredi non audet.

ᛒᛚᛁᛁᚦᛁ *Bleide*, f. g. Timiditas effœminata, Puſillanimitas. *Gret: Legg eg bleide ord a bak Þier ef Þu Þorer ej ad beriaſt vid mig.* Vetus formula, qvâ adverſarius provocabat timidum ad dimicandum: Impono tergo tuo effœminatæ timiditatis notam, ſi non audeas mecum ferro decernere. Inde:

ᛒᛚᛁᛁᚦᛁ ᛘᛅᚦᚢᛦ *Bleide madur*, Vir timid⁹, formiduloſus. &

ᛒᛚᛁᛁᚦᛁᛋᚴᛅᛒᚢᛦ *Bleidiskapur*, Timiditas.

ᛒᛚᛁᚿᚦᛁᚿᚴᚢᛦ *Blendingur*, m. g. Semidæmon. *Gretl:*

Hefur eg þuſſa og þeyra kyn hart leikid hamars grimur, enn mein vatte marga barda, og Blendigum ad at bana ordit alfakyne og ovattum nær hef eg ollum oþarfur verid. Gigantes eorumq; genus mea ſecuri malè tractavi, ſpectra proſtravi, Semidæmones neci tradidi, Lemuribus multum incommodavi.

ᛒᛚᛁᚴ *Blik*, Metallum pretioſum, pecunia. *Skällda*.

ᛒᛚᛁᚴᚱᚯᚢᚦᚢᚱ *Blikraudur*, Pulchrè rubens, purpureus.

ᛒᛚᚯᚦᚱᛁᚠᛁᛚ *Blodrefill*, m. g. Vulnera lethalia. *Ormſag: Ormur brä ſaxi og riſte blodrefill a bakbruſa og skar oll riſin frä bryggnum og drö þar ut Lungun.* Ormerus gladium ſuum evaginavit & coſtas à ſpina dorſi ſeparavit indeq; pulmones extraxit. Hic mos erat veterum, ubi parentum aut amicorum mortes ulciſcerentur.

ᛒᛚᚯᚦᚯᚱᚾ *Blodórn*, idem notat. *Jarla S: þa gieck Einar Jall til Hälfdans og reiſt blodörn a bake honum, med þeim hætte ad hann lagde Sverde a höli vid hrygginn og reiſt riſin oll fra hryggnum ofan a lendar og drö þar ut Lungun.* Tunc Einarus ad Haldanum Baronem acceſſit, & in dorſo ejus Blodórn percuſſit, hoc pacto: Gladio dorſum ejus transfixit, & à ſpina coſtas ſeparavit ad lumbos usq;, ac inde pulmones extraxit.

ᛒᛚᚯᚦᚢᚴᛚᛆ *Blodugla*, idem notat in *Regnars Sag.*: ubi filii Regneri Lodbrog Regem Ellam in Anglia pari modo neci dederunt ob tyrannidem in Patrem.

ᛒᛚᚯᚯᛏ *Bloot*, Idolorum cultus, Sacrificia cruenta, à *Blod* Sangvis. *Hann hafdi blöt mikil a huoriu äre ad midium vetre.* Circa brumam ſacrificia idololatrica magna celebravit qvotannis. *Godablöt* rectè dicitur: *God* enim Idolum eſt, *Blöt* autem abſolutè maledictiones. *Blotmadur*, Idolorum cultor.

ᛆᛏ ᛒᛚᚯᛋᚴᚱᛆ *at Blóskra*, Stupore & timore percelli. *Hann qvadſt ecki hirda þo þorf: blöskrade til huad fyre Være.* Ille dixit (qvamvis Thorfinnus timeret

ret) ſe non curare qvicqvam eorum qvæ ipſis obvia fierent.

ᛒᛚᛁᚦᛋᚴᛆᛒᚢᚱ *Blidskapur*, m. g. *Blidskaps* in gen. Fervens amicitia. Inde ortum Proverbium *i Orms Saga: Þeir elltu Jafnan grätt ſilfur ſtundum var med Þeim blidskapur mikill.* Ignitum effecerunt ſedulo griſeum argentum. id eſt: Mutuis certabant injuriis. Interdum inter eos magnus erat amicitiæ fervor. *Blijdskapur* etiam dici poteſt affabilitas, comitas.

ᛒᚯᛚ *Böl*, n. g. ſing. Dolor, adverſitas. *Gretl: So skal böl bæta ad byda annad meyra.* Dolor eſt medicina doloris.

ᛒᚮᛚ *Ból*, pl. n. Prædia. *Årnor Skald* in Rhythmis. *Tyndust böl Þar er brende Brädur elldur Skotta velldi.* Prædia perierunt ubi imperium Scotorum igni conflagravit.

ᛒᚮᚿᚦᛆᛒᚯᛚ *Bondaból*, n. g *Bondabóls* in gen. Prædium ruſticanum. *Bólſtadur*, Habitatio, *Böl* abſolutè uſurpatur pro dormitorio vel lecto, ſive loco ubi dormitur, tam ſub dio qvàm intra limina.

ᛆᚦ ᛒᚮᚱᛆ ᛆᚦᛋᚢᚴ *ad bora ad ſug*, Metaphoricè pro Impetere, compingere arte & ictu. Metaphorica locutio ab induſtria fabrorum, qvi terebris ligna perforant, ita ut compago qvàm arctiſsime nectatur clavis. Magnus *K: i Jarla S: Savo skaltu huxa Hakon Jarl, ef eg giora Þetta fyrer Þyna aëggian ad fara veſtur umm Haf med her at Þier skal ej Þad atovart koma, ad eg bora skiott frekann ad ſug til Rijkia Þeirra er Þar liggia fyrer veſtan Hafed og giore eg ad Þui lijtinn manna mun.* Id tibi perſvaſum habebis Haqvine Baro, qvod ſi ego tuo inſtinctu occidentalem Oceanum navigavero, magno exercitu, Tibi non ſit inſperatum, me adverſi qvid regnis ibi exiſtentibus, moliri; non enim ibi habiturus ſum perſonarum reſpectum.

ᛒᚱᛆᚦᛒᛆᚿ ᚠᛆᚿᛚᛂᚴᛏ ᛋᛆᚱ *Bradban-vanlegt Sär*, Vulnus

 qvod

qvod citò adfert mortem. *Bane* enim internecio, occiſio. *Jarl S: Kale hafdi feingid Sär morg i Öngulz eyar Sunde og ej brädban vänleg.* Kalo multa accepit vulnera, in freto Ungelsöenſi, ſed nulla lethalia.

BRᛅᚦᚦᛅᚢᚦᚢR *Braddaudur*, Repentinam mortem obiens.

BRᛅᚦᚠᚽᛁᚾᚵᛁᚦ *Bradfeingid* adv. Subitò imperatum. *Jarl Säg: Þo ad ej yrdi Þetta skipte bradfeingid Þa för Þo Þetta skipte framm ad Þorfinnur Jarl hafde ij hluto landa enn Bruſe Jarl Þridiung.* Etiamſi diſtributio iſta tam ſubito fieri non potuit, nihilominus talem eventum res habuit, qvod Thorfinnus duas partes obtinuerit & Bruſo tertiam.

BRᛅᚦᚢᛦ *Bradur*, Adj. Celer. *Brädur heſtur*, Celer eqvus.

BRᛅᚵᚦ *Bragd* in ſing. Deceptio aliqva aut ſtratagema re vel verbis; ut cum luctator agilis arte pedum antagoniſtam ſternit, id *Brägd* vocatur. Aut ſi qvis adverſarium aliqvo ſtratagemate circumvenit, vel etiam artificioſo mendacio decipit, id qvod etiam *Abragd* dicitur ingenioſus dolus. Qui callet artem luctandi vel etiam callide qvid agendi *Brogdottur* eſſe dicitur. *Gretter huxar hann skuli eitt huad bragd leika ſo k: fäe giolld fyrer utgongunna:* Gretterus Regi imponere ſatagebat, & necem pro ſtructis inſidiis minitabatur. In bonam partem etiam ſumitur. E. g. *Þar hafa morg verid hans brägd, er badi voru hialp ſamleg fyrer Gude og skiempteleg fyrer Monnum.* Ipſius conſilia erant jucunda in oculis Dei, & grata populo.

ᛅᚦ BRᛅᚴᛅ *ad Braka*, Fragorem excitare vel grandiloqvum eſſe. *Gretter lieſt ecki vita huad Biorn brakadi um Þetta.* Gretterus ſimulabat ſe neſcire qvid hac de re Biorno verbis pompoſis eructaret.

BRᛅᚾᚦᚢᛦ *Brandur*, Gladius ictu jactuq; metuendus. Nomen etiam eſt proprium viri, à qvo cum alia prę-

ponun-

ponuntur, alia multa propria ortum traxere, ut *Aaſbrandus*, Aſæ gladius: *Herbrandur*, exercitus gladius: *Gotbrandur*, Dei gladius: *Thorbrandur*, Thoronis gladius, &c. Quomodo & à toto gladio & à partibus ejus nomina olim ſortiti ſint viri vide apud Brynulphum Svenonium conj. in Saxon. Præfat. periculo 1.

BRᛅᚢᛐᛅR ᚵᛂᛁᚴᚵᛂ *Brautar geinge*, n.g. Magnificentia. *Isfird S: Hun var giefin honum meir til fiar enn brautur giengis*: Majores ipſi attulit divitias qvam fortunam ſecundam. Dicitur à *Braut* ſemita, & *geinge* ambulatio. Magnificum notat famulitium, qvô gaudent Magnates.

ᛅᚦ BRᛂᚵᚦᛅ ᛁ BRᚢᚴ *ad Bregda i brun*, Animo percelli. *Gret: Þorhalli brä noknd i brun er hann ſa Þann man.* Torhallus animo percellebatur, qvoties virum iſtum vidit.

ᛅᚦ BRᛂᚵᚦᛅᛋᛐ Rᛂᛁᚦᚢᛦ *ad bregdaſt reidur*, Iraſci. *Gretl: Gretter bräſt reidur honum var eingin viſsa giör.* Gretterus iraſcebatur qvod non fuerat admonitus.

BRᛂᚴ *Brek*, Damnum, Incommodum. Proverb. *Er vel ſa hafe Brek ſem beidiſt*: Bene eſt, damnum habeat qvi qvæſivit.

BᛂRᛚᛁᚵᛅ *Berliga*, adv: Palam, apertè. *Jarl S: Enn Þo leitadi nu huorge berlega a annan.* Neuter alterum palam inſecutus eſt.

BRᛁᛘ *Brim*, Æſtus maris, vehementibus procellis littus verberans. *Egl: Vedrit var huaſt og brim a landit og ej hafnligt*: Inſignis tempeſtas erat, & tantos fluctus propè littora excitarat, ut portus non viderentur occupari poſſe.

BRᚯᚵᚦ *Brögd*, pl. n. *Bragda* in g. pl. Præſens conſilium. *Orms S: Hann Þóttiſt ſia fyrer hann munde fella fie nad ſin, ef engra bragda være vid leitad.* Videbatur periculum amiſſionis pecoris ingruere ni conſilium aut remedium qværeret.

ᛒRᚢᚴ *Brun*, f.g. Supercilium. *Paræmia: Nu bregdur mónnum i brun:* Admirati ſunt. *Ragn. i Jarl Sag. So þikke mier þu under brun ad lyta byskup, ſem þid ſveinn munu kunna ad ſeigia fra ſtærrum tijdindum ennnu eru upborin.* Epiſcopi ſupercilia indicant illum majora recondere qvam verbis elocutus ſit.

ᛒRᚤᚴᚴ *Brynn* adjectivum, Celer, Proclivis.

ᛒRᚤᚴ *Bryn*, pl. n. Supercilia. *Ad lata ſyga bryn:* Supercilia demittere, torve aſpicere. *Þorgeir qvadſt ej hirda huorum Gautur liete ſyga bryn:* Thorgeirus dixit ſe non curare ſive ſe torvè tueatur ſive adverſarium Gauterus.

ᛒᚢᚵᚢᛦ *Bugur bugs*, m.g. Curvatura. Hinc *Paræmia: Ad giora brádann bug ad nockru:* ɔ: Celeri flexura, ɔ: conſilio rem aliqvam aggredi. *Gretl: Vier skulum ongvan brádann bug ad þeſſu giora.* Nos hanc rem lentè aggrediemur.

ᛒᚢᚴᛚᛆRᛂ *Buklare*, m. g. Species clypei, Parma. *Gretl: En han brá vid buklara hinne vinſtre hendi og bar af ſier.* Umbonem qvem ſiniſtra tenuit ictui objecit.

ᛒᚢ *Bu*, Vis villæ pecuaria. Vide *Havamal: Heima skal Heſt fieta enn Hund a bue.* Domi eqvus eſt ſaginandus, ſed canis foris ad villam.

ᛒᚢᛘᛆᚦᚢᛦ *Bumadur*, Villicus, Colonus. *Hann var bumadur mikil:* Bonus erat villicus.

ᛒᚢᚴᛆ *Buna*, Scaturigo, ebulliens aqva.

ᛒᚢR *Bur*, Filius. Inde *Paræmia: Hann er huorke bur minn nie broder:* Nec illum filii aut fratris loco habeo.

ᛒᚢRᛋᛏ *Burſt*, Culmen domus, f.g. Camæra, Tholus: *Ol Sag: Þar af up var hofud og burſt:* Ibi erat culmen domus.

ᛒᚤᚠᚢᛦ *Bijfur*, Crura exporrecta. *Þorgierdur kom til elldhuſs ein dag lá þar kolſidur Sonur hennar og rietti byfurnar.* Thorgierdur ad domum in qva ignis accenſus erat pervenit, & filium ſuum ibidem exporrectis

rectis cruribus jacentem invenit. Geſtus deſidioſorum torpenſium.

ᛒᚢᚱᚦᛁᛆ pl. n. f. g. *Byrda* in genit: Abundantia, Penus. *Qvidi i Eglu: Hyg eg ad Haraldur háfe byrder gnögar, og hamingiuhaun er Kongur vijdfrægur, enn Kögur vor háfe ej krepping fullan.* Exiſtimo Haraldum omnibus abundare & felicem eſſe, qvi jam deputatus eſt Rex: At noſter Rex vix habet qvod vola manus tegat.

ᛒᚢᚱᚦᛁᚴᚵᚢᛆ *Byrdingur*, Genus navigii ab aſſeribus compactis denominatum. Inde *Byrdings menn*, Nautæ: *Bord*, Aſſer, Tabula. *Byrdingur*, qvaſi Tabularium ſicut Latini abietem pro navi ponunt.

ᛒᚢᚱ *Byr*, Ventus ſecundus, & *Byriar-Kare*, qvaſi Æolus ventorum Numen.

ᛒᚢᛦᛦᛆᛒᚱᚭᚵᚦ *Byckabrogd*, Bycconis ſtratagemata: Bycco erat neqvam ille facinoroſus & calumniator, qvi Reginam Danicam & ſocios plures inſidiis interemit. Is alio nomine *Höttur* vocatus. Inde Adagium: *Ad koma ódrum fyrer Hattar neff*: ɔ: Aliqvem in offenſam nefarii trudere. *Hottur meiddi alla med marcklegnum ſem komu honum fyrer naſer*: Nam Hötterus cunctos furca (*marklegg* vocata) læſit, qvi ei ſunt facti obviam. Inde etiam, *ad bregda under ſig byckiunne*, pro perverti & pergræcari.

D.

ᚦᛆᚦ *Dád*, f. g. Virtus. Hinc Proverbium: *Ad drygia dád*: Aliqvid præclare gerere. Contra *Odád* ſive *Dádleiſe*, Improbitas, Vitium. *Gretl: Ætla þu mier ej ſlijka ſuivirding og Dádleiſe.* Cave tantam improbitatem mihi adſcribas.

ᚦᛅᛁᛚᛆ *Dæla*, f. g. Antlia. *Dælu auſtur* dicitur cum ſentina per antliam exhauritur: nam ante ejus uſum vocabatur *Byttu auſtur* vel *ſtampa auſtur* per urnas

&ſe-

& ſemitonnas, qvando exhauriebatur ſentina. *Auſtur* enim eſt ſentina, vel ejus ejectio.

ᚦᛆᛚᛆ ᚦᛆᛚᚢ *Dala dalu*, f. g. Lingvam loqvacem notat vel præcipitem loqvelam. *Þorer þagdi medan Gretter liet ganga daluna.* Thoro tacebat dum Gretterus perorabat. *Dale* n. g. Vallicula, occurrit in *Nialu*. *Dalld* fere idem.

ᚦᛆᛘᛂ *Dame damis* in genit. n. g. Exemplum. *Til damis at taka*, Exempli gratia. *Eins dame eru veſt, qvad Gretter.* Unius exemplum peſſimum dixit Gretterus. Cujus nimirum ſimile in aliis non reperitur.

ᚦᛆᛋᛏᛂᚱ *Dæſter*, m. g. In pl. n. idem qvod *Daſader*, Defatigati.

ᚦᛆᚵᚱᛆᚦ *Dagrad*, n g. Opportunitas. *Egla*: *Geck þa þorgils a braut og atladi ad ſa betra dagrad ad hitta Kong.* Thorgillus abiit & meditabatur comoditatem meliorem conveniendi Regem.

ᚦᛆᚵᛋᛆᚿᚿᛆ *Dagsanna*, f. g. Vero verius. *Bandamanna Sagu*: *þetta mun vera dagsanna og eru nu brogd i Malinu.* Hoc veriſſimum eſt, technæ latent in hac cauſa.

ᚦᛆᚵᛋᛂᛏᚢᚱ *Dagsetur*, n. g. *Dagseturs* in gen. Diei occaſus. *Dagsett er*: Dies occidit.

ᚦᛆᛚᛒᚢᛆᚱ *Dalbuar*, pl. n. m. g. Qui habitant in vallibus. *Dalbuar beindu þar Gretter um vetturin.* Vallicolæ Gretterum ibi hieme hoſpitio exceperunt.

ᚦᛆᛚᚢᚱ ᚮᚵ ᚼᚯᛚᛚ *Dalur og Höll*, Vallis & Collis. Proverb: *Ol: K: i Jarla Sagu*: *Ef þu vilt huorgan þennom koſt þa mun ſo ſynaſt ſem ofridar ſie af þier von, ma þa og ej undarlegt þickia þo Dalur mæti Höli.* Quod ſi nulla ex hiſce placuerit conditionibus belli eris autor, nec tibi mirum erit, ſi valles occurrant montibus. id eſt: Si humile ſe opponat ſublimi, ſeu minor occurrat majori. *Dalur* etiam eſt Arcus.

ᚦᛆᚱᚿᛋᚴᛆᛒᚢᚱ *Därnskapur*, m. g. Sarcaſmus. *Gretla*:

þorbiorn

Þorbiörn var til findinn og för med Däruskap mikin til ymſra manna. Thorbernus acutus erat & obvios ſarcaſmis excipiebat, ſeu qvoſlibet irriſit. Item: *Gabb, Gys: glens.*

ᚦᛅᛋᛅᚦᚢᚱ *Daſadur, Döſud, Daſad:* o. g. Sudore & labore laſſus. *Gretl: Urdu þamen Daſader.* Homines defatigabantur. In remo qvodam ad littus Boreale Iſlandiæ delato hæc inſculpta extabant literis Runicis: ᚬᛒᛏ ᚢᛅᚱ ᛁᚴ ᚦᛅᛋᛋᛅᚦᚢᛋ ᛁᚴ ᚦᚱᛆ ᚦᛁᛋᛋᛅ. *Opt var eg daſſadur eg dro þeſſa.* Sæpè laſſus eram ubi hunc (remum) traxi.

ᛅᚦ ᚦᛅᛋᛅᛋᛏ *ad Daſaſt*, verb. paſſ: Sudare cum defatigatione. *Daſadiſt* in præt. perf. *Gretl: Tokumen ad daſaſt miog af erfide.* Inceperunt ex labore defatigari. Hinc *Daſter* de qvo ſupra.

ᚦᛁᛁᛚᛅ *Deila*, f. g. Contentio, Diſputatio. *Deild manna:* Magna contentio. *Ad deila* eſt dividere, & *Deile* Diſcrimen.

ᛅᚦ ᚦᛁᛁᛚᛅ *ad Deila*, Contendere. *Jarla S: Hann efldiſt ad lide og deilde til Rijkis vid Liot Jarl.* Militibus auctus eſt, & de Regno contendebat cum Liot Barone.

ᚦᛁᛘᚱᛅᚦᚦᛅᚦᚢᚱ *Dimraddadur*, o g. Voce gravi præditus. *Dimmur*, Obſcurus. *Gretl: N: tok vid fiärgeimſlu og vard honum lijtid fyrer, hann var hliod mikill og dimraddadur og ſtöck fied allt ſaman þegar hann hooadi.* N. munus opilionis in ſe ſuſcepit, & huic muneri aptiſsimus erat, qvia voce erat alta & gravi, totus grex ipſo clamante exhorruit.

ᚦᛁᚴᚢᚱ *Dinkur*, m. g. *Dinks* in gen. Sonitus alicujus magni corporis graviter cadentis. *Gretl: Haugbuin fiell a bak aptur og vard af þui dinkur mikill.* Terricola cecidit reſupinus, unde ingens excitatus fragor.

ᚦᛁᛋ *Dijs*, f g. Opis. *Dijſer* ſeu *Diſur* in pl. Deæ Ethnicorum. Hinc *Paremia: Ecki eru allar dijſur daudar.* Non omnia oracula periere. Fuit & Dea juſtitiæ ᚦᛁᛋᛅ dicta, unde *Tijsdag* nomen traxiſſe videtur. Hinc:

ᚦᛁᛋᛆ ᛒᛚᚮᛐ *Dijſa blot*, Sacrificium in honorem hujus Deæ inſtitutum, qvandoq; etiam pro omni Deorum cultu capitur.

ᚦᚯᛚᚵᚢᚱ *Dölgur*, m. g. *Dölgs* in gen. Miles, Latro, Gigas ſeu monſtroſæ ſtaturæ vir. *Ærid haſa dölgar skap folgid*. Gigantes ſecreta ſervant animi ſenſa. Vel: Inimici iracundo valde ſunt animo.

ᚦᚱᛆᛘᛒᛋᛘᛂᚿᚿ *Drambsmenn*, Superbi, elati animi.

ᚦᚱᛆᛆᛒ *Draap*, n. g. Interfectio. *Ad drepa*, Occidere. *Eg drap* in præt perf. Hinc *Mandrap*, Homicidium. *At drepa* etiam offendere notat ad aliqvid. *Gretl: Sydan drap hann ſier vid Stölbrud*, Deinde ad ſellæ pedem offendit. *Hann drap fæti og skeindiſt miog er hann var berſættur*: Offendit pedem & læſus eſt valde, erat enim pede nudo. *Hann drap fætinum i þroskiolldin*, Attigit limen pede, vel læſit pedem in limine. *Drap a dyr*, Pulſavit fores.

ᚦᚱᛆᛒᛆ f. g. Cantilena. Vide *Flockur*.

ᛆᚦ ᚦᚱᛂᛒᛆ ᛆ ᚦᚱᛂᛁᚠ *ad drepa a dreif*, Percutere, cudere idem. Propoſitum alicujus impedire. *Egla: þeir dräpu öllu a dreif um þeſſa fyrer ætlan*. Diſperſerunt conſilia.

ᛆᚦ ᚦᚱᛂᛒᛆ ᚿᛁᚦᚢᚱ *at Drepa nidur*, Occidere. *Ol: Sag: Drepid nidur herörinne*, Teſſeram belli cohibere.

ᚦᚱᛆᚢᚵᚢᚱ *Draugur*, Lemures aut defunctorum genii.

ᚦᚱᛂᛁᚿᚵᚢᚱ *Dreingur*, Vir honeſtus, virtuoſus. *Svein J. J. Gretlu; Vel fer þier þetta, og ſyner þu þad jäfnan Beſſe ad þu ertt godur Dreingur*. Recte facis. & ſemper te oſtendis Beſſo, hominem virtuoſum.

ᚦᚱᛂᛁᚿᚵᛋᚴᛆᛒᚢᚱ *Dreingskapur*, Virtuoſum facinus.

ᛆᚦ ᚦᚱᛂᚴᛆ ᛂᛁᚿ ᛘᛂᚿᚿᛁᚿᚵ *at Drecka ein menning*, Invicem alteri propinare. ᛆᚦ ᚼᛆᚠᛆ ᛋᚢᛂᛁᛐᛆᚱᚦᚱᚤᚴᛁᚢ *At hafa ſveitardryckiu*, In orbem bibere.

ᛆᚦ ᚦᚱᛂᚴᛆ ᚮᛋᛚᛂᛁᛐᚢᛚᛂᚵᛆ *ad drecka oſleitulega*, Sponte non coacte bibere. ᛋᛚᛂᛁᛐᚢᚦᚱᚤᚴᛁᛆ *Sleitudrykia*: Fallere in poculis, vel â poculis alienum eſſe.

ᚦᚱᛆᛋ

ᚦᚱᛆᛋ *Dros*, Mulier, q: Dryas dryadis.

ᚦᚱᛆᛏᛏᛁᚿᛋᚢᛁᚴᛦ *Drottinſuikr*, Domini ſui proditor. —*Drottinn*, Dominus, Δυναϛης. Inde fœmininum *Drotning*, Regina, propriè Domina, *Damma*.

ᚦᚱᚢᚴᛁᚢᛦ *Drykiur*, f. g. pl. n. Compotationes.

ᚦᚱᚢᚿᚢᛦ *Drynur*, Mugitus: *ad drynia*, Mugire, Boare. Interdum ponitur pro Rumore. *Noregs Chronica*—: *Þad var drÿnur þeirra Haralds manna*: Hic rumor apud Haraldi milites increbuit.

ᚦᚱᚢᛒᚢᛦ *Drypur*, Pluit, à *Dröpe*, gutta. *Hann drupti nidur*, ɔ: Erubuit. Hinc Proverb: *Honum drypur ej i augu*: Non ſtillat illi in oculos, id eſt: Delicate vivit, nullis premitur adverſis.

ᚦᚢᛁᚱᚵᚢᛦ *Duergur*, plurali *Duergar*, Nanus. Deſcribuntur in fabulis Homunciones deformes oblongis manibus, curta crura & ſimum naſum habentes, paſſim occurrentes, fabrili eximii arte. Quorum peculiarem dari nationem veteres credebant.

ᚦᚢᛚᛆᚱᚴᚢᛋᛏ *Dularkuſt*, m. g. Alienus habitus. *Gretter var i Dularkuſte ſo hann kiendiſt ej*: Gretterus veſte aliena indutus erat, ut dignoſci haud potuerit.

ᚦᚢᛚᛆᚱ ᛘᛆᚦᚢᛦ *Dular madur*, Speculator, qvi ſe occultat.

ᚦᚢᛒᛚᛁᛏᛋᛆ *Dyblitza*, Carcer ſubterraneus. *Ragnar Lodbrok var kaſtadur i orma dyblitzlu*: Regnerus Lodbrog Rex conjectus in viperarum lacum, *Dy* & *dyke* ſignificat Lacum, Paludem.

ᚦᛆᛒᚢᛦ *Dapur*, Langvidus, Subtriſtis, Teter. Inde *Parœmia vulgaris*: *Margur er ſyrr dapur enn daudur*: Multi langvent, ſed non lethaliter. Item *i Grottu Saung*: *Drogum dalbiotul dapurt er ad Froda*: Trahimus curvam rotam, triſtis langvor imminet Frothoni.

ᚦᚢᚱ *Dur*, Somnus. Inde: *Ad dorma*, idem ac dormire. *Edda*: *Skrimnic ſofnadi en þridia dur*. Tertio dormivit Skrimnir.

ᚦᚢᚿᚢᛦ *Dynur*, m. g. Sonus & tumultus. *I þui kom dy-*

nur mikill under bæin og heirdê Gretter ridid at huſunum: Mox tumultus in area audiebatur & Gretterus adventantium eqvitum ſonitum percipiebat.

ᚦᚢᚱᚠᚱᛁᛒᛁᛦ *Dyrgriper*, pl.n.m.g. Theſaurus, Clenodia. *Ol: Sag: Þar woru inne dyrgriper Kongs er hann hafdi ſaman heimt til Þeſs ad giefa, huort atta quelld jola.* Ibidem repetiebatur Theſaurus Regius, qvem collegerat, ut miniſtris ſuis ſtrenæ loco daret.

ᛅᚦ ᚦᚢᛋᛁᛅ *ad dyſia*, Cadavera terræ obruere. Inde *Dyſ* Tumulus cadavera condens.

ᚦᚢᛋᛏ *Dyſt*, Eqveſtre certamen. *Ad reiná og ryda dyſt:* Dicitur cum eqvites haſtis ſine ferro concurrunt.

E.

ᛂᚠᛚᛁᚴᚠ *Efling*, f.g. Auxilium, Promotio.

ᛂᛁᚴ *Eik*, f.g. Quercus. Sed in genere omnem arborem notat. Hinc Proverb. *Þicke mier rád hier haſe eik ſa er af audrum ſkefur.* Conſultum mihi videtur ut is arborem obtineat, qvi alterum in excorticando ſuperat. Senſus eſt: Sit inferior, qvi neqvit eſſe ſuperior.

ᛂᛁᚴᛂᛦ *Eiker*, p.n.m.g. Jumenta clitellaria. *Eikur* in nomin. ſing. *Orm Sagu: Hann liet bey ſaman fæera og geingu 4 eyker.* Curavit fœnum convehi, & portabant qvatuor eqvi clitellares.

ᛂᛁᛘᚢᛦ *Eimur*, Propriè tenuis fumus. *Arnor skald. Eim hratt en lauſt lióma, Limdólgur nær himne.* Fumum propulit, ſplendorem miſit ignis ad cœlum usq; Inde *Eimyria*, Favilla.

ᛂᛁᛘᛒᛂᛁᚦᚢᚦᚢᛦ ᚴᛅᛋᛏᚢᛦ *Eimbeidur koſtur.* Conſilia & conditiones in unam partem inclinatæ. *Jarla Sag: Þótteſt Jarl skillia einbeydur munde koſtur ad láta Kong rada.* Baroni videbatur eo conſilia inclinare, ut Rex pro ſuo arbitratu omnia gereret.

ᛂᛁᚿᛂᚱ *Einer*, Juniperus arbor.

ᛂᛁᚿᚢᚱᚦ *Einörd*, f.g. Candor vel audacia.

ᛂᛁᚿᚼᛅᚠᚢᛦ vel ᛂᛁᚿᚼᛅᛘᚢᛦ *Einhafur* vel *Einhamur* o. gen: Sic

Sic dicebatur is, qvi iratus non furebat. Quibuſdam enim olim ob rabiem vires in immenſum augebantur. Sic narrant de Ormero Storolphi filio, *ad hann haſe verid ſterkaſtur madur a Iſlande bade ad fornu og nyu, ſa er einhæfur hefur verit:* qvod omnium veterum & recentiorum in Iſlandia fortiſsimus extiterit ad iram commotus, eorum qvi in furorem non agebantur. De aliis dicitur: *Hann var eckie einhæfur eda einhamur:* id eſt, non potuit regi.

ᛂᛁᚿᚼᛚᛂᚤᛒᛁᚿᚵᛆᛦ *Einbleypingar*, m.g. pl.n. Sic dicebatur qvi cœlebs vivebat deſtitutus uxore. *öqvænter menn.*

ᛂᛁᚿᚼᛚᚤᛏᚢᛦ *Einblytur*, Adj: qvi proprio nititur conſilio. *Wel þötte mier þu meiga vera einblytur ad þeſſu:* Mihi videtur, qvod in hoc tuo relinqvendus ſis conſilio.

ᛂᛁᚿ ᚱᛂᚿ *Ein ræn*, Diſcrepans ab aliis ingenio & moribus. *Ol: Sag: So lyſt mier a þig þu muner vera Dreingr godur, einræn, og undarlegur og nokud bradur i Skaplinde:* Mihi videtur qvod ſis vir honeſtus tui cerebri, difficilis & ad iram proclivis.

ᛂᛁᚿᛋᛂᛏ *Einſæt* Adv: Tutum. *þotti kaupmonnum ej einſætt þeir fære bader a einu skipe:* Mercatoribus tutum non videbatur ut in eadem navi navigarent.

ᛂᛁᚿᛋᛏᛁᚵᛂ *Einſtige*, Locus ad qvem non niſi unicus uni ſoli datur aditus,

ᛂᛚᛚᚦᚢᛦ *Elldur*, m.g. Ignis. *Elldſtö* f.g. *Elldgrafer*, f.g. plur. n. Focus. *Elldibrandar*, Lignum ad focum aptum, ſeu Titio.

ᛂᛚᛚᛁᚠᛁᚱᚦᚢᛦ *Ellifirdur*, Senio privatus, Epitheton juvenum.

ᛂᚿᚦᛁᛚᛆᚿᚵᚢᛦ *Endilangur*, Tractus terræ. *Egl: Biorn var giör utlagi fyrer endilongum Noreg.* Biorno in exilium pulſus erat, per totum tractum Norvegicum.

ᛂᚿᚦᛂᛘᛂ *Endeme*, n.g. Sterqvilinium. Sic per contemptum dicitur homo vanus & nullius frugi. *Jarl: S: Päl Jarl ſagdi: Heyr endeme:* Paulus Baro dixit: audi

audi cœnum. Talis compellatio in uſu fuit apud veteres qvando ſtultè loqvi aliqvis viſus fuerat.

ᛂᛒᛏᛂᚱᛘᛂᛚ *Eptermæli*, n. g. Actio in homicidam poſt aliqvem interfectum, qvaſi poſtloqvium diceres. *Hiarande vær reidur miog er hann friette vijg brödur Syns og bæiddi Jarl lid veitz lu til eptermælis*. Hiarandus irâ excanduit audito fratris cæde, & opem Baronis imploravit, ut actio in homicidam inſtitueretur.

ᛂᚱᚠᛁᚦᛂ *Erfide*, n. g. Propriè labor, qvandoq; pro nocumento ſumitur. *Ormſagu: Snemma ſagdi mier hugur um egmundi af þier mikid erfide fä, þegar eg heyrde þyngietid:* Subito hoc mihi animus perſuaſit, dum nomen tuum audirem me propter te ingentem devoraturum laborem.

ᛂᚱᛁᛚᛚ *Erill*, Labor vehemens vocatur *Erill*. Item *ad erla*, q: freqventativum ab arare, *ad eria*.

ᛆᚦ ᛂᛏᛁᛆ *ad Etia*, Verb. *Atte* in præt: Irritare animalia ad pugnam.

ᛂᚤ *Ey*, f. g. in gen. *Eyar*, Inſula. Præcipuas circa Daniam & Norvegiam Inſulas verſibus hiſce complexus eſt Einarus Sculaſon Scalder; ex iis varias maris appellationes mutuatus. Quia enim mare Eddicè Zona vel Cingulum terræ nuncupatur, hinc ab inſulis qvas ambit diverſas adeo cæpit denominationes.

1. *Blár er Balldrekur ſyrar:*
Vidgyrdill þytur várdu:
Yglist umgiörd huglar:
Fleyer Buknar baugur:
Ber vindur Herdlar linda.
Velltur femingar Bellte.
Olmur er Braſile ſtolmar
Brakar lygru men nökvar.

2. *Brattur er Balldrekur hiöttu: Brynn gyrdill þvær virdum.*
Sundur breſtur lägu linde:
Kyle skytur karmtar helſe:
Bord skiera Girzku gyrde:
Lokn velltur um þröm belte.
Klyfr ſtiorn Sila hiörnar
Graſa bord i men ſtordar.

3. *Stört fellur Gyrdill Garta*
þytur Svalfiötur Seliu:
Allt skielfur brimlar bellte:
Grefur vindur þrumu linda
Svellur undrum men brüdär
Breſtur ern Sile hernar

Æſt

Æſt fer umgiord hriſtar: Odur er bringur þrim linga.

Bardhriſter Gialu gyrde: Grefur naumſiotur tauma. 4.
Geiſt fer umgiord öſtrar: Opt er men kloſid Senju.
Brand þvar Bolgu linde: Bifaſt ſtinnur ſile kinnur
Hringur þytur Hvednulongū: Hart velltur Glanar bellte.

Sin	*þiotta*	*Garta*	*Giala*
Herdla	*Brynna*	*þruma*	*Nauma*
Varda	*Läg*	*Selia*	*Oſtra*
Fenring	*þront*	*Hrund*	*Senia*
Hugl	*Kormt*	*Brimla*	*Bolga*
Stolm	*þiorn*	*Hern*	*Kinn*
Búkn	*Gitzka*	*Hriſt*	*Hvedna*
Lygra	*Stord*	*Herdla*	*Glón.*

Varda‿, ɔ: *Vardö.* Fenring, *nunc Femerē.*

Hvedna, ɔ: *Hveen ubi Uranieborg.*

Has Inſulas maxima ex parte circa Norvegiam ſitas arbitror, atq́; olim has appellationes habuiſſe. Quia verò Mare Eddicè vocatur annulus vel Zona Regionum & Inſularum, hinc Scaldri mutuarunt & excogitarunt tot maris appellationes. Primò vocatur mare‿

Baldrekur ſyrar [à Baldero Rege, & *Rekur* violentus curſus.

Herdlar Linde [Baltheus ejus inſulæ, *Linde*, Lineum aut laneum eſt cingulum qvo corpus cingere ſolemus: *Vindur ber herdlar linda:* ɔ: Ventus portat aut movet mare‿.

Vidgyrdill vardu [à *Vide* mare, & *Gyrdill* cingulum‿: qvaſi Cingulum maris. *þytur*, fremit.

Belte femingar [Zona ejus inſulæ, *Veltur*, volvitur.

U*mgiörd Huglar* [U*mgiord*, Anſa qva gladius lateri alligatur, vel ipſa vagina; *Ygliſt*, torveſcit.

Braſile ſtolmar [*Sile* eſt Ligamentum ex corio, qvo jumenta & res aliæ ligantur, & qvia hic mari accommodatur dicitur *Braſile* à ſpuma maris, qvæ cœrulea aut griſea, *Olmur*, furit.

Baugur boknar [*Baugur*, annulus, *fleyer* ɔ: undas projicit.

Men lykru [*Men* Rotundum aurum ex monili ſuſpenſum

ſum à *mäne* ɔ: Luna, cujus rotunditatem effigiat. *Brakar nokvar* tumultuatur nudum.

Balldrekur Þiöttu [vide ſup:] *er brattur*, arduus, *Rijs* inſurgit.

Brynngyrdill [à *Brynna* Inſula, & *gyrdill* cingulum. Þ*var virdum*, eluit viros ſc: aſpergine.

Lägulinde [à *Lägu* Inſula, & *linde* ſup: *Sundur breſtur*, rumpitur.

Þ*rômbellte* [à Þ*rôm* Inſula, & *bellte* ſup. *Lokn velltur um* Þ*rôm bellti*, Agebantur volutiones (procellarum) per Oceanum.

Karmtar helſe [ab inſula *Karmt*, & *Helſe* Vinculum jumentorum collo circumdatum qvo alligantur ne à ſtabulis diſcedant. *Skytur kyle*; propellit carinas.

Sile Þ*iornar* [à *Sile* ſup: & inſula Þ*iorn*. *Klyfur ſtiorn ſila* Þ*iornar*, ɔ: Gubernaculum ſecat Oceanum. Hic ſumitur *Stiorn* gubernatio pro gubernaculo, actio pro inſtrumento.

Gizku gyrder [ab inſula *Gizke*, & *gyrder* aggere cingens. *Bord skiera Gizku gyrde Bord*, ɔ: Roſtra pro navi ſecant undas.

Menſtordar [à *men* ſup: & inſula *Stord*. *Bord graſa i menſtordar*, Navis latera mari ſe imprimunt dum navigatur.

Gyrdill Garta [à *Gyrdill* ſupra, & *Gartu* Inſulæ. n.p. *Fellur ſtort*, Tumet undis.

Þ*rumu linde* [ab inſula Þ*rumu*, & *Linde* ſup. cingulum. *Vindur greſur* Þ*rumulinda*, Mare imo ciet æqvora fundo.

Svalſiötur Seliu [à *Svalſiötur* vox compoſita ex *Svale*, ɔ: Frigidum, & *Fiötur* q: *Kiölſiotur*, & Inſula *Selia*. Þ*ytur*, intumeſcit.

Men hrundar [à *men* ſup. & *hrund* Inſula. *Svellur undrum*, turgeſcit.

Brimlar bellte [à *Brimla* Inſula, & *bellte* ſupra. *Skielfur allt*, totum tremit.

Sile

Sile hernar [à *Sile* ſup: & *Hern* Inſula. *Breſtur*, frangitur.
Umgiörd briſtar [à *umgiord*, anſa gladii, & inſula *Hriſt*. *Fer aſt*, labitur celeriter.
Hringur Berdlinga [ab annulo & inſula *Berdla*. Sed notandum, hic Adjunctum pro Subjecto poni. *Berdlingar* incolæ hujus inſulæ pro Inſula. *Er ödur*, inſanit.
Gialu gyrder [à *Giala* Inſula, & *gyrder* paulo ſupra. *Bard briſtur gialu gyrdi*, Navis ſecat undas.
Umgiord oſtrar [à *umgiord* ſupra, & *Oſtra* Inſula. *Fer geiſt*, Celeriter ruit.
Men Senju [à *Men* & inſula *Senja*. *Er opt kloſid*, ſæpè finditur.
Bölgu linde [ab inſula *Bölga*, qvod nomen tumorem ſonat, & *Linde*. *Þvær Brand*, lavat gladium.
Sile kinnar [à *Sile* ſup. & *Kinn* Inſula. *Stinnur Sile kinnar biſaſt*. forte ligamen tremit.
Hringur Hvednu [ab Annulo & Inſula *Hvedn*. *Þytur longum*, murmurat crebro.
Glanar bellte [ab inſula *Glön*, & *Bellte* Cingulum. *Velltur hart*, volvitur violenter.
Naumfiötur [ab inſula *Nauma*, & *Fiötur* Vincula. *Grefur tauma*, abſorbet funes.
ᛁᛆᚱᛋᚴᛁᚠᚵᛆᛦ *Ejarskieggiar*, m. g. pl. n. qvi inſulas inhabitant.
ᛁᛁᚦᛁ *Eide*, n. g. Iſthmus, Eremus.
ᛁᛁᚦᚢᛦ *Eidur* m. g. Jusjurandum. *Eydabrigde*, f. g. Perjurium. *Eidróf* idem. *Róf* à verbo *ad riufa*, irritum facere. *Eidskaar* Adj: ad jurandum pronus.
ᛁᛁᚱᛆᚱᛋᛏᛁᚠᚿᛆ *Eirarſteſna* f. g. Nundinæ prope Helſinburgum olim celebratæ. *Egl: Voru þa menn kommar til Eiraſteſnu*. Tunc ad nundinas Helſingburgenſes pervenerunt.
ᛁᛁᚱᛆᚱᚠᛚᚮᛏᛁ *Eirarflote*, Claſsis nautica ad nundinas iſtas tendens.
ᛁᛁᚱᚦ *Eird* Pax, Inde *Oyrdar madur* & *Oeyrumeime*, Vir bellicoſus, tumultus & diſcordias ſerens. Hinc *ad eyra*,

ra, Paciſci, contentus eſſe. *Hann eyrde ej leingur þar ad vera:* Non potuit diutius ſe ibi continere.

ᛂᛁᚱᛂ *Eire*, f. g. Iſthmus, Ora, Margo aqvarum. Inde *Eyrar Sund*, Fretum Daniæ, aliàs *Orua Sund*: id eſt Sagittarum fretum, à freqventia bellorum maritimorum ita dictum, jam *Oreſund*, *Helſinga eyre*, Urbs jam Helſingora dicta.

ᛂᛁᚱᛂᚿᛑᛂ *Eirende*, n. g. Negociatio. *Jarla S: Þeſſer munu vera farande menn, annat huart kaupmenn, edur fara annan veg ad eyrandum ſinum;* Conjicio hos peregrinos eſſe ſive mercatores, ſive alio itantes ad negotiandum.

ᛂᛁᚱᛁᛦ *Eyrir*, Aureus: ſexta pars unciæ: Item Nummus: Pluraliter *Aurar*.

ᛂᛁᛋᛏᚱᛅ ᛋᛅᛚᛏ *Eiſtra ſallt*, n. g. Mare orientale ſeu Balticum. *Jarla Sag: Sydan kannadi hann Svya Skiær og allar eyar þær ed liggia i Eyſtra Sallte:* Hinc Svecorum inſulas viſitavit & omnes reliqvas in mari orientali ſitas.

ᛂᛚᛁᛅ *Elia*, Pellex, Hinc *Elia þioſtro*. Odium vatinianum qvale inter pellices eſſe ſolet: Sed *Elium* induſtriam notat. *Hoſum var lagt þar alla elium à ad þier skyld, vel daga.* Omnes adhibuimus induſtriam ut tibi benè eſſet.

F.

ᚠᛅᛅᛏ *Faat*, Adv. Privata ſimultas. *Ormſag: þa var en heldur fät med þeim Dufþake og Störölfe.* Adhuc inter ipſos ſimultas vigebat: Dufthacum ſc: & Storolfum.

ᚠᛅᛅᛚᛅᛏᚢᛦ *Faalátur*, o. g. *Fälat fälätt:* Paucorum verborum homo. Melancholicus, qvi ſolitudinem amat. Aliàs *Vidutan*, alienus à cæteris. Hinc Adverb. *Faat: Þorgier gaf ſier faat um hann*, Parciloqvus cum ipſo erat Thorgeirus.

ᚠᛅᚦ-

ᚠᛅᚦᛘᚢᛦ *Fadmur*, m. g. Gremium. *Fadmlóg*, n. g. pl. n. mutui amplexus.

ᚠᛅᚦᛘᛒᚱᛅᚴᚦ *Fadmbrogd*, pl. n. g. n. Luctatio. à *Fadmur* Amplexus, Gremium. *Tokuſt þeir þa Fadmbrogdu- ni og glymdu*. Luctati ſunt.

ᚠᛅᚴᚿᛅᚦᚢᛦ *Fagnadur*, m. g Gaudium. Inde Verbum vel *Fagna*, hilariter hoſpitem excipere. *Gret: Atle fagnade þeim wel*: Atle amicè eos ſalutabat & excipiebat.

ᚠᛅᚴᚿᛅᚦᛅᛦ ᚯᛚ *Fagnadar öl*, Potus qvo amici excipiuntur. *Ol. Sag. Aſta baud tilſin ollu Stormenne at þiggia veitſlu er hon giorde fagnadaröl ſyne Synum*: Aſtrida invitavit omnes magnates, volens convivio excipere filium ſuum.

ᚠᛅᚴᚢᛦ *Fäkur* m. g. Vocabulum Poëticum eqvum notans.

ᚠᛅᛚᛚ *Fall*, n. g. Caſus. Prov. *Falls er von adfornu trie*: Ligno vetuſto caſus ſperandus Cædem qvoq; denotat. *Bua Sag: Eſia ſagdi foſtra ſynum fall Faudur ſyns*. Eſia ſuggeſsit alumno necem patris ſui.

ᚠᛅᛚᛋ *Fals*, n. g. Fraus. Inde *Falſare*, Subdolus, qvi fraudem in mercibus excercet.

ᚠᛅᛚᚢᛦ *Falur*, Subſt. m. g Cuſpis. Item Adj. Venalis.

ᚠᛅᛘᛅᛅᛚᚢᚴᚢᛦ *Famaalugur*, Adj. Omn. g. Taciturnus, pauciloqvus.

ᚠᛅᚿᚴᛅᚱᛅᚦ *Fangárad*, Conſilium è re nata.

ᚠᛅᛅᛘᛁᚿᛏ *Faamendt*, Adv. ubi pauci ſunt homines.

ᚠᛅᚱᛅᚱᛋᚴᛁᚯᛏᚢᛦ *Fararskiötur*, m. g. Eqvus ſic dictus, qvod iter acceleret. *För* enim iter eſt, & *skiötur* celer.

ᚠᛅᚱᛅᚱ ᛁᛁᚱᛁᛦ *Farar eirer*, m. g. Subſidium itineris, viaticum. *Gretl: Ecki vildi Aſm: fä honum farar eyrer til utan ferdar*: Aſmundus noluit ipſi tradere ſubſidia ad peregrè abeundum.

ᚠᛅᚱᚴᛅ *Farga*, Perdere.

ᚠᛆᚱᛒᛁᛁᚿᛁ *Farbeine*, m.g. Grata acceptio. Vide *Greidſkapur*.

ᚠᛆᚱᚵᛆᚿ *Fargan*, Fauſtum omen; Item Feſtinatio. Vide *Gan*.

ᚠᛆᚱᛘᛆᚦᚢᚱ *Farmadur*, Nauta, ſeu is, qvi navigio terras peregrinas petere ſolet. *Farmur*, Onus navis.

ᚠᛆᛋᛏᛘᛆᛚᛁ *Faſtmale*, n.g. pl.n. Verba fixa, confirmata. *Villdu þeir þegar binda þetta faſtmalum.* Hoc confirmare volebant verbis immotis.

ᛆᚦ ᚠᛆᛏᛆ ᚢᛁᚵ *ad Fata veg*, Viam inveſtigáre.

ᚠᛆᚢᚿ *Faun*, Pinna juxta maxillam piſcium & cetorum.

ᚠᛆᚢᚿᚵ *Faung*, pl.n. f.g. Commeatus, Merces. Item omnia neceſſaria ad rem domeſticam.

ᚠᛁᛁᚵᚢᚱ *Feigur*, Adject. Qui fatali morte eſt obnoxius. *Bergur þad huerium nokud ad hann er ecki feigur:* Hoc qvosdam juvat, qvod fatalis eis non immineat mors.

ᚠᛁᚮᚱ *Fior*, *Havamal: Aarla skal ryſa ſa annars vill fie med fiorve hafa:* Mane ſurgat oportet qvi alium opibus & vita vult ſpoliare.

ᚠᛚᛁᚮᚦ *Fliod*, Mulier amica: *Edda Fliod* eſt mulier laſciva proprie.

ᚠᛚᚮᛁ *Floe*, Loca paluſtria: vel ſtagnantes aqvæ.

ᚠᚿᛁᚴᚢᚱ *Fnikur*, Fœtor, malus odor. *þeir ſau vatzfall renna med fulum fnijk:* Viderunt fluvium labi cum fœtido odore. Inde *Paræmia: Ad fara burt erkinn, med fnikum og fulum:* pro odioſe extrudi.

ᚠᚿᛁᚮᛋᚴᚢᚱ *Fnioskur*, Arbor ſemiputrida eradicata vel ſeneſcens. Unde *Fnioskadalur* in Iſlandia.

ᚠᚮᛆᚱᚿ *Foarn*, n.g. Ventriculus avium durior. Unde in Hiſtoria de generoſo illo Heroe Thorgeir Havardſon in *Kolbrunar S: þa hann reiddiſt, Rodnadi hann ecki, þui honum rann ecki blod i Horund: ej helldur bliknadi hann, þui ej rann honum Blod i Hiarta, ſem bleydi monnum, helldur var hans Hiarta ſo hart ſem foarni Fugle:* id eſt: Cum indignaretur non rubeſcebat

bat: veluti cui ſangvis fluit ad cutem: nec expalluit, ut formidulosi, qvibus metu cruor fluit in cor: ſed erat ejus cor obduratum veluti ventriculus avium.

ᚠᚱᛅᚾ *Frän*, Nitor: & *Fráen*, Adj. Nitidus. Unde *Franingur*, Serpens, auri incuba Vipera, *Blindur med fránan Brand*: niteſcente Gladio.

ᚠᚱᛁᚾᚾ *Frynn*, Pulcher: *Hann var frynn madur ſynum*: Erat facie ſpecioſus. Inde *Uſrynligur*, deformis, & Verbum *ad fryna ſig ſialfur*: ɔ: Ipſe ſibi faciem mutare. *Faer eru fegre þott þeir fryne ſig foſtre, qvad Barnid*: Pauci formoſiores ſunt ſi formam ſuam immutent in aliam, alumno ajebat puellus. Nam *Foſtre* eſt alumnus activus & paſsivus.

ᚠᚢᚦ *Fud*, Vulva, Matrix. Inde *ad Fœda*, Parere, & *Fœding*, Natus, Partus

ᚠᚢᚦᚢᛦ *Fudur*, Acceleratio, Motus celerrimus.

ᚠᚢᚴᛁ *Fuke*, Alga vel Projectum gramen, Fænum viliſsimum. Ita Ericus *Spake*, id eſt prudens, nomen ſuum ænigmate involvit, cum hoſtibus ſpeculator obviam veniret: *Eg heite fuka land og fundit huergen*: Appellor Algarum territorium & nullibi inventum; Nam particula privativa *Ei*, præponitur in nomine *Eirekur*, ideo ait ſe non facile depræhendi: Sed *Reke* propriè eſt ora maris, vel margo fretorum, ubi ſolent creſcere algæ, atq; etiam appelli eò.

G.

ᚴᛅᛒᛒ *Gabb*, n. g. Ludibrium. *Gabbadur*, Adj: deceptus.

ᚴᛅᚦᚦᛅᚾ *Gaddan*, n. g Muliebre capitegmen in inſulis Orcadibus. *Jarl: S: Litlu ſydar for Ragna ad eyrendum ſynum a fund Ragnvalds Jarlls, hun var ſo buin ad hun hafda gaddan raut a hofde giort af Roſſahaare, og er Jarl ſa þetta, qvad hann viſſu þeſſa: Nu þór Hlock um hnacka, hnakſtrindar ſier bindan, skrydiſt brudur vid brade, hengagls merar taglen.*

Ragna

Ragnamællti: Hier kiemur ad þui, ſem mællt er, atfär ſier allt ſem er, þui þetta er af Heſte enn ej af odru Roſſe. Poſtea profecta eſt Ragna negotiorum cauſa ad Ragnvaldum Baronem, ita erat ornata, ut in capite geſtaret rubrum tegmen, confectum ex pilis eqvorum, qvod cum videret Baro hanc edidit cantilenam. Incipit hæc mulier occiput circumligare, ſeq; ornare iracunda & fatua eqvæ caudâ. Cui Ragna: Video vetus illud verum eſſe, pauci rem intelligunt, ut eſt, hoc enim tegmen ex eqvo deſumtum eſt, ſed non ex eqvâ aliqvâ. *Gaddur*, propriè Stimulus, Vallus, Axis.

ᚠᛆᚠᛆ ſive ᚠᛁᚯᚠ *Gäfa* ſive *Giöf*, f.g. Donum. Unde Proverbium: *Ad ſæma giöfum*, ditare, & *Gäfadur*, donis ornatus.

ᚠᛆᛘᛆᛚ ᛆᛚᛚᚦᚢᛦ *Gamal-ælldur*, m.g. Senium. *Egl: Meire ſigur þotte faudur minum ad deya i Kongdome ſinum med ſæmd, en giöraſt undermadur annars Kongs a gamal-alldre.* Celebriorem victoriam æſtimavit pater meus in ditione ſua cum honore mori, qvàm ſubditum eſſe alterius Regis in ſenectute.

ᚠᛆᛘᛆᛚᛅᛦ *Gamalær*, omn.gen. Delirus ſenex. *So mællti Ferdalaugur i Gretlu: Ej var ſkadi ad honum þui hann giordiſt nu gamalær:* Nil refert qvod diem ſuum obierit, cœpit enim præ ſenio delirare.

ᛆᛐ ᚠᛆᛘᛒᚱᛆ *ad Gambra*, Verb. Jactare ſe. Hinc:

ᚠᛆᛘᛒᚢᛦ *Gambur*, n.g. Verba jactationis plena. Item: *Raup ſialf hælne umfang*, ſunt Synonima.

ᚠᛆᚿ *Gan*, Peculiare incantamentum vel potius Dæmonia ipſa noxia, qvibus imperant Magi & Sagæ, ut damna inferant, cujus veſtigia etiamnum in Lapſinnia dicuntur reperiri. *Gan* & *Gin* antiqvitus pro Numine habita velut Græci & Latini Ethnici Dæmonia pro Diis colebant. Unde in *Havamalum: þad hann þa reiner er ad Runum kiemur enum Reginn kunnu, þeim ed giordu Gin reginn:* Experitur hoc ille ru-

dis

dis: qvum ad Runas ventum eſt divinas, qvæ Gin *Reigin* invenerunt. Inde:

ᚵᛆᚿᚦᛆᛚᚠᛆᛦ *Gandalfar*, Qui baculo magico fulti freta & flumina ſine navigio trajecerunt. Item:

ᚵᛆᚿᚦᚱᛂᛁᚦ *Gandreid*, Magicum iter vel transvolatio. Legitur in Niala, viſum fuiſſe in aëre eqvitem ceu Centaurum, glauco vectum eqvo ignivomo, & hæc ſtentoria voce cantaſſe:

Eg rijd Heſte Helveg vorda:
Urig toppa ills valldande
Elldur er i endum eitur i midur
Suo eru floſa rad ſem fare kefli.

Interpretatio hujus metri ita habet:

Eg rijd Heſte Helveg vorda, id eſt: Eqvo vehor per viam lethum verſus. Sic dicimus: *Vedurvorda*, *Straumvorda*: qvod verſus ventum vel vim fluctuum in navi eſt.

Urig toppa, id eſt: Firmiſsimam jubam habente. *Ad riga* eſt motare, citare in gyrum. *Toppe*, Antes jubarum; ſed *Urig toppa* eſt q: immobilis juba antica, nimirum effrontem eqvum indigitat.

Ills valdandi, Malum adportante.

Elldur er i endum, Ignis utrobiq; per extremitates. *Eitur i midur*, intus veneficium, virus.

Suo eru floſa rad ſem fare kiefli, Feſtinat Flous vi, velut funda ruat. *Þetta ſagdi Gialti Skeggia Son ad væri Gandred, og mundi vera fyre ſtorum tijdendum:* Hæc eorum prudentiſsimus ſenior ajebat eſſe Gandrid, & malum portendere nec fefellit eventus.

A *Gan* deſumptum videtur vocabulum iſtud *Galdur*, Magica incantatio & necromantia, q: *Ganelldur* ſive *Ganvold*, nam per eam artem ignitis ſpectris lædunt venefici ſuos inimicos.

ᚵᛆᚿᚵᛆᛋᛏ ᛆᛏ *Gangaſtud*, Luctari fortiter. Inde, *Atgangur*, Summa virium intenſio.

ᚵᛆᚱᚦᚢᛦ *Gardur*, m. g. *Gards* in genit: Prædium; Proverb.

verb. *Ad giora nokurn vel af garde*: Liberaliter & donis ornatum aliqvem à ſe dimittere. *Gardur* etiam aggerem notat. Prov: juris. *Gardur er granna ſætter*. Agger eſt vicinorum reconciliatio.

ᚵᛆᚱᛒᚢᛦ *Garpur*, m. g. Vir magnus, elatus & ſtrenuus. *Þorbiorn var garpur mikill og hafdi magtmanna under ſier*: Thorbernus vir erat elatus, ac multos habuit ſubditos. Inde:

ᚵᛆᚱᛒᛋᚴᛆᛒᚢᛦ *Garpskapur*, Strenuitas, Audacia.

ᚵᛆᚱᚢᚿᚵᚢᛦ *Garungur*, m g. Facetus. *Þeſſe madur var umfangs mikill og meſte garungur*. Vir hic erat dicaculus & facetus nimis.

ᚵᛂᚦᚠᚱᛂᚴᚿ *Gedfrekn*, Animo acer. *Ged* n. g. Indoles. *Gedgodur, gedprudur*, bonæ indolis. *Gedſtór*, magnanimus. *Gedlegur*, Formoſus. *Gedſtyggr*, Stomachabundus.

ᚵᛂᛁᚵᚢᛦ *Geigur*, m.g. *geigs* in gen. Caſus fortuitus, ut cum unus telo petitur alter vulneratur. *Rogv: J: Nu er mal ad ſættiſt-blædendur bleipe skyda, blunms adur geigur ſie unnin*: Conſultum eſt ſimultates deponere, anteqvam majus accidat infortunium.

Geigur, gagur, etiam Adject: Importunus, Intempeſtivus, Nocivus.

ᚦᛆᚦ ᚵᛂᛁᚵᛆᚱ *vel* ᚵᛆᚵᛆᚱ *Þad geigar eda gagar*, Verb. tertiæ ferè perſonæ, ɔ: Scopum non collimat. *Gretl*: *Spiöted geigade a flugnum*. In volando obliqvo curſu ferebatur haſta.

ᚵᛂᛁᚿᚵᛂ *Geinge*, n. g. Præſtantia, vel ſecunda fortuna.

ᚵᛂᛁᛒᛆ *at Geipa*, v. proprie eſt hyperbolica effutire. *Raud: Þ: Leggid ecki trunad a ſlijkt Herra Þo eg geipa margt fyrer ydur*. Non habeat fidem Rex, qvamvis multa hyperbolica proloqvar.

ᚵᛂᛁᚱ *Geir*, Verutum vel nomen gladii in mucronem acuminati, qvalem deſcribit Tacitus de moribus Germanorum; Haſtas vel ipſorum vocabulo frameas gerunt anguſto & brevi ferro, ſed ita acri, &

ad

ad uſum habili, ut eodem telo, prout ratio poſcit, vel cominus, vel eminus pugnent. Nomen etiam virile eſt ᚵᛂᛁᛦ in Iſlandia freqvens, ex eo per compoſitionem alia multa facta ſunt, ut ᚵᛂᛁᚱᚼᛆᚱᚦᛦ *Geirhardr*, vulgo Gerhardus, qvod pilum ac verutum durum ac rigidum notat. Sic ᚵᛂᛁᚱᛆᚢᚦᛦ *Geir-raudur*, Pilum rubens & rubigine infectum. ᚵᛂᛁᚱᚦᛁᚮᚠᛦ *Geir-thiofur* Pili fur. ᚵᛂᛁᚱᚼᚮᛚᛑᛦ *Geirholdur*, male Gyraldus, Pili tenens. ᚵᛂᛁᚱᛚᛆᚴᛦ *Geirlakur*, Pili ludus. ᚵᛂᛁᚱᛘᛆᚿ *Geirman*, Pili aut veruti vir, ſev pilo verutoqve armatus vir, in plurali ᚵᛂᛁᚱᛘᛂᚿ *Geirmen*, ſev Germani. Hinc enim tractum eſſe Germanorum nomen exiſtimat M. Brynolphus Svenonius, Auſtralis Iſlandiæ Epiſcopus eruditiſsimus, in primo periculo conjectaneorum in Præfationem Saxonis.

Hinc etiam ortum traxit ᚵᛂᛁᚱᛆ bellum aut pugna, qva voce Poëtæ jam ſolum utuntur. Sic Edda: *Oruſta heiti hillthr og Rimma, gaull og geira.* Fuit etiam Diva qvædam bellica, ſtragis arbitra qvæ *Geira* dicitur Sæmundo in Grimnismalum, Sturlaſonio in Edda.

ᚵᛂᚱ *Ger*, Cupidum, avidum, voracem notat, utpote qvem inhabitet ᚵᛂᚱᛁ Lupus Odini Dei Septentrionalis, qvem Dominum carne & cruore bello cæſorum paſcere fingit Edda ex Grimnismaali Sæmundi, ᚵᛂᚱᛆ ᛆᚠ ᚠᚱᛂᚴᛆ ᚼᛆᛏᛦ ᚠᚢᛆᛏᛆᛘᛁᛏᛦ Geram & Frecam paſcit Deorum moderator. Vocantur etiam Odini canes, de iis actum à nobis eſt in Explicatione Epicedii Regneri Lodbrog Crakomalum qvibusdam dicto;

ᚵᛂᚱᛆ ᚵᛂᛁᚿᚠᛆᛘ ᚦᛆ ᚠᛚᛆᚠᛆ
ᚠᛁᛋᛏᛁᚿᚠ ᛆᛏ ᚦᚢᛁ ᚢᛁᚠᛁ·

Geræ (Lupo Odini) tradidimus tum copioſum hoſpitii ſumptum per iſtam cædem. Hujus vocis ſignificatio poſtea tranſiit in derivata ad cupiditatem indicandam, ut ᚵᛂᛆᚱᚿᛆᚿ libenter, ᛂᚠ ᚵᛁᚱᚿᛁᛋᛏ cupio, ᚵᛂᛆᚱᚿ cupidus, ſtudioſus ejus rei, cujus nomini per compoſitionem additur, ut ᛘᛁᚱᚠᛂᛆᚱᚿ viri cupida. ᛚᛂ-

F ᚵᛂᛆᚱᚿ

ᚠᛁᛆᚱᚴ, doli ſtudioſus. Ab hac voce etiam per appoſitionem varia fluunt nomina propria, ᛆᛋᚠᛁᛁᛦ Aſægeir ſev pilum, ᛆᚱᚴᚠᛁᛁᛦ *Arn-geir*, ſoci pilum, ᚼᛆᛁᛚᛘᚠᛁᛁᛦ campi decretorii pilum, jam Holgerus &c. Vide periculum primum Brynolphi.

ᚠᛁᛁᛋᛆᚴ *Geiſan*, f. g. Graſſatio, *Yfergangur*, magis uſitatum; *Voluſpa: Geiſar eimi vid allda nàra*: Ignis graſſatur per ſeculorum marginem. *Geiſtur* Adject. Celer. Item *Geiſilega* Adverb.

ᚠᛁᚴᛏᛆ *Genta*, f. g. eſt Ancilla prægrandis. Hinc vetus apud Iſlandos Parœmia qvando opus ancillarum tardè procedit: *Huad lydur grautnum genta?* Quid proficis pultem coqvendo ancilla?

ᚠᛁᚱᚠᛆᛦ ſeu ᚠᛁᚱᚢᛆᛦ *Gerſar edur Gervar*, pl. n. f. gen. (Ornamenta) Res ſunt artificiosè confectæ ſive conſutæ ſive fabricatæ. *Gerſemar*, Clenodia, ejusdem ferè ſignificationis.

ᚠᛁᛁᛆ *ad Geya*, v: Latrare, *gô* in Præt. perf. *Þeir heyrdu ad Racke gô i ſæfar urdinne*: Audiverunt latrantem canem in ſcopuloſo littore maris.

ᚠᛁᛁᚠᛦ *Giæfur*, o. g. *giæf*, *giæft*, Placidus, qvi non facilè iraſcitur. *Atle var manna giæfaſtur vid hann lykade huorinn manne*: Atle erat hominum manſvetiſſimus, cui cum ſingulis benè convenit.

ᚠᛁᛆᚠᛘᛁᛚᛚᛏᛦ *Giafmilldur*, Adj. o. g. Largus, Munificus, Item *Giöfull*, *Störgiöfull*, *ör af ſie* & *örlatur* Synonima.

ᚠᛁᛁᛋᛏᚱᛦ *Gieſtur*, Hoſpes, advena. Item *Gieſtkomande*, aut *Gieſtgiafare*, Hoſpes activus: *ad Þyggia gyſting*, Hoſpitio frui, *Geiſteiſemm*, Hoſpitalis.

ᚠᛁᛚᛚᛏᛦ *Gilldur*, o. g. *gilld*, *gilldt*, Craſſus, carnoſus.

ᚠᛁᛆᚱᚼᚢᚠᚢᛚᛚ *Giorhugull*, o. g. Circumſpectus, ab Adv. *giör* exactius, & *hugull* conſideratus, animadvertens.

ᚠᛁᛆᚱᛚᛆ *Giörla*, Accuratè

ᚠᛁᛆᚱᚿᛁᚿᚠᛆᛦ *Giorningar*, pl. n. m. g. Artes magicæ, qvæ

etiam

etiam dicuntur *Forneskia*, (q: antiqvitas) *Kinge*, *fiölkinge*; Idem.

ᚵᛁᛋᛚᛆ *at Giſla*, Verb. Dare obſides: Hinc *Giſlar og giſling*, Obſides: Oppignoratio.

ᚵᛁᛋᛚᛁᚿᚵᛆᛦ *Giſlingar*, pl. n. Inqviſitiones. *Ad ſetia giſlinga fyrer mann*: Struere alicui inveſtigatores.

ᚵᛚᛆᚦᛦ *Gladur*, o. g. Hilaris. *Gladlätur*, *Gledemadur*, *Gladlyndur*: Lætus, jucundus, facetus.

ᚵᛚᛂᛔᛘᛆᚿᚿᛚᛂᚵᛦ *Glepmannlegur*, Is qvi neqvam videtur: à Nom. *Glæpur*, Facinus, Crimen, Scelus. *Glæpamadur*, Neqvam, Sceleſtus.

ᚵᛚᛆᛘᛘᛂ *Glamme*, Stentor, Garrulus. *Havamal: Veit ogiorla ſa vid verdi giſlir, þo hann med glommum glamme*: Neſcit conviva objectus, ſi cum garrulo garriat.

ᚵᛚᛆᛘᛦ *Glamr* ſive *Glamur*, n. g. Fragor. Unde Verb: *Glamrar*, Fragor excitatur, vel ſtrepit.

ᚵᛚᛆᚿᛦ *Glanar*, Serenat. Inde *Glantz*, Fulgor.

ᚵᛚᛆᛔᛆ *ad Gläpa*, V. Intentis oculis aliqvid aſpicere.

ᚵᛚᛆᚢᛘᛦ *Glaumur*, m. g. *Glaums* in genit. Hilaritas, Jocus: Hinc *Glaum-Aa*, dicitur amnis in Norvegia, ob ſtrepitum ſic dicta.

ᚵᛚᛂᚿᛋ *Glens*, n. g. Jocus. *Ad glenſa*, Jocari verbis, vel circumloqvi.

ᚵᛚᛂᛐᚿᛂ *Glettne*, f. g. Joco-ſerium. *Gletteliga*, Amarulentè.

ᚵᛚᛁᚢᛒᛦ *Gliupur*, o. g. Triſtis ſive Puſillanimis. Item: *Hryggur*.

ᚵᛚᚮᛆᛦ *Gloar*, pl. n. m. g. Chyrothecæ pelliceæ. *I Orms Sógu: Nu eru hier glöar er eg vil giefa þier fylger ſu nattura, þeim verdur alldrei aflafätt ſem þa hefur a hondum*: Ecce chyrothecas tibi do pelliceas, qvæ ejus ſunt naturæ, ut nunqvam deficiant vires illis, qvi in manibus geſtant.

ᚵᛚᚮᛐᛐ *Glott*, n. g. Species ſarcaſmi. *Eg glotte*, verb: Subrideo.

ᚠᚴᚾᚠᛆ *ad Gneſa*, verb: Eminere. *Hann gnæſdi oſarlega vid Ræfrid:* Eminebat usq; in culmen domus.

ᚠᚴᛆᛒᛆ *at Gnapa*, V. Altum ſuſpicere. *V. Grettlu N: lagdt hendurnar upa þuertried og gnapti ſo innar yfer:* Manus ſupra trabem poſuit, & in domum proſpexit.

ᚠᚴᛁᛒᛆ *Gnipa*, f. g. Rupes vel montis cacumen. *Gnupur* Idem.

ᚠᚴᚯᛏᛏ *Gnött*, Copia. *Gnægd* ſeu *Nægd* Synon. *Ord-gnöt*, Eloqventia.

ᚠᚱᛆᚦᚢᚴᚠᛦ *Gradungur*, m. g. *gradungs* in gen. Bos non caſtratus. *Codex: Gradungur er i uxa tale:* Taurus numeratur inter boves caſtratos, donec trimulus incipit eſſe.

ᚠᚱᛆᚠᛏᚯᛚ *Graftöl*, pl. n. n. g. Inſtrumenta foſſilia.

ᚠᚱᚾᛁᛒᛦ *Greipur*, pl. n. f. g propriè interſtitia digitorum in manu pro ipſis manibus. *Gretl: Liet hann söpa greipur nar um eigner ſmaboenda:* Expilabat poſſeſſiones Ruſticorum tenuioris fortunæ.

ᚠᚱᚾᛘᛘᚾ *Greme*, f. g. Deorum ira, ſive *Goda greme*. *God* enim Idolum, *greme* ab Adject. *gramur*, Iratus. *Greſlegur* q: *Groſlegur mikillegur* Adj. Magnificus vel Formidabilis.

ᚠᚱᚾᛁᛋᚴᛆᛒᛦ *Greyskapur*, m. g. Ineptia, Ignavia, *Af grey hundur*, qvod canem fœminam ſignificat.

ᚠᚱᛁᚦ *Grid*, pl. n. f. g. *gridanna* in genit. Induciæ vel pax certo termino deſtinata, ejusmodi *Grid* ſive inducias ſolenne erat inter veteres dare & accipere in magnis hominum conventibus ut qvilibet in commanendo & remeando ad propria ſecurus eſſe poſſet; talium induciarum formulæ extant in noſtris antiqvitatibus: Vulgatiſsima verò eſt illa, qvæ etiamnum appellatur *Hafurs grid*, cujus hæc erat occaſio.

Erat inter Iſlandos olim Gretterus qvidam Aſmundi filius, genere & multis eximiis facinoribus peregrè & in patria clarus, vir ſapiens, ſed fortunæ iniqvitati nimium obno-

obnoxius, is ab hoſte potentiore haud juſtè exilio mulctatus, in Iſlandiæ nihilominus deſertis & abſconditis locis usq; in annum viceſimum ſe continuit, intereà temporis ſolitariæ manſionis pertæſus ad ludos publicos, qvi in provincia Skagefiordenſi *Hegranes* dicta celebrabantur, venit, pannoſusq; ne agnoſceretur prope reliqvos inter tabernas ſedit, aderant & haud pauci Magnates, qvi in caput ejus conjuraverant; qvi a: ludis maximè præfuit Thorberno vocabatur, vir clamoſus & vehemens, hic qvemlibet arreptum humeros nolentem volentem ad luctandum è ſede pertraxit. In iſto ludentium agmine erant fratres duo adeò robuſti, ut non inveniretur qvi cum ſingulis eorum niſi victus in arenam deſcenderet; cœpit igitur Thorb: diligentiùs circumſpicere & multitudinem luſtrare, tandemq; ad Gretterum inter extremos ſedentem pervenit & apprehenſum uti reliqvos erigere conatus eſt, ſed ille inſtar ſaxi immobilis manſit; nemo, inqvit Thorberno hodie mihi tam gravis extitit; Ecqvod tibi nomen eſt? (Nam facies ejus benè videri non potuit) Geſtus vocor, inqvit Gretterus: Eris hoſpes acceptus, ait alter, ſi ludere velis & luctari. Ut homo peregrinus, ſpectator huc adveni inqvit Geſtus, non luctator; Urgente acriùs Agonothetâ, pacem ſibi ſtipulatione manuum dari petiit Geſtus, priusqvam ludis ſe ingereret, qvod ignotus eſſet & inter ignotos. Huic Geſti voto primus annuit & annuere alios fecit vir qvidam magnæ authoritatis diſertus & verboſus nomine *Hafur*, ɔ: caper: unus ex Gretteri conjuratis; pacemq; deinceps hac qvæ ſeqvitur verborum notabili formula conſtituit.

Geſtus hoſpitem ſignificat.

Hier ſet eg grid allra manna i millum einkanliga ad tilnefndum þeſſum ſama gieſte er hier ſitur, og ad underskildum öllum Godords Monnum og Bændum og ſo allri alþydu ungra manna og vopnfærra; Jeg og aller hierads menn i Hegraneſs þyngi eda huadan huor er adkominn nefndra manna edur onefndra; Handsölum grid

og fullann frid komu manne hinum okunna er Gieſtur nefnist; til gamans og glymu til glæde allrar til hierviſtar og heimferdar huort er hann þyrfte ad fara à løge eda Lande eder flutuinge, skal hann hafa grid i öllum ſtödum nefndum og onefndum, ſuo leinge ſem hann þarf til heillrar heimkomu ad holldnum gridum og trygdum, ſet eg þeſße grid fyrer os og vora frændur vine og venſla-menn ſuo konur ſem karla þyjar og þræla, ſvenna og ſialfrædis menn, ſie ſa Gridnidungur er grid rijfur, edur trygdum ſpiller Rækur og Rekinn fra Gudi og godum Mönnum, vr Himna Ryki og fra öllum Guds Helgum og huorge hæfur manna a mille, og ſie fra öllum ut flæmdur ſem menn vijdast varga reka, edur Chriſtner men kyrkiur ſækia, heidner menn hof Blóta Elldur Brennur, Jord grær, mællt Barn mödur kallar og möder mög fæder, allder Ellda kinda, Skip skridur, skillder blika, Söl skyn aſumar Snió leggur a Land þetta, um vrtrar uôt, finnur skridar, fura vex, valur flijgur vorlangann daginn og ſtandi honum beinn byr under bäda vængi, til Himin huerfur, heymur er bygdur, vindur veiter vatn til Siöar, karlar korne Sa, hann skal fyrrast kyrkiur og Kiennemenn, heydinna hæle, Hus og hella, heim huorn nema Helvyti —;—; Nu skulmu vier vera sätter og ſammäla huor vid annann i huga gödum, huar ſem vier finnus, a fialli eda fiöru, skipe edur skyde, Jiord eda Jökle, i hafe edur a heſtbaki, ſo ſem vin ſinn huor finne, edur brodur ſinn a braut hitte, Jafn sättur huer vid annann ſem Sonur vid Faudur eda Fader vid Son i Samförum ollum, nu leggium vid hendur ſaman og aller vær og hölldum vel Gridin og oll þeſße Ord tolud i trygdum at vitne Guds og godra manna og allra þeirra er ord mijn mega heyra og ad nockru er nær ſtaddur.

Hæc Verbotenus reddita ſic ferè habent.

Hic pacem ſancio inter omnes homines, præſertim nominato hoc Geſtero, qvi hìc ſedet & ſubintellectis

etiam

etiam cunctis Nomarchis, colonis & omni vulgo juvenum armipotentum; Ego & omnes provinciales in Hegra-Neſenſi foro vel undeqvaq; qvis advenit, Nominatorum virorum & non nominatorum ſpondem9 (conjunctis manibus pollicemur) inducias & plenam pacem advenæ ignoto, qvi Geſterus vocatur, ad jocum & luctam & lætitiam omnem (exercendam) ad manſionem hic & domum remeationem, aut qvocunq; opus fuerit ire mari vel terrâ aut vectura, habebit pacem in cunctis locis nominatis & innominatis qvantum indiget ad integrum ad ſua reditum pace & fide præſtitis; Has inducias pono pro nobis, noſtris cognatis, amicis & affinibus tam fœminis qvàm viris, ancillis & ſervis, miniſtris & ſui juris hominibus, ſit fædiperda, qvi pacem hanc violat & fidem datam corrumpit, rejectus & expulſus à Deo & omnibus bonis ex Regno cœlorum & ab omnibus Sanctis Dei, nusqvam habilis homines inter, tamq; (Latè) à cunctis eliminatus qvàm latiſsimè homines feras crudeles abigunt (abactas vellent) aut Chriſtiani templa viſitant, Ethnici delubra colunt; *Varga in* ignis ardet, terra viret, loqvens infans Matrem appellat, & mater filium parit, vulgus focum accendit, navis ſerpit, clypei micant, Sol in æſtate ſplendet, Nix premit hanc nationem hybernâ nocte. Finnus percurrit (aliqvis ex Finnis, qvi corpus exuere & ſic latè circumvagari putatur) fagus creſcit, & falco volat verna die (qvæ nimirum longiſsima eſt) ſpiret ipſi directus ventus ſecundus ſub ambas alas, eo qvà cœlum fugit (à conſpectu ſub Horizontem) Mundus colitur, ventus ducit aqvas ad mare, Agricolæ ſemen ſeminant (ſementem faciunt) is procul eſto à Templis & ſacerdotibus, Ethnicis Aſylis, domibus & antris, & à mundo qvolibet niſi inferno. Nunc erimus reconciliati & conſentientes ubicunq; convenerimus, in monte aut littore, in Navi vel Navtis, in Terra ſive nive, in æqvore aut ſuper eqvi dorſum; qvaſi amicum qvilibet inveniat, aut

fra-

fratrem in ſemita obvium habeat, æqve concors qvisqve cum alio ac filius cum patre & pater cum filio; in communibus itineribus cunctis, jam manus conjungimus Tu & ego Geſtere, & nos omnes, obſervemusq; benè inducias, & omnia hæc verba, pro[illegible]ta bona fide, teſte Deo & bonis viris omnibusq; eis, qvi verba mea audire poſſunt & aliqvatenus propinqvi ſunt.

Ut a. hujus Stratagematis eventum obiter attexam, Gretterus depoſitis exterioribus illis pannoſis & laceris exuviis in Theatrum prodiit, & ab omnibus agnitus eſt, liberali ut erat forma, heroico corpore, magnitudine reliqvis præſtantior; ibi adverſarii obmuteſcere pudefieri & variè affici: qvum hoſtem in manibsu haberent; ſed Gr. illos Rhythmo deluſit, cujus hoc finale eſt:

Olld bilar ord ad hallda af dro ſlafur af hafre.

Fidem datam non ſervant. Deſiit nugari caper; qvod adhuc in Proverbio uſurpatur, qvando loqvax aliqvis rationibus convictus obmuteſcit (*Afdregur ſlafur af Hafre:*) poſt luctas adeò ſtrenuè abſolutas, ut ne robuſtiſsimi illi fratres, qvorum uterqve duorum fortium virorum robore pollere dicebatur, ambo ſimul Grettero prævalere non potuerint; ad ſuum propugnaculum ob pacis conſtitutæ Religionem liber reverſus eſt. Cujus ideo memini, ut appareat qvàm ſanctè pacem datam ſervarint illius ſeculi homines, & præter intentionem, cauſa etenim cur Gret: ſublatum voluerunt Magnates illi hæc erat, qvod illis annis ſui exilii in inſula qvadam (*Drangey*) ſinus *Skagafiord* ſita, & ob ſaxa prærupta undiq; niſi uno in loco per ſcalas, inacceſsâ cum fratre Illugo ſe contineret & tueretur, ut propterea inſulæ poſſeſſores, qvorum præcipui erant vicini primores Gret: tunc in conſpectu habentes omni ejus utilitate carere cogerentur.

ÞRIÞ *Grid* etiam pro vita data. *Sveirn Jarl i Gretlu:* *Þo nenne eg ecki ad briota ſo logien, ad eg giefe Grid Þem*

ſem,

ſem olijſis eru verder: Legem ita non violabo, ut ejus vitæ parcam qvi ſupplicium meruit.

ᚵRIᚦNIᚦINᚵᚢᛦ *Gridnidingur*, m. g. Frangens pacem, Fœdiſtragus.

ᚵRIᚦᛘᛆᚦᚢᛦ *Gridmadur*, m. g. Famulus. ᚵRIᚦᚴᚮNᛆ *Gridkona* ancilla, à *Grid* & *madur* ſev *kona*, qvod ſub præſidio & pace ſui heri vivant. *I Orms Sagu: Storolfur ſendi Gridkonur ſynar ad raka Liäna:* Miſit ancillas ad corradendum delectum fœnum, (qvod *Liä* dicitur, donec deſectum jacet in pratis:) Ancilla etiam dicitur *gridka*, qvod eſt diminutivum à *Gridkona*.

ᚵRIB *Grip*, n. g. Violenta apprehenſio aut rei alicujus ablatio, à verbo *eg gryp*, arripio.

ᚵRIBᚢᛦ *Gripur*, m. g. *grips* vel *gripar* in genit. Armentum, Animal aliqvod ex grege. Item *Gripur* dicitur pretioſa aliqva res, clenodium, qvod & dicitur *Dyrgripur*, *Godgripur*, etiam dicitur *Meniagripur*, vide ſuo loco ſub litera M.

ᚵRIᛋ *Grys* m. g. Pullus juvencus, Suum maximè.

ᚵRIᛋᛂᚠᛚᚦᚢᛦ *Gryſefldur*, o. g. Inſigni robore præditus: à *Gres*, qvod cum groß germanorum convenire videtur, & *efldur*, robuſtus. Vel potius ab *Apro: Gryſs:* Aprugnus.

ᚵᚢᚦᚠᛆᚦᛂᛦ *Gudfader*, Compater.

ᚵᚤᛋ *Gys*, Verbum ferè tertiæ perſonæ, flagrat, *Gaus* in Præt. flagravit, *at giöſa* in Infinitivo. *Hann ſa ᚦar elld allmikinn upgiöſa*, Vidit ignem efflagrare, qvod alio verbo dicitur *Flógrar* eadem ferè Etymologia. Item *Gys* nomen n. g. Ludibrium. *Kongs menn giordu ad ᚦeſsu mikid Gys:* Regii Miniſtri magno Ludibrio illum exceperunt. (Vide *Däruskap*.)

H.

ᚼᛆᚦ *Haad*, n. g. Ludibrium. *Hädgiarn*, Illuſor. *Hædne* Illuſio.

*ᚼᛅᚴᛁᛚᛒᛁᚢᚵᛦ *Hækilbiugur*, Gibboſus, ab *Hækia*, id eſt, Grallæ.

*ᛅᚼᛚᛚ *Hæll*, Calx pedis, inde *Hælldrægt fat*, Veſtis talaris. Inde:

*ᚦᛚᛏᚱᛂᛁᚵᛁᛘᛘ *Hældreigimm*, Tardigradus.

*ᛅᚼᛚᛚ *Hæll* etiam Vidua, ſeu potius mulier orbata marito; qvi ſi adhuc ſit ſuperſtes, ob ſcelera exſulat. *In Graſygli*.

*ᚼᛏᛏᛅ *Hætta*, Periculum. Prov: *Tvent er i hættu hverre*: Unum ex duobus illi ſperandum, qvi periculum facit, ſiniſtra ſors aut dextera.

*ᛅᚵᛦ *Hagur* Adject. In arte fabricandi tritus. *Hagur* etiam Subſtant: Commodum. Prov. *Gengur upphagur hans*, Cedit illi commodius. *Hagur* omnes res propriæ dicuntur.

*ᛅᛚᚠᚢᛁᛏᛅ *Hälfvita*, Semifatuus.

*ᛅᛘᛅᚱᛋᚴᚢᛏᛂ *Hamarskute*, Saxi antrum. *Hamar*, Saxum.

*ᛅᛘᛚᛅᚦᛦ *Hamladur*, o. g. Manibus & pedibus truncatus. *Egla*: *Sum er voru hamlader a hondum og fötum*, ɔ: Manibus aut pedibus amputatis impediti ſunt.

*ᛅᛘᛅᛋᛏ *at Hamaſt*, verb. Vide ſupra *Einhamur*, Præ ira furens, furere, furore corripi.

*ᛅᛘᚱᛅᛘᛦ *Hamramur*, Præ furore fortis. Inde Nomen *Hamreme*, n. g. ɔ: Talis furor, ſc. debacchantium.

*ᛅᛘᛋᛏᚭᛚᛁᚿ *Hamſtolin*, Sqvalidus, Macilentus.

*ᛅᚿᛏᛅᚱᛁᛅᚦᛅᚱ *Handarjadar*, m. g. Extremitas manus.

*ᛅᚿᛏᛚᛅᚢᚵᛅᚱ *Handlaugar*, Manuum lotiones.

*ᛅᚿᚿᚢᚱᚦᛂᚱ *Hannyrder*, pl. n. f. g. Artificioſum. *I Jarla Sag*: *Merckid var giort med miklum hannyrdum*, Vexillum factum excellente manuum opere.

*ᛅᛒᛒ *Happ*, n. g. Fauſtum, Felix. *Ohapp* contra, Infau- *Gretl*: *Kom þat aſamt med þeim ad þeir mundi ei giöra happ ſitt ad Ohappe*. Cum illis conveniebat, qvi fortunam ſuam in infortunium cōvertere noluerunt.

*ᛅᚱ-

ᚼᛆᚱᚦᚱᛆᚦᛦ *Hardradur*, o. g. ɔ: Crudelis. *Hardradi* n. g. Crudelitas, durum facinus. *Hardur*, Durus, & *Räd*, Conſilium. *Helgi hiet a Þor til hardräda.* Invocavit Thorum in aggrediendo dura & ardua. *Hardgiedjadur*, ɔ: duri animi. *Hardbyll*, parcus erga ſubditos vel familiam.

ᚼᛆᚱᚦᛋᛏᛂᛁᚿ *Hardſteinn*, m. g. Cos dura & aſpera.

ᚼᛆᚱᛂᛁᛋᛏᛂ *Häreiſte*, n. g. Vociferatio qvalis ſolet eſſe concitatæ plebeculæ aut ebriorum. *Vard af Þeſſu mikid gamau og häreiſte.* Hinc orta eſt magna lætitia & tumultus. Ab *här* altus, & *rauſt* vox.

ᚼᛆᚱᚴ *Hark*, n. g. Tumultus.

ᚼᛆᛋᚴᛂ *Häske*, m. g. *häska* in genit. Periculum. *Haskaſamlegt*, Periculoſum.

ᚼᛆᛋᛚᛆ ᚢᛆᛚᛚ *at Haſla voll*, Verb. In aciem provocare. *Heſleſteingur* vocabant perticas corylaceas, qvibus locum duelli circumvallabant vel cingebant.

ᚼᛆᛏᛦ *Hatur* n. g. Odium, à verbo *eg hata*, odio habeo.

ᚼᛆᚢᛆᚦᛂ *Hävade*, m. g. Strepitus, Fragor qvalis in fluminibus impetuoſè proruentibus.

ᚼᛆᚢᚦᛦ *Haudur*, n. g. Poëticum vocabulum terram ſignificans, qvaſi ſolum.

ᚼᛆᚢᚠᚴᛂ *Haufge*, m. g. Omne ponderoſum qvod ingravat. Inde dicitur *Svefnhöfge*, levis ſomnus.

ᚼᛆᚢᚴᛆ ᛂᛚᛑᛦ *Hauga Eldur* Ignis fatuus qvi apparere ſolebat noctu, ſupra tumulos, ubi aurum aut argentum abſcondebatur.

ᚼᛆᚢᚴᛦ *Haugur*, Sepulchrum ſive buſtum multa mole congeſtum & exſtructum. Inde:

ᚼᛆᚢᚴᛒᚢᛂ *Haugbue*, m. g. Defunctorum Manes tumulos illis exſtructos inhabitantes. Inde dicitur *Haugbualetur*, Monticularum literatura.

ᚼᛂᛁᛚᛚᛆ-ᛑᚱᛁᚢᚴᛦ *Heilla-driugur*, omn. g. Felix. *Þorl: Spakie i Gretl: Og grimur er mier huorſu heilla-driugur hann er, eda giæfumadur:* Neſcio an hic in ho-

minem felicem & fortunatum ſit evaſurus. Ab *Heill*, id eſt, Felicitas, Proſperitas.

*ᚼᛁᛚᚱᛆᚦᛁ *Heilræde*, f.g. Sanum conſilium. *Heill* f.g. Salꝰ.

*ᚼᛁᛚᛌᛘᛁᚦᛁ *Heilſmide* f.g. Candor, *Heilmadur*, Homo integer, Sincerus.

*ᚼᛁᛘᚦᚱᚭᛏᛏ *Heimdrott*, Domeſtica familia.

*ᚼᛁᛘᛏᛆ *Heimtur ur afriettum*, ɔ: Inveſtigationes pecudum dum ex paſcuis cogregantur, qvæ diſſimili modo contingunt, *ad heimta*, ɔ: poſtulare vel attrahere.

*ᚼᛁᚿ *Hein*, f. g. *heinar* in gen. Cos mollis & plana. Item *Heinarbryne*, idem ſignificat. *I Knitlinga Sag: Haraldur Sueinn* Ulffſonarſon [Rex Daniæ] *var madur kierlätur, fälätur, einälugur, ej taladur a þyngum, urdu adrer miög ad haſa tungu fyer honum, lijtill var hann atqvæda madur um þat er þurfa þötte; Einginn var hann hermadur, hægur vid folk, ſtöd lijtil ſtiorn af honum, för nær huor þui framm er villdi i Landinu: Daner* köllud*u hann þui Harald hein.* id eſt: Haraldus nepos Svenonis Ulfonis, vir erat qvietus, pauciloqvus, amans ſolitudinem, nullius eloqventiæ in foro, aliena lingva plerumq; uſus, in iis qvæ publica commoda ſpectabant parum inſignis, bellator nullus, erat humanus erga ſubditos, par non erat regimini, qvivis pro lubitu egit qvod voluit. Hinc Dani ipſum vocabant Haraldum *Hein*, ɔ: cotem mollem.

*ᚼᛁᛒᛏᛘᛁᚿᚿᚢᚴᛆ *Heiptminnugur*, Iræ memor, tenax, ab *Heipt*, Furor, & *minnugur*, memor.

*ᚼᛁᛚᚢᛁᚱᚴᛆ *Helverkur*, m. g. Morbus lethifer: Dicitur & *Banaſött*, lethalis morbus, ab *Hel* Lethum.

*ᚼᛁᚿᚦᛆ *ad Henda*, ɔ: Aſſeqvi *ſive* Prehendere, qvaſi manibus capere. *Hendur*, Manus, in plur. H*endur ſijnar ad veria*, Prov. Vitam defendere.

*ᚼᛁᚱᚦᛁᛚᚢᛏᛆ H*erdelutur*, Curvus humeros. H*erdebreid:* Notabilis mons in Iſlandia.

*ᚼᛁᚱᚦᚼᛚᛆᚢᛒ H*erdhlaup*, n.g. Expeditio, H*er*, Militia, H*ermenn*, Milites, H*eröp*, Clamor militaris. *Egl:*

Luſtu

Luſtu þeir up beröpe og lietu bläſa herblaaſtur: Clamorem militarem excitarunt, & claſsicum cecinerunt.

ᚼᛂᚱᚢᛁᚱᚴᛂ H*erwirke*, Cædes. H*erviig*, Clades. H*erskär* o. g. Bellonæ filius.

ᚼᛂᛋᛏᛆᚦᛁᚿᚴ H*eſtaþing*, Certamen eqvorum, Eqvorum pugna. *I Grett: Um vorid var ſett heſtaþing a laugaſit:* Verno tempore ſtatutum eſt certamen eqvorum in termarum planicie, qvod & dictum erat H*eſta at:* à verbo *ad etia ſaman*, ɔ: Incitare, adigere eqvos ad pugnam.

ᚼᛂᛁ H*ey*, Fœnum. H*eykleggie*, m. g. Cumulus fœni, (qvod & dicitur H*eykuml.*) *I Orms Sögu. Duſþakur ſagdi: ut i gardinum ſtanda ij heykleggiar, annar fiögra fadma, enn annar tueggia og vel ij fadma a þycke og þui nærre hätt:* Duſthachus dixit, in area duo ſunt cumuli fœni, alter qvatuor orgyorum, alter duorum, etiam qvo ad craſsitiem & altitudinem duorum. Refert autem Hiſtoria Ormeri, Storolfum Patrem ejus in aſpera qvadam hyeme fœni inopia laboraſſe, miſiſſe idcirco filium Orm ad vicinum ſuum Duſþacum ut fœnum emeret, Duſthacum vero venale negaſſe, ſed tantum gratis dediſſe qvantum ſemel ferre Ormerus poterat; hunc deniqve reſtes præparaſſe, & utrumq; cumulum ſpectante & admirante Duſthaco uno onere ad domum paternam abſportaſſe, Tunc temporis Ormerus qvatuordecim aut circiter annorum fuiſſe perhibetur, porrò ſeptennis fortiſsimos viros robore viciſſe; fortiſsimus deniq; omnium Iſlandorum qvi unqvam extiterunt fuiſſe dicitur. Vide *Aſl.*

ᚼᛂᛁᛆ H*eya*, Verbum, pro excercere, H*äde* in præterito. *Rolland häde Bardagann:* Rolandus prælium excercuit. In metro antiqvo.

ᚼᛁᛒᛁᛚᛂ H*ibyle*, Ædes. H*ibyla prudur madur:* Qui in ædibus ſuis probus & hilaris eſt.

ᚼᛁᛘᛁᚿᛏᚢᚿᚵᛚ H*imintungl* n.g. pl. n. Aſtra, ut Sol, Luna & qvævis Stellæ.

ᚼᛁᚿᚦᚢᚱᚢᛁᛏᚿᛂ H*indurvitne*, n.g. Res nullius momenti; Item H*indurleiſa*.

ᚼᛁᚱᚦᛘᛂᚿᚿ H*irdmenn*, Aulici. *Egl: At ollum hirdmonnum ſijnum virdte* Haraldur *Haarfagre meſt Skalld ſyn:* Ex omnibus aulicis ſuis maximo honore affecit Poëtas ſuos Haraldus Harf.

ᚼᛚᛁᛏᛆ H*lita*, Verb: Parere, obtemperare. *Þeir qvaduſt hans bode hlijta mundu*, dicitur à *hlit* vel *hlutur*, Res qvæcunq;, nunc magis in uſu eſt *ad hlyda*, Obedire, H*lydne*, Obedientia. Dixerunt ſe conditionem ſuſcepturos.

ᚼᛚᛦᚠᛆᚱ H*lyfar*, f.g. pl. n. Arma, (potiſs: munitiva.)

ᚼᛚᛦᚱᛂ H*lyre*, m. g. Frater.

ᚼᚿᛦᚠᛆ *At hnyſa*, Verb. eſt, Strenuè ſcyphos exhaurire. H*ann hnyſde af horninu*: Evacuavit cornu. Dicitur & *Knyſa* eodem ſenſu.

ᚼᚿᛁᛂᛋᛁᚵᚢᚱ H*nieſigur*, m.g. ſive H*nieſig* n. g. Genulabatio vel Lapſus. Sumitur & pro diminutione vel exinanitione.

ᚼᚿᚢᛋᚴᛆᛋᛏ *Ad hnuskaſt*, Verb: Manibus pugnare. Inde H*nuskan*, f.g. Agitatio, Concuſsio.

ᚼᚯᚵᚵ H*ögg*, n.g. Verbera.

ᚼᚯᚵᛚᛦᚠᛂ H*öglyſe*, n.g. Commoda vita, qvaſi H*æglyſe*: Inde H*ögvær*, Manſvetus.

ᚼᚯᚠᚦᛁᚿᚵᛂ H*öfdinge*, m. g. Capitaneus vel Primas aliorum, à H*ofud*, ɔ: Caput.

ᚼᚯᛚᚦᚢᚱ *Höldur*, m.g. *haulds* in Genit. *er ſa ſem hefur at erfdum tekid odul epter Faudur og Mödur*, defin: Vet: Leg. Qui hæreditario jure poſsidet prædia, paterna & materna. Uſurpatur ſæpiuſculè, *Höldur i bue*, qvod & denotat viduum.

ᚼᚯᛚ *Höll*, m.g. Collis. *Höl*, Gloriatio. *Hölzmuner*, Triumphus. Ab *Höl* n. g. Commendatio laudatoria, & *munir* Affectus.

ᚼᚯᛚᛘᛁ *Hölme*, *holma* in genit. m. g. Inſula mari aut ſtagno circumflua. Item, qvivis locus circummenſus: Atq; inde ↄ.

ᚼᚮᛚᛘᛦ *Holmur*, *holms* in gen. m g. Spacium in qvo pugiles dimicabant. *Holmganga* f. g. Singulare certamen. *Ad ganga a hólm*, In arenam deſcendere, vel certare ↄ. *Einvige* ſerè idem & *Holmganga*. *Hölmgöngu Lóg*, Leges dimicationis.

ᚼᚮᛚᚢᚿᛐ *Holund* f. g. Vulnus immedicabile, lethiferum. *Holsär*, qvod in ilia usq; infligitur.

ᚼᚯᚿᛑ *Hönd*, f. g. Manus. Prov. inde: *Ad leiſa hendur ſynar*, ɔ: Suum penſum abſolvere. Item: *Honum er ſaumad ad hondum*, Illi circa manus conſutum. De eo dicitur, qvi laborem detrectat. Item de eo qvi parcus & tenax eſt. Item *Hond* pro imperio: *Ad haſa hond yfer*, ɔ: Imperare ſive Procuratorem agere ↄ. *Hond full manna*, Parvus exercitus.

ᚼᚮᚠ *Hoof*, n. g. Modus, Medium: Dicitur & *Medalhöf*. *Höfsmenn*, Modeſti viri.

ᚼᚮᚱᚠᛆ *Ad horfa*, verb. Aſpicere ↄ. Item: *Ei þike mier þad vel horfa*, Mihi videtur optatum non habiturum eventum ↄ.

ᚼᚮᚱᚿᛆᛒᛚᛆᛌᛏᛦ *Hornablaaſtur*, m. g. *Ludur hliöd*. Tubarum ſonitus. *I Sogu Hrolfs kraka*. *Heyrdu þeir hornablaaſtur a Land*: Audiverunt tubæ clangorem per regionem ↄ.

ᚼᚱᛆᚦᛦ Hradur, omn. gen. Acer. Adverb: Inde Hradt Hradar, Hradaſt, Citò citius citiſſimè.

ᚼᚱᚨ Hræ, n. g. Cadaver. Hrækuikinde, Quævis reptilia: ſive beſtiæ carnivoræ. Hræfuglar, Volatilia qvæ carnibus paſcuntur.

ᚼᚱᛆᚴ Hrak, Res abjecta, nullius pretii, abominatio.

ᚼᚱᛆᛘᛘᛦ Hrammur, m. g. Ungves ferarum. Inde Hremmingur, m. g. Manipulus.

ᚼᚱᛆᛒᛆ *Ad hrapa*, verb. Labi gradatim, ſignific. & *ad hröpa nockurn*, Calumniari.

ᚼᚱᛁᚠᛁ

ᚼᚱᛂᛁᛋᛂ *Hreiſe*, m.g. Propriè eſt Phocæ ungula. Uſurpatur & pro Manu, à verbo *Eg hryſ*, i. e. Capio, curvâ manu arripio.

ᚼᚱᛂᛁᚿᚿ *Hreinn*, Adj: Purus, Sincerus. *Hreinn* qvoqve Subſt. Rangifer. Inde *Hreinnſtökur*, pl. n. f. g. Pellis iſtorum animalium.

ᚼᚱᛂᛁᛋᛏᛂ *Hreiſte*, f. g. Fortitudo bellicoſa. Inde dicitur *Hrauſtur madur*, Fortis vir.

ᚼᚱᚯᛒ *Hröp*, n. g. Clamor, Vociferatio. Alia ſignific. denotat Probrum. *Häd*, *Hröp* Synonymum.

ᚼᚱᚢᛘᛦ *Hrumur*, omn. g. *hrum*, *hrumt*, Debilis, lacer.

ᚼᚱᚢᛏᚢᛦ *Hrutur*, Aries.

ᚼᚱᛁᚦ *Hryd*, f. g. *hrydar* in genit. Notabilis tempeſtas cum nive, grandine aut inſigni pluvia. Synonyma *Illvidre*, *hretvidre*, *hrakvidre*. Vide Storm: *Hryd* Adv: Temporis. *Ganga þeir nu bäder ſamt um hryd*, Ambularunt ambo pariter per tempus aliqvod.

ᚼᚱᛁᛋᛆ *Hryſa*, f. g. Raſtrum. *At hryſa*, verb. i. e. Fricare. *Ad klöra* nunc in uſu.

ᚼᚢᛆᛏᛦ *Huatur*, Acer. Hinc Adverb: *Huatt*, *huattlegar*, *huataſt*, Cito, citius, citiſsime. *Foru þeir ſem huataſt*, qvam celerrimè progreſsi ſunt. Item: *Huatſer*, Velox.

ᚼᚢᚦᛋᛆᛏ *Hudſat*, n. g. Aſcopera. Dicitur & *Fatabur*, *Klædaſeckur*.

ᚼᚢᛂᚱᛋᛆ *Ad huerſa aptur*, Reverti. *Grett*: *Eru tueir koſter vid þig, annad huort þu farer til þyngs, og hætter ä huernveg tilteckſt edur huerf hier aptur*: Duæ ſunt conditiones tecum, aut ut abeas ad conventum & committas fortunæ qvomodo res ſuccedat, aut huc revertare. Item Phraſi antiqva: *Ad huerfa til einns*, Oſculari.

ᚼᚢᛂᚱᚿᛁᚵ *Huernig* dicebant olim, qvo modo nos uſurpamus *Huern veg*, q: qva via.

ᚼᚢᛂᛋᛋᛆ *Ad hueſſa*, V. eſt acutum reddere. *Eg hueſſe* in Indica-

Indicat. *hueſte* in Præt. perf. Dicitur & de vento invaleſcente, *Urdrid tekur ad hueßa*, Tempeſtas invaleſcit. Item torvis & acutis oculis aliqvem intueri, dicitur *Ad hueſſa augu a mann*.

*ᚼᚢᚴᛦ *Hugur*, Animus, m.g. Inde dicitur *Hugadur* ſive *hugprudur*, Animoſus. *Hugfullur*, plenus animi, *huglaus*, nullius animi ſive timidus, *Hugſterkur*, animo fortis, *Hugþóckadur*, acceptus, *Hugþocki*, beneplacitum. *Honum er vel i hugþocka vid hann*, i.e. Favet illi. Item, *I Gretlu: Huorſu ſeiger þeir hugur um Syne þyna huorjer Idiu mem þeir mume verda*, Quod tibi præſagit animus de filiis, cujus induſtriæ futuri ſunt. Synonima: *Sinne*, *Gied*, *Senna*, *þótte*, *þauke*, *Grunur*, pro mente.

*ᚼᚢᛁᛘᛚᛅᛁᚦᛦ *Huimleidur*, Inviſus, omn. g. qvem omnes faſtidiunt & abominantur. *Hann var ollum huimleidur*, Omnes ipſum faſtidiebant.

*ᚼᚢᛁᚱᚠᛁᚿᚴ *Huirfing*, f g. *Manſetu bringur*, ɔ: Theatrum.

*ᚼᚢᛁᛏᛅᚴᚱᛁᛋᛏᛦ *Huitakriſtur*, Sic appellarunt Veteres Chriſtum à probitate & candore.

*ᚼᚢᛁᛏᛘᛁᚿᚿᛁ *Huitmenme*, n.g. Vir Candidus.

*ᚼᚢᚬᚱᚠ *Huorf*, pl.n.n.g. Clandeſtina furta ignoto fure.

*ᚼᚢᚬᚱᛚᛅ *Ad huorla*, verb. Diſpergere. *I Orms S: Gridkur atludu ad huorla heyed ur mugunum*, Volebant fœnum dejicere ex congerie ſive ex fœniſecio convoluta. Vide *Mugur*.

*ᚼᚢᚬᚱᚢᛁᛏᚿᛅ *Huorvetna*, Adverb: In omni loco. *Hann villdi nu annad enn huorvetna rana:* Aliud jam meditabatur, qvam rapinas ubiq; exercere. Item: *Huervetna*, Omnia. *Egl: Er undur þier latid honum huervetna leiſaſt:* Mirum eſt vos permittere ipſum ubiq; pro lubitu dominari.

*ᚼᚢᛋᚴᛅᛚᛚ *Huskall*, m. g. Domeſticus, Operarius.

*ᚼᚢᚦᛁ *Hyde*, n.g. Antrum ſive ſpelunca, in qva urſus latitat. *Hydbiorn* is dicitur urſus, qvi in antro ſuo latitat. *Gretla*. *þad bar til a Undverdum vetre*,

ad Hydbiorn einn grimmur gieck ur ſynu Hyde, *og vard ſö olmur hann blyfdi buorcke monnum nie fie;* Accidit primâ hieme, ut urſus ex antro ſuo proſiliens, adeô in furorem ageretur, ut nec hominibus, nec pecudibus parceret.

Hyde proprie ſignificat Corium, vel coriaceum indumentum, ab *Hud*, Cutis, Corium. Hic vero pro urſi ſtabulo ceu nido uſurpatur, ubi nempè fera diu latitat.

ᚼᚤᚵᚵᛁᛆ *Hyggia*, f.g. Scientia. H*ann var fyrre fullkominn ad hyggiu enn vetratale*: Ante ætatem ſapiens evaſit.

ᚼᚤᚵᚵᛁᛆᚿᚦᛂ Hygg*iande*, Sapientia. Hodie magis uſitatum Hyg*ginde*, *Vijſende*, n.g.

ᚼᚤᛚᛦ H*ylur*, m.g. Gurges, *hyls* in genit. à verbo *Eg hyl*, Abſcondo.

ᚼᛁᚱ H*yr*, Ignis, Poëticè uſurpatur. Aliàs H*ijr* Adjectiv. Humanus, Comis, Affabilis.

ᚼᚤᚱᚿᛁᚿᚵ H*yrning*, f.g. Angulus aliqvis in domo. *Gretl: Hopadi up i hyrningeina*: Retroceſsit in angulum qvempiam.

I.

ᛁᛆ *Ia*, Verb. Attribuere, item affirmare. *I Banda manna S: Ia du þiu einu i Dag, er þu ydraſt ej a Morgun*: Hoc ſolum affirma hodie, cujus te cras non pœniteat.

ᛁᛆᚠᚿᛆᚿ *Iafnan*, Adv: Semper. *Iafnan er hälfsögd ſaga er einn ſeiger fra, ſagdi Skapte Lögmadur i Gretlu*: Dimidiata tantum eſt relatio uno ſuggerente, dixit Scapta Nomophylax in Gretlâ.

ᛁᛆᚠᚿᛆᛚᛚᚦᚱᛂ *Iafnalldre*, Coætaneus. *Gretl: Hann var ſterkaſtur þar Nordur ſinna Iafnalldra*: Fortiſsimus ſuorum coætaneorum in tractu aqvilonari erat. *Iafnadur*, Æqvalitas. *Ej er Iafnkomid a med yckur*: Non eſtis æqvales viri. *Ecke giore eg mier allamenn Iafna*:

Iafna: Non omnes æqvales facio. *En fyrer þui vier hofum ej atladad taka fiebætur fyrer mäl þeſſe, munu vær alla Iafndyra giora:* Cum non ſtatuerimus ſatisfactionem pecuniarum, pro hiſce cauſis accipere, æqvalis precii faciemus omnes.

ᛁᛅᚱᚾᛒᚢᚱᚦᛅ *Jarnburdur*, m.g. Teſtificatio innocentiæ veterum per candens ferrum. *Jarngierdar madur*, Faber ferrarius.

ᛁᛒᛒᛁᚾ *Ibbin*, omn.g. Moroſus, auſterus. *Ibyggur*, Vafer callidus.

ᛁᚦᛁᚢᛘᛅᚦᛅ *Idiumadur*, m.g. Vir induſtrius in laborando. *I Orms S: Storolfur var Idiumadur mikill og Ryſtgiarn:* Storolphus laborioſus erat, freqventer rem familias obambulans reficienda refecit.

ᛁᚴᛁᚬᛚᛚᚦ *Igiolld* & *Ydgiolld*, plurale neut. Mulcta tetrice luenda. *Havamäl: Ill ydgiolld, liet eg hana haffa, hennar sära ſæffa:* Malam mulctationem feci eam obtinere, ſui acerbi animi. *Ygiolld* occurrit etiam in Saxone. *Um Refsbætur*, id eſt, mulctam pro ſatellite Refo Norvagis ſolvenda.

ᛁᚴᚱᚢᚾᛅ *ad Igruna*, V: Olfacere, ſuſpicari. *Gretl: Honum þotti ſydur meiga igruna umferder ſynar.* Ibat qvo putabat eos minime ſuſpicaturos.

ᛁᛚᛚᛒᚢᛏᛁ *Illbyte*, n.g. Malitia. *Har: Kongur i kroka Refs Sagu: Hier munu komimn ſa arme Refur ſem Grænlendigum hefur giort mikid Illdbyte:* Conjicio huc adventaſſe Refum illum neqvam, qvi Gronlandos multis modis offendit.

ᛁᛚᛚᛒᚱᚢᚴᚦᛁ *Illbrygde*, plur.n. Maleficia. Ab *Illur*, malus. *Illgiarn*, Malignus, maleficus. *Illa giefaſt ojöfn Räd qvad Gretter:* Male ſuccedunt iniqva conſilia. Prov: *Illt mun af illu blotnaſt:* Mali incepti, mali eventus. *Illudlegur*, qvi ſpirat in vultu malitiam. *Illvidre*, n.g. *Illvidris* in Genit. Tempeſtas. Vide *Hryd. Illþyde*, n.g. Malorum conſortium, ab *Ill*, mala, & *þiöd*, Turba.

ᛁᛏᛅᚱᛚᛂᚵᛅ *Itarlega*, Subtilsima arte.
ᛁᚠᛅᛋᛏ *ad Ifaſt vid nockurn:* Infenſi animi geſtus alicui oſtendere.

K.

ᚴᛅᛏᛦ *Kaatur*, omn.g. Hilaris. *Vitur og Velkätur*, Sapiens & bene hilaris. Hinc *Kätlegur*, qvi moribus aut verbis jocandi anſam præbet.
ᚴᛅᚠ *Kaf*, n.g. *Diup*, Profunditas: *Sigh: Skalld: Heſtur öd kafs ad koſtum kylir briſtu menliſta: Heſtur kafs*, i.e. Navis, *öd ad koſtum eda koſtulega*, benè navigavit in profundo. Hic ponitur profunditas pro mari profundo. Carina qvaſſavit ſuperficiem maris. Hinc *Kafare*, Urinator. *Ad kafa med botne*, *Gretla:* In fundo ſub aqva ſerpere. *Gretter kafadi under foßinn:* Gretterus ſub cataracta urinabat. Item: *Þar var Idamikil ad vard hann til grunns ad kafa ädur hann kiæmiſt up under foßinn:* Vortices erant magni, ita ut coactus ſit fundum petere, anteqvam Cataractam ſuperare potuerit.
ᚴᛅᛚᛚᛋᛅ *ad Kallſa*, Verb: Irridere. *Hann lætur ecke af ad kallſa menn:* Non deſinit homines irridere. *Ad kallſa til*, in alia ſignificatione, eſt jocoſis verbis circumloqvi, an res aliqva impetrari poſsit. *Kallſadu til þeß:* Vide an acqvirere hoc poſsis.
ᚴᛅᛒᛒ *Kapp*, n. g. Conatus. *Gretl: Ef hann vil ej ſættum taka mun eg kappe veria:* Quod ſi reconciliationem ſuſcipere nolit, conabor rem hanc vehementer defendere.
ᚴᛅᛒᛒᛂ *Kappe*, m.g. Pugil, Athleta.
ᚴᛅᛒᛒᛋᛘᛅᚦᛦ *Kappsmadur*, Qui negotia ſua ſeriò urget.
ᚴᛅᚱᚠᛂ *Karfe*, m.g. Gen⁹ navis, & nomen piſcis Cyprin⁹.
ᚴᛅᛋᛅᚦᛦ *Kaſadur*, omn. gen. *Dyſiadur*, Terra & lapidibus tumulatus.
ᚴᛅᛋᚴᛦ *Kaskur*, omn.g. Fortis, ſtrenuus vir. Uſurpatur & de eqvis, *Kaskur-heſtur*, fortis eqvus. In Adverb:

Kask-

Kasklega, Fortiter. *Gretl: Þeir reru kasklega*, ſtrenuè remigaruht.

ᚴᛆᛋᛏᛆ *Eg kaſta*, Jacio, neut. Prov. *Ad kaſta Steine um megn ſier.* Majora viribus aggredi. Hinc: Adalſt: *I Eglu: Eirykur mun þad ſeigia ad þu Eigill kaſter ſteine um megn þier i ydrum skiptum:* Ericus dicet: Te Egillum majora viribus aggredi, in veſtro negotio.

ᚴᛁᛂᚿᚿᛁᚿᚵᛆᚱ ᚿᛆᚠᚿ *Kienningar nafn*, n. g. Cognomen. *Ol. K. Tryggvaſon i Ol: Sog: Se eck ad þetta villtu kienningar nafn hafa, ad heita Hallfredur vandrædaSkald:* Video te hoc cognomen habere velle, ut voceris Halfredus Vandrædaſkald, Poëta, cujus opera & conſiliis in rebus difficillimis uti licet.

ᚴᛂᚿᚿᛋᛚᛆ *Kennſla*, f. g. Agnitio. *Gretl: þeir ſia ſkip a ſandinum og ber braat kiennſlu á:* Navem in arena viderunt & agnoverunt. Item: *Eg ber ej kiennſlu a hann:* Non ipſum novi.

ᚴᛂᚿᛋᛚᛦ Kien*ſlur*, f. g. pl. n. Inſimulationes alicujus malefacti. *Ol: S: Kongur bar þa undan kienſlum Biornis og qvad þa oþioflega menn*, Rex ipſos defendebat ab accuſatione Biornonis, affirmans eos à furto alienos eſſe.

ᚴᛁᛅᚱᛆ *ad Kiæra*, V: Accuſare. *Gretl: Var þetta mal kiært a þynge:* Res hæc ad forum delata eſt. Accedit prope ad Latinum Queror & Querimonia. Inde dicitur *Akiæra*, Accuſatio. *Kiærumal* idem.

ᚴᛁᛆᚱᚴᛦ Ki*arkur*, m. g. Animi alacritas. *Gudbrandur i Ol: S: Heyra ma eg þad ad ur þier Er bardur allur Kiarkur:* Audio omnem alacritatem animi, à te depulſam eſſe.

ᚴᛁᛚᛒᛁᚿᚵᛆᛦ Ki*lpingar*, Sic vocantur qvi habitant ad mõtem illum Norvagiæ Kijl jam Kióln dictum. *Egla: þorolfur ſette til finna ad niöſna um ferder kilpinga:* Thorolfus Finnos qvosdam ſubornavit, qvi, qvo tenderent Kilpingi, explorarent.

ᚴᛁᛘᛒᛁᛅᚱᚵᛂᛦ *Kimbiarger*, f.g. pl.n. Munimenta genarum in caſside. *Berſekurinn hafdi Hialm a Hofde, og hafde ecke ſpent kinnbiargunum*: Gigas galeam in capite habebat, ſed munimenta genarum non conjunxerat.

ᚴᛁᚱᚴᛁᛅ *ad Kirkia*, Verb: Strangulare. *Skegge i Gretlu: fiarre er Audun nu ad kirkia þig ſem vid knattleikinn fordum.* Nimis procul eſt Audinus, ut te conetur ſtrangulare, ut olim in ludo pilæ.

ᚴᛚᚼᚴᛦ *Klækur*, m.g. Crimen. Inde *Klækis ord*: Turpis fama. *Klækisſkapur*, Infamia. *Vilia vier micklu heldur deya med Dreingſkap, enn lifa med Klækisſkap*: Malumus honorificè mori, qvam cum ignominia vivere. *Klækismenn*, *Benedict Kongs Brodir i Knitlingu*: *þad hefe eg alldrei heyrt ad Gude tyke betur huglauſer Klækismenn enn hugfuller Dreinger og hvatir*: Nunqvam audivi Deo magis placere puſilanimes & timidos homunciones, qvam viros audaces & fortes.

ᚴᛚᛅᚴᛋᛅᚱᛏ *Klaksärt*, Adv: De eo dicitur qvi ſiniſtra utitur fortunâ. *þorhallur i Gretlu: Mier helſt lijtt á Saudomonnum og verdur þeim klaksärt*: Opiliones mei pereunt, & ſæpè ipſis damna inferuntur.

ᚴᛚᛅᚴᚴᚼᚱᚭᛋᛋ *Klackhroß*, Jumenta clitellaria.

ᚴᛚᛅᛘᚼᚭᚵᚵ *Klämhogg*, f.g. Obſcenitatis verber, à *klaam* Fœdus, obſcœnus ſermo, & *högg* Ictus, Verber, percuſsio. *Hann ſlö hann klämhogg um þiö þuer*: Iſius clunes impudenter verberavit.

ᚴᛚᛅᛋᛋᛂᚴᚴᛦ *Klaßeckur*, m.g. Sacciperium viatorum. *Gretla: Gretter kom ad og greip til Klaßecks er N: hafde fyrer attan ſig vid Södulinn og mællte þettamun eg hafa verda; þui eg lijt Longum ad litlu*: Gretterus apprehendit ejus ſacciperium, qvod propè Ephippium erat, inqviens: Hoc meum eſt, qvia ad minuta me demittere ſoleo.

ᚴᛚᛅᚢᚿᛑᛦ *Klaundur*, n.g. Injuria, Damnum.

ᚴᚾᛆ Kna, Poteſt, knatt in præt. *Arne Bp: Kna ſkalla rä falla:* Comá æqvalis evadere poteſt. Comam appellat *Skall rä*, à *Skalle* Caput, [propriè eſt Calvicies] & *Rä* Scyrpus, vel planus baculus, q: capitis ſcyrpum dixerit. *Þorarinn Loftdunga: knattu süder Byrraukn bera:* Ventus vehementer naves propulit.

ᚴᚾᛆᚱ Knär, omn. g. Acer. *Kræfur, Kneflen*, Synon.: Proverb: *Margur er knär, þo hann ſie ſmär:* Multi acres ſunt, licet parvi.

ᚴᚾᛆᛏᛏᚢ Knattur vel *Knöttur*, Pila. Dicitur & *Hnottur*, Rotunda moles. *Gretl: Audun ſlo hnottinn yfer Hofud Gretters:* Pilam ſupra Gretteri caput projecit Audunus. *Bollur* [à rotunditate, qvod n. rotundum eſt *Bollot* dicimus.] *Gretl: Grimur hafde þa hendt Bollenn.* Grimerus pilam apprehenderat.

Knattleikur, Trochi ludus. *Gretl: Þeir logdu knattleik med ſier a midfiardar vatne:* Trochi ludum in glacie Midfiordenſi inſtituerunt. *Knattdrepa*, f.g. Scutica qva agitatur trochus. *Gret: Audun ſlo hann med knattdrepunne er hann hiellt a.* Audunus ſcuticâ illum verberabat, qvam manu tenuit.

ᚴᚾᛂᚠᛏ *Kneft*, Adv. Anguſtè, difficilè. *Gretl: Til Elldividar var kneft ad afla.* Difficile erat acqvirere ligna. Dicitur etiam *Knaft*.

ᚴᚾᛂᛁᚴᛁᛆ *ad Kneikia*, Verb: Eſt aliqvem retropulſum ad parietem vel poſtem tenere. *Egla: Eigill tök i Axler honum og kneikte hann up ad ſtöfum:* Egillus axillas ejus apprehendit & ad columnas detruſit.

ᚴᚾᚯᚱ *Knør*, Navis. *Gretter: Veit eg vijſ mun läta ver ef eg lig a knere:* Vir iraſcetur, ſi nihil agendo hic in navi delituero.

ᚴᚯᛚᚾᛆᚱ *Kölnar*, V. Frigeſcit. *Gret: Var ein Dag Vedur bædi huaſt og kallt, þa kollndu Skipſveinar og badu Gret: duga þui oſs kölnar helldur a kinnum:* Quadam die frigus ingraveſcebat, cumq; nautæ frigerent,

Gret.

Gretterum vocabant, ſtrenue rem ut gereret, qvia genas frigeſcebant.

ᚴᛆᛚᛚᛆᛏᛏᛦ *Kollottur*, omn. g. Intecto capite. *Rogv: Orkn: J:* *Þat baru ver vitne, veſtur ad her ſie fleſtar kollottar meyar:* Teſtamur, qvod heic in tractu occidentali Inſulæ, pleræq; virgines capita non tegant. Item: *Kyr* k*ollot*, Vacca non cornuta. Dicitur & *Alka*.

ᚴᛆᛚᛋᚢᛆᚱᛏᛦ K*olſuartur*, omn.g. Niger ut carbo. *Þor: Loft: Lidufrannn vidir hart* k*olſvartir.* Lignum nigrum, ſev naves, celeriter perruebant.

ᚴᛆᛚᛚᛋᚢᚴᛦ K*ölſugur*, omn. g. Peritus ad irridendum alios. *Gret: Ecki Þotti Þeim ad Þo hann være drepin Þui hann hafde verid* k*yſinn og* k*olſugur:* Mors ejus nemini erat cordi, qvia litigioſus & irriſor erat.

ᚴᛆᛘᛒᛆᚿᛆᛦ *Kompanar*, m. g. pl. n. Socii. *Gretl: Þeir eru vorer* k*ompanar.* Noſtri ſunt ſocii.

ᚴᛆᚿᛒᛅᚿᛁᚱ K*onbæner*, p. n. f. g. Procacio. Item: *Bonord. Niall mællti: Þad er erende mitt hyngad, ad vier förum Bonords faur og mælum til mægda vid Þig Floſe til eiginords vid Hilldegunne Brodurdottur Þyna, skal eg ſo ſie til leggia ad ydur Þikie ſæmilega ef Þier vilied Þetta mal at alitum hafa:* Procatum huc venimus, ut tu Floſe noſter ſis affinis, & filia fratris tui Hildegun matrimonio proco jungatur. Si conditionem non recuſaveritis, dotem dabo ad veſtrum arbitrium.

ᚴᛆᚿᚴᛦ *Kongur*, Rex. Appellatur & *Audlingur*, *Bragningur*, *Budlungur*, *Dauglingur*, *Gramur*, *Gylve*, *Hilldingur*, *Hilmer*, *Hare og Hera*, *Jöfur*, *Lofdungur*, *Milldingur*, *Niflungur*, *Ræſer*, *Skillingur*, *Skioldungur*, *Skilvingur*, *Skule* vel *Skyle*, *Tigge*, *Yngve*, *Ynglingur*, *Þeingill &c.* Omnia hæc nomina Poëticè uſurpantur pro Rege.

ᚴᛆᚿᚴᛋᛅᛚᛁᛦ *Kongsæler*, pl. n. Bono Rege beati. *I Knitlinga Sogu: Suo mællte Bonde einn a vebiarga Þynge, vier Jotarner hofumm leingi haft valld til at kiöſa*

Kong

Kong yfer Dana Vellde, og hofum vier verid Kongſaler: Sveirn K: hafdi allt þat til er Kong ſkal pryda, þui ſæmer os vel ad hyllaſt Räd hans, þui hann var heilrädur miög, enn vier þurfum þann Kong ad reyndur ſie i Bardaga og herſtiorn, þar med Lands og Laga, hafe til vit og vilia ad vera Hofdinge: Kongur þarf ad vera ſnallur i Mäle, ſtiornſamur, ſtilltur vel, hardur til riettra refſinga, aur af ſie, frydur og ſæmilegur ad aſynd og bunadi. Gödur Kongur er betre enn fornn Lög: Knutur hefur þetta allt til ad bera, &c. Ita effatus eſt Ruſticus qvidam in foro Wiburgenſi: Nos Cimbri diu poteſtatem habuimus Regem Daniæ eligendi, & ſemper beati fuimus ſub noſtris Regibus. Rex Sveno omnibus virtutibus Regiis decoratus erat, qvocirca ejus conſilia ſeqvi decet, erat enim valde integer conſultor. Nos autem Rege indigemus ſapiente, qvi in bellis probatus ſit, & exercitum regere novit, Rempublicam adminiſtrare, leges dare, qvi & ſciat & velit imperare. Oportet Regem eſſe eloqvio promptum, induſtrium, manſvetum, juſtè puniendo ſeverum, liberalem, decenti ſtatura & habitu. Bonus Rex melior eſt antiqvis legibus. Hiſce dotibus præditus eſt Canutus.

ᛉᚭᚱ Kør, f. g. Cum aliqvis ex diuturno morbo in lecto detinetur & tabeſcit. *Egla:* Scallagrimus ad Patrem Kvoldulphum cædem filii lugentem & decumbentem: *Allt er annad at hæfilegra enn gräta og leggiaſt i kór:* Quidvis decentius eſt qvam præ dolore perpetuo decumbere. Hinc *Kararmadur*, qvi ita decumbit.

ᛉᚭᛋᛏᛂᚱ *Koſter*, pl. n. m. g. Conditiones. *þorf: i J. J. Sogu: Skil eg þad man mijna koſte framm draga ad þu ätt enge vôlld a mier:* Meæ conditiones eo ſunt meliores qvod imperium in me non habeas. *Gretl: Biod þu þeim þa koſte er þeir þikia goder:* Ipſis offer eas conditiones qvibus bonæ videntur.

Kőſtur, m.g. Virtus. *Raudo:* Þ: *Mun eg ſia hans koſt og löſt:* Videbo qvibus prædītus ſit virtutibus & vitiis. Item: *Mannkoſtur*, *mandygd*, *mannprijd*, *mandäd*, Synon: *Koſtur* dicitur Commeatus. *Farkoſtur*, Viaticum. Vide *Viſt:* *Køſtur*, m. g. Acervus.

ᚴᚬᛏᛏᛦ *Kóttur*, Cattus. Þorf: *i JJ. S: Muntu ej vilia vita Þad a Þig at Þu ligger hier ſem* kőttur *i breiſſe Þar er vier berjunſt:* Hoc tibi ignominiæ eſſet, ſi domi maneres tanqvam felis in ſuo cubili, dum nos fortiter pugnamus.

ᚴᚱᛂᛏᛏᛆ *ad* *Kretta*, V: Hiſcere. *Gretl: Enginu Þorde i mote ad mæla og i ongum* kretta. Nemo auſus contra loqvi & nullus qvidem hiſcere.

ᚴᚱᛁᚿᚵᛦ *Kringur*, m.g. ſive *Krijngla*, f.g. Circulus. Inde dicitur *Kringlött*, Rotundum. *Raud: V: Þätt: Kongur ſkylde Þegar ſetning huſſins ad Þad var kringlött:* Rex ſtatim obſervabat, ſtructuram domus rotundam eſſe.

ᚴᚱᛁᛔᛚᛁᚿᚵᛆᛦ *Kriplingar*, pl.n. m. g. Impatientes frigoris, qvibus citò obrigeſcunt digiti. *Gr: Happ er ef hier ſkulu* kropna *huor fingur a* kriplingum: Vereor ne in tam frigidis corporibus obrigeſcant digiti.

ᚴᚱᚯᛘ *Krøm*, f.g. Tabes. Þorf: *i Eglu: Hefur hun haft Längann vanmatt og var* Þar krøm *mikil:* Diu erat debilis, & multum tabeſcebat.

ᚴᚱᚢᛘᛘᛦ *Krummur*, f.g. pl. n. Amplæ manus. *Gretl: leit hann Þa i Löfana og ſa ad Þeſſe madur munde hafa afl i* krummum: Gretterus volas manuum obſervabat, & virum fortem eſſe animadvertebat.

ᚴᚢᛒᛚ *Kubl*, m.g. Pallium vel penula viatorum. *Gret: hann fieck ſier* kufl *ſtörann og ſteipte utan yfer* klæde: Gret: grandi pallio ſe obvolvit, qvo reliqvæ veſtes tegebantur. *Kubl* etiam erat habitus Monachalis. *Kublbuenn*, qvi ita erat veſtitus. *Gret: Huor reid hryſſu vorre huar mun* kublbuenn *dubla*: Quis E-

qvam

qvam noſtram aſcendit, ubi palliatus noſter jam verſatur. *Kublmadur*, Palliatus. *I Jarla S: Sydan rere kuſtmadur ur Röſtinne:* Hinc palliatus vortices maris enavigavit. Quando pacem prætendebant ejusmodi pallium colore albo geſtabant.

I J. Sog: Enn er Magnus Kongur *lä i ſæleyum runnu tuo langſkip i höfnina og ad ſkipe Magn:* Kongs, *Þa gieck madur af langſkipinu i huijtum* kuſle, *og aptur epter Skipinu og up i lyptingina Þar* Kongur *ſat yfer mat:* Cum Rex Magnus eſſet in Inſulis Sæleyenſibus appulerunt in portum duæ naves longæ, propè naves Regis Magni: Tunc vir ex iſtis navibus niveo pallio indutus, per navem ad Regis cubiculum ubi prandebat, ivit. (Hic erat Thorfinnus inimicus Regis.)

ᛕᚢᛁᛚᛚᛑ *Kuelld*, n.g. ſive *Aptan:* Veſpera. Inde *Kuelldförull*, m.g. Serotinus. *I J: S: Läs bannar Þier räſir kuelldforulum karle läs* [ſera compedis] Vetat te excurſionibus ſerotinis deditum jam obambulare. Et *Kuolldſuæfur*, omn.g. Qui, cum veſperaſcit, libenter dormit. *Egla: Dag huorn er ad quelldé leid giordiſt Ulfur ſtyggur miog ſo ad fäir menn mättu Ordum vid hann-koma, var hann kuolldſuæfur og Þui kalladur kuolld Ulfur:* Quotidie circa veſperam moroſus erat Ulfo, ita ut paucos in ſui colloqvium admitteret, ſomnolentus enim erat, hinc dictus Kvölldulff.

ᛕᚢᛁᛚᛚᛁᚿᚵ *Kvelling*, f.g. Morbi alicujus Epidemici levior infeſtatio. *Eigill i Eglu: Ongva hef eg qvellinga ſött, enn ahyggiur hef eg nockrar:* Non laboro morbo aliqvo epidemico, ſed curis & mœrore premor.

ᛕᚢᛁᛐᛐᚢᚱ *Kuitiur*, m.g. Fama primum ſerpere incipiens. *I J: S: Heyre eg kuitt Þann Buandmanna:* Ita ferunt fama Ruſtici. *Kuittun*, Reconciliatus. *Skiljeſt kuittur vid kuittan:* Prov: Reconciliati disjungemur.

ᛕᚢᛚᛆ *Kula*, f.g. Tumor in qvolibet corpore eminens.

I Bandamanna Sogu: Munda muntu ad kot*kall einn markadi 13* k*ulur i Hofde* þ*ier og tokſtu* þ*ar fyrer 13 Lambær:* Memineris certè qvod ruricola aliqvis 13 tubera tibi in capite ſignavit, & accepiſti propterea tredecim agnos.

ᛕᚢᚱ Kur, m. g. Murmur, muſsitatio. *I Ol: Sogu: Enn er* þ*eſse Laga ſetning var birt fyrer Alfydu,* þ*a tôcku menn* þ*egar ad reiſa hugi ſyna a moti* Konge, *og giordu* kur *ſyn a mille:* Mox poſtqvam decretum hoc publicatum fuit, incepit plebs inſurgere contra Regem, ac magnum murmur excitavit.

ᛕᚢᚱᛏᛁᛁᛋ Kurteis, omn. g. Modeſtia & moribus præſtans. *I Jarla S: Madur var ættar godrar og ſialfur* kurteis*:* Vir erat honeſtæ familiæ, & benè moratus.

ᛕᚢᚱᛏ Kurt, f. g. Morum civilitas. *Sigurdur Blinde: Fiorer hluter fara a burt, firſt ur* þ*eſsu Ryke, fremd, og heydur, fegurd, og* kurt*, finſt ej* þ*eirra lijke:* Quatuor ex hoc regno emigrarunt, Præſtantia, honor, pulchritudo & elegantia morum, qvorum ſimile non invenitur.

ᛕᚢᚾ Kyn, n. g. Genus vel propago. Item *Kynvar, kynferde, kynſlod,* Genealogia. *Geller i Bandamanna S: Enn* þ*o eg ſie ej ſie ſterkur* þ*a mun eg* þ*o vera mann vandur ſokum kynferdis:* Quamvis dives non ſim, ſum tamen in eligendo generos accuratus ob familiæ decorem.

ᛕᚢᚾᚱᛁᛕᚢᚱ Kynrijkur, Ex magnifica familia ortus. *Ibid:* þ*eir hafa ej tilbodiſt erbædi ſie ſtöraudnger, og hafe ſtadfeſtur godar,* kynrijker *og vel mannader ſialfer:* Non oblati ſunt, qvi & ſint opulenti & habeant ſtabilimenta bona [ſtabiles aliqvas functiones] ſint divitis familiæ & ipſi boni profectus.

ᛕᚢᚱ Kijr, f. g. Vacca. *Ol. tr. S. Saga: Augvalldur [ſem Augvallds-Næs i Norig hefur ſit Nafn af] var* Kongur*, hann blötade meſt* ku *eina, og hafdi hana med ſier.*

ſier huar ſem hann for a ſiä eda Lande, þötte honum heilſuſamligt ad drecka miolk hennar, og er ſa ord-qvidur þadan ſem margir hafa; allt ſkal fara ſaman karl og kyr: Augvalldus Rex (à qvo Augvallds-Næs in Norvegia nomen habet) aſsiduè vaccæ ſacrificabat, eamq; ſecum habebat qvocunq; tenderet, terrâ mariq;, ſalutare putabat ejus lac bibere, hinc Proverbium: Jungatur vir vaccæ.

ᚴᚢᚱᛋᛆᛏᛁ *Kyrſæte*, f. g. Tranqvillitas. *I Jarla S: þeir hofdu ädur frid godann og kyrſæte:* Antea pacem & tranqvillitatem habuerunt.

L.

ᛚᛆ *Lä*, Mare. *Dögg drijfur yfer Lä og þä*, Pluvia mare & terram madefacit. Item:

La brytur Lóg ſkytur lingarmur Rangbarmur:

Rangbarmur Navis, *brytur Lä*, frangit mare, *Lingarmur*, Carbaſus, *Skytur Lóg*, diſpellit aqvas.

ᛚᛆᚦ *Lad*, n. g. Cumulus, Acervus. *Ladord*, convivium.

ᛚᛆᚦᛆ *ad Lada*, Verb: Allicere, Limare. *Hann ladar hann til ſijn med linferdum:* Dulcedine ſermonis ipſum allicit, à ᛚᚯᚦ *Lød*, Sudes fabrilis.

ᛚᛆᚿᛆᚱ ᚦᚱᚯᛏᛏᛁᚿᚿ *Länar Drottenn*, Dominus cui ſe aliqvis ad ſerviendum aſtringit. *Raudv: Þ: Eg ſkal huorke riufa Ord nie Eyda vid Länar Drottinmínn:* Nec fidem datam, nec verba Domino meo data frangam.

ᛚᛆᚿᚦᚠᛚᚯᛏᛏᛁ *Landflötte*, m. g. Exul. *I Jarla S: þann tyma var kalfur Arnaſon Landflötte fyrer Magnuſe Konge:* Tunc mandato Regis Magni exul erat Kalfo Arnſonius.

ᛚᛆᚿᚦᚼᚱᛁᛁᚿᛋᚢᚿ *Landhreinſun*, f. g. Terræ purgatio. *I Jarla S: Biſkup qvad þad Landhreinſun Sueirn var drepinn.* Epiſcopus dixit, terram jam purgatam eſſe, occiſo Svenone.

ᛚᛆᚿᚦᚱᛆᚦ *Landrad*, f. g. Regimen terræ. *I Jarla Sag.*

Eyge ſkalltu hier landrädum ſtyra: Regimen hujus terræ non obtinebis. *Landräd*, item *Landräda ſok:* Codex: Quando qvis injuria legitimum Dominum terrâ ſuâ defraudat: Rebellio inſidioſa.

ᛚᛆᚢᚿ *Laun*, plur. n. neut. g. Remunerationes. *Ad launa*, Remunerari. *Gretl: Ecke ætla eg Þad til Launa ad ſo komnu:* Hac vice nullam cupio remunerationem. Item: *Þad er alldrej ad launa ſem ecke er giort:* Infecti nulla poteſt eſſe remuneratio. *A Laun*, Adv: Clam, Privatim. *Gretla: Keipte Þorgils far a Laun til handa Þorgeyre frænda ſijnum:* Thorkillus emit transvectionem ad exteros nomine Thorgeiri conſangvinei ſui. *Launung* etiam dicitur à verbo *eg Leyne*, Abſcondo, operio. Et *Leynd* Synon: *LaunÞijng*, n. gen. Clandeſtinus conventus. *N: var Þa til Kongs tekinn a LaunÞijnge:* N: clam in Regem electus erat. *Leyneliga*, Clam.

ᛚᛆᚢᛋᚵᚢᚱᛏᚢᚱ *Lausgurtur*, omn. g. Diſſolutè cinctus, denotatur inconſtans. *Þorſinnur i Bua Sogu: Ecke Þikiſt ek ſo Lausgirtur vera ad athofnum mijnum, ad ek late af at ganga Þangad um hryd:* Non adeo ſum inconſtans, in meis actionibus, ut adhuc non audeam locum illum freqventare.

ᛚᛆᚢᛋ ᛆ ᚠᛁᛚᛚᛁ *Laus ä velle*, Paratus ad fugiendum. *Gret: N: var Þa laus a velle og Þottiſt nu vitta ud Gretter munde daudur:* N: paratus erat ad fugiendum, nam exiſtimabat Gretterum mortuum. Item: *Egl: Verdu Þa Qvæner lauſer a velle og tokn ad ſlya:* Inqvieti erant Quenlandi & inceperunt fugere.

ᛚᛆᚢᛋᛏ *Lauſt*, Præterit, à verbo *Eg lioſta*, Percutio. *Egl: Þa lauſt yfer myrkre ſo miklu at einginn ſa fra ſier:* Tantæ obortæ ſunt tenebræ, ut nemo videre potuerit.

ᛚᛆᚢᛋᛏᚢᚱ *Lauſtur*, m. g. Vitium. Vetus dictum: *Offſoku ſu er meyre og hættane er eige gioriſt af grimmleik Ellds*

Ellds edur Jarns helldur af ſundurleitre veniu laſtanna: Illa perſeqvutio eſt periculoſior, qvæ ortum trahit à conſvetudine diverſorum vitiorum, qvam ſævitia ignis aut ferri.

ᛚᛁᚦᛆᚿᚴᚢᚱ *Leidangur*, Navalis pugna ſeu Belligeratio.

ᛆᚦ ᛚᛂᚴᚴᛁᛆ ᛚᛆᚿᚴᛐ ᚢᛒᛒ *ad Leggia langt upp:* Prov: Amplificare injuriam, ductum à Textoribus, qvi longam ordiuntur telam. *Gretl: Ecki legg eg ſlijkt langt upp:* Hanc injuriam parvi facio.

Ad leida mál hiá ſier: eſt, præterire aliqvam cauſam. *Gretl: Leidde Þorgeir hiá ſier málid:* Præteriit illam cauſam.

ᛚᛁᚴᛚᛂᚿᚦᛁᚿᚴᚢᚱ *Leiglendingur*, m. g. Conductor alicujus prædii. *Egla: Har: Kongur eignadiſt i hvorju fylke ödul oll og allt Land bygt og óbygt, og jafnvel Sióenn og votnnn og ſkylldu aller Buendur vera hans Leiglendingar:* Haraldus Rex ſibi in qvavis Provincia ſubjecit prædia omnia, & totam terram habitabilem & inhabitabilem, mare qvoq; & flumina, ut omnes Coloni ſibi eſſent ſubditi.

ᛆᚦ ᛚᛁᚴᛆ ᛆ ᚿᚮᚴᚢᚱᚿ *ad Leika á nokurn*, In luſu imponere alicui. *Gretl: N: Þotte Audun vilia leika á ſig:* Putabat Audunum in ludo ſibi velle imponere.

ᛚᛁᚴᛋ ᛘᛆᚱᚴ *Leiks mark*, n. g. Signum, qvod aliqvis à ludo reportat, ut Vulneratio & livor. *Gretl: Hafe Þier langt til ſókt og munu nokrer fa leiks mark, ádur vær ſkilium:* Huc è longinqvo veniſtis, & procul dubio ſigna ludi reportabitis, anteqvam hinc diſceſſeritis.

ᛚᛁᛋᛁᚿᚴᛂ *Leiſinge*, m. g. Libertus. *Vijga Gl: S: Rafn hafde verid Þræll Glums, og hafdi Glumur giefid honum frelſe, og var Rafn hanns Leiſinge:* Rafno erat Glumi ſervus, & Glumo libertatem ei dedit. Hinc: Rafno erat Glumi libertus.

ᛚᛂᚿ *Len*, n. g. Feudum. *Ol: Sogu: Jarlar hofdu jafnan haft Londin i Len, enn alldrej ad eign:* Barones ſemper

per terras iſtas Feudi titulo poſſederunt, ſed nunqvam eis erant proprietariæ.

ᛚᛂᚿᚦᛁᚱ ᛘᛂᚿ *Lendir menn*, Viri nobiles. *Edda i J: Einu Landi eru morg hieröd og er hättur Konga ad ſetia þar Riettara yfer ſo morg hierod ſem hann hefur til vallds og heita þeir Herſar eda Lendir menn i Danſke tungu, enn Greifar i Saxlande, Baronar i Englande, þeir ſkulu og ſo vera rietter Domarar og Landvarnar menn yfer þui Rijke er þeim er feingid til ſtiornar, ef ej er Kongur nær, þa ſkal fyrer þeim merke bera i Oruſtum, og eru þeir þa Jafnrietter herſtiorar ſem* Kongar *edur Jarlar:* In uno Regno multæ ſunt Provinciæ, atq; hic mos Regis eſſe ſolet, ut qvot habeat provincias, tot inſtituat Judices & Dominos, qvi imperium in ſuis provinciis obtineant, hi à Danis jam vocantur Herſer/ſive Lender-Mænd/ à Saxonibꝰ Comites, ab Anglis Barones. Hi judices erunt & defenſores commiſſæ provinciæ qvando Rex non adeſt in bello, iſtius provinciæ vexillum ante ipſos portabitur, & ſunt abſolutæ poteſtatis inſtar Regis aut Baronis.

Quandoq; in Monumentis antiqvis legitur *Leyndir menn*, q: Secretarii. *I Jarla S: þeir Inge og Sigurdur voru Born ad alldre þa volduſt Leyndir menn til raduneytis vid þa Bradur:* Ubi Ingo & Sigurdus pueri eſſent, tum eligebantur viri nobiles in conſiliarios illorum.

Lens menn, Præfecti provinciarum. *Egla:* K*volldulfur tok Lens mans Riett ſo ſem haft hofdu Langfedgar hans og giordiſt madur rijkur.* Queldulfus jus præfecti provinciarum ſumpſit ut majores ſui, & in virum divitem evaſit. NB. Ruſtici divites jus Præfectorum provinciarum ſumpſerunt, etſi nobiles non eſſent.

ᛚᛂᛐᛁᛆ *ad Letia*, verb: A propoſito retrahere, vel in propoſito exeqvendo pigrum reddere. *Jökulli Gretlu: Sie*

eg

eg nu ej tiaer ad letia þig: Fruſtra conamur te à propoſito retrahere. Item: *Let eg þig ad fáſt þar vid:* Diſvadeo ut hoc tentes. Item: *Audun latte* (in Præterito) *hann ad ganga i hauginn:* Audunus diſſvadebat ipſi introitum in tumulum.

ᛚᛅ *Lia, monoſyll:* f. g. Fœnum vel frumetum modo deſectum. *I Orms S: Storulfur ſende Gridkonur ſijnar ad raka liäna epter Orme:* Storulfus miſit ancillas, ut raſtris corraderent fœnum poſt Ormum: i.e. ab Ormo reſectum. *Lia* diſſyllab. Funis attritus & inutilis. *Hann ſleit ſterk reip ſem Lija være:* Rupit majores funes, inſtar attriti fili.

ᛚᛁᚦ *Lid* n. g. Auxilium. *Gretl: Munur er ad mans lide:* Juvat auxilium unius viri. *Hann bydur lid ſit:* Offert auxilium. *Lid* Copiæ militares. *Kongur hafdi Lid mikid:* Rex abundabat exercitu.

ᛚᛁᚦᚱᛆᚴᚢᚱ *Lidrakur* omn. g. Ab exercitu repulſus tanqvam imbellis & inutilis armis. *Gret: Illa mun mer lijka ef þu giorer mig lidrakann:* Dolebo ſi me inutilem bello judicaveris.

ᛚᛁᛂᛏᛏᛒᚱᚢᚿ *Liettbryn* Adject. dicitur is cui ſupercilium elevatur, propter rem aliqvam proſpere oblatam. *Gretl: Þorſinnur vard lietbryn er hann ſa ſaxit:* Thorfinnus præ gaudio exultabat gladium ubi conſpexit.

ᛚᛁᚴᛁᛚᛚ *Likill* m. g. Clavis. *Ol. Sogu: Fyrer Olafs Skrine voru heſpur og þar laſt med lukle:* Scrinium Olai cardinibus & ſeris, clavibus reſerandis, munitum erat.

ᛚᛁᚴᚵᚢᛁ *Lyngve* m.g. Parens. Videtur ejusdem ſignificationis ac *Lungur*; Ego has antiqvitatis voces non niſi ſemel & qvidem in Rythmis animadverti. *Eigil Skallagr: Komminn em eg til arna Ingvars er baud lyngva:* Veni in domum Ingvari, qvi patrem meum chariſsimum invitavit. Dicitur Egillus hunc Rythmum (qvi in Arni Hiſtoria integer reperitur) triennis ex tempore edidiſſe.

ᛚᛁᚯᚱᛁ *Liore* m.g. Feneſtra. *I Jarla Sog: Hann var þar*

 drei-

dreiginn up i Liorann: Ibi per feneſtram attractus erat

ᛚᛁᚮᛋᛏᛆ *ad Lioſta*, verb. Verberare. *Gret: Þa villdi dyrid lioſta hann med fætinum ſem heillvar:* Fera ipſum impetebat pede illæſo. *Lauſt* in Præt: Verberavit. *Vygagl: S: Hallvardur lauſt Ogmund mikid oxar hamars hogg ſo ad hann fiell þegar i ovit:* Halvardus Ogmundum averſâ parte ſecuris percuſsit, ut ſemimortuus concideret. Ibid: *Syndiſt mier at giora ej meira enn ad lioſta hann i Svima:* Sufficere mihi videbatur, eum ita percutere, ut in animi deliqvium incideret.

ᛚᛦᚱᛒᚢᚱᚦᛏ ᛋᚴᛁᛒ *Lyrbyrdtſkip*, Navis, qvam conſcendere ſine ſcala non licet. *I J. S: Skip Indrida var lyrbirdt og ſteint allt fyre ofan Siö þar er bæta þottenn:* Navis Indridæ, aſcenſu difficilis erat, & picta eâ parte qva ſupra aqvam eminebat, ubi neceſſum erat.

ᛚᛁᛏᛁᛚᚢᛅᚴᛁ *Litilvæge* n. g. Res parvi ponderis: *Lijtilsvæge mun þier þad þykia:* Tibi videtur res parvi momenti.

ᛚᛁᛏᚴᛚᛅᚦᛁ *Litklæde* pl. n. f. g. Tinctæ veſtes. *Gyſle i Gretlu: Nu ſkullum vier rijda i Litklædum i Dag, og lätum ſia vier ſieum ecke förumenn ſem hier brekiaſt dagleganna:* Oportet ut hodie pictis veſtibus incedamus, ut omnes videant nos non eſſe è numero ordinariorum mendicorum.

ᛚᛁᛏᚢᛁᚱᛒᛆ *Litwerpur* omn. g. Qui aliqvo affectu motus mutat colorem in facienn. *I J. S: þeir logdu Elld i dromundinn og brendu, enn er þat sä hinn mikle madur er þeir hofdu tekid, brä honum miog vid, giordiſt litwerpur og mätte ſig ej kyrrann hafa:* Navem incendebant: Hoc cum videret magnus ille vir qvem captivum tenebant, angebatur valdè, & colorem in facie mutabat, ſeq; continere neqvibat.

ᛚᛁᚢ ᛋᛏᛁᛁᚱᚿ *Liuſteirn* m. g. Lapis grandior, ad qvem olim candentis ferri maſſas cudebant. *Egl: Hann fieck*

Þar ongvann lyuſtein Þann er hardur vær og ſlettur ad lyja Jarn vid, Þuiad Þar var ecke malgriot eru Þar ſmäer ſandar allt um ſæ: Non invenit lapidem planum & durum, ferro cudendo aptum, qvia talium ibi non erat copia, in littore arenoſo.

ᛚᚮᚦᛁᚿᚿ *Lodinn* Adject: Villoſus. Erat etiam *Lodinn* olim Nomen proprium, idem qvod nunc eſt Ludovicus & *Lodvik*.

ᛚᚮᚦᚴᛆᛒᛆ *Lodkapa* f. g. Pallium villoſum. *Gretl: N. hafde yfer ſier lodkapu:* N: villoſum geſtabat pallium.

ᛚᚮᚦᚢᚱ ᛘᛁᚿᚿᛁ *Lódur menne* m. g. Homo vilis, à *Lødur*, Spuma, q: ſpumeus homo, i.e. inutilis ut ſpuma. *Lodur mann legt verk*, Haut virile opus. *Gretl: Þetta er lijtid verck og lodurmannlegt:* Eſt opus vile indignum viro.

ᛚᚯᚵᛒᛁᚱᚵ *Løgberg* f. g. Locus editus ubi judicia exercentur. *Banda manna S: Enn er menn voru kommer til Lógbergis ſem Þangad var von, qvadde Ofeigur ſier hliöds og mællte:* Ad forum ubi perveniſsent qvi ibidem expectabantur, ſilentium indicebat Ofeigus, inqviens,

ᛚᚮᚵᛚᛁᛋᛆ *Logleiſa* f.g. Actio qvæ nullis innititur legibꝰ: *I Nialu: N: bad Þa ad fara ecke med ſlijka logleiſu:* Nialus juſsit ne tantâ injuriâ afficerent hominem. *Gretl. Þeir qvadu hann ſkyllde taka under ſialfum ſier Nijd og Logleiſu Þa er hann giorde:* Pronunciarunt ipſi in corpore luendas pœnas ob calumniam & injuriam alteri illatam.

ᛚᚮᚵᚿ *Logn* n.g. Tranqvillitas aëris aut maris. *Raudv. Þ: Þa var logn Vedurs, logn Siöar:* Erat tranqvillitas aëris, tranqvillum mare.

ᛚᚮᚵᛋᚴᛁᛚ *Lógſkill* f.g. pl. n. Legum præſcripta, qvæ colonos ad tuendam ſocietatem obligant. *Aſm. i Gretl. Eg ætla hann mune kunna ad hallda uppe Logſkilum fyrer mig:* Ego exiſtimo ipſum poſſe meo nomine exſeqvi qvod leges jubent.

ᛚᚮᚴᛆᛏᚱ *Lokatur* m. g. Sententia. *Hac. J: Frekur giet eg þeim þike lokätur minn til fiegiallda um ſlijk ſtormäl:* Credo meam ſententiam videri iniqvam, qvod ob tam grande crimen ad pœnam pecuniariam ipſum condemnaverim. *Lokatur* prop: Auditor.

ᛚᚮᚵᚢᚿᛆᚢᛏᛆᚱ *Logunautar* m. g. pl. n. Contubernales, qvi etiam dicuntur *Seßunautar* q: Confeſſores, & *Forunautar*, Comites itineris: *þor: Jall: Ej munder þu röpa mig hier fyrer hofdingium ef ek hefde lätid drepa þig ſem adra Logunauta þyna:* Si te interfeciſſem qvemadmodum ſocios tuos, me in hoc conſeſſu magnatum, verbis ignominioſis non compellares.

ᛚᚢᚿᚦ *Lund* f. g. Indoles, Ingenium. *Niäla: Hann var illa Lundkominn*, Fuit mali ingenii. *Lundbragd*, itidem Ingenium.

ᛚᚢᚿᚵᚱ *Lungur* m. g. Pater, amabilis, vel etiam eſt appellatio blandientis, ut Danicè dicitur Fader lille. *Odur hinn litle i Jaria S. Bäru lung lendra manna þraſnes þorbiorn ſuarta: þraſnæs baru*, dederunt huic Thorbernum patrem vel amorem nobilium.

ᛚᚢᛏᛆ *ad Luta*, verb: Demittere, incurvare ſe. *Grett: Eg lijt longum ad litlu:* Sæpè me demitto ob aſſem. Item: *Ad luta nockrum:* Coram aliqvo incurvare ſe. Hinc: *Lotning* f. g. Reverentia qvæ fit genu flectione & ſimilibus ſubjectionis ſignis.

M.

ᛘᛆᚦᚢᚱ *Madur*, Homo. *Edda: Madur er huor fyrer ſig, hid fyrſta og hid adſta heite mans er Keiſare þar næſt Kongur þar næſt Jarl:* Generaliter qvivis vocatur homo, ſuprema hominis appellatio eſt Cæſaris, hinc Regis, inde Comitis. Reliqvas virorum appellationes magno numero ſuppeditabit Edda.

Attributa qvædam virtutum & vitiorum qvæ viris aſsignantur, hic inſerere viſum eſt.

Ad-

Addrätta madur, Homo frugi, qvi familiæ ſuæ benè proſpicit.

Atſanga madur, Idem. *Faung* dicitur qvicqvid reqviritur ad familiam ſuſtentandam. Vide *Faung*.

Agang ſamur, Vir injuſtus, qvi contra fas & æqvum aliena bona corradit.

Ahlaups menn, Prædones. *Afar menne*, Vir ſuperbus.

Blijdmaltur, Affabilis, comis in ſermone. It: *Blijdur*.

Blaudur & *Blóta madur*, Synon. Effœminatus.

Drengelegur, Vir integer & fortis.

Dæll vid ad räda, Humilis & qvi imperio paret.

Duſilmenne, Puſilanimis, qvi exigua curat, magnis impar.

Fälätur, Pauciloqvus, Mœſtus, Lugubris.

Fullhugie mikill, Plenus animi. *Fiemilldur*, Munificus.

Fienydingur, Parcus & Tenax.

Forſpaar, Vates, qvi futura prædicere poteſt.

Giæfu madur, Fortunatus. *Giæfmenne*, Placabilis.

Gladlätur, *Gladvær*, Hilaris. *Gledemadur*, Jucund⁹.

Glæſemadur, Veſtibus & armis decorus. Etiam dicitur *Glæſiligur*.

Gnogta madur, Qui omnibus abundat.

Gioflate, In dando piger, parcus & tenax.

Gödfengur, Manſvetus & tractabilis.

Godordur til allra manna, Qui bene de omnibus loqvitur.

Hardgiór, Strenuus in omnibus ſuis actionibus.

Hagrädur, Qui commode conſulit. *Heilraadur*, Sana & utilia dans conſilia.

Hagſyn, Prudens. *Hagur*, *Hagfelldur*, Pulchrè faciens qvodcunqve opus.

Havada madur, Clamoſus.

Husgöngull, Qui libentius alienas qvam ſuas viſitat domos.

Hybyla prudur, Manſvetus in ſuis ædibus.

Hugprudur, Animoſus. *Hvatur*, Acer.

Hreyſtimadur, Promptus & fortis in magnis obeundis.
Hetia, Athleta, pugil. Item *Kappi*.
Katur, Hilaris.
Laga madur, *Logvitringur*, Juriſperitus.
Mannballdur, q: Rex aliorum hominum.
Manſkreſa, Homo nauci: à *Skrof*, Poroſa glacies, qvæ leviſsimo verbere frangitur. *Mann læra* idem ferè ſignificat, vox à *Loro* deſcendere videtur, qvod nullius eſt firmitudinis ſed facilè flectitur, ideóq; & *Mannlora* dicitur, hominem infirmum denotans.
Margbreitinn, Polypus, varius & mutabilis.
Mikill ſvijſur i ſkape, Impetuoſus, qvi affectibus regitur.
Mikil hæfur, Magnificus. *Mikil virkur*, Laborioſus.
Odalldar madur, Intractabilis homo.
Odæll, Inqvietus. *Oodur*, Furibundus.
Oeyru madur, ſive *Oeyrdar madur*, Litigioſus.
Ofur kapps fullur, Qui rationibus non movetur.
Ofläte item *Oflätungur*, Veſtibus & armis ſuperbus.
Offa madur, Irritabilis. *Offe*, Impetuoſitas.
Offtopa madur, Implacabilis. *Obyll*, Idem.
Ojafnadur madur, Iniqvus.
Orlatur, Munificus. *Milldingur*, Idem.
Ofylgeſamur, Refractarius.
Oſvyſur, Qui ratione non agitur.
Rädvandur, Probus & prudens.
Rädvalldur, Imperioſus. *Rijk menne*, Dives.
Sialfhælinn, Glorioſus miles.
Siglinga madur, Navigationi deditus.
Smælingur, Vir parvi nominis è media plebe.
Snirte menne, Comptus in veſtitu, & compoſitus in moribus.
Skörungur i ſkape, Liberalis & magnifici animi.
Skraut menne, Pulchre & ornate amictus.

Skræfa, Homo nullius valoris. Supra.
Spakur, *ad vite*, Sapiens & prudens.
Spekingur, Item *Vitringur*, Sapiens Philoſophus.
Snillingur, Subtilis. *Svidingur*, Valde parcus.
Sælkiære, In victu magnificus.
Veiſe ſkate, Inconſtans, à *Veiſa* Circumgyratio, & *Skate*, Rex.
Veſælingur, Inops & miſer.
Vinfaſtur, In amicitia fixus & ſtabilis. *Vinſæll*, Qui amicitiam cujusvis ſibi facile conciliaverit.
Vinvandur, In eligendo amicos difficilis & circumſpectus.
Þegnſkaps madur, Qui liberalis eſt in cibo & potu.
Þirſingur ſev *Þerſill*, Qui omnibus rebus indiget. It: *Þurſande*, *Þriſinn*, *Þrekinn*, Homo pingvis & ventricoſ⁹.

ᛘᛆᛆᛚ *Maal* n.g. Sermo. *Edd: Þad er maal manna, ad faatt mun liöt á Balldre:* Sermo vulgaris eſt, in Baldero nihil eſſe turpe.

ᛘᛆᚱ *Mær* ſive *Mör*, Virgo. *Rogv: J: Hlær ſtorum mun meira, mær enn fallid være:* Caſus meus non erat æqvalis riſui virginis.

ᛘᛆᚴᛁᚿᚦᛁ *Makinde* n. g. pl. n. Amica transactio. *Egl: For med þeim allt i makendum og vinſkap:* Transactio tota erat amica.

ᛘᛆᛚ *Mäl*, Cauſa. *Gretl: Skalltu med mier vera þar til lykur þeſſu mäle:* Tu mecum eris donec componatur hæc cauſa. Ibidem: *Sveinn Jarl ätte ſtefnu ad mälum:* Forum hiſce de cauſis convocabat Sveno.

Item ſignificat intereſſe. *Egl: Mun hann vilia fara a fund ydvarn þegar hann veit ydur þiker nockru mäle ſkipta:* Te conveniet qvando alicujus intereſſe ſciverit.

ᛘᛆᛚᛆ ᛚᚮᚴ *Mala lök* n. g. pl. n. Cauſæ finis ſev eventus. *Ofeigur i Banda manna S: Nu vil eg qveda ydur viſſu eina, og hafa þa fleire ad minnum mala lok þau*

er

er hier eru ordinn: Canam cantilenam unam, & plures meditabor de fine hujus cauſæ. *Ad leggia mäl i giord*: Subjicere cauſam arbitrio. *Grett*: *Malin voru logd i giord*: Cauſæ ſubjectæ erant ſententiæ.

ᛘᛅᛚᛁ *Mäle* m. g. Stipendium militis. Hinc dicitur *Ad ganga a mäla*: Stipendio mereri. *Logbok*: *Male*, Pignus. *Mala land*, Oppignorata terra.

Male etiam dos mulieris: *Han fieck mikinn Mala med henne*: Magnam dotem cum illa accepit. Vocatur etiam *Mundur* & *Heiman fylgia*.

ᛘᛅᛚᚱᛁᛁᚦ *Malreid* f. g. Prima fama. *Ol. Sogu*: *Þegar þad var a malreid komid, þa hugdu aller menn þad a bond N*: Cum fama hac de re ſpargeretur, omnes putabant ipſum in cauſa eſſe. *Malreid*, dicitur qvaſi famæ eqvitatio.

ᛘᛅᛚᚢᚴᚢᛦ *Mälugur* Adject. Loqvaculus. *Egla*: *Eigil var mälugur og ordvijs og illur vidur eignar*: Egillus loqvaculus erat naſutus, nec facile compeſci potuit.

ᛘᛅᛚᚢᛦ *Malur* m. g. Saccus viatorum, in qvo ſuum portant viaticum. Vocatur etiam *Viſta malur*, à *Viſt*, Eſca, & *malur*. Item: *Malſeckur*. *Gretl*: *Þad var ſidur og hättur ad menn viſtudu ſig ſialfer til þijngs, og reiddu mal vid ſadla ſijna*: In more poſitum tum erat, ut qvivis ſeipſum ſuſtentaret ad forum iturus, ſuumq; ſaccum viatorium ephippio alligaret. Ibid: *Mier hefur ſo gälauſlega tiltekiſt at eg hef tynt viſta mal mijnum*: Inconſideratè perdidi meum ſaccum viatorium.

ᛘᛅᛚᛁ *ad fylgia Mäle*, Proſeqvi cauſam. *Gretl*: *Toludu þad ſumer menn ad þorgilds hefdi, lijtt fylgt mälinu, enn hann gaf ſier faatt ad þui og let huorn mala hier um ſlijkt er hann villde*: Quidam dixerunt Thorgillum parum cauſam urſiſſe, ſed ille hoc parum curabat, verum permiſit unicuiq; ſuo abundare ſenſu.

ᛘᛅᛚ-

ᛘᛆᚿᚿᚵᛆᚱᚦᛦ *Manngardur* m. g. Agger hominum, q: Agmen. *Egla: Komu þeir þar fyrer Dag, og ſlou manngard um bæinn, æptu ſydan heroop, vokuudu þeir vid þad er inne voru:* Ante diluculum eo devenerunt, & coronâ militari urbem cinxerunt, hinc clamorem excitarunt grandem, ut inde excitarentur incolæ. Notetur. Sæpè in veteri Norvagico occurrit [*æptu heröp*] Lamentabiliter clamarunt, à verbo *Eg æpi*, Ploro, & *öp*, Lamentatio.

ᛘᛆᚿᚼᚽᚠᚿᚦ *Mannhefnd* f. g. Ultio hominis interfecti. *Gretl: Hann qvad koma ſkyllde fyrer vijg þetta ſekt* [exilium hoc loco] *eda mannhefud enn ei febætur:* Dixit hoc factum expiari debere exilio, non autem pecuniariâ ſatisfactione.

ᛘᛆᚿᚿᚼᚱᛁᚿᚵᚢᛦ *Mannbringur*, Hominum circus. *Egla: Kongur let ſlä mannbrijng um ſtoſuna:* Rex aulam cinxit corona hominum.

ᛘᛆᚿᛚᛆᚽᚱᛆ *Mannlera* m. g. Homo nihili. *Hallfr: Mier þiker til einkis vera ad eiga vid mannleru þa:* Mihi videtur nullius pretii eſſe, agere cum iſto homuncione.

ᛘᛆᚿᛘᚢᚵᚢᚱ *Mannmugur*, Multitudo plebis. *Þorer H: i Ol. S: Hafa þrændur hier mannmug meſtann, kann eg ſtorlæte þeirra at þeir munu ej vilia mier hlijda eda ødrum Häleiſkum manne:* Trunheimenſes hic multitudine ſuperant reliqvos, eorumqve novi animum elatum, qvi non permittent me aut alium Halogienſem ipſis imperare.

ᛘᛆᚿᚱᛆᚢᚿᛘᚱ *Mann-Rauner* f. g. pl. n. Virilia experimenta aut fortia facta. *Ecke ottumſt eg þad þott þu komiſt i ſveit med hird-monnum Kongs at ej þicker þu hlutgiengur eda jafn hinum fremſtu i öllum Mann-Raunum:* Non dubito, etiamſi in aulicorum Regis conſortium fueris adoptatus, qvin te virum reliqvis parem ſis præſtiturus. Proverbium. *Leingi*

ſkal mannenn reyna: Diu probandus eſt vir antequam approbandus.

ᛘᛆᚿᚿᛋᚴᚱᛂᚠᛆ *Mannſkræfa* m.g. Homo nauci. *Hallfr. Ej ſkipter þa ad högudu til; Gödur Dreingur var meiddur enn vier lietum mann ſkræfu þeſſa lifa—:* Æqvum non eſt aut juſtitiæ congruè factum, qvod virum bonum ac frugi occiderimus: Sed homini nihili pepercerimus.

ᛘᛆᚿᚿᛋᚯᛘᛂ *Mannsöme* m.g. Virilis honor aut decus. *Egla: Ølver kom a mál vid Kong huort hann vilde ej bæta þorolf og veita Kvolldulfe og Skallagrijme ſiebætur og mannsöma þann nockurn ad þeir mættu vid una:* Ølverus Regem alloqvutus eſt, qværens an vellet lytrum pro Thorolfo ſolvere, & Quilldulfo & Schallagrimo pecuniariam ſatisfactionem & honorem virilem præſtare, qvibus contenti eſſe poſſent.

ᛘᛆᚿ *Man*, Idem ac *Mær*, Virgo. Hinc:

ᛘᛆᚿᛋᚯᚿᚵᚢᚱ *Manſöngur* f. g. pl. n. Amatoria cantilena. *Vatzdæla: Ingulfur tok ad yrkia Mansöngs dräpu um Valgerde Ottars dottur:* Ingulfus incepit componere cantilenam amatoriam Walgerdæ Ottari filiæ.

ᛘᛆᚿᚿᛋᛔᛁᛂᛚᛚ *Mannſpiell* f. g. pl. n. Hominum jactura. *Egla: Komu þeir þar i opna Skiolldu og giordu mikil Mannſpiell:* Ex improviſo advenerunt, magnamqve hominum ſtragem ediderunt.

ᛘᛆᚿᚿᚡᛁᚱᚦᛁᚿᚵᛆᚱ *Mannvirdingar* f. g. pl. n. Dignitates. *Egl: Var þa bæde gott til fiär og mannvirdingar:* Dignitates & pecunia tunc abundabant.

ᛘᛆᚱᚵᛒᚱᛂᛁᛐᛁᚿᚿ *Margbreitinn*, Varius & mutabilis. *I Ol. S. tr. ſou: Hallfredur þotte helldur margbreitinn þegar hann var þroskadur:* Halfredus cum adoleviſſet, viſus eſt omnibus varius & mutabilis.

ᛘᛆᚱᚵᚿᛂᚿᚿᛁ *Margnenninn*, Ad multa efficienda promptus. *Gretl: Enn fyrer mier um mijnar margnennin Dag þenna fremdum firdtur og ſæmdum fyſgande*

rann

rann Giſſle: Giſlaus ad omnia promptus, honore & æſtimatione privatus, hodie anhelus ſpiritu aufugit per paludem.

ᛘᛆᚱᚴᛆᛘᛁᚿᚿ *Markamenn*, Latrones. *Gretl: Þad var þa vijda i Noreg ad Markamenn og Illvirkiar hlupu ofan af morkinne og ſkorudu a menn til fiär eda kvenna og toku med ofrijke þar ej var fiolmenne fyrer:* In multis locis Norvegiæ in more poſitum erat, ut prædones & malefici è ſuis latebris irruperint & colonos provocaverint in monomachiam, ut ſi victores evaderent, adverſarii uxore & bonis potirentur: iis præſertim in locis ubi pauci ſimul habitabant.

ᛘᛆᚱᚴᛚᚮᚿᚦ *Marklónd* n.g. pl.n. Planities. *Egl: I Finnmark eru vötn furduleg og þarmed votnunum marklönd ſtor:* In Finnmarkia ſunt ſtagna immenſa ac prope ea planities vaſta.

ᛘᛆᚱᚴᚢᚿᚦ *Markund* n.g. Dolus. *Þorgerds i Bua Sog: Su fyrer ætlan þijn er ej vænleg ad ſkipta hoggum vid Bua, og vid markund Eſiu og hardfeinge hans:* Fruſtraberis ſpe tua ſi provocaveris Buonem ad duellum, & te commiſeris dolis & fortitudini Eſiæ.

ᛘᛆᛏᛚᛆᚿᚦ *Matland*, Terra ubi copia victus abundat. *I J.S: Landid var ſkarpt og illt matland:* Terra macera erat & minus fertilis.

ᛘᛁᚦᛆᛚᚴᛆᛋᛚᛁ *Medalkaſle* m.g. Manubrium gladii. *Egl: Hönk var a medalkaſlanum og drö hann hana a hond ſier:* Manubrium anſam poſsidebat cui manum immittebat gladium cum evaginaret.

ᛘᛁᚿᚢᛁᛏᛏ *Meinvætt* f.g. Spectra & animalia pernitioſa. *Meinvætter* in pl. *Gretl. Skapte ſeiger ad þar mune liggia a meinvetter ef menn eru ſo treger ad geyma þyns fiaar:* Scapta inqvit Spectra in cauſa eſſe qvo minus prompti ſint, qvi pecora velint cuſtodire.

ᛘᛁᛁᛋᛚ *Meiſl* n.g. pl. n. Læſiones. *Ol: S: Kalfur þolde illa meiſlin og bar ſig lijtt:* Kalfo lamentabatur & ægrè vulnera ferebat.

Meiſl propriè dicitur, cum manus aut pes amputatus eſt, à verbo *Eg meide*, Lædo. *Ad meida* etiam de domo dicitur. *Sveinn i Ol: Tr. S. Sogu: Þui mun eg heita ef Kongur lætur ümeidt ſtanda hofid, ad blöta ej:* Hoc voveo, qvod ſi Rex fanum non deſtruxerit, me Diis nunqvam immolaturum.

ᛘᛂᛁᛐᛁᛚᛒᛂᚱᚵ *Meitilberg* n.g. Saxum præruptum. *Gretl: Þar var meitilberg mikil ſo huorge matte upkomaſt og var nær 50 fadma ofan ad vatninu:* Mons erat altus & præruptus, qvinqvaginta orgiarum altus, adeo ut nullus ad ipſum eſſet aditus.

ᛘᛂᚿ *Men* n.g. Torqves, monile aureum.

ᛘᛂᚿᛁᛆᚵᚱᛁᛒᛦ *Meniagripur*, m.g. Res aliqva prætioſa, qvam ab atavis filius poſt patrem continuè poſſedederat. *Gretl: Sax þad var menia gripur og hafde alldre vrættis geingid:* Gladius iſte in magno erat pretio, & iſtius, familiæ proprius.

ᛘᛂᛏᚿᛆᚦᛆᛦ *Metnadar giarn* Adject: Honores ambiens. *Egl: Þicke mier undarlegt ſo ſem þu ert madur metnadar giarn er þu villder ej med þöckum taka vegſemd þa er Kongur baud þier:* Mirum mihi videtur, qvod tu, qvi alioqvin homo es ambitioſus, reſpuas dignitates à Rege tibi oblatas.

ᛘᛂᛏᚿᛆᚦᛦ *Metnadur*, m.g. Dignitas. *Gretl: Þorfinnur var kapsmadur mikill og agiarn bæde til fiár og metnadar:* Thorfinnus ſuperbus erat & avarus, appetens honorum & pecuniæ.

ᛘᛂᛐᚮᚱᚦ *Metord* n.g. Dignitas. *Gretla: Hann var med Jarle og hafde mikil metord af honum:* Apud Comitem in magno honore & æſtimio erat.

ᛘᛂᛦ *Meij* f.g. Virgo. *Vatsdæla: Allar villdu meyar med Ingolfe ganga, þær er vaxnar voru: Vesöl quadz hun var til litil. So vil eg eg quad Kierling med Ingolfe ganga, medan mier tvær um tolla tennur i efra göme:* Ingolfus formoſiſsimus erat omnium, ſuo ſeculo, totius Iſlandiæ, de qvo Cantilenam hanc cecinerunt:

Omnes

Omnes puellæ nubiles Ingolfi amplexus expetierunt, parvulæ infelices ſe reputabant. Anus ſe ipſum ſeqvuturam ajebat, qvousq; ipſi in ſuperiori mandibula duo reſtarent dentes.

ᛘᛁᛆᛚᛚᛆᚱ ᛁᛆᚱᚾ *Miallar jarn*, Ferrum qvo uſi fuerunt veteres tanta arte politum, ut in obſcuris locis lumen aliqvod præbuerit, ſic dictum à *Miöll*, candidiſsima nix. *1 Orms S: Gieck Ormur Þa i hellerinn og lagdi mialla jarn i dyrnar:* Ormerus antrum intravit, ac in atrio politum ferrum & ſplendens poſuit.

ᛘᛁᚦᛚᚢᚾᚦᛆᚱ ᛘᛆᛚ *Midlundarmal*, n. g. Limitata cauſa. *Sveinn i J. Gretl: Skulu Þier vita eg kalle Þetta óngva ſæt Þo eg ſetie nockur midlundarmal um vijga ferli Þeße:* Sciatis hanc non eſſe reconciliationem, qvamvis media proponam qvibus homicidia hæc reconciliari poſsint.

ᛘᛁᚴᛁᛚᛋᚢᛁᚱᚦᛁᚱ ᛘᛂᚾᚾ *Mikilsvirdir menn*, Magnæ æſtimationis viri. *Gretl: Margir mikilsvirdir menn budu honum til ſin:* Multi magnæ æſtimationis viri ipſum invitarunt.

ᛘᛁᚴᛁᛚᛋᚢᛁᚠᚢᚱ ᛁ ᛋᚴᛆᛒᛁ *Mikilsvijfur i Skape*, Magnanimus & manu promptus. *Þor: gode i Gretlu: Satt er Þat ad Gretter er mikid afbragd annara manna a voru Lande og ſeint mun hann med Vopnum verda söttur ef hann er heill enn mikilſuifur er hann i ſkape og grunur er mier huorſu heilla driugur hann er eda giæfu madur:* Certum eſt, Gretterum omnes hujus terræ ſuperare, nec facile armis qvis eum proſtraverit, modo ſanus ſit: Interim magnanimus eſt, ſed qvam fortunatus neſcio.

ᛘᛁᚱᚴᚠᛅᛚᛁᚾ *Mirkfælinn* Adj: Tenebras timens. *Gretter ſagdiſt valla einn meiga verá fyrer mirkfælne ſaker:* Gretterus dixit ſe ſolum in tenebris verſari non poſſe, ob timorem.

ᛘᛁᚱᚴᚢᛆᚠᛚᚢᚴ *Mirkuaflug* n. g. pl. n. Fulgura. *Ol: S: Kongur ſiglde nordur fyre Jadar, var vedur vat og*

 myrqua

myrkva flaug nocqvor: Rex verſus Jadar navigavit ingenti obortâ pluviâ cum fulgure & tempeſtate.

ᛘᛁᛋᛁᛅᚠᚿᛅ *Ad misjafna radu um tuo huorja*, Diſparare ſermonem de duobus aliqvibus. *I Jarla S: Kongur fann at þorkiell misjafnade miog radum um Jarlana; Var hann vinur mikill þorfins Jarls, enn lagde þungt til Einars Jarls:* Rex animadvertebat Thorkillum in ſermone ſuo de comitibus non eadem proferre: Amicus erat Thorkilli comitis, ſed de Enaro gravia proferebat.

ᛘᛁᛋᛘᛆᛚᛂ *Miſmale* n.g. Error lingvæ, qvum aliud excidit, qvam qvod loqvi inſtituimus. *I J. Sogu: Rogvaldur Bruſa Son og þeir ſätu vid Bakellda og radde ſa um er elldinn kynde, ad ellde vidit taka ad fäckaſt, þa mallte Jarl miſmale, og tok ſo til ords, þa erum vier fullgamler er beſſer eru brunner, enn hann villde þad mallt hafa ad þeir være þa fullbakader; og þegar hann faun mallte hann ecke hef eg miſmale mallt fyr ſo ad ek muna, kiemur mier þad i hug er Olafur Kongur föſtre minn mallte a ſkikla ſtodum og eg fann miſmale hans at ek ſkyllda ſo vidbuaſt ad eg munda þa ſkamt eiga ulifat ef ſo bære til eg mallti miſmale, kann vera þorfinnur Jarl ſie a lijfe:* Notetur hic qvam inſolens fuerit veteribus illis Heroibus lapſus lingvæ. Rogvaldus Bruſæ filius cum aliis foco aſsidebat, & ex improviſo lapſus eſt lingvâ. Sic enim inqviebat (cum is qvi ignem nutriebat defectum lignorum indicaret) ubi titiones hi combuſti fuerint, & nos vitæ curſum abſolvimus. Volebat verò dicere: eos ſat calefactos, ubi ignis iſte deficeret. Cum verò animadvertiſſet ſe lingvâ lapſum eſſe, dixit: Nunqvam memini me antea lapſum fuiſſę lingvâ, ſed eorum jam recordor, qvæ dixit nutritius meus Rex Olaus Stikleſtadii, cum animadverterem ipſum lingva lapſum eſſe: Hoc tibi perſvaſum habebis, qvod ſi contigerit te lingvâ labi,

non

non diu poſt morieris. Forſan Thorfinnus Comes cognatus meus adhuc vivit.

ᛘᛁᚢᚴᛚᛅᛏᛆ *ad Miuklata ſig*, Verb. Humiliare ſe. *Egl. Arnbiörn hafdi þa ej ſkaplynde til ad miuklæta ſig vid Kong um þetta mal:* Arnbiornus non potuit hoc à ſe impetrare, ut in hoc caſu coram Rege ſe humiliaret.

ᛘᚮᛚᛚᚦ *Molld*, Humus. Hinc *Milldur*, humatus. Aliàs *Milldur* Munificum ſignificat.

ᛘᚮᚦᚦᚱᛁᚴᛁᛆ *Moddrekia*, f.g. Saccus ex pelle feræ ita excoriatæ præparatus, ut integram animalis formam referat. *En Balg: Egla. Eigill tok upp moddrekiu eina og bar hana under hende ſier:* Egillus animalis exuvias de terra levavit, & ſub axillis repoſuit. Ibid. *Hann vilde hafa moddrekiuna af oſkiptu enn hun var reindar full af ſilfre:* Exuvias iſtas ſibi ſoli voluit reſervatas, repletæ enim erant argento.

ᛘᚢᚴᛦ *Mugur* m.g. Idem qvod *Mannmugur*, Multitudo hominum. *Kalfur i Ol. S: Oß er vijs oſigurinn nema verſeum ſkialegir ſialfer Radsmennerner, enn mugurinn geyſiſt framm med einu ſamþycke:* Vix potiemur victoria, niſi nos, qvi primarii ſumus prudentiâ utamur, vulgus vero unanimi conſenſu in hoſtem irruat.

ᛘᚢᚿᚦ *Mund*, Manus. Inde *Mundlög*, Malluvium, pelvis. *Mundride*, Anſa intus in clypeo, & *Mundhang*, Trutina ſeu Æqvilibrium.

ᛘᚢᚿᚿᚴᛆᛏ *Munngat* n.g. Domi coctâ cereviſia. *Ol: S: Dualdiſt Ol.K: þar med um þrid lide ſijnu; Sigurdur* Kong*ur veitte þeim annann huorn Dag ad Bordhallde fiska og miolk enn annan huorn Dag ſlatur og munngat;* Rex Olaus ibidem aliqvantiſper cum ſuis militibus commoratus eſt, Rex vero Sigurdus alternis diebus ipſis piſces & lac, alternis carnes & cereviſiam exhibebat.

ᛘᚢᚿᚯᚦ *Munód* n.g. Luxuries & libido. In vetuſtiſſimo

mo libello qvi eſt de colloqvio virtutum & vitiorum. *Ef þu lifer at omilldum munódum þa muntu liggia under eilyfum bruna:* Si vivis ſecundum immitem luxuriem ſubjacebis æterno ardori. Ibid. *Fyrer hui lifer þu ej ad munód þine:* Cur non vivis ſecundum tuam libidinem.

Munódlife, n.g. Luxurioſa vita. Ibidem: *Litil er ſtund munódliſis, enn fyre þad tyner margur Eilijfu lijfe:* Brevis eſt horæ libidinis, ſed propter eam multi perdunt vitam æternam.

ᛘᚢᛏᛆ *Muta* f.g. Munus, donum de qvo in Proverbio: *Mutan bleiter ſteininn*, Munere liqveſsit lapis. Ad eum refertur, qvi donis inhians, ſeveritatem primum præ ſe fert, accepto autem munuſculo paulatim miteſcit.

Huc antiqvum Rythmum adſcribere libet.

Fer her ej fotſpar. It exercitus non parcus pedis.
Fóckum vier bróckum met ſtóckum, Currimus, ſaltitamus cum fuſtibus.
Vnder grund og yfer Lónd, Subter terram, perq; Regiones.
A Eykium ſo feykium vier reykium. In Eqvis ſic eruimus fumos ſemitarum.
Vindur blindar vogsund. Ventus obſecat ſinus.
Vókum vier tókum vid rókum. Vigilamus recipimusqve madidos.
Hriller illa hrijdgóll. Male diſcutit [illos] turbinum ſævitia.
Hreppum vier ſleppum af greppum. Nautæ, homunculis privamur.
Gull er Grams muta. Aurum, regium eſt munus,
Geymdu þad Ruta. Obſerva hæc Scriba.
Suo kuadu Meyar under ſkalld breidar Skuta. Sic cantillârunt virgines ſub rupe montis Sciallbreidæ.

Hoc

Hoc genus Rhythmi *Trollaſlag* [Saxicolarum ſive Gigantum modum] vocârunt, eo qvod à Sagis prædicto loco primo editum & auditum ſit.

Alii Rhithmum hunc ſic legunt.

Under grund, yfer ſand. Sub regionem, ſuper ſabulũ.

Eikium vier feikium med reykium. Naves ventilamus cum fumis ſpumæ.

Fer her i fotſpŏr. Inſiſtit agmen veſtigiis.

Flockum vier brockum med ſtockum. Catervatim curſitamus per trabes.

Vindar blinda vogſund. Venti occæcant pelagi fretũ.

Vockum vier tockum vid Rockum. Procellis recipim⁹ undas in nos.

Hryllenn ſylla brydgauſt. Horrentes pagularum nimbos.

Hreppum af greppum vier ſleppum. Reportamus, ſed piſciculis deſtituimur.

Volunt carmen eſſe Nautæ cujusdam periclitantis in mari.

Eik f.g. Qvercum notat, metonymicè pro Navi ſumitur.

Eiker verò in N. m.g. Jumentum qvodlibet qvod trahit currum, à verbo *Eg ek*, Currum traho, Eqvus etiam qvandoq; *Eikur* dicitur.

Her Agmen, intelligit agmen focarum, qvæ naves inſeqvi ſolent, ubi naufragii ingruit periculum.

Vok, Hiatus in aqva aut glacie, propriè ruptura unde liqvor profluit, unde *Blodvaker*, Vulnus unde ſangvis fluit. Et *at voka blod*, Sangvinem elicere.

Roka, eſt unda ſurſum à ventis diſperſa, Unde *Rakur*, madidus & ſubhumidus.

Greppur Poëtam denotat, ſed hic piſciculos denotare videtur. Unde illud: *Ad ſækia greppin i kreppin:* qværere piſciculos ad ventriculum.

N.

ᛘᚦᚱ *Nader* f.g. pl. n. Quies. *Gretl: Vante ek hier meigid*

meigid ſofa i nädum fyrer Berſerkiunum: Puto vos qvietè dormire poſſe ſine metu à Berſerkis.

ᚾᛆᚠᚱᛂᚿᛑᛂ *Näfrende* m.g. Prope ſangvine junctus. *Hann er minn näfrende:* Eſt mihi ſangvine junctus.

ᚾᛆᚠᚿᚵᛁᛒᛐᚢᚱ *Nafngiptur* f.g. pl.n. Dignitatis nomina alicui à Rege communicata: *Þor: i Eglu: Muntu räda Kongur nafngiptum vid mig og veitſlum Þijnum:* In tua poteſtate eſt, ô Rex mihi pro lubitu titulos & dignitates conferre.

ᚾᛆᚱ *När* m.g. Cadavera hominum. *Ol. Har. S: Rafn ſleit af när beitu.* Corvus diſcerpſit à cadavere bolum. Idem: *Rafn etur af näe beitu:* Corvus edit de cadavere concepto vel facto. *Arnor Jarla Sk: Gerla ſa eg ad grijnde, grär Ulfur ad nä ſaarum:* Vidi lupum ridere, vulnerata ubi vidit corpora.

ᚾᛆᛐᛐᛆᚱ ᚦᛂᛚ *Nättar Þel* n.g. Noctu. *Gretl: Hann kom til Gilsbacka a nättar Þele:* Venit noctu ad Gilsbakka.

ᚾᛆᚢᚦᚢᚱ *Naudur* m.g. Gravis aliqva neceſsitas. *Þorf. i Gretl: Aldrej fæ eg launad Þier Þinn velgiörning ef Þig ſtendur einginn naudur:* Nunqvam poſſum beneficia tua remunerari, niſi in periculis conſtitutus fueris.

ᚾᛆᚢᚦᚢᚿᚵᛆᚱ-ᛌᛆᛐ *Naudungar-ſæt*, Coacta reconciliatio. *Egla: Þorolfur ſuarar ſkiött ad hann vil ongva naudungar-ſætt taka af Konge:* Thorolfus reſpondit citò, qvod nullam coactam reconciliationem à Rege accipere velit.

ᚾᛂᛁᛌᛆ *Neiſa* f.g. Ignominia. *Ol: S: Hefur madur ſa Þier neiſu giörva og Þijnu lide:* Vir hic ignominiâ, & te & exercitum affecit.

ᛆᛑ ᚾᛂᛘᛆ ᛌᛐᛆᚦᛆᚱ *ad Nema ſtadar*, Siſtere gradum. *Gretl. Husfreya nam ſtadar a golbinu og ſpurde huorjum hann fagnade ſo alvärlega:* Uxor in pavimento gradum ſtitit, & qvæſivit ob cujus adventum tantopere lætaretur.

ᚾᛁᚦ

ᚾᛁᚦ *Nid* n. g. Spurca Poëſis qvalis apud Latinos Martialis, Catulli & conſimilium. *Rhyt.: Minſt er frid ſu mærdar Smid, margann tid ad yrkia nid:* Minime pulchra eſt iſta Poëſis, multoties edere obſcæna, i. e. obſcæna carmina.

ᚾᛁᚦᛆ ᚿᚮᚴᚢᚱᚿ *ad Nijda nockurn*, Obſcænis vel infamibus cantilenis aliqvem lædere. *Gr.: Monnum þotti illa er hann nidde Haſtida bonda:* Malè omnes habebat, qvod obſcæna carmina de Haſtido cantaret.

ᚾᛁᚦᛋᚴᛆᛆᚱ *Nijdſkaar* Adject. Promptus ad tales cantilenas & aliam infamem Poëſin. *Hallfr.: S: Hallfredur var ſkalld þegar aunga alldre og all nidſkaar:* Hallfredus ſtatim ab ineunte ætate Poëta erat, & proclivis ad ſpurca cantanda.

ᚾᛁᛁᚦ *Nijd* item Dira imprecatio. *Egla: Eigill Skallagrimſon riſte nijd Eiryke Konge:* Egillus Skallagrimus in Ericum Regem diras imprecationes incidebat. Modus & formula ibidem ſeqvitur: *Hann tok i hönd ſier heſleſtong og gieck framm a Bergnos eina þa er viſſe til Lands up, þa tok hann hroſshofud, og veitte þar formäla og mællte ſuo; Hier ſet eg up nidſtong og ſnij eg þu nijde a hond Eiryke Konge og Gunnhillde: Snij eg þeſſu nijde a Landvætter, þær er þetta Land byggia ſo ad allar fare þær a villa vega, ad einge hitte ſit Inne fyr enn þær reka ur Lande Eiryk Kong og Gunnhillde: Epter þad ſkaut hann nidur ſtonginne i Biargrifu eina og let þar ſtanda: Hann ſnere hofde ä land up enn reyſt Runar a ſtonginne og ſagdi þar þennann formäla:* Manu baculum corylinum apprehẽdit, & in promontorium qvoddam qvod terram ſpectabat aſcendit, deinde cranium eqvinum arripuit, inqviens: Heic pono baculum imprecatorium & imprecationes meas adverſus Regem Ericum & Gunhildam dirigo. Hanc imprecationem in lares hujus terræ dirigo, ita ut omnes incertis ſedibus vagentur, nec qvisqvam eorum ſuas domos inveniat anteqvam

Regem Ericum & Gunhildam ejecerint. Hinc baculum imprecatorium in ruinam montis adegit ibiq; reliqvit. Sed caput eqvinum verſus terram dirigebat, ipſi vero baculo Runas incidebat, hac præmiſſâ præfatione. Paulò poſt Ericus omnibus factus eſt inviſus & aufugit.

ᚾᛁᚦᛁᚾᚴᚢᛦ *Nidingur*, Contemtus, infamis. *Egl: Vertu huors mans nidingur ef þu þorer ej at berjaſt:* Omnibus eris contemtus & infamis niſi in arenam pugnaturus mecum deſcenderis.

Nidingur eſt etiam inhumani alicujus ſceleris patrator in Hiſtoria Ol: Tryggonis; Stefnerus Iſlandus ejusdem Regis aulicus objicit Sigvaldo Comiti proditionem mordaci hoc Rhithmo: *Munkat eg nefna nær mun* ek *ſtæfna midurbiugt er nef ſem a Nidinge þeim, ſa er Svein Kong ſveik ur Lande og Tryggvaſon á tálar drö:* Hominem poſſum nominare & ſatis accuratè deſcribere, naſo adunco, qvemadmodum fuit ille qvi Svenonem Regem regno fallaciis excepit & Olaum Tryggeſonium decepit.

ᚾᛁᚦᛁᚾᚴᛋᚴᛆᛒᚢᛦ *Nidingskapur* m. g. Nefandum ſcelus. *Ol: S: Har: Son: Ydur var heitid fride og Riettar bötum af Knytlingum enn nu hafe þier anaud og þrælkan og þar med ſtorglæpe og nidingskap.* Canuti ſeqvaces vobis pacem & juſtitiam promiſerant, ſed jam labores & gravamina ac nefanda ſcelera obtinuiſtis, qvod ſanctum Olaum Regem occidiſtis.

ᚾᛁᚦᛁᚾᚴᛋᚢᛂᚱᚴ *Nidingsverk* pl. n. Deteſtanda ſcelera, enumerantur in codice.

ᚾᛁᚦᚴᛁᚭᛚᛚᚦ *Nidgiolld*, n. g. pl. n. Mulcta talium ſcelerum. *Egla: Eigil ſagde: Nu munum vier færa* Konge *Skatt þann er vier hofum vidtekid; enn þad ſkalltu vita Jarl, ad þetta ſie er miklu minna enn Kongur þikiſt hier eiga, og er þad þo ej talid þad er hann mun kalla at þier eigid ad giallda epter Sendemenn Kongs nydgiolld er menn ſeigia þier hafid drepa latid:* Ecce

Regi

Regi jam offerimus pecuniam qvam accepimus, ſed hoc ſcias mi Comes, qvod hæc pecunia minor multò ſit, qvam iſte reditus qvem Rex ſperat, neq; hic computatur, mulcta illa ſceleſta qvam vos Regi debetis, ob nuncios Regios, qvos omnes dicunt vos occidiſſe.

ᚾᛁᛚᛂᚾᚦᛆ *Nilenda* f.g. Novum inſolens. *Gretl: Þad Þótte mönnum nÿlenda:* Videbatur novum & inſolens eſſe.

ᚾᛁᚬᛋᚿ *Nioſn* f.g. Proditio. *Ol. S: Gieck einge nioſn fyre honum fyr enn hann kom i Þiörs ä:* Nulla ante ipſum præceſsit fama aut rumor anteqvam perveniret ad Thiorſa.

ᚾᛁᚬᛋᚿᛆ *ad Nioſna* verb. Inqvirere, olfacere. *Fielagar hans hofdu nioſnad um ferder hans:* Socii ejus de itinere ejus aliqvid olfecerant.

ᚾᚢᛁᚱᚴᛂ *Nivirke* n.g. Recens factum. *Ol. S: Sijdan gröfu þeir lijkid nidur a ſandmel þeim er þar var, og buggu þar um ſo ad ej ſkyllde þar nivirke a ſiä:* Funus in arenis tumularunt & locum ita complanarunt, ut nullus animadvertere poſſet qvempiam ibidem nuper tumulatum.

O.

ᚯᛆᛋᛚᛆᛐᛋᛆᛘᚢᚱ *Oaſlatſamur* Adject. Qui non facile ab inceptis deſiſtit. *Gr: var oſvijfur og oaſlatſamur:* Gr: non regebatur ſanis conſiliis, & ab incepto dimoveri non potuit.

ᚯᛆᛚᛚᛑᛆᚱ ᚠᛚᚮᚴᚴᚢᚱ *Oalldar-flockur*, Latronum agmen. *Sigurdur B. i Ol. S: Knutur Kongur bad ydur ſtanda i mote og rekaſt af höndum oalldar-flocka ſlijka:* Rex Canutus juſsit ut reſiſteretis & agmen ejusmodi latronum expelleretis.

ᚯᛆᚱᛂᛘᛂᛚᛂᚵᚢᚱ *Oäremelegur* Adject. Haud expugnabilis. *Niäla: Var þeirra flockur oaremilegur:* Agmen eorum erat inexpugnabile.

ᚭᛒᛁᛚᛚ *Obyll* Adject. Inhumanus, intractabilis.

ᚭᛒᛁᛚᚵᛁᛆᚱᚿ *Obilgiarn* Adject. Indubiè audax. *Gretter: Illt er ad eggia obilgiarnann:* Non benè incitatur ille qvi audax eſt.

ᚭᚦᛆᚦᛆ ᛘᛁᚿ *Odäda menn*, Qui mortem facinore aliqvo promeruerunt.

ᚭᚦᛆᛚᛚ *Odæll* Adject. Immoriger. *Gretl: Amann ſon ättu þau er Gretter heet, hann var kalladur odæll miog i upvexte ſinum, faataladur og oþijdur bæde i ordum og tiltektum:* Alium habuerunt filium, Gretterum nomine, qvi in adoleſcentia petulans erat, paucorum verborum, dictis ac factis intractabilis.

ᚭᚦᚦᚢᛁᛐᛁ *Oddvite* m. g. Primus in acie. Interim tamen qvemlibet hominem perfectum ſignificat. *Kalfur i Ol. S: Suo megu ver til ætla, þo at Ol: hafe ej lid mikid hia her þeim er ver hofu þa er þar oruggur oddvitinn og mun allt lid hans vera honum trygt til fylgdar.* Interim perpendendum, qvod licet Olaus haud magnum habeat exercitum reſpectu noſtri, Ducem tamen habet animoſum, & totus exercitus ipſi fidus eſt & ad imperata promptus.

ᚭᚦᛆᚴᚴᛁ *Othocke* m. g. Deſpectus. *I J: S: Kongur lagde a Magnus Jarl oþocka mikinn:* Rex ipſum Magnum Comitem contemnebat, nec ipſi favebat. Inde: *Oþockadur* Adj. Inviſus, ingratus. *Hann var miog oþockadur af lands folkinnu:* Incolis erat inviſus.

ᚭᚦᚱ *Odur* Adj: Inſanus. *I J. S: þad var einn odur madur vard laus ur bondum og hliöp at Rogv: Jalle og greip til hans ſuo fast, at Jarlinn ratade miog ſua til falls:* Quodam tempore inſanus vincula fregit, & in Rógvalldum Comitem irrupit, eumq; tantâ violentia corripuit ut vicinus eſſet caſui.

ᚭᚦᚱᛂᛁᚿᚵᚱ *Odreingur* m. g. Nullius virtutis, improbus vir. *Gretl: Illt er odreingium lid ad leggia:* Malum eſt improbis aut ingratis opem ferre.

ᚭᚦᚢᚱ *Odur* Adject. Ira percitus. *Gretl: Aſmundur hliöp*

Þa up

þa up ödur og villde liöſta hann med ſtafnum: Aſm. ira percitus ſurrexit, atq; illum baculo petiit.

ᚯᚦᚢᚱᚠᛏ *Oþurſt* f.g. Nocumentum, qvum unus alteri verbis obeſt. *Band. man. S: Heſur þu Odde Syne mijnum til oþurſtar lagt i þeßare grein* — Tu Otto offuiſti in hac cauſa filio meo.

ᚯᛆᛚᛚ *Oæll* Adject. Non alendus. *Gragaas. þad metſt fyrer meyre Saar ef madur ſker tungu ur manne, edur ſtijngur ut auga mans, brijtur tennur, ſker aff manne nef edur Eyra, ſuo gielldiug og klämhogg um þiö þuer, er madur oæll til Doms fyre oll hin meyre Saar.* Magna vulnera cenſentur, ſi qvis lingvam amputaverit, oculum exulum extruſerit, dentes excuſſerit, naſum aut aures amputaverit, ſic & caſtratio, & obſcæni per medios clunes ictus. Qui talia perpetraverit erit Oæll, id eſt, neq; hoſpitio excipietur ab aliqvo, neq; victus ipſi ſuppeditabitur, neq; in converſatione cujusqvam erit, donec ſententia lata fuerit.

ᚯᛂᚱᚢ ᛘᛆᚦᛆ *Oëyrumadur* Inqvietus. *Gretl: Aſm: qvad hann oëjru madur verda munde:* Aſmundus dixit ipſum futurum hominem inqvietum.

ᚯᚠᛆᚠᚿᛆᚦᛆᚱ ᚴᚱᛆᛒᛏᛆ *Ofagnadar kraptur* m. g. Mali ſpiritus efficacia. *Gretl: Enn þui var meire ofagnadar kraptur med Gläm enn med fleſtum aptur gongu monnum at hann mællte:* Eo majore ſpiritu Diabolico præditus erat Glamus, qvod loqvebatur, id enim inſolitum erat apud alios ejus generis.

ᚯᚠᛆᚠᚢᛚᛁᚠᛏ *Ofäguligt* Adv: Male tornatum. *Ol. Try: S: S: þar var þa allt fornt um giætte, hurda-jarn rydgud, og allt helldur ofäguligt:* Circa januam omnia erant deſolata, cardines rubigine obductæ & omnia valde incompta.

ᚯᚠ ᚠᛁᛆᚱ *Offiar* Subſt: Unius ferè hujus terminationis, abundantia opum. *Egl: Herjudu þeir og feingu offiar.*

fiär. Expilabant rapinis ac multas opes & divitias acqviſiverunt.

ᛆᚠᚠᛆᚱᛋ *Offors* n g. *Barde i Gretlu: Nu giengur ur höfe offors þitt:* Jam temeritas tua modum ſuperat. *Of* ſignificat propriè omne nimium.

ᛆᚠᛂᚱᛆ *Ofæra* f.g. Vitæ periculum. *I J. S: Jarl bad þa hafa ſig ej i ofæru:* Comes juſsit ne temerè ſe periculis exponerent.

ᛆᚠᛚᛆᛐᛂ *Oflæte* com.g. Affectator elegantiæ in veſtitu & moribus, dicitur tàm de viris qvàm de mulieribus. *Wyglund S: Gunnlaugur var oflate mikil.* Gundlaugus erat magnus affectator elegantiæ in veſtitu & moribus.

Hallfr. S: Dötter þeirra hiet Kolfinna, hun vaar væn kona og oflate mikill: Illorum filia Colfinna vocabatur, illa erat formoſa & valdè elegans.

ᛆᚠᚿᛆᛘ *Ofnam* n.g. Damnum, detrimentum, amiſsio. *Haralldur K. i Eglu: Hann mun verda ad ſkada nockrum þeim monnum er os mun þikia ofnam i ef hann naer:* Ut nobis videtur, qvibusdam erit detrimento ſi in eos inciderit, jacturam magnam faciemus.

ᛆᚠᛆᚱᛋᛁᚿᛆ *Oforſynia* f.g. Inconſideratum aut inconveniens factum. *Bua S: þad ma heita mikil oforſynia er þeſser tveir menn hafa hyngad komur ſynar:* Valde inconveniens videtur qvod hi duo huc veniant.

ᛆᚠᚱᛆᚦ *Ofrad* n.g. Præſumtio. *þorbiorg i Gret: Ofrad mun ydur verda þad isfirdingum at taka Gretter aff lijfe.* Magna præſumptio vobis Isfiordenſibus erit Gretterum vitâ privare.

ᛆᚠᚱᛁᚿᚿ *Ofrijnn* Adj. vel *Ufrijnn*, Torvus aſpectu. *Ol. Sog: Ulfur J: veitte allkappſamlega og var hinn kataſte Kongur var famalugur og helldur ofrynn.* Ulfo hoſpites magnificè tractabat & lætiſsimus erat omnium, ſed Rex ſermonis erat parcus, & vultu torvo.

Ofrynlegur Adject. Male videns. *Ol. S: Suein dreymde þor: helldur ofrynlegann og dapurlegann.*

Sveno

Sveno ſomniabat Thoronem torvo aſpectu & ſubtriſtem.

ᛆᚠᚠᛁ *Offe* m. g. Vis & Tyrannis. *Egla: Vil eg biodaſt til med minu lide a mote þinum offa og öjöfunde.* Ego tuæ tyrannidi & injuriæ meum exercitum opponam.

ᛆᚠᚢᚱᛁᚠᛚᛁ *Ofur-efle* n. g. Potentior adverſarius. *Gretl: Vard þorfinnur frægur af þui fylge er hann veitte gretter vid ſlijkt ofur-efli ſem eiga var:* Thorfinnus celebris evaſit ob auxilium præſtitum, contra potentem adverſarium.

Ofurlide borinn : Superatus.

ᛆᚠᚢᛋ *Öfus* Adj. Illubens. *þorgils i Gretlu. Ofus em ek ad vekia vandræde:* Non libenter Tragœdias excito.

ᛆᚠᚢᚿᛐᛆᚱ ᛒᚱᛆᚠᚦ *Ofundar bragd* n. g. Invidioſum facinus. *Grett. qvad fä hafa til ordid ad veita ſier ofundar bragd:* Gretterus dixit paucos fuiſſe qvi invidioſa facinora contra ſe aggredi voluerint.

ᛆᚠᛁᛒᛐᛆ *Ögipta* f. g. Idem qvod *Ögiæfa*, *Olucka*, Infelicitas. *I Jarla S: Aumur var eg ögiptu minnar eg tok vid þier i dag til rödrar:* Infortunatus eram & infelix, qvod hodiè te remigandi ſocium elegerim.

ᛆᚠᛚᚢᛉᛁᛘᛘ *Oglyminn* m. g. Inſvetus luctandi. *Gretter var i upvexte ögliminn.* Gretterus in adoleſcentiâ cum nemine luctari voluit.

ᛆᚠᚱᛁᛘᛘᛁ *Ögrymme fiaar*, Immenſa pecunia. q: fundum non habens, abyſſus pecuniæ. *Egl: Toku þeir þar ogrymme fiaar:* Immenſam ibi pecuniæ ſummam acceperunt.

ᛆᚼᛆᛒᛒ *Öhapp* n. g. Infortunium. Inde *Ohappa verk*, Infortunatum opus. *Gr. þeir ſpurdu Gretter huort hann hefde ollad þui mikla öhappe:* Quærebant an Gretterus cauſa fuiſſet tanti infortunii.

ᛆᚼᛁᚠᛆ *Ohæfa* f. g. Nefas. *Gretl: Sveinn J: Ecke vil eg riet innleida ſo rangann i Landid, at eg take fiebætur*

tur fyrer ſlijka ohæfu: Tantæ injuſtitiæ ego non e-
ro autor, ut tantum ſcelus ſolâ pecuniâ expiaretur.

ᚯᚼᛂᛁᛚᛚ *Öheill* f. g. Idem qvod *Öhapp*. *Gretl: Þat ætla menn at Þad häfe verid ohreinn ande ſendur till oheilla Gretter:* Exiſtimabant homines malignum ſpiritum immiſſum fuiſſe Grettero, in ſui perniciem.

ᚯᚼᛂᛒᛒᛁᛚᛁᚵᛆ *Öheppiliga* Adv. Infeliciter. *Gretl: Sä Þa aller ad oheppiliga vär umrädid:* Omnes animadverterunt infeliciter hoc cæptum eſſe.

ᚮᛒᛚᚢᛏᚦᛂᛁᛚᛁᚿ *Oblutthei linn* Adj: Qui ſe alienis non immiſcet. *Bandaman. S. Ofeigur ek hefe verid oblutÞeilinn um mäl Odds ſonar mijns her til:* Hactenus cauſæ filii mei Ottonis me non immiſcui.

ᚮᚼᚱᛅᛋᛂ *Ohræſe* n g. propriè Ramenta & qvisqviliæ: Uſurpatur pro homine vili & deſpecto. *Bua S: Örn Auſtmadur Þicke mier Þad Þolande ef illt ſkalt vera, at Bue hafe ſlijka medferd, enn hitt ohræſid er Þar ſitur a ſtölnum og blijder a tal manna Þa er eg olldungis a enda klädur at Þola Þat leingur:* Tolerari hoc poſſe videtur, qvamvis ægrè, qvod Buo ita procedat. Sed qvod alter iſte, ſterqvilinium hominis in cathedra ſedet, & ſermones hominum audit, ferre non poſſum ulterius.

ᚮᛁᛆᚠᚿᛏ *Ojafnt* Adv: Impar, inæqvale. *Hier er vid ojafnt ad eiga:* Cum impari numero agendum.

ᚮᛁᛆᚠᚿᛆᚦᚢᚱ *Ojafnadur* m.g. Iniqvitas. *Gr: Gialldе Þeir ſialfer ojafnadar ſyns ef Þeir hafa hann ecke at taume:* Luant ſuam iniqvitatem, ſi eandem non repreſſerint.

ᚮᚴᚱᚤᛏᛏᛁᚱ *Okryttir*, Scelera in codice legum. *Og ecki kendur ad okryttum*, Nullo ſcelere notatus.

ᚮᚴᛂᛁᛒᛁᛋ *Okeipis* Adverb: Sine emptione gratis. *Ol: S: Mättu Þa menn nema ſier lönd okeipis.* Cuiq; liberum erat ſibi domicilia gratis qværere.

ᚮᚴᚠᛁᚦᛁᚿ *Okvidinn* Adject. Intrepidus minarum aut impendentis mali. *R: Utraudur ögn hötar, oqvydinn*

onun

mun eg þo bijda. Haud invitus metum minatur, ſecurus tamen exſpectabo.

ᛅᛚᛁᚦ *Olid* n.g. Impedimentum. *Gretl: Af þeſſu fieck Gretter ſo mikid olid, ad kaupmenn ſogdu huar ſem þeir komu ad þa menn hefde hann inne brenda.* Inde Gretter⁹ tantum impedimentum accepit, qvod mercatores, qvocunq; pervenerant dicerent ipſum, viros iſtos combuſiſſe.

ᛅᛚᛁᚠᛁᛋ ᛘᛅᚦᛦ *Olijfis madur*, Qui morte dignus eſt.

ᛅᛚᛘᛦ *Ölmur* Adj: Furibundus. *Gretter qvad ecke þyrfte ad hallda ſier ſem ölmum hunde.* Gretterus dixit neceſſum non eſſe ut ipſum tenerent inſtar furibundi canis.

ᛅᛚᛏᛂᛁᛏᛁ *Olteite* f.g. Hilaritas convivalis. *Bandam. S: Egill mallte þad var mier ſagt þier hefdud þad fyrer olteite ad þier tokud ydur jafnadar menn, og tokſtu mig til jafnadar manns þier.* Egillus dixit, mihi relatum eſt, qvod in compotationibus, joci cauſa, viros nobiſcum comparaveritis. Tu vero me tibi parem feciſti.

Nota. Freqvens erat inter compotationes veterum, *at fara i mann jofnud*, comparationem inſtituere virorum illuſtrium, divitum, fortium.

ᛅᛒ *Öp* n.g. propriè Ploratus, ejulatus, aliàs Cachinnos & clamores ſignificat. *Gretl: þa var öp mikid giort ad þeſſu:* Magnis cachinnis res excipiebatur. Hinc: *Heröp*, Clamor militaris.

ᛅᚱᛅᚱ *Örar* f.g.pl.n. Ineptiæ. *Gudbr: i Ol. S: Truer þu nu þegar a örar þær er ſo madur ſer med.* Credis jam iſtis ineptiis qvas vir iſte profert.

ᛅᚱᚦᚠᛅᚱ *Ordfær* Adj: Eloqvens. *Egl: Olver var ordfær madur.* Olverus erat lingvâ promptus. Proverb. Grett: *Orda ſinna er huor rädande*, Qvisqve ſuorum verborum rex.

Ordfærlega Adverb: Eloqventer. *I J. S. N. Flutte*

Konge mäl ſit ordfærlega, Cauſam ſuam coram Rege eloqventer egit.

ᚬᚱᚦᛆᚼᚿᛁᛒᛒᛁᚿᚵᛆᚱ *Ordahnippingar* f. g. pl. num. Verborum pugnæ ſeu contentiones.

ᚬᚱᚦᛆᚠᚢᛚᛚᛏᛁᚿᚵᛁ *Ordafulltinge* n. g. Verbale auxilium. *Ol. S: Sijgurdur Biſp veitte Knute* Konge *ordafullting allt þad er hann kunne:* Sigurdus Epiſcopus Canutum Regem qvantum potuit verbis juvit.

ᚬᚱᛋᚴᚢᚱᚦᚢᚱ *Orſkurdur* m. g. Concinna reſponſio. *Ol. S:* Ulfur *veitte orſkurdum fleſt þad Kongur ſpurde.* Ulfo concinnè Regi de interrogatis reſpondit.

ᚬᛋᛆᚴᚵᛁᚠᚢᚱ *Oſakgefur* Adject. Qui non accuratè imputat qvaslibet offenſas. *Ragna i Jarla S: Være þad mitt Räd vid ſlijkann vanda ſem ad ydur horfer at þer gierdiſt ydur vine ſem fleſtä, og værut oſakgefir.* Svadeo in hoc periculo, qvod vobis imminet, ut multos vobis concilietis amicos, nec omnia minutius excutiatis.

ᚬᛋᚬᛘᛁ *Oſöme* m. g. Dedecus in verbis vel factis. *Banda manna S: Stöndum up og heyrum a oſöman:* Surgamus & audiamus abſurditates.

ᚬᛋᚬᚿᚵᚢᛁᚿᚿ *Oſongvinn* Adj. Irreligioſus. *Gretl: Ecke villde Glamur til Kirkin koma, hann var oſongvinn, trulaus ſtirbinn og vidſketa illur, ollum var hann hvimleidur:* Glamus Eccleſiam viſitare noluit, non erat religioſus, ſed atheus & omnibus inviſus.

ᚬᛋᛒᛁᚴᛏ *Oſpekt* f. g. Turbæ, tumultus. *Þeir giordu oſpekt mikla*, Tumultus magnos excitarunt.

Oſpaklega Adverb. *Ol: S: þanninn er oſpaklega farid:* Hoc pacto turbulentè proceſſerunt.

ᚬᛋᛏᛦᚱᛁᛚᛆᛏᚢᚱ *Oſtyrelatur* Adject. Inobediens, rebellis. *N. var oſtyrelatur og illa ſkape farinu:* Erat inobediens, & animi maligni.

ᚬᛏᚱᛆᚢᚦᚢᚱ *Otraudur* Adject. Haud invitus. *Þor: Olle orva ſpiller otraudur Lodinn dauda:* Thormodus orvaſpiller, hand invitus cauſa erat mortis Lodini.

ᚯᛏᛏᛆ *Otta* f. g. Vigilia matutina. Inde dicitur *Ottuſtund* Diluculum, & *Ottu ſaungur*, Cantus matutinus. *Raudv.* Þ: *Þui næſt dagade ſtöd Biſkup Þa up til Ottuſaungus:* In diluculo ſurrexit Epiſcopus ad cantum matutinum.

ᚯᛏᛏᛁ *Ötte* m. g. Timor. *Gretl: Slö a Þær otta og miklum gräte:* Timor & ploratus magnus ipſas invaſit.

ᚯᛏᛅᛒᛁᛚᛁᚵᛆ *Otæpilegá* Adv: Haud parcè, largiter. *Hallfr. Sog. Þad mun beſt ad vida henn otæpilega til huſsins Þviad hier kunna opt menn ad koma og Þurfa ellde vid:* Oportet ligna domum largiter comportare, qvia ſæpè huc hoſpites veniunt, qvi foco indigeant.

ᚯᚢᛆᚿᛑᛆᛏ ᚠᛁᛁ *Ovandat fie*, Vilis qvælibet pecunia. *Banda man. S: Mun ej full mikid Þa vid giörum XIII aura ovandads fiaar, ſkall Þad gialldaſt i Skiallda ſkriflum og bauga brotum og i ollu Þui oriſligaſt fæſt til, og onguum er vid tækt oveſlum:* Nonne hoc plus ſatis eſt qvod non ſaltem vilioris monetæ oras expetamus, qvæ ſolvi poſſunt tritis & inutilibus clypeis, annulorum fragmentis & qvicqvid vilius eſt, ac peregrinis vendi non poteſt.

ᚯᚢᛆᛚᛚᛑᛁ *Ovallde* m. g. Innocens, non reus. *Niála. Ovænt er ad ſiua ſok á övallda:* Iniqvum eſt innocentem accuſare.

ᚯᚢᛁᚱᚴᛆᚿ *Overkan* f. g. Maleſactum. *Gretl: N: qvadſt ej vilia annat heyra enn hann være ſekur giör um allt landit fyre ſlijka overkan:* N. dicit ſe non acqvieſcere in hac ſententia niſi exul ex tota regione ob tantum facinus ejiceretur.

ᚯᚢᛁᛋᛆ *Oviſá* f. g. Malitioſum aliqvid. *Barde i Gretlu: Mier Þike vær ecke vel vidlätner ef hann giorer nockra oviſu af ſier:* Videtur mihi cauſa noſtra periclitari, ſi malitioſum qvid aggrediatur.

ᚯᚢᛁᛋᛏᚢᛚᛁᚵᛏ *Oviſtuligt* Adverb. Dicitur de malo hoſpitio ubi omnia ſunt luxata, fracta & ſitu obducta.

Gretl: Helldur var þar oviſtuligt: Commoda ibi non erat habitatio.

P.

ᛒᛅᛚᛚᛅᚱ *Pallar* m.g. pl. n. Scamna. *R. Þ: Var þa ſkipad ollu forumeyte Kongs up a pallana:* Tum Comites Regii ordinati fuerunt, ut in ſcamnis accumberent.

ᛒᛅᛚᛘᛅᚱᛁ *Palmare* m.g. Peregrinator. *I J. S: I þeirre ferd for Hacon Jarl ut til Jorſala, og laugadiſt i anne Jordan ſem ſidur var til palmara:* Haqvinus Comes hoc itinere Hieroſolimam ivit, ſeq; in Jordane lavit, ut mos erat peregrinantium.

ᛒᛅᚱᛁᛋ ᚴᛚᛁᚱᚴᛅ *Paris-Klerkur* m.g. Qui Pariſiis ſtuduerat. *I J. Sog: Vilhialmur Biſkup var Paris-Klerkur* [clericus] *og villde Jarl hann være tulkur þeirra.* Vilhelmus Epiſcopus operam literis Pariſiis dedit hinc Comes volebat eorum ut eſſet interpres.

ᛒᛅᛏᛁ *Pate* m.g. Fama. *Gretl: Þorer hafde pata nockurn a at Gretter var i Bardar dal:* Thoro ſubolfecerat Gretterum eſſe in Bardar-dal.

ᛒᛁᚦᛘᛅᚦᛅ *Pedmadur* m.g. Pumilio. *Hann var pedmadur mikill:* Erat pumilio. Item: *Pedmadur*, Pedes.

ᛒᛁᛚᛚ *Pell* n.g. Byſſus. *I J. S: Toku þeir pell og adra dyrgripe og baru ut a bordin og giordu þa hareiſte mikid þa þotte Jarls monnum ſem þeir eggiudum Normenn a hendur ſier:* Pretioſa linteamina aliaq; magni momenti expoſuerunt in navi, non ſine clamore & tumultu: hinc exercitus Comitis exiſtimabat eos Norvegos contra ſe excitare.

ᛒᛚᛅᚴᚴ *Plagg* n.g. ſing. n. *Plogg* in pl. n. Res precioſiores. *Gretl: Var ecke traut um hann take ej fra monnum ploggſijn:* Inexcuſabile erat qvod homines non privaverit, rebus pretioſioribus.

Ibidem. *Þad er erindi mitt ef þu villt afleggia eitt hvort*

huortt plagg af þijngum þijnum: Tentaturus venio, an velis deponere qvædam ex tuis poſſeſsionibus & rebus pretioſioribus. *þijng* idem, vide ſuo loco.

ᛒᚯᛋᚴᛦ *Pøſkur* f.g. pl.n. Bulgæ, Sacculi, ſacciperia qvæ viatores neceſſario ſecum vehunt. *Gretl: Hann sä madur reid nordan epter* kiólnum, *ſa var mikill a bake og hafde godann heſt, annann heſt hafde hann i tamur og a pôskur:* Vidit qvendam à ſeptentrionali plaga montis Kiólen auſtralem verſus tendere, qvi magnus erat & eqvum generoſum habebat cui inſidebat, alterum verò ſecum ducebat ſacculis & bulgis onuſtum.

ᛒᚱᛂᛏᛏᚯᛏᛏᛦ *Prettottur* Adject. Fallax. *Band. man. S: Sa ſagde ſannaſt um þig er veſt ſagde, og þig* kallar *prettöttann:* Ille veriſsima de te loqvutus eſt qvi peſſima dixit, & te fallacem appellavit.

ᛒᚱᛁᛋᚢᚿᚦ *Priſund* f.g. Carcer. *Ol: S: Var hann þegar ſettur i mirkva ſtofu, og einiginn madur ſa hann augum i þeirre Priſund ſa er honum bade miſkunar:* Carceri incluſus eſt, nec qvenqvam in hoc carcere oculis vidit, qvi pro ipſo intercedere voluerit.

ᛒᚱᚢᚦᛦ *Prudur* Adject. Integer. Hoc nomen multis ſua meruit integritas: ut *Asbiorn prude, Hugie hinn prude, þorgrimur prude.*

ᛒᚢᚴᛂ *Puke* m.g. Vermis. Antiqviſs: libellus de pugna vitiorum & virtutum. *Minſtu madur ad þu ert molld og aſka og þu ert puke og madkur:* Memento homo qvod pulvis ſis, cinis & vermis.

ᛒᚢᚱᛏᚱᛂᛆ *ad Purtrea*, verb. Polire lignum. *R. þ.: þar var ællt ſteint og purtreat.* Omnia erant picta & polita. Vox à *Purus* & *Tre* lignum compoſita videtur, qvaſi purificare lignum.

Q.

ᚴᚢᛅᛁᚦᛂ *Qvæde* f.g. Cantilena. *Ol. S: Kongur ſagde hann villde ej blijda qvæda hans og hann vilde ej lata yr-*

ta yrkia um ſig: Rex dixit ſe nolle audire cantilenas ipſius, nec velle ut qvisqvam de ſe cantilenas ederet.

ᛂᚴ ᚴᚢᛂᚦ *eg Qvæd*, Affirmo, dico, *qvad* in præterito. *Sverke i Magnus Sogu: Er ahluns vant qvadu refar dröu hörpu a ijſe:* Hic opus eſt phalangis dixit vulpes, per glaciem trahens lyram.

ᛅᛏ ᚴᚢᛂᚦᛅ *at qvæda*, Cantare. Hinc *Qvedlingur*, Cantilena. *Aſmundur i Gretlu: Neme brings lin qvedlinga mina:* Accipiat mulier meas cantilenas.

ᚴᚢᛂᚦᛁᛅ *Qvedia* f. g. Valedictio. Proverb: *Betra er koma gods gieſts enn qvedia:* Melior eſt adventus boni hoſpitis qvàm ejus valedictio. (& viceverſa.)

ᚴᚢᛂᚦᛁᛅ ᚦᛁᚿᚴᛋ *at Qvedia things*, verb: Convocare forum. *Ol. S: Biorn liet qvedia þijngs til, og lyſte þar epter huærſum:* Biórno convocavit legulens, & indicavit aliqvid furto ſublatum eſſe.

ᚴᚢᛂᚱ *Qver* dicitur per Syncopen pro *Qvedur*. *R. J: hafa qver hodda rijre, gnottvigligre manna hodda ryre:* Comes dicitur habuiſſe virorum fortium & magis militarium.

ᚴᚢᛁᚦᛅ *Qvida*, Singulare genus Rhythmi, qvod nos vulgariter vocamus *Liuflings lag*, qvod *Liuflingar* i. e. Fani hoc modo cantillare auditi ſint. *Gretl:* Halmundum monticolam lethali accepto vulnere in antro ſuo tali genere Rhythmi Epicedion ſuum modulantem, ſuaq; fortia facta enumerantem Grimer⁹ qvidam audivit; Ubi inter alias hæc Strofa legitur: *Hef eg þuſſa og þeirra kyn hart leikid med hamars grymu, enn mein vætte marga barda, og blendingum at bana ordid:* Gigantes eorumq; genus ſecuri meâ malemulctavi, & noxia ſpectra delevi, & Satyros neci dedi. Ibidem ſeqvitur: *Epter þad drö ſo af mætte Hallmundar ſem framm qvidunne, var þad miog jafnſkiott ad qvidunne var lokid og Hallmundur dö:* Creſcente cantilenâ vires Hallmundi decreſcebant, finitâ cantilenâ & ipſe obiit.

ᚴᚢᛁ-

ᚴᚢᛁᚦᚢᛦ *Qvidur* m.g. Promulgatum teſtimonium. Et *Qvidburdur*, idem. Inde dicitur *Ords qvidur*, *mals qvidur*, qvod propriè eſt Proverbium. *Qvidur* etiam dicitur alvus noſtrâ lingvâ.

ᚴᚢᛁᛏᛏᚢᛦ *Qvittur* m.g. Fama. *I J: S: Ek heyre þann qvitt buand manna*: Ruſtici hanc famam ſparſerunt.

ᚴᚢᛁᛏᛏᚢᛦ *Qvittur* Adject. Reconciliatus. Proverb: *þar ſkildiſt qvittur vid qvittann*: Reconciliati ſunt.

R.

ᚱᛆᛆᛋ *Raas* f.g. Curſus, fuga. *Gretl: Ecke var langt ádur Giſle kaſtade vapnum og hefur a räs*: Mox Giſlaus arma abjecit, & aufugit.

Räſer, pl.n. Curſitationes. *R: J: Läs banna þier räſir*: Compedes tibi curſum impediunt.

ᚱᛆᚦᚢᛘᛂᛁᛏᛂ *Rädumeyte* n.g. Senatus. *I Jarla S: Sagde þorfinnur Jarl ſem ſatt var, ad heima var meſt rädumeyte hans*: Quod res erat dixit Thorfinnus, domi maximam partem ſuorum ſenatorum eſſe.

ᚱᛂᚵᚦᚢᛦ *Rægdur* Adject: Delatus. *E: Grunar mig hann mune rægdur vid Kong*: Exiſtimo ipſum apud Regem delatum eſſe.

ᚱᛂᚵᛁᛆ *ad Rægia* verb: Deferre. *Egl: Var ſagt þeir mundu ej af ſpara ad rægia þorolf vid Kong*: Dictum erat ipſos non vereri ad Regem deferre. Hinc *Rögur* Delatio.

ᚱᛆᛆᚠ *Räf* n.g. Culmen domus, tàm intus qvàm extra. *R. þ: þar up af var hvelft räfid var þad allt ſtemt og purtread*. Suprema pars domus teſtudine clauſa erat, depicta intus, & polita.

Ibid: *Aull räf voru þar ſpan þaukt a huſum*: Scindulis tectæ erant domus.

ᚱᛆᚵᛦ *Ragur* Adject. Timidus. Item *Ragſkapur*, Timiditas.

ᚱᛆᛘᛘᛦ *Rammur* Adject: Inſigniter robuſtus. *Egla*: *þorgils var rammur at afle, og hinn meſte hreiſte madur*.

madur: Thorgillus inſigniter robuſtus erat, & vir magnus. *Bua S: Nu er vid ramma reip ad draga er bæde er ad ejga vid hund og tröll:* Jam funes trahendi ſunt cum fortibus, nam contra canem & Dæmonem pugnandum.

ᚱᛆᚿ *Rän* n.g. Spolia. *Egla. Kilpingar foru þar ad Finnkaupum ſtundum ad ränum:* Qui ſub monte Kiólen habitabant qvandoq; cum Finnis commercia exercebant, qvandoq; ex rapto vivebant.

ᚱᛆᚿᚵᛋᛆᛏᛏᛂᚱ *Rangsätter* Adj: pl.n. Diſcordes. *Kuge i Jarla S: Jarl mun þurfa alla vine ſyne a litille ſtundu giætnin þeß ad vier ſieum þa ej uſærir eda Rangsätter:* Comes intra breve tempus egebit omnibus ſuis amicis, modo nos ſimus concordes, & prompti.

ᚱᛆᛋ *Ras* n.g. Præcipitantia in verbis, conſiliis, aut factis. *Ofeigur i Band. m. Sogu: So mun þier litaſt, þa ecke er ofmikid ras a þier ad ſa ſie hluturinn virdeligre ad gipta Syne mijnum dottur þijna:* Quando ad te redis, videbis conditionem iſtam eſſe honeſtiſsimam ut filius meus filiam tuam in uxorem ducat, ni planè delirare velis.

ᚱᛆᚢᛔ *Raup* n.g. Jactantia. *Gretl: Morgum þotte þetta maklega giort vid Giſla, fyrer umfang hans og Raup ſem hann hafde af ſier giort:* Omnibus videbatur juſtum qvod Giſlao contigit, ob ſuam ſuperbiam, & jactantiam.

ᚱᛆᚢᛋᚿ *Rauſn* f.g. Celebritas ob liberalitatem, & alias virtutes. *Gretl. Hafde þorgils rauſn mikla af bunade ſynum:* Thorgillus celebris erat ob rem familiarem benè curatam.

ᚱᛂᚠᚢᚱ *Refur* f.g. pl.n. Deceptiones. *Gretl. N. ſagde eg vil mat minn hafa enn ongvar Refiur:* Victum meum volo ſine fraude.

ᚱᛂᛁᚦᛋᚴᛁᚮᛏᛂ *Reidſkiote* m.g. Eqvus eqvitationi aptus. Item *Fararſkiotur. Gretl. Eingin helldur hier heilum*

ſijnum fararſkiotum er hier kiemur: Nemo huc veniens eqvum ſuum integrum ſervabit.

ᚱᛂᛁᛘᛏ *Reymt* Adv. Locus ubi ſpectra apparent. *Gretl: Vanqvæde eru þar ä, þvi þar þiker reimt vera:* Incommoditas ibi eſt ob ſpectra.

Reymleikur m. g. Spectrorum apparitio.

ᚱᛂᛁᛋᛆ ᚱᚯᚿᚦ *ad Reiſa rønd*, Contra niti. *Egl. Og er þau tidinde ſpurduſt at Egill hafde bariſt vid ofurefle lids a ſkoginum, þotte Armode einginn von hann mūde reiſa rönd vid Egle:* Ubi fama relatum erat Egillum ſuperiorem ſe in ſilvâ ſuperaſſe, Armodus putabat ſpem nullam relictam eſſe ultionem de eo ſumendi.

ᚱᛂᛁᛋᚢᛚᛁᚴᛏ ᛒᚢ *Reiſuligt bu*, Magnifica res familias. It: *Reiſugt bu. Bua S: Andridur ſette þar ſaman reiſugt bu:* Andridus ibidem ſplendidam ſedem fixit.

Ad reka aptur huſid: Claudere domum.

ᚱᛂᚴᚴᛁᛆ *Reckia* f.g. Lectus. *Gretl. Voru menn þa gengner til rekna:* Tum cubitum iverunt omnes.

Egla: Kvolldwlfur lagdiſt i reckiu af harme og elle: Quelldulfus præ ſenio & dolore lectum petere coactus fuit.

ᚱᛂᚴᛋᛏᚱᛆᚱ *Rekſtrar* m.g. pl.n. Navium in tempeſtate jactationes. *Gretl: Skipid var helldur tekt og þoldi illa rekſtra:* Navis conqvaſſata erat, nec vim tempeſtatis ferre poterat.

ᚱᛂᛋᛋ *Reß* Adj. Vegetus. *Egla var Kvolldwlfur þa enn reß madur:* Quelldulfus etiamnum erat vir ſanus & vegetus.

ᚱᛁᚦᛚᛆᛋᛏ *ad Ridlaſt* verb. Diſsipari. *Egl. Ridladiſt þa fylkingin og loſnadi oll:* Diſsipatum eſt agmen & ſolvebatur totum.

ᚱᚢᚴᛚᚢᚿᚦᛆᚦᚢᛦ *Ryklundadur* Adject. Magni ſpiritus.

ᚱᛁᚴᛦ ᛆᚴ ᛆᚢᚦᚢᚴᛦ *Rijkur og audugur*, Dives & opulentus differunt. *Egla: Sa er rijkur ſem a Jardagods:*

Audugur ſa ſem mikid lauſa fie: Dives eſt qvi abundat prædiis, opulentus, qvi pecuniis præſtat.

ᚱᚯᚦᛆ *Röda* f.g. Simulacrum. *Ol. Har. S:* *Af þui Silfre let Guttormur giora rödu epter vexte ſynum eda ſtafnbua ſyns, og er þad likneſke miklu meira enn þeir menn er nu eru:* Ex hoc argento Guttormus ſimulacrum, fieri curabat juxta ſuam ſtaturam aut ſui ſocii, hoc verò ſimulacrum multò majus eſt hominibus jam exiſtentibus.

ᚱᚮᛋᚴᛁᚿᚿ *Roſkinn* Adj. Perfectæ ætatis. *Gl. S:* *Glumur var þa hnijginn a efra alldur er Ögmundur frændi hans var roſkinn:* Glumus ad ſenectutem vergebat, cum Ögmundus conſangvineus ſuus virilem attigiſſet ætatem.

ᚱᚯᛋᛏ *Róſt* n.g. Vortex. *I. J. S:* *þar var ſtramu mikid er þeir ſätu og idur ſtörar, og ſkyllde ſitia i idunne, enn fiskia ur röſtinne:* Vortex ibi erat periculoſus, conſiſtendum erat in vortice, & piſces in concurſu maris & vorticis capiendi erant.

ᚱᚯᛋᛏ *Róſt* f.g. Menſura viæ, ut Milliare; Leuca, &c. *Sighv. Skalld:* *Vijt lävinda flötte vard þar er Magnus bardiſt, hoggin valur at hylia, hejde raſtar breida:* Vandali latè fugiebant, & ubi Rex Magnus pugnabat cæſorum cadavera integrum milliare tegebant.

ᚱᚯᛋᛏᚢ ᚢᛂᚦᚢᚱ *Röſtu vedur*, Malus aër. *Sueinn I Gretlu:* *Huor reid böte fyrer hedan i röſtu vedre:* Quis nuper hic eqvitavit in aëre tam turbido.

Roſtu verk, Facinus qvod magno & improbo peragitur. Vulgo dicimus: *Hann er rekinn a roſtuverk:* Eo utuntur in operibus ſordidis.

ᚱᚮᛏᛆ ᚴᚢᛚᚠᛆ *Rota kylfa* f.g. Clava. *Ol. Tr. S:* *Finnur tok i hond ſier rota kylfu mikla og gick til hoſſins:* Finno clavam ſuam arripuit & ad fanum perrexit.

ᚱᚢᛘᚱ *Runar* f.g. pl.n. Vetus literatura, qvæ etiamnum paſſim extat, item Magia Runis expedita, qvæ in hi-

ſtoriâ

ſtoriâ Sigurdi *Joſnis bana*, qvi Aſlogiæ ſecundæ conjugis *Ragn.* Lodbroci pater erat in aliqvot ſpecies diſpeſcitur.

1. *Sig-Runar skalltu kunna ef þu vilt ſuótur vera; riſt a biallte biörs, a vettrunum og a valblyſtrum, og nefna tviſacar Ty:* Victoriales Runas callere debes, ſi aſtutus & callidus evadere cupias, incide eas capulo vel retinaculo enſis tui, item chyrothecis, & lituo bellico, & bis nomen Tyr ingemina.
2. *Brunn-Runar skalltu giora, ef þu villt borgit hafa a ſunde ſeglmaurum; A ſtafn skal þær riſta eg a ſtiornar blade, þa kemſt heill af hafe.* Runas fluctuum adhibe, ſi qvando merces tuas ſartas tectas, maritimisq; periculis exemptas habere cupias, eas puppi incidas, & gubernaculo atq; ita incolumis è mari evadas.
3. *Mäl-Runar skalltu kunna ef þu att mage þer heiptum giallda harm; þar um vindur, þar um væfur, þar um ſetur, allar ſaman a þui þinge er men skulu i fulla döma fara.* Logo-Runas uſurpato in penſandis & ulciſcendis injuriis, eas incidito cepimentis, tentoriis, & ſedilibus fori ubi judicia peraguntur.
4. *Aul-Runar skalltu kunna, ef þu villt ad annars qvon væte þig ecke, trygd ef þu truer, a horne skal þad riſta og a handar bake og merkia a nagle naud øl skalltu ſigna og vid fäire ſiä, og verpa lauk i lög, þa eg þad veit ad þer verdur alldrej miodur memblaudinn.* Runas cereviſiarias, ne te aliena mulier decipiat, adhibeto, eas cornu potatorio inſculpito, & exteriori parti manus tuæ, notatâ ſimul in ungve literâ ᚾ, qvæ Naud dicitur. Cereviſiam conſecrabis, ut tibi caveas à periculo, porrum in liqvorem projice, & nunqvam tibi nocebit potus.
5. *Biarg-Runar skalltu nema ef þu vilt borgit faa og leiſa kind fra konu; a löfa skal þær riſta, og um lidu ſpenna og bidia diſie duga.* Auxiliatrices Runas addiſcas,

addiſcas, ſi fœminam onere partus facilè levari cupias. Inſculpito eas in volam manus, iis artûs & membra cingito, opemq; Parcarum, qvæ Dylæ vocantur, implorato.

6. *Lim-Runar skalltu* kunna, *ef þu vilt lækner heita, og kunna ſaar ad ſea. A berke skal þær riſta ok a bare vidar þeß er lute auſtur limar.* Runas arboreas noſſe debes, ſi egregii medici nomen ſuſtinere velis, vulneraq; ex arte curare. Eas incidito cortici, & foliis arborum, qvæ ſe verſus orientem potiſsimum flectunt, & inclinant.

7. *Hug-Runar skalltu nema, ef þu vilt huorjum vera gedhoskare guma. þær of ræd, þær of reiſt, þær of hugdo.* Runas cordiales ſcire debes, ſi qvolibet virorum animoſior eſſe velis. Eas delineato in pudendis, & pectore tuo.

Hujus Runo-Magiæ periti fuerunt viri magni, qvam etiam pro occaſione exercuerunt, ut patet ex hiſtoriâ Egilli Scallagrimi Iſlandi, pugilis fortiſsimi, qvum in Inſulâ Norvagiæ Atl-Ey: convivio Erici Blodoxii Regis intereſſet, & poculis, ut reliqvi ejus comites, obrui non poſſet. Ibi ſic habet relatio: *Egill drack huort er ad honum kom og ſo fyre Ølve. þa giek Bardur til Gunnhilldar og mallte; Her er ſa madur* kominn *er ſkomm færer ad oß, og ej drekur hann ſo mikid, ad hann qvede ſig ejge þyrſta; þau B. og Gunnhilldur blönduda dryckinn og fengu Aulſeljunne og færde hun Agle, og bad hann drecka: Egill tok Knyf og ſtak i löfa. See og tok vid horninu og reiſt a Runar, og reid a blodinu og qvad: Riſtum Run a horne-riodum ſpioll i dreyra, þau vel ek ord til eyrna, ods dyrs vidar röta, dreckum veig ſem viliun, vel glyadra þygia, vitum hve oß vin eyre, Øl þad er Bardur offignde, Hornid ſprack i ſundur, enn Dryckurinn för nidur i hälm.* Egillus omnia pocula evacuavit, qvæ ſibi & ſocio Ølvero apponebantur. Tum Bardus Regi-

nam

nam Gunnhilldam acceſsit inqviens: Vir hic nobis dedecori erit, qvò plus potat, eò magis ſe ſitire ait. Mox Bardus & Gunnhillda potum qvendam miſcebant, qvem fœminæ pocillatori porrigebant, ut Egillo offerret bibendum. Is cultrum in volam manus adigebat, ac cornu ſuſcipiens Runas ei incidebat, ac ſangvine ſulcos replebat, ita canens: Incidamus cornu Runas, inciſuras ſangvine madefaciamus: Iſta verba eligo auribus cornu ferentis, bibamus cereviſiam ut volumus, benè, (malè) defecatorum liqvorum, experiamur ut nobis conducat potus, qvem Bardus conſecravit. Mox in fruſta diſsiluit cornu, & potus in ſtramenta effuſus eſt.

ᚱᚢᛘᛅᚱᚴᛁᛁᚠᛚᛁ *Runar kiefle* n.g. Baculus, in qvô Runas notârant, & paucis literis multa comprehenderant, ut Runographiæ peritiſsimi. *Gretl: Gretter kom i Kyrkiu belg þenn ſem manna bein voru i og þar med Runa kefle, þar voru viſſur a:* Gretterus curavit pellem in templum ferri, cui incluſa erant oſſa humana, & baculus Runicus certis cantilenis ſignatus.

S.

ᛋᛅᚴᛋ *Sax*, Gladii genus eſt, ferrô capuloq; penæ paribus, ἑτερόςομον, & ex altero latere acutum, cultello cibario non admodum diſsimili. Hiſt. Sturlangi Starf ſama, ſev laborioſi cap. I. *Tag hiar vith lothkabo er at hafa langfethgar minar og ſagſa er jafnan hefr gafa fylgt, og reyn huort noier throer eri ther. Sturlaugr tok vit og hio i ſtein og tok af ſteinintum hyrnuna et ryt fell af ſverdina.* Accipe hic amiculum, qvod majores mei poſſederant, & Sax qvod bona fortuna ſemper eſt ſecuta, in hoc an vires tibi ſint ullæ fac periculum. Accepit (oblatum munus) Sturlaugus, & percuſſo lapide extantem angulum præcidit, rubigine gladii excuſsâ.

Hodie ᛋᛅᚴᛋ *Sax*, Danis & Saxonibus forficem notat,

mo-

moderniſ vero Iſlandis, cultrum nauticum & piſcatorium majorem, qvô piſces exenterare ſolent. Hinc

ᛋᛆᚴᛋᛂ *Saxe*, Nomen proprium viri, qvô gaudebat Saxo noſter Grammaticus, Hiſtoriæ Danicæ conditor illuſtris. Qvod gentile qvoq; invenitur, pro gente Saxonicâ; cujus plurale eſt ᛋᛆᚴᛋᛆᛦ *Saxar*. Sic Aurvaroddas gentes ſuis ductibus bello aut laceſsitas, aut ſuperatas numerans, inter eas ᛋᛆᚴᛋᛆᛦ ſev Saxones recenſet.

ᚼᛆᚠ ᛂᚠ ᛆ ᛋᛆᚴᛋᛆ ᛆᚠ ᛋᚢᛁᛆ ᚼᛂᚱᛁᛆᛆ
ᛁᚱᛆ ᛆᚴ ᛂᚿᚠᛚᛆ ᛆᚴ ᛂᚿᛂᛦ ᛋᚴᛆᛆᛆ
ᚠᚱᛁᛋᛆ ᚠᚱᛆᚿᚴᛆ ᛆᚠ ᚠᛚᛂᛘᛁᚿᚠᛆ
ᛆᛁᛘ ᚼᛂᚠ ᛁᚠ ᛆᛚᛚᛆᛘ ᛆᛂᛆᚱᛒᛦ ᚢᛂᚱᛁᛆ.

impugnaveram Saxonas & Svionas,
Iros & Anglos, & rurſus Scotos,
Friſonas, Francos, & Flemingos,
His omnibus damna dederam.

Vide Brynulphi Svenonii conjectaneorum in Saxonem periculô primô.

ᛋᛆᛚᛂᚱᚿᛂ *Salerne* n. g. Atrium. *Þar var Salerne up ad ganga*: Per atrium aſcendendum erat.

ᛋᛆᛚᚢᚱ ᚠᛁᛆᛚᛚᛆ *Salur fialla*, Montanum palatium. *Gretl: Hätt ſtygur hollum fætte, Hallmundur i ſal fialla.* Altè elevat pedem in palatio ſuo montano Hallmundus.

ᛋᛆᛘᚦᚱᛁᚴᚴᛁᛦ *Samdryckiur* f. g. pl. n. Compotationes, ſev Collationes. *Gret: Huor ſocktte til annars þar ſem ſamdryckiur voru:* Unusqvisq; alterum viſitavit, ubi collationes inſtituebantur.

ᛋᛆᛘᛋᚴᛁᛒᛆ *Samſkipa*, In eâdem navi. *Lauttu marger hann ad fara ſamſkipa Gretter.* Multi ipſi diſſvaſerunt ne in eâdem navi cum Grettero navigaret.

ᛋᛆᛘᛋᛆᚠᛚᛂ *Samsögle* f. g. Veriloqvium. *Hallfr: S: Ingebiörg ſagde vid Hallfred, ſkalltu nu fyrſt fara heim med mier enn ſydan ſkal eg reyna ſannsögle þyna:*

na: Primò domum mecum ibis, deinde experiar an vera ſint qvæ dicis.

ᛋᛆᛘᛘ ᚿᛂᚠᚿᛂ *Samm nefne* n. g. Nomen verè competens. *I J: S: Hann var kalladur Rogvalldur ryke og rädſvinne og ſeigia menn huortveggia være ſamm nefne*: Vocabatur Rógnvaldus dives, & ſapiens: omnesq; dixerunt hæc nomina verè ipſi competere.

ᛋᛂᚴᛦ *Sekur* Adject. In veteri noſtrâ lingvâ, Exilio mulctatus. *Gretl: Letu þeir ſier ej annad lijka enn Þorgeir være ſekur*: Non erant aliâ conditione contenti, qvam ut Thorgeirus in exilium relegaretur.

ᛋᛂᚴᛏᛆᚱᛘᚯᚱᚴ *Sektarmörk* n. g. pl. n. Signum qvô exul dignoſcitur. *Ban. m. S: Enn ad Lögberge um morguninn ſtendur Oddur up og talar hätt, her er madur ſekur giör um vijg, enn þad er ad ſeigia til ſektarmarka hans, ad hann er mikill vexte og kallmannlegur, hann hefur brunt haar og ſtörbeinn i andlite, ſvartar bryn, miklar hendur, digra legge, og allur vextur hans er afburdar mikill*: In loco comitiorum, manè ſurrexit Otto, altâ voce clamans: Quidam heîc ob homicidium factus eſt exul, qvi hiſce indiciis dignoſcetur. Staturâ magnus eſt, & virilis, capillis ſubrufis, facie macrâ, nigris ſupercillis, magnis manibus, tibiis craſſis, & toto corpore magnus.

ᛋᛅᛘᚦ *Sæmd* f. gen. *Sæmdar* in genit. Decus. *Häſlide i Gretlu: Ecke mun eg hafa ſæmd mijna i vede fyrer Illgirne hans og forſiäleiſe*: Meam exiſtimationem periculo non exponam, ob ejus malitiam, & imprudentiam.

Ibidem: *Vil eg þu bioder honum ſæmd fyre vanvirding er þu hefur honum giort*: Volo ut pro dedecore ipſi facto honorem exhibeas.

ᛋᛂᛘᛁᛆ ᛘᛆᛚ *ad Semia mäl*, Cauſam inter ſe componere. *I. J. S: þeir mælltu fund mille ſyn ad þeir ſkylldu finnaſt og ſemia mäl ſyn i aqvedinn ſtad*: Conven-

tum indixerunt, in qvô cauſam componere poſſent.

Ibid. *Sömdu þau þad mál ſin i mille hann ſkillde drepa Jall, enn hun giptaſt honum:* Convenerunt inter ſe, ut Comitem occideret, ac ipſam in uxorem duceret.

ᛋᛂᚿᚧᛁᚿᚵᛆᚱ. *Sendingar* f.g. pl. n. Dapes, Miſſus. *Egla: Voru þa Bord uptekinn um alla ſtofuna og ſett a viſt þui næſt komu inn ſendingar:* Tota domus menſis erat repleta, & appoſitæ dapes, hinc miſſus adjecti.

ᛋᛅᚱᛂ *Sære* n.g. pl. n. Juramenta. *I B.m. Sogu: Er þier einginn þeß von ad eg mune vilia riufa Sære mijn.* Nunqvam exſpectabis me juramenta violare velle.

ᛋᛅᛏᛏᛂᚱ *Sætter* f.g. Reconciliationes. *Sät* in Singulari. *Hann vilde ongum Sættum taka:* Nolebat reconciliari.

ᛋᛁᛆᛚᚠᛒᚮᚧᛁᚿᚿ *Sialfbodinn* Adject. Gratus hoſpes, qvi ita excipitur ac ejus eſſent propria, qvæcunq; promuntur. Uxor *Thorfinns i Gretlu: Skal þier allt ſialfbodid innan bæjar, þad ſem mier ſoimer vel ad veita enn þier ad þyggia:* Hic habebis omnia ad votum, qvæ tibi accipere & mihi dare competunt.

ᛋᛁᛆᛚᚠᚧᛅᛘᛂ *Sialfdæme* n. g. q: Αὐτόκρισις. *B. m. Sogu: Hier ſkal annad huort fyrer koma Sekt eda Sialfdæme:* Aut exilium hinc ſeqvetur, aut noſtrâ valebit ſententiâ.

ᛋᛦᚵᚿ *Sygn* omn. g. unius terminationis, in Nom. Sing. Immunis à culpâ, abſolutus à crimine, inſons, *Fridhelgur: Sykn, Saka, Saklaus.*

ᛋᛦᚿᚧᛦ *Syndur* Adj: Videns. *Ol: S: Arnvidur blinde var Syndur ſuo lijtt at valla var hann her fær:* Arnvidus cœcus, debilis adeo erat viſus, ut vix aptus eſſet bello.

ᛋᛁᛚᛚᚧᚡᛂᚱ *Silldver* n.g. Ubi capiuntur haleces. Item: *Skreidver*, ubi aſelli capiuntur. *Egla: Þor: hafde menn ſyna i Silldvere og ſo i Skreidvere:* Thoro

ſuos

ſuos famulos miſit ad locum, ubi haleces & aſelli capiebantur.

ᛋᛁᚮᚦᛦ *Siodur* m. g. Marſupium. *Gretl: Ecke man ek bera brodur minn i Siöd ſagde Hiarande:* Fratrem meum in marſupio non geſtabo: i. e. Pecuniam pro fratre meo occiſo non ſumam.

Sveinn ibid. *Voru þeir menn ſo roſkuer at eingimn villde annann i Siöd bera:* Viri erant adeo fortes & magnanimi, ut nemo alterius mortem inultam relinqvere voluerit.

ᚠᛁᛂᛋᛁᚮᚦᛦ *Fieſtödur*, Idem ſcil. Theſaurus. *B. m. Sog: Fær Oddur faudur ſynum einn digrann fieſtod fullann af ſilfre:* Otto patri ſuo obtulit grande marſupium, argento repletum.

ᛋᚴᛆᛘᛏᛆᛚᛆᚦᛦ *Skammtaladur* Adj. Pauciloqvus. *Þor: i Eglu: Eg mun vera ſkammtaladur fyre Konge ef hann vill helldur trua Rögie vondra manna, enn ſannindum og einörd er hann mun reina af mier:* Ego coram Rege pauciloqv⁹ ero, ſi veritati & candori, qvem in me experietur, mendacia malorum præferat.

ᛋᚴᛆᛒ *Skap* n. g. *Skaplinde* f. g. *Lunderne* n. g. Ingenium. *Egla: Þeir fedgar hofdu eitt ſkap og völdu menn miog at afle til fylgdan vid ſig, og tömdu vid Skaplinde ſitt.* Pater & filius ſimilis erant ingenii, fortes enim viros ſibi ſocios eligebant, & ſuis moribus aſſvefaciebant.

Skapdeilldar madur, Omnium horarum homo.

Lijtill ſkapdeilldar madur, Qui ejus non eſt ingenii.

ᛋᚴᛆᛒᛚᛁᚿᚦᛂ *Skaplinde* n. g. Ingenium. *Kunnu menn lijtt vid ſkaplinde:* Ejus ingenio ſe accommodare non potuerunt.

ᛋᚴᛆᛒᚱᛆᚿᚢ *Skapranu* f. g. Mœror animi, ex inſultatione malorum in malis, ſive id fiat opere vel verbo. *Egl: Þu hefur mier Skapranu giorva i dräpe Þræla minna.* Mœrore me affeciſti, ſervos meos occidẽdo.

ᛋᚴᛆᛒᛋᛏᚯᚱ *Skapſtör* Adject. Magnanimus. *I Jarl. S: Kongur ſann þad ad þorfinnur Jarl var längtum ſkapſtærre enn Bruſe Jarl:* Rex animadvertit Thorfinnum Comitem generoſioris animi eſſe qvam Bruſo.

ᛋᚴᛆᛒᛋ ᛘᚢᚿᛂᚱ *Skaps muner* pl. n. n. g. Affectus, Ingenii qvalitas. *Dagur i Raudv: þætte: Er þad ætlan mijn Kongur fät mune aftækt um ydra ſkapsmune:* Exiſtimo Rex ingenii tui qvalitates vix mutari poſſe.

ᛋᚴᛆᛒᛋᛏᚤᚵᚵᚢᚱ *Skapſtyggur* Adject. Moroſus, difficilis, Qui facilè iraſcitur. *Gretl: Skapſtyggur er eg ef mier lijkar ej vel:* Facilè iraſcor, ſi qvid ex animi ſententiâ non contingat.

ᛋᚴᛆᛒᛏᚴᛁᛂᚱ *Skaptkier* n. g. Vaſa manubriata vel anſata utrinqve. *Egl: þa let hann innbera skaptkier og mungät:* Adferri curavit domi coctam cereviſiam in vaſis utrinq; anſatis.

ᛋᚴᛆᚱᚦ *Skard i Skiolld ad hoggva:* Prov: Alicujus propinqvum interficere, vel aliàs gravem injuriam inferre. *ThorfEinar i J: S: Harallds hef ek skard i Skyllde hoggvid:* Rupturam in clypeo Haraldi feci, (filium ejus Haldanum Hälug occidendo.)

ᛋᚴᛆᛐᛐᚤᚱᚦᛆᛋᛏ *ad Skattyrdaſt* verb. Mala verba commutare. *I Jarla S: Jarl bad menn ecke ad skattyrdaſt:* Comes prohibuit ne convitiis invicem agerent.

ᛋᚴᛂᛁᚿᛆ *Skeina* f. g. Vulnus non lethale. Prov. *Forſmädu ecke fätækann vin nie litla skeinu:* Ne deſpicias pauperem amicum, & parvum vulnus.

Ad läta ᛋᚴᛂᚴᛆ *ad skopudu*, Fortunæ ſe committere. *Bid þu Kong ad giefa oſs utgonguleiſe, og latum þa skeika ad skopudu:* Roga Regem ut nobis det veniam exeundi, tunc cætera fortunæ committemus.

ᛋᚴᛁᚦᚠᛆᚱᛂ *Skidfære* n. g. Oportunum tempus in nartis ambulandi.

ᛋᚴᛁᚦ-

ᛋᚴᛁᚦᚴᛆᚱᚦᛦ *Skidgardur*, Sepimentum ex aſſeribus, jam Paleſade. *Egl: Skidgardur här var um bæinn.* Sepimentum altum ex aſſeribus pagum cinxit. Ibidem: *N: greip hendinne um skidſtaurinn, og kaſtade ſier ut yfer gardinn.* Manibus apprehendit aſſerem, & ſaltu ſe conjecit extra ſepimentum.

ᛋᚴᛁᚴᚴᛁᛆ *Skickia* f. g. Tunica. *I J: S: Husfreya bar ſkindfelld (ſkinnfad) at Rognv: J: ſkickiu, hann riettè handur i mote, og tok löjande vid fyrer.* Materfamilias pelliçeam tunicam loco propriæ veſtis Rognvaldo Comiti obtulit, ipſe promptis manibus oblatam ridens arripuit.

ᛋᚴᛁᛚᚦᛆᚴᛂ *Skildage*, Conditio. *I J: S: Hann gieck gladur at ollum ſkidaga.* Lubens accepit omnem conditionem.

ᛋᚴᛁᛚᛆ ᛘᛆᚦᛦ *Skila madur*, Vir fidelis. *Skilrijkur. Gretl: Ecke var hann hofdinge mikill, enn þo var hann skilrijkur Bonde.* Non erat magnæ autoritatis, ſed tamen fidelis.

ᛋᚴᛁᚯᛚᚦᛦ *Skiolldur*, Clypeus. Adag. *Ad koma i opna Skiolldu:* Pugnâ inceptâ ſubſidio venire. *Sigurdur J: i J: S: Nu ſkal fara af bake helmingur lids vers og koma i opnaſkiolldu þa er ſaman lyſtur lide voru:* Dimidia pars eqvitum noſtrorum eqvos relinqvet, vobis ſubſidio futura, ubi pugna ingruit.

ᛋᚴᛁᚯᛏᛏ *Skiött* Adverb. Subito. *Skiött mamargt ſkipaſt qvad Gretter.* Permulta ſubitò immutantur.

ᛋᚴᛁᛒᛆᚱᛂ *Skipare.* Nauta. *Skipverjar* pl. n. m. g. Nautæ, qvaſi in navi manentes.

ᛋᚴᛁᛒᛏᛆᛋᛏ ᚼᚮᚴᚴᚢᛘ *at ſkiptaſt hoggum*, verb. Confligere. *I Jarl: S. Nor gick dar fram hart og ſkiptaſt þeir Sökne vid hoggum:* Nor acriter in hoſtes irruit, & in illâ pugnâ dimicavit cum Svenone.

ᛋᚴᛁᛚᚢᚼᚯᚴᚴ *Skyluhögg* n. g. Veſtigia armorum in clypeis & lignis. *Hallm: i Grettlu: Synduſt gild Grettis handa*

handa ſkyluhogg a ſkiolldum þeirra, þo fra jeg mijn miklu ſtærre eggia ſpór ytum ſyñaſt. Viſi ſunt immenſi manuum Gretteri gladiorum ictus in clypeis illorum, qvinimo mea longe majora acierum veſtigia viſa illis.

ᛋᚴᛁᚱᛋᛚᛆ *Skyrſla* f. g. Candentis ferri portatio, vulgò *Ordalium*.

ᛋᚴᚯᚵᛆᚱ ᛘᛆᚧᛦ *Skögar madur*, Exul, qvi in ſylvis latere debet. *Gret: Er þad ſat? þier ſie rädfätt ad koma i burt ſkogar manne þynum:* Deeſtne tibi facultas abigendi exulem tuum.

ᛋᚴᚯᚴᛚᚯᚧᛂ *Sköklæde* n. g. Tegumenta pedum.

ᛋᚴᚭᛚᛒᚱᚢᚿ *Skolbrun*, Sic dicitur cui pili ſuperciliorum penè cohærent. *I Hallfr. S: þar var madur fyrer i Skoginir, þeſſe madur var mikill og þrekligur ſkolbrun og helldur illmannlegur:* Vir qvidam in ſilvis erat ligna cedens, procerus, fortis, & craſſus, ſuperciliis cohærentibus, torvo aſpectu.

ᛋᚴᚭᚱᛆ *Skora* f. g. Inciſura. Inde dicitur verb: *Ad ſkora manntál:* Inciſurâ notare hominum numerum.

ᛋᚴᚭᚱᛆ *Ad ſkora a hólm:* Sic aliàs abſolutè dicitur: In arenam provocare. Item dicitur: *Skip var mikid og ſkorad ſkiolldum a millum ſtafna:* Navis magna erat, clypeis tecta inter puppim & proram.

Item: *Ad ſkora a mann:* Sollicitare vel urgere, ut ex duobus alterum eligat. Ut: *Snækollur (beſerkur) ſkorade a Bonda, ad hann ſkyllde leggia up vid hann döttur ſyna ellegar veria hana ef hann villde og være til fær*, ſed hic disjunctivæ ſignificationis eſt, aut tradat filiam, aut dimicet. Snekollur pugil pvovocavit dominum loci, ut aut pugnaret, aut filiam traderet.

ᛋᚴᚭᚱᛏᛦ *Skortur*, Defectus cujusvis rei (egeſtas.) Inde verb: *Skorter*, Deficit. *Hyg eg ad os ſkorte fleſta vid þa fedga:* Exiſtimo nos in plurimis inferiores eſſe patre & filio.

ᛋᚴᚭᚱᚢᚿᚵᛦ *Skorungur* m. g. Vir aut mulier honeſta, & pru-

prudens. *Skørungs* ingenit. *I Jarla S: Þorkell var vitur madur og ſkorungur mikill:* Thorchillus ſapiens erat, & multùm excellens alios.
Gretl: Þorbiorg var ſkörungur mikill og miog ſtorvitur, hun hafde hierads ſókn og ſkipadi ollum mälum, Þeg Vermundur var ej heima: Thorbiorga erat excellens & ſapiens, omnemq; jurisdictionem in abſentiâ Vermundi mariti ſui habuit.

ᛋᚴᚮᛏᚱᛆ *ad Skotra* verb: *ad brekia*, Agitare. *I Gretl: Berſerkerner giordust umfángs mikler og ſkotrudu Gretter enn hann för undan i flæminge:* Pugiles impetuosè rem agebant, in omnem partem ſe volvendo, aſt Gretterus modeſtè ſe gerebat.

ᛋᚴᚮᛏᛋᛁᛚᚠᛦ *Skotſilfur*, Viaticum. *Hann qvadst ej Þurfa nema ſkotſilfurs:* Dixit ſe non niſi viatico indigere.

ᛋᚴᚱᛆᚢᛏᛒᚢᛁᚿᚿ *Skrautbuinn* n.g. Ornatus. Inde *Skrautbuen* om.g. *Gretl: Kona ſtod Þar ute ung og ſkrautbuenn:* Benè ornata & juvenis ibi erat fœmina.

ᛋᚴᚱᚯᛒᛆ ᛘᛆᚦᛦ *Skröpa madur*, Simulator. *Hræſnare: Varast ſkalltu ad ej ſmuist Þer atqvædi til Þyn er mællt er til ſkröpa manna:* Vide ne in te qvadret Proverbium, qvod de ſimulatoribus circumfertur.

ᛋᚴᚱᚢᚦᚴᛚᛂᚦᛂ *Skrudklæde*, pl.n. n.g. Veſtitus panneus honoratior.

ᛋᚴᚢᛏᚢᛚ ᛋᚢᛂᛁᚱᚿ *Skutulſveirn*, Qui menſæ inſervit. *I Jarla S: Magnus K. hafde giort Magnus Erlingsſon ſkutulſvein og Þionade hann jafnan ad Kongsborde:* Rex Magnus elegit Magnum Erlingſonium in pocillatorem ſuum, qvi aſsiduè menſæ Regiæ miniſtrabat.

ᛋᛚᛂᚿᛏᛦ *Slentur* n.g. *ſlenturs* in genit. Incitatio tumultuoſa, & freqvens. *Gr: Biorn var hävada madur mikill* (tumultuoſus) *eg giorde mikid um ſig fylgdu og honum marger unger menn ad Þui og hofdu mikid ſlentur ute a qvolldum.* Conjunguntur ſæpiſsimè hæc

hæc Synonima *Suck* (luctationes) *og ſlentur*. Biorno valde tumultuoſus erat, multi propterea juvenes ipſum ſeqvebantur, & horis veſpertinis multas luſitationes tumultuoſas exercebant.

ᛋᛚᛂᛏᛏᛘᛅᛚᛚ *Slettmäll*, Svaviloqvus. Inde Cognominatus *Haraldur ſlett mäle*.

ᛋᛚᛁᛅᚱ *Sliär* omn. g. Hebes. *Slialeikur*, Hebetudo pro negligentiâ. *Sliälega*, Adverb: *Gr: Slialega gieck hann framm i dag:* Timidè hodiè pugnavit.

ᛋᛚᛁᛒᛒᛦ *Slippur*, Inermis. *Þeir gafaſt up og geingu a land ſlipper Egl:* Victos ſe dederunt, & inermes è navi deſcenderunt.

ᛋᛚᚯᚦᛂ *Slöde* m. g. Rheda ex virgis confecta, qvâ uſi ſunt coloni, & etiamnum apud Iſlandos utuntur, qvam pertrahendo comminuunt induratum fimum, in ſtercoratione camporum. Proverb: *Band. man. S: Þetta mun meire ſlöda draga ad eg hygg:* Plura hinc ſeqventur.

ᛋᛚᚯᚿᚵᚢᛅ *Slöngva*, Funda. *Bua S: Heyrdu þeir at þaut i ſløngu Bua:* Audierunt ſonitum fundæ Buonis.

ᛋᛘᛅᚿ *Smän* n. g. Dedecus. *Gretter bad hann þui einu jäta ſem honum þette ſier ſmänar lauſt:* Gretter⁹ juſſit ut illud confirmaret, qvod eſſet ſine dedecore.

ᛋᚿᛅᛒᛦ *Snäpur* m. g. Impudens. *I Glums S: Hakon Jarl ſagde; þeſſer menn munu vera ſnäpar og hafa ej komid fyr i onnur lond:* Exiſtimo homines iſtos eſſe impudentes & ineptos, & nunqvam peregrè profectos eſſe.

ᛋᚿᛅᚱᛚᛁᚿᚦᛦ *Snarlindur* Adject: Prompti & alacris animi.

ᛋᚿᛂᚦᛅ *at Sneda*, verb: Cibum capere, & *Sneda* f. g. Prandium.

ᛋᚿᛂᚠᛁᛚᛁᚵᛦ *Snæfiligur* Adject: Auſterus, & *Snæfilega* Adverb. Item *Snæfur*. De ventis etiam dicitur *Snæfurt vedur*, Impetuoſus ventus.

ᛋᚿᛂᛁᛒᛅ *Sneipa* f. g. Ignominia. Hinc Adverb: *Sneipulega*,

ga, Ignominioſè. *Gretl: Þotte monnum hans ferd hin ſneipulegaſta:* Ejus iter ignominioſum exiſtimabant.

ᛋᚮᚿ *Son*, Filius. Inde proprium ᛋᚮᚿᛂ *Sone* vel *Sumo*, ut ᚠᛆᚦᛂᛦ, ᛒᚱᚮᚦᛦ. Sumitur etiam pro altero vaſe fabuloſo, in qvo ſangvinem Qvaſeri exceperunt Dii in Edda. Quandoq; pro Freye Deo ſeptentrionali capitur, ut docet Brynolph. Svenon. peric. 1.

ᛋᛒᛆ *Spá* f.g. Vaticinium. *Vygabarde: Spä er ſpaks geta* (ſive *gäta*:) Vaticinium eſt ſapientis divinatio.

ᛋᛒᛆᚴᛦ *Spakur*, Sapiens, præſcius. Hoc cognomine uſi ſunt multi viri ſapientes, ut *Þorarinn ſpake*, *Þolleifur ſpake*. Item: *Spakur*, Modeſtus, pacificus. *Spekingur at vite*, Philoſophus.

ᛋᛒᚢᚱᚿ *Spurn* f.g. Interrogatio. *Gretl: Hafde hann ſpurn nær þeirra være ſunnan von:* Diligenter inqviſivit, qvando ex auſtrali plaga venturi eſſent.

ᛋᛒᚢᚱᚦᛆᚵᛁᛂ *Spurdagie*, Fama. *I Nialu: Þann ſpurdaga hofum vær um þig:* Hoc de te famâ accepimus

ᛋᛏᛆᚦᛁᚿᚿ *Stadinn* om. g. *Fundinn*, Inventus. *I Jarla S: Huor flötta manna vær drepinn þar ſem ſtadinn var:* Omnes, qvi ſe in fugam conjecerunt morte mulctati ſunt, qvilibet in eo ipſo loco ubi repertus eſt.

ᛋᛏᛆᚠᚴᛆᚱᛚᛋ ᚵᛂᚱᚠᛂ *Stafkarls gerfe*, Mendici habitus.

ᛋᛏᛆᚿᚵᛆ *ad Stanga* verb: Petere aliqvem. *Hallfr: Sagde ek hef enn ej meir enn halflaunad honum þad er hann ſtangadi mig med ſpiods odde, og rak mig til bana bundinn ſem þiof.* Nondum dimidium ipſi ſolvi, qvod haſtâ me petierit, & inſtar furis ligatum ad mortem traxerit.

ᛋᛏᛆᚱᚠ *Starf* n.g. Labor. Inde verb. *Ad ſtarfa*, Laborare. Olim in maſculino uſitatum eſt, ut *Aſm. i Gr: Leis þu þennan ſtarfa vel af hende:* Abſolve bene hunc laborem. Item *Stærfs madur mikill*, Qui fortiter ſuſtinet laborem.

ᛋᛏᛂᚠᚿᛆ *Stefna*. Item *Kaupſtefna*, Nundinæ. *Gretter*

qvaſt ætla nordur i Voga a medan þar var ſteſun tyme: Gretterus dixit ſe iter meditare Vogam, dum nundinæ Vigenſes durarent.

ᛋᛏᛂᛁᚿᛏ *Steint* Adject. n. g. Litoſtratum variegatum ex lapidibus varii coloris. Hinc in Edda lapis qvilibet dicitur *Skipa Söll*, Navium Sol, qvod ejusmodi lapideo colore pictæ & illuminatæ eſſent.

ᛋᛏᛁᚵᛆ ᛘᛆᚦᛦ *Stiga madur*, Prædo, q: accola privatus viarum. (*Styg*, viæ) *Stigur* in ſingulari, Inde dicitur *Ad ſä* kanne *kumma ſtiga*, qvod terat peregrinas vias, ſive ſemitas, qvi peregrè abit.

ᛋᛏᛁᚮᚱᚿᛋᚮᛘᛦ *Stiornſomur*, om. g. Qvi benè regit ſubditos.

ᛋᛏᛁᚱᛂᛚᛆᛏᛦ *Styrelätur*, om.g. Obediens. *Oſtyrelätur*, contra Metaphora ducta à Navi qvæ non facilè vel ægrè paret gubernaculo.

ᛋᛏᛁᚱᚴᚿᛆᚦᛦ *Stirknadur* m.g. Profectus virium. *Gr: villde hann prova huor þeirra hafde meira ſtirknat tekid ſydan þeir ſkildu ad:* Experiri voluit, uter eorum majorem profectum virium fecerit, ex eo qvo ſegregati fuerunt.

ᛋᛏᛁᚱᛘᛆ *ad Stirma*, Vento agitari, verb: à vento. *Gret: Og er þeir komu inn um hafnar* klett *tok ad ſtyrma ad þeim:* Ubi promontorium præternavigarunt, magna exorta eſt tempeſtas.

ᛋᛏᛁᚱᛁᚮᛚᛚᚦ *Styriolld* f.g. Bellum, à *Styr*, Gladius, & *Olld*, qvod tàm tempus qvàm homines in hoc ſeculo denotat.

ᛋᛏᚮᚦ *Stöd*, Columen, item Auxilium. *Niäla: Þar renna margar ſtodar under:* Multi hanc rem juvant.

ᛋᛏᚮᚠᚿ *Stofn*, Truncus. Proverb. *Gretlu: Þu ſetter illa a ſtofn vid hann:* Malum cum illo incepiſti. Et dicitur *Ad ſtofna*, Ordiri, auſpicari.

ᛋᛏᚯᚴᚴᛦ *Støkkur i lide*, Disjunctio agminis, ſeu fuga.

ᛋᛏᚮᚱᚴᚮᛋᛏᛚᛁᚵᛆ *Störkoſtliga* Adv: Magnificè, *Storolega*, Decorè, realiter.

ᛋᛏᚮᚱᛚᚿᚦᛦ *Storlindur* omn. g. Magnificè liberalis. *Sa madur er ſtorlyndur vid vine ſyna:* Vir iſte liberalis eſt in amicos. Item *Storgiofull.*

ᛋᛏᚮᚱᛋᚴᚮᚱᛁᚿᚿ *Storſkorinn* omn. g. Magnâ facie. *Gr: Syndiſt honum hofudit mikid og vindarlega ſtorſkorid:* Videbantur habere caput magnum, & faciem amplam.

ᛋᛏᚮᚱᚱᛆᚦᛂ *Storrâde* n. g. Magnum facinus, ſeu magnarum rerum aggreſsio. *Gr: Mun eg ej letia ſtorrædum* þo *ēg meige minna enn einhuor ydar:* Non impediam magna facinora, etſi minus poſsim qvàm qvilibet veſtrum.

ᛋᛏᚱᛂᛁᚿᚵᛁᛆ ᚼᛂᛁᛏ *ad Streingia heit*, Vovere votum.

ᛋᛏᚢᚠᛦ *Stufur* m. g. Truncus poſt amputatas manus & pedes relictus. *Dyrid ſkauſt ä ſtufum:* Fera ceſpitabat truncô pede.

ᛋᚢᛆᚦᚱᛆᚿᚦᛂ *Suadrande* neut. gen. Garrulitas.

ᛋᚢᛆᚱᚦᛆᚵᛆᛦ *Suardagar* m. g. pl n. Juramenta. *Hann batt* þ*ad ſuardögum*, Juramento confirmavit.

ᛋᚢᛂᛁᚠᚿᛆ *ad Sueifna*, verb: Circumagitare.

ᛋᚢᛂᛁᛏ *Sveit* f. g. *Sveitar* in genit. Comitatus. *þor i Eglu:* þ*ad hef eg heyrt at hird Kongs er ſkipud af Rexmönnum einum, og* þ*ike mier allfyſelegt ad koma i* þ*a ſveit ef* þ*eir vilia vid mier taka:* Audivi omnes Regis aulicos pugiles eſſe, qvocirca optandum mihi videtur eorum ſocietati adſcribi ut poſſem, modò me recipere velint.

ᛋᚢᛂᛁᛏ *Sveit* f. g. Habitatio vallina, utrinq; montibus cincta.

ᛋᚢᛂᛁᛏᚢᚿᚵᛆᛦ *Sveitungar* m. g. pl. n. Ejusdem provinciæ aut ſocietatis homines. *Egla:* þ*ar lietuſt X menn af ſveitungum Egils:* Decem viri è ſocietate Egilli moriebantur.

ᛋᚢᛂᛁᛘᛆ *ad Sveima*, verb: Natare. *I J: S: Hann hliop fyrer bord og ſvam til lands.* E navi proſiliit, & verſus terram natavit.

ᛋᚢᛂᛚᚵᛁᛅ *ad Svelgia* verb. Ingurgitare. *Gretl: Berſerkerner voru miög möder, og ſvelgdu ſtörum*: Pugiles laſsi erant, & multum potabant. Hinc dicitur *Ølſvelgur*, Helluo.

ᛋᚢᛂᚱᚠᛅ *Ad läta ſverfa til ſtäls*, Strenuè in opere pergere.

ᛋᚢᛂᚱᛘᛦ *Svermur*, Contentio turbæ..

ᛋᚢᛁᚢᛁᚱᚦᛁᚿᚵ *Svivirding* f.g. Contumelia. Hinc Adv: *Svivirdiliga*, Contumelioſè. *Gretl: Þad er daarlegt at tala ſvivirdilega til ſaklauſea manna*, Stultum eſt contumelioſè de innocentibus loqvi.

ᛋᚢᚯᚱᚦᛦ *Svördur* m.g. *ſvardar* in genit. Linum. Item pro fune ſumitur ex lino facto. *Halfr. i Ol. Try: S: Færum feſtar vorar fer ſiörok ad knere, ſvord tekur helldur ad herda hvar er atkieris frackie*: Dimoveamus funes noſtros nauticos, tumultuoſa tempeſtas navem impellit, rudentes obnixè tenduntur, ubi ille, qvi anchoram cuſtodire debet?

Svordur, Capitis crines, (ſed potiſsimum radix crinium.)

ᛋᚢᛒᛅ *ad Supa* verb. Sorbere, *eg ſaup* in Præt. Proverb. *Grett: Ej er ſopit þo i auſina ſie komid*: Non eſt abſorptum, qvamvis infuſum: Innuitur, rem viſu facilem, interdum eſſe expeditu difficilem.

ᛋᚢᛅᚢᚦᚢ ᛋᛅᚱ *Svaudu ſaar*, Vulnus ſuperficiarium.

ᛋᚢᚿᚦᚢᚱᚵᛁᚯᚱᚦᛂᚱ *Sundur giorder*, Diſſolutiones & affectationes in verbis, veſtitu, & geſtibus. *I Ol: S: Sigurdur Bijſkup var akafa madur mikill i ſkape, og ſundurgiorda madur i ordum ſynum*: Sigvardus epiſcopus vir erat elatus, & ſingularis verborum affectator. *I J: S: Kale var Skartz madur og hafde Sundurgiorder micklar er hann var kominn af Englande*: Hæc de veſtitu eſt Phraſis: Calo in veſtitu pompoſus erat, & affectatus, ex Angliâ enim veniebat.

ᛋᚢᚱᛋᚴᛅᛒᛦ *Surſkapur* m.g. Auſteritas. *Þer Geller ætla*

eg

eg til Iſlands ad fara i ſumar ef þu vilt erende mijn þangad bera, enn adrer Iſlendſker menn ſem hier eru munu øngver fara til Iſlands fyr enn eg ſpyr hvoring þenu mälum er tekid er þu ſkallt þangad bera, enn er Kongur hafde þetta upborit þa þötte þeim er fuſer voru ferdannmar og bannad var ſurſkapur mikill hafdur vid ſig, og þotte ſeta ſyn Ill og öfrelſe: Tu Gellere hâc æſtate in Iſlandiam ibis, ſi negotia mea expedire velis. Reliqvi verò Iſlandi heic manebunt, donec intellexero qvomodo negotium expeditum fuerit. Hoc decretum Regis cum publicaretur, qvi ſe itineri accinxerant, & prompti erant ad eundum, ægrè tulerunt hanc inhibitionem, ſtatuentes: libertati ſuæ repugnare hoc edictum.

T.

ᛏᛆᛂᛚᛆ *ad Tæla um nockurn* verb: Aliqvem domare. *Egl: þorelfur mællti vid Brodur ſinn Eigil, ef fader þinn ma ej hier um þig tæla, þa bær eg ej til þeſs tranſt ad hafa þig med mier:* Thorolfus dixit fratri ſuo Egillo, qvod ſi Pater tuus domi te domare neqvit, nec ego in exteras nationes te mecum ſumam.

ᛏᛆᚴ *Tak* n. g. Ingentis molis allevatio. *Tak* etiam dicitur Genus morbi.

ᛏᛆᛚ *Täl* n. g. Deceptio. *Gretl: Ecki vil eg þig a tälar draga:* Te deceptum iri nolo. Inde Verbum: *Ad tæla*, Fallere.

ᛏᛆᛚᛆ *Tala* f. g. Sermocinatio. *Hann hafde lätid ganga toluva:* Multum ſermocinabatur.

ᛏᛆᛚᛘᛆᚿ *Tälman* f. g. Impedimentum. Inde *Farartälme*, Obſtaculum viæ.

ᛏᛆᚱᛆᛋᛏ *ad Täraſt* verb. Lachrymari, à nomine *Tär*, Lachrymæ. *Ol: Tr: S: Fann Sigmundur ad Jarl täradiſtmiog er hann lagdiſt nidur a golfid fyrer þorgerdi Hölga Brudi:* Hoc obſervabit Sigiſmundus,

 qvod

qvod amarè lachrymaretur Comes, dum pronus in terra jaceret, idolum N: implorans.

ᛏᛅᛘᛋᚠᛁᛁ *Tamſie* n. g. Munuſculum, qvod dare ſolebat olim is, qvi primus omnium dentes infantum conſpexit.

ᛏᛁᚠᛅᛋᛏ *Tegaſt* verb: imperſonale, Continget. *Gretl: Og mun yckur ſamdaudi tegaſt:* Continget ut ſimul moriemini.

ᛏᛁᛁᚿᚠᚦᛁᚱ *Teingder* pl. n. f. g. Affinitates. A verb. *Eg teinge & ſamteinge*, Copulo. *Gretl: Þorkiell var Aaſtvinur Aſmundur ſo ſem teingdum þeirra hæfde:* Thorchillus Aſmundum intimè charum habuit, ſicut decuit affinem.

ᛏᛁᛁᛏᛁ *Teite* f. g. Gaudium, & inde compoſita *Mälteite*, Facetiæ, *Ölteite*, Convivales facetiæ.

ᛅᛏ ᛏᛁᛚᚠᛁᛅ *At telgia*, verb. Secare ligna.

ᛅᛏ ᛏᛁᛚᛁᛅᛋᛏ *At teliaſt undan*, Excuſare ſe.

ᛅᛏ ᛏᛁᛘᛁᛅ *At temia*, verb. Aſſveſacere. *Eg tamdi* in Præterito perf. *Egl: Þeir voldu menn miog ad'afle til fylgdar vid ſig og tomdu vid ſkaplinde ſitt:* Elegerunt ingenti robore viros in ſuum famulitium, ſuoq; ingenio parere aſſveſecerunt.

ᛏᛁᚠᛁᚿ ᛘᛅᚦᚢᚱ *Tiginn madur*, Nobilis. *I. J: S: Munttu mikils metinn af tignum monnum ſem þu kiemur:* Quocunq; veneris apud nobiles in magno eris æſtimio.

ᛏᛁᚠᚿᛅᚱ ᚴᛚᛁᚦᛁ *Tignar klædi*, Veſtis Regalis. *Ol: Sog: Sendi menn föru þar til er Sugurdur Kongur var og hofdu med ſier tignar klædi hanns:* Legati Reginæ ad Sigurdum proficiſcebantur Regiam veſtem ſecum ducentes.

ᛏᛁᛚᚠᛁᚿᚦᛁᚿᚿ *Tilfindinn* Adj. Item *Hötfindinn*, Qui multa invenire poteſt aliis dedecore.

ᛏᛁᛚᚯᚠᛋᛏᚢᛘ *Tiløſtum* f. g. Annua annona, q: Acqviſitio. *Egl: Skallagr: hafdi forrad öll fyrer Bue þeirra fedga og tiløſtum alla:* Skallagrimus familiæ imperabat,

rabat, ac ſibi patriqve ſuo de annona proſpiciebat.

ᛏᚢᛋᚴᛆ *Tyſka* f.g. Mos, conſvetudo. *Ormr S: Þad var tyſka i Þær munder:* Uſitatum erat hoc tempore.

ᛆᛏ ᛏᚯᚵᛆ *At toga* verb. Attrahere. *Gretl: Hann undradaſt huor ſo mundi faſt i töga:* Gretterus mirabatur qvenqvam eſſe qvi tam fortiter funem trahere poſſet.

ᛏᚯᛘ *Töm* n.g. Vacans tempus: *I J: Sog: Sig. bad ad Arne villde greida mäl Bondans, enn hannqvad gott töm ad vera:* Sigurdus petiit ut viri cauſam abſolveret, ſed reſpondit, adhuc tempus ad id ſufficere.

ᛏᚯᛘ *Töm*, Etiam dicitur æther ſive aër, q: vacuum, & inane, & Adject: *Tömur*, Vacuus, *Töm* in fœmin. *Tömt* in neutro.

ᛏᚯᚱᚵ *Torg* n.g. *Markuadur, Kauprein*, Emporium. *I Jarl: S: Jarlinn leitadi vid Landsmenn um matkaup, giördu Þeir honum Þann koſt, ad Þeir mundu ſetia honum Torg framan til föſtu:* Comes petiit, ut neceſſaria ab incolis emere poſſet, ſed hac conditione pacti ſunt cum eo, ut exſpectaret, donec indicerent nundinas qvadrageſimales.

ᛏᚯᚱᚴᚢᚱ *Torkur* m.g. Privatio. Vide *Egl: Eigill Skallagrimſon orte eiſi drapu epter Son ſinn og kalladi Sonar torg* ſive *Thorack:* Egillus Skallagrimius epitaphium compoſuit de obitu filii, & vocavit Næniam ſev filii jacturam.

ᛏᚯᚱᛚᛅᛁᚦᛁ *Torleide* n.g. Iter impervium. *Egl: Hann hefur farid yfer mörg höf og önnur torleide:* Per mare & alia impervia iter fecit.

ᛏᚯᚱᛋᚯᛏᛏᚢᚱ *Torſöttur* Adj. Difficilis. *Bua Sögu: Bue var Þenn torſöttur Þuiad Þo Þeir kiæme höggum ä hann Þa vard hann ej ſaar Þar ſkyrtan tök:* Erat Boas ille adverſariis laborioſus, qvamvis enim verberibus illum peterent, immunis tamen à vulneribus

man-

manſit tectus induſio qvod nutrix illi conceſſerat.

ᛏᚯᛏᚱᛆᚱ *Tötrar* m.g.pl.n. *Larbar*, Veſtes laceræ. *[I Kröka Refs Sögu] Sigſtyggur kaſtadi þá tötrum ſem hann duldiſt i:* Sigſtiggerus abjecit laceros iſtos pannos qvibus ſe tegebat.

ᛆᛏ ᛏᚮᚱᛏᚱᚤᚵᚵᛁᛆ *at Tortryggia* verb. Idem qvod *Miſgruna*, Diffidere. *Ol. S: Greifinn tortrygdi þad allt er honum var fra ſagt, þeſs helga mans jardteiknum, qvad þad ej vera nema lygd og þata:* Comes fidem habere nolens relationibus de miraculis à viro ſancto iſto factis, affirmans non eſſe niſi figmentum & mendacia.

ᛏᚱᛆᚦᚴ *Tradk* n.g. Crebra pedum veſtigia. *Gretl: þui næſt koma þeir ad tradke miklu þotti þinum þui lijkaſt ſem þar hefdi glijmt verid helldur ſterklega:* Hinc eò devenerunt, ubi crebra inveniebantur veſtigia, qvæ apparebant eſſe hominum invicem fortiter luctantium.

ᛏᚱᛆᚢᚦᚢᚱ *Traudur* Adject: Illubens. *Öfus*.

ᛏᚱᛆᚢᛋᛏ *Trauſt* n.g. propriè Confidentia. *I JJ: S: Hefur þad verid leinge ſidur göfngra manna ad giöra mikid fyrer ord vina ſinna og afla ſier ſo traudts og vinſöllda.* In more poſitum erat apud viros præſtantes, ut multa in gratiam amicorum facerent, ut ita confidentiam & favorem ſibi conciliarent.

Trauſt etiam ſignif. Refugium. *Gretl: ätte þorgeir þar trauſt mikid er þorgils var vegna frændſeme:* Erat Thorgero refugium apud Thorgillum, propter conſangvinitatem. *I Jalla S: Jarl ſpurde ad Bruſe Broder hans var farinn a fund Olafs K: ad ſækia hans trauſt.* Enarus Comes intellexit fratrem ſuum Bruſum verſus Regem Olaum iter inſtituiſſe, ut ejus auxilium imploraret.

ᛏᚱᛂᚵᚢᚱ *Tregur* ferè idem qvod *Traudur*, Illubens. Indè Subſtant: *Trege*, Angor animi. Ponitur etiam

pro

pro qvovis impedimento. *Gretl: Hann leitadi vid ad færa i alla trega þa er hann mätte.* Tentabat omnia obſtacula intrudere ne reconciliatio fieret. Item verb: *Eg trega*, ſive *mig tregar vinar lätid*, Dolet mihi qvòd mortuus ſit.

ᛏᚱᛁᛚᛚᚦᚢᛦ *Trilldur* Adj: Giganteo robore. *I Orms S: Düfþakur var mikill og miög trilldur.* Duſtacus erat ſtatura ingens vir, & giganteo robore.

ᛏᚱᚯᛚᛚᚦ *Trölld* n. g. & *Övætter* pl. n. n. g. Synonyma, Monſtra. *Feikna troll*, Monſtrum horrendum.

ᛏᚱᚢᚿᛆᚦᚢᛦ *Trunadur*, Fidei commiſsio. Inde dicitur *Trunadur madur*, Fide juſſor, Conſiliarius.

ᛏᚱᚤᚵᚦ *Trygd* f. g. Fidelitas. Inde *Tryggur* Adj: Fidus.

ᛆᛏ ᛏᚱᚤᚵᚵᛁᛆ *at Tryggiá* verb: Confirmare. *Egl: Trygdu þeir þa ſætter ſynar og vinattu mäl:* Reconciliationem & amicitiam ſuam confirmarunt.

ᛏᚢᚿᚵᚢᛦ *Tungur* f. g. pl. n. Lingvarum notitia. *I J. S: Gudefreyr hafde farid vijda og kunne margar tungur:* Godefridus longè lateq; peregrinatus eſt eratq; multarum lingvarum gnarus.

ᛏᚢᚿᚦᚢᛦ *Tundur* n. g. Fomes, ſive pharetra ignita.

V.

ᚢᛆᚠᚢᚱᛚᛂᛁᛋᛆ *Vafurleiſa* f. g. Res nihili. *I Banda manna Sogu: Ofeigur ſagde giettu ej vafurleiſu þeirrar er einkiß er verd, enn þeirra oſöme i og oll fölſka ſem med fara*, Apage vaniloqventiam ait Ofeig. qvæ nullius eſt momenti, illis maximè vitio vertenda & pro furore illorum reputanda, qvi iſtam comœdiam agere curant.

ᚢᛆᛚᛁᚿᚴᚢᚿᚢᛦ *Valinkunur* Adj: Benè audiens, Famæ celebritate omnibus notus.

ᚢᛆᛚᚢᛦ *Valur* m. g. Multitudo cadaverum interfectorum. *Egla: Lietu þeir bua um val þann þar hafde fallid.* Curarunt ſepeliri cadavera cæſorum in bello.

ᚢᛆᚿᚿ *Vann* Adject: *van*, *vant*, *Vanne* in comp. *Van-*

 ſtur

ſtur in ſuperl: Formoſus, decorus. *Vænt* etiam dicitur de qvo bonam ſpem fovemus, & *V-vænt*, deſperatum.

ᚢᛆᚿᛑᚼᛅᚠᛁ *Vandhæfe*, item *Vandræde* Synon: n.g. Periculoſa difficultas. *Gretl: Hier er annar blutur til vandhæfis.* Alia ſe prodit difficultas. Item alio loco: *So er nu a tvennur vandrædum giegner:* Res nititur duabus periculoſis conditionibus.

ᚢᛆᚿᛑᚴᚢᛅᛑᛁ *Vandqvæde*, Ejusdem ferè ſignificationis. *I Gretl: þu hefur räd ſógt ad mier um þijn vandqvædi:* In difficillimis tuis negotiis conſilium à me petiiſti.

ᚢᛆᚿᛋᛁ *Vanſe* m.g. Injuria. *Saa fyrer vanſe verdur:* qvi injuriam patitur.

ᚢᛆᚱᛑᛁ *Varde* m.g. apud veteres, noſtrâ ætate magis uſitatum. *Varda* in fœm.g. Indicem viæ denotat, & eſt propriè Strues lapidea eminentiori loco collocata. *Rognv Jarl i Jarla S: Her hef eg reyſtann häfan varda,* Hoc loco altam erexi columnam.

ᚢᛆᚱᚠᚢᛋᛆ *Varfuſa* f.g. Offenſio belli ſive Damnum. *Egl: Ej fæ eg þier herſkip i hendur eg veit ej nema þu komer þar nidur er mönnum er varfuſa a.* Non tibi committo naves prædatorias neſcius num alicubi attingens damna tàm nobis qvàm aliis inferas.

ᚢᛆᚱᚴᚢᚿ *Varkun* olim, (nunc *Vørkun*) f.g. Conniventia, excuſatio. *I J. S: Nu er þar varkun hann vilie ej vid oſs ſamjafnaſt ſo ſem vier erum vanfarner hia honum.* Excuſationem meretur is licet nobis aſſimilari renuat, cum reſpectu illius tam ſimus imbecilles.

ᚢᛆᚱᚿᛆᛑᚢᚱ *Varnadur* m.g. Merces. *I Kroka Refs S: Hefur þu þan varnad flutt i Land vort ſem oſs er nu umi hrijd ej aud fengin ſaker fiandmanna vora.* Tam pretioſas merces huc attuliſti, ut ſimiles acqvirere ob hoſtes noſtros vix liceat.

ᚢᛆᛋᚴᚢᚱ *Vaſkur*, item *Vaſklegur* Adj: Strenuus. *Rognvaldur Bruſa ſon var allra manna frijdaſtur härid*

mikid

mikid og gult ſem ſilke, mikill og ſterkur og manna vaſklegaſtur bædi ſacker vitru og frammburdar: Rognvaldus Bruſi ſive Bruti filius, erat formæ elegantia ante omnes, crines habens colore fulvos inſtar byſsi, ſtaturâ vir ingentis magnitudinis ut & roboris, virûm ſtrenuiſsimus, tàm propter ſapientiam qvàm magnanimitatem.

ᚢᚦᛆᚢᚢᛆᚿ *Udauwan* n.g. Fœtor. *Enn er þeir komu a land up var fyrer þenu hraun og odauman mikid.* Dum continentem peterent ſaxoſa via, cum ingenti fœtore illos offendit.

ᚢᛂ *Ve* pl. n. n.g. Pax ſacra. *Goda grid.* Antiqvitus dicta, q: Deorum induciæ. *Egl: Egvindur hafde vegit i veum (þad er i gridum) var hann ordinn vargur og vard þegar i burt ad fara.* Egv: perpetrarat homicidium in ſolennitate pacis, truculentiſsimæ belluæ ferocitatem præ ſe ferens, hinc diſcedere coactus eſt, utpote in converſatione hominum probè & pacificè ſe gerentium intolerabilis.

ᚢᛂᛒᚮᚿᚦ *Vebond*, compoſitum à *ve* & *bond*, q: Pacis ligamina, & denotatur circus, in qvo judices de more conſidebant cauſas dijudicantes, qvi circus olim ligaminibus erat cinctus. *Egl: Ømundur hliop til dömſms og ſveitungar hans og ſkäru i ſundur vebondinn.* Ømundus cum ſociis ad ſubſellia accurrens ligaminibus ſacris diſruptis, jurisdictionem, ante prolatam ſententiam, turbavit.

ᚢᛂᚦᚱᛆ ᛒᛆᛚᚴᚢᚱ *Vedra balkur bärdur*, Crudelis aër. q: Congeries turbinum.

ᚢᛂᚦᚢᚱ ᚠᛆᛋᛏᚢᚱ *Vedur faſtur*, Qui ob tempeſtatem & ventum adverſum navigare neqvit. *I J J. S: þeir Sveinn voru fiöra dage vedur faſter i Mä Eyum.* Sveno cum ſuis qvatriduum contrariis ventis detentus eſt in Inſulis ſic denominatis.

ᚢᛂᚦᚢᚱ ᛋᛒᛆᛆᚱ *Vedur ſpaar* Adj: Qui ventos prædicere poteſt.

ᚢᛂᚵᛏᛁᛚᛚᛅ *Vegtilla* f.g. *Afeſta*, *Aſtædi*, Synon: Inſtantia, accipitur pro privilegio. *Ofeigur i Ban-man-Sogu: þa munu þeir unna mier þeſs ad eg hafe þa vegtillu ad eg kioſe af ydur Bandamonnum tvo þa er eg vil.* Vos viri tantillam mihi gratiam dabitis, ut poſsim eligere ex vobis duos qvos volo.

ᚢᛂᚵᚢᛦ *Vegur*, Via, & *Vegur* m.g. Honorifica exiſtimatio. N. Paræmiam: *Vaxe vegur þinn.* Macte honoribus eſto. Et *Vegſend*, Gloria, dignitas.

ᚢᛂᛁᚦᚢᛦ *Veidur* m.g. in fœm. uſurpamus *Veide*, Captura, præda. *Skallagr. i Eglu: Sagdi faudur ſynum ad hann hefdi ſied þad ſkip ſem hann bar kienſl a, og ad þar mundi þeir nockrer fylgia ſem veidur mundi i vera.* Skallagrimus patri enarrans opinionem ſuam de navi, qvam à longè viſam probè novit, fortè ſcil: qvoſdam in illa eſſe qvi illis bona præda forent captanda.

ᚢᛂᛁᛏᛋᛚᛅ *Veitſla* f.g. Convivium, à verb: *Eg veite*, Largè promo. *Veitſla var hin vegſamlegaſta og utleitſla hin ſkóruglegaſta.* Convivium erat honorificentiſſimum dimiſsio munificentiſsima.

ᛅᛏ ᚢᛂᛚᚴᛁᛅ *at Velkia* verb: Volvere. Inde Paræmia: *Ad velkia rad.* Conſilia mente volvere vel ſecum volutare. *Ol. S:* þad kom *lijtt aſant med monnum hvad* þeir *ſkylldi uptaka*, *kalladi* þad *annar uräd er odrum* þötte *vønlegt og velkdu* þeir *miog leingi rädni for ſier.* Inter ſe non conveniebant, qvid caperent conſilii qvod unus approbabat alter damnabat, ſic diu multumq; inter ſe conſilia agitabant. Hinc deducitur *Wolkinns-Sinn*, Mens dubia.

ᚢᛂᚿᚦᛁᛚᛂᚵᛅ *Vendilega*, Idem qvod *Vandlega* Adverb: Accuratè.

ᚢᛂᚱᚦᚢᛦ *Verdur* m.g. Idem qvod convivium. Inde compoſita *Dagverdur*, Prandium, *Kvollverdur*, Cœna. Nunc magis in uſu *Morgun-mältijd*, *kvolld-mältijd*. *Verdur* etiam dicitur eſca cuivis apta & idonea.

donea. Item Menſura cibi ſufficiens adulto *Manſverdur*, Infanti *Barnsverdur*. Paræmia. *Diarfur er huor um deilldam verd*. Sibi deſtinatam cibi portiunculam audacter qvis aggreditur.

ᚢᛂᚱᚴᛚᚢᚿᛑᛆᚱ ᛘᛆᚦᚢᚱ *Verklundar madur*, Laborioſus homo.

ᚢᛂᛋᛆᛚᛑᛆᚱ ᛘᛆᚦᚢᚱ *Veſaldar madur*, & *Veſalmenne*, Synon: & *Veſalingur*, *Veſlingur*, Vilis. *Ol. S: So ſkalltu vidbuaſt ſem þar ſie ej veſalldar manna ad vera*. Hoc perſvaſum tibi habeas haud tutum fore cuivis homuncioni illic comparere.

ᚢᚠᛅᚱᛆ *Ufæra* f.g. Iter periculoſum. *Ufært*, Impervium.

ᚢᚠᛆᚱᚿᛆᚦᚢᚱ m g. Infortunium. *Ol. S: Vard þinu þad þo mikill ufarnadur ſydan ſem ej var ørvænt*. Magnum inde reportârunt infortunium poſtmodum qvod non ultra ſpem evenit.

ᚢᚠᚱᛁᛆᛚᛋᛂᚱ *Ufrialſer kallmenn*, Servi. *I Jalla S: Rögnvald. liefde utgöngu kommu ollum og ufrialſum karlmonnum*. Rogvaldus exeundi veniam dedit Mulieribus omnibus & viris qvoq; illis qvi non erant ſui juris.

ᚢᚠᚱᚤᚿ *Ufryn* Adj: Torvo aſpectu. *Ol. Sog: Ulfur Jall veite allkappſamlega og var hin kätaſte, enn Kongur var fämälugur og helldur ufryn*. Ulfo Comes hoſpites liberaliter & læte tractabat, ſed Rex taciturnus erat & torvo aſpectu.

ᚢᚵᚵᚢᚱ *Uggur* m. g. Timor. *Uggleiſe*, Securitas. *Uggalaus*, Securus. *Ad ugga* verb: Solicitus eſſe. *I Jalla S: þorkiell var i Hroſs Ey og ugdi ej ad ſier*. Thorchillus in inſula (Roſs Ey) degens ſecurus vixit.

ᚢᚼᛆᛘᛁᚿᚵᚢᚱ ᛋᛆᛘᛚᛁᚵᚢᚱ *Uhamingur ſamligur* Adjectiv: Infortunatus. *Sygurdur var madur mikill ſterkur, ſvartur og uhaminggur ſamligur*. Sigurdus vir erat magnus & fortis, niger & infortunatus. A Subſtantivo *Hamyngia* f. g. Res proſperæ.

ᚢᛁᚦᛏᛆᚴᛆ *Vidtaka* f. g. Receptio in tutelam. Vide *Áſiä*.

ᚢᛁᚦᚢᚱᛋᛂᛏᛆ *Vidurſeta*, *Radſeta* f. g. Conſeſſus eorum qvi in conſilium delecti ſunt.

ᚢᛁᛂᛚᚱᛆᚦᛂ *Vielræde* n. g. Fraus, verſutia. *Egl: þeir gátu Ongvum vielrædum vidkomid.* Nullis machinationibus circumvenirè valuerunt.

ᚢᛁᛁᚵ *Vijg* n. g. Homicidium. A verb: *eg veg*, interficio, occido. Inde dicitur *Vijge* n. g. Tutum refugium, ubi non niſi ex uno latere patet aditus. *Vijgur* Adj: Fortis. In *Niali Hiſt: Gunnar var allra manna beſt vijgur þeirra ſem þa voru i Iſlande*. Athleta erat præſtantiſsimus omnium coætaneorum in Iſlandia.

ᚢᛁᛁᚵᛆ ᚠᛂᚱᛚᛂ *Vijga ferle* n. g. pl. n. Homicidia. *Raudſkieggur i Gretlu: Heyrt muntu mijn hafa verid gietid um vijga ferle og ojofnud, enn alldrej um däd-leiſe vid Länardrottinn minn.* Sat ſcio famam ad te delatam eſſe de homicidiis aliisq; nefariis à me patratis, minimè tamen ob infidelitatem in Magiſtratum me argui.

ᚢᛁᛁᚵᛚᛁᚯᛋᛏ *Vijgliöſt*, Quando diei claritas pugnam permittit. *Ol. Sogu: þa er vijgliöſt þötte vaknade herinn.* Illuceſcente die excitabatur exercitus.

ᚢᛁᛁᚵᛚᚤᛋᛁᚾᚵ *Vijglyſing* f. g. comp: à *Vijg* Cædes, & *lyſing*, Publica proclamatio. q: Patefactio perpetrati homicidii, cujus occultatio inter veteres nefaria habita eſt, omniq; honeſtate carens, nullam deniq; ſatisfactionem legum admittens. Qvam aliàs exſolvere gratiamq; cum propinqvioribus interfecti inire aperto marte enecanti olim haud rarò contigit, eapropter qvilibet ſincerus & integer furtivo homicidio famam dehoneſtare conſcientiamve lædere abhorruit. Cujus ſinceritatis inter cætera, exemplum, (cum certiſsimo vitæ periculo conjunctum) reliqvit olim Refus qvidam Iſlandus, qvi propriâ manu in Gronlandia [ut Hiſtoria ejus habet] crudelem infamiam cæde qvinq; virorum ultus, ſolum vertere cogebatur. Nor-

vegiam cum uxore & tribus filiis tempore Regis Haraldi cognom. crudelis, inq; viciniam domus Regiæ, qvæ Nidroſiæ erat, propriâ navi vectus ſeſe contulit, & ſolitariam domum (*Skiemmu* dictam) ad inhabitandum conducens, nomine mutato ac facie, barbam candentem alligans, caniciem ſimulavit, cœruleo indutus pallio corioq; cinctus, pro peregrino mercatore habitus, Narvum ſe vocavit. Contigit autem dum forum unà cum filiis duobus freqventaret, tertio apud matrem, ne ſola maneret, relicto: cujus mandati immemor juvenis, nullâ habita ratione matris, forum ſpectandi & animi relaxandi gratia ſerius viſitavit. Quod cum animadverteret Pater Narvus, ad cõjugem viſendam feſtinanter è foro rediit. Eo autem temporis intervallo, qvo ſola manſit fœmina, advenit aulicus qvidam nomine Scalp-Granus, forma & amictu ſatis elegans, moribus autem deformis, erat enim vir mulieroſus nimis, qvi ſæpiuſculè domos peragrans, tàm virgines qvàm mulieres & nuptas ubicunq; potuit ſtupravit, qvapropter & multis inviſus erat, ſed Regio favore pollens omnium vindictam evaſit. Hic ipſe Granus ſuo genio indulgens, mulierem ſolitariam blandè compellare, & oblatis muneribus ad concubitum ſollicitare, imò reluctantem vi & viribus ſuperare tentabat. Qvem ejus conatum per feneſtram aſpiciens maritus Narvus, celeriter accurrit; Qvo viſo umbram feneſtra afferente, Granus à cepto deſiſtens, & domo egrediens qvam celerrimè in pedes ſe conjecit. Qvem Narvus inſecutus, captumqvè poſt brevem dimicationem iratus transfixit, & cadaver mortuum ad latus hortuli cujusdam humatum abſcondit.

His peractis, ſua omnia cum conjuge per filios in navem portari curavit, ipſe ſolus Regiæ Majeſtati, qvæ tum temporis comitiis publicis interfuit ſeſe ſiſtens, perpetratum facinus minimè diſsimulando hi-

ſce grammaticationibus cauſam homicidii aperuit:
,, *Vid urdum ſaupſätter i dag Sverdhusgrane og eg*
,, *herra, hann villdi fiallſkierda kona mijna. Eg ſtor-*
,, *alldradi hann i giegnum ſtrabeyers auga, þa langhu-*
,, *ſade hann herra, þa langhuſade eg. þa breidur balla-*
,, *de eg herra, enn hann marghroſsade vid þa fagur*
,, *ragnade eg hann herra, enn hann ſupſkieggiadi i mot*
,, *daling hnappadi eg hann under einn ſkijdgard ſkamt*
,, *i burt, og vodvirkta eg hann ad lycktum.*

Finitâ relatione Narvus qvàm citiſsimè aufugit, & navi vectus, Daniæ littus occupans, pretioſis rebus ex Gronlandiâ transvectis, Regis Svenonis favorem ſibi conciliando perſeqvutiones & minas Norvegi ſubterfugit.

Abſente autem Narvo ex foro, poſt revelatum prædictum facinus, qvod à nemine inter pronunciandum animadverſum eſt. Rex enim Haraldus jurisdictioni & cauſis dijudicandis in primus intentus erat. Iſtis autem compoſitis, adeoq; ſui muneris ſatisfactione peracta, ignoti viri axioma tandem animo volutans, ſonante tuba tumultum ſedari juſsit, factoqve ſilentio ait: Ecqvis ille peregrinus erat, cœruleo pallio indutus, zonaq; coriacea circumdatus, haſtam gerens, qvi forum noſtrum paulò ante freqventavit? Reſpondentibus cæteris, nulli probè de terræ filio iſto conſtare unde venerit; ſed hoc tantum, qvod advena qvidam nomine Narvus aliqvot dierum ſpacio in conducta domuncula ibi manſerit. Præterea Rex: At qvid ſibi voluit ignoti illius proclamatio? Cujus ſe inſcium, inſaniamq; aut nullius momenti rem fuiſſe autumans qvisq; reſpondit. Longè aliud mihi animus præſagit, ait Rex, non enim coram viſus eſt mihi vilis vir iſte: Ubi verò Scalpgranus aulicus noſter? Advocate illum mihi, & euntes qvæſitum aulicum, non repererunt, qvod ubi reſcivit Rex, minus proſperè

rem

rem ſe habere ait. Ad hunc enim modum exorſus eſt peregrinus iſte ſuam proclamationem.

Vid Sverdhusgrane urdum ſaupſätter i dag; hann villde fiallſkierda Konu mijna: Ubi Suerdhusgranum nominavit, Scalpgranum noſtrum indigitaſſe conjicio, qvia ſcalpur dicitur domus gladii ſive *Hus ſverdſins.*

Urdum ſaupſätter: quod ſic intelligo, Potus Iſlandorum dicitur *Saup* & *Miſa* & *Dryckur*, qvæ Synonima ſunt, hic priore parte dictionis inverſa uſurpavit *Saup* pro *Mus*, nam *miſsater* diſcordes ſe & illum factos fuiſſe invicem, ſignificaſſe pro vero habeo.

Hann villdi fiallſkerda Konu mijna: Forſitan ſolito more iverit inqviſitum concubinam Granus noſter, & Narvi conjugem offenderit, hanc enim cauſam diſcordiæ prætendit qvod attentaverit concumbere uxori ſuæ. Nam Iſlandico ſermone dicuntur mulieres *Gil-hadar*, ſtupratæ, ſed *gil fiallſkord* denominantur, Rupturæ montium, unde finxerat verbum *fiallſkierda*, id eſt *gilia.*

Præterea *qvadſt hann hafa ſtorkeralldad hann i giegnum Sträbeyers auga.:* Realiter pronunciatum hoc, ait Rex, nominare *Sä ſtorkieralld:* Hoc enim vocabulo vulgò utuntur Iſlandi, ut majuſculum qvodvis vas, (qvod *Storkieralld* propriè dicitur) denominent *Sä*, aſt *Sä* inſuper verbum eſt, & ſonat vidi, ſcimus autem ventum revera dici poſſe *ſtrabeyer*, ſtipulæ ſive graminis curvatorem, & *auga*, oculum, ſed *Vindauga* dicitur feneſtra. Viderat enim illum Narvus per feneſtram cum conjuge ſua diſceptantem.

Þa langhuſade hann, þa langhuſade eg: Domus oblongę dicuntur *Rane* ſive *Rana*, & inde factitium ejus verbum *langhuſade*, i. e. *rann hann, rann eg*, curſum arripuit tum ille tum ego, uterq; enim, ait Rex, currendo certârat, maritus periclitantem pudicitiam conjugis tueri ſatagens, alter ad adventum viri tremebundus fuga ſibi conſulere volens.

Þa breidur ballade eg hann herra: Tum (inqvit Rex) provocaverat illum ut exſpectaret. *Hreidur* enim nidus, & *Bollur* qvidvis rotundum, notatur ovum in nidulo repoſitum, q: Eg dicitur, ubi ergò pronunciavit *eg breidur ballade*, ſenſus eſt, *eg eggiade*, ſvaſi, monui, hortatus ſum.

Enn hann marghroſsadr vid: Agmen eqvarum in paſcuis, dicitur uno verbo *Stodhroſs*, & interdum abſolutè *Stöd*, qvod & verbaliter ſonat, ſtetit tranqvillus, gradum enim fixerat qvi prius terga dedit.

Þa fagur ragnade eg hann: Togæ qvædam apud Iſlandos dicuntur *Fellder* in plur. num. *Felldur* in ſing. qvod vocabulum deductum videtur *af föllum*, à criſpulis in hoc veſtimento uſitatis, qvæ variè denominantur, ita ut interdum *Raugnur* qvandoq; verò *Logdur* appellentur, & hoc ficto idiomate *eg fagur ragnade*, ſuum thema proponens virum ſe humi proſtratum haſta transfodiſſe ſignificabat, q. d. *Eg lagdi hann i giegn: eg felldi hann.*

Enn hann ſkipſkieggiadi i mot: *Bard* dicitur projectura ſive extremitas tabulati nautici, qvod hic fictitiè verſutus ille adhibuerat, mutato *Bard* in *Skiegg* hoc pronunciato utrumq; ſignificans, aulicum provocatum & impugnatum manus cum hoſte conſeruiſſe, qvod *beriaſt* dicitur: deinde proſtratum & transfixũ in agone vehementer concuſſum ſingula membra terræ alliſiſſe, qvod etiam dicitur *ad beriaſt um i ſior brotunum*, ad morem illorum qvi violenta morte enecantur.

Þa lijng hnappade eg hann under einum ſkydgardi ſkamt i burt: Abſconditus qvisq; dicitur *lijnghnappadur*, occultaverat enim corpus ſub hortulo qvodam hinc non procul.

Tandem *qvadſt hann hafa vodvirkt hann:* Eſt loqvendi modus textricum Iſlandicarum telam benè conſtituentium, *ad ſkilia vef*, Stamen diſtribuere pro-

prie

prie ſignificat, ſed abſolutè *ad ſkiliaſt vid* eſt aliqvem deſerere qvod noviſsimè adjecit barbatus ille, inqvit Rex, nam cadavere relicto diſceſſerat. Hæcce Regis divinatio eventu non caruit, repertum enim eſt cadaver ad latus pomarii, interfectore fruſtrà quæſito. Rex autem tum demum intellexit *Refum* Gronlandiæ profugum, natione Iſlandum, ibi ſub nomine Narvi latuiſſe aulicumq; neci tradidiſſe: Nomen ejus proprium *Refur* qvod vulpem ſonat, cognomine prolongavit, ut diceretur *Kröka-Refur*. *Krökur* Subſtant. m. g. propriè ſignificat viæ diſpendium, ſive indirectam & obliqvam itinerationem, inde orta eſt Paræmia apud noſtrates, *Betre er krokur enn kiellda*, Melius eſt ire per ambages, qvam per invia & teſqva. *Krökur* etiam dicitur qvod eſt curvum, aduncum, obliqvum. Uncinula qva annectitur veſtis *Krökur* dicitur: Metaphoricè verò refertur ad qvemvis artificioſum dolum ſive deceptionem, qvemadmodum verſio moralium Catonis habet; Sic ars deluditur arte. *Kiemur ſo bragdi krökur möte*, cum invicem certatur ſtratagematibus, inde dicitur *Krököttur* & *Brogdöttur*, Subdolus, Vafer, Verſutus, qvia *Krokur* & *Bragd* ferè idem eſt. Vide *Bragd*.

ᛂᚴ ᚢᛁᚴᚿᛆ *eg vikna*, verb: Paſsivam habens ſignificationem; q: Inflector ſive infirmor. *I Jalla S: Hann gieck þa ſo hart ad, ad Skottar viknudu fyrer.* Tam acriter impugnabat, ut infirmaretur claſsis Scotorum.

ᚢᛁᚿ ᛘᛆᛚᛂ *Vin male* n. g. *Vinättu mál*, Amica compellatio per internuncium facta. *I J J: S: Þorf: ſendi menn auſtur til Noregs a fund Haralldś Kongs med vinmælum, ſogdu ſo ad hann vill gioraſt vinur hans.* Thorfinnus ablegatis nunciis in Norvegiam ad Regem Haraldum Majeſtatem ejus diſſvaviandi gratiâ,

& amiciſſima verba Norvego deferri curavit, favorem videlicet ejus ſe magnoperè ambire.

ᚡᛁᚿᚢᛦ *Vinur* m.g Amicus. *Sa er vinur ſem til vamms ſeiger* Paræmia eſt cum dicto Gregorii conſentiens: Nemo alium amat qvem non facit meliorem. Vel ad verbum: Amicus eſt qvi vitium indicat. Hinc dicitur *Málvinur*, Labiotenus amicus. *Halfvinur*, Mediocriter favens. *Virdta vinur*, Amicus honorandus.

ᚡᛁᚿᛆᛏᛏᛆ *Vinätta*, f. g. Amicitia. *Vinattu bragd*, Mutua officia.

ᚡᛁᚿᛋᛆᛘᛚᛂᚵᛆ *Vinſamlega* Adv: Amicè, & *Vingiaruterga*. *Vingott er med þeim:* Bona intercedit familiaritas.

ᚡᛁᚿᛋᛅᛚᛚᚦ *Vinſælld* f. g. Gratia. *Vinſæll* Adj: Pollens gratiâ apud omnes. *Gretl: þorbirne liek gſund a um vinſalld atla:* Thorbernus inviſum habuit Atlum, qvod tam favorabilis eſſet. Item ibid: *Gretter vid þorbiorn Anugul: Er þat vel þo vid deilum kallt, hier er huorugum ockar til ſparande þui vid munum ej kafna i vinſælldum.* Gretterus ad Thorbernum qvi cognomento *Anugull* i. e. hamus, dictus eſt. Æqvum eſt, ſi vel maxime nos contentioſos geramus, nec eſt qvod nobis invicem parcamus, ſiqvidem favore heic loci non ſuffocamur.

ᚡᛁᛋᛏᛆᚱᚵᛁᚯᚱᚦ *Viſtargiord* f. g. Cibi apparatus. *Gretl: Hier er ej vondud viſtargiord:* Hic non eſt lautus cibi apparatus.

ᚡᛁᛏ *Vit* n.g. Scientia. Paræmia: *Vit er verde betra:* Scientia præſtat opibus. *Valla hafa þad aller:* Vix omnibus contingit.

ᚡᛁᛏᛂ *Vite* m. g. Fax erat ſev ſtrues ligni, qvâ tempore belli accensâ hoſtium adventum vicinis indicabant. *I J J. S: Liet Pall Jall hlada vita a ollum Eyum, ſo ad huor kyllde meiga ſia fra ödrű:* Paulus comes in omnibus inſulis ſtruem lignorum accendi curavit, ut ab una ad aliam ignis conſpici poſſet. Item: *Dagfinnur Lødvers Son bio i Fridar Ey hann skylldi gieta þeß vitans og elldi i hleipa ef her vare ſien:* Dagfinnus Ludovici filius habitabat in inſula Frida, hic curam ſtruis gerebat, ut ſi hoſtes terram aggredi animadverteret, eam incenderet.

Utrumq; dicitur: *Ad hliada vita*, Struem componere lignorum, & *Tendra vita*, Rogum incendere.

ᚡᛁᛏᛂ ᛒᚮᚱᚿᛂ ᛘᛂᚿᚿ *Vite borne menn*, Scientia præditi. *Egl: þeir menn voru friider ſynum ſmäer vexte og vel vite borner:* Erant viſu formoſi viri, ſtaturâ parvi, ſed benè ſapientes.

ᚡᛁᛏᚮᚱᚦ *Vitord* n.g. Qvod fit pluribus conſciis. *I Jalla Sog: þad var med margra manna vitorde med huorjum skildaga þeir Bradur hofdu ſielag ſitt giort:* Permultis conſciis pactum ſancitum eſt inter fratres.

ᚡᛁᛏᚱᛆᚦᚢᛦ *Vitradur* Adject: Bonus Conſultor. *I Jalla Sog:*

Kved

Kved eg þig ad þeſſu fyrer þa ſök, ad eg veit þu ert vitradur framar odrum ſem hier eru, þo þeir ſie virdinga menn mikler: Propterea te interrogo, qvia ſcio te ſapientem eſſe, & ſupra omnes qvi hic ſunt conſiliis promptum, qvamvis & illi viri ſunt magni.

ᚢᛁᛋᛋᛆ *Viſſa Vidvórum, Vijsbending*, f.g. Admonitio. *Ol: Sog: Enn þeir geingu ad ſofa þa myrkt var af nat þa giorde Steinn vijsbending þeim Ottare:* Sed dum tenebricoſa nox ingrueret, cubitum euntes ſomno ſe dederunt; Steno certiorem fecit Ottarum ut ſibi caveret.

ᚢᛁᛁᛏᛂ *Vijte* n.g. Peccatum contra leges contubernii. *Ol: Tryg: til Hallfrod: Nu skulu vid ſätter og þo þig hend vijte, ad þu komer ej til Bǫrds eda annad ſlijkt ſem adrer menn þa ſkal þier upp giefa framar Ǫdrum ſleſtum.* Rex ad Hallfrodum Poëtam: Nunc reconciliati erimus, & qvamvis delictum aliqvod commiſeris à menſâ Regia interdum abſens, vel alios mores aulicos tali qvapiam omiſſione transgrediens, remittam tibi præ cæteris.

ᚢᛚᚠᛒᚢᚦ *Ulfbud* f.g. Sævitia. *Haralldur K. i Eglu: Skalle ſa er fullur ulfbudar:* Calvus iſte plenus eſt ſævitiâ.

ᚢᛚᚠᚼᛆᛚᛂ *Ulfhale* m.g. Lupi cauda. Illum notat, à qvo nil niſi malum exſpectandum.

ᚢᛘᚵᛁᛂᚱᚦ *Umgierd* f.g. Vagina. *Egl: Hann lagdi Sverdit um kne ſier, og dró ut ſtundum til mids enn ſtundum skielldi aptur i umgiordina:* Gladium ſupra femur locavit, & modo dimidiâ parte evaginavit, modo vaginæ rurſum intruſit.

ᚢᛘᛆᛏᛏᚴᚢᛦ *Umattkur* Adj: pro *Omättugur*, Debilis, Infirmus. *Umattkare* in compar: Ut in *Egl: Hann var umattkare enn ad vanda*, Imbecillior ſolito.

ᚢᚿᚦᛆᚿᚦᚱᛅᛏᛏᚢᛦ *Undandrättur* m.g. Procraſtinatio. *I J J. S: Kongur fann undandrätt i mäle Jarls:* Rex dilationem ſentiit in reſponſis illius Baronis.

ᚢᚿᚦᛂᚱᛒᚤᚵᚵᛁᛆ *Underbyggia* f.g. Dolus, Aſtutia. *Underbyggiu madur*, Qvi ſubdolus eſt.

ᚢᚿᛋ *Uns* Adverb: Donec.

ᚢᚯ *Vó* n.g. *Valauſt*, Sine damno & periculo. *Vógieſtur*, Malus hoſpes. Item Paræmia: *Honum er vó fyrer dyrum:* Damnum illi imminet.

ᚢᚯᚵᚢᛦ *Vógur* m g. Sinus. Inde *Vógſkórinn Ey*, Inſula ſinibus diſtracta. *Egl. Solunder eru margar Eyar og ſvo vógſkornar:* Sunt Inſulæ permultæ, & per freqventiores ſinus diſſectæ.

ᚢᚯᛘᛂᛁᚿ *Vómein* n.g. Subitaneus morbus.

ᚢᚯᚿ *Vón* f.g. Spes. *Vónlegt*, qvod ſperatur. *I J J: S: Fleſter voru fu-*

ru fuſer ad lieta a kaſtalann og þötti þad vónlegt til fiefange : Plurimi proclives erant ad caſtellum impugnandum ob bonam ſpem lucri ſive prædæ opimæ.

ᚢᚯᛋ *Vós* n.g. & *Vósbud* f.g. Humiditas & frigorificus aër. Ureditur: *þier erud möder af vóſe:* A frigore & humido aëre laſſi eſtis. Qvod nautis uſuvenire ſolet.

ᚢᛒᚼᛆᛚᛋᚴᛁᚽᚱᛐᚽ *Uphallskierte*, Candela ardens, quæ ad menſam geſtatur.

ᚢᛒᚿᚽᛘᚢᛦ *Upnæmur* Adj: Expugnabilis, à V. *eg upnem*, Surripio. *Egl. Erum vid fyrer ongvum upnæmer ef vid erum bäder ad einu rädi:* Haud ſpero nos ab ullo fore ſublatos, modo in omnibus conſiliis fuerimus unanimes.

ᚢᛒᚯᛋᛚᚢ ᛘᛆᚦᚢᛦ *Upóſlu madur*, Tumultuoſus, Clamoſus, Seditioſus.

ᚢᛒᚱᚽᛁᛋᛐ *Upreiſt* f.g. Seditio. *IJS: Aller löttu hann upreiſtar*, Seditionem omnes diſſvaſerunt.

ᚢᛋᚤᚿᛐ *Uſynt* Adv: Haud perſpectum, incertum. *IJ: S: Hitt er mier uſynna* [in compar.] *huor minn hlute verdur ad vorum ſkilnade, ef eg kved hier nej vid.* Secus, magis incertum mihi fore autumo, qvota ſit futura mea portiuncula ſub finem noſtri congreſſus, ſi conditionem hanc recuſavero.

ᚢᛐᛒᛁᚱᚦᛁᛋ *Utbirdis* Ex navi, ſive extra aſſeres. *Hann færde hann utbyrdis:* Extra navem illum projecit. Contra *Indbyrdis*, invicem.

Þ.

ᛆᚦ ᚦᚽᚵᛁᛆ *Ad þegia ad nokrum*, Alicui obeſſe ſive adverſari.

ᚦᛆᚿᚿᛁᚵ *þannig* Adv: Hoc modo. q: *þannveg*, Hac viâ.

ᚦᚽᛋᚵᚯᛐ *þeſgott*, Qvod benè olet. *Gretl; Var þar (i haug Kaara hins gamla) mirkt og ej þeſgot-* In tumulo Charonis antiqvi, tenebræ & fœtor erat.

ᚦᚽᚵᛆᚱ *þegar* Adv: Temporis. *Ol. S: Kongur bad hann þegar kiöſa.* Rex juſſit ut mox unum ex duobus eligeret.

ᚦᚽᚵᚿᛋᚴᛆᛒᚢᛦ *þegnskapur* m.g. Liberalitas erga hoſpites. *þorgils var ſo mikill þegnskaps madur:* Thorgillus hoſpitalis & largus erat erga hoſpites ſuos.

ᛆᚦ ᚦᛁᚵᚵᛁᛆ *Ad þiggia* V: Lubens accipere. Inde dicitur *þäga* Muneris acceptio.

ᚦᛁᚯᚦ *þiod* Gens. Hinc deducitur *þiodhagur*, Faber celeberrimus. *þiod-Kongur*, i.e. *Einvallds-Kongur*, Monarcha. *þorarinn Loftunga Skalld qvad ſo: Nu hefur ſier til ſeſſ hagad þiod-Kongur i þrandheime.* Thorarinus Loftunga ita cecinit: Solium poſuit Rex Monarcha in Trundheimia.

þiod-

þiod-Skalld, Poëta laureatus, feliciſſimus Rhythmiſta.
þiod-brauſt ſive *þiod-leid*, Via publica.
þiod-Raad dicitur præſentiſſimum conſilium.

ᚦᚯᚴᚿ *þögn* f. gen. Silentium. *Paræmia: þögn verdur ej a þyng ſard, nema þrioska vallde:* Nemo accuſari poteſt ob ſilentium, niſi obſtinatè hoc fiat videlicet in neceſſaria veritatis confeſſione.

ᚦᚯᚴᛂ *þoke* m. g. Favor. *þocka ſall* idem qvod *Vinſall*, Gratus, acceptus.

ᚦᚯᚴᛆ f. g. Nebula. *I Jall. Sog: Logduſt þa a Lógn, og þokur ſtorar hios var nott, var þad einn morgun ad aſlipte þókunne:* Diu aer trânqvillus erat, & licet nox erat lucida, nebulis tamen aer obſcurabatur, qvæ mane ſunt diſcuſſæ.

ᚦᚯᛚ *þól* n. g. & *þolinmede* f. g. Patientia. *þoleyſa*, Impatientia. *þolgodur*, item *þolinn*, & *þolugur*, Patiens.

ᚦᚯᚱᚠ *þorf* ſive *þurft* f.g. Indiligentia. A verb: *Eg þarf*, Indigeo. *Gretl: þurfa þicke mier ad ej f.re nu ad fornum brautum:* Mihi videtur neceſſum eſſe, ut non contingat id qvod antea factum erat.

ᚦᚱᛆᚿᛑᚦᛂᛁᛘᛋ ᛘᛁᚿᚿᛂ *þrandheims minne*, Oſtium amnis Nid.

ᚦᚱᛆᚢᛐ *þraut* f.g. Periculoſa negociatio, ſive qvod factu difficile eſt. Cujus contrarium *þraut-lauſt* Adverb: Sine negocio aut difficultate. *I Jarla Sog: Sendi menn qvádu þeſſ vijſa vón þetta mundi ej faaſt þraut-lauſt:* Legati ſe ſperare inqviunt hoc ſine magno negocio haud confectum iri.

ᚦᚱᛂᚴᛁᚿᚿ *þrekinn* Adj: Craſſus. *þrek* n.g. Robur. *þrekvirke*, Acta heroica. *þrekleiſe*, idem qvod *Dádleiſſe*. Vilitas.

ᚦᚱᛁᚯᛋᚴᛆ *þrioska* fœm. gen. Pertinacia.

ᛂᚠ ᚦᚱᛁᛁᚠ *Eg þrijf* V: *þreif* in præt. p. Arripio, *Gretter þreif til malſins med honum og toguduſt um malinn.* Gretterus peram cum viatico arripuit, ac cum ipſo de eâ certavit.

ᚦᚱᚯᚯᛐᛐᚢᚱ *þrottur* m. g. Firmitas animi & corporis. *þrotlauſ* Adject: Infirmus.

ᚦᚱᚯᛋᚴᛂ *þroske* m. g. Perfectus. *þróska madur*, Qvi viribus & virtute ſtrenuè perficit.

ᚦᚱᚯᛘ *þrom* fœm. gen. *Gilsbarmur*, Ripa.

ᚦᚱᚯᛐᛁᚿᚿ *þrótinn* Adj: Deficiens. à V. imp: *þet þrijtur*, Evaneſcit. Hinc dicitur: *Mátt-þrótinn*, Conſumptus virib⁹. *Vonþrotinn*, Deſperabundus. Item dicitur: *Eg er þrótinn ad þeirre liſt*, Artem perdidi. Item: *Heillum þrótinn*, Infortunatus.

ᚦᚢᛂᛦ *þuer* Adj: Contrarius, rebellis. *Gretl: Hann var þuer i þui ad taka ſie fyrer viigsmálid:* Repugnabat pecunias ſumere pro homicidio.

ᚦᚢᛂᚱᚢᚦ *þuerud* f. g. Diſcordia, qvæ etiam dicitur *Misklyd*, *Sinna*, *þuidrægne*, Synonima hæc ſunt. *Gretl: Gretter var óaſlatſamur eg kóm i med þeim þuerud mikill:* Gretterus nolebat deſiſtere, hinc inter illos orta eſt diſcordia.

ᚦᚢᛋᛋᛆ *þuſſa-blendingur* m. g. Semidæmon. *Gretl: Fyrer dalinum ried þuſſa-blendingur ſa þorer hiet:* Convalli præfuit Thorerus conſangvineus gigantum.

ᛆᛏ ᚦᚢᛋᛏᚢᛆ *At þuſtua* verb: Oggannire. *þa er fóng þeirra Svenis toku ad þuerra þuſtuadi folkid vit hann:* Conſumptis jam pecuniis Svenonis, cepit turba indignabundo murmure illum laceſſere.

ᚦᚤ *þy* n g. Mancipium. *þyborinn* & *þrælborinn*, E mancipio nat°.

ᚦᚤᚴᚴᛁᛆ *þyckia* f. g. Ingenium. *Ej for þyckium þeirra ſaman:* Non erant ſimilis ingenii. *þyckia* etiam dicitur ira latens, & diu ſervata. *þyckiu mikill*, Stomachabundus, & iræ tenax.

ᚦᚤᚴᚢᛦ *þyckur* Adj: Craſſus. *þyckt vedur*, ſive *þyckmikid*, Nubilus aer. *I Raudv: þetti vedur var þyckt ſo ſem Sigurdur hafde ſagt:* Aer erat obſcurus juxta Sigurdi præſagium.

ᚦᚤᚴᛒᚤᛚᛏ *þyckbyle* Adv: Idem qvod *Nabylt*, Ubi contiguæ domus.

ᚦᚤᚿᚵ *þyng* n. g. Clenodia. Inde dicuntur *þyngryker menn* qvi copia rerum precioſiſſimarum abundant.

ᚦᚤᚿᚵᚼᛂᛁᛘᚢᛦ *þyngheimur* m. g. Omnis turba qvodvis forum freqventans: præſertim qvi obligati ſunt fora & comitia viſitare.

ᚦᚤᚿᚵᛋᚴᚮᛔ *þyngskóp* n. g. pl. n. Jurisdictio. *Egl: Hann ried þar meſt þyngskópum:* Penes illum erat conſtitutio fori, ſive jurisdictionis.

ᚦᚤᛋ *þys* m. g. & n. gen. Strepitus. *Egla: þa giordiſt þys mikill a þynginu:* Factus eſt in foro ſtrepitus inſignis. *Bua Sog: Enn med þui þys var mikid er marger menn biuggust:* Cum autem perſtreperet multitudo itineri ſe accingens.

Quæ in Epicedio Regneri Lodbrog & Epinicio Egilli Scallagrimi expoſuimus, huc non adduximus, qvod ex iis commodius peti poſſint.

FINIS.

ADDITAMENTA
AD
MONUMENTA
DANICA.

Lectori Benevolo.

EX qvo Monumenta Danica publici juris feci, Varia partim ab amicis communicata, partim obſervata occurrerunt, qvæ ad illorum illuſtrationem & augmentum facere poſſe videbantur. Monumenta qvin etiam ante non obſervata transmiſerunt viri in hoc genere curioſi, qvibus locum inter reliqva, facilè concedes. Dubia qvoq; de qvibusdam mota cum ſint, iis ſatisfaciendum eſſe arbitratus ſum. Qvæ omnia non potui qvin prioribus necterem, ut harum antiqvitatum curioſos nihil eſſet qvod remorari poſſet.

Libr. 1. cap. 3. pag. 5.

Idola ſua Skurguder] Iſlandis *Skurgod* idolum ſculptile dicitur, à *Skurdur*, qvod ſculpturam & *God* idolum ſev ſculptile ſimulachrum. *Skurdur* verò, à verbo *ad ſkere*, ſculpere, cælare, incidere: unde *Skurdhagur*, ſculpendi artifex.

Cap. 4. pag. 11. & 14.

Hiſtoria Norvagica *Frejum*] Hic verò Frejus, pluviæ, ſerenitati & ſplendori Solari præſidebat, eorumq; arbiter & moderator cenſebatur, alias ᛋᛆᚴᛁ dictus. Cuj⁹ ſacrificium ac ſacrum ᛋᛆᚴᛘᛆ ᛒᛚᛆᛏ, in qvo Verrem immolabant. Hujus documentum præbet inſignis locus in hiſtoria Heidrici Reidgothorum Regis, qvi hæc habet: ᚴᛆᛚᚠᛆ ᛒᛚᛆᛏᛆᚦᛁ ᚠᚱᛁᛆ ᚦᛆᚴᚴ ᚠᛆᛘ ᛁᚱ ᛘᛁᚱᛆ ᚢᛁᛏᛆ ᚼᛆᚴ ᛋᚴᚢᛚᚦᛁ ᚠᛁᚠᛆ ᚠᚱᛁᛆ ᚴᛆᛚᚢᚦᛆ ᚦᛁᚴ ᛋᚢᛆ ᚼᛁᛚᚠᛆᚴ ᚢᛁᚱᛆ ᛆᛆ ᚢᚠᛆᛆ ᛒᚢᚱᛋᛆ ᚼᛆᚴᛋ ᛋᚴᚢᛚᚦᛁ ᚼᛁᚴᚦᛆ ᛚᛁᚠᚠᛁᛆ ᛆᚠ ᛋᚢᛁᚱ-

ᛁᛅ ᛅᚠᛅᛚ ᛋᛅᚼᚱᛘᛅᛘ ᛋᚢᚿᛚᚦ ᚦᛁᛘ ᚠᛅᛘᛁ ᛒᛚᛅᛅᛅ ᛅᛅ ᛋᛆᛕᛅᚱᛒᛚᛆᛅᚦ ᛁᛆᛚᛅᛅᛒᛅᛅᚴ ᛋᚢᚿᛚᚦ ᛚᛁᛅᛅ ᛋᛆᛕᛅᛅ ᚠᛅᛚᛅᛁᚴ ᛁ ᛡᛅᚿᛚ ᚠᚿᚱᛁᛅ ᚢᛆᚴᚠ, ᛚᛁᚠᚠᛁᛅ ᛘᛁᚴᚴ ᚦᛅ ᛡᚴᛅᛅ ᚿᚠᛁᛅ ᛒᚿᚱᛋᛅ ᛡᛅᚴᛋ ᛆᚠ ᛋᛅᚱᛁᛁᚴᚠᛁᛅ ᛡᛁᛅ. id eſt, interprete Brynolpho Svenonio in Periculo primo in præfationem Saxonis: Conſecraverat Rex (Heidricus) Freyi Verrem, qvem oportune dandum Freyi vehementer voluit. Hunc tantæ ſanctitatis eſſe dictitarunt, ut compoſitis manibus ad ſetas tergoris arrectorias jusjurandum in rebus graviſsimis perſolvere omnes cogerentur. Is Verres in ſacro Sonis mactandus erat. Porrò feſto veſpere (Jola aptan) qvi communem Deorum Dearumq; omnium ſolennitatem auſpicabatur, introducitur Sonis Verres in aulam & ante Regem conſtituitur. Hinc præſentes univerſi tangunt compoſitis manibus ſacras ſetas, & conceptis verbis jurantes vota nuncupant.

Lib. 1. cap. 4. pag. 17.

A qvo *Wibergam Cimbriæ*] Arngrimus Jonas hujus nominis etymon commodè peti poſſe putat à voce *Wie* qvod diſſyllabum immunitatem, & *Biörg*, qvod rupem notat. Locus enim olim fuiſſe videtur privilegiatus, & multis immunitatibus dotatus, inſtar Aſyli cujusdam. Favere huic ſententiæ videtur ejus appellatio priſca, qva Wiebiörgum & Wiebierga appellatur, ut conſtat ex iis, qvæ ex Knitlingſagu adduximus ad ſeries Regum Daniæ pag. 34. & 35.

Lib. 1. cap. 4. pag. 19.

Ellen nobis, vel *Elven*] Priſcis de ſenectute etiam dicebatur ELLE vel ELVEN Hinc illud:

ᛁᛚᛚᛁᚴ ᚠᛁᛚᛚᛁᛅ ᛅᛚᛚᛁ ᛆᚠ ᛁᚢᛁᚴᛅ ᚦᛅ ᛡᛁᚴᚿ ᛒᛚᛁᛁᚢᚿ
ᛒᛅᚴᚴᛅᛅ ᛒᛁᛆᚢᛁᚴᚴ ᛡᛁᚴᛁ &c. id eſt:

Senectus omnes proſternit, homines præcipites dando,
Arbores decorticando & ſua qvaſi veſte denudando.

Hinc *Elliligur*, Senex, ſeu qvi ſenectutem oſtentat facie, barba &c. *Elle modur*, feſſus ſenio, *Elle brumur*, cui membra ſenio obrigeſcunt. *Elli glop:* ſenectutis errata.

Lib.

Lib. 1. pag. 19. cap. 4.

Paulò aliter originem idoli ac ſtatuæ JODUTÆ ſev Zedutæ memorat Gryphiander de Weichbildis Saxonicis cap. 21, in hunc modum diſſerens: *Zedutæ ſive Jodutæ ſtatua veriſſima origo hæc eſt, qvod Saxones, cum ſub Lothario duce inſignem victoriam propè ſilvam Academiæ Helmſtadienſi vicinam (vulgo Welfelſzholt) ab Henrico V Cæſare obtinuiſſent, ſtatuam in rei geſtæ memoriam, collocarant, qvam ab occiſorum miſerabili internecione, Zedut ſive ut Saxonicè, Tiodut denominarunt, rapta voce à corrupto Italico, io adjute mi, ut putatur. Cæterum poſteri, obliterata vera rei memoria, eam pro Dea Saxonum adjutrice ſuſpexerunt & coluerunt. Qvousq; Wernerus Præſul Merſeburgenſis eam tandem deſtrueret. Durat adhuc hodie inter Saxones conſvetudo, ut in ſummo dolore Tiodut ingeminent.* Vide Crantzii Saxoniam l. 5. cap. 36. Metrop. lib. 6. c. 7. Lindenbrog. in Chronic. Caroli Magni fol. 29.

Pag. 34. cap. 6.

Ab hiſce tumulis diverſos eſſe eos neceſſe eſt, qvos in agro Auguſtano inveniri ſcribit M. Velſerus, Rerum Auguſt. Windelic. lib. 4. utpote qvos terminorum vices olim ſubiiſſe retur, dum de iis in hunc modum diſſerit: Extant in agro Auguſtano, ad certos pagos, prope viam colliculi exigui, qvos manu aggeſtos ſatis apparet, ita in orbem compacti, ut torno raſi videri poſſint. Eos ad limitum rationem pertinuiſſe arbitror, adductus Fauſti & Valerii verbis: *In limitibus vero ubi rariores terminos conſtituimus, monticellos plantavimus de terra qvos Botontinos appellavimus &c.* Sed ſi Vindelici illi monticelli ad magnitudinem noſtrorum tumulorum accedunt, non exiſtimo eos eſſe de qvibus loqvuntur Fauſtus & Valerius, ſed potius reliqvias monumentorum iis in locis à Cimbris & Gothis ſtructorum, cum oras iſtas occuparunt. De qvo facile judicium feret is, qvi illos monticellos viderit, ac cum noſtris contulerit.

Pag. 36. cap. 6. lin. 4.

Qui inſignem horum tumulorum copiam & varietatem uno in loco videre geſtit, inſulam Hiarnóe ſic à Rege Hiarno, qvi ob Epitaphium Regi Frothoni ſcriptum Diademate & Regis titulo exornatus eſt, dictam adeat, & ſat ſcio mirabitur. Sita verò hæc inſula eſt in ſinu maris, qvà Hottersneſiam Cimbriæ navigatur. In auſtrali ejus parte in planitie prope littus ultra viginti invenies eo ordine & ſitu locatos, qvo in ſeqventi cernere licet diagrammate. Hiſtoriam verò, hujus Hiarni, lege apud Saxonem, in principio lib. VI.

Memorabile ſi verum, qvod referunt incolæ ex qvodam horum tumulorum, taurum cornubus enſem effodiſſe, qvem cum domum ruſticus qvidam detuliſſet, noctu vocem percepit, monentem reſtituendum eum loco ſuo eſſe, ni male mulctari vellet. Quod facere non neglexit qvi illum aſſervavit.

Omnes

Omnes hi tumuli, qvi minores cernuntur, longitudine ad 12 aut tredecim accedunt ulnas, latitudine 4 aut 5. ſed maximus cui mandatum volunt cadaver ipſius Regis ad triginta accedit, latus viginti circiter. Hiarnum vero hic cum toto exercitu tumulatum exiſtimant.

A. Sepulchrum putatur Regis Hiarni, eò qvod longitudine, amplitudine & lapidum diſpoſitione, reliqvos tumulos ſuperare videatur.

B. Fovea qvædam hic videtur, ab iis qvi aut theſauros qværebant, aut lapidem dimovere conati ſunt, effoſſa.

Quia verò ad oras hujus tabellæ, ſpacii qvid relictum vidi, icones urnarum qvarundam ſepulchralium, qvas in Muſæo teneo, apponi curavi. Erutæ vero ſunt hic in Dania, & adhuc cineres & oſsium combuſtorum tenent reliqvias.

Prima maxima eſt & capaciſsima, altitudine pedis unius & unciarum ſeptem, amplitudine qva venter maximè protuberat pedum trium cum unciis qvatuor, colore ex cinereo rubicundo, ex argilla elaborata & in furno cocta. Inventa eſt in Cimbria in tractu Verumenſi, & anno MDCXLIX à Nobiliſsimo viro Domino MAGNO HÓG, Regni Daniæ Senatore prudentiſsimo, dono miſſa M. Stephano Stephanio, Hiſtorico Regio, qvi mihi illam obtulit, ut inter rariora Muſæi aſſervarem.

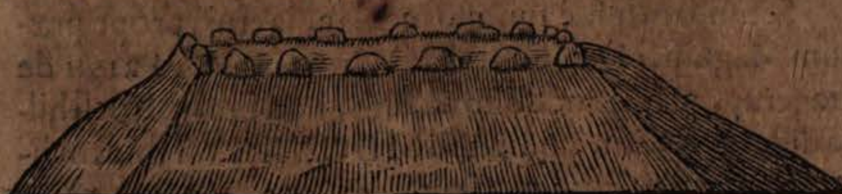
Secundam ipſe è tumulo in Selandia erui, prope prædium Magnifici DNI. Cancellarii CHRISTIANI FRISII de Kragerup, p. m. Lindholm dictum, non procul Roeſchildia diſtans. Cum enim anno MDCXXXVII ibidem liberorum ejus valetudinem curarem, ac ædes novas ædificaret, complanandus erat tumulus vicinus, commodior ut eſſet exſtructio. Summitatem hujus ubi abſtuliſſent, circa medium fermè, in urnas qvasdam fictiles inciderunt, in circum ordine diſpoſitas. Qvarum unam ubi eruiſſem longitudine erat pedali, teres, capacitate librarũ circiter trium liqvidorum, ex vulgari argilla confecta, colore rubicundo tegularum vulgarium inſtar. Hoc peculiare obſervabam, qvod

qvod qvævis urna cincta & ſtipata erat ſaxis qvibusdam rudibus, ſed planis, ne facilè frangeretur, & ab injuriis tutior ut eſſet, operculum qvoq; obtinebat ex ejusdem generis minera, ſed mole grandiore & planiore, ne qvid incideret, & oſſa ac cineres conſpurcaret.

Tertiam mihi dono dedit Nobiliſsimus OTTHO Krag de Trudsholm, Sereniſs. Reg. Majeſt. Secretarius ſummus, antiqvitatum æſtimator eximius. Minor qvidem eſt primâ, ſed elegantior, politior, ex materia ſubtiliori elaborata, colore ſubfulvo, levis, altitudine unciarum octo, amplitudine, qvâ venter maximè protuberat pedis unius cum ſemiſſe in circumferentia. Cineres & oſſa claudit ut prima. In Cimbria effoſſam accepi, ſed qva in regione nondum ſatis conſtat.

Sunt mihi multæ aliæ urnarum ejusmodi ſepulchralium fruſta, etiam ex ære deaurato confectarum, qvæ alibi ſuum invenient locum.

Huic inſulæ adjacet altera Alróe, qvaſi inſula Alrunæ dicta, in qva extat Monumentum Reginæ Alrunæ longitudine ulnarum qvadraginta, latitudine duodecim. Nomen verò Alrunæ ſive Adel-Runæ an proprium fuerit, an officii ſev dignitatis certò non conſtat. Vide qvæ de eo in Literatura Runica diſſeruimus. Hic tumuli ſtructuram exhibuiſſe ſuffecerit.

Pag. 40. Lin. 14. cap. 6.

Huc enim non qvadrat qvod de Finnis referunt, eos nempe mortuos ſuos annoſæ & concavæ arbori includere, nec aliter humare.

Pag. 86. Lin. 11. cap. 11.

Hvitfeldius in Hiſtoria Haraldi VII expreſsè aſſerit, ferri igniti geſtationem in Dania tempore Haraldi VII abroga-

rogatam, ſed mox reſumptam & viguiſſe usq; ad Waldemarum IV, qvo tempore ab Eugenio IV Papa planè fuit abolita. Pontanus lib. V. Hiſtoriæ Danicæ, in ejusdem Regis Hiſtoria, Woldemarum hunc tertium fuiſſe memorat, ſic enim ille: *Receptus eſt poſtmodum & ſervatus adhuc ejusdem Saxonis ævo, ferri uſus, ad usq; Waldemari tertii tempora, qvo regnante in totum eſt abrogatus, admittente præcipuè Pontifice Eugenio, & ejus vice Sacramenti Religio firmiùs ſancita.* Verum ſedente Eugenio IV Papa, circa annum Chriſti MCDXXXI, in Dania imperium obtinuit non Waldemarus IV, ſed Ericus XI ſev Pomeranus, & regnante Waldemaro III, nullus Papa Romæ ſedit cui nomen erat Eugenius, conſule Chronologiam Danicam Clariſs: viri Johannis Svaningii ad iſta tempora. Negari interim non poteſt, qvin tempore Waldemari I, ſuſpecta apud multos in Dania fuerit hæc ignito ferro ſe purgandi ratio. Cum enim Magnus Erici filius, inſidias Regi Woldemaro ſtruxiſſet, atq; injunctum ei eſſet, ut ſe à criminationibus, per ignitum ferrum purgaret, reſpondit: *Anceps id genus experimenti eſſe* (verba Saxonis lib. 14. refero) *nec ſemper miraculo præditum, qvod plærumq; & inſontes damnare, & noxios abſolvere ſoleat, fortuitosq; maximè eventus experimentorum habeat: neq; enim divinam potentiam, tanta mortalium cura flagrare, ut qvibuslibet eorum votis, rerum naturam cedere compellat.* Hujus Woldemari primi tempore circa annum Chriſti MCLI ſedit Eugenius III Papa. Mendum igitur Typographicum in Hvitfeldio & Pontano ut ſit neceſſum eſt, Ac in Hvitfeldio pro Woldemaro IV legendum I, pro Eugenio IV legendum III. In Pontano verò pro *Woldemari tertii* legendum *primi*, tum enim ſedit Eugenius, qvem qvotus fuerit non indicat.

Pag. 88. cap. 12.

Propè ſinum maris, *Iſefiord* dictum, qvi Roëſchildiam alluit, etiam electos & creatos fuiſſe Reges, non uno in loco indicat Saxo. De Hottero loqvens lib. III: *Inde,*

inqvit,

inqvit, *Salandiæ portum Iſoram ingenti claſſis numero occupat, imminentis fortunæ beneficio uſurus, ibi Rex ab occurrente Danorum populo conſtitutus.* Lib. II. Haraldus VI Hein dictus, ibidem Regium Diadema obtinuit. *Iſoram*, ait, *habendi delectus gratia conveniunt. &c.* Lib. 3. *Ob rerum anguſtias Ericum Regio apud Iſoram nomine, inſigniri neqvivisse refert.*

Pag. 89. eodem cap.

In manuſcripto qvodam de origine & geſtis Danorum hæc invenio de Dano, primo Daniæ Rege annotata. *Hoc facto electus eſt in Regem, & poſitus ſuper lapidem, ubi nunc eſt* Kovirke, *in ſignum ſoliditatis Regni & Juſticiæ factus.*

Cap. 13. pag. 95.

Apud Socratem lib. 9. Hiſtor. diſceptatio extat de crucis ſigno apud Ægyptios, qvam hiſce addam. *Cum*, inqvit, *Serapidis templum ſpoliaretur, & in ſacris, uti vocabant, literis, crucis figura inventa eſſet; ea res in diſceptationem venit. Chriſtiani enim, qvibus notarum periti adſtipulabantur, crucem Chriſto adjudicabant: Ethnici vero commune qvidpiam Chriſto cum Serapide eſſe, impie contendebant. Tutatus eſt cauſam ſuam Deus; Plurimi eorum qvos Diabolus deceperat, Chriſto nomen dedere, & trophæum paſſionis crux triumphalis, notatis frontibus refulſit.* Sed crucis ſignum apud noſtrates, nihil affine habuit Ægyptiaco. Vide de hoc ſigno diſſerentem Richardum Montacutium Origin. Eccleſiaſt. Tom. 1. parte poſt. pag. 390.

Lib. 2. pag. 133.

Noſtratibus *Myklegard* raro denotabat Megapolim, vulgo Meklenburg: Sed Conſtantinopolim, ſev Byzantium, qvod eo ſedem imperii tranſtulerit Conſtantinus, ac tum urbs iſta in maximo erat pretio. *Gard* namq; antiqvitus, urbem, arcem aut regionem ſignificabat; unde & Ruſsia noſtratibus dicta *Öſtregard*, qvod Regio ſit ad ortum Solis ſita.

Lib.

Lib. 3. ad Monumenta Scanica.

In templo Sallerupenſi Baptiſterium extat, ex ſaxo griſeo elaboratum, in cujus labro qvâ ſeptentrionem ſpectat literis Runicis inſcriptum eſt nomen ejus, qvi id elaboravit in hunc modum:

ᛘᛅᚱᛏᛁᚿ: ᛘᛁᚴ: ᚵᛁᛅᚱᚦᛁ:
Martin mik giardi
MARTINUS ME FECIT.

Omnia per ſe clara ſatis & perſpicua: indicat enim nomen ejus, qvi hoc opus elaboravit, fuiſſe Martini.

Aliud extat in muro qvi cingit Cœmiterium templi Glimmingenſis propè januam, qvod maximâ ex parte terra tegitur. Invenit & mecum communicavit anno MDCXLIV clariſsimus Collega meus Dominus Doctor Chriſtianus Stovgardius in Academia Hafnienſi olim Eloqventiæ Profeſſor publicus; qvi cum illac tranſiret, ac in parte ſupra terram eminente notas qvasdam obſervaſſet, remotâ terrâ, & fruticibus adjacentibus, reliqvum detexit, ac ſaxi molem totam ad ovalis figuræ ſpeciem accedere animadvertit, longitudine ulnas fermè

duas, latitudine æqvante unam, cujus ſuperior pars notis inſignita, inferior plana, iis deſtituta, ut & ejús ſuperficies ſeu area interior in hunc fermè modum.

ᛋᚢᛂᚾᛁ: ᛋᛆᛏᛁ: ᛋᛏᛁᚿ: ᚦᛆᛋᛁ: ᛁᚠᛏᛁᛦ: ᛏᚢᛋᛏᛆ: ᚼᛁᚿ: ᛋᚴᛆᚱᛒᛆ: ᚠᛆᚢᚦᚢᚱ: ᛋᛁᚿ: ᚼᛆᚱᚦᛂ ᚵᚢᚦᛂᚿ: ᛏᚱᚢᛏᛁ: ᚢᛁᚱᚦᛁ: ᛆᛏ: ᚱᛆᛏᛆ: ᚼᚢᚵᛋ: ᚢᛒᚱᛁᚢᛋᛏᛁ.

Sveni ſeti Stin deſi iſtir Tuſte hin ſkarpe faudur ſin, Herde guden truti Virdi at, Rete hugs upriuſti.

SVENO LAPIDEM HUNC POSUIT IN MEMORIAM TUSTÆ ACUTI, PATRIS SUI DEO FIDI, E PROGENIE VIRDI, RETE TUMULUM EXSTRUXIT.

Inſcriptio hæc, qvamvis qvò ad priorem ſui partem difficultatis habeat nihil, qvò ad poſteriorem tamen, non pauca ſunt, qvæ negotium interpreti faceſſere valeant. Nomen Svenonis & Tuſtæ non adeò infreqvens, ſed cognomen ᛋᚴᛆᚱᛒᛆ non magnoperè tritum, Acutum verò denotat, ſic cultros, gladios, ſecures & alia qvibus ſcindimus aut pungimus vulgò Skarpe vocare ſolemus. Hic verò ad animum & ingenium tranſlatum puto, eò qvod inge-

ingenio prædit9 fuerit acri & excellenti, vel in bellis ſtrenuus & validus.

ᚼᛁᚱᚦᛁ ᚠᚢᚦᛁᛦ ᛏᚱᚢᛏᛁ. Quidam legunt ᚱᚢᛏᛁ. De hac loqvendi formula fuſiùs diſſeruimus libr. 3. in Monumentis IIX. X. XIV. XVI, lib. 4 Mon. VI. & Lib. V. Mon. VI. forſan pro ᛏᚱᚢᛏᛁ aut ᚱᚢᛏᛁ, legendum ᛏᚱᚢᚠ, ut in Monumento 8 libri III.

ᚢᛁᚱᚦᛁ ᛅᛏ, Innuere ipſum arbitror, Tuſtam hunc fuiſſe è familia & progenie Virdi. Qualis verò illa, ſcriptis celebratum invenire haud potui.

ᚱᛂᛏᛂ. Mihi videtur, qvod hiſce verbis eum indicare velit, qvi tumulum & monumentum exſtruxerit, qvi Rete dictus fuerit. Hinc etiam colligere datur, ſaxum hoc in tumulo qvodam aut colle poſitum fuiſſe, in qvo ſepultus fuerit hic Tuſta noſter, ac demum exſtructo templo traductum in uſus qvos jam poſſidet.

Lib. 3. ad Monumentum Leragrienſe p. 218.

De hoc Monumento ex Iſlandiâ occidentali ita ſcripſit Doctiſs: vir Dominus Jonas Areſonius, Paſtor Watzfordenſis digniſs: Monumenti Danici, charta expreſsi, exemplar triplici Literatura Runica inſigne Dn. Arngrimo à te miſſum aliqvando vidi, ubi primum hæc verba occurrebant: *Iſod ſeti her utmuti Sol &c. Aprun, Dumrun &c.* id eſt Iſod ſtatuit hic ſub dio contra Solem. Nomen inde proprium Dumrunis involutum erat, Aprunas autem inverſo Alphabeti ordine evolvere eſt, adeoq; in uno illo ſaxo triplex extat Literatura Runica.

Lib. 4 Monum. 1. Pag. 257.

Nec eſt qvod qvis ſuſpicetur] Quia inter noſtrates qvosdam eſſe intellexi, qvi de ſenſu hujus Aimoini loci dubitent, epiſtolam, qvam Nobiliſsimo Domino OTTHONI KRAGIO hac de re ſcripſi, his addere lubuit, ut qvorundam ſcrupulis ſatisfiat accuratiùs.

Viro Nobiliſſimo

DN. OTTHONI KRAG DE TRUDSHOLM,

Sereniſs: Majeſt: Regiæ Secretario ſummo

OLAUS WORM S. D. P.

EX iis qvæ nuperè variis de rebus jucundiſsimè inter nos acta ſunt, intellexi qvosdam mirari, qvod Nobiliſsimam Urnorum familiam lib. 4 Monumentorum Danicorum, inter antiqviſsimas referam; idq; auctoritate Aimoini Monachi ſtabilire allaborem. Quocirca non potui, qvin apud Te, patronorum amiciſſimum, inſtituti mei rationes deponerem, ac qvæ mihi objiciuntur diluerem, ut conſtet me nihil ſine rationibus, & magnorum virorum auctoritatibus, hac in re aſſeveraſſe. Tibi verò de omnibus judicium relinqvens liberum, utpote qvi ex caſcis illis & obſoletis, qvam difficile ſit veritatem elicere, probe noſti.

Initio notandum venit, locum qvem pro fundamento ponimus, non ab omnibus eidem autori adſcribi. Hvitfeldius noſter ex Eginardo, qvem alii Einhardum vocant, & Cancellarius Caroli Magni fuit, ejusq; vitam conſcripſit (licet alii Alcuino hoc opus tribuant) hæc verba citat, & qvidem ſermone tàm Germanico qvàm Danico. Verum Eginardi opus Germanicè conſcriptum mihi videre non contigit, in Latino, qvod in corpore Francicæ hiſtoriæ extat, hoc fœdus non reperitur. A Pontano in Hiſtoria Danica Aimoino tribuitur, apud qvem extare ait capite 99 libri qvarti (ſeqvutus editionem Pariſinam anni 1603,) qvod verum eſt, ſi omnia qvæ ſub nomine Aimoini edita ſunt, ejus eſſe credas. At ſi autorem Corporis Francicæ Hiſtoriæ anno 1613 Francofurti apud Wechelium editum ſeqvaris, hujus fœderis deſcriptor non erit Aimoinus, ſed Adelmannus ſev Ademarus Benedictinus apud qvem ad annum DCCCXI pag. 413 id invenies

hac

hac formula: *De parte Danorum inprimis fratres Hemmingi Hancum & Angadeo. Deinde cæteri honorabiles inter ſuos viri, Offredus cognomento Turdimulo, & Warſteinus & Svomis & Urmus & alius Offridus filius Heiligeni & Offredus de Sconaowve & Hebbi & Aovns.*

Hunc locum, qvia proram ac puppim noſtræ opinionis poſuimus, de eo pauca ſunt monenda. Joannes Iſaacus Pontanus Hiſtoricus Regius, qvi tam exterorum qvam noſtratium de rebus geſtis Danorum diligenter perqviſivit documenta, lib. 4. Hiſtor. Danic. in Hiſtoriâ Hemmingi Regis, locum corruptiſsimum agnoſcit, dum ſic diſſerit: *Fœderis ipſius formula apud Aimoinum & alios concepta corruptiſsimè exhibetur.* Si non modo corrupta, ſed & corruptiſsima exiſtimatur, qvomodo corrigenda ſit, operæ precium eſt ut ex ipſo audiamus Pontano. Sic autem ille legit: *Qvorum qvi ab Hemmingo Rege erant miſsi, nominatur uterq; Regis frater Haqvinus & Angadeo, nec non Oſtredus cognomento Turdimulo, Waſteimus, Svonus, Urnus, filiusq; Helligeni ſive Haqvini Otfredus & alius ejusdem appellationis de Scanonve, itemq; Ebbo & Uffo.* Hic expreſsè illum qvem alii Urmum vocant Urnum appellat, unius ſaltem lineolæ mutatione. At huic viro in Criticis & Hiſtoricis qvantum tribuendum me melius noſti. Inter veteres Scriptores qvi res geſtas Imperatorum Germanicorum deſcripſerunt, ex bibliotheca Juſti Reuberi editos Hañoviæ typis Weichelianis anno 1619 unus extat, qvi annales Regum Francorum Pipini, Caroli Magni & Ludovici conciñavit, qviq; à Reubero putatur ejus ætatis Aſtronomus, & Regis Ludovici domeſticus fuiſſe, ſed ni fallor ego, is ipſus eſt Aimoinus vel Adelmus, de qvo jam actum. Hic formulam fœderis hujus his verbis exprimit pag. 39: *De parte Danorum inprimis fratres Hemmingi Hancwin & Angandeo, deinde cæteri honorabiles inter ſuos viri, Osfred (al. Osfrid) cognomento Turdimulo, & Warſten (al. Warſtein) & Swomi (al. Svomi)*

 & Urin

& Urin, & alius Osfred filius Helligon, Osfred de Sconowe, & Hebbi & Awin. Ubi expreſsè is qvi aliis dicitur Urmus vel Orm, Urin apellatur. Heldvaderus in Sylva chronologica circuli maris Balthici p. 28. hujus etiam meminit, hac verborum forma: Auff der Dennemarker ſeiten waren da entgegen zehen fürnehmen vom Adel/ alß Oßferd/ Durdinculo/ Warſten/ Swony/ Vrne/ Oßferd/ Heiligon/ von Schonow/ Ebbe und Aage/ neben des Königs Hemmingi beiden Brüder/ alß Atzer und Aage. Et certè corruptum hunc eſſe locum evidenter evincit variæ lectionis collatio, & nominum propriorum diverſa elementa ab autoribus prolata. Specimen exhibeamus.

Corp⁹ Hiſt Frãc. ex Adelmo.	*Aſtronomus.*	*Hvitfeldi⁹ ex Eginhardo*	*Pontanus ex Aimoino.*	*Heldvaderus.*	*Conjectura.*
Hancum	*Hancwin*	*Haqvin*	*Haqvinus.*	Atzer	Ha[illegible]gen
Angadeo	*Angandeo*	*Angadeo*	*Angadeo*	Aage	Aage
Offredus	*Osfred*	*Usfert*	*Oſtredus*	Oßferd	Eſten
Turdimulo	*Turdimulo*	*Turdimulo*	*Turdimulo*	Durdinculo	Thor Muls
Varſtinus	*Warſten*	Warſten	*Waſtcinus*	Warſten	Toſten
Svonus	*Swomi*	*Suni*	*Svonus*	Swony	Sven
Urmus	*Urin*	*Orm*	*Urnus*	Vrne	Vrne
Osfredus filius Heiligeni	*Osfred fil. Helligon*	*Osfert Helge*	*Otfredus filius Heligoni ſeu Haqvini*	Oßferd Hailigon	Oſten Helgeſøn
Otfredus de Sconaouve	*Osfred de Sconowe*	*Aſmund von Schonoffe*	*Otfred⁹ & ali⁹ de Scanonve*	Oßferd von Sconow	Oſten aff Scane
Hebbi	*Hebbi*	*Ubbe*	*Ebbo*	Ebbe	Ebbe
Aovus	*Awin.*	*Offae*	*Uffo*	Aage	Oſſve

Primum qvem nominant Hancum aut Haqvinum, in Genealogiis Danicis non invenio fratrem fuiſſe Hemmingii. Hic enim Haraldo Gormonis filio ortus, (vel Olao, ut Meurſius putat,) fratres habuit Regenbaldum, Atſerum & Agonem, teſte Lyſcandro noſtro in Genealogiis. Niſi hic Hancus ſit Atſerus, Andegao vero Ago, qvi & aliis exteris Hiſtoricis ut Reginoni ad annum DCCCXI dicti ſunt Ancimin, Angaſeo, ut ibidem aſſerit idem. Non levis igitur hæc mox in principio, corruptela. Quid ſi Turdimulo ſit Thor mule? & Suni ſev Sveno cum Urne conjungendum, ut ſit Suni vel Sven Vrne? Asmundus Hvitfeldii apud alios non legitur. Vides cur Pon-

Pontanus locum hunc corruptum exiſtimaverit. Idem ſubolfeciſſe videtur Hvitfeldius, cum longè aliter ex Egenhardo in vita Caroli citet qvam reliqvi, Germanica ita habent: **Auff der ander ſeite Haqvin und Andgadeo die Brůdere Henningii/ Oßfert/ Turdimulo/ Warſicw/ Suni/ Orm/ Oßferdi/ Helge/ Aßmund von Schonaffe/ Vbbi/ und Offue.** Ubi obſerva nomen Turdimuli non ut cognomen, ſed ut proprium poni, & Aſmundum addi qvi apud reliqvos non invenitur. Non igitur ſine cauſa hunc locum corruptum conqveritur Pontanus; qvæ mihi etiam haud deeſt, ut ejus amplectar emendationem, qva pro Urme vel Orm ponit Urne. Primus igitur qvi opinionem meam ſtatuminat eſt Aimoinus, ita ut dixi à Pontano emendatus. Huic in Monumentis addidi Gerardum Mercatorem Geographum clariſsimum, qvi in deſcriptione Daniæ, familias apud nos nobiliores enumeraturus, inter eas locat *de Uren, qvi vixerunt Caroli Magni tempore*. Quod procul dubio, non ex ſeipſo, ſed fide dignis hauſit auctorum & hiſtoriæ documentis. Johannem Adolphum Cypræum in partes qvoq; vocavi, ut in ore duorum aut trium omnis conſiſteret veritas. Is libro Annalium Epiſcoporum Sleſvicenſium pag. 5. de eadem familiâ locum exponit Aimoini, ſic diſſerens: *Cum autem Carolus Magnus Roma reverſus, ut Saxones & Friſios liberaret in ipſum* (Gothricum) *arma decreviſſet, res per utriusq; conſiliarios, inter qvos fuiſſe fertur, qvidam ex nobili familia Danica* UHRN *(qvæ etiamnum floret) tranſacta eſt, &c.* Quamvis plures adducere, forſan non adeo foret operoſum, hos tamen ſufficere arbitratus ſum, ad antiqvitatem nobiliſsimæ hujus familiæ aſſerendam. Quam labefactare qvi geſtit, hos triumviros de ponte prius ut dejiciat neceſſe eſt, qvam nos in vota ſua habeat proniores. Non hic commemorabo in ore omnium eſſe, Nobiliſsimum & Doctiſsimum virum Dominum CAROLUM DANZÆUM Chriſtianiſsimi Galliarum Regis ad nos Legatum, in hac qvoq; fuiſſe opinione, inductum procul dubio documen-

cumen-

cumentis indubitatis & Aimoini & aliorum MSS; qvæ in Galliis evolverat, ſiqvidem vir fuit ut eruditiſsimus, ita in Hiſtoricis & Politicis verſatiſsimus. Nec repetam ſupra ex Aſtronomo allata fœderis formalia, ubi expreſsiſsimè ponitur URIN. Nec Heldvaderum adducam, qvod pro ſua ſtet probabilitate; ſed ſaltem tot in contrarium ut proferant hujus ſententiæ oppugnatores, urgeo.

Regerebas, ni fallor, cognomina ea ætate Nobilibus Danis in uſu non fuiſſe; ſed imperante in Dania FRIDERICO primo demum aſſumpta. Miror qvô fundamento hæc proferantur, cum hic ipſius Aimoini locus, de qvo diſputamus, contrarium manifeſtè evincat. Nonne expreſsè dicit Oſtredum cognomento dictum fuiſſe Turdimulo? Quod ſi ipſe hoc tempore cognomen tale habuerit, qvidni & plures? Si eos qvi noſtræ ætati propiores fuerunt, & ante trecentos circiter annos, conſideraverimus, patebit cognomina noſtris Nobilibus fuiſſe freqventiſsima. Ut de aliis nihil dicam, *Thimmonis Banner*, à qvo hæc familia ortum traxit, mentionem facit Saxo Grammaticus Hiſt. lib. 10. floruit verò hic ſub Canuto Magno circa annum Chriſti MXX. *Petrus Bos* ſev Oxe lib. 14 Woldemari primi tempore, circa annum Chriſti MCLX. Anno milleſimo trecenteſimo ſexageſimo, præſente Rege Waldemaro qvarto Calingburgi celebrabantur comitia, qvibus interfuere ex familiis qvæ etiamnum apud nos florent; Henningus Podebuſk/ Benedictus Ancfeldt/ Petrus Grubbe/ Petrus Munck/ Nicolaus Wind/ Boëtius Hœg/ Chriſtianus Kaas/ Petrus Lunge/ &c: præter cæteros cognominibus præditos, qvorum familiæ jam non extant. Qui omnes Armigeri vocantur, hoc eſt, interprete Spelmanno meo in Archeologia, viri nobiles & generoſi, qvi arma tractant militaria, ſed eqveſtrem adhuc dignitatem non ſunt aſſecuti. Vide conſtitutiones Woldemari qvarti anno ſupra citato datas, & Regis Chriſtophori anno MCCCXX rogatas, aliasq; qvæ extant in Codice Legum Cimbricarum per Canutum Epiſcopum Wiburgenſem edito, &

hujus

hujus opinionis fundamenta convulſa videbis. Nec aliud evincunt qvæ ex Hiſtoria Friderici primi, à Hvitfeldio concinnata adducuntur. Pagina mihi 365. hæc habet: **Kong Fredrich var førſt Aarſag til at Adelen her i Riget haſve maat kalde dennem aff Slectit oc Vaabenit / ved deris Tilnaſn / udi ſtedit / at fleſte delen tilforn / haſve kaldet denhem efter deris Forældre / Pederſſon / Clauſſøn / etc.** Quod ſi ſuis cognominibus appellari deberent, utiq; ea habuerunt antea in familiis. Deinde dum ait maximam partem, non uſam fuiſſe cognominibus, concedit aliqvam partem iis uſam; falſum igitur nullos cognominibus ſuis appellatos fuiſſe. Decretum Regis Friderici non nova illis dat cognomina, ſed vetera & ſepoſita revocare jubet, ne familiæ confundantur. Sed qvia hanc controverſiam cum viro Nobiliſsimo Domino HENRICO SPELMAN p.m. per epiſtolam olim Monum. Danicorum lib. 3. pag. 163. fuſiùs ventilavi, plura hic non addo.

Objiciunt præterea qvidam, ut audio, errorem à me commiſſum in citando Aimoino, eò qvod libro 4. Monumentorum Danicorum ſcribam extare hunc locum in libro 4 Aimoini cap. 97. Errorem hic nullum agnoſco, & cæcos eſſe oportet qvi non videant ita eſſe. Cæterum qvid ipſos in errorem duxerit facilè animadverto. Cum multæ ſint editiones Aimoini, omnes ex ſua ſunt metiti. Uſus ego ſum codice editionis Pariensis, edito (ut ex Privilegio conſtat, nam in titulo non extat) anno MDXI, curante Joanne Parvo & Aſcenſio, vel ſi Badii epiſtolam aut libri finem ſeqvaris MDXIV. In cujus facie prima auctor non AIMOINUS, ſed Annonius Monachus Benedictinus vocatur. In hujus codicis libro 4. cap. 97, pag. 89, ſi non reperiatur à me citata, cauſa ceciderim. In editione Pariſina anni MDCIII Jacobi de Breul Monachi S. Germani à Pratis, caput eſt 99. pag. 235. ſed in Corpore Franciçæ hiſtoriæ Francofurti per Wechelium edito anno MDC XIII, non notatur caput; nec Aimoino, ſed Adelmo adſcribitur ad annum DCCCXI, pag. 413. Vides igitur,

 mi-

mi KRAGI, inſignem mihi hic factam eſſe injuriam, & non temerè de citationibus auctorum judicandum eſſe, niſi prius omnes editiones evolverimus. Cauſæ hujus diverſitatis ſunt auctorum de ſcriptis Aimoini ſententiæ diſcrepantes, de qvibus, ſi placet, conſule judicia F. Jacobi de Breul, Monachi S. Germani à Pratis, item Marqvardi Freheri, & Gvilhelmi Ranchini, præfixa Corpori Francicæ Hiſtoriæ. Nobis longius divagari hoc tempore non eſt conſtitutum.

Urgent porrò, in plerisq; exemplaribus legi *Urmus*, non *Urnus*. Corruptum hunc locum ſupra conqveſtus eſt Pontanus, atq; hujus rei documentum ſufficiens nos dediſſe arbitramur. Quocirca non poſſumus, qvin Pontani & aliorum admittamus correctiones, donec fuerit qvi argumentis evidentioribus contrarium demonſtret.

Deniq; ſummam rei in eo conſiſtere putant, qvod ſive Urmus ſive Urnus legatur, nomen tamen ſit proprium, non verò cognomen. Hoc eſt qvod controvertitur, ac niſi probetur, eodem jure negatur, qvo aſſeritur. Addunt qvidam patere hoc ex voce *Cognomento*, qvæ Turdimulo additur, non verò Urno. At hanc vocem apud Eginhardum non legit Hvitfeldius noſter, qvocirca Turdimulo inter reliqva ponit tanqvam proprium, & qvidem, ut mihi videtur, rectiſsimè; convenit enim optimè cum *Tord Mule*. Ac cum locum hunc corruptiſsimum eſſe ſupra vicerimus, certi qvid ex eo, niſi corrigatur, colligi poſſe, vix credo. Quinimo ſi toties, qvoties cognomina ponuntur, repetenda in eadem periodo eſſet hæc vox, inconcinna prorſus redderetur oratio. Nonne videmus uſu receptum eſſe, ut crebrò non proprio, ſed cognomine compellemus ac citemus viros eximios? Te, ubi Nobiliſsimum vocavero KRAGIUM, omiſſo proprio, an qvidpiam contra communem loqvendi rationem peccatum? Cum dico, in Hiſpanica legatione Anno 1620 primas obtinuerunt Scheſtedius & Kragius, omnes ex circumſtantiis temporis & rei, antecedentibus & conſeqven-

tibus

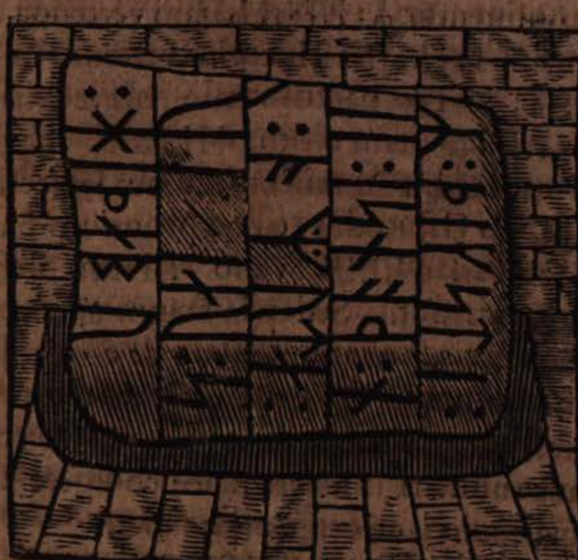
tibus colligunt, Hannibalem & Otthonem fuiſſe. Pari modo hic nominatur Urnus, qvi tum ob præclara in Rempublicam merita, & Legationes ex voto obitas, fuit celeberrimus, qvi forſan Suno aut Sveno dictus, is ſcilicet qvi hic ponitur. Et qvis ſcit annon alia hujus generis in hac periodo vocabula, potius cognomina qvam propria ſint cenſenda?

Vides, Nobiliſsime KRAGI, tanta non eſſe qvæ objiciuntur, ut me à ſententia dimovere poſsint. Si majora & ſolidiora perceperis, facilis, pro ſòlita humanitate mecum communicabis. Is enim ſum, qvi indies diſcere & à doctis ac rerum peritis erudiri diſcupiat. Vale qvam proſperrimè. Hafniæ V. Id. Jan. Anni cIɔ Iɔ CL.

Lib. 5. pag. 272.

ARHUSIENSE.

Singula propè Arhuſiam diligentius rimandi negotium dedi Juveni ornatiſsimo Domino Laurentio Bordingio Diſcipulo meo, antiqvitatum noſtrarum haud imperito, qvi ſeqventia demum invenit, & ad me transmiſit.

In ipſa urbe, cœnobium eſt D. Virgini olim conſecratum, in cujus porticu, qvâ in templum itur, non procul à Janua, muro inſertum viſitur lapidis fragmentum, ita ut dimidia fermè pars terrâ & pavimentô tegatur. Longum ulnam unam cum ejus qvarta, latum eadem menſurâ, qvadratum enim fermè conſtituit. Cujus notæ qvibusdam in locis obliteratæ, idea vero talis.

Certi qvid hinc colligere non datur, ſiqvidem maxima pars inſcriptionis deſideretur, & reliqvum ita corruptum, ut nullus ſe hinc expediet. Ex voce ᚦᛅᚴᛋᛁ, pro *deſi* colligere licet ex vetuſtioribus hoc fuiſſe, ſed unde advectum ac huc tranſlatum, nemo eſt qvi narret, ſiqvidem ante fundatum templum, cujus muri partem conſtituit, huc delatum ſatis appareat.

Illud potiſsimum hic obſervandum venit, qvod Monumenti hujus characteres, peculiari modo ſint expreſsi, adeo ut rationem ſcribendi imitari videatur eam qvam Literatura Runica cap. 24 deſcripſimus, & Βουστροφηδὸν à qvibusdam vocari diximus. Incipit à ſiniſtra & ubi ad dextram pervenit, ad ſiniſtram recurrit, prorſus eo modo, qvo boves arando ſulcos vomere in terra ducunt. Prima linea hæc continentur ᛦ: ᚦᛁᛉᛋᛘ, jam vertenda charta ut legas ſecundam ᚼ: ᚦᚬᚴᛋᛁ: ᛁᛁ. rurſus vertenda, ut tertiam aſſeqvaris: ᚴ: ᛘᚢᛏᚼ. parem verſionem reqvirit qvarta, ut legas ᛋ: ᚢᚼᛁᛏᚢ. item ultima ᚼᛁᚦᚼᛒᚢ. Extant ergò ᚦᛁᛉᛋᛘ, forte ᚱᛁᚼᛋᛏᛁ reiſti, tumulum ſcilicet, ᚦᚬᚴᛋᛁ, hunc, ᚬᛘᚢᚴᛏᛁ, Omundus, qvod proprium haud infreqvens. ᛋᚢᚼᛁ, forſan ᛋᚢᚼᛁᚴ Sveno. ᚼᛁᚦᚼᛒᚢ, Sleſvicum olim Hedeby vocarunt. Sed qvia ſaxum adeò mutilum, & undiq; ſuis notis ſpoliatum, plura de eo hic diſſerere non datum. Dum in ſuâ ſtetit integritate, non dubito qvin pulcherrimum fuerit, antiqviſsimum, & res memoratu dignas continens. Micas haſce colligere cogimur, donec ſit qvi epulis lautioribus nos ſatiet.

VEDELBYENSE.

Arhuſia vix uno lapide diſtat pagus Vedelby, in ejus agris

agris ſitus olim erat collis Grydhøy dictus, jam à Ruſtico vicini agri poſſeſſore complanatus fermè. Hîc dum vomere terram proſcinderet colonus, in ſaxum impegit tanta violentia, ut ferrum diſsilierit, rimatus ſingula diligentius, grande offendit ſaxum gleba obrutum. Quod ne iterum eſſet obſtaculo aut ſegetum proventum impediret, aſcitis ſociis eruere non deſtitit molem, longitudine duarum ulnarum cum ſemiſſe, latitudine unius cum ſemiſſe, craſsitie duarum qvartarum, rudem, ſaxi vulgari, altera parte planam & characteribus inſignitam. Quam domum transferre curæ habuit & horrei ſui foribus aptavit, commodior ut eſſet introitus, ibidemq; adhuc extat. Ita verò terræ adhærebat, ut faciem literatam ei obverteret, ſculptura vacuam aëri oſtentaret, qvod arguit ab agri poſſeſſore olim ſtudio disjectam fuiſſe & terra opertam, ne impedimento foret arantibus & meſſem facientibus. Superſtitioni verò vicinum, qvod refert agri poſſeſſor, glebam ejus loci, ex qvo tranſlatum ſaxum, non eſſe ea fertilitate, qva gaudebat antea. Faciem ſaxi hic habes.

ᚦᚢᚱᚴᛁᛚ: ᚱᛁᛋᚦᛁ: ᛋᛏᛅᚿ: ᚦᛁᚭᛋᛁ: ᚢᚠᛏᛁᚱ: ᛏᚢᚠᛅ: ᛘᛅᚴ: ᛋᛁᚿ.

Thurkil risdi ſten denſi uftir Tufa mag ſin.

THORCHILLUS LAPIDEM HUNC POSUIT IN MEMORIAM TUFÆ SOCII SUI.

ᚦᚢᚱᚴᛁᛚ Thorchillum verti, ᚦ enim valorem habet Th, præſertim qvando punctatum. In vetuſtioribus verò, licet puncto careat, promiſcuè & D & Th exprimit. Tertia litera obſcurior erat in Monumento: qvi deſcri-

pſit ᚦ poſuit, ego R legendum cenſeo. Freqventius certè nomen Thurkil qvàm Dudkil.

ᚺᛏᛯ In hac dictione ultima litera compoſita videtur ex ᚼ & ᚴ.

ᛘᛆᚵ: *Maag* olim ſocium, comitem & amicum notat, jam verò conjugem, ut ecte Mage/ vel æqvalem aut ejusdem generis; Sic dicimus: De to ere Mage.

Signum crucis ut & manus effigiem, demum ſaxo impreſſa arbitror, ut limitis, aut alterius rei eſſet indicium; majorem enim hoc Monumentum ſapit antiqvitatem, qvam ut Chriſtianis adſcribi poſſit.

Lib. 5. pag. 298.

Virgulam eroticam à nobis dictam, citat Reverendus & clariſsimus vir Dominus Jacobus Philippus Thomaſinus Æmonienſis Epiſcopus, in erudito ſuo de Teſſeris hoſpitalitatis tractatu cap. 18. Qvem ubi mihi obtuliſſet ac Patavio ad me huc transmiſiſſet erudituſsimus noſter Johannes Rhodius, occaſionem ſumpſi in ejus ſenſum ulterius inqvirendi. Conſului igitur apud nos commorantes Iſlandos, qvi hæc mihi exhibuerunt.

Teſſeram ſev bacillum Runicis literis exaratum veteres vocaruntRUNAKEBLE, id eſt Cabalam Runicam, qvâ Epiſtolæ loco, haud infreqventer uti ſolebant, ut hic factum videtur.

In hujus autem enodatione initium fieri debet ab extremitatum altera in qva hæc occurrit nota ᚴ, qvæ æqvipollet literæ N Latinorum, & *Naud* vocatur, neceſsitatem, triſticiam, aut dolorem indicans. Cui reſpondet in oppoſita extremitate, alia in hunc modum expreſſa ᛆ, Latinis A, Priſcis *Aar* dicta, in Trideilur *Gumma gaman*, humana jucunditas. Vel ſi non ᛆ ſed ᚤ legendum ſit, idem denotabit, Nam ᚤ ſeu *Yr*, ibidem exponitur *viter granſt, vyda Lynſol*, id eſt amœnus ramus & aulæum pictum. Quocirca cum hæc duo in duabus opponantur Teſſeræ extremitatibus oppoſitis, iis indicare volebat auctor, neceſsitatem & dolorem unius, expetere amorem, & ju-

& jucunditatem alterius. (Nota verò haſce duas notas omiſſas eſſe in delineatione qvam nobis exhibuit Tomaſinus.)

Initium legendi ſumendum eſſe videtur ab eo latere, in qvo reperitur hæc nota ←◇-B, qvæ nomen amatæ complecti videtur, & certè literas omnes qvæ nomen *Bôtild* exprimunt, hinc non difficulter qvis eruerit. Hinc ſeqvuntur:

ᛒᚢ ᛘᛆᚠᚴ ᚢᚼᛏ. Primas duas literas, vel junctim vel ſeparatim legere licet. Junctim By vel Boe conſtituunt; qvæ locum, habitationem aut domicilium notant. Separatim B nomen forſan proprium *Biornonis*, ᚢ verò *Ulfonis* indicabit, ut ſit amantis nomen. ᛘᛆᚠᚴ nomen. ᚢᚼᛏ novit.

Seqvens latus hæc tenet: ᚼᚴᚦᚼ, Quas literas arbitror ſpectare ad ultimas præcedentis, ut legendum ſit ᚢᚼᛏᚼᚴᚦᚼ unica voce, id eſt noſcens, ſev ſciens, qvaſi diceret: Tu qvi ſcis & cognoſcis nomina noſtra ex appoſitis ſignis. ᛘᛆᚴ ᚦᚢ ᛘ. ᛘᛆᚴ *Lan*, id eſt commoda, mutua; ᚦᚢ *Tu*; ᛘ. Runicè exponitur *Madur*, qvocirca & ſæpè ſola hæc litera pro tota ponitur voce, qvæ virum notat. Vult igitur dicere: *Da tu vir.*

Tertium latus hæc habet: ᛆᚠ ᚦᛁᚴᛁᚼᛋᛆᛆᛚ, Ex memoriali hoc ligno. *Thencke* vel ᚦ*enke* eſt cogito, reminiſcor, ᛋᛆᛆᛚ ſedem vel locum, cui aliqvid impoſitum exprimit. Hanc igitur teſſeram vocare videtur ſedem memorialem, qvod uſum hunc habeat, ut in memoriam Amici revocet affectum Amicæ. Nota qvæ ſeqvitur, & ei aſsimilatur qva ſulphur exprimunt Chymici, ignota eſt, ni ſit ſymbolum aut character ejus, qvæ hæc exaravit.

Ultimo hæc exhibentur: ᚴᛆᚼᚱᛁᛋᛏᛆ ᛘᚼᚴᛁ, dilectiſsimæ virgini. Litera ᚼ, A craſſum aut longum qvandoq; notat, qvandoq; Æ, idcircò non poſſum aliter accipere, qvam qvod cum ſeqventi ejusdem figuræ conſtituat Diphthongum Æ aut AI, qvæ olim in hac voce fuit uſurpata. Scribere enim ſolebant Kærasſt/ non ut jam

Kiere

Kiereſte. In Dativo autem hic ponitur *Kæraſta Män*. *Män* qvidem olim virgo fuit appellata, ut videre licet in Havamalum, Gróttuſong, Edda, &c. *Vio erum Froda Fridleifs Sonar, mätkar möjar ad mane hafdar*. Id eſt Nos ſumus Frodæ Fridlevi filiæ, fortes virgines pro puellis habitæ. *Man* propriè mollem puellam ſignificat in Dativo *Mäne*. Si hic intellgendus eſſet vir, per duplex ᚾ ſcribendum foret *Manne*.

Senſus igitur Teſſeræ hic ſit:

AH N. N. NOMEN COGNO·
SCENS N. MEUM DA TU VIR
PER MEMORIALEM HANC TESSERAM
CHARISSIMÆ PUELLÆ JUCUNDUM AMOREM.

Lib. 5. pag. 302.

HIERMINDANUM ALTERUM.

Ab Hiermindano primo, vix mille paſſus diſtat alterum, qvod anno MDCXLIII inventum ab Agricola, qvi vomerem arando in illud impegit, ſiqvidem terra obrutum multis annis. In editiori ſitum loco, ut prius. Duas ulnas æqvat longitudine, unam latitudine. Hujus fermè figuræ.

ᛏᚢᚠᛆ: ᚱᛁᛋᚦᛁ: ᛋᛏᛁᚿ: ᚦᛂᚿᛋᛁ: ᛁᚠᛏᛁᚱ: ᛏᚢᛋᛏᛆ: ᛋᚢᚿ: ᛋᛁᚿ: ᚼᛁᚱᚦᚿ: ᛏᚱᚢᚠ.

Tufa riodi ſtin denſi iftir Tuſta ſun ſin, hirgn trug.

TUFA LAPIDEM HUNC POSUIT TUSTÆ FILIO SUO DIIS FIDO.

Inſcriptio ab imo ad ſummum aſcendit, dein recurrit ad imum, mox inde rurſus aſcendit & in apice terminatur, omnia clara & perſpicua, præter ultimum votum, qvod inverſis literis exaratum, ut peculiarem eo contineri ſenſum declaret. Eſt & hoc peculiare, qvod per Syncopem literas qvasdam elidat, vel ob ſpatii anguſtiam vel aliis de cauſis. Pro eo enim qvod ponit ᚼᛁᚱᚦᚿ, legendum arbitror, ut in primo Hiermindano ᚼᛂᚱᚦᛁ ᚴᚢᚦᛆᚿ, & in aliis ſupra citatis, cujus formulæ explicationem vide ſis lib. 3 Monum. 8. ut & 11 ejusdem libri. Hoc præterea hic occurrit; ſuſpicari poſſe qvempiam eos, qvi hac formulâ exornata reportarunt Epitaphia, ſicca morte, ut ille ait, ſeu morbis extinctos in lectulo fuiſſe, atqve ita à Diis, ut volebant, abreptos. Alios verò in qvorum Monumentis hæc non leguntur, aut bello, aut aliis caſibus periiſſe. Sed judicium ſit penes lectores.

Lib. 5. pag 357. Lin. ult.

Cometas forma cornu qvandoqve effulſiſſe, literis conſignatum accepimus. Anno enim qvo Græciam Xerxes decies centenis millibus invaſit, obvia qvævis vaſtans atq; diripiens, Cometen cornu figura viſum tradit Cornel. Gemma Coſmocrit. lib. 1. cap. 8.

Lib. 5. pag. 363. Lin. 19.

Adductorum verſuum auctorem, Drepanium fuiſſe exiſtimat Carolus Paſchalius de Coronis lib. 10. cap. 4. Unde verò irrepſerit error iſte, qvod Pictores vulgo Moſem pingant Cornutum, doctè oſtendit Gaffarella in tractatu qvem vocat Curioſitez inovyes. cap. 4. *Qve povvoit on*, inqvit, *concevoir de plus crotesqve, apres n'avoir compris*

qve le mot קרן *Keren eſtoit eqvivoqve à corne & à lueur, ou ſplendeur, qve de deſpeindre Moiſe avec des cornes, qvi ſert d'eſtonnement a la plus part des Chreſtiens, & de riſee aux Juifs & Arabes.* Id eſt: Sed qvid abſurdius excogitari potuit, qvam cum ignorarent vocem קרן Keren æqvivocam eſſe, tam cornu qvam lumen & ſplendorem denotantem, Moſen cornutum pinxerunt, ut magnæ parti Chriſtianorum terrorem incuterent, Judæis verò & Arabibus riſum moverent.

Pag. 366. Lin. 10.

Hujus iconem vide apud Ulyſſem Aldrovandum de Monſtris pag. 127.

Pag. 379. Lin. 21.

Quod & Virgilius docet Ecloga X.

Libet Partho torqvere Cydonia cornu
Spicula—.

Et in Ciri, ſive ſit Virgilius ipſe, ſive alius.

Gnoſſia Naupacto contentus ſpicula cornu.

Talibus arcubus Finni ac Lappi jam utuntur, qvorum ſpecimina in noſtro extant Muſæo.

Pag. 379. Lin. 10.

Adſtipulatur Livius lib. 9. Decad. 1. Dein, ait, *Concencentu tubarum ac cornuum, curſu effuſo in hoſtem feruntur.*

Pag. 383. Lin. ult.

Inter alia de compoſit. Med. per genera cap. 18. hæc habet: *Ego ſane olei libram Romæ vocatam qvam per inciſuras diſtincta cornua metiuntur, ponderavi, qvandoq; diſcere cupiens qvantum gravitatis pondus contineret.*

Pag. 385. Lin. 32.

Regium olim inſigne fuiſſe, colligitur ex iis, qvæ de Aſtarte ſua produnt Phœnicum Theologi apud Euſebium de Præp. Evangel. cap. ultimo, & de Ægyptiis Regibus Diodorus Siculus lib. 1. part. 2. cap. 2.

Pag. 392. Lin. 20.

Quantum verò Urna capiat docet Fannius, cum ait Amphoram capere duas urnas, urnam qvatuor congios, congium ſex ſextarios.

Ibid.

Ibidem Lin. 27.

Cujus generis & illa fuiſſe videntur, qvorum meminit Andreas Abbas monaſterii S. Michaelis in vita Otthonis Epiſcopi Bambergenſis cap. 31. ubi inter reliqva qvæ in delubro Stetinenſi conſpiciebantur, refert *Cornua grandia taurorum agreſtium deaurata & gemmis intexta, potibus apta, & cornua cantibus apta*—. Quem locum eò lubentius citò, qvod duplicem hunc cornuum uſum probet, & inter cætera pretioſa, repoſita qvoq; fuiſſe cornua hæc, doceat.

Pag. 435. Lin. 15.

Niſi fortè Luſitani Dominum per Dom exprimant. Quod vero ſimile videtur. Sic enim in Procœmio Legum Luſitanicarum legitur: *Dom Manuel per grace de Deos Rey &c.*

Pag. 438.

Quia clariſſimus & excellentiſſimus vir, Dn. D. Fortunius Licetus in Academia Patavina Profeſſor eminens, dignatus eſt, non ſolum meam de aureo cornu relationem, ſuò de annulis antiqvis libro, non ſine mei honeſta mentione inſerere; ſed etiam liberè & modeſtè, qvæ in eodem occurrerunt diſcurſu dubia proponere; tanta viri fretus benevolentia, non potui qvin per literas eum ſalutarem, gratias agerem, & ſcrupulos qvi occurebant eximerem. Quæ literæ cum ad hujus negotii illuſtrationem ſpectare videantur, hic qvoq; locum obtinebunt.

Viro Celeberrimo

DN. D. FORTUNIO LICETO,

In Academia Patavina Profeſsori

Medico eminenti

S. P.

ERuditiſsimum tuum de Annulis veterum librum, redux ad nos exhibuit Clariſsimus Vir Dn. D. THOMAS BARTHOLINUS, amicus utriq; communis. Eo

autem avidius perlegi, qvod omnia qvæ hactenus abs te profecta vidi, rarâ & reconditâ eruditione referta animadverterim. Nec me ſpes in aurei hujus voluminis luſtratione fefellit. Quotqvot enim in hoc genere vidi Autores, tantum ſuperare mihi videris, qvantum lenta ſolent inter viburna Cupreſsi. In primis verò animum exhilaravit cap. XXXVI, in qvo, non ſolum (contra invidorum qvorundam rictus) aureum noſtrum in Dania inventum Cornu, tanti æſtimas, ut dignum judices in qvo bonas horas loces; ſed etiam facto ipſo, ingenioſiſsimè & nervoſiſsimè id præſtas, ut inter omnes qvi nervos ingenii in eo enodando intenderunt, emineas, ac palmam facilè referas. Mei verò qvod ſæpiùs mentionem facias honorificam, eſt qvod gratus agnoſcam, & ad mutuum amorem & benevolentiam obligatum me profitear. Non diſplicent ingenioſiſsimæ tuæ de Hieroglyphicis conjecturæ, nec multum à meis abludunt meditationibus; qvod lætus vidi, atq; eo nomine nobis totiq; patriæ gratulor. In levioribus qvibusdam diverſum ſi ſtatuamus, ea tanti non ſunt, ut aut commune humanitatis rumpant vinculum, aut contentionum inter nos moveant turbas. Æqvo tamen animo Humanitatem Tuam laturam confido, ſi de qvibusdam monuero qvæ animadverti commodè non potuerint, niſi ab eo qvi ipſum cornu manibus triverit, & in eo luſtrando curam adhibuerit diligentiorem. Circuli tertii Emblema primum, qvo exhibetur homo alterum mactans, ſive explicetur per priſcum ritum noſtratium, plagam Aqvilinam hoſtibꝰ inferentium, ut vult Saxo noſter; ſive per modum qvo Cimbricæ vates Sacrificia peregerunt, ex mente Strabonis, non multum refert. Quamvis locum à Te ex Strabone adductum, cum hac imagine dum confero, non minores difficultates pati is videatur, qvam eà qvæ nos ex Saxone produximus. Ita verò Strabo lib. 7: Εθ@ δὲ τῶν Κίμβρων διηγȣ̃νται τοιȣ̃τον, ὅτι ταῖς γυναιξὶν αὐτῶν συςρατευȣ́σαις, παρηκολȣ́θȣν προμάντεις ἱέρειαι πολιότριχες, λευκείμονες, καρπασίνας ἐφαπτίδας ἐπιπε-

πορ-

πορπημέναι, ζῶμα χαλκοῦν ἔχουσαι, γυμνόποδες: τοῖς οὖν αἰχμαλώτοις διὰ τοῦ στρατοπέδου συνήντων ξιφήρεις. Καταστρέψασαι δ' αὐτοὺς ἦγον ἐπὶ κρατῆρα χαλκοῦν ὅσον ἀμφορέων ἔικοσι· εἶχον δὲ ἀναβάθραν, ἣν ἀναβᾶσα ὑπερπετὴς τοῦ λέβητος, ἐλαιμοτόμει ἕκαστον μετεωρισθέντα· ἐκ δὲ τοῦ προχεομένου ἅιματος ἔις τὸν κρατῆρα, μαντείαν τινὰ ἐπιοῦντο &c. Strabo fœminas haſce vocat divinationis peritas & Sacerdotes, προμαντεις eſt in Græco, vates vocant qvidam, qvia ut paulò poſt loqvitur, μαντείαν τινὰ ἐπιοῦντο: non igitur aſſeqvor, qvare à Te appellentur mulieres Danicæ incantatrices & veneficæ, niſi exiſtimes omnes Ethnicorum ſacerdotes & vates tam maſculini qvam ſeqvioris ſexus, veneficiis ſacra ſua peregiſſe. Quin harum habitum à Strabone delineatum ſi expendamus, nec hic cum icone qvadrare videtur. Πολιότριχες, inqvit Strabo; at noſter ſev noſtra, ſi ita lubet, vix capillorum oſtentat rudimenta, tantum abeſt ut longos mulierum cirros exhibeat. Vatibus iſtis veſtis albas: hic noſter nudus planè; unde nec linteis è carbaſo, ſubter tunicam fibulis nexis, nec Zonâ ullâ aheneâ indiget. Pedes qvidem nudi, cum totum corpus tale ſit. Hæc de habitu. Perpende jam Vir Clariſsime, ſacrificandi ritum, cum inſtrumentis neceſſariis & modo ipſo, nihil horum tuæ opinioni favere mihi videtur. Ubi hic Crateris veſtigia, ad qvem captivus protrahebatur? ubi pulpitum qvod agiliter ſcandere ſolet ſacrificatura? ubi Lebis? ubi Crater ſangvini excipiendo deſtinatus? Modum aſpice: non in ſublimi tollitur jugulandus noſter: ſed decumbit ſupinus. Jugulabatur captivus juxta Strabonem; noſter vulneribus qvatuor abdomini inflictis (ſi præcisè omnia examinanda) mortem ſubit. Si ultima verba huc ſaltem ſpectare putas, cur pluribus vulneribus ſcinditur venter? cur inteſtina in conſpectum non protrahuntur? qvorum ſpeculatio maximè neceſſaria erat. Sed hiſce non immorabor, cum exiſtimem in tantis antiqvitatum tenebris omnia tam accuratè examinari non debere. Hoc verò non poſſum

non monere, qvod pag. 165, ubi fabricam cornu percurris, tredecim numeres in eo annulos, qvod & pagina 185 innuere videris, contra ocularem demonſtrationem toties à me factam. Deceptum te arbitror internodiorum numero, qvæ circulorum non conſtituunt numerum. Ultimi enim duo minores anuli, qvos qvatuor putas, diſcreti non ſunt, ſed qvilibet eorum bina obtinet internodia. Hinc non me, ſed te in numero horum anulorum hallucinatum eſſe vides. Unde non miror in aliis qvoq; fabricam hujus cornu ſpectantibus erratum eſſe, cum plus Glyptæ imperitiæ, qvam fideli meæ tributum ſit relationi. Optaſſem virum excellentiſsimum, toties aureum iſtud cornu manibus ſuis triviſſe, qvoties ego, qvi minutiſsima ejus momenta ſtudio haud levi ſum rimatus, de qvibusdam qvin longè aliter judicaſſet, non dubito. Animadvertiſſes qvoq;, ſine dubio, qvid cauſæ fuerit, qvod duplicis crucis figuram & terna puncta qvater (qvinqvies volebas dicere, ut infra) in ſexto annulo formata omiſerim, ut p. 174 conqvereris. Hæc enim omnia ad figuras ſignificativas (ut ita loqvar) hujus cornu non ſpectant. Nam nec punctulis conſtant laminæ impreſsis, nec anaglypticè eminent, ut reliqva. Sed foramina ſunt hujus figuræ, exteriorem laminam penetrantia, qvod aliter adumbrare Glyptes non potuit qvam nigro colore, qvo umbroſas corporum partes exprimere ſolent pictores. Nihil igitur denotare poſſunt ſimile reliqvis; ſed uſum aliqvem habuiſſe mihi perſvadeo. Sereniſsimus Princeps noſter CHRISTIANUS V. qvi jam Cornu illud poſsidet, hiſce foraminibus gemmas ad ornatum inſertas fuiſſe exiſtimat, conjecturâ probabili. Ligamenta & lora hiſce aptari potuiſſe, qvibus cornu collo aut humeris geſtantis alligabatur, dicere qvis poſſet. Sed nihil certi hac in re ſtatuo, cum arbitrer nodos & articulos, anulos diſtingventes, huic muneri abundè ſufficere potuiſſe. Quamvis verò ex hiſce foraminibus duo illa majora in qvibus lineæ decuſſatim ſe ſecant, figurâ cruces referant; hoc tamen voluiſſe artificem, mihi perſvadere

non

non valeo: anaglypticè enim aut punctatim id præſtitiſſet potius, ut reliqvis figuris hæc eſſet conformis, qvam circulum perforando. Ejusdem cenſus eſt & foramen, qvod literam vocas Pythagoricam, qvæ tam aliena eſt à noſtra Literatura, qvam Pythagoras ipſe à Runis. Mirari igitur deſinat Vir Clariſs: ſi ego αὐτόπτης ea hic obſervaverim, qvæ commodè in tabella exprimi neqviverint, qvæq; alii ex Schematismo haud rectè colligunt. Quod pagina 176 probare allaboras, Cornu aureum in hunc ſolum uſum fabricatum, ut eo præſidum vigilantiam tentaret Rex, qvicunq; tandem is fuerit (Nam de Haraldo id non memorant Hiſtoriæ noſtræ) eo nomine, *qvod Regi nullus fuerit labor cornu artificiosè fieri mandare, qvodqve alia figura, eadem carere non potuerit objectione; qvodqve rudis maſſa faciliùs occultari poſſit à fure, qvam cornu tam magnum miro artificio conditum.* Non video qva ratione hinc ſeqvatur, in nullum alium uſum fabricatum illud fuiſſe qvam qvod eo præſidum vigilantiam exploraverit Rex. Rem juſta lance ſi ponderaveris; videbis armillas fabricatas ut brachia cingant: annulos, ut digitos; cornua ut inflentur: ſed biviis expoſita hæc, fidem hominum iis ut tentarent. Si Rex annulum ſuum qvem digitis geſtabat expoſuiſſet ad præſidum vigilantiam tentandam, an idcirco qvis ritè inde collegiſſet non alio fine fabrefactum fuiſſe? cum tamen manifeſto conſtaret, Regem hunc elaborari curaſſe, digitum ut ornaret, atq; hoc officium per aliqvot annos ſuſtinuiſſe potuit, anteqvam in ſecundarium iſtum uſum traduceretur. Si inter finem fabricationis & finem expoſitionis diſtinxêrimus, veritas erit in propatulo. Mirum Tibi vir clariſs: & difficilè creditu non eſſet, *aureum cornu Danicum adeò magnum, adeò grave fabrefactum fuiſſe ad uſum litui buccinæve, ſeu venatoriæ, ſeu bellicæ:* ſi alia ejus generis apud nos extantia majora & ponderoſiora ex ære vidiſſes. Arhuſiæ in patria mea, unum extitit æreum, qvod, me puero, ad ſuos uſus traduxerunt Muſici, qvod ſive pondus ſive magnitudinem ſpectes,

ctes, aureo hoc erat duplo majus, alibi apud nos plura ſunt ejus generis. Tuba, eximia arte ſculptili, ex ebore fabrefacta qvam dono Magnifici Dn. Cancellarii DN. CHRISTIANI THOMÆI Seheſted teneo, librarum eſt ſex, longitudine pedum duorum, unciarum trium. Quæ in Florentino conſpiciuntur Gazophilacio, ni me fallat ratiocinatio, parum pondere & longitudine ab hoc differt. Is qvi in noſtris non eſt verſatus antiqvitatibus, & fragmenta ac rudera variarum rerum adhuc extantia non viderit, multa eorum veri ſpeciem non habere exiſtimabit. Exterorum ejus generis luſtra Cornua, qvantum Rolandi fuiſſe exiſtimas, *Olivant* dictum, de qvo diſſeruimus Monument. Danic. lib. V? Quantum Alexandri Magni qvo totum exercitum diſperſum colligere valuit, cujus diameter qvinq; fuit cubitorum, ut de eo doctè diſſerit Athanaſius Kircherus lib. 2. Artis magnæ lucis & umbræ parte 1. c. 7. ubi ex profeſſo de eo agit. Nec refert *anſulis deſtitutum qvod fuerit noſtrum cornu ut ſic aſsiduè manu geſtari neceſſum ſit, ac ſic inter dimicandum venandumq; non exiguo foret impedimento.* Caruit enim anſulis Alexandri Magni cornu, carent & anſulis tubæ bellicæ vulgares, qvæ jam in uſu, nec tamen aſsiduè manibus geſtantur, & qvamvis duplo aut triplo majores ſint noſtro cornu, buccinatoribus tamen in bello nullo ſunt impedimento. Quidni igitur & hoc noſtro cornu contingere poſſe credendum? Quod regeris, vir eximiè, experientiæ & oculari demonſtrationi repugnat, *Ad commiſsuras* ſcilicet *annulorum eminentias non tam extuberare prominereq; videri, ut lora facilè diſcurrere non permiſerint.* Cui hic jam credendum, Domino Liceto, qvi cornu illud aureum nunqvam vidit, ſed ex icone ſaltem rem æſtimat; an mihi, qvi toties manibus illud tractavi, & minutiſsimos apices non ſemel magnâ curâ ſum rimatus, candido cenſori æſtimandum relinqvo. Quod pagina ſeqventi 177 conqvereris, me præteriiſſe punctatas imagines qvæ annulo primo proponuntur, id qvo jure fiat, æſtiment illi qvi legerunt ea qvæ de ipſis ſcripſimus

pag. 7.

pag. 71. primæ editionis Aurei cornu, & pag. 428 ſecundæ, Monumentis Danicis inſertæ, ubi diſertius, qvid de iis ſentiendum in genere monuimus. Ego potius jure videor hoc in Te, Vir Clariſs: deſiderare poſſe, qvod figuras & imagines eminentes & principales miſcueris cum punctatis & minus principalibus, qvæ alterius ſunt naturæ & artificii; qvæq; tantam curam reqvirere non videntur. Et miror ego cur non pari ratione explicueris fimbrias triangulares in ſingulis internodiis, cum punctulis etiam conſtent & ejusdem cum reliqvis punctatis ſint cenſus, qvas à me præteritas arbitraris. Quæreret forſan aliqvis, qvibus indiciis colligat doctiſsimus Licetus, hominem ſiniſtra deſtitutum ſacerdotem eſſe? cum æq; nudus ſit ac reliqvi, nulloq; habitu ſacerdotali præditus, omnesq; qvi hanc imaginem vident, ſatis judicare valeant, non ſtudio, ſed caſu abruptam & demptam ei eſſe ſiniſtram. Tantum refert rem non ex imaginibus, ſed ex ipſius nativa indole & conſtitutione deſcribere. Pagina 183 ſuſpicaris in imaguncula ſexti annuli *non aſpici naſi eminentiam nec oculorum aut oris ulla veſtigia, qvod obliterata fuerint ob auri mollitiem attritione à duritie telluris, in qva diu neglectum jacuit, & compreſsione tum puellæ inventricis cornu, anxiè ſolliciteq; purgantis, tum aurificis, idem juſſu Regis repurgantis.* Hanc ſuſpicionem facilè Tibi exemiſſet ipſa repurgati cornu conſtitutio, ſi vidiſſes. Quin tecum cogita, qvi fieri potuiſſet, ut tantum huic uni figuræ, politurâ deceſsiſſet, reliqvis minoribus ſalvis? ſi tantum auri proportionaliter, omnibus icunculis fuiſſet abraſum, plus profectò in pondere fuiſſet deſideratum, nec imagines & figuræ reliqvæ, tam exactè ſuis lineamentis, qvod debebant repræſentarent. In numero annulorum qvod pag. ſeqventi erratum ſit, ex ſupra dictis patet. Non enim ſex ſunt minores, ſed qvatuor, extremis duobus peculiari artificio duplicatis. Sed Tibi Vir Clariſsime, hæc aliaq; minutiora condonanda, qvæ non ex icone peti poterant, ſed re ipsâ, & meâ relatione, cui fides omnino debetur. Optarem

 iterum

iterum, manibus & oculis ipſum aureum cornu uſurpare ut poſſes: qvin de qvibusdam longe aliter pronuntiaturus eſſes non dubitarem. Usq; dum hoc detur, mihi oculato teſti crede & favere perge. Vale Hafniæ V Kal. Decemb. Anni cIɔ Iɔ cxlvi. T.

OLAUS WORM D.
Med. Prof. Regius.

Huic, annectere non incongruum, elegans Elogium Dn. Pighetti, qvod Epiſtolæ ſuæ ad me inſeruit Reverendus vir Dn⁹. F. Angelicus Aproſius Vintimiglia in lib. dicto La Sferza Poetica cap. II, edito Venetiis Anno cIɔ Iɔ cxliii.

SPECTATOR,
AUREUM QVOD CERNIS CORNU
MIRIS DITATUM HIEROGLYPHICIS,
MARTIS OLIM
BUCCINA FUI,
CANENSQVE CLASSICUM
MORTALES
AD ARMA, AD CLADES INFLAMMABAM.
NUNC DICATUS BROMIO CYATHUS
REGIAS AD MENSAS EXHILARANDAS
OMINE FAUSTO
TRANSLATUS SUM.
INTUS MERO REPLETUS
IN MORTALIUM PECTORA
PACEM HILARITATEMQ;
DEMITTO.
FORIS VETUSTIS EXORNATUS IMAGINIBUS
AUREA DOCTISSIMI
OLAI WORMII
DISSERTATIONE
ANIMATIS,
PENITIORIS ERUDITIONIS SITIM
ETIAM EXTINGVO.
UNA (MIHI CREDAS)
FELICIOR MANET
SORS;
FAMÆ TANDEM
BUCCINA
FIAM,
UT
CHRISTIANI V.
DANIÆ AC NORVEGIÆ
PRINCIPIS INCLYTI

FER-

FERREA HAC ÆTATE SUIS IN
REGIONIBUS
AUREI SECULI
RESTITUTORIS
DOMINI MEI AUGUSTI
GLORIOSA POSSIM
CANERE
FACINORA
ABI LÆTUS.

Lib. 5. Pag. 449. Lin. 19.

Forſan in Monumento hoc Landerupenſi ſecundo, pro H legendum G, pro HUD, GUD, ut ſit NADE HUS GUD, ut in prima ſerie pro AIE, GIE. In nota Trithemiana deſideratur ſaltim linea transverſa ſiniſtra, circulo apponenda. Pari modo ſi pro ON legas OC, completo circulo cum transverſali, omnia erunt clariora, & hic emergit ſenſus manifeſtiſſimus. GUD GIE KONGEN DEN IIII CHRESTEAN OC HANS DRONNING ANNA KATRINA NADE HUS GUD.

DEUS DET REGI IIII CHRISTIANO ET REGINÆ ANNÆ CATHARINÆ GRATIAM APUD DEUM. Lib. VI. pag 489.

De Templo Mirabili.

Tandem ex qvodam qvi diligentius templum hoc ſubterraneum perluſtravit, intellexi illud longitudine eſſe pedum 67, latitudine 24, pari fermè altitudine.

Romæ templum fuit ſubterraneum Conſi, & ſubterraneæ Ditis aræ; imò veteres Diis inferis ſcrobes ſubterraneas & Nymphis antra effodiſſe legimus.

Aſt qvid miramur templum ſubterraneum? cum teſte Agricola libro de ſubterraneis Animantibus, in Alpib⁹ Corolum, arx conſpiciatur ſubterranea, in qvam, nec eqvites nec pedites poſſunt aſcendere, ſed cum homines, tum omnia ad vivendum neceſſaria ad ipſam attrahuntur. Qvinimò in Sedunis in tractu Sittenſi ad Bremiſam pagum extare ait Cœnobium ex rupe exciſa, ſine ullis ſignis & trabibus ligneis formatum. Hoc eſt templum, cubiculo, conclave, culina, cella vinaria. In Saxonia inter Blankebur-

gum & Halberſtadium Arx eſt Reineſtenum dicta, in ſaxo inciſa, continens hypocauſta, conclavia, ſcamna, ſtabula, præſepia, januas, feneſtras, templum teſtudinis figura, pila media rotunda inſigne, licet cætera ſint qvadrata.

In Turingia qvoq; inter Vimariam & Blanchenheinam propè Mellingum pagum, ſimilis fermè templo excepto. De qvibus hoc circumfertur Ænigma.

Dic qvibus in terris arx alto condita monte
Mille ubi per tectum poſſunt errare bidentes.

Conſule ipſum Agricolam de pluribus.

Pag. 492.

ᚴᛅᛚᚠᛒᛁᚮᚱᚾ Melius & priſcis appellationibus magis congrue à Kalf vel Kalfr & Biórn, qvæ utraq; propria ſunt. Kalfur dictus eſt nobilis qvidam aulicus, Olai Craſsi Regis Norvegiæ, qvi in pugna Stikelſtadenſi factus eſt Regis ac Domini ſui parricida, teſtante Hiſtoria Norvagica. Sic uſitatum eſt Kolbiorn à Kolur proprio & Biorn.

Lib. VI Monum. XIII. Pag. 506.

Prælo typographico præmimus] Hunc morem nomina ſua ejusmodi dentibus ſive vario atramenti genere inſcribendi, ſive ferro incidendi veteribus in ſeptentrione freqventem fuiſſe, vel ex eo colligere licet, qvod Unicornu qvod Ultrajecti in Belgio viſitur, literis Runicis hoc nomen ᛌᚢᚽᚱᚱᛁ inſculptum oſtentet. Sverri autem nomen fuit proprium XXV Regis Norvagiæ, qvi imperavit circa annum Chriſti MCLXXX, cujus hiſtoriam deſcriptam vide in Chronico Norvagico lingva vernacula à me edito anno MDCXXXIII. Hujus autem Regis cornu illud fuiſſe arbitror, eo qvod nomen ejus talibus literis qvæ tum apud Norvegos & nos in uſu fuerunt, inſculptum poſsideat. An inter Κειμήλια Magni Regis, qvæ Sverro occupavit dum eum Bergis ex improviſo adortus in fugam conjecit, occupatis omnibus ejus Regalibus, extiterit, ut docet Chron. Norv. pag. 414. disqvirendum relinqvo. Quo pacto Ultrajectum devenerit dicere neqveo: Relatio illa de Henrico imperatore mihi valde ſuſpecta. Dens eſt Balenæ,

qvæ

qvæ in Septentrione in freto Davis capitur, nomen Regis Norvagici, literis Norvagicis inſcriptum obtinet, ex Norvegia igitur delatum arbitror.

Pag 513.

ᛋᛏᛂᚾ ᚦᚢᚱᛁ. Monuit me clariſs: Dn. Arngrimus p.m. talia nomina propria compoſita, non commodè reſolvi in proprium & appellativum, ſed ſemper ex duobus propriis conſtare. Unde *Bergthor* ex propriis *Bergur* & *Thor* rectiſsimè trahitur, ut & inverſum ejus *Thorbergur*. Sic *Steinthor* & *Thorſtein*, qvorum utrumq; proprium eſt.

ᛋᚴᛆᛚᛐ. De nomine *Skalt*, qvod rectiſsimè per duplex L in medio & D in fine ſcribendum volunt accuratiores priſcæ lingvæ Critici, hoc tenendum, qvod à verbo *Ad ſkiælda*, qvod Poëticè aliqvid ſcribere denotat, derivetur, unde non rectè aut alterum L omittitur, aut T in fine pro D ponitur. Runis verò qvi literas ſaxis mandabant condonandum, ſi qvando in his & aliis exorbitaverint, ut in hoc Monumento factum. Orthographiam verò dictam comprobant vetuſtiſsima MSS. & lex Metrica de conſonantiis ſyllabarum, ut in illo:

ᛋᚴᛆᛚᛚᛑ ᛂᚱ ᛂᚵ ᚼᚢᛂᚱᚵᛂ ᚼᛆᛚᚦᛁᚴ,
ᚼᛂᚵᛆ ᛚᛁᛋᛆ ᛂᚵ ᚦᛆ ᛘᛁᛋᛆᛆ. id eſt:

Nemo me pro Scalldro habet
Periit enim mihi ars iſta.

Rhythmus hic eſt qvarta pars, ſive *Fiordungur* Rhythmi, qvem *Sextanmællt* & *Drottqvætt* appellant, & conſtat priore Hemiſtichio *Snidhendu* vel *Snidhending*, poſteriore *Albendu* vel *Albending*. Fit verò *Snidhenda* vocali ante conſonantem unam vel geminatam, vel plures ſimul mutata, vel ſaltem ſono differente, ut in præſenti exemplo. A in *Schalld* craſſe pronunciandum, & idem A in *Haldinn* tenue, *Snidhendam* ambo conſtituunt. Quam *Snidhendam*, *Albenda* vel *Albendar* lege metrica alternatim ſemper ſeqvitur, ubi vocalis nec mutatur, nec ſono differt ante conſonantem unam vel plures. Jam ſi *Skalt* pro *Skalld* ſcribatur, aut pronuncietur, manifeſtum eſt, non eaſdem conſo-

nantes vocalem utrobiq; ſeqvi, & peccatum in Rhythmorum leges committi. Eſt autem *Skalld* nomen neutrius generis, ut apud Latinos *Mancipium*, qvod ita declinant [ut exemplum priſcæ declinationis habeas.] Singul. N. *Skalld*. G. *Skallds* vel *Skalldſins*. D. *Skallde* vel *Skalldenu*. A. *Skalld* vel *Skalldit*. Abl. *Skallde* vel *Skalldinu*. Pluraliter N. *Skalld* vel *Skalldin*. G. *Skallda* vel *Skalldana*. D. & Abl. *Skalldum* vel *Skalldunum*. Ac. *Skalld* vel *Skalldinu*.

Pag. 521. MONUM. I.

ᚱᛁᚦᛂᚱ. Orate notat hoc in loco, alioqvin ᛅᛏ ᚱᛁᚦᛂ, ligare & nectere ſignificat, ut cum nodum nectimus in ligamine aliqvo. Qvod etiam huc qvadrat. Vult enim Orationem Dominicam non ſemel ac iterum recitandam, ſed pluries & inſtantius devotè. Alias qvoq; in priſca lingva obtinet ſignificationes, qvæ huc transferri poſſunt.

Pag. ead. MON. II.

Hujus Monumenti ſenſus & hic eſſe poteſt: ROGO PROPTER DEUM, UT ALII VIRI DOCTI QVI HUIC LOCO FUERINT CUSTODES ORDINATI, ET OMNES QVI POSSUNT ASSEQVI PETITIONEM MEAM, UT MEMINERINT ANIMÆ MEÆ IN SANCTIS SUIS PRECIBUS. NOMEN MIHI ERAT GUNNERI, ET DOMUM HANC FABRICAVI. VALETE.

ᚢᛅᚱᚦ-ᚢᛂᛁᛏᛅ Verbum compoſitum à *Vördur* i. e. Cuſtodia, & *veita*, hoc eſt exhibere. Hinc *Vardveitſla* & *Vardhald* idem notant, & *Vordur* cuſtodem ipſum. *Vörn* | *Landvörn* Terræ cuſtodia & defenſio, ut ſenſus ſit: Qvi huic loco cuſtodiendo ordinati fuerint.

ᛋᛏᛅᚦ. *Stadur* locus eſt qvando generaliter ſumitur: Sed hîc & alias per excellentiam notat Reſidentiam paſtoralem cum ſacrario domeſtico. Inde libellus de cauſis & controverſiis circa præbendas Eccleſiaſticas, *Stada-maal* Islandis vocatur.

ᚱᛅᚦᛅ ᚴᚢᛚᚢ Intelligere & aſſeqvi. Radan. Infinitivus eſt, à Præſenti *Eg Ræd*, intelligo, capio, aſſeqvor conjectura. Hinc *Radgata*, Ænigma, Griphus, qvem conjectando aſſeqvi neceſsũ eſt. Innuit procul dubio, ævo eo non omnes de animæ immortalitate ſatis fuiſſe edoctos, ſed ſi qvis conjectura aſſeqvi poſſet mentem ejus, pro Anima orent *Pater noſter. &c.*

Pag. 525. *Galliæ deſcripſerunt, &c.*

Hujus delineationem licet promiſerint qvidam, obtinere tamen eam non licuit, anteqvam huc ad nos appuliſſet illuſtriſsim⁹ Heros DN. Caſparus Coignet Dn⁹. de la THVILLERIE, Baro de Courſon, Chriſtianiſſimo Galliarum Regi à conſiliis ſecretioribus, tum ad regna ſeptentrionalia Legatus extraordinarius, vir de Aqvilonaribus hiſce Regnis optimè meritus. In cujus comi-

tatu

tatu cum eſſet vir eruditiſſimus DN. Iſaacus Peyrerius, mihi familiaris, tantum per amicos in Galliis præſtitit, ut jam qvid huic Monumento ſubſit, liqvido conſtet. Hoc verò ut alios etiam non lateat, lubet ejus ad me Chriſtianopoli datas literas, ac una miſſas Domini du Buiſſon hiſce ſubjungere, ut qvantoperè ſæpenumero in talib⁹ hallucinentur, qvi vulgi fidunt relationibus, liqvido cõſtet.

CLARISSIMO VIRO
DNO. OLAO WORMIO
Iſaacus Peyrerius S. D.

EN accipe humaniſſime wormi, qvas à me petiiſti literas Gothicas, inſcriptas Pyramidi illi, qvæ eſt in Abbatia de Beaulieu, juxta oppidum de Loches agri Galliarum Turonenſis. Pſeudo-Gothicas comperies, qvas puras putas credidiſti Runicas. Abbatiam illam ex profeſſo petiit amicus noſter, mei ſcilicet, Tui & Bourdelotii noſtri, Dominus du Buiſon, ut pyramidem illam inſpiceret & ſcrutaretur characteres, qvos fideli & erudita manu exſcripſit. Hominem puta non publici ſaporis, qvi ficus ficus novit, & qvas novit ficus, ficus vocat; &c. Chriſtianopoli VII Idus Auguſti, Anni MDCXLV.

De Characteribus Gothicis, qvi ſuperſunt
in Monaſterio Bellilocenſi.

OPpidulum de Belliloco ſitum eſt ad Indum fluviolum, & diſtat per qvingentos paſſus circiter ab oppido Lochis [Gal. Loches] territorii Turonenſis. In illo oppidulo Monaſterium eſt ordinis S. Benedicti conſtructum, dotatumq; à Fulcone Comite Andegavẽſi & Turonenſi, qvi ibi in templo, ſub lamina lapidea effigiem ejus etiam lapideam ſuſtinente, condit⁹ eſt anno Chriſti MXLI. Ad clauſtrum Monachorũ ſtat conus L. pedes circiter altus, lapidib⁹ in ſqvâmarum formam diſpoſitis, tectus, & columnis octo ſuſtentatus. Illi exterius unica qvidem ſuperficies eſt, in conum, ut dixi, vel ut vulgo loqvuntur in punctum deſinens: ſed interi⁹ paries opere tectorio dealbatus, octo angulis & totidem faciebus, juxta ſitum, numerumq; columnarum diſtingvitur. Andreas Qvercetanus, ſive Che[illegible]us [Gall. du Cheſne] in libro qvem Gallicè edidit & inſcripſit: Des Antiqvites & Recerches des villes & places de la Frãce, pyramidem vocat, aitq; interius repletam eſſe characteribus, qvos alii Gothicos, alii Gallicos eſſe cenſent, ut pyramidem pro Cono, ſic Gothicos characteres, pro antiqvis, vir in Hiſtoria noſtra magnus nominavit, more vulgi. At Gallicos, id eſt, veterum Gallorum literas proponere, vel recipere non debuit in rebus, qvæ à ſexcentis tantum annis ſunt, nec accedunt ad veterum Gallorum tempora. Hanc clariſſimi Scriptoris narrationem legendo non aſſecutus, locum adire conſtitui, rem ipſam conſpicere volui. Illac igitur delat⁹, inveni turriculam hanc faſtigiatam, conditam fuiſſe

à Ful-

Digitized with financial assistance from
Observer Research Foundation
on 17 May, 2019

à Fulcone Comite, tanqvam pileum mucronatum labro lapideo, ad Monaſterii uſum facto, & nunc qvoq; ſuperſtiti cooperiendo. Scalis poſtea compoſitis aſcendi, meq; & oculos circumtuli per omnem interiorem cavumq; circuitum, facibus propius ſimul admotis, qvibus opus mihi erat ad perlegendum, qvod inibi ſcriptum fama populari circumferebatur. Characteres qvidem Romanos, ſed ævi ſeqvioris & Barbari agnovi facilè. Gothicos etiam vocari ſcivi, verum ſententias colligere nullo modo potui, ſolis apicibus literarum extantibus, & iis qvidem paſſim & multa ex parte penitus deletis. Unicum de tot lineis reſtabat vocabulum, idq; non ſanum: illud erat DEI: IQVE. Qvod ſic accepi, ut ſi latinum eſſet legendum, eſſet DENIQVE, ſi Gallicum faceres RELIQVE vel RELIQVES, id eſt Reliqvias. Qvod poſtremum magis probavi, tanqvam mentio ibi facta fuerit Reliqviarum, qvas Fundator Fulco Jeruſolymis & Roma ipſa rediens, multas & magnas, ut in libris Monaſterii legitur, ibi condidit atq; dicavit. Hæc tam parva & exilia, opinione vulgi magna & ſpecioſa tot verbis explicare debui, ut dum juſſibus amici noſtri Bourdelotii, clariſſimi viri, acqvieſco, tuæ qvoq; curioſitati, Peyrere doctiſſime, ſatisfaciam, tuumq; Wormium, cujus nomen per te illuſtrius indies apud nos eſt, ne aliorum erroribus ſeducatur, admoneam, meliora, ut ſpero, daturus, ſi melior offeratur occaſio. Lutetiæ Pariſiorum Nonis Juliis, Anno ære Chriſti vulgaris CIↃ IↃCXLV.

Du Buiſſon Aubinay.

ICones Regum Galliarum editæ per Jacobum de Bie, in Hiſtoria Chilperici Regis, mentionem faciunt, inſcriptionis cujuſdam in Monumento hujus Regis literis Gothicis extante, ſed ſermone latino in hunc ſenſum CHILPERICUS HOC TEGITUR LAPIDE, ſi qvis horum Characterum exactam nobiſcum communicaret delineationem, rem faceret gratiſſimam.